

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

KATHOLIKEN

REDAKTØR: JOHANNES JØRGENSEN

FØRSTE AARGANG

1898

Mariahjemmet.

KØBENHAVN

I KOMMISSION HOS ANDR. FRED. HØST & SØN, BREDGADE 35

Wm V. MOHN'S BOGTRYKKERI

NIELS STEENSENS BIBLIOTEK
KØBENHAVN

INDHOLD.

	Side
A. D. Jørgensen om Relikviedyrkelse	191
Alterblomster (Francesco)	217
Andagten til Vor Frue	137
Amerikanismen	177
Autosuggestio sacrosancta (<i>Dr. R.</i>)	98, 108
Barnhjærtighed (Ernest Hello)	153
»Brødre«	149
Bøn, naar du gaar til Guds Bord (Suso)	14
Bønnens Apostolat. Daglige Intentioner. 136, 144, 152, 160, 168 176, 184, 200, 216	
Christendommen og det sociale Spørgsmaal	28, 41
Christne Børn	193
Den christelig-social Bevægelse i Danmark	113, 170, 181
Den katholske Sækularfest	24
Den moderne Dødedans	58
Den romerske og den danske Kirke	70
Den virkelige Forbryder	114
De profundis	62
Det christne Demokrati	145
Det lønlige Skriftemaal i den lutherske Kirke	183
Det moderne Samfund og de Spedalske	222
<i>Digitus Domini</i>	81
<i>Dr. Georg Brandes og Catholicismen</i>	90
<i>Dr. Georg Brandes og Anarkismen</i>	124
En Indremissionspræst om Catholicismen	37
En katholsk Idyl	53
En Kurv med Brudstykker 7, 40, 62, 71, 80, 120, 192, 200,	208
En Roman for Katholiker	198
Er Religion nødvendig?	220
Et Angreb paa »Katholiken«	45
Et Kraftgeni	97
»Exportkatholicisme«	172
Fader Faber om Aflad	131
Fattigdommen i de italienske Nonneklostre	127
Forskydninger	201
François Coppée om Anarkismen	143

IV

	Side
Gudsfor nægterens Gud	121
Hr. Uffe Birkedal og den kath. Kirke	73
Hvad var Middelalderen? (Léon Bloy)	141
Italien og Frimureriet	3
Jesuiterne	94
Julelitteratur	209
Kardinal Vaughan og den eng.-amerikanske Union	15
»Katholiken«	1
Katholicisme og social Retfærdighed	212
Kirkelexikon for Norden	9, 17
Kirkegaarden (Léon Bloy)	165
Klerikalismen er Fjenden	57
»Kristeligt Dagblad«	65, 85
Kulturkamp?	49
Kærlighed til de Fattige	161
»Livsanskuelse«	185, 205
Lys i Natten	159
Læs Engelsk!	129
Niels Steensen (<i>Dr. R.</i>)	47
Odd-Fellow-Ordenen og de Spedalske paa Island	25
»Præstebedrag«	103
Rationalismen i den danske Folkekirke	188
Reaktionen i Italien	133
Spedalskhedshospitalet paa Island (<i>P. Svensson</i>)	33
Spansk Moral	105
Stigmatisering (<i>Dr. R.</i>)	20
»St. Olaf«	23
Til Forældre!	195
Utilbørlighed	174
Verdens Afvæbning	89
Yankeer og Spaniere	42

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 1

Søndagen den 19. Juni

1898

„Katholiken“

udsender idag sit første Numer, i en saare beskeden Skikkelse. Det er imidlertid vort Haab, at Bladet maa have noget i sig af hint Sennepskorns Levedygtighed, hvorom Evangeliet fortæller, at det blev et Træ, i hvis Grene Himmels Fugle kom og byggede Rede.

Danske Katholiker, som lever midt i det moderne Livs Fristelser og daglig færdes i Nutidsverdenens Travlhed, staar i Fare for ganske ubevidst at modtage Præg af Omgivelserne, at lade sig paavirke af den vantro Tids-Atmosfære, at lade sig føre med af-de gængse Meningers Strøm og saaledes, uden at vide af det, at fjærne sig mere og mere fra al christelig og kirkelig Aand. De vedbliver ganske vist at være Katholiker, men deres Overbevisninger paa alle andre Omraader end det religiøse er ofte i den beklageligste Samstemning med den »fremskredne« Opinion. At en saadan Tilstand ikke er uden Fare, saavel for den Enkelte som for de katolske Menighedsliv, turde være letforstaaeligt.

»Katholiken« vil nu — med de svage Kræfter, der staar til Raadighed forsøge at raade Bod paa dette Misforhold, saavidt det existerer, og i Steden søge at skabe en stærk **katholsk Opinion**, grundet paa Religionens og Kirkens urokkelige Principer, angaaende alle Tidens og Dagens væsentlige Tilsyneladelser paa Aandens Omraade. I et Land som Danmark, hvor Vantroens og Moralløshedens Lærere har saa talrig en Tilhørerkreds, og hvor det aandelige Forfald daglig griber stærkere om sig, bør Katholikerne være sig det Ansvar bevidst, som hviler paa dem. Den, der er givet meget, af

ham skal der ogsaa fordres meget! Og at tilhøre den hellige katholske og apostolske Kirke er en Forret saa stor, at den medfører de betydeligste Pligter.

»Katholiken« vil derfor søge i alle Ting, overfor alle Spørgsmaal, at udtrykke det **katholske** Standpunkt og at fastholde og hævde dette, klart og uden Forbehold. Overfor Literatur, Kunst, sociale Forhold, offentlige Stemninger og Tilstande vil »Katholiken« se Tingene, saaledes som de maa se ud i en Christens Øjne. At »Katholiken«s Dom derfor jævnlig vil komme til at afvige fra Tidens og Modens Dom er noget, som kan forudses ogsaa af den, der ikke er begavet med Sprædomsæend.

Ogsaa paa Udlandets Forhold vil »Katholiken« have sin Opmærksomhed henvendt og søge at vejlede de hjemlige Katholikers Opfattelse af Nutidens store politiske og sociale Kampe, hvori Christendommens Interesser paa saa mange Maader ere indblandede.

»Katholiken« vil samtidig gennem Artikler og Oversættelser søge at gøre Udlandets fremragende religiøse Skribenter tilgængelige for danske Læsere.

Overfor de protestantiske Kirkesamfund vil »Katholiken« indtage en Holdning, besjælet af de Følelser, den ene Christne bør være mod den anden. »Katholiken« vil af al sin Ævne arbejde paa gensidig *Forstaaelse*, der er den første Betingelse for den konfessionelle Freds Opretholdelse. »Katholiken« vil saaledes ikke befatte sig med **Polemik** mod Protestantismen. Skulde en luthersk Gejstlig en Gang imellem træde frem med urigtigt opfattede Skildringer af katholsk Liv og Lære, vil en Henvisning til de Kildeskrifter, hvoraf Vedkommende kan hente sig bedre Oplysning, i de fleste Tilfælde sikkert blive modtaget med Tak. Bedre Forsvar for Katholicismen kan ikke føres, og hvor der tales til sandhedskærlige og fredelskende Mænd, behøves der heller intet andet.

At »Katholiken« er et **upolitisk** Blad, følger af sig selv. Man driver ikke Politik i et Ugeblad paa otte Oktavsider! Dette udelukker imidlertid ikke, at »Katholiken« indenfor sine

beskedne Grænser vil vie **sociala Spørgsmaal** en væsenlig Del af sin Opmærksomhed. Vor hellige Fader Leo XIII er bleven kaldet **Arbejderpaven**. Hans berømte Encyclica »*Rerum novarum*« om Arbejdernes Stilling og Kaar er kun et enkelt Vidnesbyrd om den dybe Interesse, som Petri nulevende Efterfølger nærer for dem, der have Møje og ere besværede. Fremragende katholske Prælater, Kardinaler som *Manning* og *Gibbons*, Biskopper som *Ketteler* og *Ireland*, har i Ord og Gærning lagt for Dagen, at de ere sande Efterfølgere af Ham, der ifølge St. Petri Ord — »gik gennem Verden, idet Han gjorde vel«. I denne Aand vil ogsaa »Katholiken« bestræbe sig for at have Øret aabent for Raabene fra det Dybe og haaber saaledes i det høje Nord at kunne være et trofast Ekko af Christi Statholders Tankegang.

Det følger iøvrigt af sig selv, at »Katholiken« ikke vil indeholde noget, som i nogen Maade kunde staa i Modstrid med den hellige romerske Kirkes udtrykkelige Lære. Skulde noget saadant ved Fejltagelse eller af Uagtsomhed indsnige sig, kan ingen paa Forhaand fordømme det mere ubetinget end

„*Katholikens*“ *Redaktion*.

Italien og Frimureriet.

En mærkelig Tidende naar herop fra Italien — Kabinetet *Rudini* siges at have intet mindre til Hensigt end at ophæve *Frimureriet*.

For os Danske ser dette Skridt nærmest absurd ud. Vi ere vant til at betragte Frimurerne som skikkelige Bedsteborgere, der gør Godt i Stilhed og morer sig ude i deres Loge med alle Slags underlige Hokuspokus. Hvis Konseilspræsident *Horring* skulde falde paa at ophæve det danske Frimureri, vilde vi alle blive højlig forbavsede.

Og med Rette. Der er nemlig en væsenlig Forskel paa vor hjemlige Frimurere og paa de hemmelige Selskaber, som driver deres Spil nede i de romanske Lande. De franske, italienske og spanske Loger er nemlig i Virkeligheden Led af en udstrakt *politisk* Organisation, hvis Formaal er *den fritænkernes Republiks* Indførelse og Opretholdelse. I Frankrig danner Frimurerne den tredje Republiks bedste Støtte; i Italien, som endnu af Navn er Kongedømme, har Frimureriet været Sjælen i det korrupte, antikerikale Regimente, hvis Symbol er *Crispi*. Forfatteren af nærværende Linier bruger med Forsæt det Udtryk, at Italien «af Navn» er Kongedømme, thi — som en ung italiensk Redaktør engang sagde til ham paa en Spaseretur — *il Re d'Italia è come quest' albero; non si muove*, »Kongen af Italien er som det Træ dér; han formaar ikke at røre sig. Umberto II. er kun Frimurerdespotiets kronede Præsident, et italiensk Sidestykke til Frankrigs ukronede Felix I.

Nu fortæller *Italia Reale* imidlertid fra en Kilde, som anses for paalidelig, at Rudini har faaet Bøviser i Hænde for det italienske Frimureris Meddelagtighed i det nylig stedfundne lombardiske Oprør. Turinerbladet ser sig i Stand til at meddele, at Kabinetpræsidenten i den Anledning har besluttet sig til det radikale Middel at ophæve hele *la massoneria*, og det offentliggør endog det forventede Dekrets Ordlyd.

Reskriptet lyder:

»I Betragtning af, at Loven hverken kan eller vil beskytte hemmelige Selskaber, da Samfund, som ikke har noget lovstridigt ved sig, ingen Grund har til at fordølge deres Statuter eller Navnene paa deres Medlemmer;

»i Betragtning af, at saadanne Foreninger nødvendigvis maa bidrage til at forvirre det italienske Folks patriotiske og moralske Begreber;

»i Betragtning af, at det hemmelige Selskab, som kaldes *Frimureriet*, befinder sig i dette Tilfælde;

»i Betragtning af, at dette Forbunds øverste Ledere her

i Italien notorisk bekende sig til Grundsætninger, der stride mod de bestaaende Institutioner og den nuværende Rege-
ringsform;

»i Betragtning af, at der vitterligt eksisterer en Forbin-
delse mellem Frimureriets fornemste Repræsentanter i Milano
og Førerne for det forfatningsfjendtlige Parti, som har taget
Del i de nylig stedfundne beklagelige Begivenheder, samt
dette Partis vigtigste, nu undertrykte Organ; 1)

»i Betragtning af, at en saadan Tingenes Tilstand er
farlig for den offentlige Orden og aabenbart strider mod
Lovene;

»dekreteres det, at den Frimureriet kaldte Forening
vil være at undertrykke.

»De udøvende Myndigheder overdrages det at lade nær-
værende Dekret træde i Kraft.« *»di Rudini«*

Saaframt denne Efterretning er korrekt, vil man snart
faa en Helvedeslarm at høre i samtlige europæiske Frimurer-
blade og den øvrige liberale Presse. Herhjemme vil for-
mentlig »Politiken«s Hr. Rottbøll, som fandt det i sin Or-
den, at de klerikale Foreninger blev opløste, fælde Taarer af
Forargelse.

Men vore indenlandske Frimurere vil vaske deres Hæn-
der i Pilati Vandfad og erklære sig uden Forbindelse med
de italienske *massoni*.

EN KURV MED BRUDSTYKKER.

Et tulerunt reliquias, duodecim
cophinos fragmentorum plenos,
Matth. XIV. 20.

Katholicismen i de britiske Kolonier. Bekendt er den
mægtige Væxt, som Catholicismen har taget i Storbritannien, hvor der
for Tiden findes ca. 1,700,000 engelske og skotske Katholiker. At den
katholske Kirke ogsaa er i Fremgang i de engelske Kolonier, er maaske
mindre bekendt. Efter *The Messenger of the Sacred Heart* hidsætte
vi derfor følgende Tal:

1) L'Italia del popolo«.

Australien og Polynesien talte 1840 40,500 Katholiker med 33 Præster — 1896 800,000 Katholiker og 809 Præster.

Britisk Nordamerika: 1840 822,000 Katholiker og 470 Præster. 1896 2,199,530 Katholiker og 2,664 Præster.

Kaplandet: 1840 2000 Katholiker med 4 Præster. 1896 18,040 Katholiker med 50 Præster.

Port Natal (Sydafrika): 1840 ingen Katholiker. 1896 13,700 med 46 Præster.

Indien: 1840 443,000 (?) Katholiker med 98 europæiske og 395 indfødte Præster. 1896 1,674,992 Katholiker med 685 europæiske og 1577 indfødte Præster.

Ceylon: 1840 80,000 Katholiker; ubekendt Antal Præster. 1896 251,000 Katholiker med 111 europæiske og 22 indfødte Præster.

Birma: 1840 5000 Katholiker og 7 Præster. 1896 40,240 Katholiker og 57 europæiske, 11 indfødte Præster.

Andre engelske Kolonier: 1840 3200 Katholiker med 2 Præster. 1896 25,170 Katholiker med 72 Præster.

Ialt fandtes der i de britiske Kolonier 1840 1,395,000 Katholiker med 1009 Præster; 1896 havde de samme Kolonier 5,022,672 Katholiker med 6105 Præster.

Med Moderlandets 1,700,000 Katholiker giver det en *katholsk engelsk Befolkning* paa over 6,700,000. (Naturligvis er Irlands 4 Millioner Katholiker ikke tagne i Betragtning i denne Forbindelse).

Hertil kommer saa yderlig, at de *nordamerikanske Fristater* tæller ikke mindre end 10 Millioner Katholiker, hvilket bringer Tallet paa Katholicismens Tilhængere indenfor den angelsächsiske Verden op til *17 Millioner*. Naturligvis er dette kun en Minoritet, men dog en anstændig Minoritet. I Nordamerika er allerede Syvendedelen af Befolkningen katholsk.

Mission og Politik. Et herværende Blad har opholdt sig over, at de katholske Missionærer i China har modtaget den Beskyttelse, som blev ydet dem af det tyske Rige. Man finder en saadan Fremgangsmaade højst uchristelig og erklærer, at den sande Christenkærlighed bestaar i, fuldstændig at overlade Missionærerne til deres Skæbne. Disse ønsker nemlig intet hellere end at blive Martyrer — i hvert Fald *bor* de intet hellere ønske — og den verdslige Magt har derfor intet andet at gøre end at lade dem dø i Fred.

Vedkommende Artikels Forfatter har formentlig nemt ved at opstille saa ideelle Krav, da han selv sidder lunt i Ly herhjemme i Danmark. Men det synes ellers et stærkt Stykke, naar han i Anledning af den fredelige tyske Okkupation af Kiaotschau, skriver, at »Katholikerne have plantet *Sværdet, men ikke Korset* paa de to myrdede Missionærers Grave«, og naar han i den Anledning erklærer, at der ikke er andet for end

fremtidigt slet ikke at regne de tyske katholske Missioner i China for christne Missioner.

Overfor et saadant Udbrud af Fanatisme staar man unægtelig stille og tænker sig lidt om. Mon vedkommende Herre f. Ex. ikke var med blandt dem, der i sin Tid harmfulde saa, hvorledes Tyrkerne martyriserede de christne Armeniere, uden at der fra det christne Europas Side blev gjort noget derimod? Eller mon han ogsaa dér var beredt med sin tilsyneladende christelige, i Virkeligheden saa uchristelige Trøst?

Vedkommende Skribent mistænkeliggør de katholske Missioners Mænd og vil *frakende dem Navn af Christne*, fordi de ikke vil, at Chineseerne skal kvæle den fremspirende Christendom i Blod. Mon det ikke var mere passende, at den Herre, der stiller saa ideale Fordringer til andre, selv drog ud i Missionsegnene og viste sin Nidkærlighed paa en anden Maade end ved at sidde hjemme og af egen Magtfuldkommenhed excommunicere de Arbejdere i Herrens Vingaard, som bære Dagens Hede? Den katholske Missionær fører et Liv, saa rigt paa christelig Forsagelse og christelig Nidkærlighed, at ogsaa Anderledestroende har Grund til at betragte ham med Agtelse. Og til at udstøde ham, at frakende ham Christnavnet, hører der hin haarde, dømmesyge Sindelag, som findes hos dem, om hvem Herren siger: »I besvære Menneskene med Byrder, vanskelige at bære, og selv røre I Byrderne ikke med en af Eders Fingre» (Luc. 11, 46).

Non olet. Da Titus bebrejdede sin Fader, den romerske Kejser Vespasian, at han havde nedladt sig til at beskatte visse Nødtorftshuse, rakte Keiseren ham til Svar en ved denne Skat indkommen Mønt med Ordene: *Non olet.* »Den lugter ikke.«

Uvilkaarligt mindes man herom, naar man læser, hvorledes Yankeerne har overtaget Provianteringen af de spanske Tropper paa Kuba. Dampskibsfirmaet *Ward Line* har overtaget Forretningen, og har i lang Tid daglig sendt en Damp med 7000 Sække Mel ombord til Havanna. Andre New-Yorker Købmænd driver ogsaa Forretning med Fjenden, til et Beløb af 40,000 Dollars, opgives der.

Alle større Leveringer sendes ad Søvejen under amerikansk Flag, hvorved de for Spanierne velkomne Ladninger ere sikrede mod Ubehageligheder fra de amerikanske Krigsskibes Side. New-Yorker Blade trøster sig over denne Mangel paa Patriotisme med den Reflexion, at de leverede Varer selvfølgelig er saa slette, at de snarere *skader* end gavner Fjenden! Som man ser — det fremskredne Frihedsfolk er ganske frit for alle antediluvianske Æresbegreber!

Meget betegnende for Yankeens Karakter er det ogsaa, at der — efter alle de glødende Avisartikler om et underkuet Folk, som skulde befries af den retfærdighedselskende *Uncle Sam* — næsten slet ingen

Frivillige har meldt sig til Hæren eller Flaaden. Bladene skriver, at de kftaftige unge Mænd foretrækker at gaa til — Klondyke . . .

Under disse Forhold virker det næsten parodisk at tænke tilbage paa de højstemte Vers, hvormed den engelske *poet laureate*, Mr. Austfin, ved Krigens Udbrud forkyndte den angelsachsiske Races Mission som Frihedens og Rettens fødte Talsmand. Digtet var rettet til Nordamerika i Storbritanniens Navn og endte med følgende Opsang:

Wherever we come, we twain
The throne of the tyrant shall rock and quake
And his menace be void and vain;
For you are lords of a strong young land,
and we are lords of the main.

Altsaa, hvor John Bull og Onkel Jonathan kommer, dér skal Tyrannens Throne vakle, hans Trusler blive tomme og betydningsløse. »Thi I er Herrer over et stærkt, ungt Land, og vi er Havets Herrer.« Digtet virker parodisk — og har heller ikke undgaaet Parodi. Den bekendte engelske Forfatterinde *Ouida* har sendt Redaktøren af *Rewiew of Rewiews* en Travestering af Hofdigterens Poem. Hun følger sin Original Vers for Vers og Linie for Linie; vi gengiver følgende i dansk Prosa:

»Hvad er det for en Røst, jeg horer, gennem Atlanterhavets Kabler? Vexelmægler, lyt efter og sig mig, hvad det er? Det er et farisæisk Folks Røst, dér kalder højt paa et andet Folk, ligesaa farisæisk.«

Hvad siger da denne Røst? *Ouida* lader os det vide. Den siger som saa:

»Hvorhen vi kommer, vi to, skal Kanonen tordne Jesus, og Biblen prædike om Vinding og Brændevin, thi vor Graadighed er éns, og vort Evangelium er ét, og som vi har gjort Ende paa Rødhuden, har du ødelagt Ny Zeelands Maori.

Den uforfærdede Digterinde peger her paa den angelsachsiske Races to store Laster — dens Profanation af det Hellige til Fordel for sin Vindesygge og dens ubarmhjærtige Grusomhed overfor andre Verdensdeles oprindelige Beboere. Bekendt er den skændige Maade, hvorpaa England med sin samvittighedsløse Opiumshandel har ødelagt Millioner og atter Millioner Chinesere og i det store ostasiatiske Rige har skabt et Had til de hvide Mænd og de hvide Mænds Tro, som stadig er den uoverstigelige Hindring for Chinas Omvendelse.

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i christelig Aand.

KATHOLIKEN er det eneste frie katolske Organ i de tre nordiske Kongeriger.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvarialet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa Nordisk Ugeblad for katolske Christne modtager **Katholiken** uden Vederlag.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 2

Søndagen den 26. Juni

1898

Kirkelexikon for Norden.

En Anmeldelse.

I.

At al literær Interesse i Landet heldigvis ikke helt er opslugt af de moderne Romaner, vidner den Afsætning om, som alvorligere, især historiske Værker, endnu formaar at opnaa. Til det Publikum, der køber Læsning af denne Art, henvender ogsaa det store Foretagende sig, som *jysk Forlags-Forretning* har sat i Gang under Navnet »Kirkelexikon for Norden«.

Hensigten med dette Værk er at give christne Mennesker i Norden nem og paalidelig Oplysning om kirkehistoriske, dogmatiske, religiøse- og kulturhistoriske Spørgsmaal. og det maa gennemgaaende siges, at Kirkelexikonet — skønt ledet i luthersk Aand — smukt og værdigt løser den Opgave, der naturligt foreligger.

Værket redigeres af en saa solid Videnskabsmand som Professor Frederik Nielsen. Om ham flokkes en hel Stab af Medarbejdere, blandt hvilke kan nævnes cand. theol. J. O. Andersen, Dr. Dines Andersen, den norske Biskop A. C. Bang, Licentiat I. P. Bang, Dr. Angul Hammerich, Provst Koch i Glostrup, Professor Peder Madsen, Licentiat Martensen Larsen, Stiftsprovst Paulli, Biskop Rørdam, Professor Scharling, Biskop Schousboe, Højskoleforstander Schrøder i Askov, den fungerende Kultusminister Biskop Sthyr, Licentiat Ussing og Professor Westergaard.

Det fortjener at fremhæves strax, at mange katholske Emner er blevne behandlede med en Korrekthed og Sagskund-

skab, som næsten ikke lader noget tilbage at ønske. Dette beror paa, at Lexikonets Redaktør, Professor Fr. Nielsen, der som oftest er disse Artiklers Forfatter, henter sin Viden om Katholicismen fra katholske Værker. Overmaade anerkendelsesværdig er saaledes Fremstillingen af Afladslæren, S. 32—33, hvilket ogsaa strax blev anerkendt fra katholsk Side (i P. Es-sers Skrift »Afladen og »Afladskræmmeren« Tetzels).

Desværre har ikke alle Kirkelexikonets Medarbejdere samme gode Princip som deres Redaktør, og det har derfor ikke kunnet undgaaes, at der i flere Artikler har indsneget sig Misforstaaelser og Fejltagelser, der ikke tør lades uimodsagte, saafremt Værket skal kunne anbefales danske Katholiker til Køb og Brug.

Naar det f. Ex. S. 25 og flere Steder hedder, at »Middelalderens Kirke var hildet i en udvortes Betragtning af Evangeliet«, og der tales om samme Kirkes Mangel paa »Dybsind«, saa forekommer dette unægtelig lidet velbetænkt overfor et Tidsrum, hvis kirkelige Stormænd netop udmærkede sig baade ved Dybsind og ved Inderlighed. De blotte Navne St. Bernhard, St. Franciscus, St. Bonaventura, St. Anselm, St. Thomas af Akvin burde faa slig uhistorisk Tale til at forstumme. Var Middelalderen ikke netop den Tid, da Theologien gik dybest og Mystiken steg højest? Men der er en Del Miskendelse til Stede paa dette Punkt.

Dette forklarer ogsaa, hvorfor den katholske *Lære* om den Hellig Aand som Kærligheden, der forbinder Faderen og Sønnen indbyrdes, S. 7 i Kirkelexikonet, behandles som en »fra Augustin stammende spekulativ Tanke«, der i Middelalderen »berørtes af Victorinerne (Richard af St. Victor)« og »i vore Dage er vendt tilbage hos en Del Dogmatikere«, af hvilke nævnes de tre Protestanter Dorner, Liebner og Martensen. Der ties ganske med, at denne »spekulative Tanke« simpelthen er katholsk Kirkelære og siden Tridentinerkonciliet har været klart formuleret (se *Catechismus Romanus*, P. I. A. I. Nr. 14).

Naar Professor Fr. Nielsen ved Omtalen af Alexianer-

brødrene — S. 54 — hentyder til Marienberg-»Skandalen« i 1895, burde han ogsaa have meddelt, at Domstolen i Aachen fuldstændig *frikendte* de haardt anklagede Brødre. (Sé »Nordisk Ugeblad«, 13. Okt. 1895).

I Artiklen om *Almisse* faar man den Oplysning, at Reformationen reagerede med den katholske »Lovopfattelse« af Almissegivningen ved »den i dens materiale og formale Princip udtalte nye Livserfaring«. Hvori bestod saa dette Nye, som Reformationen bragte? Jo deri, at »den Tro, som omfatter Christus . . . føder den taknemlige Kærlighed, der frit øver Velgørenhed«. Unægtelig synes denne »nye«, »reformatoriske« Lære at nærme sig stærkt til Katholicismens Princip: »Tro, virksom i Kærlighed« (*fides charitativ formata*), som Luther fordømte saa kraftigt! Mærkeligt er ogsaa Udtrykket »Lovopfattelsen af Almisse«, som en Dadel, naar det i selvsamme Artikel med Henviisning til Matth. 5, 42 hedder, at Velgørenheden er en *Pligt*. Er en Pligt, paalagt af Gud, ikke ogsaa en *Lov*?

Artiklen *Alter*, forfattet af J. O. Andersen, overrasker En paa flere Steder. Det hedder saaledes ordret S. 62: »Naar man i den kristne Kirke har optaget Betegnelsen Alter om det Sted, hvortil Nadvertjenesten er knyttet, er det *ikke skriftmæssigt*.¹⁾ Og senere hen: »Den første Menighed vilde med Rette nægte at have et Alter«. Unægtelig fristes man mere til at betvivle sine Øjnes Paalidelighed end tro, at sligt kan skrives af en dansk theologisk Kandidat og uanfægtet passere en dansk Universitetsprofessors Censur. Thi vil man se efter, hvormed Hr. Andersen beviser denne sin Paastand, da finder man, at han henviser til Stedet Hebr. 13, 10, hvor det netop hedder: »Vi have *et Alter*, hvoraf de ikke have Ret at æde, som tjene ved Tabernaklet.« At her er Tale om et virkeligt Alter, hvorfra Herrens Offerlegeme gives de Troende at æde, turde være klart. Hr. Andersen erklærer imidlertid, at der her »ses hen til Christi

¹⁾ Udhævet af mig.

Kors som det sande Alter«. Deraf maatte vel dog følge, at det Legeme, som gaves de første Christne at æde, ikke kunde være et *sakramentalt* Offerlegeme. Men en saadan Slutning vil Hr. Andersen vel næppe gaa ind paa?

At det i det 3dje Aarhundrede af Hedningerne forekastes de Christne, at de intet Alter have, kan virkelig ikke gælde for et Bevis. Det er dog ikke Hr. Andersen ubekendt, at al de Christnes Stræben i hine Forfølgelsestider gik ud paa at holde deres Kultus saa *hemmelig* som mulig. Det siger derfor intet, at Hedningerne intet vidste om de christne Altres Existens. Derimod siger det Udtryk af St. Ignatius meget, som citeres S. 329 i selve Kirkelexikonet og som lyder saaledes: »En Biskop, *et Alter*, én Eucharisti.« Hvad mener Hr. Andersen herom?

Lidt længere nede i Artiklen erklærer han, at det ikke kan bevises, »at de saakaldte Katakombekirker have været Kirker i Forfølgelsestiden«. De Rossis arkæologiske Undersøgelser har naturligvis intet Værd for den danske Theolog. Men jeg vil bede ham om, i *Corpus inscriptionum latinarum*, Bd. VIII., Nr. 9586, at læse efter, hvorledes en »Tilbeder af Ordet skænkede Menigheden i Cæsarea i Mauritanien en Katakombe »med en *Cella*, opført paa hans Bekostning«. Denne *Cella* er en af de Katakombekirker, hvis Tilværelse Hr. Andersen benægter.

At Artiklens Forfatter saa ihærdigt benægter Tilstedeværelsen af Altre i Oldkirken, giver han os Grunden til i Slutningen af sin Artikel. Her hedder det nemlig, mere *calvinistisk* end orthodox-luthersk, at det »med Rette er gjort gældende, at Alterskrankerne forudsætte Begreber, der ikke høre hjemme i den Kirke, som hævder det almindelige Præstedømme«. Egentlig bliver altsaa Kirkerne heller ikke nødvendige; Enhver maa jo — efter Hr. A.s Mening — selv hjemme i sin Stue kunne berede Sakramentet og række sig selv Herrens Legeme og Blod. At Menighedslivet ganske vilde opløses, hvis et sligt Princip blev raadende, synes Hr. Andersen ikke at have betænkt. Istedendfor Kirken, Christi

mystiske Legeme, samlet om Altret, hvorfra Christi sakramentale Legeme meddeles. vilde man faa et Anarki af isole-rede christne Individider.

I Artiklen om *Arnauld* maa de for katholske Øren anstødelige Ord: »den letfærdige hyppige Brug af den hl. Nadvere« alvorligt beklages. Artiklens Forfatter ved dog sikkert, at den hyppige Kommunion var almindelig Skik i Oldkirken, som han vel næppe vil beskyldes for Letfærdighed.

Naar det i Anledning af Æmnet *Askese* hedder, at denne kun bør være Middel, ikke Maal, og at »sand Askese udelukker al menneskelig Fortjeneste og Selvretfærdighed«, da er dette ikke, som Forfatteren mener, *Polemik* mod Catholicismen, men katholske Sandheder. Ingen betoner stærkere end den katholske Kirke Ordene: »Ikke jeg lever, men Christus lever i mig.« Ingen lærer klarere, at uden Tro er det umuligt at behage Gud, og at enhver Gærning, der ikke virkes af Naaden, er uden Værd for det evige Liv. Det hænder imidlertid ofte, at de, som angriber den katholske Kirke, bruger dens egne Lærdomme til at angribe den med. Saaledes oplevede Anmelderen en Gang, at en dygtig og begavet luthersk Gejstlig ikke paa nogen Maade vilde tro, at Katholikerne kendte noget til den personlige Tilegnelse af Christus, ja han saae i dette Sjælens indre Forhold til Frelseren netop det, der særtegnede Protestantismen! At en Katholiks hele aandelige Liv netop beror paa dette indre Samliv med Jesus Christus — det vilde han ikke paa nogen Maade gaa ind paa. En Fejltagelse af ganske lignende Art, blot mindre omfattende, findes i Kirkelexikonets Artikel om *Bonnen*, hvor den quietistiske Madame Guyon (17de Aarh.) opstilles som et »virkeligt Lidelsesvidne for den inderlige Hjærtébøn overfor Romerkirkens Bønnelæsning«. Som noget særlig mærkeligt tilføjes det: »Hun taler meget om *Bøn uden Ord*. Ja, det gør hun — men ikke mere end alle de store katholske Mystikere! Udtrykket *oraison mentale*, indre Bøn, der er alle Læsere af asketiske Skrifter bekendt, behøver man ikke at lede efter hos Madame Guyon.

At der i Artiklen om *Bod* S. 344 omtales 8 Hovedsynder istedenfor 7, er vel kun en Trykfejl. En Trykfejl er det vistnok ogsaa, naar der S. 468 om Petrus Canisius staar, at han »trods sin klippefaste romersk-katholske Orthodoxy følte sig tiltalt af Mystiken«. Orthodoxy og Mystik har hele Middelalderen igennem fulgtes ad; hvorfor skulde de saa ikke gøre det i det sextende Aarhundrede?

Hermed er i det væsentlige sagt, hvad der er at indvende mod »Kirkelexikonet«, saaledes som det i Øjeblikket foreligger. En følgende Artikel vil behandle, hvad der fra et katholsk Standpunkt er glædeligt at finde i en protestantisk Haandbog.

Bøn, naar du gaar til Guds Bord.

Af den salige Henrik Suso.

—o—

Eja, du levende Frugt, du skønne Blomsterknop, du det blomstrende faderlige Hjertes yndelige Paradisæble, du søde Cyperdrue i Engeddis Vingaarde, hvo giver mig, at jeg idag modtager dig saa værdelig, at det lyster dig at komme til mig, blive hos mig og aldrig skilles fra mig! Eja, du grundløse Gode, der fylder Himmel og Jord, bøj dig idag naadig ned til mig og forsmaa ikke din stakkels Skabning. Er jeg dig ikke værd, Herre, saa er jeg dog trængende til dig. Ak, ømme Herre, er det ikke dig, som har skabt Himmerig og Jorderig med ét Ord? Herre, med ét Ord kan du gøre min syge Sjæl sund. O Herre, handl imod mig efter din Naade, efter din grundløse Barmhjertighed og ikke efter min Fortjeneste. Du er dog det uskyldige Paaskelam, som endnu idag ofres for alle Menneskers Synder. Ak, søde, velsmagende Himmelbrød, som har al lystelig Smag i sig efter hvert et Hjertes Begær, gør idag min Sjæls tørre Mund tilgode med dig; bespis og kvæg mig, styrk mig, smyk mig og foren mig inderligt med dig! Ak,

evige Visdom, kom idag saa kraftigt i min Sjæl, at du fordriver alle mine Fjender, smelter al min Brøde, og tilgiver alle mine Synder. Oplys min Forstand med den sande Troes Lys. Antænd min Vilje med din søde Kærlighed. Opklar min Sjæl med din glædelige Nærværelse og giv alle mine Ævner Dyd og Fuldkommenhed. Bevar mig i min Dødsstund, saa at jeg aabenbart maa nyde dig i evig Salighed. Amen.

Kardinal Vaughan

om den engelsk-amerikanske Union.

Som bekendt har der i de sidste Tider været megen Tale om i Gang om en nøjere og nærmere Sammenslutning mellem de to store Halvdele af den angelsachsiske Race — Englændere og Nordamerikanere. Den Tanke er endog bleven fremsat, at den amerikanske Uafhængighedsdag (4de Juli) skulde fejres i Moderlandet, ligesom Dronning Victorias Fødselsdag allerede længe er bleven højtideligholdt i de Forenede Stater: Paa den Maade vilde det gamle Nag udslettes og Vejen banes for en Fremtid, da det Skilte atter kunde bøje sig sammen.

For Katholiker er det af Interesse at se, hvorledes fremragende katholske Gejstlige i de angelsachsiske Lande stiller sig til denne Tanke. Det er almindelig bekendt, at den katholske Kirke i Nordamerika bærer et i høj Grad *nationalt* Præg; der blev da ogsaa ved den nuværende Krigs Udbrud i alle katholske Kirker i de forenede Stater bedt om Sejr for de amerikanske Vaaben. En Katholik — Admiral *Sampson* — indtager en af de højeste og vigtigste Stillinger i den amerikanske Marine.

Den virksomme engelske Publicist *Stead* har nu haft den Ide at adspørge en Række fremragende Britter om deres Stilling til Spørgsmaalet en engelsk-amerikansk Union, og i de Gejstliges Rubrik finder vi forrest af alle den katholske Ærkebiskop af Westminster, Kardinal *Vaughan*. Hans Udtalelser er følgende:

»Det synes mig et Livsspørgsmaal at styrke, ikke at svække de naturlige Baand, der forene Storbritannien med

den nordamerikanske Republik. Idet de store Magter paa Fastlandet stole mere paa deres Militærmagt end paa Retfærdighedens og Fredens Principper, og idet Rovbegjærighed og Skinsyge true med at blive Situationens Herrer, kan der hvert Øjeblik ventes en Koalition, som gaar ud paa at opløse det brittiske Rige. Det er derfor naturligt at forbindes inderligere med dem, der er ét med os i Blod, i Sprog, i Meninger.

»Men udover denne Selvbevarelsens Tanke opstaar en anden mere omfattende. Da Verden nemlig i det Væsenlige styres af Ideer, hvilken er saa den Magt, hvilken den Race, som ved at udbrede og befæste *sin* Aand og *sine* Ideer vil gøre Menneskeheden den største Tjeneste? Hvad mig angaar, da er jeg overbevist om, at de engelsktalende Folk ved deres Traditioner og Karakter, deres grundfæstede Frihedsprinciper, deres Respekt for Samvittigheden og for Lov og Orden, er i Stand til at yde Menneskeslægten de allervæsenligste Tjenester. Jeg tror, at Englands og Amerikas forenede Indflydelse vilde virke hen til en *Verdensfred*. Jeg troer, at Jesu Christi Evangelium og Guds Rige lettere vil vinde Udbredelse og Herredømme i Menneskenes Hjærter under denne Races Ægide, dens sunde Fornuft og dens Religionsfrihed end under nogen af vore mere eller mindre despotiske Medbejleres Indflydelse. Af disse Grunde glæder jeg mig til en nøjere Forbindelse mellem os og de Forenede Stater. Hvis disse to Folk forbinde sig og opmuntre hinanden til at gøre Retfærdighed og moralsk Liv internationale og verdensomfattende, saavidt deres Indflydelse gaar, da vil de tilsidst gengive Verden Værdier, som det moderne Europas afchristnede Civilisation har bragt i Ringeagt.«

Kardinalen ser tydelig nok paa den angelsachsiske Race med samme Øjne som sit Lands *poëte laureate*. Dog kan han ikke tilbageholde en Beklagelse af, at »de Forenede Stater overfor en svag Magt som Spanien, har valgt Krig og ikke Voldgift.« I Virkeligheden havde her jo været den allersmukkeste Lejlighed til at gøre »Retfærdighed og moralsk Lov« gældende.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtager »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 3

Søndagen den 3. Juli

1898

Kirkelexikon for Norden.

En Anmeldelse.

II.

Y denne Artikel skal paapeges enkelte Ting i de indtil nu fremkomne 10 Hefter af Kirkelexikonet, som ikke kan andet end glæde en Katholik. Behandlingen af *Afladslæren* blev allerede fremhævet forrige Søndag; foruden denne Artikel bør yderligere følgende nævnes.

Adoration. Forfatteren — Professor Frederik Nielsen — gør her korrekt Rede for den katholske Lære. Tilbedelse skyldes kun den treenige Gud; »Jomfru Maria og alle Kirkens Helgener kunne paakaldes (*invocatio*, modsat *adoratio*) til Hjælp i Nød og som Forbedere.« Ligeledes fremhæves Forskellen mellem *dulia*, den Hyldest, som ydes alle Helgener, og *hyperdulia*, som gælder Guds Moder.

Anger. I denne Artikel gaar Forfatteren — Licentiat Henry Ussing — udover Augsburgerbekendelsens Definition af Angeren som »den Rædsel, der indjages Samvittigheden ved Syndens Erkendelse« og hævder isteden den katholske Definition af *contritio*, fuldkommen Anger. Sandt og skarpt bemærker Pæstor Ussing, vistnok med Blikket henvendt paa Omvendelsesforestillingerne i Frelsens Hær: »En overfladisk Syndesorg, der fra Skrækken over Guds Vrede haster over i Glæden over Syndernes Forladelse, kan vel føre til en kortvarig »Fred,« men kan ikke frembringe et virkelig nyt Liv i Gud.« Og idet Forfatteren fjerner sig milevidt fra alle lutherske Dogmer om en blot *tibregnet* Retfærdighed, forkynder han den gamle katholske Sandhed om Retfærdiggørelsen i

følgende skønne Skildring af den sande Angers Væsen: »Her begærer Hjærtet *ikke blot at fries fra Straffen eller Skyldens Byrde, men fra Synden.*¹⁾ Og derigennem skiller det i Hjærtet, som kan frelses, sig fra det, der hidtil har hersket, afdøer fra sit Fællesskab med det onde og *begærer et nyt Liv.*«¹⁾ Enhver ser let, at den Retfærdiggørelse, hvorefter et saadant anergivent Hjærte tørster, ikke er nogen *ydre* Tilregnelse af Jesu Fortjeneste (en *actus forensis*, som den lutherske Orthodoxi lærer) men er en virkelig *Indgydelse* af Jesu Retfærdighed og Hellighed, saaledes som den katholske Kirke til alle Tider har lært. (Sé Kirkelexikonet selv, S. 22). Vor Herre Jesus Christus er for Pastor Ussing som for os Katholiker en virkelig *Frelser fra Synden* og ikke efter Luthers Opfattelse alene en *Forløser* fra Syndens Straf og Skyldens Byrde. Hos Licentiat Ussing — som hos »Indre Mission« i det Hele — gør her hin *stille Reformation* sig gældende, hin Tilbagevenden til katholsk Lære, som *Dr. theol.* Krøgh-Tonning allerede for flere Aar tilbage paaviste i hele den moderne Lutherdom.

Antichrist. Ogsaa paa dette Punkt gør en glædelig Afvigelse fra gammellutherske Meninger sig gældende. For den tyske Reformator stod det urokkeligt fast, at Paven var Antichrist eller »Endechrist«, som han morede sig med at kalde den hellige Fader. Og i hele Protestantismen har denne Anskuelse holdt sig lige til vor Tid; Kardinal Newman fortæller i sin *Apologia pro vita sua*, hvor vanskeligt det det var ham at blive af med denne Opfattelse af Petri Efterfølger. Nu skriver imidlertid Professor Peder Madsen ved Københavns theologiske Fakultet, at »den Dom, som Protestantismen heri udtalte over Pavedømmet, indeholder en stor Miskendelse af dette.«

Det kan i denne Forbindelse være interessant at sammenstille nogle andre Oplysninger, som Lexikonet indeholder.

Som bekendt har Protestantismen gjerne nægtet Petri

¹⁾ Udhævet af Redaktionen.

Ophold i Rom. Naar man da henviste til, at St. Peters 1ste Brev var skrevet fra *Babylon*, og at Babylon her som i St. Johannes Aabenbaring maatte betyde Rom, benægtes dette. Det hed sig da, at Petrus havde drevet Mission i det gamle mesopotamiske Babylon, en Kendsgærning, hvorom Traditionen absolut *intet* ved. Nu hedder det i Kirkelexikonet om det asiatiske Babylon: »Paa Christi Tid var det i stærkt Forfald; Pausanias siger, at af Babylon er kun Murene tilbage. Der er derfor ingen Rimelighed for, at Babylon i 1. Pet. 5, 13 betegner Byen Babylon; . . . det er vel rimeligere, at Babylon her som i Joh. Aab. 14, 8; 16, 19 og 18, 2 betegner *Rom.*« Der fandtes imidlertid ogsaa i Oldtiden et tredje Babylon, som laa i Nedreægypten; at heller ikke denne Stad har været St. Peters Opholdssted, da han skrev sit første Brev, hævder Kirkelexikonet kategorisk. Resultatet bliver da: St. Peter har skrevet sit første Brev fra Rom. Hvilken Stilling han dér har beklædt, kan enhver let forestille sig, der mindes hans Værdighed som Apostlenes Øverste.

Ogsaa paa anden Maade tilstaar Kirkelexikonet Petri Nærværelse i Rom. I Artiklen om *Apostlenes Gærninger* indrømmes — under Henvisning til Col. 4, 10 og 14 — St. Marcus' Ophold i Rom. Men St. Marcus opholder sig netop ifølge Peters Brev sammen med Apostelfyrsten i *Babylon*. Ogsaa dette tyder da paa den hl. Petri Romerophold.

Bibel. Det er værd at notere, at Legenden om Luther som den, der drog den hellige Skrift frem af Forglemmelse, ikke længer finder Forsvarere. Kirkelexikonet meddeler, at den første franske Bibel allerede stammer fra den hellige Ludvigs Tid, og indrømmer, at »i Slutningen af Middelalderen vare tyske Bibler ret almindelige.« De Tal, som Lexikonet anfører, er ogsaa værd at lægge Mærke til: »Fra Tiden 1466—1521 har man hidtil fundet over 200 Haandskrifter og 18 trykte Udgaver af Biblen paa Tysk«. Den hellige Skrift har altsaa ikke i Middelalderen været saa ukendt, som en vis Historieskrivning drømmer om.

I samme Artikel tiltaas det iøvrigt ogsaa, at Luthers Bibeloversættelse ikke er tro. »Stundom tillod han sig, for at gøre Meningen tydeligere, at tilføje et Ord, der ikke findes i Grundtexten, som t. Ex. Ordet *allein* i Rom. 3, 28.« Det kan være et Spørgsmaal, om det egenlig gjorde Pauli Mening tydeligere, at Luther skrev: »Mennesket retfærdiggøres ved Troen *alene*.« Snarere synes det, som har han herved *forvansket* Apostlens Tanke. Men i hvert Fald er det indrømmet, at Luther tiltog sig Myndighed til at *rette* i den inspirerede Text og *forbedre* den Hellig Aands Udtalelser. Saa vidt er ingen Pave dog gaaet!«

Der kunde endnu være andre Artikler at fremhæve i disse ti righoldige Hæfter. Men det foreliggende maa være nok.

For os Katholiker er det glædeligt at se, hvorledes Videnskabens Resultater mere og mere bekræfte den katholske Tradition, og hvorledes Vrangforestillinger af alle Arter vige for paalidelig og nøjagtig Kundskab. Catholicismen har den uvurderlige Fordel, at Uviljen mod den kun bestaar hos dem, som ikke kende den, og at jo mere den bliver erkendt, des mere bliver den anerkendt. Deri ligger dens Styrke, og dertil sætter vi vort Haab og vor Fortrøstning for de kommende Tider.

Stigmatisering.

I en lille Bog af Dr. Migula (Privatdocent i Karlsruhe) »Die Bakterien«, der benyttes herhjemme ved Undervisningen i Botanik til lægevidenskabelig Forberedelsesexamen, findes følgende smukke Pasus:

»Sandsynligvis er det den hurtigt og frodigt voxende Hostiebakterie (*Bacillus prodigiosus*) eller Rød-Sved-Bakterie (*Micrococcus hæmatodes*), som de bekendte Bedragere benytte sig af for at fremtrylle Christi Vunder paa deres Legeme. Forfatteren er i det mindste kommen i Besiddelse

af en Lærredslap, hvormed et saadant Saar var aftørret, og kunde paa de røde, allerede lidt afblegede Steder erkende næsten en Renkultur af en Bakterie, som havde stor Lighed med *Bacillus prodigiosus*. Sandsynligvis vare Organismerne blevne saaede paa Legemet og bragte til frodig Væxt ved Hjælp af fugtige Bind, som indeholdt noget organisk Næringsstof. Hvorledes det er sket, kan man naturligvis kun sige, naar man har anstillet en nøjagtig Undersøgelse, dog har Forfatteren gjort den Erfaring paa sit eget Legeme, at det kan lade sig gøre.

Den ukritiske Læser drager heraf den Slutning: Den moderne naturvidenskabelige Forskning har altsaa igen rammet en Pæl gennem en af Katholicismens Mystifikationer.

En mere skønsom Læser spørger dog først sig selv: Er denne Forklaring af Stigmatiseringen nu ogsaa overbevisende? Har den noget med Videnskaben at gøre? Og han maa svare sig selv: Nej!

Hvorfor nævner Docent Migula ikke Navnet paa sin stigmatiserede Person? Det er nemlig af største Vigtighed at kende vedkommende. Hvis det nemlig har været en Bedrager, som Dr. Migula har grebet *in flagranti*, hvad saa? Naar en Bedrager benytter sig af Godtfolks Lettroenhed og agerer stigmatiseret, saa følger dog ikke deraf, at alle stigmatiserede Folk i Christenheden have været Bedragere. Det havde derfor været rart at kende Navnet, for at man kunde skaffe sig at vide, hvorledes den lokale gejstlige Øvrighed havde stillet sig overfor vedkommende Tilfælde af Stigmatisering.

Endvidere: hvorfor faar vi ikke et Ord at vide om, hvem der har skaffet Dr. Migula den ominøse pseudoblo-
dige Lærredslap? Afsenderen maa være en fuldtud paalidelig Mand, ellers har vi ikke Spor af Garanti for, at Lappen ogsaa virkelig hidrører fra en stigmatiseret, og at det hele ikke er et Falsum.

Hvorledes har Transporten af Lappen været: Har

Emballagen været saaledes, at den sikkert udelukker en Infektion med farveudviklende Bakterier undervejs?

Alt dette bliver Dr. Migula os Svar skyldig paa. Den Forklaring, han giver os af Stigmatiseringen, er derfor i Virkeligheden ingen Forklaring, men kun et fuldstændig umotiveret og uvidenskabeligt Postulat.

Saa let kommer man ikke ud over Stigmatiserings-spørgsmaalet. Det er for plumpt at ville feje det til Side med et Godtkøbsord: *Bedragcri!* I alt Fald de senere Tiders Stigmatiserede have været saa strængt kontrollerede af baade gejstlig og verdslig Øvrighed, af Læger og Videnskabsmænd, at det er i høj Grad usandsynligt, at et saa groft Bedrag kunde lade sig udføre, uden at blive opdaget. Den bekendte danske Bakteriolog *Dr. med.* Salomonsen har til Meddeleren udtalt som *sin* Opfattelse, at der ved den eneste stigmatiserede, han personlig kendte noget videre til, nemlig *Louise Lateau*, aldeles ikke kunde være Tale om nogen saadan Mystifikation med Bakterier.

Det er naturligvis vanskeligere at have nogen Mening om, hvor betryggende Kontrollen har været ved Stigmatiseringer, der ligge længere tilbage i Tiden. Hvis vi tage f. Ex. en stigmatiseret Kvinde som Katharina Emmerich for os, saa kan vi dog ogsaa her udelukke Bakteriebedraget. Et Øjenvidne, Clemens Brentano, meddeler, at han har set Blodet *løbe i Strømme* ned over Katharina Emmerichs Ansigt fra Tornekronévunderne i Panden. En saa overvættes frodig Væxt, som vi nødes til at antage, her har maattet finde Sted, hvis denne blodlignende Vædske skal have været Bakterie- »Renkulturer«, vilde være aldeles enestaaende i Bakteriologien.

Hele hin Theori om, at Stigmatisering skriver sig fra farveførende Bakterier, har saaledes næppe meget paa sig.

Men der trækkes kun altfor tidt i vor Tid Vexler paa Naturvidenskabens Conto, som denne meget ofte ikke kan honorere.

Dr. R.

„St. Olaf“

har i sit Nummer for 26. Juni hilst »Katholiken« Velkommen paa en noget ublid Maade. Paa Bladets Interpellationer skal imidlertid kun svares følgende:

Udtrykket: »det eneste *frie* katholske Organ — Udhævnningen er foretaget af »St. Olaf«, ikke af os — skulde i al Troskyldighed ikke sige andet, end at ligesom »Katholiken« skyldte det private Initiativ sin Existens, saaledes skulde det føre sin videre Tilværelse uden at staa i et officielt eller officielt Hensynsforhold til Nogensomhelst.
Voilà tout!

«St. Olaf«s videre Bemærkninger om hellige Samvittighedspligter og dens hele højtidelige Apparat med Skriftciter osv. osv. kunde Bladet ganske have sparet sig. Iøvrigt er det »Katholiken« uklart, *hvem* det egentlig er, som tiltaler den i »St. Olaf«. Dette Blad bærer nemlig ingensomhelst Angivelse af, hvem der er dets Redaktør og følgelig har Ansvaret for dets Indhold. Der er kun angivet en *Expedition* og et *Trykkeri* som nærmeste Ophav til »St. Olaf«. Men selv om en Expedition og et Trykkeri slaar sig sammen, vedbliver de dog kun at være to Anonymer overfor et Blad, der redigeres af *navngiven Mand*. »Katholiken«s Redaktør spørger altsaa tilbage:

»Hvis er den Røst, som taler med saa megen Myndighed i »St. Olaf?«

Den katholske Sækularfest.

Under Pave Leo XIII.s Godkendelse og Beskyttelse indbyder en international Komité alle Jordens Katholiker til sammen med Kirkens jordiske Overhoved at fejre det nye Aarhundredes Komme ved en stor-slaaet Fest.

Festen strækker sig over Aarene 1898, 1899, 1900 og ender Helligtrekongersdag 1901.

Som Forberedelse anbefales Afholdelsen af Missioner og aandelige Øvelser; dette bør særligt finde Sted i indværende Aar. Dernæst opfordrer Komitéen til Deltagelse i tre store Valfarter, enten personligt eller i det mindste i Aanden.

Den første af disse finder Sted iaar og gaar til *Lourdes* for at indvie Festen til den ubesmittede Guds Moder. Den anden sker 1899, og Maalet er de hellige Steder i *Palæstina*. Her stiftes i Kapellet i Bethlehem en evig Messe til Troens Opretholdelse i alle Valfarenes Familier og til alle Troendes Genforening. Endelig Aar 1900 drages der til *Loretto* for ved Marias Forbøn at opnaa, at alle Katholiker stedse maa blive hendes guddommelige Søn tro, og at Guds Lov igen maa blive overholdt af de civiliserede Folkeslag. Denne Valfart ender i *Rom*, hvor der i Laterankirken og i St. Peter bringes Gud et højtideligt *Te Deum* og det kommende Aarhundrede indvies til Jesu allerhelligste Hjærte.

Ved selve Aarhundredskiftet foreslaas det, at der Nytaarsnat 1900 i alle Kathedraler og Sognekirker afsløres et Mindekors med Indskriften: *Anno 1900, Jesus Christus Deus Homo Vivit, Regnat, Imperat.* (A. 1900, J. Chr., Gud og Menneske, lever, styrer, hersker). Hele Natten skal saa vidt muligt tilbringes i Bøn, og den første Dag i det tyvende Aarhundrede, Nytaarsdag 1901, feires den hellige Messe med størst mulig Højtidelighed og i aandelig Forening med den romerske Ypperstepræssts Frembærelse af det ublodige Offer.

Paa Helligtrekongersdag 1901 afsluttes Festen i Mindet om og Forventningen af alle Folkeslags Udvælgelse og Kaldelse til Jesu Christi Krybbe og Kors.

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i christelig Aand.

KATHOLIKEN er det eneste frie katholske Organ i de tre nordiske Kongeriger.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 4

Søndagen den 10. Juli

1898

Odd-Fellow-Ordenen og de Spedalske paa Island.

Med stor Pomp og Pragt forkyndte et hemmeligt udenlandsk Samfunds øverste Mand forleden her i Byen, hvilken Barmhjærtighedsgærning han og hans Ordensbrødre havde øvet mod de Spedalske paa den danske Ø Island ved at skaffe dem et Hospital. Skønt *Storsire* Petrus Beyer ved denne Lejlighed har ladet blæse rigeligt i Basuner for sig, skal vi dog ikke nægte Betydningen af den Gave, han og hans Fæller har skænket Danmark. Der er blot to Ting, som forekommer os noget mislige ved det hele Foretagende, og vi skal i Korthed sige, hvad vi sigter til.

Er det for det første heldigt, at et *hemmeligt Selskab*, hvis Statuter man aldeles ikke kender, og hvis Centralledelse ligger i Udlandet, træder i saa nøje Forbindelse med den danske — specielt den islandske — Regering og faar Lejlighed til at yde denne en betydelig Tjeneste? Efter hvad vi ved fra bedste Kilde, har »Storsire« Beyer under sit Ophold ifjor Sommer paa Island bevæget Althinget til at give Odd-Fellow-Ordenen *Monopol* paa at behandle de Spedalske og ganske særlig har »Storsiren« betinget sig, at *Katholikerne* ikke maa faa Indpas til de Spedalske, *heller ikke som Sygepleiersker*.

Vi skal her ikke komme tilbage til den Kampagne, som i sin Tid blev ført gennem et herværende Blad med det Formaal at faa Pater *Svensson*, af Jesu Selskab, til at udlevere

Odd-Fellow-Ordenen de Penge, han ved nidkært og ihærdigt Arbejde havde samlet blandt Katholiker til Fordel for et katolsk Spedalskhedshospital paa Island. Pater Svensson havde dengang formaaet den bekendte franske Kritiker og Journalist Charles Morice til at skrive en Artikel i det belgiske Blad *L'Indépendance belge* for sin Indsamling. Hr. Morice offentliggjorde samtidig Listerné over de ved Pater Svensson allerede indkomne Summer, og med mærkelig Fordringsfuldhed erklærede Odd-Fellow-Ordenens herværende Talerør nu, at disse Penge med Rette tilhørte Ordenen, da de vare indkomne ved det liberale belgiske Blads Indsamling. Denne Paastand var — som man sér — ganske falsk. Men selv om den havde været rigtig, var det dog dermed endnu ikke givet, at den belgiske liberale Verden ikke kunde foretrække det katolske Hospital for »Storsire« Beyers.

At det exotiske Ordenssamfund ved denne Lejlighed hævdede sig som Bæreren af den *nationale* Aand i Mod-sætning til de »fremmede« Katholiker, er saa meget mærkeligere, som Pater Svensson er dansk Undersaat, ja *barnefødt paa Island* og vel anskreven blandt sine Landsmænd. Saavidt vides har »Storsire« Beyers Vugge ikke staaet i nogen umiddelbar Nærhed af Geysir eller Oræfa Jökul.

Besyderligt synes det i hvert Fald, at en hemmelig Orden som *the Odd Fellows* kan svinge sig op til at foreskrive det islandske Althing Betingelser og faa disse akcepterede. Og vi komme her til det andet Punkt:

Hvad Garanti haves der for, at Odd-Fellow-Ordenen vil være i Stand til at yde de Spedalske tilstrækkelig god og omhyggelig Pleje?

»Storsire« Beyer vil paa sit Hospital anbringe en Plejemoder og to Sygeplejersker, begge lønnede med fri Station samt henholdsvis 300 og 150 Kr. aarligt. Med den nuværende Overflod paa kvindelig Arbejdskraft vil der indstrømme en Mængde Ansøgninger om disse Pladser. Hvem borger nu for, at der mellem de Ansøgende træffes det

rette Valg, og at de, til hvem de Spedalske overgives, virkelig er deres farlige og uhyggelige Opgave voxen.

Man maa nemlig huske paa, hvilken frygtelig Sygdom det er, som her er Tale om. Fotografierne i Dr. Ehlers' Brochure kan give en Forestilling om, hvilke *Gyseligheder* de Spedalskes Sygepleiersker vil faa at gøre med. Her er det ikke nok at møde med jævn god Pligtfølelse og Vilje til at gøre det Arbejde, man lønnes for — her behøves Selvopofrelsens og Selvfornægtelsens Heltemod. Uden saadanne Betingelser nytter det slet ikke at ville være Sygepleierske for de Spedalske.

Og det maa her være tilladt at minde om noget, der tildrog sig i September Maaned ifjor her i Staden.

Ude i Nyboder et Sted laa der en Mand, som bogstavelig talt raadnede op i levende Live. Denne Mands Sygdom var tilsidst saa frygtelig, at alle flygtede fra ham; ingen kunde udholde at være i hans Nærhed, endsige at hjælpe og pleje ham. En Diakonisse, en Søster fra det røde Kors, en mandlig Sygeplejer — *alle* forlod de efter en Nats Forløb skrækslagne den Syge. *Kun en St. Josephs-søster holdt ud.* Hun blev hentet ti Dage før Mandens Død, og hun blev hos ham til det Sidste.

Med Rette spurgte derfor »Aftenbladet« den 4. Septbr. ifjor, hvorledes det skulde gaa paa Island, naar Diakonisserne eller Søstrene fra det røde Kors skulde til at pleje de Spedalske. »Ogsaa disse stakkels Ulykkelige har jo frygtelige Saar, ogsaa deres Lemmer falde af, ogsaa de ere omgivne af en frygtelig Stank. *Har Komitèen for Indsamlingen til Hospitalet et Sygeplejerkorps, som kan overtage Samaritangærringen blandt de lidende Islændere.*»

Dette er netop Hovedspørgsmaalet: Har »Storsire« Beyer et saadant Korps rede? Thi uden *det* nytter hans Hospital dog intet.

Og de katholske Søstre, som hernede kunde træde til, da alle andre havde taget Flugten — *dem har Althinget*

forpligtet sig til at holde udc. Vi spørger, om dette kan kaldes klogt.

Imidlertid — sket er sket. Vort Haab maa nu staa til Odd-Fellow-Ordenen. Maaske der ud af dens Midte vil danne sig en Stab af barmhjærtige Søstre, som med Heltemod vil ofre sig for de Spedalskes Velfærd.

Thi ellers — ellers kunde det hænde, at det nye Hospital var dyrekøbt, og at man inden længe vilde komme til at angre Pagten med Storsire Beyer og hans katholikk-fjendske Fanatikere.

Christendommen

og

det sociale Spørgsmaal.

Der har i den sidste Tid været ført en livlig Debat i Indre Missions Hovedorgan *Kristeligt Dagblad* om det sociale Spørgsmaal og Christendommens Stilling til dette. Særlig har man behandlet Forholdet mellem Christendommen og Arbejderpartiet, og meget afvigende Anskuelse have staaet overfor hinanden, forfægtede af Mænd som Fernando Linderberg, Bibliotheksassistent H. O. Lange, Pastor Ostfeld o. fl.

Ogsaa paa anden Maade har vore lutherske Brødres Interesse for det sociale Spørgsmaal begyndt at lægge sig for Dagen. Allerede længe har der jo i England og Tyskland indenfor Protestantismen bestaaet Retninger, som søgte en Løsning af de store Samfundsproblemer gennem Anvendelse af Evangeliets Principper paa Samfundslivet. I Tyskland kan saaledes nævnes Naumann og hans »christlich-soziale« Parti — i England Maurice, Kingsley og senere hele den fra den *anglokatholske* Retning udgaede sociale Bevægelse.

En meget interessant Skildring af denne sidste findes i April- og Maj-Hæfterne af »Dansk Tidsskrift«. Forfatteren er en ung luthersk Præst, forhen Adjunkt paa Herlufsholm,

H. V. Koch, og den nidkære Forfatters Hensigt er aabenbart ikke blot at oplyse sine Landsmænd om Englændernes Foretagender men ogsaa at opflamme til Efterlignelse. Især derved er Artiklen interessant; den tyder paa, at ogsaa den danske Protestantisme begynder at blive sig sit sociale Ansvar bevidst.

Pastor Koch bekender strax i sin Artikel, at han ikke kom til England med nogen overvættets Beundring for den engelske Højkirke. Naar han rejste derfra med en ubegrænset Højagtelse for den samme Kirke, saa skyldtes dette udelukkende dens omfattende Samfunds-Virksomhed.

Al christelig social Bevægelse er i sit Væsen et Forsøg paa at *genopvække Middelalderen* — eller bedre: paa at realisere Middelalderens Ideal endnu fuldkomnere, end Middelalderen selv havde formaaet det. Social Christendom vil jo sige *Samfundschristendom* og dens Modsætning er Nutidens personlige, individualistiske Religiositet. Vor Tid har længe haft nok af *den Enkeltes* Omvendelse; Middelalderens Princip derimod var hele Samfundets Christning. I alle de gamle Landslove finde vi derfor Religionen som uundværligt Fundament; de hvile paa Christendommens *Nova Lex*, som Lovgivningen efter Renaissancen hviler paa den hedenske Romerret. I det hellige romerske Rige, som var Middelalderens højeste Frembringelse paa det politiske Omraade, er Evangeliet Grundloven; Staten er ikke — som nuomstunder — den højeste Lovgiver, men erkender sin Underordnethed under Kirken; Gud anerkendes udtrykkeligt som *rex regum* og *dominus dominantium*, og den middelalderlige Stæt adskiller sig herved baade fra det enevældige Kongedømme i det 17de og 18de Aarhundrede og vor Tids Folkesuverænitet. Begge disse Regeringsformer ere Udtryk for den menneskelige *Selvherlighed* og *Selvraadighed*; Middelalderens Konger og Fyrster følte sig derimod kun som Guds Vasaller, der stod til Ansvar for Lensherren i Himmerig. Absolutisme og Demokrati ere begge Virkninger af den moderne Afchristning af Samfundet. En Bestræ-

belse for at genoprette det christne Samfund vil derfor altid være en Tilbagevenden til middelalderlige Principer.

Med disse Sandheder for Øje er det interessant at se, hvorledes den sociale Bevægelse i England udspringer af en *asketisk*. Pastor Koch skriver: »I England var Gangen saaledes: 1) En stærk religiøs, udpræget verdensfjendsk Vækkelse giver Stødet til, at 2) Kirken begynder at tage sine længe forsømte Forpligtelser op i de store Byer. 3) Under Forsøget herpaa støder man paa den sociale Elendighed, og i Kampen mod den mødes man med Arbejderførerne i Kravet paa sociale Reformers.¹⁾«

Ikke blot stærkt asketisk men ogsaa stærkt *dogmatisk* var Bevægelsen i sit Udspring. Oxfordskolen var, som de mange Konvertiter, den har skænket Catholicismen, viser — »først og fremmest en dogmatisk Reformation eller, om man vil, *Kontra-Reformation*«. ²⁾ Pusey og hans Skole bebrejdede deres Samtid, at den mente »at kunne hævde Troen og kaste Læren bort«; saaledes gjorde nemlig Wesley, »og saaledes gjorde i Virkeligheden det 16de Aarhundredes Reformatorer«. ²⁾ Derfor søgte de tilbage »til Oldkirken, da Bekendelsens og Selvfornægtelsens Kraft endnu var i Kirken, til hin mod vor nøgterne Tid saa poesirige Middelalder, da Herrens Tjenere vare Folkenes Førere og Opdragere, fordi de troede — troede, at de havde en Sandhed fra Gud betroet«.

En særlig Kraft hentede den nye Bevægelse af Læren om *den apostolske Succession*, som den — ganske vist med Urette — troede at besidde. Pastor Koch citerer følgende smukke, ogsaa for Katholiker interessante Ord af en anglikatholsk Leder:

»Den, der ser paa sig selv som Apostlenes Repræsentant, Husholder over aandelige Gaver, en gudsendt Budbringer fra Himlen, han kan ikke længer lade sig nøje med et Minimum af Arbejde, men maa stride for Menneskers Sjæle som St. Paul eller St. Peter. Den fredelige Verdslighed (*quiet wordliness*) har faaet sit Dødsstød ved Læren om den apostolske Succession; her ligger Forklaringen paa, at Gejstligheden arbejder stadig haardere, her lære vi at forstaa, hvor de komme fra, disse Mænd med blege Ansigter, Folkets alvorlige Trælle, som med ilsomme Skridt fare os

¹⁾ Se »Maanedstidning for den danske Folkekirke«, 1. Juni 1898.

²⁾ Udh. af Red. — Se »Dansk Tidsskrift«, April 1898, S. 229 ff.

forbi i Øst-Londons Slipper og Baggaarde. *Dogmet har gjort det. De tro, derfor arbejde de.*«

Udtalelsen er vigtig og betydningsfuld — ogsaa fordi den saa klart hævder den nødvendige, uopløselige Forbindelse mellem Dogme og Liv. Dogmet er for Oxfordmændene som for os Katholiker hint *archimediske Punkt*, hvorfra Jorden kan bevæges — og ene kan bevæges.

Ogsaa Pastor Koch indser tilfulde dette. Med megen Energi hævder han, at kun en dogmestærk Christendom formaar at udrette noget ikke blot for det tilkommende Liv men ogsaa i det nærværende. Den methodistiske »Vækelse« havde ikke forhindret Mammonsdyrkelsen og Arbejderudsugelsen i at naa den frygteligste Højde i det allersomchristeligste England. »Man var Christen om Søndagen og i Menighedsmøder, men de sex Dage i Ugen var man »Forretningsmand«. Man havde en aaben Haand, naar det gjaldt Bidrag til Kirker, Mission eller Hospitaler; men man veg ikke tilbage for noget Middel, naar det gjaldt at presse Lønnen ned eller bekæmpe den Organisation, der tilstræbte at skaffe Arbejderen en mindre værgeløs Stilling«. Hele den saakaldte *Evangelisme* havde ikke bragt andet Resultat end en »falsk Enkeltmands-Christendom, der havde indsnævret al christelig Tanke til dette ene Punkt: hvorledes skal jeg blive assureret for den kommende Verden — en Christendomsopfattelse, der paa usund Maade gjorde den Enkeltes Sjæl til Tilværelsens Midtpunkt og bragte Menneskene til at glemme, at hvad vi er, det er vi kun som Led i Helheden, og det, som engang skal blive i den kommende, maa allerede være i den nærværende Verden«. ¹⁾)

Sande og rigtige Ord, som enhver Katholik trøstigt kan underskrive. Et sandt og rigtigt Standpunkt, hvorpaa der kan bygges en solid social Virksomhed, og ogsaa bliver det.

Pastor Koch fører os ind i hele Anglokatholicismens Arbejde og forestiller os for dens ledende Mænd.

Han fortæller om den store *Church Social Union* — om den Virksomhed, som denne Forening udfolder, med Foredrag om Socialisme, om Nationalisering af Jorden, om Civilisationens Grusomheder, om Voldgift, om Fattigdommens Aarsager; han fører os til de anglokatholske Fastepredikener over en Christens sociale Pligter, med Texter af Evangeliet og af Profeterne, Texter som den om Kamelen og Naaleøjet eller om Lazarus og den rige Mand. Han viser

¹⁾ Dansk Tidsskrift, S. 234, April 1892.

os de anglokatholske Præster — ligesom i sin Tid den store Ærkebiskop af Westminster, Kardinal Manning — i nøje Forbindelse med Arbejderførerne, med Mænd som John Burns og Tom Mann. En asketisk Præst som Adderley, hvis hele Theologi næsten er romersk, og som sammen med nogle ligesindede lever i et Slags klosterligt Samfund efter Benediktinernes Regel¹⁾ — en saadan Mand er Stiller for Socialisten Keir Hardie og sendte under den store london-ske Dokstrejke 1800 £ — altsaa 32,400 Kr. — til de Arbejdsløse.

Tre Punkter har disse Mænd paa deres Program. De vil for det første overfor Manchesterliberalismen og dens Princip *Laissez aller! Laissez-faire!* hævde den christelige Lovs Gyldighed ogsaa i sociale Forhold. De troer med andre Ord ikke paa Nødvendigheden af, at den frie Konkurrence faar uhæmmet Spil i Samfundet og dér kommer til at spille samme Rolle som Kampen for Tilværelsen blandt Planter og Dyr. De vil i Overensstemmelse med Socialisterne reagere mod Kapitalismen — men de troer ikke, at dette er muligt uden paa Christendommens Grund. Det *andet* Punkt i deres Program lyder derfor:

Det gælder om at overveje og undersøge, hvorledes man kan gøre Christendommens moralske Principer gældende overfor Nutidens sociale og økonomiske Tilstande.

Som *tredje* Led kommer endelig Fordringen til den Enkelte om i Gærning at vise, at Christus er al Retfærdigheds Herre og en Fjende af al Uret og al Selvskhed.

Som man ser, lægger den anglokatholske Bevægelses Mænd stærk Vægt paa Retfærdigheden, som er den *sociale* Form for Christenkærligheden, og mindre paa den *private* Form af denne Dyd, paa Barmhjærtigheden.

Og her befinder de engelske Protestanter sig i fuldkommen Overensstemmelse med hele den sociale Bevægelse, som for Øjeblikket gaar gennem den katholske Verden. Enkeltmandsgodgørenheden er ogsaa for de katholske Førere traadt tilbage i anden Plan; det, som fordres, er *Samfundets Omvendelse*, Samfundets Genoprettelse paa christelig Grundvold. Ogsaa her er saaledes en Bro slaet mellem Englands Højkirke og den hellige romerske Kirke.

---

¹⁾ Sé den interessante Skildring S. 319ff. i »Dansk Tidsskrift«.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 5

Søndagen den 17. Juli

1898

Spedalskhedshospitalet paa Island.

En Redegørelse af højærv. P. Svensson.

En Række Artikler i »*Dannebrog*« og »*Politiken*« om Spedalskhedssagen og det indbyrdes Forhold mellem Katholiker og Odd-Fellows har efterhaanden bragt følgende Kendsgørninger for Dagen:

1) *Dr. Edv. Ehlers* har Prioriteten m. H. t. Tanken om et Spedalskhedshospitals Oprettelse. Men

2) højærv. *P. Svensson* har Prioriteten m. H. t. Indsamlingen af Midler til et saadant Hospitals Oprettelse. Og

3) det oprindelig mulige Samarbejde mellem *Dr. Ehlers* og *P. Svensson* er bleven forstyrret ved den førstnævntes ukatholske literære Virksomhed.

4) Først derefter er Odd-Fellow-Ordenen traadt til og har omformet det fra katholsk Side paatænkte Barmhjærtighedsværk til et Vaaben mod Catholicismen.

Med disse Bemærkninger overlade vi Ordet til højærværdige Pater Svensson. *Red.*

Over er siden Odd-Fellow-Ordenens store Fest i Koncertpalæet fremkommen en Mængde Bladartikler for og imod *the Odd Fellows*. Især have Angrebene samlet sig om en enkelt Mand, den samme, som mest af alle har haft med Spedalskhedssagen at gøre -- *Dr. Edv. Ehlers*. Mit Navn er ogsaa bleven nævnet, skønt jeg ikke kan siges at have udrettet stort for de ulykkelige Syge paa min Fødeø.

Jeg har nu læst forskellige Paastande om mit Forhold til *Dr. Ehlers*, der trænge til Berigtigelse; og jeg vil derfor tillade mig her at fremkomme med en kort Redegørelse for mit Mellemværende med denne Mand, der hidindtil altid har behandlet mig som Ven.

Naar det er bleven sagt, at Odd-Fellow-Ordenen har »stjaalet« Tanken om Spedalskhedshospitalets Opførelse fra Katholikerne, saa kan jeg her paa det bestemteste erklære, at dette — hvad Dr. Ehlers angaar — paa ingen Maade er sandt. Det er tværtimod Dr. Ehlers, som allerførst har belært mig om Nødvendigheden af en Indsamling til et Spedalskhedshospital paa Island. Allerede første Gang, jeg var sammen med Dr. Ehlers — paa en Rejse til Island i 1894 — sagde han mig, at han, hvis Forholdene tillod det, tænkte paa at begynde en offentlig Indsamling i Septbr. nævnte Aar.

Da det imidlertid trak ud med denne bebudede Indsamling, begyndte jeg — efter Opfordring fra den højærværdigste Biskop J. v. Euch, hvem jeg havde forelagt Sagen, og som dennes Mandatar — i April 1895 en *katholsk Indsamling*. Denne Indsamling skete dels ved Breve til forskellige Bekendte, dels ved Opraab i franske Blade. Min Idé var at bygge *et katholsk Hospital* og dertil levere vore anerkendt dygtige katholske *Sygeplejersker*, St. Josephsøstre eller andre. Der meldte sig snart flere katholske Frøkener, som uden Betaling vilde opofre sig for denne overmaade vanskelige Gærning, saafremt Hospitalet blev katholsk — ja flere af dem, som var velhavende, vilde *anvende deres Formue til at dække Driftsomkostningerne med*. Da disse antagelig vilde beløbe sig til 20 à 30,000 Kroner om Aaret, maa det siges, at der fra katholsk Side virkelig blev lagt megen Offervillighed for Dagen.

I August 1896 blev Dr. Ehlers, ved en Artikel i det parisiske Blad »*Le Temps*«, gjort opmærksom paa mit Foretagende, der, som man af ovenstaaende vil se, allerede var godt fremskredet. Han skrev da til mig og udbad sig et Besøg, hvilket jeg ogsaa strax aflagde ham. Han viste sig paa ingen Maade utilfreds med, hvad jeg havde foretaget mig, men modtog mig paa det venligste og forsikrede mig om, at han glædede sig ved, det gik saa godt, og at det for ham kun kom an paa, at Hospitalet blev bygget — lige

meget af *herem*. Dette Standpunkt har han vedblevet at indtage siden, og jeg kan ikke noksom anerkende Dr. Ehlers' Venlighed og fuldkomne Oprigtighed overfor mig.

Saa meget angaaende mit Forhold til Dr. Ehlers.

Hvad nu Odd-Fellow-Ordenen angaar, kan jeg desværre ikke udtrykke mig paa en ligesaa behagelig Maade.

Da jeg nemlig var naaet saavidt i min Indsamling, at jeg havde 30,000 Francs, sendtes der mig en Avisartikel — som det syntes, skreven af en af Odd-Fellow-Brødrene — hvori det hed, at denne Orden af min Virksomhed havde taget Anledning til at beskæftige sig med Sagen og derved udelukke Katholikerne, *in casu* mig. Dette fremgik tydeligt nok af Udtrykket, at »fremmed Indblanding« skulde forhindres. Jeg, en *født Islænder*, skulde altsaa skydes til Side som *Fremmed*, fordi jeg var katholsk Præst! Og i mit Sted skulde en *international* Orden tage Sagen i Haand! Det var — ejendommeligt.

Odd-Fellow-Brødrene havde imidlertid allerede indsamlet over 90,000 Kroner, var altsaa et godt Stykke forud for mig. Jeg hørte mig da for, om der kunde være Tale om Samarbejde — jeg tænkte mig nemlig Sagen ordnet saaledes, at vi Katholiker indskød vore indsamlede Penge og desuden leverede Sygepleiersker til Odd-Fellow-Ordenens Hospital. Da blev det mig sagt, at en af de ledende Odd-Fellows oppe paa Island arbejdede for at skabe *en ganske anden Ordning*, og kort efter erfoer jeg til min store Sorg, at vedkommende Herres Arbejde var bleven kronet med Held: *han havde faaet Althinget til at vedtage den Bestemmelse, at vi Katholiker for stedse skulde være udelukkede fra Hospitalet.*

Jeg forhørte mig strax hos flere Althingsmænd af mit Bekendtskab; jo, det forholdt sig rigtigt nok! Personligt beklagede de det Skete, men de havde ikke haft noget Valg — de katholske Sygepleierskers Udelukkelse havde for Odd-Fellow-Ordenens Udsending været *conditio sine qua non*.

Om Aarsagen til denne store Katholikkfrygt kan jeg næppe nok opkaste nogen Formodning. Det er dog bekendt her fra Danmark, at vore barmhjertige Søstre aldeles ikke drive nogen Propaganda i deres af *protestantiske* Patienter meget søgte Hospitaler. Imidlertid har jeg hørt ymte om, at *Storsire* Dr. Beyer skulde have sat hin Katholikkafspærring igennem af Ærgrelse over, at Paven ikke har villet anerkende Odd-Fellow-Ordenen. Leo XIII. kunde imidlertid ikke gøre dette, som Pavestolen overhovedet ikke kan indlade sig paa at godkende *hemmelige* Samfund.

Grunden være imidlertid, hvilken den være vil — Odd-Fellow-Ordenen er sikker paa, hverken at høste Velsignelse eller Tak for sit Forbud. Meget tyder ogsaa paa, at den offentlige Mening i Danmark ingenlunde giver Ordenen Medhold i dette Punkt. Dertil har man her i Landet altfor megen Medlidenhed med de ulykkelige Spedalske, som det jo vil komme til at gaa ud over.

Det er nemlig ikke nok, at man frelser den sunde Befolkning paa Island ved at indespærre de Spedalske i et Hospital, hvor en Pleiemoder og et Par Sygepleiersker skal være ene om 60 Spedalske. Man maa ogsaa paa enhver Maade søge at lindre disse Ulykkeliges Lidelser. Men her til er ingen bedre skikket end netop *vore* Søstre, som vie hele deres Liv til en saadan Gærning. Ved deres store Tal og kraftige Organisation vilde de altid være Opgaven voxen. Og paa Grund af deres mange Forbindelser med et rigt katholsk Land — Frankrig — vilde de være i Stand til, paa mange Maader at gøre Livet mindre smerteligt for de stakels Dødsdømte, som var deres Varetægt betroet.

Jeg kan derfor ikke andet end føle mig dybt bedrøvet, naar jeg tænker paa, hvor ubodelig Skade man har tilføjet disse elendigste af alle elendige ved at fratage dem den Pleje, jeg saa inderligt havde ønsket at skaffe dem. Og jeg maa her tilføje, at jeg har talt med mange Protestanter, ja

med Odd-Fellows, som have været enige med mig i dette Punkt.¹⁾

Der er imidlertid intet at gøre mere; vi *er* sat udenfor. Underligt forekommer det mig blot, at den Orden, som ikke vilde have vor Hjælp til Sygeplejen, saa bestemt har gjort Fordring paa vore Penge. Jeg blev i sin Tid ganske alvorligt formanet til at aflevere de ved min Indsamling tilvebragte Summer til Odd-Fellow-Ordenens Komité. Selvfølgelig havde jeg intet Mandat til at overgive Penge, hvis Bestemmelse var et katholsk Hospital, til en Institution, hvorfra Katholiker ved Kontrakt var udelukkede. De af mig indsamlede Penge befinde sig derfor hos Monseigneur J. v. Euch, hvis Mandatar jeg var, og som sikkert vil vide at anvende dem til Bedste for de Spedalske paa Island.

J. Svensson,
S. J.

En Indremissionspræst om Catholicismen.

En af Indre Missions Præster, Pastor Vilh. Kold, offentliggør for Tiden i *Kristeligt Dagblad* de Indtryk, han har modtaget paa en Rejse i katholske Lande. Som det vel ikke godt kan være andet, er Hr. Kold opfyldt af alleslags Fordomme mod den katholske Gudstjeneste, som han ikke skyer at kalde »Afgudsdyrkelse«, »Hedenskab« og »Jødedom« — dog med den Tilføjelse, at han intet har forstaaet deraf. Vi kunne derfor af et godt Hjærte tilgive ham hans onde Ord; han véd ikke, hvorom han taler. Det sés bedst, naar han erklærer, at han var glad ved, han ikke kom til at overvære nogen katholsk *Prædiken*. »Det havde vel ikke

¹⁾ Naar Dr. Ehlers i Dannebrog (d. 10. Juli) siger, at jeg havde indrømmet, at mine Ord om Odd-Fellows vare *uoverlagte*, saa beror dette paa en Fejltagelse. At de vare skrevne i en berettiget harmfuld Stemning og ikke bestemte til Offentliggørelse, er derimod rigtigt.

været til at holde ud at høre paa,« skriver han, »eftersom de jo tage Texten af deres Helgenkrøniker i Steden for af Guds Ord.« Som bekendt finder en saadan Anvendelse af Helgenlegenden eller Martyrologiet i Steden for Evangelieperikoperne ikke Sted. Det kan man naturligvis ikke forlange, at Pastor Kold skal vide; han er jo *a priori* overbevist om, at »det er et skrækkeligt Mørke, der hersker i Pavekirken«.

Noget godt har han dog at sige om Catholicismen, og herover er det, vi skal glæde os. For det første har det været Pastor Kold til Gavn og Trøst at besøge de katholske Kirker udenfor Gudstjenesten — »de staa jo nemlig aabne hele Dagen igennem«, siger han anerkendende. »Dejligt var det at være derinde, saa kunde jeg rigtig tale med Herren,« erklærer han dernæst. *Mørket* i de katholske Kirker har maaske i hine Timer ikke været saa »skrækkeligt« endda, og maaske Pastor Kold under sin Andagt har fornummet noget af det, Katholiken føler, naar han knæler foran det Allerheligste i stille Bøn, og der er ensomt og tyst i Kirken, og kun den evige Lampe brænder. Da har Indremissionsmanden maaske angret lidt af sin haarde Dom over »Pavekirken« og maaske gjort sig selv det Spørgsmaal, hvorfor Guds Hus altid staa aabent i de katholske Lande, men stænges i de protestantiske.

Endnu glædeligere er det, hvad han fortæller om sit Besøg i et schweitsisk Kollegium og om »en Broder i Herren«, som han dér fandt i det første Menneske, der kom ham i Møde — den første Katholik, han kom til at tale med. Pastor Kold fortæller:

»En af Professorerne ved Skolen tog sig af mig med Venlighed og viste mig rundt i den store Bygning med de mange Værelser. Saa kom vi da ogsaa til Kirken, og derinde begyndte han jo saa at bestænke sig med Vand, korse sig og bøje sig som alle Katholiker. Jeg gjorde intet af alt dette og kunde saa mærke, hvor ulykkelig han blev, han blev bleg og tavs, sukkede dybt og gik saa med videre.

Jeg kendte selv saa godt den Fornemmelse, han havde i sit Hjærte overfor mig, jeg har følt noget Lignende mange Gange, naar jeg var kommen til at sidde overfor eller gaa sammen med et vantro Menneske, og det ansaa han jo mig for at være. Jeg forstod ham, havde ondt af ham og ventede paa en Lejlighed til at fortælle ham, hvem jeg var«.

Dette lykkedes ogsaa den danske Indremissionsmand.

»Vi kom til at tale om Guds Børns Forhold til Verden. *Hans Stilling var klar og skøn,*¹⁾ han havde i sit Hjærte brudt med Verden og Verdenslivet, fordi han erkendte, at Satan havde Magten derude. Saa lod jeg ham vide, at jeg var Guds Barn, som levede i personligt Samfund med Gud, og det var tydeligt at se og mærke hans Glæde derover. Han vidste, at jeg kom fra et protestantisk Land, men glædede sig over, at jeg havde fundet Vejen til Gud, og da jeg nu saae paa ham og sagde rigtig med Alvor, at vi vilde mødes derhjemme i Himlen, udbrød han med et lettet Hjærte og straalende Øjne: *Gut, in dem grossen Vaterhaus dadroben* (godt, i det store Faderhus deroppe). Det var et Stævnemøde, som blev aftalt den Dag; han mente det; da vi skiltes noget efter, sagde han ogsaa saa kærligt: *Auf Wiedersehen* (Paa Gensyn), og jeg glædede mig til at se ham og hilse paa ham derhjemme hos Jesus. Da jeg gik hjem til Brunnen ved Middagstid, var jeg saa glad, saa jublende glad, og de Toner, som gik igennem min Sjæl, lob stadig ud i den Melodi: *jeg tror paa de Helliges Samfund*.

Se, det var jo strax en ganske anden og meget smukkere Melodi end den om »det skrækkelige Mørke«. Og det glædelige er, at det ugunstige Indtryk skyldes den Fremmedes uforstaaende og udenforstaaende Iagttagelse. Saa snart Pastor Kold kommer i personlig Berøring med en Katholik, endda en Ordensmand — forsvinder al Fordom, og han genkender i Tilhængerens af den katholske »Afgudsdyrkelse« og »Hedendom« en *Broder i Herren*. Mon denne Erkendelse ikke skulde

¹⁾ Udhævet af Rød.

have Bud til flere end Pastor Kold? Mon den ikke skulde kunne indskærpe mange den evige Gyldighed af Apostelens Ord: *Prover alt!* og af Frelserens Bud: *Dommer ikke!?*

EN KURV MED BRUDSTYKKER.

Kristeligt Dagblad for d. 5. ds. skriver i Anledning af Spedalskhedshospitalet paa Island følgende:

Der kunde skrives lange Kapitler om, hvad visse Munke og Nonner i Middelalder som i Nutid have udført paa dette Punkt — ogsaa ude i Hedningelandene, hvor Sygdommen er almindeligst. Fra *Frants af Assisi*, der med sin egen Mund udsugede de Spedalskes Bylder, til *Pater Damien*, der ofrede sit Liv blandt de Spedalske paa Molokaj (Hawaji) gaar der en lang Række selvopofrende, medynksfulde christne Kvinder og Mænd. De Fleste have maattet udelukke sig fra det menneskelige Samfund, og frivilligt have de valgt at leve og dø sammen med deres elendige Medmennesker, — dø i Reglen af den Sygdom, hvis Grufuldhed vakte deres Kristenkærlighed til Live.

»Nu da Spedalskheden griber om sig oppe paa Island, have atter Katholikerne meldt sig til Tjeneste, mens et human Selskab — »Odd-Fellow-Logen« — bygger Hospitalet. Burde der ikke drives en »Indre Mission i Danmark« oppe blandt denne danske Besiddelses spedalske Beboere?»

Det sidste Spørgsmaal overlade vi gerne Pastor Bech til Besvarelse. Desværre forholder det sig derimod ikke, som af »Kr. Dgbl.« antaget, at Katholikerne kan faa Lov at gøre Tjeneste paa Spedalskhedshospitalet.

Katholicismen i de Forenede Fristater. Der findes nu 14 Ærkebiskopper i de forenede Stater, 78 Biskopper og 1 apostolisk Vikar. Ordensstanden omfatter 2774 Personer, og der findes 8137 Verdenspræster. Der er 5946 Sognekirker, 3472 Missionskirker og 5105 mindre Kapeller. 41 religiøse Mandsordener og 110 kvindelige Ordener ere repræsenterede. I de katholske Undervisningsanstalter gaar der 958,959 Børn. Hele den katholske Befolkning i de forenede Stater beløber sig til 9,856,622 Personer.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtager »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A, og træffes daglig fra 9—10 og fra 2 $\frac{1}{2}$ —3 $\frac{1}{2}$.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 6

Søndagen den 24. Juli

1898

Christendommen og det sociale Spørgsmaal.

»Katholiken«s Læsere huske sikkert vor Artikel forleden om den indenfor Lutherdommen vaagnende Interesse for en *social* Christendom. »Vort Land« for d. 18 ds. kunde nu meddele, at der her i Byen« har dannet sig et Udvalg, der skal søge »Christendommens Retfærdighedskrav gennemført i de sociale Forhold« — en christelig Socialisme altsaa! Udvalgets Formænd er Prof. Harald *Westergaard*, d'Hrr. Præster *Ostenfeldt*, *Schack* og *Koch**), Bibliotheksassistent *Lange*, Skoleinspektør *Nørgaard* og Fernando *Linderberg*. Udvalget kunde maaske henvende sig til Landarbejderne, med hvem det dels gennem Missionen og dels gennem Hr. *Linderberg* staar i Kontakt.«

Bevægelsen er saaledes begyndt under de bedste Auspicer. En Autoritet som Professor *Westergaard* vil ved sin Nærværelse berolige alle dem, der maaske kunde føle sig skræmte af den rene Socialdemokrat Fernando *Linderberg*s Navn. D'Hrr. *Lange* og H. V. *Koch* hører til de mest sympatheticke yngre Personligheder indenfor den danske Lutheranisme, og Pastor *Schack* ved Helligaandskirken — en fint dannet Mand og en skarp Pen — vil kunne øve stor og velsignelsesrig Virksomhed, især hvis han — som Rygtet gaar — er designeret til at beklæde Fyens Bispestol.

»Katholiken« hilser derfor den nye Bevægelse med Glæde. Det er efter vor Formening en bedre Maade at tjene

*) Forfatter til de i »Katholiken« omtalte Artikler i »Dansk Tidsskrift«.

Gud paa, at mætte de Hungrige og klæde de Nøgne, end at føre lange, bitre og gølge Polemiker. *Et in terra pax hominibus bonae voluntatis*, sang Englenes Hærskarer i den hellige Julenat — »Fred paa Jorden for alle Mennesker, som have en god Vilje«. Fred for alle Mennesker og *mellem* alle Mennesker, der vil det Gode!

Ogsaa fra anden Side erfare vi om sociale Bestræbelser indenfor Protestantismen. Vi hørte nylig fra en af *Methodismens* bedste yngre Kræfter her i Landet — og hans Ord var disse: »Mennesket lever ikke af Brød *alene* — nej, men det lever dog ogsaa af Brød! Jeg staar ikke blot midt i en stor religiøs Virksomhed, men ogsaa i en *social*. Guds Ord skal prædikes, men de Sultne skal ogsaa mættes, de, som mangler Tøj, skal klædes, og de Syge skal styrkes og vederkvæges.«

Ja! Thi saaledes siger Apostelen: »En ren og ubesmitet Gudsyndelse for Gud og Faderen er denne, at besøge Faderløse og Enker i deres Trængsel.«

Yankeer og Spaniere.

Krig for et Væddemaal's Skyld.

De engelske og amerikanske Blade har stadig som Retsgrund for de Forenede Staters Togt til Kuba anført de uhyrlige Grusomheder, som Spanierne skulde have begaaet mod de uskyldshvide kubanske Oprørere. Man begynder imidlertid at tvivle lidt paa Yankeebereftningernes Paalidelighed, naar man erfarer, at hele Krigen egenlig skyldes — et *Væddemaal!* Den unge fremadstræbende Redaktør af Bladet *The Journal*, *Mr. Heargt*, havde nemlig med nogle Venner væddet 50,000 Dollars paa, at han gennem sit Blad nok skulde faa Krigen sat i Gang. Efter at *Maine* — saare belejligt — var sprunget i Luften, begyndte *The Journal* at skyde Skylden derfor over paa Spanierne. Bladet har der-

efter vedblevet at puste til Ilden, og dets unge, *smarte* Redaktør tilskriver sig selv Hovedæren for, at Krigen tilsidst — under en uimodstaaelig Folkestemnings Pres — blev erklæret. Mr. Heårgt vandt sine 50,000 Dollars; at Blodet og Asken fra det hærgede Santjago ogsaa kommer over hans Hoved, betyder vistnok mindre for en ægte Dyrker af Amerikas runde Afgud.¹⁾

At der selv indenfor den angelsachsiske Race begynder at komme en lidt anden Opfattelse til Orde af Forholdet mellem Amerikanere og Spaniere, viser en Korrespondance til *Times*, afsendt fra Havanna den 12. Juni. Det hedder heri (efter »Vort Land« for 17. ds.):

»At Spanierne i mange Aar have administreret Øen slet, er der Ingen, der nægter. Men selv den sletteste Administration fra Spaniernes Side kan ikke retfærdiggøre Amerikanernes Opræden. De ere i det mindste lige saa ansvarlige som Spanierne for den nuværende elendige Tilstand paa Kuba.

»I den Tid, jeg har været her, har jeg ofte talt med Medlemmer af Fremmedkolonien — Englændere, Skotter, Franskmand og Tyskere — Købmænd, Ingeniører og Jærnbaneembedsmænd, alle intelligente Folk, og af hvilke mange have været her længe og haft Lejlighed til paa nært Hold at betragte Oprørets Fremskridt og Amerikanernes Intriger. Disse Folk have ingen Grund til at være partiske til Gunst for Spanierne; det er højst rimeligt, at mange af dem vilde have Fordel af en amerikansk Annektion, men uden Undtagelse ere de alle meget indignerede over den Uretfærdighed, der er lagt for Dagen af dem, der have opfordret til Krig i Menneskelighedens Navn.

»Oprøret var ved at dø en naturlig Død, og det vilde være blevet undertrykt af Spanierne længe før Krigens Udbrud, havde Insurgenterne ikke modtaget saa betydelig Støtte fra Amerikanerne. Det blev tilladt den revolutionære Komité at holde Møder og lægge Planer for Feltoget i New York.

¹⁾ Se »Politiken« for 18. ds. (*Fra en Rejse*).

»Den ene væbnede Fribytterekspedition efter den anden afgik fra amerikanske Havne med Vaaben og Ammunition til Insurgenterne, og dette skete næsten aabenlyst, i alt Fald saae de amerikanske Autoriteter igennem Fingrene dermed, hvis blot Halvdelen af, hvad man fortalte mig i Tampa og Keywest er sandt.

»De amerikanske Korrespondenter have brugt *frygtelige, men* som jeg nu tror, *grundløse Beskyldninger* mod de spanske Soldater. I Samtalens Løb have nogle af de ovennævnte Herrer forsikret mig om, at de kendte intet Tilfælde, i hvilket Insurgenterne havde mishandlet eller dræbt Fanger. Jeg har derfor ikke kunnet overtale mig til at tro, at Spanierne skulde være mere grusomme end Insurgenterne, der dog hovedsagelig bestaa af Kreoler, Mulatter og Negre, selv om Amerikanerne nærmest skildrer dem som højere Væsener, der ere i Besiddelse af alle christelige Dyder.

»Spanierne have naturligvis anvendt Strængthed over for Oprørerne, men det vilde vel Englænderne ogsaa have gjort i et lignende Tilfælde. Men hvad skal man saa sige om Insurgenternes Krigsførelse. Her nogle faa Exempler: *De myrdede* med koldt Blod *den spanske Officer, der under Parlamcntærflugt blev sendt til dem med Tilbudet om Autonomi.* For ikke længe siden greb de nogle Folk, der lagde Jærnbaneskinner, hængte dem paa Telegrafpælene, og hæftede en Seddel paa Brystet af dem, hvorpaa stod, at saaledes vilde det gaa Enhver, der arbejdede for Jærnbanekompagniet. *Det ene Tog efter det andet med fredelige Passagerer er blevet sprængt i Luften med Dynamit (som de havde faaet fra Amerika).* Den 7. Juni sprængtes en Dynamitmine under et Jærnbanetog, *herved dræbtes og saaredes naturligvis mange Mennesker.* Da det var ca. 8 Mil fra Havanna, havde det ikke nogen Betydning for Krigsførelsen, men var kun et Bevis paa Ødelæggelseslyst.

Disse Oplysninger (Udhævelserne er foretagne af »Katholiken«s Redaktion) trænger ikke til Kommentar. Der skal

blot henpeges paa, at Amerikanerne nok vil faa Kubanernes Kærlighed at føle — naar Kuba bliver amerikansk. . .

Et Angreb paa „Katholiken“.

Odd-Fellow-Ordenens tro Forbundsfælle, Bladet »Dannebrog«, har i sit Numer for 18. ds. rettet et velment Angreb paa »Katholiken« og »Katholiken«s Redaktør. Bladets sædvanlige Medarbejder paa det religiøse Omraade, en vis *R. P. R.*, som formodenlig beklæder en høj Stilling i den christendomsfjendske og lyssky Odd-Fellow-Orden, ser med megen Ubehag baade paa »Katholiken« og paa dens Redaktørs hele Virksomhed. Især er *R. P. R.* utilfreds over »den Lykke, hans (J. Jørgensens) Forfatterskab, særlig hans sidste Bog *Helvedsfjender*, har gjort. Man siger endogsaa — nu kommer det for *R. P. R.* frygteligste! — man siger altsaa, »at nogle af Indre Missions Kolportører fører denne Bog med i deres Bogtaske omkring paa Landet«.

Sligt er efter *R. P. R.*'s Mening ganske utilbørligt. Han antager nemlig, at »Katholiken«s Redaktør »har tænkt paa at ville benytte *Helvedsfjenders* Medbør til dermed at sætte sit Blad i Gang¹⁾, altsaa simpelthen til Fordel for den katholske Sag indkassere den Ros, som fra mange Sider« — dog ikke fra »Dannebrog«s og *R. P. R.*'s — »blev *Helvedsfjender* til Del«.

»Andet kunde man jo heller ikke vente sig,« udbryder *R. P. R.* entrüstet over saa megen Skændighed — som han ganske vist selv har udtænkt og paaduttet »Katholiken«s Redaktør. Og med advarende Pegefinger udraaber han: »En anden Gang bør danske protestantiske Christne derfor næppe være saa rundhaandede med deres Bifald til, hvad der kom-

¹⁾ Maaske skal det ogsaa kolporteres i Indre Missions Bogtasker?

mer fra Katholiken Joh. Jørgensens Pen.« Hvorefter rette Vedkommende sig altsaa underdanigst have at rette!

Naa, heldigvis er »Dannebrog« og dets tre religiøse Forbogstaver vel ikke nogen Autoritet for lutherske Christne i Danmark. Men Viljen er, som man ser, god nok; R. P. R. vilde umaadelig gærne spænde Ben for *Helved-fjender* og denne Bogs videre Udbredelse i Folket. At iøvrigt det, R. P. R. fortæller om nævnte Skrifts Udbredelse ved Kolportage, ganske maa henstaa for R. P. R.'s Regning og Risiko, følger af sig selv. Men naar »Indre Mission« gennemgaaende har taget godt mod Johs. Jørgensens Bog, kommer det vel ganske simpelt af, at »Indre Mission« har syntes om den. Eftersom dens Forfatter helt igennem vidner om sit katholske Standpunkt, kan der dog ikke være noget urigtigt i, at han vedbliver at staa paa dette Standpunkt og at virke for det.

Den sande Grund til R. P. R.'s Angreb er derfor utvivlsomt at søge i en sekterisk og christendomsfjendsk Aand. Han ser med Uvilje paa, at Christne af forskellige Troes-samfund slutter sig sammen til Kamp mod en fælles Fjende og søger derfor at skabe Mistillid og Splittelse. Han véd nemlig, at et *Kartel* mellem de forskellige christne Bekennelser i Danmark vilde føre til alvorlige Nederlag for de »Vantroens og Moralløshedens Lærere,« som det er ham saa meget imod, at »den katholske Kirke, særlig den jesuitiske Side« med dens Tilhæng af »fuldblods Konvertiter«, søger at bekæmpe.

For den Christne er det en Livssag, at *Christendommen* bliver forsvaret og opretholdt. For Sektereren R. P. R. derimod er det langt væsentligere, at »katholsk Propaganda« ingen Fremskridt gør, og at der ikke fra St. Petri Skib frelses Sjæle, som er ved at forgaa.

Niels Stensen.

Professor Julius Petersen har i disse Dage udgivet en meget interessant historisk Studie: *Bartholinerne og Kredsen om disse*. Et enkelt Afsnit i hans Skrift har særlig Interesse for danske Katholiker, nemlig Afsnittet om Niels Stensen, »en straalende videnskabelig Stjerne af allerførste Rang«.

Der foreligger fra katholsk Side en grundig Biografi af Stensen, skrevet af den tyske Jesuit *W. Plenkers*, der opholdt sig flere Aar her i Kjøbenhavn og gjorde Kildestudier ved vore Bibliotheker. Ikke mindre Interesse har det dog for os, at se hvorledes ikke-katholske Historikere dele vor Beundring for Stensen, om de end ere uforstaaende overfor enkelte Punkter i hans Liv. For nogle Aar siden skrev *A. D. Jørgensen* sin store Biografi af Stensen, nu foreligger Jul. Petersens Arbejde.

Forfatteren udvikler kort og præcist Stenos store Betydning som Videnskabsmand. I Modsætning til sine Samtidige, der fortabte sig i dialektiske Spekulationer, blev Stensen staaende ved den ægte Naturforsknings Nøgtternhed og Resignation. Derfor var han ogsaa helt forud for sin Tid. Mange af hans Arbejder vare banebrydende og bevirkede en dybt indgribende Omvæltning i hele Tidens Opfattelse. De fleste af Stensens Arbejder vare dog kun en Indledning, en *Prodromus*; dette gælder særlig hans epokegørende geologiske Arbejde; det store afsluttende Værk, der bebudedes at skulle komme, saae aldrig Lyset; hans urolige Aand kunde ikke saa længe ad Gangen samle sig om Geologien.

Mesterligt skildrer Forfatteren den gærende Uro, der var over Stensen hele hans Liv — som bragte ham til at sætte alle sine Kræfter ind paa en stor Opgave og derved aabne Døren til Indsigt i uanede Vidder, for derpaa atter at forlade den og kaste sig over nye Arbejder med samme Kraft og Interesse og med samme glimrende Resultat. Denne urolige Higen var det ogsaa, som førte ham til Katholicismen, drev ham frem til Præstevielsen og til det »sidste Skridt paa hans urolige Bane«: at »vie sig til absolut Forsagelse for helt og udelt at tage Christi Kors op og søge at følge ham efter«.

Det var »de filosofiske Doktriner og Systemer, som først og fremmest maatte optage hans søgende, religiøse, for store Idealer anlagte Aand. Hans anatomisk-fysiologiske

Skrifter have ogsaa den i første Øjeblik meget paafaldende Ejendommelighed og Dobbeltthed, at man rundt deri ved Siden af den mest nøgterne og strænge Fremstilling af faktiske Iagttagelser møder filosoferende og dybt religiøse Udviklinger, fremgaaede af en ubetvingelig Tilbøjelighed til, fra det iagttagne skabte at løfte Blikket til det skabtes Ophav, til Livsanskuelsesternes store Grundproblemer. Og altid fremtræder dette med en saadan afgjort subjektiv Karakter, at man ligesom føler hele hans Sjæl vibrere i disse Udtalelser. . . . . Hos Stensen er det Personlighedens dybe Trang, dens inderste Tanke- og Følelsesliv, der kommer til Orde med sit mest ægte Udtryk«. Medens han i Florens syslede med sine geologiske Studier, var hans religiøse Liv i den voldsomste Gæring. »Han fængsledes ikke blot af Italiens Skønhed, af Sprogets bedaarende Klang og Videnskabens klare Lys: men alt hvad han saa og oplevede, alt hvad han erfarede af de udmærkede Mennesker, til hvilke han var kommet i nært Venskabsforhold, indgav ham en bestandig dybere Veneration og Sympati ogsaa for deres Religion og deres religiøse Liv. Romerkirken fængslede ham mere og mere, og hans Respekt for den lutherske Orthodoxis Læresætninger, der allerede langt tidligere var bleven svækket, navnlig gennem filosofisk Fordybelse og vel særlig ved Spinozas overlegne Paavirkning, senere under Opholdet i Paris ved Omgangen med Bossuet, Datidens største og ædleste katholske Stridsmand, kunde ikke yde ham nogen virksom Modvægt«.

Med Interesse læser man Forfatterens Udtalelser om, hvad Indflydelse Stensens Konversion har haft paa den Omstændighed, at han lidt efter lidt fuldstændig gik tabt for Videnskaben. Forfatteren udvikler, at om end Overgangen til Katholicismen blev det Skridt, der direkte eller indirekte bragte ham dertil, saa var det dog ikke Aarsagen i dybere Forstand. Den sande Grund var den hemmelighedsfulde, tærende Sjæleuro, der netop i disse Aar mere og mere vandt Overtag.

Om end der er mange Punkter i Jul. Petersens Syn paa Niels Stensen, man kunde have noget at indvende imod, er hans lille Biografi dog et Arbejde, som man bør yde al mulig Anerkendelse.

Dr. R.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A, og træffes daglig fra 9—10 og fra 2 $\frac{1}{2}$ —3 $\frac{1}{2}$.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 7

Søndagen den 31. Juli

1898

Kulturkamp?

At Catholicismen i Danmark aldrig har indtaget en fjendtlig Holdning mod den lutherske Indre Mission, turde være noksom bekendt. Det tør maaske endogsaa siges, at Catholicismen meget bestemt har rakt Indre Mission en broderlig og hjælpsom Haand.

Det kan derfor ikke andet end forundre og bedrøve Katholiker at læse de fortsatte Angreb paa den katholske Kirke, som Indre Missions Hovedorgan, *Kristeligt Dagblad*, vedbliver at bringe. En Hr. P. Espekær — formodentlig en eller anden jysk Uldkræmmer — er paa sin Omstrejfen med Varer ogsaa naaet til de katholske Lande og har derfra hjemsendt en Række Rejsbreve, der slet ikke ere saa ilde, men som alle bæres af det mest glødende Had til Catholicismen. Saadanne Breve er imidlertid den sædvanlige Maade, hvorpaa protestantiske Rejsende kvitterer for alt det Skønne, de modtager Indtryk af i hine Lande, og hver Sommer bringer nye frem af dem. I saa Henseende kappes *Potitiken* og *Kristeligt Dagblad*; Hr. Espekær i Wien giver ikke Hr. Johs. V. Jensen i Madrid noget efter.

Det er imidlertid ikke Umagen værd at spilde Sværte og Papir paa Kirkefjender af Hr. Johs. Jensens og Hr. Espekærs Art. Mere Opmærksomhed maa det derimod vække, naar *Kristeligt Dagblad* ligefrem **maner til Kulturkamp** — paakalder den verdslige Magt mod Catholicismen. Dette har Bladet gjort d. 20. ds. En Forfatter, der undertegner sig *Ad. F.*, har nemlig her, uden nogen korrigerende

Bemærkning fra Redaktionens Side, skrevet følgende, under Titlen: *Lidt vel megen Catholicisme.*

Det er dejligt med Trosfrihed — men naar nu lykkeligtvis alligevel Land og Stat have en evangelisk-luthersk Folkekirke, vilde der saa dog ikke være nogen Rimelighed i, at andre Kirkesamfund og Sekter fik *lidt mindre* Spille- rum, *lidt mindre* Frihed til at propagandere, *lidt mindre* friborgerlige Rettigheder end Folkekirkens egne Bekendere? Det kan vel være paaskønnelsesværdigt med al den Frihed — men kunde den dog ikke — humant og hensigtssvarende — indskrænkes *lidt mere* til den *personlige* Frihed og begrænses *lidt mere* i det Ydre, det Officielle? Jeg vilde gerne i al Beskedenhed f. Eks. foreslaa, at de, der aabenbart *ikke* bekende sig til vor Folkekirke, hverken fik Lov til at indtage nogen Præste- eller Lærerstilling (undtagen for *deres Egne*), *ej heller nogen anden officiel, indflydelsesrig Stilling i Stat eller Kommune.*¹⁾ Vilde det dog egentlig ikke være ret og rimeligt?

Nu skulle vi have Cisterciensermunke!²⁾ Allerede længe have vi haft *Jesuitter!* Og Virkningen lader sig se med halvlukkede Øjne.

I katholske Lande ere Jesuiterne for det meste udviste — men i protestantiske Lande faar de frit Lov til at drage ind og udbrede sig og deres Lære ligesaa galt, de ville. Og saa trække de andre Nonne- og Munkeordener efter sig, hverve Tilhængere blandt Høje og Lave (helst blandt de Rige og Indflydelsesrige) og smigre Folks Forfængelighed og faa dem i deres Net!

Hvorfor have de fleste katholske Lande udvist Jesuiterne? Fordi deres Rænker ere saa vel bekendte, at de maa anses for en farlig Magt i Staten; fordi de hylde den fordærvelige Lære, at »*Hensigten helliger Midlet*«, d. v. s. med andre Ord, at *Alting* er dem tilladt, naar det bare sker under den Kappe, at det er for »Kirken«s Skyld — ikke for *Guds*, ikke for *Christi Riges* Skyld, men for *Pavemagtens* og *Præstevældens* Udbredelse, Befæstelse og *Be- rigelse*. Er der nogen Grund for evangeliske (protestantiske) Lande til hellere at taale Sligt end for de katholske Lande, hvor Jesuitismen dog snarere hører hjemme? Saa vidt jeg ved, ere Østerrig og Spanien de eneste katholske Lande,

¹⁾ Udhævet af »Katholiken«.

²⁾ Som bekendt er dette en fejl Forudsætning.

hvor Jesuiterordenen taales; og det er vel ikke uden Indflydelse paa disse Landes Stillestaaen eller Tilbagegang. I Syden, hvor Katholicismen saa længe har hersket, er den i Tilbagegaaende, — men i nordiske Lande gaar den frem, dér, hvor Protestantismen længe var eneherkende! Hvorfor dette? Jeg kan ikke finde nogen anden Grund end den: at i de katholske Lande have de gjort et altfor grundigt Bekendtskab med Katholicismen — til at den længere kan *bestikke og besnære* dem, der saa længe have været under Aaget! Men her i Norden, hvor Evangelismen og dens Frihed have hersket i Aarhundreder, her vide vi ikke, hvor godt vi have haft det, her lade sentimentale og umodne Sjæle sig bestikke og narre ved smukke Talemaader, bedaaende Veltalenhed, Musik, Sang, Malerier, Røgelseduft, Pragt og — overfladisk Ydmyghed. Folk her lade sig fange af den snedigt anlagte Madding og gaa i Fælden i al Tro skyldighed — paa Grund af deres Ukendskab til de *virkelige* katholske Forhold og det *virkelige* Raadenskab i Pavedømmets og Præstevældets helgentilbedende og menneskefornedrende Kirkesamfund. Og for mange svage Sjæle er det saa dejlig nemt og betryggende at lægge deres Samvittighed i Andres Hænder og saa berolige sig med, at Alting er klappet og klart overfor vor Herre!

Skulle vi da tilbage til Middelalderens Mørke og Samvittighedens Umyndiggørelse? Var det ikke bedre at tage sine Forholdsregler, *inden det bliver for sent?*

Det er, som man ser, en regelret og med harmfnysende Indignation fremsat Opfordring til Myndighederne om at gaa frem med *Undtagelseslove* mod Katholikerne. Ganske bortset fra den absurde Tanke, at »de, der aabenbart ikke bekende sig til Folkekirken,« skulde kunne finde paa at ville »indtage nogen Præstestilling« i denne — saa gaar altsaa Hr. Ad. F.s Forslag ud paa, at *Katholiker ikke skal kunne være Lærere ved protestantiske Skoler, ej heller kunne beklæde nogen anden officiel, indflydelsesrig Stilling i Stat eller Kommune.* Det er, med andre Ord, en dansk Udgave af den gamle engelske *Test-Act*, som Hr. Ad. F. ønsker indført — og »Kristeligt Dagblad« har ikke med et Ord fralagt sig Delagtighed i dette Ønske.

Denne Tanke forekommer os uhyrlig nok, til at vi med

let Haand vil glide hen over Artiklens øvrige Indhold. At den gamle Vise om Hensigten, der helliger Midlet, har maattet for en Dag igen, kan ikke forbyse nogen. Der er nu ikke andet at sige til det Menneske, som fremsætter en saadan Paastand, end det fyndige Ord: »Det er en *Logn!*« Hr. Ad. F., der formodenlig aldrig har sét saameget som Bindet af en jesuitisk Bog, kan selvfølgelig ikke opgive *noget* Sted, hvor en Jesuit har udtalt hin berygtede Sætning. Derimod kan det maaske interessere ham, at »Kristeligt Dagblad« *sclv* prædiker denne vederstyggelige Lære. Det hedder nemlig i Bladets Nummer for d. 22. ds. ordret saaledes:

»det Kedelige og Umoralske ere, *naar de fremkomme i en slet Sags Tjeneste*, absolut fordømmelige«.

Med uimodstaaelig Logik følger heraf, at det Kedelige og Umoralske, naar det stilles i en *god Sags Tjeneste*, *ikke absolut er at fordømme* — hvilket akkurat vil sige, at Hensigten helliger Midlet.

Dette Spørgsmaal kan »Kristeligt Dagblad« derfor godt uddebattere indenfor sine egne egne fire Vægge. Man er jo i det Hus vant til Kiv og Spektakel, som nylig da selve Vilh. Beck og adskillige »kære, gamle Venner« pryglede hinanden efter Noder under Bistand af en Flok stridbare Theologer.

Men ét skal d'Hrr. vide, som føler sig fristede til at gaa i den lutherske Troshelt Hr. von Bismarks Fodspor og rejse en dansk Kulturkamp! De skal vide, at det allevegne var *Vantroens Mænd*, som uddrev Jesuiterne — Rationalismens kronede Hoveder, fritænkernes Statsmænd og en brutal Magtmorals Forkyndere! Jærn- og Blodkansleren er ganske vist længst gaaet til Kanossa, men Virkningerne af hans Krig mod den katholske Kirke formaar han ikke at udlette. Allevegne er *Socialdemokratiet* groet op, hvor Katholicismen er bleven slaet ned, og kun de gamle katholske Lande formaar nu at byde den Trods. Tag engang Valgkortet over Tyskland, Hr. Ad. F., og se, hvorledes de sidste Rigsdagsvalg er faldet ud! De vil da se, at Social-

demokratiet har sin Hovedstyrke i de *protestantiske* Egne af Riget, i Preussen, Sachsen, Thüringen, medens de *katholske* Stater, Rhinlandene, Bayern, Westfalen, Schlesien, er næsten ganske rene for Socialdemokrater — og det, skønt nogle af Verdens største Fabriksdistrikter findes netop her. Da Bismarck vilde udrydde den katholske Kirke, blev han straffet med det internationale Socialdemokrati — denne *rode* Catholicisme!

Vi er her i Danmark kun et Par Tusend Katholiker. Skulde det virkelig være nødvendigt, at Folkekirken paakalder Lovgivningsmagtens Hjælp imod os? »Kristeligt Dagblad«s Motto lyder dog ellers saa smukt: »Ikke ved Magt og ikke ved Styrke, men *ved min Aand*, siger den Herre Zebaoth.«

Kan Folkekirken ikke besejre os paa den Maade, ved Aandens Vaaben — saa vil det endnu mindre lykkes den ved timelige. Hvad Bismarck ikke har formaaet, vil Indre Mission selvfølgelig heller ikke formaa. Der er nemlig skrevet: *Non prævalébunt* — »de skulle ikke faa Overhaand.«

En katholsk Idyl.

Ⓜ disse Tider, hvor der raabes højere og højere op om katholsk »Fordummelse« og »Præstevælde«, er det ganske interessant, i selve *Politiken* at finde en Anerkendelse af, at man i hine »fordummede« og »udsugede« Egne dog lever langt *lykkeligere* end i vor moderne Kultur, der hviler paa *Fabrikken* og *Varietéen*. Den Mand, som aflægger et saalydende Vidnesbyrd, er tilmed et ganske uvildigt Vidne, nemlig den som ivrig Katholikfjende noksom bekendte Hr. Alfred *Rottboll*.

Efter *Politiken* for 25. ds. aftrykke vi følgende Skildring af Folkelivet i det italienske Tyrol:

»Intet Steds er Madonna tilbedt med større Inderlighed,

intet Steds bindes der hende skønnere Kranse af andægtigere Unge, intet Steds vogter Præsten med mere uindskrænket Myndighed sin Hjord. Det aandelige Livs embryoniske Tilstand synes ikke i en nær Fremtid at trues af nogen Forandring. Kun svage Genlyd af den stridende og lidende Verdens Larm naar op i disse stille Dale, hvor Kirkeklokkerne ringer saa festligt, som om det altid var Søndag. Snart talte er de, som aner, at de store Samfundsspørgsmaal endog over denne Horrisont har rejst sig som ilde-spaaende om end fjærne Uvejrsskyer.

»Blod- og Voldsgerninger er noget i disse Egne næsten ukendt, og Ejendomsretten holdes højt i Hævd. Som et Eksempel paa disse Menneskers efterlignelsesværdige Respekt for Næstens Gods kan anføres, at, da Landretten i Trento for seks Aar siden som sædvanlig traadte sammen til Bedømmelsen af et Kvartals Retssager, maatte Dommere og Advokater atter med uforrettet Sag vende hjem. Der var i nævnte Tidsrum end ikke begaaet et Tyveri.

»Bonden sover her uden Slaa for sin Dør, og den Vejfarende kan trygt søge sin Hvile, hvor han lyster. Er han velklædt, vil intet ondt Øje følge ham, og ingen Tigger rækker Haanden mod ham undtagen paa et enkelt Kursted, hvor de Fremmedes Penge langsomt, men sikkert har ødelagt Befolkningen.«

Desværre, om faa Aar vil vel ogsaa denne Idyl kun være et Sagn! Det moderne Fremskridt med sine «Velsigelser» hviler jo ikke, før det har faaet udryddet al Tilfredshed og Lykke af Jorden. Der er en næsten overnaturlig Ironi i dette, at man allevegne kalder en Udvikling fra det Bedre til det Værre for et Fremskridt — ja, Fremskridt!

Naar »Fordummelsens« og »Præstevældens« Aag engang lykkelig og vel bliver brudt ogsaa i hine af Hr. Rottbøll beskrevne Egne, vil alt faa et andet Udseende. Istedetfor Kirkeklokkerne vil Fabrikpiberne lyde, og de unge Mænd

og Kvinder, som før bandt Kranse til Madonna, vil blive sodede Lønslaver i en smudsig Maskinhal.

Sammen med Turisterne og Turisternes Penge vil Værts-husene indfinde sig. Fritænkeri og Drukkenskab vil her som allevegne gaa Haand i Haand, og inden længe vil Fængslerne kunne fyldes samtidig med Kroerne. Men Fremskridtets Lov er sket Fyldest — Civilisationen har udøst sine Velsignelser — det er det for et moderne Menneske væsenlige!

Hvorledes var det — klagede ikke ogsaa *Politiken* forleden over, at de spanske Kvinder »ikke bestilte andet end *passé deres Gærning*«. ¹⁾ Man skulde synes, det kunde være nok. Men »*Politiken*« antyder noget om »højere Krav«, »begyndende Emancipation« o. dsl. — den spanske Kvinde skulde ikke have Lov at være Hustru og Moder længer, hun skulde ud af Huset, hun skulde paa Cycle og paa Fabrik!

. . . Guds Moder bevare endnu længe baade Italien og Spanien for det moderne Fremskridt!

EN KURV MED BRUDSTYKKER.

En Dansker i Spanien. Allerede for nogen Tid tilbage blev *Politikens* Korrespondent i Spanien underkastet et kritisk Eftersyn i »Nordisk Ugeblad«. Hr. Johs. V. Jensen er ikke bleven appetitligere siden. I en Korrespondance underholdt han f. Ex. sine Læsere med, hvorledes han havde begaaet den Slyngelstreg at stjæle Mad fra de fattige Folk, han bor hos nede i Madrid, og hvorledes han derpaa havde ladet et af Husets Børn faa Skylden og Pryglene. Ingen fandt naturligvis paa at mistænke den fine Herre, der sad inde paa sit Værelse og var dydig indigneret over den Brutalitet, det er at straffe Børn med Prygl.

At der for denne Laban ikke er noget latterligere end Begrebet *Ære*, siger sig selv. Med Haan skriver han derfor i *Politiken* for 25. ds., at man »kan fange enhver Spanier« med *Æresbegrebet*. Ja, en Dansker af Hr. Jensens moralske Lavmaal fanger man sikkert nok ikke!

I samme Korrespondance præsterer det forkomne Individ endvidere følgende Skildring af en Højmesse i Cadiz; den vidner baade om Forstaaelse og Smag:

¹⁾ *Politiken*, 15. Juli 98. — Udh. af »Katholiken«.

»Katedralen i Cadiz kaldte i Morges med alle sine Malmtunger, og Folk strømmede til. — De sarte Cadizkvinder laa paa Knæ langs ad Fliserne i den kvægende Kølighed og i mat Ampellys fra de farvede Ruder. Det klæder en ung, syndig Mo at knæle; Ryggen og Midien danner en henrivende Linje. Allesammen bad de med Flid til den helige Jomfru. En Præst øvede Rosenkrans (!) oppe ved Altret han remsede saa et Ave og saa et Paternoster og hittede Rede i Antallet ved Hjælp af Kuglerne. Og en Kordreng kimede med en Haandklokke i vegetativ Hengivelse til at gøre Støj (!)

Nuvel, hvem vil gaa i Rette med de skønne Synderinder. — Og Præsten var en bleg, fortæret Mand. — Men jeg saa ældre Herrer, dannede Mænd komme ind og haspe (!) med. De samme Herrer, jeg har set diskutere Krigen i Kaféerne kommer ind og dypper Fingrene i Vievandskummen. Naar de har vædet Pande og Hage, og korset sig, lægger de sig paa Knæ og beder, efter først at have bredt Lommetørklædet ud paa Stengulvet.«

Ikke sandt, det kan nok faa en Mand til at væmmes, der ikke kender noget latterligere end Gudsfrygt, Ærlighed og Æresfølelse!

Stefanskirken i Wien har ikke desmindre formaaet at aflokke den samme katoniske Kritiker følgende Begejstringsudbrud:

»Det er en Bygning, man aldrig kan blive træt af at beskue. Dens Sandstens Mure ere svættede af Tiden, den er uregelmæssig, usymmetrisk, forskellige Stilarter mødes til Dels i den. Og dog, hvor harmonisk er ikke denne dystre Stenmasse, hvor skønne ere ikke de uregelmæssige Enkeltheder! Hvor stræber det ikke alt den samme Vei opad efter det høje Taarn, der danner Kirkens Korsarm! Stenene tale i en saadan gammel Bygning, hvor man straks ser, at hvert af de svundne Aarhundreder har ydet sit Bidrag. I disse Sten bygge de mange henfarne Slægters Arbejder sig op til et eneste fuldtonende: Hii dig, Frelser og Forsoner!«

Det viser sig ogsaa, at den samme Forfatter »godt kan gaa ind paa selve den Tanke, at de salige Hensovede bede for os«, men »naar nu Katholicismen staar med Jomfru Marier i Snesevis, boende i gamle Trædukker og daarlige Malerier (?), saa kunne vi virkelig ikke andet end bruge det strænge Ord Hedenskab om denne Billedyrkelse.« Det er meget kedeligt, at den lutherske Polemiker »ikke kan andet« end kalde den katholske Billedyrkelse for »Hedenskab«, thi han kommer her i Konflikt med Vor Herre selv, som paa det Højtideligste har lovet sin Kirke den Helligaand og har nedsendt den paa Pinsefesten. Men hvor den Helligaand er, kan der vel ikke samtidig være *Hedenskab*? For Katholiker i det mindste er sligt utænkeligt.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 8

Søndagen den 7. August.

1898

Klerikalismen er Fjenden.

Fra alle Sider begynder man nu at gaa løs paa »Klerikalismen« — ogsaa i vor hjemlige Pressc. De Dage synes at udrinde, da man fra radikal Side mente at kunne bruge Katholicismen som en rød Klud til at drille Folkekirken med, og da man derfor tillod sig et vist Koketteri med katholske Personer og Forhold. Man opdager, hvad man ikke før syntes at ane noget videre om, at Katholicisme er *Christendom* — den mest absolute, intransigente, ubønhørlige Christendom. Den er ingen lille behagelig Religion for mondæne unge Damer og for Æstetikere, som man havde drømt sig, men den aabenbarer sig i sit Dogmes og sin Morals med al Verdslighed og alt artistisk Legeværk uforenelige Alvor. Og man samler sig i de liberale og radikale Lejre; det gaar op for En, at Fjenden — den store Fjende af Nutidens fritænkernes Liberalisme — det er den katholske Kirke, det er »Klerikalismen«.

Derfor »Politikens« pludselige Forsvar for den blod-sugerske italienske Regering. Derfor Hadet til Mélines kirkevenlige Kabinet i Frankrig og Agitationen til Gunst for Dreyfusbevægelsen, hvis sande Maal er, paany at lægge Regeringen i Panamarepublikanernes Hænder. Derfor de ud-søgte Uhumskheder, hvormed det katholske Spanien til Stadhed overspyttes af »Politikens« fanatiske Korrespondent. Man begynder aabenbart at føle, at man har været nærved at komme paa den forkerte Side, og at man maa se at komme ind i det rigtige Geled, dér, hvor Ens egenlige Me-

ningsfæller staar. En Artikel for nogen Tid siden i »Aftenbladet« gav denne Tankegang et meget klart Udtryk.

Os Katholiker kan det kun glæde. Intet er saa farligt som falske Alliancer. Og vi har absolut intet at skaffe med det Parti, hvis Fører efter et stort Møde i de politisk bevægede Tider midt i Firserne gav sine Underordnede formel Tilladelse til at *demoralisere Folket*.

Den moderne Dødedans.

Under denne Titel skriver *Benedictus* i »Vort Land« for 31. Juli:

Den gamle Hansestad og nuværende flittige Fabriksstad Lübeck ved den bugtede Traveflod er der adskillige smukke gothiske Kirker, men den smukkeste er Mariakirken, som blev bygget i det trettende Aarhundrede.

Det var en Dag i det tidlige Foraar, da jeg besøgte Mariakirken i Lübeck. Udenfor var det graat og regnfuldt, den elektriske Sporvogn foer frem og tilbage, tæt pakket af vaade Lübeckere; og paa et Konditori, hvor jeg et Øjeblik tyede ind, sad lybske unge Damer og nippede melankolsk til Lagkage og smaa Likører og kiggede haabløst ud i Plaskregnen.

Men da jeg traadte ind i Marienkirche blev alt som i en anden Verden. Skinnende hvide stod de høje Hvælvinger over mig, og alle Mure vare skinnende hvide. Og der var ganske tomt i Kirken — kun de lange, stive Rækker Stolestader og Prædikestolen, alt sammen af brunt Træ. Det kunde godt se ud, som om den gamle Talerstol var i Færd med en stum Prædiken for de andægtige Bænke.

Der var skinnende hvidt og ganske tomt i Kirken — og der var dødsstille. Ingen Lyd under Hvælvingerne og mellem de hvidkalkede Mure. Jo — nu hører jeg dog noget — en underlig tør Skramlen eller Skraben — som om et Skelet strakte sine gamle Knogler. Denne Lyd kommer

igen med regelmæssige Mellemlum og synes at udgaa fra det store Alter oppe i Koret. . .

Nu, det var højlys Dag, og jeg nærmede mig rolig Stedet, hvorfra den spøgelseagtige Lyd udgik. Og jeg opdagede da — Perpendiklen paa Kirkens store Ur, som langsomt gjorde sine Svingninger og derved frembragte hin skeletagtige Lyd.

Det blev mig saa underligt betydningsfuldt alt sammen — Lyden af Tidens Gang her i den dødsstille Kirke, hvis Hvælvinger og Mure vare dækkede af Kalkens skinnende hvide Liglagen. . . Jeg var i den rette Stemning til at se den Lübecker Dødedans, som findes i et af Marienkirches Sidekapeller — »Døden fra Lübeck«, der danser Alverden ind i Undergang. . .

*

Du gamle, brune, benede Død fra Lybeck med dine sorte Øjenhuler og de gule, grinende Tænder! Du var endda ikke saa rædselsfuld, som det trettende Aarhundrede mente. Thi kom du mangan Gang og rev Bonden bort fra de Penge, han elskede overalt i Verden, og Købmanden fra hans kære Disk, saa kom du ogsaa mangan Gang til en from Mand eller Kvinde, der rolig tog imod Dig som mod en Tjener, der er udsendt med Indbydelse til et fornemt Hus, og Du kom til det lille Barn, som smilende tog Din Haand og sagde et Børnerim til Dig: »O Død, at danse byder Du, skønt jeg kan ikke gaa endnu!«

Men der gives en anden Død, som blev vort sene Aarhundrede forbeholdt, og en langt frygteligere Dødedans, hvis skærende Violinspil lyder gennem al vor Tids Larm og Lystighed. Det er Selvmordets fortvivlede Vals, en desperat *allegro*, der spilles hurtigere og hurtigere, voldsommere og voldsommere, og minder lidt om en Introduktion til Dommedag.

Det er et meget besnærende Musikstykke, og Tidens mest begavede Komponister have arbejdet paa at sætte det ud for alle Instrumenter. Selvmordet lovprises i Romanerne,

forherliges fra Teatrene, og hver Morgen spille vore Aviser det som en Trippevals for vor Dør.

»Gaarsdagens Selvmord — skudt sig — hængt sig — druknet sig — kvalt sig — drukken Karbolsyre, spist Arsenik, taget Cyankaliuun, Vitriol og Rottegift.« Saaledes lyder den daglige Melding. Og videre spiller Lirekassen ved vor Opvaagnen: »Ung, smuk og ulykkelig — Livslede — Drik — Sygdom — Kassesvig — Frygt for Opdagelse« — alle Selvmordets uhyggelige Ledemotiver...

Har jeg Uret? Overdriver jeg? Eller er det ikke vor daglige *Dødedans*?

* * *

Det er vist almindelig bekendt, at Danmark er et af Selvmordets bedste Fangstdistrikter. Paa hver 100,000 Indbyggere kommer der aarligt i Gennemsnit 26 Selvmordere, hvilket er et aarligt Antal af 520 Selvmord. Vi overgaas i denne Henseende kun af et Land — *Sachsen*, hvor der er 31 Selvmordere paa 100,000 Indbyggere. I Norge og Sverrig begaaes derimod kun otte Selvmord blandt lige saa mange Mennesker. Og endnu ringere bliver det tilsvarende Tal, naar vi søge ned til sydligere Lande; i Belgien er der saaledes kun 6 Selvmord paa 100,000 Indbyggere, i Bayern 9, i Ungarn 5, i Italien $3\frac{1}{2}$, i Spanien $1\frac{1}{2}$. Men ogsaa vore vestlige Naboer indtage en smuk Stilling — England har kun 7 Selvmordere paa 100,000, Skotland 4 og Irland endog kun $1\frac{1}{2}$.

Der kunde skrives en lang og interresant Artikel over denne Statistik. Jeg skal nøjes med at henpege paa den. Det maa være nok, at der hviler en saa mørk Skygge over vort moralske Liv, som denne Selvmordsprocent viser. Ogsaa i en anden Henseende har vor Sædelighed en stor Mangel — hvad Synderne mod det sjette Bnd angaar. Og disse to Ting hænge maaske mere nøje sammen, end man almindeligt vil indrømme.

Vist er det, at forske vi i Aarsagerne til de fleste af vore Selvmord, finde vi næsten altid — fjærnere eller nærmere

— erotiske Uordener. Den fordærlige Lære om Kærligheden som en *Privatsag* (medens Kærligheden i Virkeligheden i højeste Grad er en Sag, der vedkommer hele Samfundet, hvad et Blik paa dens naturlige Følger noksom viser) — denne fordærlige, fra alle Sider forkyndte, Lære har sin utvivlsomme Del i vor høje Selvmordsprocent. Ogsaa Sachsen, Selvmorderlandet *ex professo*, er blandt de Lande, hvor den kønslige Sædelighed staar lavest. Intet Steds i den civiliserede Verden fødes der flere uægte Børn end i Sachsen; og næst Sachsen kommer saa atter Danmark! *Sapienti sat* ∴ det burde være tilstrækkeligt for Enhver, som kan stave og lægge sammen, og som ikke har fraskreven sig Retten til at gøre Brug af denne Evne.

Men vore hjemlige Doktrinarister ville naturligvis intet vide af en saa simpel Forklaring. De væve hellere socialistisk Vadmæl om Samfundets Uret overfor den Enkelte o. dsl.

Man kan svare ganske kort herpaa ved at henvise til Irland. Intet Steds i Verden øves der sikkert en større Undertrykkelse — saavel socialt som nationalt. Irland er et stort Sønderjylland, befolket af lutter Fattige.

Og alligevel finde vi her — for det Første saa faa Selvmord som ingen andre Steder i Verden — og for det Andet færre uægte Fødsler end i noget andet Land (27 pro mille, medens Danmark har 100 pro mille og Sachsen har 122).

Dette viser, at Undertrykkelse ikke nødvendigt avler moralsk Forraadnelse.

Ganske vist! der er lige saa stor Karakterforskel paa Nationer som paa Personer. Der er ogsaa andre, endnu mere dybtgaaende Forskelle.

Men det bliver altid Fejghed at ville skyde Skylden for sin Korruption over paa ydre Forhold alene. Irlands Exempel viser, at selv under de ugunstigste Omstændigheder kan et Folk modstaa Usædelighedens og Selvopgivelsens, for slappe Sjæle saa bedaarende, Dødedans.

De profundis.

En nylig afdøde Overhofmarskal *Lovenskjold* havde paa det Sidste udtalt det Ønske, at der ved hans Baare maatte blive opsendt en Bøn til Gud for hans Sjæls Frelse.

Dette Ønske blev ogsaa efterkommet af Domprovst A. S. *Povlsen*, som forrettede Begravelsen. Ifølge »Kr. Dgbl.« for 22 f. M. sagde Domprovsten, at en saadan Bøn godt kunde bedes, i Henhold til Ordene: »Lader *i alle Ting* Eders Begæring komme frem for Gud i Bøn og Taksigelse.« Domprovsten bad derefter inderligt om, at Gud vilde forunde den Afdøde at se Guds Frelserværk fuldbyrdet,« heder det i Referatet.

At en saadan Handling, der strider mod den lutherske Lære, har kunne foretages af en højtstaaende luthersk Gejstlig, vidner om, hvorledes man allevegne ganske ubevidst vender tilbage til katholsk Tro. Selvfølgelig har en forarget Anonym da ogsaa været ude i »Kr. Dgbl.« efter Domprovsten; i Numret for 2. ds. tillader en vis Z. sig »at forespørge Hr. Domprovsten, i Henhold til hvilken Hjemmel De har kunnet bede for en Mand, der er død i det christne Danmark.«

Det vil nu vise sig, om Domprovst Povlsen svarer og det vil blive interessant at se, *hvad* han svarer.

EN KURV MED BRUDSTYKKER.

I dobbelt Ild *) Det er mærkeligt at se, hvorledes alt kan blive en Fejl, blot det er katholsk!

Det protestantiske Argument mod den katholske Gudstjeneste plejer at være det, at Præsten gør alt, Lægmanden irtet. Den stigende Op-

---

*) Ved en Fejltagelse er Stykket »I dobbelt Ild« udfaldet forrige Søndag af denne Rubrik, hvorved det kom til at se ud, som om Hr. Johs. V. Jensen samtidig grasserede i Madrid og i Wien. En saadan Ævne til at være to Steder paa en Gang vides imidlertid kun enkelte *Helgener* at have besiddet.

lysning har imidlertid medført, at ogsaa Kendskaben til saadanne Fænomener som katholske Bønnebøger er mere almindelig udbredt, og man ser nu af disse, at Lægmanden aldeles ikke er udelukket fra en meget personlig og inderlig Deltagelse i Gudstjenesten. Nu vendes Anken derfor paa Hovedet, og det hedder sig, at den katholske Gudstjeneste »opløser sig helt i Enkeltmandsandagt.« (*Kr. Dgbl.* 23. Juli d. A.). Der ser man — nu er *det* galt! Det er den bekendte Historie om Hatten og Manden; tog han den op, fik han Prygl, og tog han den ikke op, fik han ogsaa Prygl! Hvorledes vi arme Katholiker end vende og dreie os — vi ere dog aldrig den strænge protestantiske Dommer tilpas.

Stefanskirken i Wien har ikke desmindre formaet at aflokke den samme katoniske Kritiker følgende Begejstringsudbrud:

»Det er en Bygning, man aldrig kan blive træt af at beskue. Dens Sandsteins Mure ere sværtede af Tiden, den er uregelmæssig, usymmetrisk, forskellige Stilarter mødes til Dels i den. Og dog, hvor harmonisk er ikke denne dystre Stenmasse, hvor skønne ere ikke de uregelmæssige Enkeltheder! Hvor stræber det ikke alt den samme Vei opad efter det høje Taarn, der danner Kirkens Korsarm! Stenene tale i en saadan gammel Bygning, hvor man straks ser, at hvert af de svundne Aarhundreder har ydet sit Bidrag. I disse Sten bygge de mange henfarne Slægters Arbejder sig op til et eneste fuldtonende: Hil dig, Frelser og Forsoner!»

Det viser sig ogsaa, at den samme Forfatter »godt kan gaa ind paa selve den Tanke, at de salige Hensovede bede for os«, men »naar nu Katholicismen staar med Jomfru Marier i Snesevis, boende i gamle Trædukker og daarlige Malerier (!), saa kunne vi virkelig ikke andet end bruge det strænge Ord Hedenskab om denne Billeddyrkelse.« Det er meget kedeligt, at den lutherske Polemiker »ikke kan andet« end kalde den katholske Billeddyrkelse for »Hedenskab«, thi han kommer her i Konflikt med Vor Herre selv, som paa det Højtideligste har lovet sin Kirke den Helligaand og har nedsendt den paa Pinsefesten. Men hvor den Helligaand er, kan der vel ikke samtidig være *Hedenskab*? For Katholikerne i det mindste er sligt utænkelig.

Som Kuriosum aftrykke vi uden videre Kommentarer følgende Himmerigsmundfuld, der findes i »Nykøbing Dagblad« for 17. f. M. Det serveres under Titlen »Præstebedrag«; vi foreslaa blot at ændre Overskriften til »Pressebedrag«. Som Motto bærer Produktet Ordene »Det gaar i dem, som Guds Ord i en Student«; vi haabe dog, at »Nykøbing Dagblad«s Læsere er mindre godtroende, end deres Redaktør synes at mene. Saalunde lyder nemlig hans Opsats:

»At det er skralt med Oplysningen i de katholske Lande, ved vi. Men at den katholske Gejstlighed Anno 1898 har Mod og Frækhed til at drive den religiøse Humbug saa vidt, som det i disse Dage er sket

i den tyske By Dortmund, vidner om en Massernes Fordummelse, der næsten gaar over al Forstand.

I Dortmund afholdtes en Bazar, til Fordel for en ny katolsk Kirke. Der var ved denne Lejlighed udstillet følgende Rariteter, som de Andægtige kunde faa Lejlighed til at beskue mod en passende Entré:

- 1) Det Æble, som Eva bed af i Paradisets Have.
- 2) Evas Hat af Palmeblade.
- 3) Evas Strikkepose (?).
- 4) Lidt af de syv vise Jomfruers Olje.
- 5) Det Vand, som Simeons Tænder løb i, da han saa Susanne i Badet.
- 6) En Flaske med et Stykke af det ægyptiske Mørke.
- 7) Den Vogn, i hvilken Elias foer til Himlen.
- 8) En Fjer af den Due, som Noah lod flyve ud af Arken.
- 9) Den Ske, hvormed Jakob spiste sin Broder Esaus Ret Linser.
- 10) Den Kurv, i hvilken Moses blev udsat i Nilen.
- 11) Det Kæbeben, hvormed Samson slog 10,000 Filistre.

Det er et af Tysklands betydeligste religiøse Tidsskrifter, udgivet af en Kreds af ansete Gejstlige og Lærde, som meddeler denne himmelraabende Kendsgærning, saa man tør næppe tvivle paa Rigtigheden heraf.

Desværre meddeler det hemmelighedsfulde Blad ikke Navnet paa det »betydelige« Tidsskrift og »de ansete Gejstlige og Lærde«. Saa vi Katholiker tør nok fordriste os til — hvad den med Ærbødighed slagne Avis ikke vover — at »tvivle paa Rigtigheden« af »denne himmelraabende Kendsgærning.«

Fra Klerikalismens Land. »Vort Land« for 1. ds. indeholder under ovenstaaende Titel en lang Korrespondance fra Belgien af Nordmanden Hr. Erik Lie, en Søn af den gamle Jonas Lie. Man venter sig alleslags forfærdelige Afsløringer, tilmed da Artiklen er over tre Spalter lang. Det eneste, Hr. Lie imidlertid kan finde at sige det klerikale Land paa, er, at der i Hotellerne findes Værelser, forsynede med Bedeskammel og religiøse Billeder, og at en Mand, der ganske brutalt er kørt ind mellem en Del Elever fra et katolsk Seminar, som var paa en Cycleudflugt, har faaet en Straf for sin Uvornhed. Naturligvis er dette sidste forargeligt nok i den rejsende Nordmands Øjne. Men Hr. Lie forestille sig blot en ækel Officer, som i militaristisk Overmod sprænger midt ind i en fredelig socialdemokratisk Fagforening — og han vil straks opdage, at Tingene ogsaa kan ses fra en *anden Side!*

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A, og træffes daglig fra 9—10 og fra 2½—3½.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 9

Søndagen den 14. August.

1898

Kristeligt Dagblad

har i sit Nummer for 6. ds. givet udførligt Svar paa vor Artikel *Kulturkamp?* Det viser sig, at Den indre Missions Hovedorgan »ikke ønsker nogen Undtagelseslov«, men kun, »at der af Offentligheden bliver holdt ret skarpt Øje med den katholske Propagandas Færd herhjemme«. Hvad der menes med dette skarpe Øje, faar man præciseret ved en Opfordring til »evangeliske Christne« om »ikke at holde det skjult, naar de opdage *Misligheder*« i den katholske Propaganda.

Det overlades til Læserens frie Fantasi at udmale sig disse »Misligheder« efter de bedste Mønstre; »Kr. Dgbl.« lader det være nok med denne diskrete Hentydning. Maa-ske gives der dog et yderligere Fingerpeg, naar det hedder, at »den gamle casuistiske Jesuitermoral er saavist ikke ble-
ven dømt for haardt«, og at der »i Baggrunden staa Lære-fædre, som ikke skulle indgyde os Tillid«. Som man ser, er det stadig meget vage Insinuationer — men som netop paa Grund af deres Vaghed virke des stærkere paa værgeløse Sjæle. Dette ved »Kr. Dgbl.« og benytter sig deraf.

Vi skulle ikke gøre Gengæld paa den Maade, som unægtelig ligger nærmest — ved at henpege paa de ganske bestemte Tilfælde, hvor Indre Missions unægtelig alt andet end »casuistiske« Moral har spillet fallit paa en Maade, som aldeles ikke »indgyder os Tillid«. Vi foretrække at samle gloende Kul paa »Kristeligt Dagblad«s Hoved ved at give det Svar paa et Spørgsmaal, som det stiller til os — nem-

lig »hvad vore hjemlige Katholiker mene om et Fænomen som Prager-Jesusbarnet eller om de mange Maria-Naadebilleder og den Dyrkelse, der faktisk vises saadanne Billeder«. Det kan gøres ganske kort, ved en lille Historie:

En Methodist udtalte engang med megen Varme sin Indignation over den katholske »Afgudsdyrkelse«. Han havde i katholske Lande sét Folk knæle foran Krucifixer, Billeder af Guds Moder og andre Helgener og bede hele halve Timer igennem — det var vederstyggeligt at se paa!

Dette og meget mere blev sagt til en Katholik, som svarede følgende:

— Hvor beder da De, kære Herre?

Med protestantisk Selvfølelse svarede Methodisten:

-- I mit Lønkammer!

— Men hvor i Deres Lønkammer? spurgte Katholiken videre.

— Hvor? Ih, foran min Seng!

— Meget vel, kære Herre! Saa tilbeder De vel de fire Sengestolper?

. . . . Braadden i denne Historie skal imidlertid ikke denne Gang vendes den sædvanlige Vej — nemlig mod Overtroen paa, at Afgudsdyrkelse kan finde Sted i Guds Kirke. Nej, det, der skal fremhæves, er, at ligesom den troende Protestant har et *Naadested* i sit Lønkammer, foran de fire Sengestolper — ligesom han gjerne beder paa denne Plet og ikke paa nogen anden — ligesom han knæler ned til Bøn i samme Krog af Stuen, paa samme Stykke Gulv og ikke hver Dag paa et nyt — saaledes blive visse Billeder af det Hellige og visse Kirker ganske naturligt den troende Katholik kære og dyrebare, saa at han gjerne beder dér fremfor andre Steder. Og hvor der bedes *bedst*, bøn-hører Gud ogsaa *mest*. Saaledes er den christeligt set højst naturlige Oprindelse til alle de Valfartssteder, som forarager »Kr. Dgbl.« saa meget, og hvoraf det første var hin Klippegrav i Nærheden af Golgatha, hvortil de fromme Kvinder valfartede Paaskemorgen.

»Kr. Dgbl.« byder os endelig til Kamp paa den Valplads, hvis Beliggenhed kan betegnes ved Ordene: »Af deres Frugter skulle I kende dem.« Bladet spørger os om Katholicismens og Protestantismens henholdsvis Forhold til *Almueoplysning* og *Nationalvelstand*. Der er et tredje Forhold, som »Kr. Dgbl.« ganske undlader at berøre — skønt det dog synes at maatte være det, man først maa spørge efter; det er den *religiøse* og *sædelige* Tilstand i katholske og protestantiske Lande. »Kr. Dgbl.« synes pludselig kun at have Interesse for, hvad der hører *denne* Verden til; maaske *Jodedommen* da turde anbefales Bladet som den Religion, der har de mest *velstaaende* Tilhængere.

Argumentet er imidlertid yderst almindeligt. Gang efter Gang bliver det fremsat mod En: »Jamen de katholske Lande er dog saa fattige!« — som om Jesus Christus væsentlig var kommen til Jorden for at gøre Menneskene rige. Man synes helt at have glemt, at det er en ganske anden Fyrste, som hersker over denne Verden og al dens Herlighed. Man har indtil den sidste Tøddel strøget Bjærgprædikenen ud af sin Hukommelse, og det er, som havde man aldrig hørt Jesu Saligprisning af de Fattige og hans Veraab over de Rige. Endog et Dagblad, der udtrykkelig kalder sig *christeligt*, fremfører som et uigendriveligt og afgørende Bevis for Protestantismens Overlegenhed over Katholicismen dette Spørgsmaal: »Hvor gaar gennemsnitlig Grænsen mellem Armod og forholdsvis Velstand?«? Meningen er tydelig nok — den gaar mellem Katholiker og Protestanter. Men den gaar ogsaa — og det har »Kristelig Dagblad« ganske glemt — *mellem Lazarus og den rige Mand, som levede hver Dag herligen og i Glæde*. Og i det andet Liv blev Grænselinien mellem disse to *trukken op* af Guds almægtige Haand, saa at den ikke mere kunde overskrides, men den blev staaende i al Evighed. Paa *hvad* Side af denne Grænselinie mellem Armod og Velstand vil »Kr. Dgbl.« egenlig foretrække at være?

Nej — Jesus Christus kom ikke til Verden for at love de »forholdsvis velstaaende« Himlen. Hans Apostel lærer os at »bruge denne Verden«, men »som de, der ikke bruge den«, og selv lærte Herren os kun at bede om *det daglige Brød*. Kun saameget er det, han har lovet dem, som »først søge Guds Rige og hans Retfærdighed«; han er derfor ikke forpligtet til at give sine Troende »forholdsvis Velstand«. Det vilde virkelig blive en altfor god Spekulation at være Christen, hvis der ogsaa var garanteret *timelig Velfærd!*

Hvad man finder i de katholske Lande, er derfor kun en mere ligelig Fordeling af det daglige Brød end i de protestantiske. Det blev Protestantismen forbeholdt at skabe den moderne Samfundstilstand med dens skærende uchristelige Modsætning mellem *Kapitalismens Millioner* og *Millionernes Pauperisme*. Kalder »Kr. Dgbl.« det egenlig Tegn paa forholdsvis Velstand, naar *over Tredjedelen* af den nordamerikanske Nationalformue — nemlig 17 Milliarder Dollars — er samlet hos 6310 Rigmænd og *over Halvdelen* (34,300 Mill. Dollars) paa 75,310 Familier? Lad os sætte hver af disse Familier til fem Medlemmer — det giver, at *376,550 Mennesker* besidder ligesaameget som de forenede Fristaters øvrige Befolkning paa henved *50 Millioner!* Bekendt er ogsaa den kolossale Kapitalmasse, som i England er samlet paa faa Hænder, medens Mængden lever (i hvert Fald indtil Midten af Aarhundredet levede) i den dybeste økonomiske Elendighed. Mere protestantiske Lande end Nordamerika og England gives vel næppe, og dog er det netop i dem saare langt fra, at alle har det daglige Brød endsige »forholdsvis Velstand«.

Lad os da tage Kampen op med »Kr. Dgbl.« paa dens eget Omraade — lad os undersøge, hvor den Christne har bedst Adgang til det daglige Brød. I de fleste europæiske Lande er Agerbruget Folkets Hovederhverv — Spørgsmaalet bliver derfor: Hvor har Agerbrugeren det bedst? Hvor ejer han selv sin Jord, saa at han uhindret kan nyde sit Arbejdes Frugter? Lad os gennemgaa de forskellige

europæiske Lande og se efter, *hvem der ejer Jorden*. Vi faa da følgende Tabeller frem:

I. Protestantiske Lande.

I Storbritannien	besidder	hver	Jordejer	gennemsnitlig	390 Acres.
- Tyskland	—	—	—	—	37 —
- Sverrig	—	—	—	—	300 —
- Norge	—	—	—	—	200 —
- Danmark	—	—	—	—	115 —
- Holland	—	—	—	—	45 —

Samlet Gennemsnit: 181 Acres.

II. Katholske Lande.

I Italien	besidder	hver	Jordejer	gennemsnitlig	36 Acres.
- Frankrig	—	—	—	—	32 —
- Østrig	—	—	—	—	20 —
- Spanien	—	—	—	—	95 —
- Portugal	—	—	—	—	30 —
- Belgien	—	—	—	—	18 —

Samlet Gennemsnit: 51 Acres.

Man vil se, at der gennemsnitlig er langt mindre (følgelig langt flere) Grundejendomme i de katholske Lande end i de protestantiske — med andre Ord: den *økonomiske Selvstændighed* er langt større, det *daglige Brød* langt sikrere. Medens det protestantiske Danmark f. Ex. ejes af 71,000 Mennesker, ejes det endda mindre katholske Belgien af 315,000. Det protestantiske Sverig er paa 194,000 Hænder, det kun en Sjattedel større katholske Spanien har 596,000 Ejere. Det protestantiske Storbritannien har 180,000 Besiddere, det næsten jævnstore katholske Italien ejes af 1,265,000 Mænd. Tænk engang paa det! — tænk paa, hvilken Sum af selvstændigt Arbejde, af Tilfredshed, Sundhed og Lykke dette mange Gange større Tal paa italienske Selvejrbønder repræsenterer! Hvilken Modsætning giver det ikke, om et Lands Befolkning er spærret ude fra den Jord, som Gud har givet os, og ser sig henvist til Fabrikerne for at existere — eller om Livet endnu kan leves som paa Patriarkernes Tid, »hver Mand under sin

Vinstok og sit Figentræ«. Den, der i Lombardiet, Ligurien eller Toskana har beundret den italienske Bonde, hans Flid og Arbejdsomhed, hans simple og jævne Liv i huslig Lykke og enfoldig Guds frygt, vil ikke let falde paa at stille ham under Nordens strejkesyge, beværtningspolitiserende Fabrikarbejder eller under den danske Bonde, som i Kraft af sin højere »Oplysning« lever Livet over Ævne og sidder i en Gaard, der mange Steder kun af Navn er hans egen.

Det var nu, hvad »Velstanden« angik. »Kristeligt Dagblad« har selv ønsket Religionen vejet paa denne Maade — til Trods for Ordet om, at man ikke baade kan tjene Gud og Mammon. Hvad Dansen om Guldkalven angaar, maa vi Katholiker unægtelig staa tilbage for Yankeer og Britter. Men den femte Bøn i Fadervor gaar sikkert nok rundeligere i Opfyldelse i den katholske Verden end i den protestantiske. Den Søn, som er bleven hjemme i Faderhuset, faar alt det, som er Faderens. (Luc. XV. 31).

Den romerske og den danske Kirke.

»Dansk Tidsskrift« for denne Maaned har *can. theol.* L. Moltesen skrevet en Artikel med ovenstaaende Titel. Man bør dog ikke lade sig friste til at læse den; den er ikke af den Interesse, som Overskriften kunde bringe En til at formode.

Hr. Moltesen viser sig som Discipel af Nyrationalisten Harnack, taler om, at der »i hele den protestantiske Christenhed for Tiden arbejdes paa at fremstille en ny *Theologi*« osv. Han raader dog til »Pietet for de christne Dogmer; de har nu i Aarhundreder været Bærere af den evige Sandhed — Pietet, selv om du ikke har Brug for dem.« At Hr. Moltesen selv hører til de fremskredne Aander, opdager man snart. Naturligvis er han begejstret for den

Harnackske Christus, som »friede fra Verden uden Askese«, »var en Lærer uden Theologi« og kun er »Verdens Frelser og Dommer ved sit Liv og sin Død« — altsaa ikke ved sin Opstandelse og Genkomst. Naar Forfatteren stilles mellem Pietisme og Rationalisme, foretrækker han den sidste, fordi Pietismen er »en Fortsættelse af den middelalderlige Fromhed«. I Modsætning til Pastor Vilh. Beck har Hr. Moltesen derfor ogsaa meget imod de *ugifte* Præster — i Særdeleshed bør de ikke have Lov at prise Familielivet. Hr. Moltesen synes at mene, at alle ugifte Præster er kommen til Verden uden Forældre og Søkende og saaledes er afskaarne fra at lære Familielivet at kende. Hr. Moltesen bebrejder specielt »Romerkirken«, at den sætter den ugifte Stand saa højt, men han maa virkelig gaa videre med den Bebrejdelse til St. Paulus. Der faar han nok Svar paa Tiltale.

Hr. Moltesen synes iøvrigt at have været Katholik engang — han ved nemlig, at den katholske »Skriftfader ikke sjælden er mere lemfældig end Hedningens Samvittighed«. Hr. Moltesen forlod imidlertid igen den katholske Kirke og bar sin gode Samvittighed anden Steds hen. For Tiden dvæler han som sagt hos Professor Harnack, hvor formodenlig den menneskelige Syndighed ikke behøver at indrømmes — saaledes som det, til stor Moltesensk Forargelse, sker i »Romerkirken«.

Kun ét positivt er der at notere i Hr. Moltesens Artikel: det er Indrømmelsen S. 510 af, at Indførelsen af den *tyske* Reformation under det *holstenske* Herredømme blev Grunden til Danmarks Fortyskning i de følgende Aarhundreder. Med Henblik paa den sidste Tids Debatter synes Bemærkningen næsten skreven à propos.

EN KURV MED BRUDSTYKKER.

Smagfuldt! Vi kunne ikke blive trætte af at udpille de Tanke- og Sprogblomster, hvoraf det vrimler saa rigeligt i de Ordgyderier,

der fra Spanien hjevsendes til »Politiken«. I Numret for 1. Aug. af dette Blad hedder det saaledes ordret:

»Der hører Fantasi til for at kunne tilbede en Figur, som skal forestille Jomfru Maria; men denne Fantasi er af primitiv Art. Spanierne dele den med Hottentotterne, der kunne tilbede *en Sten af Form som et Svin*.«

Man ser — det er en smagfuld Parallel, Korrespondenten her drager. Et Billede af den hellige Jomfru sammenlignes med en Hottentotfetisch, der oven i Købet forestiller — et *Svin*!

Var der mon ikke Anledning til at skride ind mod slige Uhumskheder? Heller ikke Lutherdommen kan dog finde sig i den Art Udtalelser om Jesu Moder!

De „blodtørstige“ Spaniere. Det har glædet os meget, i »Dannebrog« for 18. f. M. at læse følgende sandhedstro Skildring af de »blodtørstige« Spanieres Erobring af *Filippinerne*: »Legaspi fuldbyrdede i Forening med 5—6 Augustinermunke og en Haandfuld Soldater Filippinerne Erobring paa ganske fredelig og ublodig Vis. Hverken Guldørst, Fanatisme eller Grumhed skæmmede disse Mænds Arbejde blandt den medgørlige Befolkning, hvis Tillid og Fortrolighed de vandt, saa at Øernes Underkastelse foregik suksessivt næsten uden Blodsudgydelse.«

Sammenlignet med Englands Fremgangsmaade i *Indien* eller blot i *Irland* kan man ikke sige andet, end at den spanske Maade at kolonisere og regere paa bærer Palmerne.

Føj først for din egen Dør, siger det gamle Ordsprog. Uvilkaarlig mindes man herom, naar man læser de Udtalelser, der — ifølge »Kr. Dgbl.« — ere faldne paa det forleden afholdte Møde i Eisenach af Verdensforbundet for christelige Studenter. Naturligvis fremkom der »fra de katholske Lande« de obligate »mærkelige og sørgelige Afsløringer«. En Mr. Gay fortalte om, hvor lidet kendt Biblen er i Italien — som om Christendom var identisk med Bibellæsning, og som om Guds Rige bestod i Ord og ikke i Kraft.

Men hvad rejste saa med ét en christen Japaneser sig og sagde om Tyskland, det kære, evangeliske Tyskland? Han sagde ordret følgende: »Hvad er da det, de japanesiske Studenter bringe med fra Tyskland? Agnosticisme, Materialisme, Immoralitet, det er Følgerne af deres Ophold i det *christne* Tyskland. Men lære de da Intet om Jesus? Jeg kan tale med af egen Erfaring. Jeg har studeret 3 Aar ved et tysk Universitet, men ingen sagde mig et Ord om Herren Jesus.«

En saadan Udtalelse er god at faa Forstand af! Den burde bevæge de evangeliske Ordførere til at tale mindre højt om »den religiøse Vankundighed« i de Lande, hvor man møder Jesus og hans hellige Moder ved Vejkanten og paa Gadehjørnerne, og hvor man sandelig ikke kan leve i tre Aar uden at høre et Ord om Jesus Christus. De evangeliske Ordførere burde ogsaa huske, at det er fra *lutherske* Prædikestole, at Vor Herre aabenbart og med preussisk statskirkelig Sanktion fornægtes — og saa spørge sig selv, *hvor* Christdommen er mest i Fare?!

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A, og træffes daglig fra 9—10 og fra 2¹/₂—3¹/₂.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 10

Søndagen den 21. August.

1898

Hr. Uffe Birkedal og den katolske Kirke.

Der er intet saa trættende som at være Lærer for uopmærksomme Børn. Man gentager og gentager én og samme Lektie med dem og kommer aldrig videre. De lære den aldrig, fordi det ikke falder dem ind at høre efter, hvad der bliver sagt dem.

Man føler sig undertiden i sympatetisk Forstaaelse med en saadan Lærer, naar man skal til at gendrive en Række Angreb paa Katholicismen, der intet er uden et Opkog af de hundreder af Gange gendrevne Misforstaaelser og Fejltagelser. Man finder, at der paa Dansk allerede foreligger en hel lille Literatur, hvori Sagens sande Sammenhæng er fremstillet — og nu stilles alting atter paa Hovedet, og man skal atter til at terpe den samme trivielle Lektie, vis paa, at den imorgen er glemt igen, og at der iovermorgen staar nye Angribere frem og siger det samme, som man lige har modbevist. Det er et Arbejde, haabløst som at fylde Danaidernes Kar.

Forskellige Venstreblade i Jylland og paa Fyen har i Begyndelsen af Maaneden indeholdt nogle Artikler, hvori Hr. *Uffe Birkedal* har behandlet saa udførligt et Æmne som »Romerkirken og Reformationen«. Hr. Birkedals Kvalifikation til et saadant Arbejde er ikke egenlig første Rangs, og der er desaarsag ingen Grund til at gaa ind paa hans forskellige Udviklinger angaaende den pavelige Ufejlbarehed. De

ere væsenlig hentede ud af Schepelerns Angrebsskrifter og er gendrevne af *P. P.* i forskellige Numre af »Til Forsvar for Sandheden«. Blot rent i Forbigaaende skal det noteres, at Hr. Birkedal oversætter det græske *Petros* ved »Klippemand«; det kunde være interessant at vide, i hvilken *Ordbog* Hr. Birkedal har funden denne Oversættelse? En Mand hedder paa græsk *ανήρ* og en Klippe hedder *πέτρα*, men en Klippemand hedder aldeles ikke *πέτρος*.

Hr. Birkedal lader sig imidlertid ikke anfægte af saa lidt. Store Aander bindes ikke af et lumpent Lexikon — det vilde jo være forsmædelig »Bogstavtrældom«! Hr. Birkedal docrerer da ogsaa videre, at naar Herren i det 21de Kapitel af Johannesevangeliet paa højtidelig Maade betroe Simon Peter Omsorgen for Kirken, saa »gælde disse Ord *enhver* Tilsynsmand og Forkynder i Menigheden«. Beviset herfor — falder det aldeles ikke Hr. Birkedal ind at give. Kom ikke og spørg ham om noget saa lavtliggende som et Bevis! Fripostighed har han derimod nok af, som naar han udbreder sig over, hvor ilde Pavedømmets Sag staar overfor Skriften, naar det maa ty til slige *aabenbare mislige**) Anvendelser af Jesu Ord«. Hvilke »aabenbare mislige Anvendelser« taler Hr. Birkedal om? Ganske simpelt om den særdeles ligefremme »Anvendelse«, der opfatter Herrens Ord til Petrus som talte til Petrus og til ingen anden! Naar A. siger noget til B., saa synes det ikke at være urimeligt at *hævde*, at A. virkelig har sagt det til B. og ikke gaar til C. Men for Hr. Birkedal er sligt nu en »aabenbar Mislighed«.

At en saa begavet Herre ogsaa hører op med det gamle rustne Skyts mod Pavens Ufejlbarehed, tør ikke forundre En. Særlig maa *Honoriusspørgsmaalet* holde for samt de forskellige *usædelige Paver*. Hvad Honorius angaar, saa véd enhver, der har gjort sig bekendt med Sagen, at denne Pave blev fordømt, *ikke for Vranglære ex cathedra*, end ikke for *personlig Vranglære*, men for (som Leo II. siger) »ikke at have udslukt Kætteriets Flamme, men at have begun-

*) Udhævet af »Katholiken«.

stiget det ved ikke at træde op imod det«. For denne *For-sømmelse* i Brugen af sit Embede som Kirkens ufejlbare Lærer blev Honorius sat i Ban af det sjette almindelige Koncil.

Og hvad de *usædelige* Paver angaar, da bør Hr. Birke-dal overveje disse Ord, skrevne af en Mand, der sikkert er ham dyrebar, nemlig afdøde *Monrad*: »Ufejlbarheden angaar kun Pavens Afgørelser som Pave, som Peters Efterfølger, som den katholske Kirkes øverste Embedsmand. Ingen Katholik paastaar, at Paven i nogen anden Henseende end i hans Afgørelser som Pave er hævet op over menneskelig Synd og Skrøbelighed; ingen Katholik nægter, at han kan være en grov Synder?«

Og *Monrad* fortsætter til videre Oplysning af det katholske Dogme: »Jeg er Præst; man bringer mig et Barn, jeg overøser det tre Gange med Vand, idet jeg siger: Jeg døber dig i Navnet Faderens osv. Og hvad antager jeg? Jeg antager med hele den ganske Kirke, at det ikke er mig, men den Herre Christus, der har døbt Barnet. Gennem mig som Redskab virker Guds usynlige Kraft. Min Beskaffenhed som Menneske kommer aldeles ikke i Betragtning. . . Hvad *vi* antage om Præsten, det antage Katholikerne om Paven, hvor han som Pave træffer endelige Afgørelser«.

Saavidt *Monrad*, »Politiske Breve« Nr. 18. Naar Hr. Birkedal har forstaaet disse Ord, kan han atter tale med om den pavelige Ufejlbarhed.

Men alt dette om Ufejlbarhedsdogmet er kun Udenoms-snak for Hr. Birkedal. Den virkelige Mening i hans Artikler er den, at Katholicismen i sig rummer en Fare for den borgerlige Frihed, og nu kommer Humlen — at en Katholik derfor ikke bør kunne være *dansk Rigsdagsmand*. Hr. Birkedal synes at have glemmt, at Grev Holstein-Ledreborg en Aarrække igennem var en af Førerne for et af Partierne i det danske Folkething; det er i hvert Fald tydeligt nok,

hvem det nu er, som skal lægges for Had. Hr. Uffe Birkedal er jo for Tiden ledig paa Torvet — han kunde maaske nok lide at beklæde den Plads, som en bekendt jysk Repræsentant i saa mange Aar har haft inde. Med andre Ord — det er den »Kulturkamp«, hvorom vi forleden spaaede, som nu søges indledet.

Desværre ved man næppe, om man tør tage Hr. Birkedal alvorligt. Naar han f. Ex. kalder Pius IX.s *Syllabus* for en »Fortegnelse over fordømmelige Mennesker«, føler man sig »midt mellem lé og græde«. Ligesaa gaar det En, naar man længere nede læser, at »Paven i Rom holder alle troende Menneskers *Samvittighed* i sin Haand«. Hr. Birkedal synes at mene, at alle Katholiker gaa til Skrifte hos Hans Hellighed — maaske pr. Telegraf eller Telefon? Det er ellers ikke let at se, hvorledes Paven skulde kunne optræde som vor Samvittighedsfører.

Hvad *Syllabus* angaar, kan det maaske være godt at citere følgende Ord, som Professor Dr. von Hertling den 3dje ds. udtalte paa Görres-Selskabets Generalforsamling i Münster: »Hvor mange Gange endnu skal vi gentage, at *Syllabus*, saaledes som den foreligger, *aldeles ikke er nogen Lov for os Katholiker*, og at det vilde være en Absurditet, at henstille Modsætningen til enhver af de deri med forskellige Formeler og i forskellige Grader censurerede Sætninger som bindende Sandhed for Katholikerne.« Professor v. Hertling giver det Exempel, at naar *Syllabus* datter de paa falske historiske Fremstillinger byggede Angreb paa Pavedømmet, saa følger deraf ingenlunde, at en katholsk Historiker ikke tør udtale en nedsættende Dom om en virkelig fejlagtig Handling af en Pave.

Professor v. Hertling er en af det katholske Tysklands mest fremragende Mænd og en af dets mest betroede Ordførere. Der er da mere Grund til at stole paa hans Ord end paa Hr. Birkedals Forsikringer om, at »enhver oprigtig Katholik« er pligtig til at give *Syllabus* sin ubetingede Tilslutning. De tager fejl, Hr. Birkedal, og De leverer med

denne Fejltagelse et nyt Bevis for Sandheden af von Hertlings ved samme Lejlighed udtalte Klage over, at »selv alvorlige Mænd ikke ansé det for nødvendigt at gøre sig bedre bekendt med Kirkens Tænkemaade og Indretninger«, inden de angriber den.

Hr. Birkedal vilde i saa Tilfælde heller ikke have skrevet sine Ord om, at »Reformationens Sejr . . . er ogsaa Aandsfrihedens Sejr over Aandstyranniet og den enevældige Fyrstemagt«. Hr. Birkedal vilde ikke have skrevet disse Ord, hvis han blot havde husket den mindste Tøddel af sine Drengæars Historieundervisning — thi han vilde da have vidst, at *Reformationen alle Vegne har banet Vej for Enevælden*. Samlingen af *al* Magt, baade verdslig og *gejstlig*, hos Fyrsten, er netop Reformationens Værk. Middelalderen kendte ikke noget til Absolutisme; de første Konger og de tyske Kejsere vare meget begrænsede i deres Magt. Herhjemme vide vi noksom, hvor bundne Kongerne var ved deres »Haandfæstninger«. Først Reformationen, der gjorde Regenten til Kirkens Overhoved, sit Lands *summus episcopus*, Guds Stedfortræder baade i aandelige og timelige Ting, banede Vejen for den despotiske Absolutisme. Med Reformationen tog Middelalderens Byfrihed og Borgerfrihed en Ende, og Enevælden lagde sit Aag over Folkelivet. I det katholske Frankrig blev Absolutionen kun mulig ved Hjælp af en *mod Rom fjendtlig* religiøs Bevægelse — Gallikanismen.

Det er derfor blind Allarm, naar Hr. Birkedal raaber den borgerlige Friheds Venner i Gevær mod »Romerkirken«. Det er fuldstændig falsk, naar Hr. Birkedal skriver, at »Pavedømme og Frisind ere som Ild og Vand«, og at Pavedømmet »foretrækker, hvor det kan ske, at forbinde sig med Fyrstemagten mod Folkefriheden«. — Ingen Tid har kendt et mere udviklet kommunalt og politisk Selvstyre end netop den *katholske* Middelalder. Tænk engang paa de smaa Republiker i Norditalien — Florens, Siena, Pisa. Tænk paa Republiken Venedig — tænk paa de fire Rigs-

stæder i det hellige romerske Tyskland! Naar er der fra Pavedømmets Side bleven lagt hele denne Udvikling nogen Hindring i Vejen? Tværtimod voxede jo den frie Borgerstand frem i *Kirkens* Ly, og Krumstaven beskyttede den mangen Gang mod herskesyge Ridderes Overgreb. Der var *megen* borgerlig Frihed i Europa, dengang den hvide Præst i Rom styrede Verden — mere end der findes nu under det oplyste, liberale Bourgeoisi, der saa gærne vilde udrydde den katholske Kirke af Jorden. Ja, endnu mere: Kirken er selv *det første Demokrati*; det er den, som har forkyndt Lighedens og Broderskabets Principper; dens Organisation er paa den ene Side theokratisk, men paa den anden demokratisk, fordi de vigtigste Embeders Besættelse og de betydeligste Sagers Afgørelse er afhængig af *Valg* og *Stemmegivning*. Kirken kender intet til aristokratiske Fordomme; dens højeste Værdigheder staa aabne selv for den ringest fødte. Og Kirken kender intet til Arveprincippet, — denne Hovedhjørneste for Konge- og Adelsvælde — Coelibatet umuliggør, at de gejstlige Embeder kan gaa i Arv fra Fader til Søn. Det katholske Hierarki kan aldrig blive et *Kastehcrredomme* — det maa stadig paany rekruterer af Elementer, som opstige nedenfra. Hierarkiet har stadig sine Rødder i Folket, fremvoxer stadig paany af Folket — derfor er den katholske Kirke den folkeligste Institution i Verden.

Der findes i de protestantiske Lande mange smukke *Theorier* om menneskelig Lighed og menneskeligt Broderskab — men Praxis svarer sjældent dertil. Nordamerika har frigivet Neger-slaverne — men den hvide Amerikaner ser med dyb Foragt ned paa sin farvede Medborger.

Anderledes i de katholske Lande; Ligheds- og Broderlighedsfølelsen er der, takket være Kirken, en Virkelighed, ingen Theori. Naar den hellige Messe fejres, knæler Rig og Fattig sammen for det samme Alter, og i Skriftestolen og ved Herrens Bord er der ingen Forskel paa Høj og Ringe. Alle er de Mennesker, alle er de Syndere, som

trænge ligeligt til Guds Forbarmelse (og de Rige maaske endda mest), og alle er de Christne. I det katholske Sydamerika er Indianeren og Negeren regnet for lige i Menneskeværd med den Hvide, og man søger at christne og opdrage sin vilde Næste istedenfor — som Yankeen — at udrydde »den røde Mand« med Bøsse og Ildvand. Og i det katholske Spanien er det almindeligt, at den velklædte Herre tager sin Hat af for Tiggeren, naar han ikke har nogen Almissee ved Haanden, og siger til ham: »Undskyld mig, *Broder*« . . .

Hr. Birkedal har saaledes ingen Grund til Frygt; den katholske Kirke kommer ganske fortræffeligt ud af det med et sandt folkeligt Sindelag. Men naturligvis kan den katholske Kirke ikke anerkende den moderne Stats Fordringer paa at være *numen præsens*, »Gud nærværende paa Jorden«, eller den moderne »Folkeviljes« Krav paa at være »den højeste Lov«. Jesus Christus er vor Gud, og Hans hellige Vilje er vor højeste Lov — derfra skal Rousseaus moderne Tilhængere ikke rokke os!

Hr. Birkedal véd maaske, at den mest ansete katholske Tæinker er den hellige Thomas fra Akvino. Pave Leo XIII. har udtrykkelig henpeget paa St. Thomas som paa den normgivende katholske Filosof. Nuvel — den hl. Thomas lærer i sit Hovedværk (*Summa theologiae*, 1, 2. 9. 105a. 1 c.) følgende:

»Den bedste Regeringsform er den, hvor En stilles i Spidsen for alle, og under ham er der nogle andre, som herske i Kraft af deres Ævner; dog saaledes, at denne Herskerværdighed tilkommer alle Borgere, dels fordi de Herskende vælges ud af Folkets Midte, dels fordi Folket selv vælger dem. En god Statsordning dannes altsaa af Regenten (den Ene, som staar i Spidsen), af et Aristokrati (de Mange, som herske efter deres Ævner) og af et Demokrati, idet de Herskende vælges af Folket og ud af dets Midte.«

Den hellige Thomas er altsaa ganske simpelt for den repræsentative Forfatning. Han udtaler sig ikke engang til

Fordel for det konstitutionelle Kongedømme — som dog sikkert er at foretrække for Republikken (man sammenligne til den Ende England med Frankrig).

At St. Thomas' Theori blev fulgt i Middelalderen, blev allerede ovenfor antydet. Den tilbagetrukne og halvt underkuede Tilværelse, den katholske Kirke siden Reformationen har ført endogsaa i katholske Lande, har gjort det muligt at Absolutismen — denne af Renæssancens *hedenske* Aand udsprungne Regeringsform — allevegne har kunnet trænge igennem. Det nittende Aarhundrede synes imidlertid at ville føre til en Genopblomstring af Kirkens gamle politiske Theorier, og under Leo XIII.s mægtige Beskyttelse rejser der sig i alle katholske Lande en *demokratisk-christelig* Bevægelse. Hr. Birkedal aner sikkert nok intet om denne, og vi skal ogsaa kun lige gøre ham opmærksom paa dens Existens og paa, at Italiens liberale og atheistiske Udbytterregering netop ser sin farligste Fjende i *la Democrazia cristiana*.

EN KURV MED BRUDSTYKKER.

Katholske Kirker i London. Næst efter Oratoriet (Brompton) er den største katholske Kirke i London Dominikanernes paa Haverstock Hill. Kirken blev indviet i 1884 og er en prægtig gothisk Bygning med udmærket fri Beliggenhed. Jesuiterne har en meget smuk Kirke i Farmstreet, Berkeley Square; her kommer den fine katholske Verden, og Jesuiternes Gudstjenester staar altid angivne i »*Times*« om Lørdagen.

Desuden har Karmeliterne, Serviterne, Fransiscanerne, Augustinerne o. fl. andre religiøse Samfund Kirker i den engelske Hovedstad.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtager »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A, og træffes daglig fra 9—10 og fra 2½—3½.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 11

Søndagen den 28. August.

1898

Digitus Domini.

De Nordamerikanske Fristaters Sejr over Spanien forkyndes i hele den europæiske Presse som et Tidens Tegn — et afgørende Bevis paa, at Fremtiden tilhører Angelsachserne — at den latinske Race har udspillet sin Rolle, og at det nu én Gang for alle er forbi med dens Storhed. Og man gaar videre og identificerer den latinske Race med Katholicismen, den angelsachsiske med Protestantismen og deducerer heraf, at det ogsaa er ude med den katholske Kirke. Historien har talt — Historien har dømt. Protestantismen har Retten paa sin Side, derfor har Protestantismen sejret.

For det første synes det at være temmelig tvivlsomt, om man saaledes i det Enkelte kan opfatte enhver Sejr som Bevis paa den Sejrendes gode Ret. I saa Fald blev Verdenshistoriens Runer noget for nemme at tyde, og enhver Kamp for de Overvundnes Sag blev enstydig med et Oprør mod den moralske Verdensorden. Ganske vist har Bismarck med Fynd prædiket denne Lære — men herhjemme maa vi dog først opgive Sønderjylland, før vi kunne blive Blod- og Jærnkanslerens tro Disciple.

Imidlertid er *Angelsachsernes Overlegenhed* en Kendsgærning, ogsaa paa andre Omraader. En Franskmand, Demolins, har skreven en hel Bog derom. Den engelske Ærkebisp af Westminster, Kardinal Vaughan, har udtalt sig i samme Retning (se »Katholiken« Nr. 2). Og hans Forgænger i Embedet har i følgende Ord givet den samme Opfattelse Luft:

»Det britiske Rige kan ikke indtage en neutral Stilling paa Jorden. Dets Masse er for stor til ikke at drage Verden med sig i den Retning, hvortil det hælder. Enten det bliver for det Gode eller for det Onde, vil det præge Fremtiden med sit Stempel. Ligesom fordem Grækerne og Romerne have Angelsachserne nu dækket den hele kendte Verden med deres Sprog og deres Institutioner. Nu som dengang er det et Forspil til en eller anden dyb guddommelig Plans Udførelse. Hvad England mangler, er hverken Rigdom eller Magt eller Kraft; det, som mangler, er Troens overnaturlige Naade — Gaven over alle Gaver.«*)

Den store hensovede Kirkefyrstes Mening var altsaa den, at Gud tillader Angelsachserne at bemægtige sig Verdensherredømmet, for at deres Supremati, paa samme Maade som i sin Tid det romerske, kan blive Underbygning for en Opblomstring og almindelig Udbredelse af den katholske Kirke. Havde Manning levet nu, vilde han sikkert i Nordamerikas Sejr over Spanien have sét et Skridt hen mod dette store Maals Opnaaelse.

Guds Tanker ere ikke vore Tanker. For den almindelige Bevidsthed staar Spanien som den katholske Magt — Nordamerika som den protestantiske, og Spaniens Nederlag synes os et Nederlag for den katholske Kirke. I Virkeligheden forholder det sig maaske ganske anderledes.

Man maa nemlig huske paa, at Spaniens Krav paa at gælde for en katholsk Magt ere meget ubetydelige. Folket er ganske vist katholsk — om dets moralske Liv end plettes og nedværdiges af de hæslige Tyrefægtninger, som har udviklet sig mer og mere, eftersom Absolutismen bragte Landet i større og større politisk Umyndighed. Men som Stat er det længe siden, at Spanien har været katholsk.

Det er nemlig ren Fabel, hvad der skrives om Spanien som et under »Præstevælde« sukkende Land. Allerede for over hundrede Aar siden var Regeringen i Madrid vunden for moderne, voltairianske Ideer. Natten til den 31. Marts

*) Citeret af Abbé Lemire: *Le Cardinal Manning*, p. 41—42.

1767 lod Karl den tredies almægtige Minister Aranda i Spanien og alle spanske Kolonier 5000 Jesuiter *arrestere*, deres Kollegier *lukke*, og deres Ejendomme *konfiskere*. Denne »Kulturkamp« blev fortsat af Arandas Efterfølgere Grimaldi og Squilaci og naaede sin Afslutning i Midten af indeværende Aarhundrede, da de spanske Cortes lukkede alle Klostre, solgte Kirkegodset, satte de Gejstlige i Fængsel og sendte den pavelige Nuntius hjem til Rom. Spanien har siden den Tid ikke haft nogen katholsk Regering og har det — trods Herskerhusets udpræget katholske Sindelag — heller ikke nu. Landet er — ligesom Italien og Frankrig — gennemtrængt af Frimureri; de ledende Klasser ere voltairiansk sindede, og en levende katholsk Tro findes kun hos et Mindretal af de Danede og hos Almuen.

Under saadanne Forhold kan Spanien ikke med Rette kaldes en katholsk Stat. Dets Regering har hele det sidste Aarhundrede igennem befunden sig i mer eller mindre aaben Kamp med Kirken. Den christendomsfjendske *Liberalisme* fører det store Ord her som i alle de latinske Lande — og det turde maaske til Syvende og Sidst være den sande Grund til, hvad man med en vis Ret kalder *den latinske Races Forfald*. Hin Dekadence er Opfyldelsen af Herrens Trusel i Apokalypsen: »Jeg har dette imod dig, at du har forladt din første Kærlighed . . . Vend derfor om og gør de forrige Gærninger; men hvis ikke, da kommer jeg snart over dig og vil flytte din Lysestage fra dens Sted.«*)

Dette er det maaske, som Kirkens Herre nu er ifærd med: han *flytter Lysestagen* fra de latinske Folk til de angelsachsiske, der er den mere værdige.

Se vi nemlig paa den katholske Kirkes Stilling i det britiske Rige og i de forenede Fristater, da finde vi ganske andre Forhold end i Syden. Den engelske Race er nemlig, trods al Protestantisme, vedbleven at være *christen*. Den har bevaret Christendommen som Fundament for Stat og Opdragelse. Og derfor har den katholske Kirke i vor Tid

*) Apok. 2, 4—5.

kunnet finde en saa skøn og rig Væxt indenfor den angelsachsiske Races Riger.

Her er ingen Forfølgelse, ingen Uddrivelse af Gejstlige og Ordensfolk. Tværtimod indtage katholske Prælater betydelige og indflydelsesrige Stillinger i det offentlige Om-dømme. Da den amerikanske Verdensudstilling i Chicago blev aabnet, havde man overdraget *Kardinal Gibbons* at nedbede Himlens Velsignelse over det store nationale Foretagende, og paa Aabningsdagens Aften sluttedes Festlighederne med en Prædiken af den katholske Ærkebiskop af Saint-Paul, Monseigneur *Ireland*. En bekendt fransk Katholik, Abbé Felix Klein, Professor ved Institut catholique i Paris, har i denne Anledning fremhævet det som et Særkende for Amerikanerne, at »Atheismen ikke er Statsreligion hos dem som hos os.«*) Og Ærkebiskop Ireland erklærer selv i én af sine Taler**), at »Amerikaneren i Bunden er religiøs. Ærbødheden for Religionen og Kærligheden til den gennemtrænger alle Landets Institutioner. Der findes ganske vist Apostle for Atheismen og Vantroen, men deres Ideer brede sig ikke i Befolkningen.«

I modsat Fald vilde den katholske Kirke heller ikke staa saa stærk og livskraftig, som den gør i de forenede Fristater, hvor den (som bekendt) tæller ti Millioner Troende under et fortræffeligt Episkopats Førelse. Under den demokratiske men paa christelige Grundsætninger hvilende amerikanske Forfatning trives Catholicismen ypperligt; det er derfor ikke uden Grund, at Leo XIII. har gjort saa meget for den nord-amerikanske Kirke.

Betænker man nu denne Sagernes Stilling — betænker man Englands stadig fremadskridende Konversion og hele det rige katholske Liv, som udfoldes i den angelsachsiske Verden — og sammenligner man hermed de latinske Staters afgjort fjendtlige Forhold til Christendom og Kirke og deres stadige Forfølgelse af Catholicismen, saa troer man at ane,

*) F. Klein: *L'Église et le Siècle*, p. 5.

**) Anf. Værk, p. 140.

hvad Historiens Gud mener med Angelsachsernes Verdensherredømme. Ligesom *Imperium romanum* skal nu *Imperium britannicum* berede Vejen for Herren.

Trods al Sympathi for det spanske Folk, for dets katolske Tro, dets Guds frygt og Sædelighed, maa man dog paa den latinske Races Undergang anvende Joseph de Maisres Ord: »Naar Forsynet sletter ud, er det for at skrive noget Nyt.«

Den engelske og nordamerikanske Katholicisme er Begyndelsen til dette Nye. Vi tør saaledes af Amerikas Sejr over Spanien fange Haab for Kirkens Fremtid. Vi tør sige med Henblik paa Spaniens Ydmygelse og Fristaternes Opjøelse: *Digitus Domini*, »Guds Finger«.

Kristeligt Dagblad

vil i sit Numer for 23. ds. partout have noget andet ud af de katolske »Naadebilleder« og »Naadesteder«, end »Katholiken« har sagt, de var. Men det kan ikke nytte noget! Vi Katholiker bede til Prager-Jesusbarnet eller til et Billede af det, fordi dette Billede forestiller Jesus. Vi ære Prager-Jesusbarnet, fordi det forestiller Jesus. Vi stille Blomster foran det, brænde Lys foran det, bede foran det, fordi det forestiller Jesus. Hvad mener »Kristeligt Dagblad« da med sin »vitterligt grove Billeddyrkelse«? *Vitterligt* betyder almenbekendt; naar den »grove Billeddyrkelse« — eller som det andensteds i Artiklen hedder: »dette Sammensurium af Overtro og vildledt Fromhed« — nu ikke er »Katholiken« bekendt, vil »Kristeligt Dagblad« saa ikke bestemt og præcist sige, *hvor* og *hvorledes* den »grove Billeddyrkelse« foregaar? At Jesus og Maria fortrinsvis siges at bønføre paa et »Naadested«, har jeg allerede forrige Gang givet Grunden til: hvor der bedes *bedst*, bønføres der *mest*. Men skal *det* være »Overtro« og »Hedenskab«, saa er det ogsaa Overtro og Hedenskab om Søndagen at søge til en Kirke for at anraabe og tilbede dér. Enhver Kirkegang er en Valfart, og en Valfart er kun en Vandring til en af Gud ved talrige Bønørelser særlig udmærket Kirke.

Det kan maaske i denne Sammenhæng interessere »Kristeligt Dagblad« at vide, hvad den romerske Kirke beder,

naar den indvier et helligt Billed. Bønnen lyder efter *Rituale Romanum* saaledes:

»Vor Hjælp er i Herrens Navn, som skabte Himlen og Jorden.

»Herren være med Eder. Og med Din Aand.

»Lader os bede: Almægtige, evige Gud, som tillader os at udkære eller male Dine Helgeners Billeder, for at vi, saa ofte vi betragte dem med Legemet Øjne, maa beskue deres Gæringer og Hellighed med vort Sinds Blik og betænke dem til Efterlignelse; vi bede Dig at velsigne og hellige dette Billede til Ære for og til Minde om Din enbaarne Søn Vor Herre Jesus Christus (*eller* den allersaligste Jomfru Maria Vor Herres Jesu Christi Moder *eller* Din hellige Apostel *eller* Martyr *eller* Bekender *eller* Jomfru *eller* Præst N.) og giv os, at enhver, som har beflittet sig paa foran hint Billede at bønfalde, dyrke og ære Din enbaarne Søn (*eller* den allersaligste Jomfru osv.) ved hans Fortjenester af Dig maa erholde Din Naade i det nærværende Liv og den evige Herlighed i det tilkommende. Ved Christum Vor Herre. Amen«.

Saavidt *Rituale Romanum*. At der et eller andet Sted i katholske Lande kan finde Afgivelser Sted fra den her præciserede Opfattelse af de hellige Billeder, kan ikke a priori benægtes. Men det bør ikke være nogen Grund til at angribe den katholske Kirke -- al den Stund »Kristeligt Dagblad« selv lærer, at »den store Synderinde Kirken er Guds hellige Brud« — sine Synder til Trods. Vi Katholiker tro ganske vist ikke, at *Kirken* er en Synderinde, men vi tro, at der f. Ex. mellem Kirkens Tilhængere kan findes store, grove Syndere uden at dette kan regnes Kirken til Last eller gøre noget Skaar i vor Tillid til den. »Kristeligt Dagblad« ser imidlertid endnu mildere paa Sagen end vi; ufatteligt da, at lidt »Billeddyrkelse« kan forarge saa meget!

»Kristeligt Dagblad« havde i sit forrige Indlæg slaet stærkt paa, at de protestantiske Lande var *mere velhavende* end de katholske og deraf uddraget et Argument. Nu nægter Bladet dette og skriver nok saa spotsk: »Vi gad iøvrigt vidst, hvor »Katholiken« har set os anvende den Maalestok. Men det er jo ikke alle Gaader, man kan faa løste«.

Undskyld, mit gode »kristelige« Blad, — den Gaade kan saare nemt løses! Der stod nemlig i hin første Artikel i »Kr. Dgbl.« for 6. ds. ordret følgende med Hensyn til

Forholdet mellem Protestantisme og Catholicisme: »*Hvor gaar gennemsnitlig Grænsen mellem Armod og forholdsvis Velstand?*« Og det nytter ikke nu at ville gaa fra det — »Katholiken«s Redaktør har nemlig den Vane at samle paa Udclip og det ikke blot af Blade, som angribe Indre Mission.

»Kr. Dgbl.« skyder imidlertid et andet af sine dengang stillede Spørgsmaal i Forgrunden og spørger: »Hvor er det, Anarkisterne spille op og kunne finde deres Tilhængere?« Bladet svarer selv, at det er i de katholske Lande.

Jeg synes, at man lige saa godt kan paabyrde den katholske Kirke Terrorismens og Pariserkommunens Blodsudgydelser. Kommunismen og Anarkismen er jo netop Bevægelser, som fremfor alt hadte den katholske Kirke og ere rettede mod den. Hvad Under da, at de væsenlig findes i den katholske Verden? *Hvor der ingen Catholicisme er, mangler selvfølgelig ogsaa det antikatholske Omvæltningparti.* »Kristeligt Dagblad« behøver blot at tage et Numer af *L'Intransigent* eller *L'Aurore* i Haanden for at opdage, hvor nøje Hadet til Samfundet er forbunden med Hadet til Kirken. Det var i den sidste *katholske* Præsts Tarme, at Revolutionens Mænd i sin Tid vilde hænge den sidste Konge. Det kan ikke undre nogen, at Mørkets Magter rase vildest, hvor Lyset skinner stærkest imod dem, og at det er om Petri Klippe, at Brændingen gaar højest.

En anden Sag vilde det være, om Anarkisternes Principer kunde udledes af den katholske Lære, og om man kunde etablere en Forbindelse mellem Ravachol og Catholicismen som den, der faktisk bestaar mellem Protestantismen og Kongemorderen Oliver Cromwell. Men Anarkismen er skabt af den fritænkerneske Russer Bakunin, propaganderet af en anden Russer og Fritænker, Krapotkin, og vilde være dødsdømt, hvis ikke det protestantiske England med sin Asylret skærmede alle hine theoretiske og praktiske Forbrydere mod Retfærdighedens Sværd.

Naar »Kr. Dgbl.« endelig peger paa Belgien som et Land, der — trods sin Catholicisme — har »Socialistoprør«, saa er det ganske rigtigt. Der gives *paa Trods af Catholicismen, i bevidst Modsætning til Catholicismen* et stærkt Socialdemokrati i Belgien (ligesom i Tyskland og til Dels i Frankrig). Og Frelsen for Belgien som for alle andre Lande ligger i en Tilbagevenden til den katholske Kirke — en Opgave, paa hvis Løsning der netop arbejdes mægtigt i

Belgien af de betydelige Kræfter, som samle sig under det *christne Demokratis Fane*.

Disse »Forvildelser i vore egne Lande« glemme vi Katholiker aldeles ikke. Tværtimod — vi se i dem Christi Kirkes farligste Fjender. Men vi ere *uden Ansvar for dem*. »De ere udgangne fra os, men de vare ikke af os. Thi dersom de havde været af os, da vare de vel blevne hos os. Men det skulde vorde aabenbaret, at de ikke alle ere af os«. ¹⁾

Anderledes med Protestantismen. Dens Aand er *Individualismens* Aand, og derfor er den moderne Tid, som netop er behersket af hin Aand, Protestantismens Frembringelse. Carlyle har klart indset dette, naar han i Anledning af Luther skriver, at »Protestantismen har frembragt Goethe og Napoleon, den tyske Literatur og den franske Revolution«, og naar han kalder Cromwells Revolution for anden Akt af den tyske Reformation og den franske Omvæltning for tredje Akt. ²⁾

»Kristeligt Dagblad« vil sikkert nok ikke kalde Anarkismen — som er den extreme Individualisme, Jegets fuldstændige Oprør mod alle »Aag« — for en Konsekvens af *katholske* Principer.

Naar derfor Lande, som af Navn ere katholske, nu gaa deres Opløsning i Møde, saa er det netop, fordi de kun ere katholske *af Navn*. Deres Forfald vil derfor ikke — som »Kr. Dgbl.« haaber — »mulig medføre Romerkirkens Undergang«.

»Romerkirken« har nemlig set saa mange Folkeslag og Stater gaa under og har overlevet saa mange Angreb fra alle Sider; den vil ogsaa bestaa, selv om Spanien og Italien ødelægges af fritænkernes Oprørere og bombekastende Anarkister.

¹⁾ St. Joh. I. Brev 2, 19.

²⁾ Carlyle: *Lectures on Heroes. (The Hero as Priest)*.

Trykfejl. Forrige Numer af »Katholiken« indeholdt desværre følgende Trykfejl: S. 74, L. 11 f. n. „gaar“ for „ogsaa“; samme Side, L. 9 f. n. „hører“ for „kører“; S. 77, L. 15 f. o. „første“ for „franske“; samme Side, L. 24 f. o. „Absolutionen“ for „Absolutismen“; samme Side, nederste Linie „fire“ for „frie“. Endelig skulde Citatet af S. Thomas S. 79 været anført saaledes: *Summa*, 1, 2, qu. 105, art. 1, c.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 12

Søndagen den 4. September.

1898

Verdens Afvæbning.

En betydeligste politiske Begivenhed i mange Aar er sikkert nok det under 24. August d. A. udstedte kejserlig russiske Reskript, hvorved de europæiske Magter af Czar Nikolaus opfordres til at samarbejde for at sikre alle Folkeslag Fredens Velsignelser og sætte en Grænse for de enorme Rustninger, som er nærvædet at knuse Folkeslagene under Militærdgifternes stadig stigende Byrde.

Gennem Dagspressen vil Reskriptets Ordlyd sikkert være de fleste af »Katholiken«s Læsere bekendt. Vi ønske blot at henlede Opmærksomheden paa, at Rusland ved sin hele europæiske og asiatiske Politik efterhaanden har opnaaet en saadan Stilling, at en Indbydelse, udgaet fra Czaren, har de bedste Udsigter til at blive efterkommet. Rusland er selv en yderst fredsvenlig Magt, og den kolonisoriske Virksomhed, det udfolder i Asien, er langt mere bygget paa Civilisationens end paa Kanonernes Magt. I saa Henseende danner det en heldig Modsætning til England.

Rusland er tilmed en *christen* Magt, mere maaske end noget andet Rige paa Jorden. Det kejserlige Reskript ender derfor ogsaa med at paakalde Guds Bistand. Maatte Czarens Paakaldelse blive hørt! Maatte Guds Moder, for hvem den russiske Kirke nærer saa dyb en Ærbødighed, forunde den unge russiske Kejser at begynde dette store civilisoriske Værk: *Verdens Afvæbning*.

Dr. Georg Brandes og Katholicismen.

Skikkelige Folk blev en Del forbavsede, da de for nogen Tid siden i »Politiken« læste en sympathetisk Skildring af en pavelig Gudstjeneste i Peterskirken og under Artiklen saae det bekendte Mærke *G. B. 3*: Dr. Georg Brandes. Og der var straks dem, som ymtede om, at nu blev Dr. Brandes nok Katholik!

De skikkelige Folk lagde ved denne Lejlighed for Dagen, at de aldeles ikke kendte den berømte Kritiker. Man maa nemlig, naar Tænen er om Dr. Georg Brandes, ikke glemme, at denne i de senere Aar mere og mere har forvandlet sig fra atheistisk Agitator til en Skribent, hvis Ærgerrighed og Lyst det er at *forstaa* saa meget som muligt, at være inde i saa mange Tankegange som muligt, at kunne sige: »Intet af, hvad der er oppe i Tiden, er mig fremmed«. Der ligger en stor Skepsis til Grund for denne Tilbøjelighed og desuden en stor og stadig stigende Trang til *nyc Tanker*. Denne Trang førte allerede for længere Tid siden Dr. Brandes til at beskæftige sig med Nietzsches moralske System, og den samme Trang er det nu, som drager Dr. Brandes til at stille sig forstaaende overfor den katholske Kirke og søge at trænge ind i dens Lærebygning.

Et nyt Udslag af denne Dr. Brandes' Holdning er en Artikel, som den 29. August fandtes i »Politiken«, og hvori den bekendte Kritiker afhandler *Fru Helene Nybloms Omvendelse*. Den svenske Forfatterinde (der er dansk født) har allerede konverteret for flere Aar siden, men har nu i et fransk Tidsskrift offentliggjort en kort Beretning om sin Omvendelse. »Katholiken« havde allerede for længere Tid siden tænkt at byde sine Læsere en Oversættelse af den svenske Digterindes lille Opsats, men Pladsen har ikke været til det. Dr. Brandes har nu for en Del gjort Arbejdet overflødigt, idet han næsten ordret gengiver Hovedindholdet af Fru Nybloms Redegørelse.

At Dr. Brandes sætter den svenske Forfatterindes lille Arbejde i Opposition til de »hadefulde og polemiske Bekendelsesskrifter, som i den senere Tid ere fremkomne her i Norden fra mandlige Nyomvendte«, kan ikke undre. Det vilde have forundret mere, hvis Dr. Brandes ikke havde brugt den gode Lejlighed, hvor hans egen Upartiskhed tilmed er stillet i saa flatterende en Belysning ved den smukke Om-tale, der bliver Fru Nyblom til Del. Det maa dog være »Katholiken«s Redaktør tilladt at gøre opmærksom paa to Ting. For det første skriver Fru Nyblom ud fra svenske Forhold, ikke fra danske; men Radikalismens Magt har aldrig blot tilnærmelsesvis været saa stor i Sverig som i Danmark. Havde den det, og havde Fru Nyblom haft Lejlighed til at lære dens Hærgning af menneskelig Lykke at kende, vilde ogsaa paa hende Psalmens Ord være gaaet i Opfyldelse: *Qvi diligitis Dominum, odite malum.* »I, som elske Herren, maa *hade* det Onde.«

Men for det andet bør Dr. Brandes anvende Distinktion, naar han taler om Forfatterne til de »hadefulde og polemiske Bekendelsesskrifter«. Hr. August Strindberg er nemlig paa ingen Maade en »Nyomvendt« i samme Forstand som Fru Helene Nyblom og f. Ex. den uværdige Redaktør af nær-værende beskedne Blad. *Hvor* August Strindberg befinder sig i Aandens Verden, vide vi ikke, men ét vide vi: *Han er ikke Katholik.* Hans »Bekendelsesskrifter« med deres eventuelle »Hadefuldhed« og Polemik kan derfor ikke sættes paa Katholicismens Regning.

Dr. Brandes slutter iøvrigt sin Artikel med følgende interessante Betragtning, hvoraf vi særlig finde Anledning til at fremhæve de allersidste Linjer. Af disse fremgaar det nemlig med tilstrækkelig Tydelighed, at Autoritetsprincippet, (der andensteds i Artiklen højst urigtigt defineres som »Dødel-sen af selvstændig Tanke og Fornuft«), stadig for Dr. Brandes er *Arveffjenden*.*)

*) Den ellers saa skarpsindige Skribents Vildfarelse med Hensyn til Autoritetsprincipets Væsen beroer paa, at han anser det Overnatur-

»Forholdet mellem den romerske Katholicisme og Lutheranismen er i vore Dage tydeligt nok ganske forskelligt fra, hvad det var i Reformationens Tidsalder, og særligt er det ganske forskelligt her i Norden. Det gamle Fjendskab mod Katholikerne er hos vore Dages menige Lutheranere ganske slukt; de Troende iblandt dem føle sig nærmest i et Slags Forbund med Katholikerne imod de »Vantro«, der opfattes som fælles Fjender. Men allerede hermed er Saltet taget ud af Protestantismen. Dens Gærning og Bestemmelse var, som Ordet siger, at *protestere* mod Pavedømmet. Overlader den Protesten til en Haandfuld Pastor og Professorer, saa er dette et Mathedstegn. En anden Sag er det, at en Konfession ikke kan leve sit Liv paa Grundlag af det Negative, *Protesten* mod formentlige Vildfarelser i en anden Konfession. Men selve dette er en Mathedskilde. Hertil kommer i Norden den Omstændighed, at Lutheranismen som tysk Religion er unational, medens den i Tyskland har været baaret oppe af Nationalfølelsen og Nationaltaknemmeligheden mod den Mand, der formede det moderne tyske Skrifstprog. Udenfor Tyskland slog Lutheranismen derfor ikke heller an i et eneste Folk undtagen i de tre smaa nordiske Folk, hvis Kulturen paa den Tid jo heller ikke vare stort andet end Bisole til det tyske Folks Kultur. Lutheranismen staar udenfor Tyskland i den skæve Stilling, at den hverken er universel som den romerske Katholicisme eller virkeligt national, men en fra det i de følgende Aarhundreder stedse mere ilde lide Tyskland importeret Sag. Hvor den her i Danmark fik en nationalere Omstempling, som hos Grundtvig, nærmede den sig ogsaa paany til Katholicismen og var ikke utilbøjelig til at fornægte sin tyske Oprindelse. Udenfor Marmorkirken opstilledes Ansgar og Grundtvig, ikke Luther.

»I ethvert Tilfælde er det et Tidens Tegn, at medens Katholicismen med raske Skridt indvinder sit gamle Jordsmon i det lutherske Norden, gør Lutheranismen, saa vidt

lige for identisk med det Fornuftstridige. Den moderne Videnskab anerkender dog, at der gives en Grænse for Fornufterkendelser, og at her begynder Troens Rige. Men da dette netop er det Uerkendeliges Omraade, kan det ikke gaa den menneskelige Erkendelse for nær, at Kirken her optræder som den ufejlbare lærende Autoritet. Hvor intet er, har Kejseren tabt sin Ret, og hvor Fornuften ikke kan anvendes, har den heller ikke meget at fordrø. Troen er en *Fuldstændiggørelse* af vor Viden; Naadens Lys *fuldender*, hvad der er *begyndt* ved Fornuftens Lys.

vides, intetsteds Propaganda i noget romersk-katholsk Land. Protestantismen, som en Gang var saa krigersk angribende, er trængt tilbage til en defensiv Holdning. For de efter Troens Vished og Autoritetens Sikkerhed søgende Sjæle har den tydeligt nok i de sidste Tider ringere Tiltrækningskraft end Catholicismen.

»Fru Nyblom bruger det slaaende sande og rigtige Udtryk, at fra det Øjeblik af, da hun følte sig overbevist om, at Autoritetsprincippet er Grundlaget for den kristne Kirke, var hun — endnu før hun havde modtaget katholsk Undervisning — inderst inde katholsk. Oprindeligt, da Luther begyndte, var Modsætningen mellem ham og Pavekirken jo den, at han beraabte sig paa den frie Forskning, medens Pavekirken hævdede Autoritetsprincippet. Men allerede i Luthers Levetid var Skarpheden i denne Modsætning sløvet, Protestanterne opbyggede deres Orthodoxi, og her i Norden eksisterer Modsætningen i vore Dage slet ikke. Autoritetsprincippet forfægtes af de lutherske Præster i de nordiske Lande med hvassere Ord end af de katholske Præster, og den lutherske Autoritet er tilmed den døde Skrift, mens den katholske er den levende Overlevering, den levende Kirke og den levende Pave. Intet Under derfor, at en trosivrig Mand eller en intelligent og enthusiastisk Kvinde, der er kommen under Vejr med, at den lutherske Kirke saa fuldt som den katholske hævder Autoritetsprincippet, og som tillige føler, at den, der er overbevist om Autoritetsprincipets Sandhed, i sit Hjærte er Katholik — ogsaa gør Skridtet helt ud og træder over til den Kirke, der uden Tvetydighed bygger derpaa og uden Vaklen forfægter dette Princip, som er den moderne Kulturs Arvefjende.«

... Til Syvende og Sidst afhænger denne Doms Betydning ganske vist af, hvad Værd »den moderne Kultur« har for Dr. Brandes. Men herom kan der, efter hele denne Forfatters Stilling, næppe næres nogen Tvivl.

Jesuiten.

Net er bekendt nok, at Jesuiten ere Skyld i alt ondt, der er sket lige siden Verdens Skabelse. Evas Skriftefader var Jesuit, derom ere de bedste Kilder enige; Kain blev opfordret til det første Brodermord af en Jesuit; Babelstaarnet blev bygget paa en Jesuitergenerals Ordre, og Noah fik sin Rus i et Jesuiterkollegium. Jesuiten have været Skyld i Syndfloden og Jerusalem's Ødelæggelse, de have snigmyrdet Cæsar, forgivet Sokrates og ledet Christenforfølgelserne. Judas var Jesuit, og Kaligula var opdraget af Jesuiter. Kortsagt — alt Ondt i Verdenshistorien skriver sig fra Jesuiten. . . .

Saaledes var i hvert Fald det Indtryk, man fik ved Gennemlæsning af den Artikel om dem, som »Nationaltidende« for d. 14. August indeholdt. Vi skulle opregne de vigtigste af de Forbrydelser, som Artiklens anonyme Forfatter tillægger Jesuiten. De ere hverken faa eller smaa; i en nogenlunde historisk Rækkefølge lyde de:

1. Trediveaarskrigen.
2. »Ligaens blodige Krige i Frankrig i Slutningen af det 16. Aarhundrede.«
3. »Sammensværgelsen mod Henrik III.s Liv.«
4. Henrik III.s Mord.
5. Mordet paa Vilhelm af Oranien.
6. Portugals Indlemmelse i Spanien under Philip II.
7. Krudtsammensværgelsen i England.
8. Ødelæggelsen af Klosteret Port-Royal.
9. Ludvig XIV.s Dragonader.
10. Sonderbundskrigen i Schweiz 1847.
11. »Den ulykkelige mexikanske Krig.«
12. Det andet Keiserdømme i Frankrig.

Dette er *de tolv Hovedforbrydelser*,¹⁾ som vedkommende hæderlige Skribent tillægger Jesu Selskab. At des-

¹⁾ Mærkeligt nok er Abraham Lincolns Mord ikke medtaget. Det horer ellers til.

uden »Fængslerne fyldtes, Galgerne rejstes, Sværdene blindede, Baalene flammede og Blodet flød« i al Almindelighed, hvor Jesuiterne kom hen, kan ikke forundre En, lige saa lidt som at »Jesu Selskab i den nyere Tid har maattet stikke Dolken i Skeden og slukke Baalene«! Jesuiterne beskyldes yderligere for at være Fjender af den moderne atheistiske Republik i Frankrig (hvilket synes at være en stor Forbrydelse i Artikelforfatterens Øjne), samt for sammesteds at arrangere »Maria-Aabenbareiser i Favør af Kongedømmet«. At der ikke mangler et lille Afsnit om de »berygtede jesuitiske Moralister«, falder af sig selv. Det hedder dog — mærkeligt nok! — at Jesuiterne »ikke ligefrem have opstillet Sætningen: Hensigten helliger Midlet«, men de have i hvert Fald »fuldtud handlet derefter«, siges der til Gengæld. Der kommer saa nogle af de bekendte Citater, som ingen kan kontrollere, fordi det ikke er angivet, hvor de staar; det hedder blot: »Escobar skriver«, »Casnedi lærer«, »Gury tillader«. Den hæderlige Forfatter udsætter sig paa denne Maade ikke for at blive gendreven. Han finder det af samme Grund mest hensigtssvarende, ikke at angive, hvor den »udmærkede« Møhler, den »ædle og fromme« von Wessenberg har udtalt deres Fordømmelsesdomme over Jesu Selskab.

Den hele Artikel er baaren af det mest glødende Had, et Had, der gør Forfatteren ganske blind for, at han anvender altfor stærke Farver til at blive troet. Det er paa ham selv og ikke paa Jesuiterne, at Mistanken for »rædsom Fanatisme« falder.

I det Hele taget er det en utrolig Ide, visse Protestanter gøre sig om »Papisternes«, »de Ultramontanes« eller »Jesuiternes« Væsen. Det hedder stadig, at disse Mennesker ere »glødende begejstrede« og »fanatiske«, at de ere villige til at give deres Liv hen i »blind Lydighed«, at de paa alle Maader, med Tilsidesættelse af alle Krav paa personlig Lykke, arbejde for Pavedømmets Magt og Udbredelse. Men samtidig fremstilles de som fuldstændig verdslige Mennesker,

»intelligente, artige, elskværdige«, forfarne i al Kløgt og alle Slags Rænker, mindst af alt enfoldige, fromme Christne. Hvorledes nu forene disse to Ting? Hvorledes forlige Verdsligheden og Klogskaben med Selvopofrelsen og Fanatismen? Troer den anonyme Forfatter i »Nationaltidende« virkelig, at Tusender af Mænd opofre alt — ikke for at udbrede *Christendommen*, thi med den har Jesu Selskab intet at gøre, hedder det udtrykkeligt — men simpelthen for at gøre Paven den Fornøjelse at faa nogle flere Sjæle at »herske« over? Troer »Nationaltidende«s Søndagsgejstlige virkelig, at Mennesker kan leve paa det Program, ja kan dø for noget saa tomt og indholdsløst? Det Hele er ufatteligt, umenneskeligt. — ligesom det ogsaa er uforstaaeligt, hvad Glæde Paven i Rom egenlig kan have af at bringe Kinesere og Negere ind under sit »Aag«? Indtægter har han dog næppe af dem?

Det er mangelfuld Psykologi, glippende Sjælekundskab, som ligger bag alle disse Angreb. »Nationaltidende«s Søndagsgejstlige forstaaer ikke den Aand, der har ført til Opretelsen af Kongregationen *til Troens Udbredelse* — den Aand, som den katholske Kirke har i Arv fra Ham, der sagde: »Gaar hen og lærer alle Folk«. Den Søndagsgejstlige ser i Nidkærheden Fanatisme, og den apostoliske Iver er ham intet uden Magtbrynde. Han har aldrig forstaaet Ordene: »*Ild* er jeg kommen at kaste paa Jorden«.

Derfor raser han nu mod Kirken og mod Kirkens Støtter — mod Pavemagten, Gejstligheden, Ordensstanden. Derfor sammendyrger han i en lille Artikel saa mange og saa haarrejsende Beskyldninger, at der maatte en Bog til for at gendrive dem.

Altsammen for at Jesu Christi Ord maa gaa i Oplydelse:

»*Have de kaldt Husbonden Belzebug, hvor meget mere hans Husfolk?*« (Matth. 10, 25).

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 13

Søndagen den 11. September.

1898

Et Kraftgeni.

For et godt Aarhundrede siden gaves der nede i Tyskland en Del unge, til Dels meget begavede Mennesker, som kaldte sig *Kraftgenier*. De lod Haar og Skæg voxte vildt, sagde Uartigheder under Paaskud af at være naturlige, og gjorde sig mere til af deres legemlige end deres aandelige Fortrin. Det var Rousseaudisciple, som for Alvor vilde vende tilbage til Urtilstanden og gaa paa fire ligesom Ulysses' Stalbrødre i Højbergs Komædie. Goethe, der en kort Tid hørte til Kraftgeniernes Bande, frigjorde sig hurtigt fra dem og har senere haanet dem ganske antageligt.

Her i Landet har Kraftgenierne først begyndt at græsere i disse allersidste Tider. Holger Drachmann med sin evige Forherligelse af Drik og Utugt er ét saadant Kraftgeni; et andet, betydelig mindre, gaar løs i »Politiken« og hedder Carl Ewald.

Med Overskriften »Der er død en ung Mand« har Hr. Ewald i sit Blad for 5. ds. forfattet en aabenlys Lovtale over *Dovenskab, Drik og Usædelighed*. Han fortæller os, at en ung Mand er død i en eller anden Landsby, og at der i den Anledning er bleven ringet fra Landsbyens Kirketaarn. Til Hr. Ewalds Forargelse har Klokkeren kun ringet et Kvarter for den Døde, medens der ringes en hel Time for en gammel Mand. Hr. Ewald — der iøvrigt ikke selv er nogen Yngling — synes, at dette er en himmelraabende Uretfærdighed. Og hvorfor? Jo, af den tredobbelte Grund, at den unge Mand var doven, var drikkfældig, slog,

naar han blev fuld, og havde Afkom med tre Kvinder, hvoraf ingen var viet til ham! Disse ere virkelig Hr. Ewalds Grunde til at antage sig den Afdødes Sag, og greben af hvad han selv kalder »en *retfærdig* Vrede« udbryder han forbitret:

»I ringer en Time for en gammel Mand, hvem ingen savner, og sørger kun et Kvartér over en ung . . . som blev stærkere, naar han drak . . . som slog, naar han blev vred . . . for hvem tre kønne Piger græder sig Øjnene røde . . .«

Saavidt Hr. Ewald. Enhver, der tvivler, kan selv læse efter i »Politiken« for 5te ds.!

Autosuggestio sacrosancta.

Under ovenstaaende Navn indeholdt *Hospitalstidende* Nr. 23 (d. 8. Juni d. A.) en Artikel af den bekendte Rejsende og Forfatter Dr. med. Hans Kaarsberg. Vi skal i det følgende i Korthed søge at gengive dennes Indhold, væsenligt med Dr. Kaarsbergs egne Ord.

Det drejer sig om en Mand, der i ca. 17 Aar havde ligget i sin Seng. Dr. Kaarsberg havde hørt meget tale om ham. Den Syge var nemlig Lægprædikant. Trods det, at han »var saa svag, at hans Værtinde maatte made ham«, magtede han dog, »naar Aanden kom over ham«, at prædike flere Timer i Træk. Og Mennesker kom i Hobetal agende langvejs fra, for at høre »syge Hans« prædike og »vidne«. Han havde en hel lille Menighed.

Ved sit første Besøg hos syge Hans fandt Dr. Kaarsberg ham i et hyggeligt Værelse, hvor der var Sol, alt var rent og ordentligt. Der var Tapet paa Væggene og »Nen-Rupinere« i stærke Farver. »Syge Hans« var en ung Mand paa ca. 33 Aar, meget mager, med skarpe, markerede Træk, stærkt, sort Fuldskæg (»Profetskæg«), meget svære, sorte

Øjenbryn, langt »Kristushaar«, taagede, fanatiske, mørkebrune Øjne. Om Hovedet bar han et stort som en Turban knyttet Tørklæde. Hans Stemme var blød, næsten hviskende, ikke umusikalsk. Og, naar han talte, gestikulerede han med matte glidende Haandbevægelser. Kort sagt: denne Ulykkelige var *af Naturen* udrustet som en næsten smuk, ung Mand.

Patientens Angivelser gik ud paa: han var lam i begge Ben, samt altid saa mat, »at han ikke kunde løfte en Kop til sin Mund«. Han led af »skrækelige Hovedsmerter«, hvorfor han bar sin Turban. Disse Smerter vare »saa frygtelige, at den mindste Lyd, det mindste Pust af frisk Luft, var det ham rent umuligt at udholde«. Han var bleven lam efter Difteri i de senere Drengaar. En bekendt og dygtig Læge havde erklæret, at »han kom sig aldrig«, og det slog da ogsaa til. Det samme sagde en anden Doktor, som han havde raadspurgt. I de første Aar plejede hans Moder ham. Da hun var død, blev han pensioneret af Kommunen hos fremmede. Han var jo legemlig en Stakkel. Men Gud havde oplyst hans Aand o. s. v.

En omhyggelig objektiv Undersøgelse viste ikke noget særegent, uden stærk, almindelig Afmagring, og Atrofi (Inaktivitets-) af Muskulaturen, navnlig Underextremiteternes.

Dr. Kaarsberg søgte at vække hans Lyst igen til Livet udenfor, ved at fremstille en Mængde Billeder af en ung rask Mands Færden. Hans ytrede, at han *meget gerne vilde gaa*, gerne komme sig. Han *kunde* blot ikke. Dr. K. stillede ham dog fuldstændig Helbredelse i Udsigt.

Da Dr. K. næste Gang saae til syge Hans, var denne flyttet og indlogeret hos en tuberkuløs Søster, der laa i Sygdommens sidste Stadie. Hendes Mand var stærk, yderst haardfør, let imbecil. Hans klagede over, at Svogeren var »et aldeles vildt Menneske«. I Steden for at komme kærligt og made ham, blev Svogeren ofte ganske rasende, stillede sig op midt i Døren og truede, bandende forfærdeligt paa, at han kunde faa Lyst til at »sla' Trævlet en ordentlig en

paa Skallen«. Og Hans var i Virkeligheden angst for at blive slaet ihjel. Hans Sygdom var uforandret. Det var imidlertid gaaet meget tilbage med hans Komfort. Hvad der endnu bandt ham til Sengen og Stedet, var sagtens de Helliges Beundring og Godhed imod ham og Forestillingen om egen Afmagt. Ogsaa denne Gang stillede Dr. K. ham Helbredelse bestemt i Udsigt, hvis han kun mandigt vilde tage sig sammen.

Ganske kort Tid efter erfarede Dr. K., at Hans nu havde besluttet sig til at gøre alt, hvad Doktoren vilde, for at opnaa Helbredelse. For at undgaa Skinnet af at agere Mirakeldoktor sendte Dr. K. Manden til et Amtssygehus, hvorfra han udskreves efter forbavsende kort Tid som fuldstændig helbredet.

Et Aar efter Helbredelsen døde han »modig og from« af Tuberkulose. Denne Sygdom havde hjemme paa Egnen og fandt jo en fortrinlig Drivkasse i hans af 17 Aars Sygeleje svækkede Legeme.

Han var fra første Færd et Offer for stærk Suggestion fra Omgivelsernes Side. To Læger havde erklæret ham for hjælpeløs. Hans Moder, hans »Menighed« var vis paa, at han *var* en Stakkel. Men hertil kom en nok saa stærk Autosuggestion. Han *behagede sig i at være magtesløs*. Han simulerede ikke, bedrog ikke, han troede selv paa sin legemlige Afmagt.

Den *imbecile* Svoger, det »vilde Menneske«, der vilde »slaa paa Skallen« var den, der i dette Tilfælde fremkaldte den »vidunderlige Helbredelse«.

Dr. Kaarsberg opfordrer derfor til Slutning Kolleger til kun at anvende Ordet »uhelbredeligt« med særdeles stor Kritik.

Allerede for flere Aar siden oplyste Henning Jensen os i en Artikel i Politiken om, at der sad en Del Læger rundt i Landet, som kunde fortælle os artige Ting om den aandelige Skade, Indremission skulde have forvoldt Land-

befolkningen. Disse Læger vare dog bundne af private Interesser, Faren for at miste deres Klientel var for stor, hvis de blottede Indremissionens Skavanker. Deres Patienter var for en stor Del Indremissionærer. Henning Jensen opfordrede dem dog til at være Mænd, til at kaste al Frygt over Bord, tage Bladet fra Munden o. s. v. Mærkelig nok var der ingen, som fulgte Henning Jensens Opfordring, hverken den Gang eller senere, hvad enten Grunden nu var, at vore hjemlige Læger ikke er store, selvfornægtende Sandhedsvidner — eller maaske snarere, at ingen af dem turde paastaa, at Indremissionen var slet saa ful, som Henning Jensen vilde give det Udseende af.

Nu giver Dr. Hans Kaarsberg os en Skildring af en stakkels Syg, som — stadig ifølge Kaarsberg — »ganske var kapret (!) af Indremissionen«, og han spørger, hvor stor Skade denne har udøvet »som aktiv og ikke ubegavet Obscurantist«. Ganske vist har Doktorsens Artikel, der fremkommer i et lægevidenskabeligt Fagskrift, tilsyneladende kun Adresse til Læger, der stille den raske Prognose »uhelbredelig«, men ogsaa kun tilsyneladende. En kirkelig Retning, der forstaar at »kapre« den Slags sygelige Individuer og som kritikløst benytter dem til (eller uhindret tillader dem) at prædike og vidne for deres »Menighed«, kan man ikke have synderlig Sympati for. At Dr. K. heller ingen synderlig Sympati har for Indremissionen, indrømmer han ogsaa aabent (Hospitaltid. Nr. 28) i et Svar paa Dr. Willes Spørgsmaal: »Mener De, at christelig Oplysning er Obskurantisme? — Mener De, at »Indremission« er Obskurantisme?« Svaret lyder: »Jeg agter og ærer Kristendommen og bestræber mig for at følge dens højeste og for mig eneste Grundsætning.*) Jeg anser den »christelige Oplysning«, som den videregaaende Retning af den sakaldte »Indremission« bestræber sig for at yde Befolkningen, for at være i bestemt Strid med Christendommens Aand og Hovedprincip. For saavidt som »Indremission« er optraadt og optræder som

*) Hvilken?

Fordømmelselærer og Djævlebesværger i vort Folk, anser jeg den for *Obscurantist af allerreneste Vand*, en Hæmsko for alt aandeligt Liv, for virkelig Fremgang og virkelig personlig Selvstændighed« . . . . I en Anmærkning skriver Doktoren: »Indremissionen vil klogeligt nok — absolut ikke kaldes en »Sekt«. Om den ved sin Lære og sin Optræden er mindre sekterisk end vore øvrige Sekter, er et Spørgsmaal, som enhver kan besvare, som han magter det.« I Anledning af denne Bemærkning skriver Dr. Wille, Kjøge (Hospitalstidende Nr. 30): »Naar Indremission ikke vil kaldes en Sekt og ikke kan kaldes en Sekt, saa beror det paa, at den ikke er en Sekt. Dens Lære afviger nemlig i ingen Henseende fra den lutherske Statskirkes Lære.« Dr. W. gør opmærksom paa, at de to Ting, som Dr. K. særlig opholder sig ved, at I. M. er »Fordømmelselærer« og »Djævlebesværger« (hvormed han antager, Dr. K. mener, at I. M. lærer, der er en personlig Djævel til) ikke særlig findes i Indremissionen, men fuldt saa vel i Statskirken, ja at de ikke kan mangle, naar der skal være Tale om nogen positiv Christendom. Dr. K.'s Svar herpaa er det gamle: »Det Gudsbegreb, der knyttes til Forestillingen om en *Fordømmelse* er ikke christeligt, — jeg synes det er djævelsk.« — Ovenstaaende er refereret saa omhyggeligt, ikke fordi der knytter sig nogen videre Interesse til de anførte Udtalelser, men fordi det er ejendommeligt at se, hvad der kan hydes Publikum i et videnskabeligt Fagskrift af løse Paastande og uhjemlede Beskyldninger. Hvad angaar den Maade, hvorpaa Dr. K. behandler theologiske Spørgsmaal — flot henkastende og flot afvisende — saa er der ikke noget nyt i den, den er vi snart vant til herhjemme.

Hvis Dr. Kaarsbergs »lægevidenskabelige« Artikel naar ud blandt Publikum, kan den være vis paa en god Modtagelse. Det store Publikum har nu en Gang en ret ubegrænset og ukritisk Autoritetstro, og Dr. K.'s gode Navn gør, at hans Sygehistorie vil blive modtaget med fuld Tillid som en bevist Kendsgærning, saa meget mere som den stil-

ler Indre Mission (for Tiden Hovedstadspressens Prügelknabe) i et latterligt Lys. Dr. K. selv anser denne Sygehistorie for at have ikke blot medicinsk-psykologisk men ogsaa kulturhistorisk og social Værdi; Tilfældet forekommer ham at være saa ejendommeligt, at han slet ikke vil gøre Forsøg paa at rubricere det i »Systemet«, men danner en ny Benævnelse »Autosuggestio sacrosancta«. Et stort Spørgsmaal er det imidlertid, om hans Syn paa Tilfældet er rigtigt, i al Fald maa man være Dr. Wille taknemmelig for, at han i »Hospitalstidende« Nr. 28—30 har gjort det til Genstand for en Kritik, og har rokket — ikke saa lidt endda — ved Dr. Kaarsberg's Opfattelse af Tilfældet. (Fortsættes.)

Dr. R.

„Præstebedrag“.

Man husker maaske, at »Katholiken«s Nr. 8 bragte en lille Artikel, tagen ud af »Nykøbing Dagblad«, hvori der fortaltes om det græselige Bedrag, som nylig var øvet af de katholske Præster ved en Bazar i Dortmund. Der forevistes her Evas Strikkepose og Hat, det ægyptiske Mærke i en Flaske og andre lignende Rariteter.

Vi meddelte dengang Beretningen som et blot Kuriosum. Det viser sig nu, at der meget godt kan have ligget noget virkeligt til Grund for det »himmelraabende Præstebedrag« — det Hele har nemlig rimeligvis været en *Spøg*, en humoristisk Efterligning af visse Markedsboder, hvor omrejsende Gøglere forevise alleslags vidunderlige Sager.

»Katholiken«s Redaktør har nemlig fra Professor *Ed. Martens* ved det katholske Universitet i Louvain (Belgien) modtaget en paa Dansk affattet Skrivelse, hvori den vort Sprog mægtige Udlænding meget venligt oplyser om Sagens formentlige Sammenhæng. Professor Martens skriver:

»Saaledes blev der for nogle Aar siden af Studenterne ved vort katholske Universitet i en Lystpark udenfor Byen indrettet et saakaldt *flamsk Marked* til Gavn for Vincentiusforeningen og de katholske Skoler. Henved fyrretyve Barakker og Telte vare opstillede i Parken — man saa dér bl. a. et Menageri, hvor Kaniner, Grise, Geder, Høns osv. udstilledes, som om de vare fremmede og rare Dyr — et Bjørnetrækkeri, hvor Bjørnen var en Student, iført et Bjørneskind — og, ligesom i Dortmund, et Musæum af 'Oldsager' som fandt et stort Bifald, og hvor man fik at beskue f. Ex. Evas Redekam, Abrahams Tobakspibe, et Brædt af Noahs Ark, en Fjer af den Ravn, som nærrede Elias i Ørkenen og en Mængde slige Rariteter. Sikkert var der blandt de »Andægtige«, som fik Lejlighed til at beskue disse Sager, ikke en eneste, som tog dem for Alvor. Man gik derind for at le en Smule ad Spøgen, og ingen af vore fritænkerneske Aviser fik i Sinde at tale om »Præstebedrag«, »den katholske Gejstligheds religiøse Humbug« og »Massernes Fordummelse, som næsten gaar over al Forstand«. For at finde saadant noget, bør man gaa til Falster. Men vi Katholiker, som hverken ere Bedragere eller lette at bedrage, vi maa le, naar vi faa »Nykøbing Dagblad«s Naivetet at se, »som næsten gaar over al Forstand«.

Sævidt Professor Martens, hvem vi bringe vor bedste Tak for den Ulejlighed, han har gjort sig med at tænde Lys i det falsterske Mørke Blot Umagen ikke maa være spildt!

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtager »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Sondag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A, og træffes daglig fra 9—10 og fra 2¹/₂—3¹/₂.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 14

Søndagen den 18. September.

1898

Spansk Moral.

En Anmelder i »Social-Demokraten« har den 10. ds. i Anledning af Skriftet »Helvedfjender« og den deri meddelte Forbryderstatistik fra Frankrig bemærket følgende:

»Det vilde have været interessant, om Forfatteren som Modsætning havde anført en Forbryderstatistik fra et ærkekatholsk Land som f. Ex. Spanien. . . . Der skulde Moralen altsaa staa højt. Statistiken vilde *utvivlsomt**) vise det modsatte, thi det er ikke Mangelen af Religion, der skaber Forbrydelser, det er de sociale Tilstande, Fabrikslaveriet og Fattigdommen . . .«

Det er værd at lægge Mærke til den Suffisance, hvorved den øjensynligt paa Statistikens Omraade ganske ubevandrede Anmelder udslynger sit »utvivlsomt«. For mange vil naturligvis det lille, dristigt hensatte Ord kunne gøre Fyldest som Bevis. Men der gives jo endnu Folk, der foretrække Tal og Fakta for Paastande; dem være det følgende dediceret.

Gennemsnitstallet af Domfældte i forskellige europæiske Lande stillede sig i Aarrækken 1850—60 som følger:

I Østrig dømtes 1 af 82 Indbyggere.

I Spanien ligesaa 1 af 82.

I Belgien 1 af 59.

I Frankrig 1 af 56.

I England 1 af 48.

Som man ser, har Spanien et meget betydeligt Forspring for Frankrig og frembyder omtrent halvt saa mange Forbrydere som

---

*) Udh. af »Katholiken«.

England. Ogsaa Belgien, der er katholsk, staar i Moralitet over Frankrig, skønt Fabriksslaveriet netop dér staar i fuldt Flor og altsaa (ifølge »Soc. Dem.«) maatte frembringe rigtig mange Forbrydere,

Mulhalls *Dictionary of Statistics* giver nogle nyere Data. Efter en Gennemsnitsberegning for Aarene 1876—1884 er der i *Frankrig* aarlig bleven 70,202 Forbydelser paadømte, i *Spanien* derimod kun 18,537. Det ligesaa ærkekatholske *Belgien* har kun 16,664 Forbrydelser aarligt i samme Tidsrum, og i det ultrakatholske *Irland* (hvor Fattigdommen vistnok er større end i noget andet Land, takket være det engelske Misregimente) synker Forbrydelsernes aariige Gennemsnitstal til 3,832.

Det er hvad Statistiken *utvivlsomt* viser, og det gaar i en lidt anden Retning, end »Social-Demokraten«s Anmelder i sin lykkelige Uvidenhed haabede. Og Enden er ikke endda.

Det er tvivlsomt, om »Social-Demokraten« ansér Selvmord for nogen Forbrydelse, men som et Tegn paa højt moralsk Standpunkt kan hyppige Selvmord i et Land dog heller ikke betragtes. Nu viser det sig, at medens *Frankrig* har 15,7 Selvmord aarligt paa hver 100,000 Indbyggere, har *Spanien* kun 1,4. Som bekendt har Danmark 25,8 aarligt og Kongeriget Sachsen 31,1.

Hvad Antallet af uægte Børn angaar, gør sig omtrent et lignende Forhold gældende. Ogsaa paa dette Omraade af Umoral gaar Kongeriget Sachsen forrest med 143 Fødsler af 1000; Danmark har 111. *Frankrig* opviser 74, men *Spanien* kun 55. Færrest uægte Fødsler har det grundkatholske *Irland* — dér er kun 23 pro mille.

Disse faa Oplysninger, der let kunde suppleres med mange flere, vise den paagældende Anmelder, at selv om man skriver for Social-Demokrater, bør man ikke forsmå at skaffe sig lidt Oplysning om det Æmne, man behandler. Danske Arbejdere har dog *ogsaa* Krav paa at faa lidt Sandhed til Livs og bør ikke altid afspises med doktrinære Paastande.

„Katholsk“ og „papistisk“.

»Kristeligt Dagblad« for 9. ds. giver os et noget sent Svar paa vor for tre Uger siden fremkomne Artikel. Paa saa lange Afstande maa Skydningen næsten af sig selv holde op.

»Kr. Dgbl.« synes aabenbart heller ikke om, at vi have taget Debatten med det paa en saa alvorlig Maade; Bladet er ikke fri for at le os lidt ud for den »Grundighed«, hvormed vi ere gaaede til Værks overfor det. »Kr. Dgbl.« har Ret — det er virkelig naragtigt at tage dets Polemik *au serieux*. Det skal heller ikke ske oftere.

Blot altsaa et Par smaa Bemærkninger.

»Kr. Dgbl.« finder Navnet *Protestanter* »temmelig meningsløst«. Ja, for *Christne* er det ganske vist et meningsløst Navn, men det har dog nu været i Brug siden d. 25. April 1529, da det fik sin Oprindelse. Noget Øgenavn er det heller ikke, al den Stund det f. Ex. er knæsat af den lutherske *Protestantenverein*.

Kr. Dgbl. lader derimod forstaa, at det kun er af Høflighed, det kalder os Romersk-katholske for »Katholiker«, vort »systematisk rigtigere« Navn er »Papister«.

For os gærne! Vi ere Papister ligesom St. Ambrosius og St. Augustin, St. Bernhard og St. Franciscus, St. Vincent af Paul og St. Philip Neri. Og hvad det angaar at frakende os Titlen *Katholiker*, da gad vi nok se den Mand, som »Kr. Dgbl.« turde vise f. Ex. ud i Hellig-Kors-Kirken, naar Manden spurgte efter en *katholsk* Kirke. *Vi* er Katholikerne, ingen andre — det véd selv Børnene paa Gaden. Derfor er der heller ikke nogen anden Magt paa Jorden end den katholske Kirke, der kan erklære et Menneske for Hellig; det vil være »Kr. Dgbl.« umuligt at faa sine Troesfæller til at sige *St. Luther* og *St. Melanchthon*, som man siger St. Benedikt eller St. Ansgar. Kun *Rom* formaar at sætte dette lille Ord foran en hensovet Christens Navn.

»Kr. Dgbl.« benægter endelig, at der er noget Slægts-

skabsforhold mellem Reformationen og Fritænkeriet. Vi henviser det ærede Blad til Dr. *Norregaards* Udtalelser paa det grundtvigske Vennemøde i Bethesda; Doktoren erklærede netop her (ifølge Referatet i »Kr. Dgbl.« for 9. ds.), at *det var Renæssancebevægelsen. Hedenskabets Genfodelse, som banede Vej for Reformationen.* Og den saaledes opstaaende »nye Bevægelse« vandt, ifølge Doktoren, *Sejr under den franske Revolution.* Dette Vidnesbyrd vil »Kr. Dgbl.« forhaabenlig ikke kaste Vrag paa.

Lad disse Bemærkninger da være nok! Vi nære intet Haab om at komme til Forstaaelse og Fred med »Kr. Dgbl.« og dets Parti. Vi se jo Striden rase i Partiets Indre, og vi se det hævde sig overfor de øvrige lutherske Troesfæller som *Abraham* overfor *Loth.* Hvor en saadan Tvedragtens Aand er til Huse, kan Broderkærlighed ikke have hjemme.

Vi skulle efter Ævne vedblive at støtte »Indre Mission«, hvor vi finde fælles Værdier i Fare. Vor Artikel »*Autosuggestio sacrosancta*« viser, at vi i saa Henseende have den bedste Vilje af Verden, selv om vi ikke tør vente os megen Imødekommenhed til Gengæld.

Autosuggestio sacrosancta.

(Sluttet.)

Her. Wille begynder med at angribe Dr. Kaarsbergs Diagnose »*Autosuggestio sacrosancta*«: »Det synes mig urigtigt at tale om *Autosuggestion*, da Suggestionen, forudsat at det virkelig drejer sig om en saadan, skyldes de to Læger, som havde erklæret Sygdommen for uhelbredelig. Fremdeles synes Tillægsordet *sacrosancta* mig meget uheldigt valgt; thi deri maatte dog ligge, at Suggestionen enten havde et religiøst Indhold, eller en religiøs Oprindelse, og ingen af Delene var, efter Beskrivelsen, Tilfældet. Indholdet af Suggestionen var jo simpelthen det, at Patienten mente

at være lam. Og hvad Oprindelsen angaar, var den jo en Sygdom med en efterfølgende Svækkelsestilstand, vel en virkelig Lamhed, i Forbindelse med den ovenfor omtalte faglige Erklæring. Om Patientens religiøse Liv paa den Tid, da han som halvvoxen Dreng fik den omtalte Suggestion, er der aldeles intet oplyst i Sygehistorien. Altsaa kan Sygdommen i hvert Fald ikke med Rette siges at være begyndt som en »Autosuggestio sacrosancta« og den rette Beskrivelse maatte vel snarere blive simpelthen *Paresis**) *suggestivus*.

»At Sygdommen oprindeligt skyldes en udefra kommende, ikke religiøs Suggestion, det er De jo ogsaa klar over; men De mener, at Patienten under Sygdommens lange Forløb selv har holdt denne Suggestion vedlige ved en stadig fortsat Autosuggestion, og denne vil De saa sætte i Forbindelse med hans religiøse Liv . . . . De synes at antyde, at han befandt sig ganske vel ved sin Svaghedstilstand og nødvendig vilde ud af den. Her skulde vel altsaa Kilden findes til Autosuggestionen, og her vil De vel ogsaa søge Begrundelsen for Tillægsordet *sacrosancta*, idet De mener, at det var hans Virksomhed som christelig Lærer og den dermed følgende Kærlighed og Beundring fra hans »Menighed«s Side, som bandt ham til Sengen. Men der er i Sygehistorien aldeles intet, som begrunder en saadan Opfattelse. Da De første Gang tilsaa Patienten, sagde han Dem, at »han meget gerne vilde gaa, gerne vilde komme sig: han kunde blot ikke«. De fortæller selv, at De blev meget forundret over det imødekommende Svar. Der synes jo efter dette Deres Besøg at være gaaet en rum Tid, og da De atter for anden og sidste Gang tilsaa ham, var han, som De fortæller os, »bleven mere tilgængelig«. Der burde vel egentlig staa, at han var bleven *endnu* mere tilgængelig, siden De allerede ved første Besøg hos Patienten blev forundret over hans store Tilgængelighed. Endelig satte han Kronen paa sin »Tilgængelighed« ved at sende Bud til Dem om, at

*) Ufuldstændig Lammelse, Slappelse.

»han nu havde besluttet sig til at gøre alt, hvad De vilde, for at opnaa Helbredelse«. Kan man forlange mere af to Sygebesøg? Under den paafølgende Behandling har han vel næppe gjort Modstand, men snarere arbejdet med, siden den saa hurtig førte til Maalet. Der er jo i alt dette aldeles intet, som tyder paa nogen Autosuggestion, nogen bevidst eller ubevidst Modstand fra Patientens Side imod Helbredelsen, og den Tanke paatvinger sig, at hvis De selv efter Deres første Besøg, da De var saa lykkelig at faa det rette praktiske Skøn over Tilfældets Natur, havde taget fat paa Kuren, vilde »det vilde Menneske« have været overflødigt, og De vilde selv have været den *deus ex machina*, eller, hvad jeg hellere vilde sige, den *machina Dei*, som hidførte hans Helbredelse.«

Dr. Wille henstiller dernæst til Dr. Kaarsberg, om ikke hans Kundskab til syge Hans er for overfladisk, til at han deraf kan konstruere sig til Sygdomstilfældets dybere Natur. »Hvad angaar Deres Analyse af Patientens aandelige, religiøse Liv under hans Sygdom, saa vide vi dog alle, at der hører meget Samliv og megen fortrolig Samtale til, for at forstaa hverandre paa dette Punkt, og jeg kan derfor stadig ikke have Tillid til en psykologisk Undersøgelse, der dog væsentlig hviler paa to Sygebesøg, selv om De ved det ene har haft en længere Samtale med Patienten, særlig da mange af de Træk, De nævner, ere af en saadan Natur, at Patienten ikke selv kan have meddelt dem, men at de maa være tilvejebragte ved lagttagelse. Andres Omtale er et upaalideligt Grundlag, og hvad Patienten meddeler efter sin Helbredelse, kan jo da heller ikke erstatte lagttagelse.«

Dr. Willes Kritik er i det Hele meget klar og logisk rigtig. Dr. Kaarsbergs Forklaring gør et temmelig konstrueret Indtryk, i alle Fald er hans Tilfælde ikke saa forskrækkelig overbevisende. Vi maa med Henning Jensen endnu vente paa mere tydelige og uimodsigelige Meddelelser fra Læger Landet rundt, som bedre kunne give os et Begreb

om, hvor stor en Ulykke Indre Mission eventuelt er for Landbefolkningen.

I sin Sygehistorie antyder Dr. K. indirekte, at Patientens religiøse Liv var en medvirkende Grund til hans Sygdom. Det ligger jo allerede i det Navn, han har givet denne. Vi have set, at det er tvivlsomt, om dette er rigtigt. Dette er imidlertid langt fra noget enestaaende Tilfælde; fra alle Sider høre vi Skildringer af, hvorledes Religionen har forkvaklet snart den enes, snart den andens Liv. Det er næsten altid Indre Mission, det gaar ud over, rimeligvis fordi den repræsenterer den mest livskraftige Retning indenfor Folkekirken, og derfor er *den*, det i Øjeblikket mest gælder om at komme til Livs.

Religiøs Sindssygdом har for Tiden næstendels en staaende Rubrik i Dagspressens Spalter. Det kan ganske vist ikke nægtes, at religiøs Paavirkning i nogle sjældne Tilfælde medvirke til Sindssygdommens Opstaaen her i Landet, væsentlig er det Angstfølelsen, derimod næppe religiøst Tankearbejde, der virker ødelæggende; men selv hvor der kan eftervises en religiøs Paavirkning, er denne dog yderst sjælden mere end *medvirkende* til Sygdommens Udbrud. I de allerfleste Tilfælde har det, man kalder for religiøst Vanvid, aldeles intet med Religionen at gøre. Og Hovedmængden af de religiøse Sindssygdomstilfælde, som Pressen herhjemme stadig bringer til Offentlighedens Kundskab, tjene kun til. uden Grund at lægge Indre Mission for Had, uden at denne har Andel i disse mange Ulykkeliges sørgelige Tilskikkelse. Disse Tilfælde tydes i Almindelighed galt. Man forveksler gerne Aarsag med Virkning. Melankolske Patienter anses saaledes ofte uden Grund for at være religiøst sindssyge. »Naar man ser et tidligere maaske lidet religiøst Menneske pludselig blive ivrig Kirkegænger og saa kort efter hører, at han er landet paa en Sindssygeanstalt, saa ligger det nært at tro, at han er bleven syg som Følge af religiøse Anfægtelser og Paavirkninger, der have været for stærke for ham. Og Faren for Forveksling er saa meget større, som det netop ofte er meget lidet religiøse Mennesker, der i deres Melankoli fortrinsvis tumle med religiøse Forestillinger.« *) Det man beskylder for at være

*) Dr. med. *Geill*, Religiøsitet og Sindssygdом (Naturen og Mennesket 1894).

Aarsag til den religiøse Melankoli (det være sig Kirkegang eller Bibellæsning, Bønnemøder osv.) er i Almindelighed ikke andet end *Symptomer* paa den begyndende Sindssygd- om. »Naar det hedder om melankolske Patienter, at »det er kommen af Religionsskrupler«, vil det i 9 af 10 Tilfælde vise sig, at det er den allerede deprimerede Patient, som i sin beængstede og selvbebrejdende Tilstand er kommen i Kast med religiøse Tvivl og Anfægtelser.« *) Naar en Patients Sindsforvirring har religiøs Farvning, naar han beskæftiger sig med religiøse Forestillinger, slutter man, at de religiøse Forestillinger have foraarsaget Sygdommen, men derimod ikke, at de ere Ytringer, Symptomer paa Sygdommen. Ogsaa Drankergalskab kan ytre sig med religiøse Forestillinger, uden at Drankeren har været under Spor af religiøs Be- handling. Naar en Sindssygd *ikke* har religiøst Præg, saa plejer man *ikke* at være saa hastig til at slutte fra Vildelserne til Sygdommens Aarsag. Fængselspræst S. M. Hafstrøm*) har Ret, naar han siger: »om en sindssyg Mand synger lystige Viser, mener ingen, det er Viseforfatterens Skyld; men synger han Salmer, har man Religionen mis- tænkt«. At et Menneske, der bliver sindssyg, kan fantasere over Religionen eller religiøse Æmner, er i og for sig ikke mærkeligere, end at han kan have Tvangsforestillinger i mange andre Retninger. At de religiøse Forestillinger spille en saa stor Rolle, er ikke til at forbavses over, da den religiøse Følelse er en af de mægtigste Faktorer i det menneskelige Liv. Selv Mennesker, der ikke give sig synderlig af med Religion, have dog i Almindelighed en Gang i deres Liv gjort det. Og man maa huske, at de syges Fantasier som oftest dreje sig om, hvad der i hvert Fald til en vis Grad er kendt. I Almindelighed er det Almuesfolk, der falde som Offer for den saakaldte religiøse Sindssygd- om. Af dem kan man ikke forlange, at de i deres Vildelse skal tumle med særlig videnskabelige Emner paa andre Omraader; de snakke om, hvad de have hørt noget om, og det kan godt blive Religionen, selv om de maaske i sund Tilstand have været meget ligegyldige.

Dr. R.

---

*) Prof. Knud *Pontoppidan*: Psychiatriske Forelæsninger og Stu- dier, 1892.

*) S. M. *Hafstrøm*: Om religiøs Sindssygd- om, 1893.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 15

Søndagen den 25. September.

1898

Den christelig-social Bevægelse i Danmark.

Allerede flere Gange har »Katholiken« gjort opmærksom paa, at der herhjemme blandt lutherske Christne af forskellige Afskygninger rørte sig Bestræbelser, som gik ud paa at skabe en *christelig-social* Bevægelse.

Der er nu fremkommet et lille Programskrift — »Hvad vi vil« hedder det, med en lidt almindelig Titel. Det væsentlige Punkt i dette Program er, at man vil tilstræbe en Forsoning mellem de to Verdensmagter — *Christendommen* og *Socialismen*. Man vil historisk eftervise det Berettigede i Socialismens Fremkomst, idet det dog bemærkes, at man »ved Socialisme ikke forstaa Kravet om eller Gennemførelsen af, at Staten overtager al Produktion« — »men derimod Samfundets voxende Socialisering ved Arbejdets Organisation«. Der henpeges til de faglige og kooperative Foreninger, den sociale Lovgivning, den statslige og kommunale Drift af Jærnbaner, Postvæsen osv.

Foreløbig skal Virksomheden altsaa mest gaa ud paa at frembringe gensidig Forstaaelse, som sikkert er højst fornøden. At »Samfundets Socialisering« — saaledes som denne ovenfor er defineret — maa betragtes som et Fremskridt i Modsætning til den altopløsende Manchesterindividualisme, er sikkert nok. At dette Fremskridt i Virkeligheden er en *begyndende Tilbagevenden til middelalderlige og christelige Principer*, er derimod ikke alle lige klart. Og dog er det ligesaa sikkert.

I den katholske Verden har man forlængst betraadt social-christelige Veje. I Lyon har et med Talent redigeret

Dagblad, *La France libre*, i flere Aar forfægtet disse Ideer, og en af dette Blads gode Venner, den højtbegavede unge Forfatter Georges Goyau, har i flere Bøger kraftigt taget til Orde for et *christnet Demokrati*. Særdeles instruktivt er hans med et Forord af Kardinal Langénieux forsynede Skrift *Le pape, les catholiques et la question sociale*. («Paven, Katholikerne og det sociale Spørgsmaal.») Men ogsaa Bogen: *Autour du catholicisme social* («Den sociale Katholicisme») indeholder gode Ting. I den franske Rigsdag repræsenteres den samme »sociale Katholicisme« af Deputeret-Præsterne Gayraud, Lemire og Naudet.

I Tyskland har Centrum — især paa Arbejderlovgivningens Omraade — udfoldet en stor og velsignelsesrig Virksomhed, som Støcker og hans christeligt-sociale Parti endnu ikke har kunnet skabe et protestantisk Sidestykke til. Imidlertid har Konfessionsforskellen ikke gjort sig meget gældende paa dette Omraade, og en Protestant som Rudolph Meyer støttede med sin rige Viden og sin gennemtrængende Logik samtidigt de »christeligt-sociale« i Preussen og de »katholsk-sociale« i Wien.

Maatte der da i Arbejdet for Samfundets Genopbyggelse paa christne Principers Grundvold være funden et Omraade, hvor lutherske og katholske Christne kunne mødes endrægtigt og broderligt! Maatte ogsaa herhjemme den vakte christelig-sociale Bevægelse bidrage til, at det guddommelige Ønske maa gaa i Opfyldelse: *Ut omnes unum!* «At Alle maa vorde ét!»

Den virkelige Forbryder.

☞ Anledning af Kejserinde Elisabeths sørgelige Endeligt indeholdt »Nationaltidende« for d. 15. ds. følgende Artikel af »Katholiken«s Redaktør:

Om en passende Tid vil den italienske Anarkist, som blev den ulykkelige Kejserinde Elisabeths Morder, modtage

sin Straf, der bliver saa stræng, som den schweiziske Retfærdighed kan bekvemme sig til. Og Verden vil gaa sin Gang, indtil om faa Aar et nyt Régentmord opskræmmer Verden. Atter vil en Anarkist blive henrettet eller sat i Tugthus, og atter vil man vugge sig i den Illusion at have gjort, hvad der kan gøres.

Naar der groer Ukrudt i en Have, er der to Maader at luge paa. Den ene bestaar i at skære Alt det bort, der er kommet op over Jorden af Ukrudtet; den anden Methode derimod søger at finde Ukrudtets Rod og grave den op. Den sidste Fremgangsmaade er besværligere, men virksommere.

Anvendelsen af dette Billede giver sig selv. Det nytter ikke at luge de enkelte anarkistiske Forbrydere bort, saa længe man tillader Anarkismen at fortsætte sit underjordiske, faretruende Liv og at brede sine Rodskud ud over hele Europa. Det nytter ikke at guillotiner Ravachol, saa længe Krapotkin sidder i Fred og Frihed og med sine fanatiske Ord skaber nye Handlingens Mænd.

Krapotkin fører i London Feltherrens fareløse Eksistens, der fra en fjern Høj gennem Kikkert iagttager sine Tropers Fremrykning og Slagets Gang. Fyrst Peter Krapotkin er den fine Mand, hvis hvide Hænder ikke plettes af det Blod, hans Disciple udgyde. Naive Idealister erklære ham for en af Aarhundredets ædleste Aander — *Dr. Brandes* er stolt af at besøge ham og forsyner en dansk Oversættelse af en af hans Bøger med Forord — og medens Disciplene henrettes, lever Mesteren sit komfortable Bourgeois-Liv i en londonsk Forstad.

Det er da ikke for tidligt at pege paa denne Mand som den *virkelige* Forbryder — den *sande* Morder. Og da denne Paastand er udsat for at vække Forargelse, vil det ikke være af Vejen straks at støtte den med uvildige Mænds Vidnesbyrd.

Et herværende halvsocialistisk Blad sendte for et Aars Tid siden en af sine Medarbejdere paa en Rundrejse gen-

nem Europas Fabrikegne og Arbejdestæder. Den rejsende Journalist kom blandt Andet til London og studerede her paa nært Hold Anarkisternes, særlig Fyrst Krapotkins, Færd. Han gengav sine Indtryk, dels i sit eget Blad, dels i en Artikel i et illustreret Ugeskrift. Heraf ere de følgende Oplysninger hentede.

»Hver Gang man hører om et af de store Attentater og Mord, forøvede af Anarkister,« skriver Korrespondenten, »hører man ogsaa, at Gerningsmanden har opholdt sig en Tid i London. Fra London kom *Casario*, *Ravachol*, *Henry*, Manden, der skød paa Kong Umberto, og Manden, der dræbte Canovas del Castillo. De kom hjem til deres Fædreland, forsynede med de Læresætninger, de havde erhvervet sig i London. De kom med den Overbevisning, at der ikke er noget Skønnere i Verden end at slaa dem ned, der have Noget, at der ikke er nogen højere Ret for Mennesket end at være et frit Individ, der gør, hvad han vil.«

Disse Principper — der iøvrigt for en Del falde sammen med den af Hr. Carl *Ewald* for Tiden daglig prækede Røver-Moral — doceres først og fremmest af den russiske Flygtning.

Fyrst Krapotkin — »denne Blanding af en Kæltring og en Idealist«, kalder Korrespondenten ham overbærende — virker ikke blot ved sine Taleevner. Ud over hele Europa spreder han sine Flyveskrifter, der ophidse til Voldsgerninger, og sine *Recepter paa Sprængstoffer*. Den Kilde, hvorfra jeg øser, har om dette uhyggelige Emne følgende Udtalelser, der intet lade tilbage at ønske i Tydelighed:

»Hvorfra troer man vel, at saa tykt uvidende Mennesker som *Ravachol* og *Vaillant* havde deres Viden om Sprængstoffers Sammensætning og Behandling? Hvorfra havde de deres kemiske Kundskaber? Fra London, fra Fyrst Krapotkins Klub og Trykkeri. Her bleve de Kugler støbte og de Bomber præparerede, der knaldede rundt omkring i Frankrig, i Østerrig, i Italien og Spanien. Denne lille, gule,

russiske Mandsling fra Southampton Lane stod med sit stivnede, koparrede Ansigt bag Anarkisten, mens han hvi-skede: »Skyd, Mand, skyd!«

Udtalelser som disse ere ikke til at tage fejl af og bør ikke glemmes. De maa tages frem igen og overvejes paa ny i Lyset af disse sidste Dages frygtelige Tragedie. Det maa ikke lykkes de radikale Sophister at befæste et svælgende Dyb mellem den »ædle« theoretiske Anarkist og »Handlingens Mand«, Forbryderen, der undskyldes som Fanatiker eller Sindssyg.

Forbindelsen mellem anarkistisk Theori og anarkistisk Praksis er i Virkeligheden en Forbindelse mellem *Aarsag* og *Virkning*. Bloddaaden i Genf er en naturlig Frugt af den theoretiske Anarkisme, hvis Hovedsæde er London. Manden, der dræbte Kejserinde Elisabeth, var den *samme* Mand, som dræbte Canovas og Carnot — den *samme* Mand, der slyngede Bomben midt ind i *Corpus-Christi*-Processionen i Barcelona — det var *Peter Krapotkin*, den moderne Anarkismes Hoved, Lærer og Fører. Uden *hans* samlende, støttende, opildnende Virksomhed vilde hin Række af Attentater ikke have været sket; derfor have vi et dansk Arbejderblads kompetente Erklæring. Og uden det Skær af Berettigelse, den russiske Fyrstes Navn og Talent skænker Anarkisterne, vilde hine lumpne Snigmordere uhjælpelig være hjemfaldne til hele Europas Foragt og Had. Derfor er han *den virkelige Forbryder*.

Det, som nu burde ske, forhindres desværre af Englands Asylret. Man kan ikke faa Ukrudtet opluget med Rod; Theoretikeren i London vil uhindret kunne vedblive at sende sine Mordengle ud over Verden.

Og dog har den store Englænder Thomas *Huxley* udtrykkelig erklæret: *Vice and error ought to be extirpated by force*. »Last og Vildfarelse burde udryddes med Magt«.

Thi *Vildfarelsen* er Kilden til *Forbrydelsen*.

At denne Artikel ikke undgik at blive Genstand for de radikale Penneføreres smigrende Angreb siger sig selv. Mere interessant er det, at »Aftenbladet« — det Blad, af hvis Londonnerkorrespondancer de i Artiklen indeholdte Fakta ere tagne — d. 16. ds. i ét og alt *bekræftede* Rigtigheden af Artiklens Ræsonnement.

»Aftenbladet« fortæller nemlig, hvorledes der i London, i Soho Square-Kvarteret, findes »mellem 12 og 15 forskellige Anarkistklubber«, af hvilke »de tre vigtigste ere »Favilla«, »Den røde Djævel« og endelig »*Autonomi*«, der er sammensat af Anarkister fra alle Lande, og for hvilken Russeren Fyrst *Icter Krapotkin* er Formand«. Og nu fortsættes der — og hvert Ord er værd at lægge Mærke til, thi det kommer fra en Mand, der har studeret Forholdene paa Stedet — der fortsættes som følger:

»Det er i disse Klubber, den anarkistiske Yngel opdrages, der siden sendes ud over hele Europa.

»Man kan sige, at i de skumle Huse i Sohos smaa, stille Gader, er det, Giften præpareres, Dynamiten laves til, og Dolken bliver slebet. Her støbes de Kugler, der senere skal udskydes af »Den aktive Propagandas Mænd« mod Fyrster, Ministre, Præsidenter og Rigfolk.

»Her bliver de Aviser trykte, der senere i lukkede Konvoluter smugles ind paa Fastlandet, her »belærer man Ungdommen«, som man kalder det, naar man drypper dem den anarkistiske Gift i Øret, her samler man Pengene sammen, der ere nødvendige for Agitationen og »Handlingerne«, og her er det endelig, de Lodtrækninger finder Sted om, hvem der skal myrde denne Fyrste eller Minister.

»Loddet gaar rundt, det træffer en Mand, og han vægrer sig aldrig. Loddet traf Caserio, og han rejste til Lyon og myrdede Carnot. Loddet traf Angiolillo, og han dræbte Canovas. Loddet traf Lucheni, og uden at tøve rejste han tilbage til Svejts for at myrde enten Hertugen af Orleans eller Kejserinde Elisabeth. Ingen vægrer sig. De véd, at de selv vilde være dødsens, uden Naade blive stukket ned af deres Kammerater, om de vægrede sig ved at parere Ordre.

»Londoner-Politiet véd selvfølgelig alt dette, men hvad skal det gjøre. De engelske Love byder *alle* den mest udstrakte Gæstfrihed, og lige til for faa Aar siden, da den strænge Lov mod »at eje, præparere, behandle eller forhandle Sprængstoffer« kom, kunde Anarkisterne i Soho rolig sidde og fylde Sardindaaser og Bomber med Pikrinsyre, Nitroglycerin og Dynamit.

»Nu maa man nøjes med at holde en Kemikerskole,

hvor de unge Anarkister modtager Underretning om, hvorledes man skal fremstille og behandle Sprængstoffer.

»Der er saa meget mindre Anledning for Politiet til at skride ind, som Anarkisterne aldrig begaar nogen Forbrydelse i England selv. De ere snu nok til at forstaa, at det vilde medføre Tabet af deres Asylret. Det er et pragtfuldt Udslag af den berømte engelske Egoisme, der her lader Englænderne give disse internationale Banditter Husly, for at de selv kan leve i Fred paa deres Pengeposer.

»Det eneste, Politiet i London gør, er at holde Spioner inde i Anarkisternes egen Lejr, og at holde Øje med, naar denne eller hin Anarkist forlader England og rejser til Fastlandet.

Saa underrettes Politiet i alle de større Byer om, at nu kan man vente sig Besøg af denne eller hin Dynamitmand eller Dolkesvinger. Undertiden lykkes det det internationale Politi paa den franske Nordkyst eller i Belgien og Hollands Havnestæder at gribe en af disse Anarkister, men ofte slipper Anarkisten igennem og får udført det ham paalagte »Arbejde«.

»Med underlige Tanker gaar man gennem Sohos Gader og betragter disse Huse, hvis Façader prydes med Skilte som: Dansesalonen l'Endehors, Diskussionsklubben Sempre Avanti, Læseselskabet Favilla eller Theatre Ca ira.

»Man véd jo, at bag disse forlorne Masker skjuler sig de Morderklubber, hvor Mordet og Drabet forherliges og hvorfra Verden terroriseres.«

Man ser af denne et *Øjenvidnes* Beretning med stor Tydelighed, at den »ædle« Fyrst Krapotkin virkelig aldeles intet andet er end en simpel Forbryder, der er for fejt til selv at vove Pelsen. Et herværende Blad, som fordrejede Tankegangen i »Nationaltidende«s Artikel derhen, at Krapotkin burde gøres uskadelig, »fordi han havde uddannet Theorien om det anarkistiske Samfund«, bør mobilisere sin Fornuft og læse den ovenstaaende Londonnerkorrespondance. Bladet vil da blive ubehagelig overrasket ved at forstaa, med hvad Ret den russiske Flygtning kan og bør kaldes *den virkelige Forbryder*.

EN KURV MED BRUDSTYKKER.

Christnes Forhold til Nutidens sociale Bevægelser. Om dette Æmne vil der i Bethesda paa Foranstaltning af de danske Christelig-Sociale blive afholdt følgende Foredrag:

6. Oktober. Professor *Westergaard*: »Den sociale Udvikling i Nutiden«. — 19. Oktober. Pastor *Ostenfeld*: »Christendommen og de sociale Forpligtelser«. — 3. og 9. November. Pastor H. *Koch*. »Charles Kingsley og den christne Socialisme i England«. — 23. og 30. November. Fernando *Linderberg*: »Karl Marx og Socialismen i Tyskland«. — 7. December. Professor *Westergaard*: »Praktisk Socialisme«. — 14. December. Pastor A. *Schack*: »Christendom og Socialisme«.

Den interessante Serie vil forhaabenlig senere komme i Trykken.

Bordereau'et. Hvor mange Gange i det sidste Aars Tid har man ikke i Artikler om Dreyfus-Sagen læst det mærkelige Ord med fransk Stamme og dansk Endelse — *Bordereau'et*! Nu er dette »Bordereau« imidlertid, som bekendt, en Liste eller Fortegnelse over en Del Aktstykker, som paa landsforrædersk Vis ere blevne udleverede. Men en saadan Fortegnelse, der følger med en Varesending, kaldes paa Dansk en *Følgeseddel*. »Bordereau'et« kan altsaa passende afløses af »Følgesedlen«.

Katolsk-katholsk. Det er *Politiken*, som herhjemme har indført den grimme Skik at erstatte th med t, i den Tro, at h'et i denne Dobbeltkonsonant er stumt. Dette er en Fejltagelse; th er en særlig, fra t forskellig Lyd, som gengiver det græske θ. Desuden ser *katholsk* langt smukkere og værdigere ud end det spinkle *katolsk*, og alle Katholiker burde derfor skrive »katholsk«, »Katholicisme«, »Katholiker«. Vi befinde os da ogsaa i Overensstemmelse med Latin, Fransk, Tysk og Engelsk.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtages »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A, og træffes daglig fra 9—10 og fra 2¹/₂—3¹/₂.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 16

Søndagen den 2. Oktober.

1898

Gudsfor nægterens Gud.

Min gamle Ven Gudsfor nægteren har begyndt at tale saa gudfrygtigt i den sidste Tid. Han er ikke Christen — slet ikke; han angriber altid Christendommen. Men det er, ligesom han havde faaet Bud om, at Vorherre selv var gaaet fra sin egen Religion og havde slaaget sig paa Fritænkernes Parti. Derfor ser man nu min Ven Gudsfor nægteren paa kalde *den gode Gud* ved enhver Lejlighed, hvor det drejer sig om at komme Jesu Christi Religion til Livs. Den gode Gud er — efter min Ven Gudsfor nægterens Mening — aabenbart at ligne ved hine oplyste Monarker, som finde deres egen Enevælde højst utidssvarende og af lutter Forekommenhed mod Tidsaanden ende med at abdicere.

Forleden mødte jeg nu min Ven Gudsfor nægteren udenfor en stor, elegant Kafé. Han standsede mig fortroligt.

»Jeg kommer lige fra Vorherre,« sagde han, »han sidder herindenfor og drikker Absinth.«

Og dermed pegede han ind mod Kaféens store Spejlglassruder. Formodenlig maa jeg have set lidt vantro ud, thi min Ven Gudsfor nægteren fortsatte ivrigt:

»Du kan være ganske vis paa, at det virkeligt er ham. Han er ligesaa nem at kende som f. Ex. Henrik Ibsen, vi har omgaaedes en Del i den sidste Tid.«

»Ja, jeg har nok lagt Mærke til det,« sagde jeg. »Hvordan er han ellers at være sammen med?«

»Jo, overmaade fremkommelig af saadan en Mand at være; vi snakker sammen og solder sammen og kommer ganske fortræffeligt ud af det med hinanden. Han er en

gennemdannet Mand, en sjælden fin og nobel Personlighed, forfomsfri lige til Fingerspidserne . . .«

»Jeg kan tænke mig det,« indskød jeg.

»Ja, jeg maa sige, at han ligefrem overrasker mig mange Gange. I skrækkelige Mennesker har jo afmalet ham som en ren Bussemand, fuld af sur Moral og sære Fordringer til os. Det er pur Indbildning altsammen — der gives ikke nogen mere fremkommelig Mand end Vorherre. Vil man gøre, hvad han vil, er det godt, og vil man ikke gøre det, saa er det ogsaa godt — og mange Gange bedre . . .

Som nu disse saakaldte *ti Bud*, I har bildt os ind, at han engang skulde have givet paa et Bjærg et Stejs riede i Afrika. . . Det er rent Vrøvl, kære! Gud har aldrig været saa urimelig at forlange saadan noget af os Mennesker. Det er denne gamle Moses, der har funden paa det Hele.

Det er jo ogsaa noget, et fribaarent Menneske kan sige sig selv. Som nu det, at man ikke skal stjæle! Eller ikke begære sin Næstes Hustru, som det hedder! Man skal jo netop *tage for sig* her i Livet uden smaaligt Hensyn til Mit og Dit! Vi skal være unge og stærke, og vore Hænder skal være kraftige, at vi kan gribe de gyldneste Frugter i Livets grønne Skov. Det lærer jeg mine Børn — og det forkynder jeg aabenlyst og uden Sky for hvem, der ellers vil tage efter det.

Og nu det med *Næstens Hustru*! Jeg be'er Dig — er det en Grundsætning at komme med til ordenlige Mennesker? Hvad skulde der ellers skrives Romaner om, naar det ikke var om at begære Næstens Hustru?

»Men ser Du — her tog min Ven Gudsfor nægteren mig fortroligt under Armen — »ser Du, det hele er *Falskneri*. Det er gaaet dengang ligesom i Dreyfusprocessen — man forfalskede Papirerne. Vorherre har aldrig haft til Hensigt at give disse ti Bud, som siden har anrettet saa forfærdelig megen Ødelæggelse i Verden.

Da Gud i sin Tid steg ned paa Sinai, var det for at gøre noget rigtig *frisindet*, noget *moderne*. Han vilde for-

bause Verden — ligesom Czar Nikolaus med Fredsreskriptet. Det, han dikterede Moses, var, hvad jeg vilde kalde et Aandsfrihedens og Livsglædens Evangelium. »Drik Jer glade,« sagde han, »Drik Jer fulde«, »Kys Pigerne«. Og saa videre i samme Stil — virkelig liberalt!

Men saa vilde jo Ulykken, at Moses forfalskede Budene. Moses er Jesuit, ser Du. Og siden har vi maattet trækkes med de forbandede to Lovtavler. Vorherre kan jo ikke godt være bekendt at fortælle offentligt, hvordan han er bleven taget ved Næsen. Det var forleden Aften udenfor Bodega i Tivoli, at han betroede sig til mig. Han véd, jeg er diskret.

Naa, nu maa jeg videre. Jeg skal ud at bestille Diner hos Neiendam — den gode Gud og jeg har aftalt at spise sammen idag. Der kommer ogsaa et Par Damer! Farvel, Du, og paa Gensyn!«

Dermed fløj den gamle Gudsforlægter ned over Asfalten, ad Neiendam til.

Da jeg en Times Tid senere atter passerede den samme Kafé, mødte jeg atter min Ven Gudsforlægteren og, vandrende med ham, en høj, lidt ældre Herre med Embropoint. Jeg formodede, at denne Herre var min Ven Gudsforlægterens gode Gud. De var begge omtrent éns klædt — blank, nystrøgen Cylinder, og aabenstaaende Efteraarsfrakke. Der var ogsaa en vis Lighed mellem deres Ansigtstræk; vidste man ikke bedre, kunde man have taget dem for Brødre eller for et Dobbeltgængerpar. Blot var der et særegent Smil om den Fremmedes Mund, og jeg lagde Mærke til, at han hinkede svagt paa det ene Ben.

Da de saae mig, gjorde de Mine til at standse. Men med en dyb Hilsen hastede jeg forbi; jeg skøttede ikke om at blive forestillet for Gudsforlægterens Gud.

Dr. G. Brandes og Anarkismen.

Nationaltid. for 28. Septbr. indeholdt følgende:

Min Artikel i nærværende Blad for den 15. ds. har ikke blot opskræmmet Radikalismens hjemlige lette Tropper — Hr. Henning Jensen og Hr. Carl Ewald — den har nu ogsaa bragt selve den graanende Altmeister Dr. Georg Brandes paa Krigsstien. At den fine Kritiker, der nylig har skænket Læseverdenen den smukke og interessante Bog om Julius Lange, ikke er ligesaa fin som Polemiker, véd man. Ogsaa nu ved denne Lejlighed slaar Dr. Brandes løs med Grovheder, der aabenbart efter hans Mening godt kunne gøre det af for *Argumenter*. Da jeg langt fra har saa mange Ukvemsord paa rede Haand som Doktoren, og da man i de Kredse, hvor jeg de sidste 4—5 Aar har færdedes, desuden vænnes til at sætte mere Lid til logisk Tænkning end til et godt Mundlæder, skal jeg rent saglig imødegaa Dr. Brandes. Jeg tillader mig blot at gøre opmærksom paa det Urimelige i, at Doktoren kalder mig »lille«. Jeg er et Hoved højere end Doktor Brandes selv, der vel ikke regner sig for nogen Mandsling. Naar Doktoren desuden pryder mig med Titlen »Renegat«, saa vil jeg ganske blidt tillade mig at spørge, om Dr. Brandes er født Positivist? Imidlertid véd jeg nok, at i det radikale Vokabularium hedder en Jøde eller Christen, der bliver Hedning, »en frigjort Månd«, men en Hedning, som omvender sig til Christendom, maa nødvendigvis kaldes »Renegat«.

Jeg maa dernæst lægge et godt Ord ind for den af mig citerede Londonnerkorrespondances Forfatter. Dr. Brandes udskælder ham i sin Nidkærlighed for en »*anonym literær Sjøver*«. Den aldeles ikke anonyme, meget talentfulde og fuldstændig hæderlige Journalist, hvis Artikel jeg havde benyttet, var Hr. Victor Foss, Medarbejder ved »Aftenbl.«. Hr. Foss staar vistnok i sine Overbevisninger nærmere ved Dr. Brandes end f. Ex. ved mig; des besynderligere og pinligere forekommer det En da at se Hr. Foss overfuset med

Injurier, fordi han ikke formaar at dele Dr. Brandes' nyeste Kaprice: — Sværmeriet for Anarkismen. Mere end et Lune er Doktorens Anarkistvenlighed nemlig ikke; den er et *nyt Legetøj* for Doktorens altid urolige Intelligens, ligesom Nietzsche-Dyrkelsen for nogle Aar tilbage. Inden Føje vil vor store intellektuelle Amatør have fundet noget Nyt, maaske stik Modsat, at more sig med (*Katholicismen* f. Ex.), uden at det naturligvis derfor falder Nogen ind at kalde Doktoren for »Renegat«. Saa tungt et Ord vilde passe ilde til Doktorens lette Leg med aandelige Værdier.

Hvad den *faktiske* Gendrivelse af min Artikel om Peter Krapotkin angaar, saa søges den besørget dels af Dr. Brandes, dels ved et Brev fra selve den russiske Flygtning.

Dr. Brandes retter med stor Aplomb min Angivelse af Krapotkins Adresse; den russiske Fyrste bor ikke i London, men ude paa Landet. At Manden har Raad til at ligge paa Landet hele Aaret rundt, synes jeg ikke kan afkræfte min Paastand om, at han fører en komfortabel Bourgeois-Tilværelse. Hvis Dr. B. vil indvende, at en *Bourgeois* betyder en Borger, altsaa En, der bor i en By (efter den indignerede Protest mod den Bagvadskelse, at Krapotkin skulde bo i London, kan jeg vente mig Alt), — saa vil jeg foreslaa Dr. B., at vi sige, Krapotkin fører et *Herremandsliv*. For det er vel ikke som Markarbejder, han frister Livet derude i Kent?

Det forekommer mig imidlertid ret uvæsentligt, hvor i England den russiske Anarkist har sit Tilholdssted. Det var ikke *det*, min Artikel egentlig drejede sig om.

Fyrst Krapotkins Brev indeholder en lang psykologisk Redegørelse for Lucchenis Sjæleliv, saaledes som Krapotkin tænker sig dette, og Skylden for Attentatet lægges naturligvis fuldstændig over paa Samfundet, der ikke har opdraget Kejserindens Morder til Andet end Had og Grusomhed. Men Fyrsten glemmer den Andel, *han selv* har haft i denne Lucchenis Opdragelse.

Dr. Brandes erklærer nu, at Fyst Krapotkin hverken har nogen Agitations-Klub eller noget Trykkeri til sin Raadig-

hed, og Dr. Brandes vil maaske henvise til, at Fyrst Krapotkin ikke staa opført i Londons Firmaregister som Indehaver af *International Publishing Company* eller som Formand for Klubben *Autonomi*. Selvfølgelig ikke! Og lige saa selvfølgelig tier Fyrst Krapotkin i sit Brev til Dr. Brandes fuldstændig om sit Forhold til hine Foretagender.

Men det er saa heldigt, at Hr. Victor Foss i det Nr. af »Aftenbladet«, som udkom Dagen efter, at min Artikel havde staaet i »Nationaltidende«, *gentog* sine Erklæringer om den uopløselige Forbindelse mellem Londoner-Anarkisternes Theorier og en Caserios eller Lucchenis uhyggelige Praksis. Hr. Foss nævnedes forskellige af de londonske Anarkistklubber, og blandt disse netop »*Autonomi*«, der er sammensat af Anarkister fra alle Lande, og *for hvilken Russeren Fyrst Peter Krapotkin er Formand* «

Som man sér, staa her Øjenvidne mod Øjenvidne — Dr. Brandes mod Hr. Victor Foss. Den Ene erklærer, at Krapotkin ikke er Formand i nogen Klub, den Anden, at han er Klubben »*Autonomi*«s Formand. Den Ene er Krapotkins Ven, den Anden er en upartisk lagttager. Mellem disse to falder Valget derfor ikke vanskeligt.

Hr. Foss fortsætter:

»Det er i disse Klubber, den anarkistiske Yngel opdrages, der siden sendes ud over Europa. Man kan sige, at i de skumle Huse i Sohos smaa, stille Gader er det, Giften præpareres, Dynamitten laves til og Dolken bliver sleben. Her støbes de Kugler, der senere skulle udskydes af den aktive Propagandas Mænd. . .«

Jeg ved ikke, om Dr. Brandes behøver yderligere Vidnesbyrd for at indse, at han maa afkræfte disse Ytringer af en Kollega og Meningsfælle, før han blot med noget Skin af Berettigelse kan vende en ny Bøtte Skjældsord over mit Hoved. Man modbeviser ikke et Ræsonnement ved at raabe op om »Gemenhed«, »væmmeligt Angiveri«, »fordærvet Presse«, »literær Sjøver«, »lille pervers Renegat« osv. osv.

Dr. Brandes har netop i Bogen om Julius Lange vist os, hvor skønt og fint han har kunnet opfatte og skildre en fra hans egen vidt forskellig Individualitet. I hans polemiske Artikel er denne kritiske Finhed forsvunden som en Maske, og man ser i Stedet et lidenskabeligt, grimacerende Ansigt, fra hvis Læber Verbalinjurierne hoppe ud som Skrubbudserne fra Pigens Mund i Eventyret.

Den 26. September 1898.

Johannes Jørgensen.

Fattigdommen i de italienske Nonneklostre.

Medens uvidende Blade herhjemme fable om det italienske »Præsteregimente«, sukker Katholicismen i Italien under en fritænktersk Regerings uafladelige Forfølgelse.

Som bekendt blev de fleste kontemplative Kvindeordners Klostre ophævede 1870; Bygningerne blev solgte eller forvandlede til Kaserner, og Klostreneres Indtægter blev »konfiskerede« : stjaalne. Som Erstatning for de røvede Summer vedtog Regeringen allernaadigst at udbetale 70 Centesimi dagligt for hver Nonne, der havde aflagt sine Løfter inden den 20. September 1870. Efterhaanden som disse Søstre døde, inddroges Pensionen, og Regeringen ansaae sig for befriet fra alle Forpligtelser.

At denne Tingenes Tilstand gør det vanskeligere og vanskeligere for de italienske Kvindeklostre at bestaa, siger sig selv. Nye Medlemmer træde stadig ind, de faa pensionerede blive færre Aar for Aar, og en stigende Fattigdom er de stakkels Søstres Lod.

Dom *Charward*, Prior af Ligugé, skriver i Oktoberhæftet af »St. Benedichsstimmen« følgende:

»For to Maaneder siden kom jeg ved Forsynets Styrelse til at lære den skjulte Nød at kende, som hersker i Benedictinerinde-Klostret *St. Agata* i Spoleto, og jeg sendte straks hvad jeg kunde undvære derned. Det blev den beskedne Sum af 20 Francs. Jeg modtog derpaa følgende Skrivelse fra Sognepræsten: »Med største Glæde have St. Benedichs

fattige Døtre modtaget Deres uskatterlige Sendelse. Tro mig, højærværdige Hr. Pater, den Pengesum, De betegner som meget beskednen, var for dem som Manna i Ørkenen. De kunde derfor købe sig Olie til den Salat, der er hele deres Aftensmaaltid, og som de ellers kun kan tilberede med Eddike.« Dybt rørt over en saadan Meddelelse, gjorde jeg mig yderligere Anstrængelser og sendte endnu 30 Francs. Ny Taksigelse, nye Afsløringer af de stakkels Søstres Elen-dighed. »Der lever nu,« skrev Sognepræsten, »kun fire af de pensionerede Søstre, saa at samtlige faste Indtægter for et Kommunitet paa 35 Personer beløbe sig til 2,80 Francs daglig. Hvilken Regering vi har! Hvilket Regnskab vil disse Mennesker en Gang komme til at aflægge!«

Begribeligvis vakte saadanne Enkeltheder endnu mere min broderlige Medfølelse, men jeg kunde ikke strække mig videre og vendte mig derfor til en af vore Velgørerinder. Højmodig sendte hun mig straks 50 Francs og senere endnu 50. Diskretionshensyn forbyde mig at gengive de gode Søstres Taknemlighedsudbrud i hele deres Enfold. Sognepræsten skrev til mig: »De kalder Søstrene Ofre for det klosterlige Liv. De ere det virkelig. Men hvis De som jeg havde Lejlighed til at omgaaes med dem, vilde De spørge Dem selv, om ikke dette Kloster var en Forhal til Paradiset. Aldrig en Klage, altid glade ved at lide. Ord hører man stadig: *Den hellige Regel og Himlen*. Søstrene ere saa fattig klædte, at selv Abbedissens Dragt bestaar af Lap ved Lap. Lægsøstrene bære Klædninger, hvor det oprindelige Stof næppe længer er at spore, men altid rene. Da jeg en Gang sagde til dem, at de ikke overholdt den hellige Regel, da Fader Benedikt foreskrev to Tunikaer og to Kutter, forat man kunde bære den ene, medens den anden blev vasket, saa svarede de: Vor helligste Fader har sikkert ikke forudset det Tilfælde, at hans Børn skulde blive berøvede alle Midler. Men vi har desuden endnu en Dragt i Behold, som en fælles Ejendom, og som bruges af os, naar vi maa udbedre vor daglige Klædning.«

. . . Skulde nogen af »Katholiken«s Læsere eller Læserinder ved at læse dette føle Lyst til at komme hine stakkels Søstre til Hjælp, saa modtager Redaktionen af »St. Benediks-Stimmem«, Abbed Ewans, *Prag*, selv det mindste Bidrag.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A, og træffes daglig fra 9—10 og fra 2 $\frac{1}{2}$ —3 $\frac{1}{2}$.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 17

Søndagen den 9. Oktober.

1898

Læs Engelsk!

En katholsk Forening her i Byen blev der for kort Tid siden under en Diskussion henpeget paa den store Lighed, Kirkens Stilling her og i England frembød, og det blev paa samme Tid fremhævet, hvor nyttigt et større Kendskab til den engelske katholske Literatur vilde være for Katholikerne i Danmark, især for dem, som er Konvertiter. En stor Del af denne Literatur er nemlig skreven af Konvertiter, af Mænd, der har kendt Protestantismen og det Præg, denne Religion paatrykker Sjælene, og som netop derfor er i Stand til at forstaa det indre Liv hos den nyomvendte og at tale netop det Ord, hans endnu af protestantiske Stoffer gennemtrængte Sind behøver.

Englands katholske Literatur er tilmed saare righoldig, og kun en meget ringe Del af den er oversat paa andre Sprog. Det kan derfor uden Overdrivelse siges, at her findes en Guldgrube, der ikke er udbyttet, som den burde.

Lad os engang aabne en Katalog fra det store katholske Londonnerforlag, Burns & Oates! Det er et anseligt Hæfte paa omtrent 100 Sider og opregner Værker af over 300 katholske Forfattere. En stor Del af Værkerne er naturligvis oversatte, men der findes dog i Katalogen Navne paa ca. 200 engelske Forfattere, naturligvis ikke alle lige produktive.

Forrest i Rækken kommer Kardinalerne Newman og Manning — begge med en statelig Række anselige og betydelige Skrifter. Af den førstnævnte er *Apologia pro vita sua* sikkert nok kendt og læst herhjemme. Men er *Deve-*

lopment of Christian Doctrine saa kendt som den fortjener at være det? Eller *Essay in aid of a grammar of assent*?

Maaske den store Theologs Værker gennemgaaende er for spekulative til at blive meget læste, men dette gælder sikkert nok ikke hans Medkonvertit, Kardinal Mannings Skrifter. Manning skriver klart og kraftigt, rent og jævnt, det mest opbyggelige Engelsk, man kan ønske sig. Hele Rækken af hans Skrifter drejer sig om Ting, der hører til de allervæsenligste, og altsammen er det behandlet i en af Skriften og de hellige Fædre gennemtrængt Aand. Alene Titlerne er tillokkende og lovende: *Religio Viatoris* («Vandringensmandens Religion»), *The four great evils of the day* («Tidens fire, store Onder»), *The grounds of faith* («Troens Grunde»), *The glories of the Sacred Heart* («Jesu Hjertes Herlighed») osv. osv.

Saa er der de mange, af dyb Fromhed gennemtrængte asketiske Værker, som en tredje Konvertit, Oratorianeren Fader Faber, efterlod sig. En ganske vidunderlig Bog er hans *Growth in holiness* («Væxt i Hellighed»), fuld af aandelig Visdom og rig paa skønne og sande Ord. Desuden *Bethlehem*, *The foot of the Cross* («Korsets Fod», en Række Meditationer over Mariae syv Smerter), *All for Jesus* («Alt for Jesus»), *The precious Blood* («Det allerhelligste Blod»), *The blessed Sacrament* osv. osv. Fader Faber opnaaede i sit korte Liv som Konvertit — kun atten Aar — at forfatte et helt lille Bibliothek af opbyggelige Værker; de fylder nu elleve tættrykte Bind, hvert paa 4—500 Sider; hertil kommer et tykt Bind Breve (447 Sider), to store Samlinger religiøse Digte (427 og 582 Sider) og nogle mindre Skrifter.

Men desuden forefindes paa Engelsk en sand Rigdom af apologetiske, polemiske og kirkehistoriske Arbejder; her skal blot nævnes det monumentale Værk af Konvertiten Allies *The formation of Christendom* («Christendommens Dannelse», syv Bind) og Redemptoristen Fader Livius'

lærde Bog *St. Peter, Bishop of Rome*, hvori Spørgsmaalet om Petri Primat behandles med overvældende Lærdom og ægte engelsk Grundighed (Bogen er paa 600 Sider).

Der foreligger desuden paa Engelsk en anselig Række Helgenbiografier og Levnedbeskrivelser af fremragende katholske Mænd og Kvinder, et rigt Udvalg af Andagtsbøger samt Oversættelser af de mest fremragende katholske Værker i andre Literaturer. Saaledes er St. Alphonsus af Liguori fuldstændig oversat, i syv Bind.

Maatte dette lille Indblik i den engelske katholske Bogverden give Læsere af »Katholiken« Lyst til at følge det Raad, som er givet i nærværende Artikels Overskrift. De vil sikkert ikke komme til at fortryde det.

Fader Faber om Aflad.

I Tilslutning til den foregaaende Artikel gengives her et Par Sider af Fader Fabers Bog *Growth in holiness*.

Næst er megen Forbindelse mellem Aflad og det aandelige Liv, og Brugen af Andagtsøvelser, hvortil der er knyttet Aflad, er næsten et ufejlbart Kendetegn paa en god Katholik. St. Alphonso siger, at for at blive en Helgen behøver man ikke andet end at vinde al den Aflad, man kan, og den salige Leonard af Porto Maurizio har noget i samme Retning. Forskellige approberede Privataabenbaringer kaster betydeligt Lys over Sagen. Den hellige Birgitta blev, efter sit eget Sigende, stærkt tilskyndet til at udbrede Ærefrygten for Aflad; og Sancta Maria Magdalena af Pazzi saae Sjæle straffede i Skærsilden alene for at have ringeagtet Aflad.

I det aandelige Liv har Aflad otte heldbringende Virkninger. For det første har Aflad med Synden, Guds Retfærdighed og Syndens timelige Straffe at gøre; den binder os derfor til Tanker, som hører til *Via purgativa*, og som

er de sikreste for os, endskønt vi stadig søge at slippe ud af dem. For det andet har den en ganske særegen uverds- lig Virkning paa os. Aflad fører os ind i den usynlige Verden; omgiver os med Forestillinger af en overnaturlig Karakter; fylder os med Tanker, der drager os bort fra verds- lige Ting og lægger en Dæmper paa jordiske Glæder. For det tredje holder Aflad os stadig Skærsildslæren for Øje og tvinger os saaledes til stadig at øve Troen, samtidig med at vi fyldes af hellig Frygt. For det fjerde er Aflad en Barmhjærtighedsgærning mod de Hensovede, som kan øves af dem, der ikke formaar at give nogen anden Almisse, og til hvilken der er knyttet samme Naade som til andre Barm- hjærtighedsgærninger. For det femte har Aflad meget at gøre med Guds Forherligelse, dels ved at Sjæle tidligere befries fra Skærsilden og faa Adgang til hans himmelske Throne, dels ved at Hans Fuldkommenheder lægges for Da- gen, saasom Hans uendelige Renhed, Hans Afsky for selv den ringeste Synd, Hans Retfærdigheds Ubestikkelighed for- bundet med Hans Miskundheds Opfindsomhed. For det sjette er Aflad til Ære for Jesu Fyldestgørelser. Den er i Forhold til Hans Fyldestgørelser, hvad den Lære, at al Synds- forladelse skyldes Ham, er i Forhold til Hans Fortjenester. Aflad lader intet af Jesus gaa til Spilde og vidner saaledes om Hans Forløsnings Rigelighed. Den tjener ligeledes til at ære Marias og de Helliges Fyldestgørelse paa en saadan Maade, at Han æres endnu mere derved. For det syvende uddyber Aflad vort Syn paa Synden og gør, at vi stadig tager til i Rædsel for den. Thi Aflad holder os stadig den Sandhed for Øje, at Straf følger endog saa paa de tilgivne Synder, at denne Straf er af den strængeste Art, og at skønt den kun er timelig, er Jesu Fyldestgørelser dog nødvendige for at fri os af den. For det ottende be- varer Aflad Harmonien med Kirkens Aand i os, hvad der er af højeste Vigtighed for dem, som stræber efter at føre et indvortes Liv, og som baner sig Vej gennem Asketismens Vanskeligheder. At undervurdere Aflad er derfor et Tegn

paa Hæresi, og det Had, Hæresiet nærer til Aflad, er den bedste Maalestok for dens Magt og Velbehagelighed hos Gud. Aflad fører os ind i saa mange af Kirkens Særegenheder, ligefra den hellige Stols Jurisdiktion til Troen paa Skærsilden, gode Gærninger, de Hellige og deres Fyldestgørelser, at Brugen af Aflad næsten garanterer vor Rettenhed. I Sandhed — for fuldstændig at være hellige, maa vi være fuldstændig katholske og fuldstændig romersk-katholske; thi uden at være romerske, kan vi hverken være katholske eller hellige.

Reaktionen i Italien.

Man mærker undertiden paa en nok saa pinlig Maade, at man ikke tilhører den »frisindede« Verden herhjemme, især hænder det En ofte, at man slet ikke forstaar det, frisindede Tungemaal. At »en fin og stolt Natur« betyder en stor Slubbet, og at et »Adelsmenneske« højst rimeligt er det Samme som et mauvais sujet, det kan man endda temmelig hurtigt lære. Det er konstante Vendinger, der altid har samme Betydning. Men hartad ubegribeligt er det hvad f. Ex. »Reaktionen i Italien« vil sige.

Det stod forleden at læse paa Tryk i et fremskredent Blad, at Italien er Militaristernes, Kapitalisternes og Præster-nes Land. Udsugelsens, Slaveriets og den religiøse Gal-skabs Fordummelse skriger *der* mod Himlen. Italien viser os, hvad Danmark kunde blive for et frygteligt Sted, hvis *Højre* og *Indre Mission* fik Overhaand osv. osv.

Det var endda i »Social-Demokraten«, at disse ufattelige Linier stod! Bladet synes for Alvor at mene, at Italien er et Land hvor *Enevælde* og *Præstevælde* regere i skøn broderlig Forening — et Slags Rusland, der i Fællesskab udsuges af Selvherskeren Umberto og hans gode Ven Leo XIII.

Uvidenheden har undertiden den samme Virkning som Medusas Hoved — den lammer og forstener En. Man fristes til at opgive Kampen imod den; man besidder jo ikke andre Vaaben end Sandheden. Dog bør en Retledning alligevel forsøges.

Det er i dette Efteraar 28 Aar siden, at det forenede Italiens Tropper efter en kort og ufarlig Belejring indtog Rom, som den Gang tilhørte Paven. Gennem Brechen ved Porta Pia drog *den nye Tid* ind i Pavestaden, og hele Verdens frisindede Presse forkyndte i Jubelkor, at »Udsugelsens, Slaveriets og den religiøse Fordummelses« Æra var endt, og at en Guldalder skulde oprinde for Italien. Det nye Kongeriges Digter Giosué *Carducci*, udbrød i Begejstring: »Du har sejret, o *Satan!*«, og som satanisk Protest mod Christi Statholder lod den gamle Garibaldist *Crispi* en Statue af Fritænkeren Giordano Bruno stille op udenfor Vatikankanets Vinduer. Paa alle Omraader begyndte den ny Regering *Kampen mod Christendommen* — alle religiøse Ordener, som ikke beskæftigede sig med Sygepleje og Undervisning, blev ophævede — Kirke- og Klostergodset sekulariseredes, og paa enhver Maade fremmedes Fritænkeriets Sag. Den moderne Liberalisme saae da ogsaa hen til Italien som til sine Drømmes Land, og den italienske Regering har ingenlunde skuffet de Forhaabninger, man satte til den. Derom vidner bedst den endnu i Aar stedfundne Ophævelse og Forfølgelse af alle katholske Foreninger, Sygekasser og Begravelseskasser o. s. v. Forholdet mellem Kongemagt og Vatikan er lige saa spændt nu, som for 28 Aar siden, da Piemonteserne drog ind gennem Brechen ved Porta Pia.

Men hvad Mening er der da i at tale om *Reaktionen i Italien?* Hvad vil det sige, at Italien viser os, hvad Danmark vilde blive, hvis Christendommen fik mere at sige i Ledelsen af Landets offentlige Anliggender, end den har nu? Der er simpelthen ikke sund Sans skabt i slige Udtalelser, og dog vedbliver vor »oplyste« og »folkelige« Presse

at servere dem for sine stakkels uoplyste og autoritetstroende Læsere.

Sandheden om Italien er jo en ganske anden. Italien viser os stik det modsatte af, hvad »Social-Demokraten« & Kompagni paastaa. Italien viser os, *hvad Danmark kunde blive for et frygteligt Sted, »hvis Fritænkeriets og hele den moderne, hensynsløse Struggler-Aand« fik Overhaand i det offentlige Liv.*

Thi Crispi, mine Herrer Social-Demokrater, var en Mand efter *Deres* Hjerte! Han var fuldtud en moderne Aand, frigjort fra den religiøse Fordummelse! Han var oplyst og frisindet — han troede hverken paa Himmel eller Helvede — han troede paa, at man har *dette ene Liv*, og at her gælder det at mele sin Kage — derfor blev han og hans Parti en Svøbe for Italien, og hans lange Regering blev Italiens Ruin.

Det lyder da noget underligt, naar »Social-Demokraten« nu forlanger, at Italien skal reddes ved, at »Præsternes Magt indskrænkes«. Herre Gud — Crispi har jo ikke gjort Andet! Det moderne Italien er helt baseret paa Princippet om Indskrænkningen af Præsternes Magt! Saa hvis det kunde hjælpe Noget, maatte der nu — efter 28 Aars Forløb — spores en stor Bedring i Stedet for den stadig stigende Elendighed dernede.

Dr. Georg Brandes, som i Sommer besøgte Italien, ønskede sig »en god Tyran«, der kunde tage Crispi og hans Venner i Nakken og befri Folket fra dets Plageaander. Men Dr. Brandes faar vistnok ikke sit Ønske opfyldt.

Der ligger nemlig en dyb Sandhed i den italienske Digters jublende Ord: »Du har sejret, o Satan!« Det synes virkelig, som om selve det Ondes Fyrste drog ind i Rom gennem hin historiske Breche, og som om den samme Potentat siden da har regeret det ulykkelige italienske Folk med sit Jærnscepter.

»Social-Demokraten« er sikkert ikke Mand for atter at mane den ubehagelige Gæst bort. Dertil maa der en Stærkere — som Regeringen i Kvirinalet imidlertid ikke kan paakalde uden at dødsdømme sig selv. Og dog er der kun denne ene Udvej. Den italienske Reaktion — som er *identisk med det hjemlige »Frisind«* — maa krybe til *Korset.*

Bønnens Apostolat.

Bønne over hele den katholske Verden udbredte Forening har, som bekendt, hver Maaned sin særlige Hensigt (*Intention*), i hvilken den daglige Opofrelse Maaneden igennem sker. Den maanedlige Intention for August iaar var saaledes »Katholikerne i Ecuador«, for September »den katholske Arbejderstand«, og nu i Oktober er Intentionen »Sone for offentlige Forargelser.«

Mindre bekendt turde det være, at der desuden gives *daglige Intentioner* for Bønnens Apostolat. I den Formening, at ogsaa disse kunde have Interesse for »Katholiken«s Læsere, af hvilke utvivlsomt mange er Medlemmer af Apostolatet, vil de for Fremtiden findes for en Uge ad Gangen heri Bladet, saaledes som de offentliggøres i den engelske *Messenger of the Sacred Heart*.

Intentioner

for Ugen fra 9—16. Oktober.

9. Oktober. *Søndag*. — Naade til ikke at udeblive fra den Messe, under hvilken der er Prædiken.
 10. Oktober. Villighed til at overtage andres Arbejde.
 11. Oktober. Omsorg for at lære Børn gode Manerer.
 12. Oktober. Naade til ikke at være vanskelig at gøre tilpas.
 13. Oktober. Ydmyghed til at underkue alle Rørelser af Skinsyge eller Pirrelighed, naar det drejer sig om Kærligheds- eller Nidkærheds-gærninger.
 14. Oktober. Taknemlighed for enhver Medgang, den være stor eller lille.
 15. Oktober. Iver for at være tidlig hjemme Lørdag Aften.
 16. Oktober. *Søndag*. Stor Attraa efter Hjærtets Renhed.

Trykfejl. Ved et Uheld indeholdt sidste Nummer af »Katholiken« følgende Trykfejl:

- S. 123, L. 7 f. o. *er*, læs: *var*.
 S. 123, L. 12 f. n. *Embropoint*, læs: *Embonpoint*.
 S. 127, L. 8 f. n. *Chaward*, læs: *Chamard*.
 S. 127, L. 7 f. n. *Benedichsstimmen*, læs: *Benediktsstimmen*.
 S. 127, nederste Linie: samme Fejl.
 S. 128, L. 24 f. o. *Ord* læs: *To Ord*.
 S. 128, L. 34 f. o. *som en*, læs: *som er*.
 S. 128, i Artiklens Slutning, maa læses: »Redaktionen af St. Benediktsstimmen, Abtei Emaus, Prag.«

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 18

Søndagen den 16. Oktober.

1898

Andagten til Vor Frue.

»Paakaldelsen af Maria . . . er en Græsselighed,« saaledes stod der at læse i en Artikel af *M.* i »Nationaltidende«s Søndagstillæg for 9. ds. Og Forfatteren klagede længe over denne »underlig Maade« at love og ære Jesus Christus paa, at man ærede og lovpriste Hans Moder og henvendte sig til hende om Forbøn. Forfatteren gik ikke saa vidt som visse Protestanter, der tror at love og ære Jesus ved at kalde Hans Moder for *Mutter Marie*, men i hvert Fald fandt han, at den katholske Mariapaakaldelse gjorde et dybt Skaar i den Ære, der tilkommer Vor Herre og Frelser.

En saadan Forargelse er aldeles ikke uforstaaelig og kan meget godt uspringe af en virkelig Iver og Nidkærhed for Herrens Navns Ære. Den skyldes ikke ond Vilje, men kun altfor snævre Ideer, Anvendelsen af altfor menneskelige Begreber paa guddommelige Ting, Jesus Christus tænkes besjælet af en saare jordisk Jalousie, der angst vaager over, at Han selv *direkte* og *personlig* faar al den Ære, der tilkommer Ham. Man har fuldstændig overstreget det vidunderlige Ord: *Hvad I have gjort mod den Mindste af disse mine Smaa, det have I ogsaa gjort mod mig*, thi man vil dog formodenlig ikke nægte Herrens Moder, der stod under Korset paa Golgatha, Ret til at regne sig blandt »disse Smaa«? Selv siger hun i hvert Fald, at *alle Slægter herefter skulle prise hende salig*, og Kirken har i Tillid til dette Ord fra Begyndelsen æret og lovprist Maria.

Maaske *M.* ogsaa vil indrømme os saa meget. Men *Paakaldelsen*, vil han sige, er og bliver en Græsselighed.

Jesus lærer os imidlertid selv, at hvadsomhelst der bedes om i Hans Navn, det vil Han give. (Joh. 14, 13). Men at bede i Jesu *Navn* vil sige at bede i Jesu Aand, i Samfund med Jesu Hjærte. Hele Kirken lever og virker i Jesu Navn, baade den stridende og den, som allerede har sejret og regerer med Christus. Men at alle Hellige *regerer* med Christus er formentlig intet tomt Ord; det er tværtimod et af de store Løfter, Jesus udtrykkelig gav sine Apostle. Hvad Under da for en Protestant, at den katholske Kirke lærer Marias og alle Helgens virkelige *Regimente med Christus* og lærer, at Marias Bøn i Jesu Navn har nærmest Vej til Jesu Hjærte og at vor Bøn, ofret af Mariae Haand, er Gud velbehagelig som hin Røgelse, der i Aabenbaringen opstiger af de Ældstes Guldskaaler og »er de Helliges Bønner«.*)

Saa langt er det da fra, at Paakaldelsen af Maria og alle Helgen kan krænke Herren, at Han endog har forjættet sine Disciple Magt til at gøre langt større Gærninger, end Han selv øvede i sit Jordelivs Dage.**)

Skulde Gud nemlig være skinsyg paa sine Skabninger? Nej, Han lover dem tværtimod, at de skal gøre større Undere, end Han selv har gjort — »thi jeg gaar til min Fæder,« siger Han. Hans egen større Forherligelse er enstydig med større Forherligelse for Hans Helgener.

Dette er christelig Tankegang. Tanken om, at den anden Person i Treenigheden skulde kunne krænkes ved Paakaldelsen af Marias Forbøn, er ligesaa uchristelig, som den Tanke, at det skulde kunne gøre Skaar i Jesu Ære, hvis en from Protestant sagde til *M.*: »Bed for mig, *M.*!«

Men lad os forlade Argumenternes golde Egne og lad os i Steden for yderligere og unyttige Ræsonnementer glæde os ved følgende skønne Ord, som Fader Faber har skrevet om

*) Apok. 5, 8.

**) Joh. 14, 12.

Andagten til vor Frue. De staar i *Growth in holiness.*
Side 49 f:

Uden denne Andagt er det indvortes Liv umuligt, thi et indvortes Liv er helt formet efter Guds Vilje, og vor kære Frue er ganske særlig Guds Vilje. Hun er Andagtens faste Grundvold. Men dette erindres ikke altid. Begyndere er ofte saa optagne af det aandelige Livs Metafysik, at de ikke tillægger denne Andagt tilstrækkelig Betydning. Jeg vil nævne nogle af de Omstændigheder, som de ikke tilstrækkeligt tager i Betragtning.

Andagten til Herrens Moder er ikke en Sirat paa det katholske System, en Overflødighedsgenstand, et Nips — den er ikke engang et Hjælpe middel blandt mange andre, som vi kan bruge eller ikke bruge. Den er en væsenlig Del af Christendommen. En Religion er strængt taget ikke christen uden denne Andagt. Det vilde være en anden Religion end den, Gud har aabenbaret. Vor Frue er et særligt Naademiddel, udtrykkelig indstiftet af Gud, og Vigtigheden af dette Naademiddel erkendes helst af den onde Fjendes Vrede derimod og det instinktmæssige Had, Hæresiet nærer dertil. Vor Frue er Halsen paa det mystiske Legem og forbinder alle Lemmerne med Hovedet, hun er saaledes al Naades Kanal og Midlet, hvorigennem Naaden uddeles. Andagten til hende er den sande Efterlignelse af Jesus; thi næst Hans Faders Ære var det den Andagt, som var hans hellige Hjærte nærest og kærest. Det er en særlig solid Andagt, fordi den stadig beskæftiger sig med Hadet til Synden og Erhvervelsen af grundige Dyder. At forsømme den er at foragte Gud og at saare Jesus, fordi hun er hans Moder. Gud selv har sat hende i Kirken som en særlig Magt; og følgelig er hun virkende og en Kilde til Undere og en Del af vor Religion, som vi ikke kan sætte til Side.

I Samklang med disse sande og skønne Ord siger Fæder andensteds (*The foot of the Cross*, ch. I):

»Fremfor alt er vor Herre skøn, saaledes som Han er-

kendes i sin Moder. Hvis vi elsker Ham, maa vi elske hende. Vi maa kende hende for at kende Ham. Som der ingen sand Andagt er til Hans hellige Menneskehed, uden den tænker paa Hans Guddom, saaledes er der ingen sand Kærlighed til Sønnen, naar den adskiller Ham fra Hans Moder og lægger hende til Side som et blot Redskab, Gud har valgt, som Han kunde vælge en livløs Ting, uden Hensyn til dens Hellighed eller sædelige Brugbarhed.«

Og længere fremme samme Steds hedder det:

»En ubedragelig Erfaring har lært os, at vi aldrig gaar hurtigere fremad i Kærlighed til Sønnen, end naar vi vander ved Moderens Haand, og at hvad vi har bygget sikrest i Jesus, det er bleven bygget med Maria. Der er ingen Tid spildt, naar vi søger Ham, hvis vi gaar til Maria, thi Han er altid dér, Han er altid *hjemme*.«

Saaledes skriver en af de frommeste Mænd, England har fostret,*) en Mand, der af mange Aars Erfaring kender Andagten til vor Frue og dens Virkninger paa det aandelige Liv, og hvis Vidnesbyrd derfor vel maa staa til Troende. Naar man betænker den dybe Kærlighed til Jesus, hvormom hver Linje i den engelske Konvertits Værker vidner, vil man bedre kunne vurdere, hvad *M.*, som aldrig i sit Liv har bedt et eneste *Hil Dig, Maria*, skriver:

»til *Christus* bedes der visselig ikke inderligere og bedre, naar man ligger (!) foran et *Mariabillede* og paa-kalder hendes Mellekomst.«

---

*) Den protestantiske *Morning Post* erklærede ved hans Død (27. Septbr. 1863): »Ingen kan nægte, at *Dr. Faber* var et af de inderlig frommeste, mildeste og elskværdigste Mennesker i Verden.«

Hvad var Middelalderen?

Tre Sider af Léon Bloys Bog „Là femme pauvre“.

— Middelalderen, mit Barn, det var en uhyre Kirke, hvis Mage man aldrig vil faa at se, før Gud vender tilbage til Jorden -- et Bedehus saa stort som hele Vesterleden og bygget paa ti extatiske Aarhundreder, der bringer En til at tænke paa Sabaoths ti Bud! Det var hele Verdens Knælen i Tilbedelse eller i Rædsel. Selv Gudsbespotterne og Blodmændene var paa Knæ, fordi der var ingen anden Stilling mulig i den frygtelige Korsfæstedes Nærværelse, som skulde igenkomme at dømme Jorden med Ild.

Udenfor, der var intet andet end Mørke, fyldt af Drager og djævelske Kunster. Man befandt sig stadig i Christi Dødsstund, og Solen viste sig ikke. De stakkels Folk paa Markerne arbejdede i Jorden, mens de bævede som af Angst for at vække de Hensovede, før Timen var kommen. Riddersmændene og deres Væbnere red tavse i Tusmørket langs den fjærne Synsrand. Alle Mennesker græd og bad om Naade. Nu og da aabnede et pludseligt Vindstød Portene, og de mørke Skikkelser udefra trængte helt ind i Helligdommen, hvis Lys gik ud allesammen. Da hørtes der kun ét langt Forfærdelsens Skrig, som gav Genlyd i begge Engleværdener, og som varede ved, indtil Forløserens Statholder havde opløftet sine frygtelige, besværgende Hænder. . . Middelalderens tusend Aar igennem har den christne Landesorg varet — fra Sancta Clotilde til Christopher Columbus, der tog Korsets Daarskaab med sig i sin Kiste.

En Dag for mange Aar siden oplevede jeg en af de store Loire-Oversvømmelser.

Jeg var meget ung, følgelig meget dum og saa lidet troende, som man er det, naar alle Lysters Braad brænder i En. Fireogtyve Timer igennem havde jeg været Vidne til en fortvivlet Befolknings paniske Flugt for den vilde, morderske Magt, der slugte Landsbyer, bortskyllede Broer, bortførte halve Skove og Lader fulde af Korn og Stalde med deres

Kvæg og hvirvlede alle Hindringer til Side, brølende som en Hær af Flodheste. Alt dette under en gul og blodig Himmel, der saae ud som en anden oprørt Flod og syntes at forkynde yderligere Ødelæggelser. Endelig kom jeg til en lille rædselsslagen By, og jeg fulgte en bleg Folkemængde, der strømmede ind i en gammeldags Kirke, hvor alle Klokkerne klemte de paa én Gang.

Jeg skal aldrig glemme dette Skue. Midt i det mørke Skib stod et gammelt forfaldent Helgenskrin, som var bleven slæbt frem fra sit Gemme under et Alter, og i Steden for Kærter brændte otte røde Baal om det paa Riste eller i Gryder. Rundt omkring laa Mænd, Kvinder, Børn, et helt knælende Folk, henslængt paa Fliserne med Hænderne foldede over Hovedet, og anraabte Helgenen, hvis Knogler var foran dem, om Frelse fra Landeplagen. Bønnen steg og sank som en mægtig Brænding, og bevæget af alt, jeg allerede havde set, gav jeg mig til at bede og græde med dette fattige Folk, og jeg erfor da med min Aands Øjne og med Sjælens Øren, hvad Middelalderen maatte have været!

Min Indbildningskraft henflyttede mig med et til hine fjærne Tider, hvor man kun holdt op med at lide for at bede. Det Optrin, jeg saae, blev for mig et Billede paa hundrede tusende lignende Scener, fordelte over tredive ulykkelige Slægter, hvis forbavsende Elendighed næppe findes omtalt i Historiebøgerne.

Fra Attila til Muselmændenes Indfald og Normannernes berømte Raseri, der varede hundrede Aar, havde Millioner af Ulykkelige udøst sig saaledes allevegne foran Levninger af Martyrer og Bekendere, der sagdes at være de fattiges og elendiges eneste Venner.

Vi andre er hint vidunderlige Taalmod's Børn, og da vi, efter Luther og hans Kølvand af Ræsonnører, fornægtede hine Paradisets Herskere, som havde trøstet vore Fædre, var det ikke mere end billigt, at vi blev udelukkede ligesom Hundene fra det Poesiens Gæstebud, hvortil hine enfoldige Sjæle havde været indbudne. Thi disse Bønnens Mænd,

disse Uvidende, disse Underkuede, som aldrig knurrede, og som vi selvtilfredse Idioter derfor ringeagter, de bar i deres Hjærter og deres Hjørner det himmelske Jerusalem. De tolkede deres Extase, som de kunde bedst, i Domkirkernes Sten, i Kapellernes glødende Glasmosaiker og paa Tidebøgernes Pergament, og naar vi har lidt Geni, er alt, vi formaar, at vende tilbage til hint straalende Kildespring . . .

François Coppée

og

Anarkismen.

(Af »Katholiken«s Redaktør i »Nationaltidende« for 8. ds.)

Efter lang Venten fandt jeg endelig i »Politiken« et Slags Svar fra *Dr. Georg Brandes* — men et Svar saa mat, at det næsten er ligt slet intet. Doktoren aftrykte atter et Brudstykke af et Krapotkinsk Brev — et Brudstykke, der drejede sig om noget ganske Andet end det, der er Stridens Kærne. Min Paastand om den russiske Theoretikers Forhold til den anarkistiske Praxis er ganske urokket, selv om Krapotkin ikke med højstegen Haand tilbereder Bomberne. Og, som Hr. Bibliotheksassistent H. O. *Lange* har gjort opmærksom paa i »Kristeligt Dagblad« for 30. September, skriver Dr. Brandes selv i sin Fortale til »Erobringen af Brødet« om Krapotkins Virksomhed, at den »efter al menneskelig Sandsynlighed vil have *lidet stilfærdige Følger*. Ja, netop! Bombeattentater er lidet stilfærdige, og Lucchenis Misgerning har fyldt Verden med Larm. Det viser sig da, at man særdeles vel kan blive enig med Dr. Brandes, og at han inderst inde meget godt véd, at uden Theori eksisterer der ingen Praxis — uden Voltaire og Rousseau ingen Robespierre — og uden Krapotkin ingen anarkistisk »propagande du fait«. Allerede Heine har jo set den øksebærende Liktør gaa som en Skygge bag Tankens Mænd.

I François Coppées sidste Bog — *La bonne souffrance* — som er en Skildring af Forfatterens Tilbagevenden til mere alvorlige Tanker om den alvorlige Ting Livet, findes der et lille Stykke, som passende kan tjene til Afslutning af

Striden mellem Dr. Brandes og Undertegnede. Coppée skriver:

»Med bitterlig Bedrøvelse har jeg netop læst en berømt anarkistisk Doktrinærs nyeste Skrift. Efter en bedsk Satire paa det menneskelige Samfund — en Satire, der altid er let og skreven hundrede Gange — spaaer denne revolutionære Theoretiker os et nyt Samfunds Komme — men hvor langt ude i Fremtiden og paa hvilke blodige Omvæltningers Bekostning! — et nyt Samfund, hvor Alle ligelig skal modtage Legemet og Aandens Føde, *Brød og Videnskab*, og skal være lykkelige, for saa vidt man kan være det, Ansigt til Ansigt med Lidelsen og Døden. Det er et Ideal, et relativt Ideal, paa hvis Triumf vi Alle burde arbejde.

»Men Milliarder Mennesker har levet uden at ane denne nye Dags Morgenrøde, og andre Milliarder vil endnu længe komme til at vente paa den, pinte af rasende Utaalmodighed. Thi Fremskridtet foregaar med en Langsomhed, der betager En Modet, og det er nu om Stunder temmelig vanskeligt at se, at den moderne Proletar egentlig er meget mindre ulykkelig end Oldtidens Slave.

»Imidlertid forøges Selmordenes Antal uophørlig. Fortvivlelesskrig genlyder allevegne, og aldrig har Rædselen for at leve været mere aabenlys hos tænkende Mennesker end den Dag i Dag. Derfor vil endnu mange ty hen til Christi Fødder; Han formaar at gøre os taalmodige under Lidelserne, og Han viser os, hinsides Graven, Sandhedens, Lykens og Retfærdighedens Land.»

Bønnens Apostolat.

Intentioner.

16. Oktober. Søndag. Stor Attraa efter Hjærtets Renhed.
17. Oktober. Omhu for at besøge Syge i Sygdommens og Dagens første Tid.
18. Oktober. Forening af vore Fortjenester med Herrens.
19. Oktober. Tillid til Guds Naade i Fristelser mod Kyskheden.
20. Oktober. Naade til at interessere os for Maanedens Intention.
21. Oktober. Taknemlighed for den Venlighed, der vises os af vore Omgivelser.
22. Oktober. Resignation overfor Livets Omskiftelser.
23. Oktober. Søndag. Omhu for ikke at være urimelige i vore Fordringer til andre.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 19

Søndagen den 23. Oktober.

1898

Det christne Demokrati.

Naar disse Linjer læses, er der allerede gaaet fjorten Dage siden Leo XIII. i en Tale til en fransk Pilgrimsskare af Arbejdere højtideligt indviede Udtrykket *det christne Demokrati* til Betegnelse for den katholske sociale Politik. Allerede i lang Tid havde det katholske Parti i Italien kaldt sig *Democrazia cristiana*, ogsaa i Frankrig havde Betegnelsen *la Démocratie chrétienne* været brugt. Men den monarkistisk-sindede Del af de franske Katholiker har stadig søgt at mistænkeliggøre det demokratiske Parti og at fremstille dets Ideer som et Vrøngbillede af Pavens Hensigter. Der er nu ikke mere nogen Tvivl mulig. Rom har sagt sig løs fra den falske Alliance med *l'ancien régime* og har anerkendt, hvad der findes af ret og rigtigt i det demokratiske System.

Allerede for flere Aar siden skrev Georges Goyau om Kirkens Fremtidsudvikling:

»Det første Stadium paa Kirkens nye Vej kan defineres saaledes: Brud mellem Pavedømmet og et vist Oligarki af rige Katholiker. Allerede ser man dem røre sig og blive urolige, baade i Frankrig og Belgien; de skjuler deres personlige Ængstelse under theologiske Bekymringsers Kappe; de sætter Gregor XVI. og hans Fordømmelse af Lamennais

op imod Leo XIII. Kirken gaar forbi dem uden at høre paa dem, som den fordem gik Lamennais forbi. Hine Rigmænd har grundet Arbejderforeninger, de støtter den »gode« Arbejderpresse, som underretter Arbejderen om hans Pligter og ikke om andet; de holder ikke af, at visse Genlyd af Encyclicaen *Rerum novarum* aabenbarer Arbejderen, at han ogsaa har Rettigheder. I dette Oligarki, hvorom jeg taler, vil der før eller senere ske en Spaltning; nogle vil holde op med at tjene Kirken og vil saaledes ikke genere den længer; andre vil vedblive at tjene den, men de vil nu underordne sig selv under Kirken, i Steden for at underordne den under sig. Af denne første Krise vil Kirken fremgaa fattigere, men friere.

»Og, stærk ved denne sin Frihed, befriet fra de slette Rigmænd, vil Christi Kirke blive hørt af de Fattige, det vil sige af Menneskehedens Flertal . . . Og Kirkeskibene vil fyldes; og efterat visse Folk af gode Grunde har holdt op med at sige, at Religionen er *god for Folket*, vil de Fattige fornemme, at Religionen simpelthen er *god*.

»Saasnaart dette andet Stadium er naaet, vil det tredje følge. Masserne, som giver Loven, vil undertrykke de utallige Hindringer, hvormed det gamle Regimente har hæmmet Kirkens Virksomhed. Fordum var Masserne katholske, men Lovgiverne ikke; deraf Kirkens første Nederlag. Nu regerer Masserne, men de er ikke længer katholske; deraf Kirkens sidste Nederlag.

»For at genoprette denne dobbelte Række af Nederlag, er det nok, at Kirken betræder den Vej, jeg har angivet.

»I dette Øjeblik gennemløber den det første Stadium. *Deposuit potentes de sede et exaltavit humiles.* (Luk. 1, 52).

»Imellem hine *Mægtige* vil nogle forarges og mange

vredes. Men intet i Verden vil opløfte dem af deres For-
nedrelse, hverken Kirken, som Gud til alle Tider har betroet
at give den religiøse Lov, eller de Smaa, hvem Gud i vort
Aarhundrede har overdraget at give den borgerlige Lov.

»Kirkens og de Fattiges parallelle Opstigning er be-
gyndt.«*)

Ord som disse kunde hidtil synes dristige. De ere det
ikke længer, efter at Paven selv har konsekreret Udtrykket
det christne Demokrati. Det er fra nu af det Feltraab og
den Farve, hvorpaa Christi Hær kendes.

Paven talte til en Forsamling af franske Arbejdere, som var
førte til Rom af den store katholske Fabrikant *Léon Harmel* —
den af de Rigmænd, der tjener Kirken uden Forbehold el-
ler Bagtanke. Hvert Efteraar har han nu en Aarrække igen-
nem ført de franske Arbejderpilgrimme til Rom, og af alle
disse Arbejdere kaldes han aldrig andet end *le Bon Père*,
»den gode Fader«.

Den Tale, Paven i hans og flere franske christne De-
mokraters Nærværelse lod Monseigneur Croy oplæse for Ar-
bejderne, lød saaledes:

»Højtelskede Sønner, som udgør det arbejdende Frank-
rig! I er ikke uvidende om, at der paahviler Eder alvor-
lige og betydningsfulde Pligter, som virker tilbage paa hele
Samfundet.

»I har nævnet Demokratiet; vi vil derfor ikke undlade
i den Henseende at lægge Eder følgende paa Hjærte:

»Hvis Demokratiet vil hente sine Inspirationer af den
ved Troen oplyste Fornuft; hvis det vil vogte sig for be-
draggerske og omvæltende Theorier og med from Resigna-

*) Léon Grégoire: *Le pape, les catholiques et la question sociale*,
pp. 274—276.

tion akceptere Forskellen paa Klasser og Stillinger som en Nødvendighed:

»Hvis det under sin Søgen efter en Løsning paa de talrige sociale Problemer, der opstaar dagligt, intet Øjeblik taber den overnaturlige Kærlighed af Syne, som Jesus Kristus erklærede for sine Disciples Kendemærke:

»Hvis, med et Ord, *Demokratiet vil blive christent, vil det skænke Eders Fædreland en Fremtid, fuld af Fred, Velfærd og Lykke.*

»Hvis det derimod giver sig Revolutionen og Socialismen i Vold; hvis det, ledet af taabelige Illusioner, hængiver sig til Fordringer, som nedbryder al social Ordens Grundlove, vil den øjeblikkelige Følge for Arbejderklassen være Trældom, Elendighed og Ødelæggelse.«

Paven gik derefter over til en Lovtale over de christelige Arbejdsgivere, især Léon Harmel. Hans Hellighed opfordrede Arbejderne til at stole paa hine Mænd, »der med saa megen Visdom, Retfærdighed og Ligelighed tildeler Eder Eders Løn og samtidigt underviser Eder om *Eders Rettigheder og Pligter*, idet de tolker Eder Kirkens og Kirkens Overhoveds store og frelsebringende Lærdomme«.

I Overensstemmelse med denne epokegørende Tale maa det forstaaes, naar *L'Univers**) fra sikker Kilde erfarer, at den hellige Fader, »træt af de verserende Polemiker«, har inddraget alle de hos de forskellige Kongregationer beroende Klager mod den saakaldte »Amerikanisme«, den amerikanske Paulist Fader *Hecker* og forskellige beslægtede Fænomener. Angrebene paa »Amerikanismen« og Klagerne over Fader *Hecker* er nemlig udgaaede fra det konservative katholske Parti, der ikke deler Leo XIII's vidtrækkende politiske Syn og

*) 11. Oktober d. A.

ikke forstaar, at Petri Efterfølger ikke kan binde Kirkens Sag til et døende politisk Systems. Tilmed er det jo kun den fælles Nød, som nuomstunder har forenet Monarkiet og Katholicismen; *l'ancien régime* var, i sin Magts Dage, gallikansk og alt andet end venlig stemt mod Petri Stol. Ligesom Napoleon har Ludvig XIV. selv forskyldt sit Dynastis Fald ved sin Adfærd imod Christi Statholder. Det tyvende Aarhundrede tilhører derfor hverken Bourboner eller Napoleonider; det tilhører — som Kardinal Manning har sagt — *Paven og Folket*.

„Brødre“

Hvo som siger, at han er i Lyset og hader sin Broder, han er endnu i Mørket. I Joh. 2, 9.

En af Indre Mission til Syrien udsendt dansk Missionær ved Navn H. J. Mygind fortæller i »Kr. Dagbl.« for 17. ds. om sin Virksomhed. Han synes ikke at have omvendt en eneste Muhamedaner til Christendommen, skønt han nu allerede har arbejdet i længere Tid dernede; i Steden foretrækker han at missionere blandt de stedlige Kristne, som han finder meget uomvendte allesammen. Dette gælder ikke blot Katholikerne, men ogsaa Hr. Myginds Brødre i Protestantismen; han missionerer allevegne, hvor han kan komme til, og trænger sig med stor Fripostighed ind paa andre protestantiske Missionærers Omraader, idet han lader disse sine Troesfæller høre, at de er uomvendte, vantro o. dsl. Naar disse da søger at lukke Dørene for den ukaldede Gæst, letter han sit Hjærte ved at skælde dem Hæder og Ære fra i »Kristeligt Dagblad« *) og nedkalde Himlens Straf over disse

---

*) De sammenlignes f. Ex. med Kain, der dræbte Abel, og med Tyrkerne, som myrder de christne i Armenien.

Mennesker, der har været ugudelige nok til at vise den Guds Mand Mygind Døren.

Nedenfor gengiver vi i al dens Ejendommelighed Myginds egen Beretning. Man ser, hvorledes dette Menneske i fuldkommen Forblindelse forvexler sin egen Sag med Guds Sag, og hvorledes han med uhyggelig Skadefryd glæder sig, da en stor Sorg rammer hans væsenlige Modstander paa Missionsmarken. Med grusomt Velbehag udmaler Mygind sig alle Enkelthederne i den Andens Ulykke og dvæler tilfreds ved den Tanke, at Gud nu har »taget sig af« Myginds Fjende.

Den besynderlige Missionær skriver:

»Adskillige af dette Blads Læsere ville mindes, hvad Krohn og jeg i Vinter bleve Vidner til i Drengeskolen i Brumana, at baade Lærere og Dreng, Smaa og Store, syntes at vaagne op af Syndesøvnen. Hvor Mange, der virkelig vare omvendte, var jo ikke let for Mennesker at bedømme; men snart skulde disse Unges Tro prøves i Trængselens Ildovn. Skolens Forstander rejste nu til England i Foraaret, og en anden Missionær skulde foreløbig forestaa Skolegeringen. Han er en ung, flot Englænder, som før med stor Iver holdt Møder baade for Druser og Kristne; om han nogensinde har ført Sjæle til Jesus, ved jeg ikke, men i den Tid, vi have kendt ham, er han mere og mere blevet en Fjende af levende Kristendom.

»I disse Egne, hvor de første Disciple, fyldte med Helligaanden, vidnede om Jesus, saa at mange Sjæle gik over til Livet, men hvor senere Muhameds Løgnlære kvalte Livet her, fik Djævelen nu denne unge Missionær til at begaa en Skændselsgerning, som ikke meldtes i Aviserne sammen med Myrderierne i Armenien, men som sikkert er opskrevet i Himlen; thi den Herre Jesus vaager over sine Smaa. Her stod nu disse unge Mænd eller Dreng, lige vaagnede op af den Søvn, som næsten alle Sjæle hvile i i dette Land; flere af dem havde erfaret det evige Livs Kraft, men det var jo gan-

ske nyt for dem, og de vare unge, og Ingen kunde støtte dem, men Alle vare derimod rede til at kvæle dette friske Skud fra Jesustræet. Hvorledes tog saa denne nye Sjælesørger Vare paa disse dyrebare Sjæle? Han gav dem vist nok af Prædikener; men de sande Troende forfulgte han med bidende Spot. Den første Følge af dette var, at de uomvendte Dreng og Lærere fik nyt Mod til rolig at fortsætte deres syndige Liv og igen begynde at spotte og forfølge de Troende; til dem sluttede sig saa Flere, som kun havde fremhykket Tro; de Søgende holdt op med at søge. Tilbage blev saa kun en lille Flok Dreng og den ene Lærer, de førte en meget fortrykt Tilværelse, næsten ganske uden aandelig Støtte, som de vare. I Forsommeren besøgte den troende Lærer Krohn og mig i Schweifait, saa vi kunde tale og bede med ham; i ham have vi faaet en kær Broder, som ønsker intet Mindre end at »følge Lammets, hvor det gaar«. Snart efter kom vi i Besøg i Brumana; vi kunde privat tale med vore kære Venner blandt Drengene; jeg fik ogsaa Lov at holde et Møde for dem; men det var nu som en Forsamling af døde Sten. Jeg forstod, at overfor en saadan Forargelse, som her var givet, var Menneskehjælp forgæves, men at Gud selv vilde tage sig af denne Sag; efter at jeg ved et senere Besøg havde søgt at advare Skolens Forstander, fik jeg intet andet Resultat end at blive beskyldt for at være en Sværmer. Saa overlod jeg ham til Gud, idet jeg tænkte med Undren paa, hvad den almægtige, hellige Gud vel skulde blive nødt til at gøre ved dette lille Kryb, skabt af Støv, som under Gudfrygtigheds Maske forfulgte Hans udvalgte Smaa. Da jeg saa fornylig hørte, at hans eneste Barn, en sød lille Dreng, havde ligget 3 Uger af en forfærdelig Kighoste og nu var udtæret og elendig, da kunde jeg kun udbryde: »Det var ogsaa paa Tide, at Gud begyndte at tage sig af den Mand!« Lad vilde Menneskeædere eller blodtørstige Tyrker eller Pavens fanatiske Munker eller til Nød uomvendte lutherske Præster have Privilegium paa at

forfølge Herrens Hellige! Men naar ogsaa evangeliske Missionærer begynde paa det Samme, da lyder der et Skrig fra Jorden til den levende Gud, højere end fordem fra Abels Blod; thi her er Brodermordet Sjælemord. Her maa Gud gribe ind; og det gør Han.

»Længe nok har jeg opholdt mig ved denne Missionærs Bøddeltjeneste og skal nu ikke fortælle flere lignende Skændselsgærninger fra dette Land, som synes at være fuldt af Forargelser«.

Bønnens Apostolat.

Intentioner.

23. Oktober. Søndag. Omhu for ikke at være urimelig i vore Fordringer til Andre.

24. Oktober. Selvfornægtelse, saa at vi retter os efter Andre.

25. Oktober. Sorg over det Tab af Naade, Undladelsen af Morgenopoffrelsen medfører.

26. Oktober. Tillid til Christi Løfter til Hans Kirke.

27. Oktober. Energisk Opmærksomhed overfor vore svage Sider.

28. Oktober. Omhu for at Børn læser paa deres Lektier hjemme.

29. Oktober. Mod til at vise, at Herrens Interesser ligger os paa Hjærte.

30. Oktober. Søndag. Glæde i Sorg.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtager »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A, og træffes daglig fra 9—10 og fra 2½—3½.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 20

Søndagen den 30. Oktober.

1898

Barmhjærtighed.

Af Ernest Hello.

Af denne store, i levende Live ukendte eller miskendte katolske Tænkere vil „Katholiken“ efterhaanden bringe enkelte udvalgte Stykker i Oversættelse. Det nedenstaaende var i sin Tid offentliggjort i Tidsskriftet „Taarnet“, oversat af Pseudonymen *Francesco*.

I.

Man maa forstaa hinanden. Jo skønnere et Ord er, desto farligere er det ogsaa. Man gør sig ingen Forestilling om Sprogets store Betydning. Ordene er Brød eller Gift, og den almindelige Forvirring i Sproget er en af vor Tids Karaktertræk. Sproget er et Redskab, som er farligt, fordi det er føjeligt. Man kan misbruge det, som man lyster, det protesterer ikke. Det lader sig vanære, og den Vold man øver mod det, viser sig kun i den fuldstændige Forvirring, som opstaar i Begreberne.

Der er et Ord af St. Paul, hvis Dybde har undgaaet Opmærksomheden. Folkenes Apostel erklærer, at kunde han end flytte Bjerge ved sin Tro, uden Barmhjærtighed var det intet.

Hvem forstaaer Rækkevidden af dette Ord? Den som udtalte det, kendte saare skjulte Ting.

Satan er den, som aldeles ikke elsker, siger Sta. Therese, og af Satans egen Mund hørte Sta. Brigitta en forfærdelig Tilstaaelse. Satan taler til Jesus Christus og siger disse Ord: O min Dommer, jeg er Kulden selv!

Den, som ikke elsker, han er intet — siger St. Paul. Hvilken Forbindelse er der mellem Intetheden og Syn-

den? Hvilket Navn vilde vel Kærligheden bære, og hvilket Navn vilde det Værende eje i et Sprog, som var ophøjet over alle menneskelige? Mon det ikke skulde være det samme Navn? Hvorledes det nu end forholder sig med disse dybe Mysterier, moralsk set er Barmhjærtigheden Livets Lov. Den er selve Handlingens Drivkraft. Hvis Menneskene ikke var i den Grad bebyrdede med Forretninger, kunde de maaske tænke et Øjeblik paa denne Sag, der er altfor ligefrem til at bemærkes, altfor dyb til at forstaas.

Men da Barmhjærtigheden er noget saa ophøjet, ja selve Skabningens Realitet, Marven af dens Ben, saa maa Misbruget af Barmhjærtighed, og den daarlige Brug af dens ophøjede Navn være særlig ondartet, særlig farlig. *Optimi corruptio pessima*. Jo skønnere et Navn, des skrækkeligere, om det vender sig mod Sandheden, bevæbnet med den Magt, det fik til at give Liv; hvilken Tjeneste yder det da ikke Døden?

Men man vender just Barmhjærtighedens Navn *mod* Lyset, hver Gang man undlader at knuse Vildfarelsen, og forhandler med den under Paaskud af at vise Mennesker Hensyn. Man vender Barmhjærtighedens Navn mod Lyset, hver Gang man bruger det til at blive svag i sin Følelse af Modbydelighed for det Onde. I det hele ynder Mennesket at blive svag. Svaghed er tiltalende for vor faldne Natur; og yderligere er *det*, at man ingen Afsky nærer for Vildfarelsen og det Onde, for Helvede, for Djævelen, en Art Undskyldning for det Onde, man selv er befængt med. Afskyr man mindre det Onde i Almindelighed, bereder man sig maaske en Undskyldning for det Onde, man kæler for i sin egen Sjæl! Mennesket er i Begyndelsen overbærende i Almindelighed, senere kommer Overbærenhed for hver enkelt Svaghed, der søger at overvælde ham, og tilsidst hævder han, at al »Gaaen paa Akkord« er Barmhjærtighed.

II.

Man lægger ikke Mærke til disse Ord af David: *qui diligitis Dominum, odite malum.*

Den Dag det Onde kom ind i Verden, fødtes et uforsonligt Fjendskab. Barmhjærtigheden, Kærligheden til Gud, forlanger, forudsætter, befaler Had til Guds Fjender.

I Menneskets Verden bedømmer man ikke et Venskab efter Følelsernes Varme i den daglige Omgang, men efter den Sympathi, som vises under Lidelser. Er din Ven lykkelig, kan du til Tider være kølig overfor ham, og dog være hans Ven. Men er din Ven ramt af personlig Ulykke eller ærekrænkende Angreb, og du staar kold og føleløs, da er du ikke mere hans Ven.

Qui diligitis Dominum, odite malum.

Jeg forestiller mig en god og klog Moder. Der er et bestemt Forhold, som hun frygter paa sin Søns Vegne, et Venskab, hun gjerne vil bryde, en Fortrolighed, der faar hende til at skælve. Og dog synes det Menneske, i hvis Nærværelse hun føler Frygt, at være hendes Søns Ven. Tilsyneladende er der intet, som berettiger hendes Forudindtagethed, der ligner et Lune eller en uforklarlig Antipathi.

Naar noget saadant finder Sted, varer det sjælden længe, inden det Øjeblik kommer, som retfærdiggør Angsten. Barnet var virkelig i Fare, og Moderen følte det uden at vide det. Afskyen for en fuldstændig ubekendt Ting opstod i hende, og denne Afsky var født, ikke af Viden, uden Kundskab, men fuld af Klarhed. Hvoraf var Afskyen for det Onde født? Den var født af Kærlighed.

III.

Josaphat er en af Historiens dunkleste Personer. Skriften er saa karrig paa Enkeltheder, saa højtidelig i sin Tavshed! De, som kun kendes fra Skriften, staar bestandig for os som hyllet i Skygger, i lysende Skygger, fulde af Rædsler og Mysterier. Josaphats Navn betyder Retfærdighed.

I Josaphats Dal mødes alle Skabninger; et sidste Møde er det, Mødet for Dommen! Hvilke Blikke vendes ikke mod denne Dal! Hvilke Skrig! Og hvilke kvalte Sukke! Hvilken knugende og rædselsfuld Tavshed, hvilke Ting, hvilke Ord har paakaldt Josaphat!

Han saae sine Fjender tilintetgøre hinanden! Han sagde det Ord, som synes et Skrig fra Dybet, Retfærdighedens Ord, der paakalder Magten og vilde fortvivle, om Magten ikke var til: *Domine Deus ergo judicabis eos?* Trangen til Retfærdighed blev en Magt, og de der var komne for at bekæmpe ham, tilintetgjorde hinanden indbyrdes. De dømte sig selv. Og ved deres store Antal gjorde de det, som Josaphat ikke kunde gøre *paa Grund af* deres store Antal.

Thi det er Almagts Vane at forvandle Hindringer til Midler. Josaphat følte sig i sin Ydmyghed alt for svag til at modstaa Mængden. Paa sig selv øver Mængden Josaphats Hævn; den sønderriver sit eget Bryst, den skriver med sit Blod sin Fjendes Navn. Jeg gentager det: Josaphat betyder Retfærdighed, og Mængden, mod hvilken han paakalder Jehova, straffer sig selv og begaar Selvmord i Stedet for den Forbrydelse, den vilde have øvet.

Paa det Sted, hvor Josaphat bad og sejrede, blev en Jomfru begravet, og denne Jomfru er Maria, Guds Moder.

Menneskenes Navne har uhyre Betydning, en Betydning, som vi ikke erkender, fordi den er over vor Forstand. *Menneskenes Navne fortæller deres Væsen*; deres Indhold forraader sig i dem. Hvilken Betydning har nu han, som hedder Josaphat? (Josaphat, Dom!) Det er forbavsende, at Menneskene gennem Aarhundreder beskæftiger sig med denne Dal, hvor Maria blev begravet, hvor Ofrene skal mødes med deres Bødler, Dalen, hvor Løgnen skal blive besejret, Nederdrægtigheden afsløret, men de har ganske glemt den Mand, som sandsynligvis var en vældig Personlighed, og hvis Navn blev Navnet paa den Dal, hvor Retfærdighed for evigt skulde aabenbare sig.

Men denne store Josaphat, hvis ukendte Vælde forfærder Tanken, fik en Bebrejdelse af Gud.

Thi han havde sluttet Forbund med Israels Konge. Slutte Forbund med Fjenden, det er den hemmelige, den forfærdelige Forbrydelse.

Der er aabenlyse Forbrydelser, det ydre Livs Forbrydelser. Men det indre Liv, som har alt, har ogsaa sin særegne Forbrydelse. Dets Forbrydelse er at slutte Forbund med Fjenden.

Kærligheden maales efter den Afsky, man nærer for Vennens Fjende. Israels Konge var Guds Fjende, Josaphat havde glemst det, som Gud afskyede.

Forbund, Tilnærmelse, aandeligt Naboskab med Fjenden, er en Forbrydelse mod det indre Liv! Men det indre Liv, det er Æren, naar der er Tale om Gud. *Den* er Gud nærmest, som skælver stærkest for hans Majestæt. En Forbrydelse mod Hans Navn kroner de helliges Pander med Rædsel. Den, som følte Ærens Pust paa sin Pande, bliver uforsonlig overfor Synd mod Æren.

Barmhjertigheden driver ham, derfor er han umedgørlig, den forpligter, som høj Adel forpligter, til ikke at give sit Samtykke til det, Hadet elsker. Den, som underhandler med Vildfarelsen, kender ikke Kærligheden i dens Fylde og Kraft.

IV.

Efter en lang og trættende Krig har Konger ofte afstaaet befæstede Stæder til hinanden. Saadanne Indrømmelser gør man for at faa Ende paa Krigen. Men man kan ikke handle med Sandheder som med befæstede Stæder. Skal der slutes en virkelig Fred, kræves der Omvendelse, ikke Akkord. Retfærdigheden er helt og holdent det, den er.

Sker en Tilnærmelse mellem to Mennesker, uden den skyldiges Hjærte har forandret sig, og han tror, et Haandtryk er tilstrækkeligt Vederlag for Anger, saa viser denne Tilnærmelse snart sit rette Væsen, viser, hvad den indeholder. Det er en ny Adskillelse, under Tiden dybere end den første. Den tilsyneladende Fred, som en Elskværdighed køber og betaler, er ligesaa modsat Barmhjertigheden, som Retfærdigheden, thi den graver en Afgrund, hvor der kun var en Grøft. Barmhjertigheden vil altid Lyset, og Lyset flygter for det mindste Skin af en Gaaen paa Forlig. Al Skønhed er Fylde. Fred er maaske den Sej, som er sikker paa sig selv.

Hvad vilde man sige om en Læge, som af Humanitet mod Sygdommen ikke vilde helbrede den? Denne fintfølende Sjæl vilde sige som saa til sin Klient: Min Ven, De maa være barmhjertig. Den Kræft, der opæder Dem, er sikkert nok i god Tro. Vær rimelig og slut Venskab med den. Man bør være tolerant, man maa se Tingene fra Modstanderens Synspunkt. I denne Kræftbyld er der maaske et Dyr; det ernærer sig af Deres Kød og Blod; har De virkelig Mod til at nægte det, hvad det behøver til Livets Ophold? Det stakkels Dyr vilde dø af Sult. Jeg har som sagt al Grund til at tro, at Deres Kræft er i god Tro, og jeg beder Dem derfor opfylde en Barmhjærtighedspligt mod den.

V.

Det er det nittende Aarhundredes Forbrydelse ikke at hade det onde, men at gøre det Tilbud. Der er kun et Tilbud, man kan gøre det Onde, det er, at det skal forsvinde. Hvilken som helst Overenskomst, man slutter, med det Onde, er ikke dets delvise men dets fuldstændige Sejr, thi det Onde forlanger ikke altid at forjage det Gode; det beder om Lov til at bo sammen med det. Et hemmeligt Instinkt lader det Onde forstaa, at naar man beder om noget, beder man om alt. Saa snart man ikke hader det Onde, føler det sig tilbedt.

Freden er, som jeg sagde, en Sejr, der er sikker paa sig selv. Freden forudsætter en fuldstændig Sønderknuselse.

Sønnen synes Toppunktet af menneskelig Virksomhed. Naar den legemlige Anstrængelse har gjort sit Arbejde og naaet sit Maal, sover Mennesket ind. Det er Livet, som samler sig; Anstrængelsen har sejret udenfor, den vender sig mod det indre Liv for ogsaa at sejre dér, thi Hvilen er den helbredende Krafts Sejr over den arbejdende. Freden ligner Sønnen. Den er Andagten hos den sejrende, der har øvet sit Værk og naaet sit Maal og nu beder Livets Kilder skænke ham ny Kraft og den indre Sejr ligesaa fuldt som den glimrende ydre Sejr.

Men for at det kan blive saadan, for at Fred virkelig kan blive Fred, maa Relfærdigheden være sket Fyldest. Lyset og Varmen maa strømme ud og dræbe Fjenden, thi Fjenden er Kulden. Det Slette maa udrydes, ikke tilsløres. De, som vil omfavne hinanden, maa ikke ængstes af nogen Rødme. Det Absolutte er Sejrens Kyskhed.

Lys i Natten.

(Af den nylig udkomne Bog „Lignelser“.)

Dren, som skriver dette, stod for nogle Aar tilbage sammen med en ung Munk ved Vinduet i et Kloster. Det var en Foraarsaften. Mørket faldt paa; fra Skoven ligeoverfor paa de store Bjerge høstes den sidste Pippet og Kvidren af Fuglene, der puttede sig til Ro. Ellers var alting ganske stille; de første Stjærner dukkede frem af den dybe Uendelighed.

Vi stod og talte sammen om de store Stæder, som vi begge kendte. og som laa langt borte, og hvor det nu blev Aften ligesom her. Langs alle Gader tændtes nu de skærende hvide Blus, og paa Torve og Pladser lyste de elektriske Søvlamper. Og ingen saae til Himlen og til Stjærnerne, men alle Blikke var fangne af straalende menneskelige Ting. Og Vogne rullede hastigt gennem Gaderne, som var de paa Jagt efter Lykken, og Kafeer og Theatre fyldtes, og Synden strejfede, pudret og pyntet. gennem Staden, og Leddiggangen fulgte dens parfumerede Spor. Og et stort Lys og megen Lyd slog op mod Himlen som for at trodse og tilintetgøre Guds stille Nat.

Vi talte om dette, og Munken, som stod ved Siden af mig, sagde:

»Jeg har læst en Gang, at naar man kommer meget højt til Vejrs i en Luftballon, forandrer Jorden helt sit Udseende og har ikke den Kugleform, man skulde vente. Den viser sig tværtimod paa den ganske modsatte Maade — som *en dyb Skaal*, der bliver dybere og dybere, jo højere man stiger.

»Jeg tager dette som et Billed paa det Blik, hvormed Gud betragter Verden fra sin Himmel. Han ser ikke Tingene, som vi ser dem — snarere paa den ganske modsatte Maade. Betænk, at Han er Modsigelsernes Gud! Betænk, at Han, der er Verdens Konge, lader sig nagle til Korsets Træ af sine egne Skabninger, og at den ringeste Usling paa Jorden har det i sin Magt ved sin Synd at drive Naglerne dybere ind i sin Skabers saarede Hænder og at trykke Tornekronen tættere om Hans Iøllige Pande! Ak, om de stolte Fritænkere, der forhaaner og forfølger Jesus, gjorde sig rede for, hvor forladt, hvor ensom, hvor bespottet den almægtige Gud hænger paa sit haarde Kors og venter paa Menneskenes Kærlighed, jeg troer, at mange kolde Hjærter vilde

smælte. og at mangen Vantro vilde synke paa Knæ som Paulus. slagen af Ynk med Den, han hidtil har forfulgt. .

«Se, Guds Maal er ikke Menneskenes Maal. Det Høje er lavt for Ham. og Hans Aand færdes i Dalene, paa de ydmyge Steder. *Suscitans a terra inopem et de stercore erigens pauperem*, som vi sang til Vesper, i Magnificat.

»Derfor tænker jeg mig ogsaa, at det Lys, hvori hine store Stæder hver Aften straalere — den verdslige Glædes og den hedenske Klogskabs falske og grelle Lys — at det har uendelig mindre Værd for Gud end et eneste svagt oplyst Vindu i en fattig Bondestue, hvor en from Familie beder sin Aftenbøn ved Skæret af et enligt Tællelys. Jeg tænker mig, at hint store, stærke, hvide Lys, der pranger og praler som Symbol paa Oplysning og Kultur, at det kun er *Mørke* og sort Nat for Gud, og at Han i Bondehyttens svage Kærte genkender Lys af sit eget Lys — der er den sande Oplysning og den virkelige Dannelselse.

»Og saaledes skuer Gud, naar Hans Blik i de lange Nætter gaar henover Jorden, Afgrundsmørke, hvor Mennesker tror, at Lyset vælder som af en sprudlende Brønd. Men ud over de stille Marker ser Han Hjemmenes Lys brænde som et roligt Spejlbilled af Himlens evige Stjærner.«

Det var bleven mørkt, mens Munken talte. Nede i Dalen tændtes der Lys i Vindu efter Vindu.

Langsomt og højtideligt løftede Munken sin Haand og gjorde Korsets Tegn ned over Landsbyens lave Huse. Og han vendte sig og gik bort, og hans Afskedshilsen lød som sædvanlig: »Lovet være Jesus Christus.«

Bønnens Apostolat.

Intentioner.

30. Oktober. *Søndag.* Glæde i Sorg.
 31. Oktober. Taalmodighed med vor Utaalmodighed.
 1. November. Betragtning af den hinsides Herlighed.
 2. November. Lejlighedsvis, andægtige Kirkegaardsbesøg.
 3. November. Moden Overvejelse før vi gør noget, som ikke kan gøres om.
 4. November. Attraa efter den h. Kommunion som et Helliggørelsesmiddel.
 5. November. Omhu for ikke at lade Børn være ude sent.
 6. November. *Søndag.* Omhu for ikke ved Besøg at afholde vore Venner fra at besøge Aftengudstjenesten.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 21

Søndagen den 6. November.

1898

Kærlighed til de Fattige.

Som bekendt er Bønnens Apostolats Intention for November Maa-
ned *Kærlighed til de Fattige*. Om dette Æmne skriver *The Messen-
ger of the Sacred Heart*:

Yigesom vi ikke kan se en stor Bys hele Skikkelse og
Udstrækning, uden vi stiger op i et højt Taarn og der-
fra se alt som et Panorama for vore Fødder, saaledes kan
vi heller ikke danne os noget rigtigt Begreb om den christne
Fattigdom og den christne Barmhjærtighed, med mindre vi
opløfter vor Sjæl til en altomfattende Sandhed, som sætter
os i Stand til at overskue hele Fattigdommens Rige, saaledes
som dette belyses af den Hellige Skrifts Ord og den christne
Religions Lærdømme. En saadan Sandhed synes at rummes
i St. Pauli Ord til Galaterne (6, 2) »Bærer hverandres Byrde«.

Det er sandt, at den første, overfladiske Mening af St.
Pauli Forskrift er, at vi gensidig skal bære over med hver-
andres Fejl, thi dette følger af det umiddelbart foregaaende:
»Brødre! dersom og et Menneske bliver overilet af nogen
Brøst, da hjælper ham til Rette, I Aandelige, med Sagtmodig-
heds Aand, men se til dig selv, at ikke og du bliver fristet«.
Men St. Pauli store Hjærte, som er opfyldt af den Hellig
Aand, synes at aabne sig for en langt videre gensidig Kær-
lighed, naar han samler sin Lære angaaende Overbærenhed
i Ordene »Bærer hverandres Byrde«, thi han tilføjer straks
derpaa: »og opfylder saaledes Christi Lov«.

Lad os, fra denne apostoliske Forskrifts høje Ståde, nu

se ud over den christne Fattigdoms og den christne Kærligheds vidtstrakte Rige.

»Bærer hverandres Byrde og opfylder saaledes Christi Lov«. Hvad er Christi Lov, som vi skal opfylde? Det er Kærlighedens Lov. »Et nyt Bud giver jeg Eder, at I elske hverandre. (St. Joh. 13, 34).

En af de første Ting, som udkræves til Opfyldelse af denne Kærlighedens Lov, er ganske sikkert hin gensidige Forsonlighed og Overbærenhed, som lægges os paa Hjerte af St. Paulus; en Sandhed, som Vor Herre selv har lært os daglig at ihukomme, ikke blot én men mange Gange om Dagen, naar vi siger: »Forlad os vor Skyld, som og vi forlade vore Skyldnere«. Sikkerlig er dette Begyndelsen til at opfylde Kærlighedens Lov. Men den fuldstændige Opfyldelse af denne Lov omfatter al menneskelig Nød lige saa vel som alle menneskelige Fejl: Sygdom, Sorg, Uheld, Tab, Fattigdom — alle disse Byrder maa vi bære for hverandre, hvis vi fuldkomment vil opfylde Christi Lov.

For nu at forstaa, hvorledes Fattigdommens Byrde kan bæres af den ene Christne for den anden, maa vi undersøge Grundvolden for den christelige Kærligheds Bygning, nemlig den Kendsgærning, at vi alle er Lemmer paa ét Legeme, Christi mystiske Legem.

Erkendelsen af denne Kendsgærning løfter straks vor Kærlighed uendelig højt op over den blot naturlige Sympathi, Medfølelse og Venlighed; den hæver den uendeligt over, hvad der nuomstunder gaar under Navnet Filantropi, hvilket Navn er godt nok, hvis det blot ikke blev brugt for at udtrykke noget meget ufuldkomment. Først og fremmest maa vi dernæst gøre os indlysende klart, at sand christen Kærlighed hviler paa det hele Christenlegemes overnaturlige Enhed i Jesus Christus. Dette vil føre os til at trænge dybere ind i den Sandhed, at hvadsomhelst vi gør mod et Lem paa hint Legeme, fordi han er et Lem, det er: fordi han er en Discipel, og fordi han lider, det gør vi mod Christus selv. Ethvert lidende Lem fremstiller for os vor lidende Herre.

Naar vi derfor, med Hensyn til Fattigdommen, siger »Bærer hverandres Byrde«, hvad mener vi saa dermed? Byrden er den christne Fattigdom, og de Fattige er i dette Fattigdommens Kongerige Kongens — Christi — lykkelige Repræsentanter.

Christus bar i sin Fattigdom vor Byrde — vore Synders Byrde. Han valgte Fattigdom som en af de Lidelser, ved hvilke Han vilde sone vore Synder, fordi denne Verdens Rigdom og Forfængelighed leder til Synd. Han valgte desuden Fattigdommen for at give os et Forbillede, at vi maatte følge Ham efter, om ikke i ydre Armod saa dog i Aandens Fattigdom. Det var ikke Hans Hensigt at fri Verden fra Fattigdom, men snarere at hellige og forædle denne Byrde og gøre den til sit Riges Særkende; derfor sagde Han: »Salige ere de Fattige, thi Himmeriges Rige er deres«. Andre legemlige Lidelser var ikke altid over Ham; Fattigdommen forlod Ham aldrig. Derfor sagde Han ikke, at der altid skulde være Martyrer i Hans Rige, men Han sagde, at der altid skulde være Fattige. »Mig have I ikke altid, men de Fattige have I altid hos Eder«.

Fattigdom har altid været en af Verdens Byrder, til Straf for Synden. Men fra den Time, Christus var født i en Stald, var der en anden Grund til, at Fattigdommen skulde forblive i Verden indtil Enden — ikke saa meget som en Straf for Synden, men snarere som et Kendetegn paa det Rige, der overvinder Synden. Denne i sin Tid afskyværdige Byrde blev saaledes en kongelig og højst attraaværdig Byrde; de Fattige blev oprejste fra deres Skarnhob, ikke blot for at sætte sig mellem Folkenes Fyrster, men ogsaa for at være selve Kongens Brødre og bære Hans kongelige Byrde. Saaledes er det, at vi i de Fattige møde vor Mester, Jesus Kristus; det er i Hans Fattige, at vi se, hvorledes Han har vor Byrde; det er ved Kærlighed til Hans Fattige, at vi til Gengæld tager Hans Byrde paa os: »Bærer hverandres Byrde, og opfylder saaledes Christi Lov«.

Hvad vilde vi have gjort, hvis vi havde set Jesus Chri-

stus bære vor Byrde, som vi nu se de Fattige bære den? Vi kunde ikke have taget hele Byrden af Hans Skulder, thi det var ikke Hans Vilje; heller ikke er det nu Hans Vilje, at der i noget Land nogen Siinde ikke skal findes Fattige, som fremstiller, hvorledes Han bærer vor Byrde. Men vi kunde have tjent Ham, eller vi kunde have hjulpen hine udvalgte Sjæle, hvis Forret det var at tjene Ham.

Saaledes er det endnu. Vi kan ikke befri Verden for Fattigdom, thi ellers vilde vi befri den for Christi Rige. Men vi kan bære Christi Fattiges Byrder ved at tjene dem og ved at hjælpe hine trefold velsignede Sjæle, som ofrer deres Liv, deres Frihed og deres Gods til at tjene de Fattige, de Gamle, de Syge og de Forældreløse.

Langt fra os være den hedenske Foragt for Fattigdommen. Lad os hellere være af St. Johannes' Almissegiverens Mening, hvis første Bud, da han i det syvende Aarhundrede blev Patriark af Alexandria, var, at man skulde forfatte en nøjagtig Liste over hans Herrer. Da man forundret spurgte, hvem hans — Patriarkens — Herrer var, svarede han: »*De Fattige*«. Thi da de forestiller vor guddommelige Herre, er de i Virkeligheden vore Herrer. De er vore Herrer, fordi Jesus Christus ikke vil kendes ved os som sine Tjenere paa den yderste Dag, hvis vi ikke tjene dem her i Verden for Hans Skyld. De er vore Herrer, fordi vi ikke vil finde Barmhjertighed, uden vi er barmhjertige mod dem. De er vore Herrer, fordi vi trænger mere til deres Bønner og Velsignelser, end de til vore Almisser. De er vore Herrer, fordi en Drik koldt Vand, givet en af disse Smaa, fordi han er en Discipel, ikke skal have sin Løn borte. De er vore Herrer, fordi Herren vil bevare os, naar den onde Time kommer, og hjælpe os og vende Pudren for os paa Sorgens og Sygdommens Leje, hvis vi har forstaaet Hans Bud om de Trængende og de Fattige.

Lad os derfor i denne Maaned bede:

O Jesus, ved Marias reneste Hjærte ofrer jeg Dig denne

Dags Bønner, Arbejder og Lidelser for alle Dit guddommelige Hjertes Hensigter i den hellige Messe.

Især ofrer jeg dem for, at vore Hjærter maa blive opfyldte af Dit Hjertes Medlidenhed med alle Fattige. Amen.

Kirkegaarden.

En Læsning, passende til Allesjæles-Ugen.

Af Léon Bloys Roman: *La Femme pauvre.*

. . . Léopold og hans Hustru er paa Kirkegaarden. Det giver dem Fred at gaa der. De taler til de Døde, og de Døde taler paa deres Vis igen. Deres Søn Lazare og deres Ven Marchenoir ligger der, og de plejer begge Grave med Kærlighed.

Kirkegaarden er mest befolket af Fattige. Hvert femte Aar graves dens Indbyggere op og kastes mellem hverandre i en navnløs Benhob. Andre Fattige trænger sig frem i Hælene paa dem og skynder sig at finde et Skjul under Jorden.

Léopold og Clotilde haaber, at de, inden de fem Aars Udløb vil lykkes at give dem, de elsker, et mere varigt Hvilested. Men ganske vist kan de selv dø forinden. Guds Vilje ske. Der bliver dog altid de Dødes Opstandelse tilbage, som intet Kirkegaards-Reglement har forudset eller vil kunne forhindre.

Hvor mange Gange om Ugen kommer Léopold ikke herud, gaar fra den ene Grav til den anden, luger Ukrudtet bort, fjærner Jordknoldene, tager Insekter og Snegle af Planterne, glæder sig ved at finde en ny udfoldet Rose eller en frisk Vinkablomst. Han vander dem meget langsomt og dvæler dér i Timevis, især hos sit Barn, som han taler til, og bøjet over hvis Grav han nynner *Magnificat* eller *Ave*

maris stella som fordum, naar han vuggede det i Søvn. Og det griber alle som gaar forbi, om Hjærtet at se denne Mand, der synger med Graad i Stemmen, bøjet over sin Søns Vugge. Clotilde træffer ham saaledes:

— Min Ven, siger hun, hvor vi er lykkelige ved at være Christne, ved at vide, at Døden har saa lidt at sige, og at Livet her i denne store Verden er en saa fuldendt Illusion!

Da Jesus fødtes, forkyndte Englene alle Mennesker, som har god Vilje, Fred *in terra*, paa Jorden eller *i* Jorden. Du har selv lært mig denne dobbelte Betydning. Se paa disse Grave — næsten paa dem alle staar der *Requiescat in pace*. Troer du ikke, at det er saaledes, vi maa forstaa det hellige Ord? Hvilen — er det ikke Navnet paa det guddommelige Liv?

De vandrer længe rundt mellem Gravene.

Mange er fulstændig forladte, ganske udyrkede, golde som Aske. Det er de meget Fattiges, som ikke har efterladt sig nogen Ven mellem de Levende, og som ingen mindes. Man har lagt dem derned, fordi de skulde ligge et Sted. En Broder, en Søn, en Bedstefader har bekostet et Kors, saa har de tre, fire Mennesker i Følget drukket et Glas sammen og har forladt hverandre med nogle Talemaader. Dermed har alt været endt. Hullet er bleven kastet til, Graveren har rammet Korset ned med et Par Slag af Hakkem og har ogsaa været henne og faaet sig et Glas. Der er aldrig bleven sat noget Hegn for at afgrænse det Sted, hvor en Fattig hviler, som maaske nu er ved Jesu Christi højre Haand. Jorden er sunken sammen, Regnen har skyllet den bort, Stenene er kommen frem i saa stort et Tal, at selv Tidslernerne ikke kan gro der. Snart falder Korset og raadner paa Jorden, Navnet udslettes og eksisterer kun i Tilintetgørelsens Registre.

Léopold og Clotilde har megen Medlidenhed med alle disse Forglemte, men hvad der piner dem mest, det er de mange smaa Grave. Der er hele Rækker af disse smaa

hvide Hvilesteder med absurde Kranse af Glasperler og Godtkøbsmedailloner med afskyeligt sentimentale Indskrifter.

Der gaves dog enkelte rørende naive. Her og der var den lille Dødes Fotografi anbragt i en Slags Niche sammen med det Legetøj, der havde glædet Barnet en kort Tid. Ofte havde Léopold set en gammel bedrøvet Kone knæle ved en af disse Grave. Hun var saa gammel, at hun ikke mere kunde græde. Men hendes Sorg var saa dyb, at de l'remmede, som saae hende, maatte græde for hende.

— Den stakkels gamle Kone er der ikke mere, sagde han. Maaske har hun selv lagt sig til Hvile, ikke langt herfra. Sidst jeg saae hende, kunde hun næppe slæbe sig af Sted.

— Salige de, som sørge og græde, svarer hans Hustru ham, og hendes smukke Ansigt lyser. — Hører du ikke undertiden de Døde synge? Før talte vi om Juleenglene, om hin himmelske Hærskare, der sang: »Ære være Gud i det Høje og Fred for Menneskene i Jorden.« Denne Sang har aldrig hørt op, fordi intet i Evangeliet kan høre op. Men efter at Jesus har hvilet i Graven, tænker jeg mig, at Englenes Sang fortsættes under Jorden af de Dødes fredfyldte Mængde. Mange Gange har jeg troet at høre denne Sang, naar de Skabninger, som synes at leve, tav, og det var en Musik af en uudsigelig Ynde. Jeg skælnede fuldstændig klart Oldingenes dybe Røster, Mændenes og Kvindernes ydmyge Sang og Smaabørnenes klare Stemmer. Det var den sejrriige Glædes Lovsang, som gik hen over de fortabte Aanders fjærne fortvivlede Døn.

. . . Ak hvor mange Gange har jeg ikke genkendt vor lille Lazares Stemme!

Naar jeg led altfor meget, naar jeg følte mit Hjærte synke ned i Afgrunden, hørte jeg ham tydeligt hviske til mig: »Hvorfor er du bedrøvet? Jeg er nær ved dig, og jeg er paa samme Tid nær vee Jesus, thi Sjælen har intet Sed. Jeg er i Lyset i Skønheden, i Kærligheden, i den uendelige Glæde. Jeg er med de Rene, de Blide de Fattige, med dem

Verden ikke var værd, og hver Gang du har grædt altfor meget for min Skyld, kære Moder, saa er det Gud, Gud Fader selv, som tager dig i sine Arme og lægger dit Hoved til sit Bryst, for at du skal falde i Søvn. . . .

— Du har Ret, stammer Léopold, som siddende paa en Bænk betragter sin Hustru gennem et Slør af Taarer. — Vi er lykkelige nu paa en guddommelig Maade, langt lykkeligere end fordum, da vi ikke vidste nogen bedre Maade end den menneskelige, og det er i denne Taarernes Dal, at vi har vor sande Glæde.

Bønnens Apostolat.

Intentioner.

6. *November. Søndag.* Omhu for ikke ved Besøg at afholde vore Venner fra at besøge Aftengudstjenesten.

7. *Novbr.* Omsorg for at give de Fattige vore aflagte Klæder.

8. *Novbr.* Paapasselighed, saa at vi ikke drive Tiden hen før Frokost.

9. *Novbr.* Fornuft nok til at opfatte Alt i Andres Adfærd rigtigt, der kun er en Følge af Misforstaaelse og Fejltagelse.

10. *Novbr.* Fasthed i at modstaa Fristelser til at hævne sig.

11. *Novbr.* Bøn for Børn, hvis Forældre er blinde for deres Fejl.

12. *Novbr.* Omhu for ikke at være forlænge i Skriftestolen eller forlænge borte fra den.

13. *Novbr. Søndag.* Troskab mod vor Sognegeistlighed.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katolske Christne« modtager »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A, og træffes daglig fra 9—10 og fra 2¹/₂—3¹/₂.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 22

Søndagen den 13. November.

1898

Den christelig-social Bevægelse i Danmark.

Allerede flere Gange har vi underholdt vore Læsere om den Bevægelse, der er ved at rejse sig i visse lutherske Kredse for at gøre Christendommens Krav gældende i det sociale Liv. Som et Led i denne Bevægelse maa de Foredrag betragtes, der for Tiden afholdes i Bethesda over herhen hørende Æmner. Vi refererer nedenunder kort et af disse, som en ung Gejstlig, Pastor H. V. Koch fra Hellerup, holdt Torsdag d. 3. ds. om »den christelig-social Bevægelse i England«.

En Præst skulde engang købe to Køer og fik en Nabo-gaardmand til at besørge det for sig. Dette Hverv udrettede Gaardmanden ogsaa meget ærligt og redeligt. Noget senere vilde Præsten sælge to Køer og solgte dem til den samme Mand, men denne Gang snød Gaardmanden Præsten. Grunden hertil var, at den første Handel betragtede Gaardmanden som en Vennetjeneste, men det andet var en Forretning, og enhver er — som bekendt — Tyv i sin Næring.

Denne *dobbelte Moral* genfindes hos næsten alle Mennesker, der kalder sig Christne. Bjærgprædikenen lærer os, at vi skal gengælde Ondt med Godt, men som Soldater lærer vi at slaa ihjæl. Vi synes kun at benytte Bjærgprædikenen til at erkende, hvor store Syndere vi er, og saa lade det være godt dermed.

Mange af os lever i relativ Overflødighed, i Forhold, som vi ikke selv anser for Luxus, men som er det for den Fattige, der mangler alt. Vi ved alle, at Tusender af vore Brødre lever i Elendighed, men vi lukker alligevel vort

Hjærte for dem. Vi er altfor ofte som den Mand, der sagde til Tiggeren: »Jeg kan ikke give alle. Her var nylig en anden — han fik heller ikke noget.«

Lige fra de første christne Tider har man forsøgt at bygge Bro over den sociale Uligheds Kløft — saaledes Pavedømmet, Savonarola, Calvin, Cromwell. Kloge Mænd raaber, at en saadan Bro ikke kan bygges. Maaske har de Ret — men Bestræbelsen for at bygge en saadan Bro har i hvert Fald været en mægtig Surdejg i Tiden.

Der er to Veje, ad hvilke den christne Broderskabsidé kan virkeliggøres. Den ene er den *negative*, at give alt til de Fattige og selv være Fattig for Christi Skyld. *Jeg forstaar ikke den Overlegenhed, hvormed mange Christne behandler denne Løsning af Spørgsmaalet. Vi véd i det mindste En, til hvem Jesus udtrykkelig har sagt: Giv alt, hvad du har, til de Fattige. Men i de sidste tre Hundrede Aar har ingen her i Landet hørt og fulgt dette Raad.*)*

Den anden, den *positive* Vej, var de praktiske Englænderes, hvorom jeg i Aften skal tale. Ligesom vi ansaae de Ejendommen for et Gode; de mente kun, at Fejlen laa i dens Fordeling. Naar Rigdommens Fordeling er saa uretfærdig, saa skyldes dette Djævlen, Verden og vort Kød. Dette indsaae disse Mænd og handlede derefter. De adskilte sig herved fra hine tyske (protestantiske) Biskopper, der i et Cirkulære erklærede, at Modsætningen mellem Fattig og Rig nu engang var givet af Gud; »Gud være lovet, at vi selv hører til de Rige«, syntes hine Biskopper i deres stille Sind at tilføje.

Af de Personer, som bar den engelske sociale Bevægelse frem, maa først nævnes John Malcolm *Ludlow*. Som ung Jurist opholdt han sig i Paris under Februarrevolutionen; her blev han grebet af Interesse for Socialismen. Dygtig

*) Udhævet af »Katholiken«.

Nationaløkonom som han var, forstod han, at der i Socialismen var en Kærne af Sandhed, nemlig Associationens og Broderskabets Ret. Det, der manglede, var Broderskabets *Princip*, nemlig Christendommen. Ludlow saae dette og paatænkte at udgive et Blad i Paris, som kunde bringe Arbejdermasserne paa bedre Tanker. Da var det, han blev kaldt til Englang af Frederick Denison *Maurice*.

Maurice var Leder af en Kreds begavede unge Mænd, der i ham saae deres Leder og aandelige Støtte. Ved de Møder, han holdt med dem, maatte der spørges om alt, tvivles om alt. Selv var han en urokkelig Troende, en alvorlig Christen. Allerede i sin Ungdom indsaae han, at Demokratiet *maa* komme — det gjaldt derfor om at christne det.¹⁾ Frygtløs som han var, betænkte han sig aldrig paa at bryde, selv med sine bedste Venner, for Christi Skyld. Han troede, at Jesus Christus var *Konge* og skulde herske over alle Ting, og at alt skulde genfødes ved Ham. Det var ikke nok at gaa i Kirke og være venlige mod dem, der var venlige mod os; vor Færd skulde helt præges og bæres af Christi Aand. Hos Maurice hører man aldrig Raa-bet *jeg er frelst*, som nuomstunder lyder ogsaa fra andre Platformer end Frelsens Hærs; snarere yndede han at sige: *Jeg har en Frelser*. Altid talte han om Syndens Magt i hans Sjæl, men i hele hans Væsen var der en Fred, som paavirkede alle, der lærte ham at kende.

Ved Siden af disse to staar Charles *Kingsley*, som Professor Fredrik Nielsen indgaaende har skildret. Som Christen staar han under de to andre, og læser man hans Prædikener, mærker man, at han savnede Selvkritik. Der var noget lyrisk ved ham, derfor kunde han forløbe sig saa stærkt, som da han beskyldte *Newman* for bevidst Falskneri — Newman, en af de ædleste Personligheder, som har

¹⁾ Denne Tankegang falder ganske i Traad med de franske *christne Demokraters*.
(Red. af »Kath.«)

levet.¹⁾ Var Maurice en Moses, saa var Kingsley Aron med det gode Mæle og Nidkærhedens Ild i Hjærtet.

Om disse Mænd samles nu en Snes Unge, der alle senere har indskrevet deres Navne i Englands Historie.

Maurice hjemkaldte Ludlow for at faa en Medarbejder blandt Englands slidende og lidende Masser. Det var alvorlige Tider dengang. Hver Dag udvidedes Kløften mellem Proletariatet og de Herskende mere og mere. Hvert Aar føjedes Tusender og atter Tusender til de Fattiges Hærskare, og ingen spurgte sig selv, hvorfra alle disse skulde faa Brød. Vendte man sig til de liberale Nationaløkonomer, svarede de blot med at henpege paa Englands merkantile og industrielle Overlegenhed, og til de Arbejdendes Elendighed svarede man med Malthus: »Hold op at formere Eder«. Der lød et Rædselsskrig dernedefra, og paa hele Fastlandet rasede en Revolutionsbevægelse, som truede med at brede sig til England, hvor Charisterne havde beredt den Vejen.

Midt i en saadan Tid optraadte Maurice, Ludlow og Kingsley. Man kan kalde dem Sværmere eller Drømmere, hvis man vil — faktisk har de sat deres dybe Spor i Englands Udvikling. Men Skildringen af Bevægelsens praktiske Udslag maa jeg opsætte til næste Foredrag.

„Exportkatholicisme“.

Nordmanden Hr. Birger Hall har i en Artikel, som »Nordisk Ugeblad« aftrykte i sit sidste Nummer, omhandlet Redaktøren af nærværende Blad. Paa Grund af den megen, ganske ufortjente Ros, Artiklen indeholdt, burde den egentlig

---

¹⁾ Kingsleys Angreb paa Newman blev, som bekendt, Foranledningen til den store Kardinals Skrift *Apologia pro vita sua* („Forsvar for sit Liv“).
(Red. af „Kath.“)

ikke omtales her. Men enkelte Udtalelser deri gør nogle korrigerende Bemærkninger nødvendige.

Den norske Forfatter antager nemlig om mig, at jeg har truffet paa noget, han kalder »Katholicismen i en forbedret Udgave, saadan som man stundom træffer den i protestantiske Lande, naar det gælder at holde alle de skarpe Kanter borte og blot virke ved det Mystiske og Milde (*Exportkatholicisme*).« Han mener heraf at kunne forklare sig det ellers for ham uforklarlige, at jeg er Katholik.

Jeg maa hertil bemærke, at jeg har lært Catholicismen at kende i selve dens Stammeland *Italien*, fem Timers Jærnbane kørsel fra *Rom*, ved den store katholske Helgen St. Franciscus af Assisis Grav. Jeg har set Catholicismen saaledes, som den lever og virker i det italienske Folk, og man har intet gjort for at skære den til for mig efter protestantisk Mønster. Mellem katholsk Almue og i landlig Ensomhed har jeg modtaget de stærke Indtryk af katholsk Gudstjeneste og katholsk Dogme, som har været bestemmende for mig — et Forhold, som jeg tilstrækkeligt har skildret i *Rejsebogen* (1895). Den katholske Kirkes formentlige »Udskejelser«, som Hr. Hall mener, jeg ikke kender, har jeg sikkert tilfulde gjort Bekendtskab med og lært at forstaa og værdsætte.

I Anledning af min Bog *Helvedsfjender* mener Hr. Hall at kunne slaa fast, at jeg grundig har studeret »enkelte Sider« af »den lutherske Tro«. Dette har jeg aldeles ikke gjort og heller ikke følt Trang til, al den Stund jeg for at gendrive Lutheranernes Fjender kun har behøvet at fremsætte det katholske Dogme.

Intet af, hvad der har mødt mig paa min Vej, hverken i Syden eller Norden, har saaledes kunnet rokke ved min

Tillid til den Kirke, »i hvilken« — med St. Augustins' Ord — »Apostelstolens Overmyndighed altid har været i Kraft«, *in qua semper Apostolicae Cathedrae viguit principatus.* (Ep. XLIII).

„Katholiken«s Redaktør.

Utilbørlighed.

I »Kristeligt Dagblad« offentliggøres for Tiden nogle Rejseindtryk, som en dansk luthersk Præst, der om sig selv erklærer, at han „staar mellem de Hellige“, hjemsender fra en Rejse i Belgien. Vi skal uden vidtløftig Kommentar aftrykke følgende Beskrivelse af en katholsk Kirke og en katholsk Gudstjeneste i Antwerpen:

Utallige var de Helgenaltre, der fandtes for St. Joseph, St. Antonius, St. Pelerginus og mange Andre. Kirken selv hedder *Notre Dame* 3: Vor Fru¹⁾, og paa Hovedaltret, som var smykket med Blomsterplanter og alenhøje Vokslys, trone under en af Guirlander dannet Baldakin en legemsstor Voxfigur af Jomfru Maria, der — som et mindre væsentligt Tillæg — bar Jesusbarnet paa Armen. Det var aabenbart denne Guds Moder, den ubesmittede Jomfru, som var Hovedpersonen i hele Kirken. . . Korset og ham, der hænger paa Korset, saae man intetsteds.²⁾

. . . Jeg overværede en Messe. Folk knælede ned paa den bare Stenflise og laa og mumlede med deres Rosenkrans i Hænderne. Det maa have været en »stille Messe«, for den gamle Præst, der stod for Alteret, sagde Ingenting; kun en Gang imellem vendte han sig om og skar nogle *ustyrlig komiske Grimacer, hvorpaa Alle pligtskyldigst korsede sig.*³⁾ Kordrengene svang Røgelseskarrene, saa det

¹⁾ Ligesom Hovedkirken i København! (Red. Anm.)

²⁾ Som bekendt findes Krucifixet paa *ethvert* katholsk Alter, hvad ikke netop er Tilfældet paa de protestantiske. (Red.)

³⁾ Udhævet af „Katholiken“.

stod i hele Skyer om dem; saa ringede de med en Klokke, og medens de toge en eller anden Ting (!) frem af et Skab — jeg kunde ikke se, hvad det var — faldt Alle paa Knæ... Det var en ganske mærkelig Gudstjeneste! Nogle var travlt beskæftigede med at bede Rosenkransens Perler, der løb nok saa hurtigt mellem deres Fingre, og den hastige Mimren med Munden fremkaldte uvilkaarlig for min Fantasi Billedet af et vims, lille Egern i sit rastløse Arbejde med at knække Nødder, og at Billedet ikke er uretfærdigt imod de Arbejdende, viste sig tydeligt nok hos de Allerfleste ved den nysgerrige Interesse, hvormed de fulgte Alt, hvad der foregik omkring dem,⁴⁾ særlig min protestantiske Ubevægelighed under Korsning og Knælning optog dem levende, uden at de dog derfor noget Øjeblik holdt op med at afhaspe deres Paternostre og Ave Maria'er. Det gjaldt jo bare om at faa Rosenkransen bedt igennem.

Atter Andre havde opgivet den maskinmæssige Bøn. Der sad f. Ex. et Par graanende, guldkæde-bespændte Gros-serere, som i deres hviskende Samtale aabenbart var langt borte fra det Liggendefæ, som Rust og Møl ikke fortærer; men det var jo ligegyldigt, hvad de tænkte, Hovedsagen var, at de var der og overværede Messen. Tankerne er jo toldfrie! Her sad en ung Munk og bad nok saa flittigt; i Nakken havde han en med korte Haarstubbe bevokset Plet af en Tokrones Størrelse; det var Tonsuren. Efter Sigende var den i København saa berømte Père Langes Tonsur nok lige saa lille. Man *skal* jo have Tonsur, men man vil jo ogsaa gerne bevare sit kønne Haar, saa redder man sig paa bedste Maade. Et københavnsk Refrain faldt mig ind: »Li'esom den var der, saa var den der ikke, saa var den der dog alligevel!«

Hvis de Folk ikke var saa bornert-lige glade, saa uselvstændig-autoritethængende eller saa ugidelig-magelige, saa skulde man tro, at de kunde gennemskue hele det kolossale

⁴⁾ Sligt sker aldrig i protestantiske Kirker?!

Humbugsvæsen; men det forstaar sig, det er jo ret bekvemt og ganske mageligt blot at lægge sig til Hvile i den Saligheds-garanterende Moderkirkes Skød og saa lade Fem være lige!

Saavidt denne velærværdige Forfatter, der stadig bevæger sig mellem maabende Uforstand og københavnsk Revygrin ad alt, han ikke forstaar. »Kr. Dgbl.« vilde sikkert selv skære nogle »ustyrlig komiske Grimacer«, hvis nogen tillod sig et Referat af en luthersk Gudstjeneste, blot en Tiendedel saa raat og plumpt som den her leverede Persiflage af den for Millioner og Millioner Christne helligste og højtideligste Handling: den hellige Messe. Naar »Kr. Dgbl.« derfor klager over Fritænkernes Spot og Forhaanelse, bør Bladet angerfuldt betænke, at det selv har sat sig »i Spotteres Sæde« og ihukomme de guddommelige Ord:

»Med hvad Maal, I maale, skal Eder igen maales«.

Bønnens Apostolat.

Intentioner.

- 13. Novbr. Søndag. Trofasthed mod vor Sogneejstlighed.
- 14. Novbr. Mod til at se Vanskeligheder lige i Ansigtet.
- 15. Novbr. Tillid til Jesu Hjærte Skapularet.
- 16. Novbr. Frygt for Snæverhjørtehed.
- 17. Novbr. Hyppig Ihukommelse af Guds Godhed.
- 18. Novbr. Bøn for større Enighed mellem Katholiker.
- 19. Novbr. Vagtsomhed overfor Adspredthed under Bønnen.
- 20. Novbr. Søndag. Sand Kærlighed til Christi Aag.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtager »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A, og træffes daglig fra 9—10 og fra 2¹/₂—3¹/₂.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 23

Søndagen den 20. November.

1898

Amerikanismen.

Den hele katholske Verden er for Tiden i et sandt Opør over noget, der kaldes *Amerikanismen*. I Frankrig har dette Feltraab længe delt Katholikerne i to Lejre, hvoraf den ene, den »amerikanistiske«, har samlet sig om Pater Elliots Biografi af »Amerikanismens« Fader, Paulistkongregationens Stifter, den for nogle Aar siden i Ry for Hellighed afdøde Pater Hecker. Modstanderne af Amerikanismen derimod — som tillige er Modstandere af det christne Demokrati og af den pavelige Politik i det Hele — henter deres Vaaben af Meignens Værk: *Le Père Hecker est il un saint?* (»Er Pater Hecker en Helgen?«)

Hvad for det første Pater Hecker angaar, saa er han født 1819 og blev efter mange Aars Omtumlen mellem forskellige, indbyrdes vidt forskellige Anskuelser, i Aaret 1844 optaget i den katholske Kirke. Snart efter traadte han ind i Redemptoristkongregationen i Baltimore og viede sig med stor Nidkærhed til Missionsarbejdet mellem sine Landsmænd. Der opstod imidlertid Meningforskelligheder mellem ham og hans Ordensbrødre, og sammen med nogle Meningsfæller besluttede Pater Hecker da at danne en egen Kongregation. 1857 gik han i dette Ærinde til Rom og forelagde Paven samt Propagandakongregationen sin Plan; efter et Aars Ophold vendte han tilbage til sit Fødeland, udrustet med den hellige Faders særlige Velsignelse og en varm anbefaling fra Kardinalpræfekten for Propagandaen. Med ærkebiskoppelig Tilladelse dannede nu Hecker og fire af hans Meningsfæller det nye Ordenssamfund under Titlen *Congrega-*

tion of Missionary Friests of St. Paul the Apostle; i Folkemunde kort og godt kaldede the Paulist Fathers.

I Løbet af kort Tid fik den nye Kongregation betydelig Tilgang og udfoldede en rig Virksomhed. Fra 1859 til 1866 afholdt Paulisterne niogtreds Missioner rundt om i de Forenede Stater, ja selv i det britiske Amerika. Samtidig stiftedes en Skole, senere et Kollegium og et Samfund til Udbredelse af katholsk Literatur (*Catholic publication society*), paa hvis Forlag bl. a. det fortræffelige Tidsskrift *The Catholic world* udkommer.

Fader Hecker er desuden selv optraadt som Forfatter med Bøgerne »Sjælens Spørgsmaal« og »Naturens Forlængsel«, der begge synes byggede over St. Augustins skønne Ord: *Tu fecisti nos ad Te Domine, et cor nostrum inquietum est, donec requiescat in te.* (»Du har skabt os for Dig, o Herre, og vort Hjærte er uroligt, indtil det finder Hvile i Dig«.)

Den Indflydelse, som er udgaaet fra Fader Hecker, er betydelig. Ærkebiskop Ireland af St. Paul erklærer at have modtaget mægtige aandelige Indtryk af ham. Ærkebiskop Keane har en Tid levet som Postulant hos Paulisterne. Fader Heckers Idéer, religiøse som sociale, danner Hovedindholdet af den for Tiden saa lovsungne eller forkætrede Amerikanisme, mellem hvis Talsmænd de to ovennævnte Prælater er.

Da Fader Hecker derfor døde, i 1888, var hans Ligfærd en af de højtideligste, New-York længe har set. Ærkebiskop Corrigan af New-York, assisteret af Ærkebispen af Philadelphia og to andre Biskopper, udførte Exequierne. Fader Thomas Campbell, Provincial for Jesu Selskabs Provins New-York, fejrede i en pragtfuld Tale Hecker som en aandelig Fører og Hersker blandt Menneskene og fortalte om hans vidunderlige Magt til at knytte Mennesker til Guds Sag.

Nogle Aar efter udkom den mærkværdige Bog, som nu i fransk Oversættelse ved den bekendte Abbé Klein, sætter

hele det katholske Europa i Bevægelse — Paulisten Elliots Levnedbeskrivelse af Fader Hecker. I en Fortale priser Monseigneur Ireland den Afdøde som »det amerikanske Præsteskabs Pryd og Blomst, det Forbillede, vi i videste Omfang ønske efterlignet«.

Bogen blev modtaget med Velvillie, endog med Begejstring. De engelske Jesuiters Organ *Month* bragte en overmaade anerkendende Anmeldelse. 1897 fremkom derpaa i Paris den franske Udgave, hvorom nu Striden staar.

Hvad der virkelig kan bebrejdes Fader Hecker, er let nok at se og er nylig bleven fremsat af den franske Katholicismes nyeste, dygtige Ordfører, Akademikeren, Redaktør af *Revue des Deux Mondes* Ferdinand Brunetière, i en ellers overmaade sympathisk Artikel om den amerikanske Katholicisme. Fader Hecker nærrede aabenbart en altfor stor Tillid til den menneskelige Naturs Godhed; han mente, om det hedder i hans Biografi, »at der gives mange Sjæle, hvis hele Liv fuldstændigt eller dog næsten fuldstændigt er bleven bevaret for enhver Plet af svær Synd«. Som Otto Pfülf skriver i *Stimmen aus Maria-Laach* (1898 p. 400) nærrede han derfor meget overdrevne Forestillinger om den menneskelige Naturs Fortræffelighed, som man maatte komme imøde med »glad Tillid«. Hans hele Apologetik gik — ligesom Chateaubriands i *Le Génie du Christianisme* — ud paa at vise, at det overnaturlige, saaledes som den katholske Kirke aabenbarer os det, i ét og alt svarer til Naturens Krav og Behov. Var dette bevist, mente han, at alt var bevist. Farerne ved en saadan Tankegang er iøjnefaldende; man føres let til at eliminere eller dog overse den Kendsgerning, som hedder Syndefaldet, og hvoraf det følger, at »det menneskelige Hjertes Hu og Tanke er tilbøjelig til det Onde fra Ungdommen af«. (Genesis, 8, 21).

Fader Hecker har sikkert ogsaa fejlet ved en altfor hidsig Forherligelse af den angelsachsiske Race og af »Germanismen« i Modsætning til »Latinismen«. Som *Un diplomate*, Medarbejder ved *La vera Roma* og *La France*

libre, meget rigtigt bemærker i sidstnævnte Blad for 12te ds., har denne Del af Fader Heckers Program »ikke vakt synderlig Tilfredshed i Rom, der forbliver tro mod sin Pagt med den latinske Race«.

Det er derimod fuldstændigt urigtigt, naar Otto Pfülf beskylder Fader Hecker for at genoplive den saakaldte »katholske Liberalisme« fra Aarhundredets første Halvdel. Amerikanerne — og Fader Hecker med dem — har ganske sagt sig løs fra Manchester-Liberalismen, til hvilken i sin Tid Lacordaire og Montalembert sluttede sig. Amerikanerne er helt igennem *social*, helt igennem *demokratiske*. Kardinal Gibbons' Optræden i 1887 til Fordel for »Arbejdets Riddere«, Ærkebiskopperne Irelands og Keanes Taler og Virksomhed, hele den amerikanske Kirkes Holdning — alt peger i Retning af det samme sociale Program, som Manning opstillede, da han sagde: *Alt ved Folket og for Folket*.*)

Der fremsættes endnu en Beskyldning mod Fader Hecker — at han vil bringe *Individualismens* Aand ind i Kirken. Hvad den amerikanske Præst mente, naar han anbefalede en større Udfoldelse af det private Initiativ indenfor Catholicismen, er udtrykt klart af Msgr. Ireland i følgende Ord:

»Der har været Tider, hvor Kirken, som Følge af den Art Krig, den maatte føre, har været nødt til at lægge et stærkt Baand paa den individuelle Virksomhed . . . Nuomstunder er denne Trang ikke mere nødvendig, og enhver christen Soldat kan kaste sig ud i Kampen, følgende den Sandhedens og Fromhedens Aand, som lever og rører sig i ham«.

Her staar vi aabenbart ved Amerikanismens Kærnepunkt. Her er det, Fader Heckers Modstandere erklærer, at han vil sætte Vilkaarlighed og Egenraadighed i Lydighedens Sted. Men dette er fejlagtigt. Thi Fader Hecker siger, netop med Henblik paa denne Indvending:

*) Lemire: *Le Cardinal Manning*, p. 240. (Paris 1894).

»Spørges der nu, hvorledes man skal afgøre, om en Rørelse i Sjælen virkelig er af guddommelig Oprindelse, saa vil den oplyste og ærlige Troende altid kendes *paa sin Lydighed mod Kirkens Afgørelser.*«

Saaledes opfattet, kan Individualismen kun være til Kirkens Bedste. Give Gud os noget mere af den — ogsaa her i Danmark.

Den christelig-social Bevægelse.

Pastor H. Koch afsluttede d. 9de ds. sin Fremstilling af den sociale Bevægelse i den anglikanske Kirke med følgende Foredrag:

Her er altid betydelig Afstand mellem Theori og Praxis, og Resultaterne af den christelig-social Bevægelse var da heller ikke saa store, omend større, end kloge Folk havde spaaet.

Det gjaldt først om at faa et Organ. *Times* vilde end ikke tage de Christelig Sociales Avertissementer, og ingen Forlægger kunde de faa til deres Piecer. De udgav da et Blad, skrevet, saa enhver oplyst Arbejder kunde forstaa det, og skrevet af Mænd, som følte Pligten til at lede dem, der ikke kunde lede sig selv.

Dette første Blad gik hurtigt ind; Raseriet mod det var stort. Men netop dette blev til Gavn for Bevægelsen. Arbejderne saae, at der ingen Pengemænd stod bag Maurice og Ludlow — og dette gav dem Tillid. Flere Chartistførere sluttede sig til Bevægelsen.

Ludlows Ideal var de kooperative Forbund. Omstændighederne hjalp ham til at realisere dette Ideal. I Skrædderfaget var Forholdene forfærdelige paa Grund af de Udsugelser, Mellemmændene — *the sweaters* — tillod sig. Da var det, Ludlow satte en kooperativ Skrædderforretning igang. Senere kom flere lignende Forretninger til, men de havde vanskeligt ved at bestaa og omdannedes derfor efterhaanden til Brugsforeninger.

Ved Siden af disse to Foretagender — Bladet og Foreningerne — stræbte Maurice og hans Venner at højne Arbejderstanden intellektuelt og moralsk ved et saakaldet *Workingmans-College*, en Skole for tekniske Færdigheder og

frie Videnskaber. Om Søndagen var der tillige Bibellæsning med fri Spørgen bagefter. I hele England findes der nu et saadant *Workingmans College* i hver By — man kunde maaske sammenligne Bevægelsen med vor hjemlige Højskole.*)

I 1850 er den christelige Socialisme i England paa sit Højdepunkt. Den har, som Brentano siger, frembragt en hel Revolte i de højere Klassers Syn paa Arbejderne. Der er nu bygget Bro over Afgrunden, skabt sympathetisk Forstaaelse paa begge Sider. Ogsaa Arbejderne fatter nemlig Betydningen af at have Ledere, hentede fra de højere Klasser.

Der er noget mistrøstigt i, at den christne Socialisme efter 1855 ligesom bliver borte. Der gøres nok det samme Arbejde, men der kommer ikke mere nye Impulser. Bevægelsen er bleven som *en Flod under Jorden*.

I lange Tider havde den engelske Kirke været meget svag. Oxfordbevægelsen kom og skabte nyt kirkeligt Liv. Men Newmans Overgang til Rom lammede denne Bevægelse og bragte Usikkerhed i Sindene. »Evangelismen« var i Dekadence, Kirken sygnede hen. Under saadanne Forhold byggedes ingen nye Gudshuse, og Londons Proletariat fik Lov til at voxte op som Hedninger.

Da kom den store Kirkebygningsbevægelse — i otte Aar fik London 47 Kirker! En ny religiøs Iver udgaar fra Oxford, og i 90'erne genfødtes den christelige Socialisme paa Oxfordbevægelsens Grund. *Church Social Union* dannes, og man finder Maurices og Ludlows Bøger i alle de unge Højkirkelige Bogskabe.

Nu er det, *Settlements*-Bevægelsen opstaar. Et *Settlement* er en Nybygd i øde, uopdyrket Land, og det øde Land er her Londons Fabrikkvarterer, saaledes som man ser dem i al deres graa, smudsige Sørgelighed fra en af Luftbanerne, som farer hen derover. De unge Højkirkelige forstaar, at det ikke er nok med, at en Missionær nu og da kommer ud i hine Egne — nej, det var nødvendigt at leve blandt Arbejderne og dele deres Liv med dem. Oftest stiftedes en saadan »Nybygd«, et saadant *Settlement*, af en Præst, saaledes *Canonicus Ingrams* »Oxford House« ved det berygtede Whitechapel. Ingram har til sin Medhjælp flere unge Mænd, som han sender ud rundt omkring, paa Husbesøg og til Hospitalerne. Et Ophold i et saadant *Settlement* er af stor Betydning for de unge Mænd selv, idet de træder i personligt Forhold til Arbejderne. Et saadant

*) Snarere med Studentersamfundets Arbejderundervisning. (Red.)

Forhold er nemlig en Betingelse for, at Overklassen kan blive *en Fører for de mindre*, hvilket er den christne Socialismes Ideal. Lord Salisburys Søn har f. Eks. opholdt sig paa et saadant Settlement, og det indses let, hvilken Betydning dette i Fremtiden kan have.

Settlementet indretter iøvrigt Sparebanker, Afholdsklubber, søger for billige Indkøb, kæmper for Tilvejebringelsen af aabne Pladser i Arbejderkvartererne. De fører denne Kamp for de Smaa bedre end Arbejderførerne, baade i Kraft af deres højere Position og fordi de drives af Jesu Christi Aand.

. . . Intet Land i Europa har bedre Betingelser for at løse Arbejderspørgsmaalet end Danmark. Det kan løses lige saa lempeligt som i sin Tid Landbospørgsmaalet. Men Overklassen maa benytte enhver Lejlighed til at lære Arbejderstanden at kende. Vi vil da faa megen Synd at se, men den bør vi sørge over, ikke bruge den til Angreb paa Arbejderne. Og vi vil desuden hos dem finde megen Taalmodighed, Udholdenhed, Stræbsomhed, Paapasselighed, og vi vil faa Grund til at undres over, at de ikke klager *mece* over de Kaar, et christeligt Samfund byder dem.

Det lønlige Skriftemaal i den lutherske Kirke.

◊ **S**rom bekendt har Protestanterne hidtil angrebet det katolske lønlige Skriftemaal som en Uskik og et fordømmeligt Menneskepaafund. Nu synes man at ville forandre Taktik og at ville efterligne Anglikanerne, hvoraf mange længst har laant Øreskriftemaalet fra den katolske Kirke. »Kristeligt Dagblad« for 4. ds. indeholdt herom følgende:

Hr. Sognepræst Rindom ved St. Johannes-Kirken holdt for nylig i et Menighedsmøde et interessant Foredrag om Skriftemaalet, hvori han særlig dvælede ved det private eller det saakaldte hemmelige Skriftemaal. Præsten mindede om, at Luther havde lagt megen Vægt paa, at det lønlige Skriftemaal bevaredes i den evangeliske Kirke, at Reformatoren selv hyppigt brugte det, og at det endnu stadig havde sin Plads i vor Kirke. Taleren gav en indtrængende Fremstil-

ling af dette Skriftemaals Betydning for anfægtede Sjæle, han mindede om, hvilken befriende Virkning, det kunde udøve paa de Ulykkelige, der fristedes til Selvmord, og han oplyste Forsamlingen om, at Ingen behøvede at nære Frygt for at betro sig til en Præst. da denne ved sin Embedsed var tvunget til at bevare en hellig Tavshedspligt overfor det, som Skriftebarnet havde betroet ham. Det forekommer mig, at disse Oplysninger var et Ord i rette Tid; thi der er sikkerlig Mange, som er ubekendte med den Stilling, som det lønlige Skriftemaal endnu stadig indtager i vor Kirke, ja, man kan endog høre dem, der fremdrager det som et Fortrin ved den romerske Kirke, at denne besidder det lønlige Skriftemaal, og i en Tid, hvor Menigheden har fuldt op af Kamp mod Verdensaanden paa alle Punkter, gælder det ogsaa om, at denne benytter Kirkens Goder i fuld Udstrækning.

Det kan imidlertid ikke nægtes, at der af Skriftebarnet kræves megen Ydmyghed, Selvfornægtelse og fremfor Alt ubetinget Tillid til Skriftefaderen for at betro et Menneske en Hemmelighed, der kun kendes af den alvidende Gud; men paa den anden Side maa det ikke overses, at det stolte Menneskehjærte kan have Gavn af denne Ydmygelse, og hvor har den hellige Frelser ikke taalt Ydmygelser for vor Skyld.

Det vil blive interessant at se, om denne Udtalelse re-præsenterer mere end Enkeltmands Mening. I hvert Fald er Hr. Pastor Rindom et værdifuldt Vidne til Bedste for det katholske Bodssakrament.

Bønnens Apostolat.

Intentioner.

20. *Novbr.* *Søndag.* Sand Kærlighed til Christi Aag.
 21. *Novbr.* Passende, men ikke overdreven Tilbageholdenhed.
 22. *Novbr.* Bøn for de katholske Missioner i de britiske Besiddelser.
 23. *Novbr.* Omhu for at besøge Forretninger paa en forretningsmæssig Maade.
 24. *Novbr.* Ikke lade sig mærke med at man er i daarligt Humør.
 25. *Novbr.* Bøn for dem, som plejer svagelige Mennesker.
 26. *Novbr.* Omhu for ikke at blive ligegyldig for mindre Fejl,
 27. *Novbr.* *Søndag.* Ydmyghed nok til ikke at være pretentiose i vor Nidkærhed.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 24

Søndagen den 27. November.

1898

„Livsanskuelse“.

Med ovenstaaende Titel holdt en ung Nordmand, Hr. Kjørulf *Tranaas*, d. 14. ds. i Larsens Lokaler for et meget talrigt og gennemgaaende distingveret Publikum et Foredrag, som i Grunden var en Begivenhed.

Det var en Begivenhed ved den Bestemthed, hvormed den ganske unge, meget djærve Taler hævdede Nødvendigheden af et religiøst Grundlag for Livsførelsen.

Det var en Begivenhed ved den store Tilhørerkreds, det havde. At et Tusind Mennesker havde indfundet sig for at høre en ung, ganske ubekendt Fremmed tale om et saa omfattende Æmne, vidner om den aandelige Hungersnød, der raser blandt Nutidens Dannede.

Endelig havde Foredraget Betydning ved den Diskussion, det vakte. I Særdeleshed sagde Professor *Høffding* Ting, som var værd at bemærke.

Han begyndte med at erklære, at Skylden for den nuværende Ungdoms Immoralitet utvivlsomt maatte søges hos *Statskirken*. Det var denne Institution, som havde Barnet helt i sin Magt, det var denne Institution, som sendte Ynglingen ud i Livet. Havde Ungdommen ingen moralsk Ballast inde — og det paastod jo Hr. *Tranaas* — var det paa *Statskirken*, at Ansaret herfor maatte lægges.

Utvivlsomt havde Professoren til en vis Grad Ret i dette. Enhver født Lutheraner, der tænker tilbage paa sine Drengears Religionstimer, vil erindre dem som det tørreste, tommeste, aandløseste Bibelsprogstærperi. Katechismens egentlige Indhold, Grundridset af den christne Lære, for saa vidt

denne er bevaret i Lutherdommen, traadte ganske tilbage for den mekaniske, sjælløse Fremramsning af lange Bibelsteder, hvis højtidelige, gammeldags Sprog gjorde Tilegnelsen vanskelig, og som det heller ikke fordredes, at Eleverne skulde kunne forstaa. Om Christendommens Væsen, om Retfærdiggørelse og Helliggørelse, om Kirke og Sakramenter gav denne Undervisning intet forsvarligt Begreb. Herom lærtes først lidt — ak, altfor lidt! — i det halve Aars Konfirmationsundervisning, men Drengesindet var da allerede for hærdnet til at kunne modtage mer end et flygtigt Indtryk af Religionens Sandheder.

For saa vidt havde Professor Høffding altsaa Ret. Men han lod alligevel ganske ude af Betragtning, at *den moderne Literatur* allerede i et Par Generationer har spillet en betydelig Rolle ved Ungdommens aandelige og sædelige Opdragelse — at *Nutidsforfatternes* Indflydelse nuomstunder begynder at gøre sig gældende allerede i de senere Drengenaar, særlig hos opvakte Unge, og at denne Indflydelse i saare mange Tilfælde ganske fortrænger og ophæver Statskirkens. Allerede i Firserne var Forholdet saaledes; Latinskoleeleven var ofte Fritænker i Konfirmationsalderen, og han var blevet det under — forbudt eller tilladt — Studium af J. P. Jacobsen, Gjellerup o. s. v.

Dette Forhold burde Professor Høffding sikkert ikke have ladet unævnt. Det tør ikke antages at være ham ubekendt.

Imidlertid, Professoren stod stift paa sit Standpunkt: »Er Ungdommen fordærvet, har dens Opdragerinde, som er Statskirken, Ansvar et derfor.« Desto mere forbavsende faldt det, da Professoren tilsidst erklærede, at Statskirken alligevel helst maatte beholde sin nuværende Stilling. »Den opvoksende Slægt«, erklærede han, »bør dele sit Folks religiøse Opdragelse; lad saa senere dem frigøre sig, som kan.« Saaledes omtrent lød Hr. Høffdings Ord. Unægtelig synes han dermed at gøre sig til Statskirkens Medskyldige, idet han billiger en Tilstand, hvis Skadelighed han klart erkender.

Endnu en Overraskelse beredte Professoren sine Tilhørere. Det var senere hen paa Aftenen, i en Replik til Hr. Tranaas. Professoren erklærede nemlig, at Spørgsmaalet om Christendommens Oprindelse meget godt kunde staa hen som *aabent*. Det kunde maaske i Virkeligheden ikke løses tilfredsstillende *uden ved Antagelsen af en direkte guddommelig Indgriben*. Denne Hypothese kunde Professoren naturligvis ikke gaa ind paa, og han tilraadede derfor, at man rangerede Spørgsmaalet om vor Religions Genesis blandt de mange andre hidtil uløste, maaske uløselige, Problemer.

Unægtelig er dette en meget bekvem Maade at faa et ubehageligt nærgaaende Spørgsmaal bragt ud af Verden paa. Methoden vilde være fuldt berettiget, saafremt det kun drejede sig om Miltens Funktioner eller Solpletternes Sammenhæng med Jordmagnetismen. Men Spørgsmaalet om Christendommens Oprindelse er jo *Spørgsmaalet over alle Spørgsmaal*, det, hvorom hele Striden mellem Tro og Vantro drejer sig. Vantroen er kun berettiget, saafremt den kan bevise Christendommens *Naturlighed* — og herom har alle Vantroens Bestræbelser ogsaa hidtil samlet sig. Men man kan ikke være Vantro med den stille Bagtanke, at Christendommen dog *maaske* kunde være, hvad den udgiver sig for, nemlig overnaturlig, aabenbaret af Gud, følgende *den absolute Sandhed*. En saadan Ligegyldighed for en vigtig Sags Sammenhæng lader sig ikke forene med den Samvittighedsfuldhed og Sandhedskærlighed, som de vantro Forskere saa bestemt gør Fordring paa at ledes af. Professor Høffdings Forslag om at lade Problemet »Christendommens Oprindelse« staa hen som *aabent*, er derfor ganske utilstedeligt. Man har ingen Ret til at stille sig nægtende til den christne Aabenbaring med den Motivering, at Christendommens Opstaaen ikke er rigtig forklarlig ad naturlig Vej, og at man *ikke ønsker* at forklare den ad overnaturlig Vej. Jesus af Nazareth har overfor sine Dommere i den Nat, da han blev forraadt, erklæret sig selv for Guds Søn, og den, der ikke vil tro derpaa, maa modbevise Jesus af

Nazareth og erklære Ham for det, Han i saa Fald var — en Svindler eller en gal Mand. Det gaar ikke an at være *Agnostiker* her; det gælder her Ja eller Nej, for eller imod.

. . . Endnu en Betragtning paatrænger sig til Syvende og Sidst — det er denne: Hvad vilde Hr. Tranaas egenlig sige til den, som kom til ham og bad om Førelse og Vejledning? »Bliv Christen!« ganske vist. Men der er jo nuomstunder saa mange Slags Christendom; adskillige var repræsenterede paa Mødet d. 14. ds., men man mærkede ikke, hvilken Retning Hr. Tranaas foretrak. Om Spørgsmaalet: *Christendom og Christendom* kunde der da en anden Gang føres en frugtbar Forhandling.

Rationalismen

i den danske Folkekirke.

Men bekendte Rationalist A. C. *Larsen* — Pseudonymen »Theodorus« — har i sidste Hæfte af »Tilskueren« offentliggjort en Artikel betitlet »Om Agnosticisme«.

Forfatteren fremfører de sædvanlige rationalistiske Angreb paa Christendommen; i denne Del af Artiklen er intet Nyt. Det Nye er, at han kan støtte sine Angreb med Vidnesbyrd fra Mænd, der staar *indenfor* Lutherdommen, paa den augsburgske Konfessions Grund, og som ikke des mindre fornægter de mest elementære christne Sandheder.

Et af disse Vidner er Hr. Pastor Morten *Pontoppidan*, Udgiver af Tidsskriftet »Frit Vidnesbyrd«. Denne Gejstlige har for nylig, i Anledning af Skriftet »Hovedfjender«, erklæret, at han ikke tror paa noget Helved i Kirkens Forstand, men — ligesom Forfatteren af »Fordømmelseslæren« — anser denne Troessandhed for »et middelalderligt Dogme«, som nu bør kasseres. (»Frit Vidnesbyrd« 1898, S. 208).

Hr. A. C. *Larsen* oplyser nu, at Pastor *Pontoppidan* længst har kastet *Treenigheden* i samme Skrammelkasse

som Helvede. Allerede 1893 endte han nemlig en Forklaring af det athanasianske Symbol saaledes:

»Alt dette har uden Tvivl været af stor Betydning for Athanasius eller hvem, der har været Fader til det.« (Det klæder altid godt at anbringe saadan en lille Tvivl her og der; selv om Tvivlen ikke har Skygge af Begrundelse, faar Læseren dog det Indtryk, at vedkommende Tvivler er i Besiddelse af Lærdom ud over det almindelige). »Jeg for mit Vedkommende« — fortsætter Hr. Pastoren — »véd lige saa lidt at gøre Anvendelse deraf, som om jeg havde faaet en Sextant eller et andet astronomisk Instrument til Foræring. Jeg kunde sætte saadant et Stykke ind i mit Skab; men jeg kunde ikke bruge det til nogensomhelst Nytte. Og saadan vil det vist gaa de fleste Børn, der faar den athanasianske Treenighedslære gennem Balslevs Forklaring. Der vil i hele deres Liv ikke fremkomme et eneste Tilfælde, hvor de kan bruge den til noget. Men — »den, der vil være salig, maa holde paa de tre Personer i Gud,« og naar Børnene faaer det at vide, kaster de naturligvis ikke denne Tro bort, men sætter den ind i Skabet.«

At Rationalisten A. C. Larsen glæder sig over den Ironi, hvormed denne saakaldte christne Præst behandler Treenighedslæren, kan ikke overraske. Men til Hr. Larsens Ære skal det siges, at han undres meget over, »hvorledes Præster kan forsvare at holde det højtidelige Løfte, de har afgivet« (om at ville prædike den lutherske Christendom purt og rent) »paa en saadan Maade«. Hr. Larsen er *selv* theologisk Kandidat, og den overordenlige Veltalenhed, han er i Besiddelse af, vilde have sikret ham en fremragende Stilling mellem danske Præster. Hans Samvittighed var imidlertid mindre robust end Hr. Morten P.'s, og det laa ikke for ham at gøre Nar af den Lære, han havde forpligtet sig til at prædike.

Den foreliggende Artikel giver endnu andre Eksempler paa, hvorledes Rationalismens Aand, herhjemme som i Tyskland, breder sig mere og mere og fra oven nedad gennem-

trænger Lutherdommen. Særlig i den Bibelkritik, hvis Førere er Professorerne Buhl og Jacobsen, har Vantroen sin faste Borg, hvis Angribere bliver stadig færre. Den ovennævnte Pastor Morten Pontoppidan, der synes at være med paa alt Nyt, har ogsaa i sit »Frit Vidnesbyrd« (1894, S. 156) lykkelig og vel faaet Christi Himmelfart bortfortolket som en »Bortgang i Lys og Herlighed«, om hvis Enkeltheder man ikke »er i Stand til at forklare noget nøjere«. Paa godt Dansk: Himmelfarten har *aldrig fundet Sted* — Opstandelsen følgelig heller ikke — Jesu hele Liv bliver rent menneskeligt. Om et Par Aar vil Pastor Morten nok være saa vidt; den vage, renanske Frase om en »Bortgang i Lys og Herlighed« vil til den Tid være vegen for en mere nøgtern Udtryksmaade.

Hr. A. C. Larsen ser naturligvis med Tilfredshed paa denne Udvikling. Dog maa man ikke tro, at han ønsker al Religion udryddet — paa ingen Maade! Der skal blive noget tilbage — nemlig akkurat saa meget, som Hr. A. C. Larsen i sin uforgribelige Visdom anser for passende og gavnligt. Ligesom Kant skrev »Kritik der praktischen Vernunft«, fordi hans gamle Tjener Lampe græd over, at den gode Gud nu var slaæet ihjæl, saaledes sætter Hr. A. C. Larsen Liv i det temmelig medtagne rationalistiske Gudsbegreb, fordi ellers »kommer der ingen Flugt og Fart i Menneskelivet«.

Hvorfra Hr. Larsen véd, at der skal være »Flugt og Fart i Menneskelivet«, oplyser han intet om. Det synes at være noget, der staar fast. Gamle Lampe maatte have en Gud, og Menneskelivet maa have »et stort Ideal, som lokker og drager«.

Og nu kører Hr. A. C. Larsen, rimeligvis uden at tænke paa det, op med det for en moderne Tænkner ganske uværdige *ontologiske Bevis for Guds Existens*. »Paa afmægtige Idealer« — siger han — »kan i Længden ingen tro; Idealet kan kun vedblive at være Ideal paa det Vilkaar, at det er i Pagt med Al-Tilværelsens sidste Grund«. Umaadelig

forblommet, med saa frigiorte Udtryk som muligt, er det her sagt, at Idealet kun kan vedblive at være Ideal, forsaavidt det har en virkelig Existens *udenfor* Mennesket og *over* Mennesket. Men denne Sum af moderne Visdom hører rigtignok til en velopdragen Katholiks Børnelærdom; St. Augustin fremsatte den allerede for henved halvandet Aartusind siden!

Hellige, katholske Kirke! — jo mere vi, som nylig er vendt tilbage til dig, lærer dig at kende, des mere føler vi, hvilken Lykke det er, at være frelst fra Verdens selvgjorte Visdom, hvis klogeste Mænd maa leve af Smulerne fra dit Bord, og at være kaldet til hint Lys, som nu i snart to Tusind Aar har lyst for alle dem, som ikke elskede deres egne Meninger, men trofast søgte Guds Sandhed!

A. D. Jørgensen om Relikviedyrkelse.

De to københavnske Blade har i den sidste Tid begge haft Medarbejdere i Køl'n, og begge disse Medarbejdere har skrevet forargede Artikler hjem. Begge to har de nemlig taget Anstød af Relikvierne i Køl'ns Kirker, særlig i St. Ursula og i Domkirken, og den ene Artikelskriver erklærer, at »paa Ikke-Katholiker virker denne Samling af gamle Ben og Klude ret forargende«. Denne Forargelse har iøvrigt intet egenlig moralsk Udspring; især den ene Artikel — som stod i »Vort Land« — var et Foster af en temmelig uhumsk Fantasi.

Ingen af d'Hrr.s Skriverier er en Gendriveelse værd. Men der kunde maaske være Anledning til at aftrykke de smukke Ord, hvormed den berømte afdøde Historiker *A. D. Jørgensen* i sit store Værk om den nordiske Kirkes Grundlæggelse tog Relikviedyrkelsen i Forsvar.

»Den ældre Kirke,« skriver han, »troede i Ordets egenligste Forstand paa Legemets Opstandelse. Liget af den

hensøvede Helgen var derfor ikke blot et Minde om hans jordiske Tilværelse, men der var knyttet en Forjættelse til det; det var det samme Legem, som en Gang skulde staa forklaret for Gud. Hvad Under, at man da stadig forudsatte en Forbindelse mellem den salige Aand og de jordiske Levninger, saa at de Bønner, der opsendtes over disse, kunde gøre Regning paa hans Forbøn.

»Set i det rette Lys er den romerske Helgen- og Levningdyrkelse af langt ædlere og aandeligere Natur end den . . . østerlandske Billeddyrkelse; den staar efter sin Idé i Forhold til det Christelige . . . Det er en slaaende Mod-sætning mellem Øst og Vest, naar man hist henvender sig til Billeder, her til *Helligdommen* (Relikvierne); hine stilledes højt til Skue, de havde Livets Farver og det sanseligt Nærværende; disse derimod gemte i deres frastødende Ydre, der tilmed i Reglen skjultes for den Bedende i et Alter, Opstandelsens og Genfødselsens Haab.« (Anf. Værk I., 64).

I Tider som disse, da Pietismens Fanatikere ikke kan nævne Ordet »Katholik« uden at føje et Skældsord til, og da det Skældsord, man helst bruger, er »Afgudsdyrker«, er det velgørende at læse slige Ord, skrevne af en Protestant, som tillige var en af de ædlest og sandhedskærligste Mænd, Danmark har kendt. En saa klar Erkendelse af den katolske Relikviedyrkelses fulde, christelige Berettigelse er et nyt Vidnesbyrd paa den gamle Sandhed, at Menneskesjælen ikke blot af Naturen er christen, men ogsaa af Naturen er katolsk. *Anima naturaliter christiana, anima naturaliter catholica.*

EN KURV MED BRUDSTYKKER.

Endelig ikke christelig! »Dannebrog« for d. 3. ds. indeholdt en Artikel om den nylig stiftede Forening til forbryderske Børns Redning. Forfatteren — en af Bladets Hovedmedarbejdere — var meget glad ved, at Foreningen var dannet; han klagede blot over, at man havde kaldt den »Christelig Forening for offentlig tiltalte og straffede Børns Redning«. Desuden stod det i Lovene, at Foreningens Anliggender skulde »ledes paa christelig Grund«. Begge Dele er ifølge »Dannebrog«s Mening forkert, og Bladet giver med megen Pathos den nye Forenings Bestyrelse »følgende gode Raad: Stryg resolut *det første Ord* i Navnet!«

Det er ikke i »Politiken«, dette gode Raad staar!

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 25

Søndagen den 4. December.

1898

Christne Børn.

Bønnens Apostolats Intention for December.

(Efter *The Messenger of the Sacred Heart.*)

Af to Grunde maa vor Udvikling af Maanedens Hoved-Intention være ringe af Omfang. Ligesom Børnene, hvorom vi vil tale, maa nærværende Artikel være lille af Størrelse, men rig paa Forjættelser; tilsyneladende svag, men stærk netop ved sin Svaghed, affattet i faa Ord, fordi vi ikke formaaer at udsige alt, vore Hjerter rummer, om Børnene, og selv om vi kunde, vilde vore Ord alligevel være for faa. Det er tilstrækkeligt at pege paa Børnene. De taler for sig selv. Deres Alder, deres Uskyld, deres Hjælpeløshed, deres Afhængighed af os, deres Kærlighed til os, vor Kærlighed til dem — alt dette er mere veltalende end Ord. Ord er kolde, Ord er uden Kraft til at tolke den Bøn, som Gud selv bad for nitten Hundrede Aar siden, for at vinde vor Kærlighed — Barndømmens Bøn, den spæde Alders bønfoldende Magt.

Lad os blot sige saa meget som dette:

Hvis de, som omvender Syndere, skal skinne som Stjerner til evig Tid, hvor meget mere de, som hjælper til at helliggøre et Barn, saa at det aldrig bliver en Synder! Og ligesom en saadan Børnenes Helliggørelse er mere ærefuld end at omvende Syndere, er den ogsaa langt lettere. Dette maa man lægge Mærke til. Det er netop, fordi vi glemmer, hvor let et Barns Sind og Hjærte kan formes af os, at vi misdanner det eller slet ikke giver det nogen Dannelse. Det er, fordi vi lader de Aar gaa hen, i hvilke den spæde

Plantens Væxt kunde ledes ved et Tryk af vor Finger, at vi tilsidst maa strides med en Synders forhærdede Hjærte.

Alt dette har Guds Kirke ikke glemt. Børnenes Apostolat mangler aldrig nidkære Apostle. Vore Asylere, vore Hittebørnshjem, vore Almueskoler, vore Klubber, Gilder og Broderskaber har alle deres Arbejds mænd, som saae og høster i den Del af Herrens Ager, der er hans hellige Hjærte kærest. Her behøves der ikke at opfindes eller begyndes noget nyt. Nogle af Arbejds mændene trænger maaske til at fornyes i Aanden og at opvækkes til større Nidkærhed; men Arbejdet selv er der og behøver ingen nye Opfindelser.

For alt dette bør vi bede. Vi maa bede for, at de bestaaende Institutioner maa finde mere Støtte og Opmuntring hos dem, som har Midlerne dertil. Der behøves ikke at grundlægges noget Nyt, men det Gamle maa opretholdes og opretholdes godt. Men fremfor alt maa den ældste af alle Institutioner til Barnets Helliggørelse fornyes og gengives den Kraft, den havde i Troens Tider — vi tænker paa *den christne Familie*. Ganske vist maa man være taknemlig for, at der er Skoler og Lærere til, men christne Forældre maa ikke af den Grund mene, at hele Ansvarret er bleven taget fra deres egne Skuldre og lagt paa Præsterne, Nonnernes og Skolelærernes. De troer, at Hjemmets Indflydelse er bleven erstattet af den Indflydelse, som udgaar fra Skolen, Kirken, Kongregationen. En større Fejltagelse er næppe mulig. Christne Forældre er ikke en Døjt mindre ansvarlige i det nittende Aarhundrede, end de var i det niende; de er af mange Grunde endda mere ansvarlige. I det niende Aarhundrede var Skolerne den eneste opdragende Magt, som fandtes udenfor Familien, og de var *christne*; i det nittende har Staten berøvet Almueskolen det meste af dens religiøse Indflydelse, og de højere Skoler er saa optagne af at forberede deres Elever til Examiener, at der ingen Tid bliver til personlig religiøs Opdragelse. Men uden denne er Troens og Moralens Grundvolde uden Sikkerhed.

Hvo er imidlertid nærmere til at lægge denne Grund-

vold fra Begyndelsen end de christne Forældre, hvem Christus betroer sin Kirkes Børn, enten Aarhundredet er det niende, det nittende eller det sidste, denne gamle, trætte Verden skal se?

Bøn.

O Jesus, ved Marias reneste Hjærte ofrer jeg Dig denne Dags Bønner, Arbejder og Lidelser for alle dit guddommelige Hjærtes Hensigter i den hellige Messe.

Især ofrer jeg dem for, at Katholiker fremfor alle Ting maa beflitte sig paa at opdrage deres Børn i Kærlighed til Religion og Sædelighed. Amen.

Til Forældre!

I Tilslutning til sin Artikel om December Maanedes Hoved-Intention indeholder *The Messenger of the S. Heart* efterfølgende Artikel, der formentlig ogsaa vil interessere katholske Forældre i Danmark.

Opsæt ikke at lære dine Børn deres Bønner og Katechismus, til de skal skrifte første Gang. Du kan ikke begynde for tidligt at vende Barnets Sans og Sind til Gud. Det første, Talen skulde bruges til, er hellige Ord.

Mén ikke at den Tid er spildt, du anvender til hin tidlige Undervisning. Karakteren begynder at dannes, før Barnet begynder at tale. Det former sig sine Tilbøjeligheder, før det begynder at bruge sin Fornuft. Hver Uge i et Barns Liv er kostbar; spild ikke en eneste Dag.

Lær hver Dag Barnet noget — en Bøn, noget Katechismus; noget af den hellige Historie, nogle faa Ord af en Psalme eller af Skriften. I Troens Tidsalder lærte selv de mindste Børn af dannede Forældre alle Davids Psalmer udenad. Nuomstunder er næsten alle Forældre dannede. Men hvor mange af dem kan ti Vers af Psalmerne (undtagen maaske *Miserere* og *De profundis*) eller af det Ny

Testamente udenad? Og deres Børn kan en hel Del vrøvlede Ramser paa deres Fingre.

Oplær Jesu Christi smaa Soldater i den rette Maade at gøre Korsets Tegn paa, i at tage Vievand, at bøje Knæ i Kirken, at sænke Hovedet, naar Jesu Navn nævnes, at vise hellige Personer og Ting Ærbødighed.

Væk dine Børn med at lade dem sige et *Alt for Jesus!* og lad dem, naar de er gamle nok, deltage i Bønnens Apostolats Morgenopofrelse. Forklar dem denne Opofrelses fulde Betydning; forklar dem, hvorledes den samler de Troende hele Verden over om Jesu Hjærte og dets Hensigter i Messeofret, som Dag og Nat vedbliver at frembæres paa hele Jordens Kreds.

Opvæk Kærlighed og Sorg over Synden med dem om Aftenen, inden de falder i Søvn, anbefal dem til deres Skytsengles Omsorg, sign dem med Vievand.

Lad der være et Krucifiks og hellige Billeder over deres Senge. Tilskynd dem til at indrette og pryde smaa Altre for det allerhelligste Hjærte og for Vor Frue.

Saml dem hver Morgen og Aften og lad dem deltage i Morgen- og Aftenbønnen. Vælg disse Bønner godt; gør dem ikke langtrukne; sig dem godt, ærbødigt, andægtigt; tilføj en kort Læsning af *Christi Efterfølgelse* eller en anden Meditationsbog.

Bed før og efter Bordet, ikke hurtigt og som noget, der følger af sig selv, men alvorligt og virkeligt. Ihukom ogsaa de hensovede Troendes Sjæle derved.

Tag ofte dine Børn med i Kirke. Vis dem Tabernaklet, fortæl dem, Hvem der boer dér, hvorfor Lampen er tændt, hvad Krucifixet er. Tag dem saa snart som muligt med til Messen og lær dem at følge med i en Billed-Bønnebog. Lad dem ikke knæle længe eller bede længe, tving dem aldrig til Andagt.

Naar du taler om, hvor meget du holder af dem, saa forklar dem atter og atter, at Gud elsker dem uendeligt mere, og at vor kære Moders og Englenes Kærlighed er

langt større end din. Søg altid at gøre Gud og de Ting, som hører Ham til, dragende og tiltalende for de smaa Hjærter.

Naar du revser dine Børn, eller naar de maa opgive noget, de har sat sig i Hovedet, saa giv dem en god christelig Grund for den Lidelse, de maa udstaa, eller det Offer de maa bringe.

Afvis dem ikke med utaalmodigè Udbrud eller barske Ytringer. Utaalmodighed lærer ikke Børn Ærbødighed og Lydighed. Mind dem hellere om Nazareth, dets Selvfornægtelse, Fattigdom og himmelske Liv. Paa den Maade vil du hverken komme til at forkæle eller forkue dit Barn. Og Barnet vil fra den spæde Alder af begynde at lære villig Selvfornægtelse for Christi Skyld.

Lær dem i samme Aand at elske de Fattige. *Salige* ere de Fattige. Man skal ikke ynke de Fattige som om Fornøjelser, Velvære, Velstand og høj Stilling var de eneste Goder i Livet; men vor Medfølelse med de Fattige maa gro ud af den Medlidenhed, vi har for Christi Lidelser, en Medlidenhed, blandet med Beundring og Ærefrygt; thi de er Christi kongelige Fattige.

Meget tidligt skulde et christent Barn derfor lære at give Almisse.

Med alt dette er slet ikke ment, at dine Børn ingen Fornøjelser, ingen uskyldige Glæder skulde have. Tværtimod — vil du have dem til at gaa ind paa alle dine Planer til deres Helliggørelse, saa maa du selv gaa ind paa alle deres Lege og Foretagender. Jo mere en Moder er med sine Børn i alle Ting, des bedre er det derfor. Deres Selskab vil helliggøre hende; og idet hun selv helliggøres, vil hun helliggøre dem. Deres Nærværelse vil sætte et Segl paa hendes Læber og en Vagt for hendes Mund, thi hun vil altid mindes Herrens Advarsel til dem, som forarger en af disse Hans smaa. Hun vil ikke faa Tid til unyttige eller ukærlige Ord. Hun vil aabne sin Mund for at tale Visdom, og Mildhed vil lede hendes Tunge. Hun vil være flittig og lære sine Børn Flid, naar de voxer til. Punktlighed, Orden, Renlighed og Flid vil herske i hendes Hus. Hendes Hænder vil aldrig være ledige, og hun vil lære sine Døtre at arbejde for Huset, for de Fattige, for Kirken. Dovenskab, Spild af Tid, daarlig eller farlig Læsning vil ikke være at finde indenfor hendes Vægge. Verdslighed i Smag, i Tale, i Vaner, i Selskab, i Optræden vil ikke findes i hen-

des Kreds. Hendes Hus vil være frit for Pral, Forfængelighed og Frivolitet, og hendes Hjem vil vise sig værdigt til at sammenlignes med de adelige Huse, som i Troens Tidehværv fyldte Klostrene med Helgener og Helgeninder.

En Roman for Katholiker.

Baring Gould: *Perpetua*.

Den bekendte Oversætter fra Engelsk Hr. Jerndorff-Jessen har paa Dansk indført ovennævnte smukke og særlig for Katholiker meget læseværdige Bog. I Julebogmarkedets Ocean af Værker, der for det meste er gennemtrængte af moderne Fritænkeri og moderne Sensualisme, er det saare vanskeligt at finde literære Gaver, som man uden Rødmen kan lægge foran Krybben fra Bethlehem. Baring-Goulds *Perpetua* er en af de faa Romaner, som en Katholik kan købe med god Samvittighed.

Dens Forfatter synes efter en ganske enkelt Bemærkning at dømme at være Protestant. Der undslipper ham S. 260 den beklagelige Bemærkning, at de fleste af *Acta Martyrum* kun er opbevarede »i forvansket Form«. »Det er ikke vanskeligt« — skriver han — »at skille det, der kun er Digt i dem, fra det, der er Sandhed.« Imidlertid er han ingen streng rationalistisk Kritiker, som disse Ord kunde bibringe En Mistanke om — i det selv samme Kapitel, hvori denne haarde Dom fældes, skildrer han som fuldstændig historisk det mirakuløse Snefald, der fandt Sted ved Sancta Perpetuas Død.

løvrigt henvises til nedenstaaende Anmeldelse, som nyelig stod i »Vort Land«.

Denne Bog har Undertitlen »En Martyrhistorie fra Nimes«. Det er den i Begyndelsen af det tredje Aarhundrede som Blodvidne døde hellige Perpetua, hvis Legende den engelske Forfatter har udformet til en indholdsrig og gripende Roman. Medens man læser, faar man paa en nem Maade en hel Del at vide om hedensk Kultur i det sydlige Gallien, om den grusomme Dyrkelse af Flodguden Nemausus, om Borger- og Byliv i en antik Provinsby. Man føres ind i Oldkirkens Forsamlinger, overværer Agaperne, fornem-

mer den Rædsel, som ved Christenforfølgelsens Udbrud gaar hen over Menigheden. Man følger de anklagede Christne for Dommerne og i Fængslet, for de vilde Dyr og paa Pinebænken. Særdeles skøn er Skildringen af den hellige Perpetuas Martyrdød og det mirakuløse Snefald, der lagde som et Liglagen fra Gud over den christne Jomfrus af Bødden blottede Legeme.

Selvfølgelig mangler Bogen ikke en Kærlighedshistorie, som smukt er spunden i Traad sammen med Beretningen om en ædel Hednings langsomme Omvendelse og endelige Optagelse i Kirken efter hans forgæves elskede Perpetuas Død paa Arenaen.

Baring-Gould skriver let og klart, nu og da maaske lidt flygtigt. Oversættelsen er gennemgaaende flydende og korrekt; kun paa enkelte Steder maa det beklages, at Hr. Jerndorff-Jessen har bevaret Fremmedord eller engelske Former af Fremmedord, der burde have været gengivet i deres rette Form. Saaledes burde Overskriften *Est* over første Kapitel have været oversat; den betyder jo: »Hende er det!« Maa-ske det kun er en Trykfejl, naar det S. 35 hedder, at »mange gik over til *Gnosticismen* og vilde ikke tro paa andet, end hvad de kunde tage og føle paa«. Den engelske Forfatter har sikkert nok skrevet *Agnosticism*, hvilket Udtryk heller ikke er ukjendt paa Dansk. Gnosticismen derimod var en meget fantastisk Religionsfilosofi, hvis Tilhængere troede paa betydeligt mere end de kunde tage og føle paa.

Overskriften over syvende Kapitel lyder hos Hr. Jerndorff-Jessen: *Oblations*. Dette er enten Engelsk eller Fransk men paa Dansk burde der staa »Offergaver«. S. 75, hvor der tales om »de saakaldte Oblations« burde den latinske Form *Oblationes* have været anvendt.

I Oldkirken kaldtes de S. 107 i Noten omtalte Christne for *Libellatici*; dette Ord gengives paa Engelsk med *libellatics*, hvilket Hr. Jerndorff-Jessen uden Videre overfører paa Dansk. Vi maa enten bruge den latinske Form af Ordet eller en dansk Gengivelse. Det er derfor ogsaa fejl naar der Side 192 tales om »St. Gregory«; vi siger enten St. Gregor eller St. Gregorius.

Lidt forstyrrende er det endelig, naar Perpetuas Fader snart hedder *Aulus Harpinus* (S. 128), snart *Atilius Harpinus* (S. 12), snart til Efternavn kaldes *Laeto* (S. 257), snart *Largos* (S. 160).

Alle disse Smaafejl hindrer imidlertid ikke at »Perpetua« er en af de læseværdigste kulturhistoriske Romaner, som længe er fremkommet. Den er smukt udstyret og kan fortræffelig bruges som Julegave til honnerte Mennesker.

J. J.

EN KURV MED BRUDSTYKKER.

Hvorfor Fattigfolk ikke gaar til Alters. *Kristeligt Dagblad* for 18. ds. indeholder en lang Artikel om de talrige Misbrug, der drives i den lutherske Kirke med Salg af det Hellige. Klokkerkontoret med dets Udsugning af de Fattige skildres deri som mere afskyeligt end noget Pantelaanerkontor. »Gang paa Gang«, skriver *Kr. Dgbl.*, »lyder der rundt om blandt Københavns Fattige, at de har ikke Raad til at gaa til Alters. Hvor findes der Hjemmel for, at Klokkeren skal have mindst 50 Øre pro persona for Altergang? Hvilken fattig Familie paa flere Medlemmer har Raad til at ofre det paa sin kirkelige Rettighed: Herrens Bord? Og hvor Mange holdes ikke tilbage fra Alteret af Frygt for Klokkerkontoret? Thi vel kan Klokkeren fritage dem for Betaling, men hvem holder af at tigge om en saadan Naadesbevisning? Saa bliver man borte.

»Der har været Klokkere, der holdt nøje Mandtal over de Altergjæster, der mødte Søndag Morgen — om der muligvis skulde have indsneget sig en Synder, der ikke havde erlagt Betalingen.«

Saadanne Tilstaaelser er gode at faa Forstand af. Længere bort fra Christi Kirkes Aand kan man næppe komme, end det her (særlig i de af »Katholiken« udhævede Steder) er sket. Uvilkaarligt mindes man Frelserens Ord til de Skriftkloge:

»dem, som ville gaa ind, formene I det«. (Luc. 11, 52.)

Bønnens Apostolat.

Daglige Intentioner.*)

3. December. Forsøg paa, hver Aften at opvække fuldkommen Anger.

4. December. Søndag. Iver for at deltage i Aftengudstjenesten.

5. December. Kærlighed nok til ikke at gentage, hvad vi har hørt af ondt om andre.

6. December. Lys til at vogte os for overilede Venskaber.

7. December. Frygt for at henfalde til verdslig Tænkemaade og verdslige Vaner.

8. December. Glæde over Marias store Herlighed.

9. December. Bøn for Hedningemissionærerne.

10. December. Forsigtighed i at give Folk Raad.

11. December. Søndag. Indre Samling om Morgenen før den hl. Kommunion.

---

*) Udeladte i forrige Nr. paa Grund af Pladsmangel.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN.

Nr. 26

Søndagen den 11. December.

1898

Forskydninger.

Det er mærkelige Ting, der begynder at ske her i Landet, og det synes, som om betydningsfulde Forskydninger staar for Døren i den hidtil gældende Partideling, baade paa det religiøse og det politiske Omraade.

Allerede i nogen Tid har der fra Indre Missions Side været anket over forskellige sociale Misforhold, og fra indremissionske Kredse er det saakaldte *socialc Udvalg* udgaaet. Professor Harald Westergaard hører f. Ex. til dets ledende Mænd.

»Kristeligt Dagblad« har i en Række Artikler taget til Orde mod det oprørende Misbrug, der i det moderne Samfund drives med *Børns Arbejdskraft*, og har saaledes arbejdet Haand i Haand med Socialdemokratiet, som nylig i Folkethinget har forelagt et Lovforslag om Børnearbejde, der ikke kan andet end glæde Enhver, som har Hjærte i Livet, og som ikke er hjemfalden til den uhyggelige Theori, at det nuværende Samfund er det endelige, absolutte Udtryk for *Guds Vilje*.

Som bekendt har det tyske Centrum i 1892 sat igennem, at Børn under 13 Aar ikke maa arbejde i Fabriker, Børn mellem 13 og 14 Aar kun sex Timer daglig og kun, naar de ikke er skolepligtige, Børn mellem 14 og 16 Aar ikke over ti Timer daglig. Til Sammenligning kan anføres, at det her i Danmark kun er Børn under 10 Aar, der ikke maa arbejde i Fabriker.

De danske Socialdemokrater er endnu mere radikale end de tyske Katholiker; det i Folkethinget indbragte Lovfor-

slag omfatter *alle* Børn, ikke blot dem i Fabriker arbejdende. De vigtigste Bestemmelser er følgende:

Børn under 12 Aar maa aldeles ikke anvendes til erhvervsmæssig Beskæftigelse. (Denne Paragraf burde kun gælde for Købstæderne. Børnearbejdet paa Landet maa nødvendigvis begynde tidligere, men former sig ogsaa sundere og naturligere.)

Børn under 14 Aar maa ikke arbejde paa Fabriker, a-briksmæssig drevne Værksteder, Forlystelsesetablissementer eller anvendes ved Omførsel af Varer (herunder er »Mælke-drengene« og deres Lidelsesfæller indbefattede).

Børn mellem 12 og 14 Aar maa kun arbejde 4 Timer i Døgnet.

Fuldstændig Søn- og Helligdagshvile iagttages.

Intet Børnearbejde før 6 Morgen eller efter 7 Aften. (Centrum fik disse Klokkeslet sat til 5 $\frac{1}{2}$ og 8 $\frac{1}{2}$). Ejhel-ler maa Børn beskæftiges i de to Timer, som gaar forud for Skoletidens Begyndelse. (Hermed vil der blive sat en Stopper for det Misforhold, at Børnene nu kommer udasede og forkomne til Skolen, saa at Lærerne mange Steder lader dem sidde og sove de første Timer.*)

I Forbindelse med dette Lovforslag fremsatte Socialde-mokratiet et andet, der gik ud paa intet mindre end gratis Bospisning af alle Friskolebørn. Det er bekendt nok, at en tom Mave er daarlig at prædike for, og i denne Maaned, hvor der efter den hellige Faders Ønske i hele den kathol-ske Verden bedes for de christne Børn, maa en Katholik ogsaa føle sig særlig bevæget ved Tanken paa alle de stak-kels smaa Væsener, der lider uforskyldt rundt om i vor Ho-vedstads Vraaer og Kroge. Ulykken er jo blot, at Socialde-mokratiet, sine materialistiske Dogmer tro, mener, at naar Sulden er stillet, er alting godt. Herom kan Katholiker og Socialdemokrater selvfølgelig aldrig blive enige. Men — som St. Paulus siger — »først det Sanselige, derefter det

*) Se den lille Piece *Børnearbejde*, som er udkommen i Bethesdas Boghandel.

Aandelige.«*) Og om det Sanselige kan vi maaske enes, for siden at strides om det Aandelige.

Under Debatten i Lørdags om det socialdemokratiske Bespisningsforslag faldt der forskellige Ytringer, som viste, at den længe opretholdte, men i Grunden unaturlige Alliance mellem Socialdemokrati og Liberalisme er i Færd med at bryde. Til Grund for Liberalismen ligger den moderne Individualisme, som kort og fyndigt er udtrykt i det engelske Ordsprog *Each for himself, and the Devil take the hindmost* (»Enhver maa hjælpe sig selv, og Fanden ta' den, der kommer sidst«). At intet er det socialistiske Princip fjærnere, siger sig selv.

Dette kom frem i Lørdags. Den liberale Rigsdagsmand *Dr. Oscar Hansen* udtalte nemlig i Thinget sin Frygt for Statshjælpsprincippet og erklærede, at Individets Frihed var i Fare. Hertil svarede Socialdemokraten *A. C. Meyer* nok saa bidende, at denne Frihed for manges Vedkommende kun var »*Frihed til at sulte ihjæl*, og at, naar Tusender af Arbejdere gik uden Erhverv i de store Byer, saa var det *Oscar Hansens* Frikonkurrenceprincip, der havde gjort dem arbejdsløse.«**)

Som man ser — det trækker op til en ny Partideling. Den liberale *Dr. Oscar Hansen* blev taget under Armene af Excellensen *Sthyr*, som erklærede, i et og alt at kunne slutte sig til *Valby-Rigsdagsmandens* Tale. Rimeligvis kommer den liberale Doktor, som væsenlig er valgt af Socialdemokrater, da til at søge sig et nyt Mandat ved næste Folkethingsvalg.

Endelig tegner det til, at *Indre Mission*, som her i Byen har saa stærk Tilslutning i Pengeadelen, begynder at blive bange for, hvad den har gjort ved at støtte Professor *Westergaards* »Udvalg for social Oplysning«. I den konservative Klub har Advokat *Hindenburg* nylig holdt et Foredrag om *Luxus*, som naturligvis er et varmt og inderligt

*) 1. Cor. 15, 46.

**) »Social-Demokraten«, 4. Dec. 98.

følt Forsvar for Æmnet. »Kristeligt Dagblad« for 2. ds. refererer Kammeradvokatens Udtalelser overmaade sympathisk og tilføjer spotsk, at

»det saakaldte christelig-socialt Element, der vel endnu næppe er stort nok til at kaldes Parti, glimrede ved sin Fraværelse, skønt der var den allergunstigste Lejlighed til gennem Forhandling . . . med en virkelig dygtig Mand at kunne hævde Holdbarheden af Paastande, der i daglig Tale, Mand og Mand imellem, kaldes *mærkelige*.«

Hvilke disse »mærkelige Paastande« er, har »Katholiken«s Læsere længst opdaget gennem de forskellige Meddelelser, vi har bragt om Æmnet. Udskydes nu de »christelig-socialt« af den danske Indre-Mission, da er der endnu en Gang leveret et Bevis for, at Lutherdommen, naar den besinder sig ret, er *Magthavernes Religion*, uden Følelse for Folket og uden Kærlighed til de Fattige.

Maaske kommer det snart til et saadant Brud. De christelig-socialt, som henter deres væsenlige Inspiration fra den engelske Højkirke, er sikkert heller ikke konfessionelt fanatiske nok. De Opraab, de sender til Udlandet, henvender sig ligeligt til Katholiker og Protestanter om Hjælp og Oplysning. Og en af den nye Bevægelses Mænd, Hr. Fernando Linderberg, har i et lille Skrift viet den store tyske Arbejderven, Biskop Wilhelm Emmanuel v. Ketteler, en saa anerkendende og forstaaende Omtale, at alle Katholiker maa glæde sig derved.

Vi vil i et senere Nummer komme tilbage til dette interessante Skrift. Foreløbig skal det kun konstateres, at det her — som altid — er *Kærligheden*, der forener. Maatte da Arbejdet i Christi Aand for de Fattige og de Smaa blive Vejen til større Enhed i Troen!

„Livsanskuelse“.

Professor Høffdings Standpunkt.

✠ Anledning af *Katholikens* Artikel med denne Overskrift i Nr. 24 har Professor Harald *Høffding* tilstillet os nogle Oplysninger, hvoraf vi uddrager følgende:

Han motiverede sin Udtalelse om, at han ikke ønskede Kirkens Adskillelse fra Staten, derved at »det maatte være muligt for Statskirken at drage andre Elementer i Christendommen frem end de dogmatiske.« — Professoren mener med andre Ord, at en luthersk Rationalisme vilde være en passende Form for Christendom, og en saadan vilde han gjerne tilstede Indflydelse paa Ungdommen. Af hvad Art denne Indflydelse er, har man allerede én Gang erfaret herhjemme, og vort bedste Aandsliv hviler jo netop paa en religiøs-romantisk Protest mod det attende Aarhundredes Fornuftsreligion og Oplysningsfanatisme. Hvorfor da ville skrue Tiden tilbage og genføde Horrebous, Prams og Rahbeks Aarhundrede? Historien lærer os dog tilstrækkelig klart, at en Christendom uden Dogmer er et Væsen uden Rygrad, som ikke er i Stand til at klare sig i Livets Kamp. Saadanne Væsner lader sig nok fremstille theoretisk, men de formaar ikke at leve uden for Theoriens Glaskasse. Det, at Verdens mest *praktiske* Folk — Nordamerikanerne — er i Færd med at blive Katholiker, mon det ikke siger Professor Høffding noget? Og en Mand, hvis Navn har god Klang i hele den protestantiske Verden, Francis de Pressensé, som er udenrigsk Medarbejder ved *Le Temps*, skrev for et Par Aar tilbage i en Studie over Kardinal Manning:

»At reducere Religionen til noget rent menneskeligt; at udviske eller tilbagetrænge det Overnaturlige; at behandle Dogmet som en aflagt Mode; at gøre det menneskelige Broderskab til Moralens Alpha og Omega uden at støtte det paa Guds Faderforhold til os; at ville omforme Kirken til en uhyre Understøttelsesforening; at ville fremtvinge Menneskekærlighedens Under i de rent menneskelige Interessers

Sfære efter at have benægtet den guddommelige Kærligheds Under paa Korset; med ét Ord, at ville genføde Menneskeheden og oprette Barmhjærtighedens Rige paa Jorden uden Hjælp af de store Kendsgærninger, som i sig rummer den Enkeltes og Slægtens Frelse — saaledes er den usunde og usammenhængende Drøm, som drømmes af Aander, der vil opnaa to Ting paa én Gang: *afchristne Kirken og genskabe Verden med denne afchristnede Kirke.*«*)

Francis de Pressensé efterviser fortræffeligt det urimelige i en saadan Tankegang. Allerede Archimedes vidste dog, at for at bevæge Jorden, maatte man have et Standpunkt *udenfor Jorden*. Kirken, skriver de Pressensé, »har uden sine Dogmer hverken noget Mandat, nogen Magt, noget Motiv eller Virkemiddel«. Den dogmatisk stærkeste Kirke er derfor ogsaa den, som er i Stand til at øve størst moralsk og social Indflydelse — saaledes som en Sammenligning mellem Katholicismen og Protestantismen i denne Henseende udviser.

Saa meget om dette Punkt.

Professor Høffding paapeger dernæst i sin Henvendelse, at han *ikke* har sagt, at Problemet om Christendommens maaske kunde løses ved Antagelsen af en direkte guddommelige Indgriben. Han har derimod omtrent sagt følgende: »Det er ingen Indvending mod mit Standpunkt, at det historiske Problem om Christendommens Oprindelse ikke er løst og maaske heller ikke kan løses; heller ikke Buddhismens historiske Oprindelse er jo forklaret.«

Professoren mener altsaa dog, at Problemet om Christendommens Oprindelse meget godt kan staa hen som *aabent Spørgsmaal* — ligesom Buddhismens Oprindelse, Solpletternes Forhold til Jordmagnetismen, Miltens Funktioner o. s. v. Men en saadan Stilling til det Spørgsmaal, der skiller Tro og Vantro ad, er kun forstaaelig under den stiltiende Forudsætning, at Kirkens Forklaring af Problemet er *falsk*. Spørgsmaalet bliver da i Virkeligheden aldeles ikke aabent,

*) F. de Pressensé: *Le Cardinal Manning*. p. 59 fl.

idet den supranaturalistiske Løsning af det paa Forhaand erklæres for uantagelig, og Problemet altsaa begrænses til det naturliges Omraade.

Men da træder det i »Katholiken«s første Artikel hævdede Argument paany i Virksomhed. Enhver, der vil lade Christendommens Oprindelse staa hen i det Uvisse, men dog som et Spørgsmaal, der helt og holdent hører hjemme i det Naturliges Sfære, maa først *modbevise Jesus af Nazareth*. Historisk set hviler den christne Tro paa »den gode Bekendelse«, som Jesus af Nazareth »vidnede for Pontius Pilatus«.*) Paa denne Bekendelses historiske Virkelighed kan der ikke tvivles, fordi Dødsdommen over Jesus af Nazareth blev fædet netop paa Grundlag af denne Bekendelse. Men paa denne Bekendelse — at Jesus af Nazareth virkelig er »den levende Guds Søn« — hviler vor christne Tro. Vi tør ikke sige ham i Ansigtet: »Du lyver! eller Du raser!« Men tør vi ikke det, da kan vi ikke slippe for at tro Ham.

Det nytter ikke herimod at indvende, at en overnaturlig Forklaring — efter Professor Høffdings Mening — ingen Forklaring er, og at intet Problem kan løses ved Antagelse af en guddommelig Indgriben i den naturlige Verdensorden. Et saadant Postulat kan der ikke bygges noget paa, naar man staar Ansigt til Ansigt med Verdenshistoriens betydeligste Personlighed og skal svare paa det evige Spørgsmaal: »Hvis Søn er Kristus?« For at gøre Jesu Ord til Løgn maa man have bedre Vaaben end en blot og bar *Theori* om det Overnaturliges Ikke-Tilværelse. Dette følte Strauss ogsaa, da han i sin Tid søgte at gøre Kristus til en rent mythisk Figur.

Forsøget mislykkedes, og Jesu historiske Realitet staar uanfægtet af alle. Den nyeste vantro Kritik er endogsaa tilbøjelig til at anse alle de fire Beretninger, som haves om Ham, for ægte. Overfor den af Jøderne dømt, af Romerne korsfæstede bliver der da nu som altid kun ét af to Ord tilbage: »Jeg troer« — eller »Jeg fornægter«.

---

*) 1. Timoth. 6, 13.

EN KURV MED BRUDSTYKKER.

„Profeterne spaar Løgn i mit Navn.“ Med dette Citat af Profeten Jeremias (XIV, 14) som Motto aftrykker »Kristeligt Dagblad« for 21. ds. følgende Udtalelse af en katolsk Præst:

»Det var gennem Præstens Embedsforvaltning, at vi ved Daaben blev Medlemmer af Christi Kirke, Præsten føder os med Livets Brød fra den hellige Nadver, helbreder vore aandelige Sygdomme og bereder os til Døden, naar han rækker os den sidste Olie. Han er — med andre Ord — den store Kanal, gennem hvilken alle Frelsens Kilder tilflyde vore Sjæle. Intet Under, at Gud den Almægtige byder os ære og lyde hans Præster, og at han har sagt om dem, at »den, som hører dem, hører mig«. (Luc. 10. 16.)

End ikke efter protestantisk Lære er det let at se, hvor *Løgner* skulde stikke i disse Ord. At Præsten døber, læger de Saar, Synden har tilføjet Sjælen, uddeler Nadveren, bereder de Syge til Døden, mener dog ogsaa Lutheranerne. Netop dertil har de jo Kirker og talrige Gejstlige. Ogsaa efter luthersk Opfattelse maa Præsten da blive »Kanal for Frelsens Kilder«.

At Jesus har sagt til sine Apostle »Hvo, som hører Eder, hører mig«, er endelig heller ingen Usandhed. At dette Ord er Grundvolden for al præstelig Autoritet, nægter Lutherdommen næppe. Med hvad Grund erklæres da den citerede katolske Gejstlige for en *Løgneprofet*?

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i christelig Aand.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katolske Christne« modtager »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A, og træffes daglig fra 9—10 og fra 5¹/₂—6¹/₂.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN.

Nr. 27

Søndagen den 18. December.

1898

Juleliteratur.

Alle Vinduer pranger nu Protestantismens og Fritænkeriets Juleliteratur. I farvetrykte Omslag, paa svært, prægtigt Papir, med hele den moderne Udstyrsluxus bydes der En Giftblomster fra »Sulamiths Have« eller fra Fru Mallings napoleontiske Cythere. »Juleroser« og »Juleaften« og »Juleneg« og endnu en Snæs Julehefter straale og lokke, og i ingen af dem alle ses Krybben fra Bethlehem eller det Barn, som er Verdens Konge. I den protestantiske Jul spille Julenissen og Julegaasen samme Rolle som i den katholske Englene og Hyrderne. Derfor kan Protestantismens Jul saa udmærket forliges med Fritænkeriets og Usædelighedens Literatur, og Juletræets Lys staa tændte, medens man giver hinanden Bøger til Foræring, hvori alt det spottes og bekriges, som Barnet fra Bethlehem døde for paa Korset.

I denne Henseende kan danske Katholiker ikke efterligne deres protestantiske Landsmænd, og uvilkaarligt maa vi da, i vor Søgen efter passende literære Julegaver, vende os bort fra Literaturens berømte eller populære Navne for maaske i et eller andet af Døgnets Førere oversat eller ringeagtet Værk at finde, hvad vi søge.

Et Arbejde, som tilfredstiller baade de religiøse og de æsthetiske Krav, men som har lidt en ret ilde Medfart af den højfornemme Kritik, er saaledes J Chr. Bays Bog »Hvad Gud har sammenføjet«. *) Det er en Roman eller Fortælling, hvad man nu vil kalde den, skreven af en Mand, der kender Menneskesjæle og Menneskeskæbner og véd at fortælle

---

*) Jysk Forlag. 189 Sider. (1898).

derom i et sundt og klart Sprog. Det er en alvorlig Bog, som behandler alvorlige Konflikter, saaledes som disse forekomme i det virkelige Liv, men dens Forfatters Sympathi er aldrig paa det Ondes Side, og hans Skildring er kølig og kysk. Det er en Bog, hvis Forfatter har et dybt og varmt Hjærte, og hvis Aand har funden Fred i Troen paa Jesus Christus som Frelseren fra Synd og som Hellighedens Forbilled og Ophav.

Hr. Bay lever for Tiden i Amerika, hvor han allerede i flere Aar har arbejdet paa at vinde en Plads i Fristaternes engelske Literatur. Samtidig ønsker han imidlertid ogsaa at virke i sit Modersmaal, og »Hvad Gud har sammenføjet« er det første Forsøg derpaa. Det er lykkedes ham særdeles godt, og man maa ønske, at han endnu maa give os mange saadanne Værker. Midt i den moderne Dekadentlitteratur hvor alle Love opløses, og Tilværelsen forvandles til et Chaos af viljesvage Individuers tilfældige Forbindelser og kortvarige Forhold, virker »Hvad Gud har sammenføjet« som en christen Mands klare, alvorlige Tale.

Bogen kan paa det Bedste anbefales enhver moden Katholik. I en Tid som den nuværende, hvor den aandelige Atmosfære er saa uren, og hvor den bl. a. daglig forpestes af de fire smaa Kloak-Organer, der hver Eftermiddag udgyde deres Slam over Befolkningen, maa man glæde sig desto mere ved hvert sandt og godt Ord, som tales paa vort stakkels, ved alskens Uhæderlighed og Usædelighed saa vanærede Modersmaal. *)

Man finder imidlertid ikke mange Bøger som J. Chr. Bays.

---

*) Karakteristisk er det, at det sidst tilkomne af Kloak-Organerne, det saakaldte »Højreblad« *Forposten*, langt overgaar sine Forgængere i utilsløret Svineri. Det har saaledes i længere Tid debiteret en Række »pikante Afsløringer fra en Ietfærdig Forening« og nu søger det at faa Abonnenter ved — gratis Uddeling af Varietébilletter. »Læs *Forposten* og gaa paa Varieté,« skriver Bladet, »det er Livets Alfa og Omega« (!). Man tænke sig »Gud, Konge og Fædreland« forsvaret ved slige Midler!!

For et mere begrænset Publikum vil maaske den nylig udkomne Oversættelse af John *Adderleys* »Stephen Remarx« have Interesse. Adderley er en af de unge christelig-socials Præster, som spille en stor Rolle i den moderne engelske Højkirke, og hvis Virksomhed er bleven bekendt herhjemme gennem Pastor H. Kochs Artikler og Foredrag. »Stephen Remarx« er en højst skitse-mæssig udført Tendensroman, hvori Adderley gør Rede for sine Idealer, maaske til Dels ogsaa for sine Oplevelser. Forfatteren siger selv i et Forord: »denne Bog haaber at gøre sit til at vise Menneskene hen til Christus som den eneste sande, sociale Reformator, den eneste, til hvem vi i vore nuværende sociale og industrielle Forviklinger kunne se op med Tillid, visse paa, at han har baade Ævne og Vilje til at bringe Orden i Forvirringen og til at sætte os i Stand til at leve et lykkeligt, hæderligt Folkeliv.« Disse Ideer stemme i høj Grad med dem, som Centrum har fremsat i Tyskland, Manning i England, de christne Demokrater i Frankrig, Schweiz og Holland. Men — som den danske Oversætter bemærker om ham — han har ogsaa »stærke katholske Sympathier og skiller sig væsenlig kun fra den romersk-katholske Kirke ved ikke at ville anerkende Pavens Ufejlbarehed.«*)

Mange danske Katholiker vil der sikkert være, som se bort fra den danske Literatur og vende deres Blik andet Steds hen — til Lande og Folk, hvor Julen endnu er en *christen* Fest, for dér at søge Gaver, som passe for christne Mænd og Kvinder. Saadanne Søgende er det os en Glæde at gøre opmærksom paa det fra Kühlens bekendte Forlag i Gladbach udgaaede Værk *Rosa mystica*, en Billed-Rosenkrans i sexten Kunstblade, med Text og Sonetter fra Pater Fr. *Essers* øvede og dygtige Haand. Tegneren, Bernhard *Kraus*, er i alle Bladene tydelig nok inspireret af Dürers Gothik. Nogen slavisk Efterligning finder dog aldrig Sted, og jævnlig hæver han sig til fri og uhæmmet Flugt. Meget dekorativt i sin Holdning er saaledes Titelbladet; foran Guds Moder med Jesusbarnet knæler paa den ene Side St. Dominicus, paa den anden Side Sta. Birgitta (?) og modtager hver sin Rosenkrans, den ene af Mariae, den anden af Jesu Haand. Ornamentiken er paa alle Bladene kraftig og skøn.

Fra Forlæggerens Haand er Værket meget smukt ud-

---

*) »Stephen Remarx« af James Adderley. Oversat af M. Koch. (Odense. Hempelske Boghandels Forlag. 99 S. 1898.)

styret. og Prisen er beskeden (6 Mark = 5 Kroner). *Rosa mystica* vil sikkert findes paa mere end et katolsk Julebord — ogsaa her i Danmark.

Thi om den fritænkerske Julelitteratur gælder, hvad David for Aartusinder siden har sagt: »Fordi jeg ikke kendte *Literatur*, skal jeg indgaa i Herrens Kraft.« Hvilket Léon Bloy stadfæster, naar han til en Ven skriver: »Gud bevare Dem for Ild og Dolk, for *Nutidens Literatur* og for de onde Dødes Had.«

Katholicisme og social Retfærdighed.

»Social-Demokraten« har i sit Numer for 9. ds. opstillet **S.** let »Katholiken«s Redaktør som en Modstander af den sociale Retfærdighed. Bladet skriver:

»Paa Jorden kæmpe to store Magter om Buddet: Elsk Næsten som dig selv. Den ene Magt siger: man skal elske Næsten ved at vise *Naade*. I Tusinde Aar har dens Tilhængere givet Almisse, og den fattige Næste er bleven Bøller; de har dannet Hjælpeforeninger, og den Fattige er sat under Kantrol. . . . Den anden store Magt siger: Man skal elske Næsten ved at give ham *Ret*. . . . Her kommer da denne Digter, slaar sig for sit Bryst og siger, at han og hans staa paa Naadens Grund. Men spørger vi ham: Hvad har I da udrettet . . . ? saa viser han os Gadenes Børn med den onde Latter*). Og spørger vi: Vil du selv have Almisse? saa svarer han Nej. Spørger vi ham: Maa vi sende dine Børn til Foreningen? saa gyser han ved Tanken. . . .«

Heraf følger da for »Social-Demokraten,« at »Katholiken«s Redaktør

ikke elsker sin Næste som sig selv, thi han byder sin Næste de Kaar, som han ikke selv vil bøje sig under.«

Og Konklusionen bliver naturligvis: kun Socialdemokratiet kæmper for social Retfærdighed.

Det er for det Første *falsk*, naar »Soc. Dem.« paabyrder de Christne Ansvaret for den moderne Samfundsudvik-

---

*) Hentydning til en Skildring af forsømte Arbejderbørn, som for nylig stod i »Vort Land«.

ling. Som ethvert Barn véd, er det Samfund, Socialdemokraterne angribe saa stærkt, et Barn af engelsk, fritænkensk Individualisme og fransk, christendomsfjendtlig Liberalisme. Det moderne Bourgeoisie er udgaaet af den store Revolution i 1789 og har fra sin Fødsel af været i Opposition til Christendommen. Den liberale Stat har allevegne vist sig som Religionens Fjende; se »Kulturkampene« i Tyskland, Frankrig, Østrig, Italien! Bourgeoisiet har bygget sit Samfund paa en Grund, der med Overlæg blev valgt *udenfor* Christendommens Omraade; Kirken og dens Tilhængere ere derfor uden Medskyld i Bourgeoisiets sociale Synder.

Det er den borgerlige Liberalisme og ikke Christendommen, der har Ansvaret for Proletarbørnenes »onde Latter«. Til Individualismens Førere og Talsmænd maa »Social-Demokraten« vende sig med sin Anklage, ikke til Kirken!

Specielt er det urigtigt at paabyrde os *Katholiker* et væsentligt Ansvar for de moderne Samfundsuretfærdigheder. Thi — og her kommer den socialdemokratiske Forfatters anden Fejltagelse — Katholikerne kæmper, hvor de politisk har noget at sige, en sejrrig Kamp for social Retfærdighed. At dette ikke hindrer dem i at give Almisser, hvor disse behøves, siger sig selv; naar en Mand gaar og sulter, nyter det ikke at henvise ham til et Lovforslag, som maaske engang om mange Aar vil blive vedtaget. Det er da bedre at tage en Krone op af Lommen og give den sultne Mand og saa bagefter gaa hen og stemme for Lovforslaget. Almisse udelukker nemlig ikke sociale Reformer, men Almissegivning fordrer en *personlig Offervillighed*, som ikke altid er nødvendig for at lade sig vælge til socialistisk Folkethingsmand.*)

Ingen Kirke lægger sikkert mere Vægt paa Almissegivning end den katholske, og ingen Kirke har i vort Aarhundrede gjort et betydeligere politisk Arbejde for den sociale Retfærdigheds Sag. »Soc. Dem.« burde sikkert nok studere den Artikel, som en Partifælle, Hr. Fernando Linderberg, har skrevet om Biskop *Ketteler*, eller læse (maaske endog referere!) hvad Sønderjyden *H. P. Hanssen Norremølle* skriver i Novemberhæftet af »Dansk Tidsskrift« om det katholske Parti i Tyskland -- om *Centrum*.

»Centrum,« skriver den preussiske Landdagsmand, »er fremfor alt et christeligt Parti, men ikke, som mange tro,

*) »Social-Demokraten« indsamler jo ofte selv Beklædningsgenstande til fattige Børn eller Penge til Familier, som ere i Nød. Er det i

et magtskyt klerikalt Parti, som efter Kulturkampenes Ophør ikke har andre Formaal end det at opnaa de størst mulige Fordele for den katholske Kirke. Det er tværtimod et Parti i rig Udvikling, som uden Doktrinarisme og Hang til utopiske Sværmerier modigt giver sig i Kast med Nutidens vanskeligste sociale Spørgsmaal for at søge dem løste paa det historisk givne Grundlag i Christendommens Aand.«

Hanssen-Nørremølle meddeler derhos Centrums *sociale Program*. Vi uddrage følgende Punkter deraf:

»Fortsættelse af Arbejderlovgivningen med faglig Uddannelse, retfærdig Løn, sikret trinvis opstigende Stilling og værdig Behandling af Arbejderne som Formaal. Forkortelse af Arbejdstiden, afmaalt efter Produktionsforholdene. Gradvis Afskaffelse af gifte Kvinders Fabriksarbejde. Afskaffelse af Børns industrielle Arbejde i fremmed Tjeneste. Ordning af og Tilsyn med Hjemmearbejdet.

»Indførelse af muligst fuldstændig Helligdagshvile. Stræng Aagerlov. Indførelse af almindelig Formue- og Indkomstskat. Høj Skat paa store Indtægter med samtidig Lettelse af Skatten paa mellemstore og smaa Indtægter. Fastsættelse af en Minimalløn for Statens eller Kommunens Arbejdere.«

Dette er blot enkelte Punkter paa Centrums store sociale Program, som ogsaa omfatter Haandværk, Handel og Agerbrug. Mon »Social-Demokraten« ogsaa her vil tale om at Katholikerne »byde deres Næste de Kaar, de ikke selv ville bøje sig under«? Forhaabentlig ikke. Men da har »Social-Dem.« skrevet om det, den ikke kendte, og tilladt sig at slaa Katholicismen i Hartkorn med den lutherske Statsreligion, der forstaaeligt nok helst staar paa de Herskendes og Riges Side. Selv indenfor Lutherdommen er der imidlertid begyndt at vaagne en Overbevisning om de sociale Kravs Betydning, jfr. Støcker i Tyskland, Professor Westergaard og hans Kreds herhjemme.

»Social-Demokraten« vil maaske hertil svare, at denne Forstaaelse kommer temmelig sent, og at den kun er opstaaet som en Følge af Socialdemokratiets Virksomhed. Men dette gælder ikke om Katholikerne. Thi — som Hr. Linderbergs Skrift viser — stammer de katholske sociale Reformbestræbelser fra en Tid, da der endnu ikke eksisterede

noget Socialdemokrati, og de ere frit og selvstændig fødte i en katholsk Biskops Hjærte. Herfra ere de saa gaaede over til Centrum, hvis hele sociale Program rummes i Kettelers Ideer.

Samme Aar, som det »Kommunistiske Manifest« blev udstedt, holdt Ketteler ganske uafhængigt af dette, i Domkirken i Mainz sine første Prædikener om »den nærværende Tids store sociale Spørgsmaal«.

Ketteler gik her tilbage til St. Thomas Lære om *Ejendommens Væsen*. Al Ejendom tilhører Gud, den jordiske Ejer har kun Brugsret til den (*usufructus*). Han er Gud ansvarlig for sin Brug af den og maa følgelig lade sig lede af Guds Bud i saa Henseende. Derfor ligger Hovedgrunden til Nutidens sociale Nød i de herskende Klasers *Frafald fra Gud*. Thi den første Følge heraf er, at Menneskene betragte sig som absolute Ejere af deres Ejendom og anvender denne til en voxende Nydelsessyges Tilfredsstillelse. Og saaledes opstaar vore Dages Kløft mellem de rige Fraadser og de Millioner Fattige for deres Dør.

Ligesom Vantroen medfører en moralsk Individualisme saaledes ogsaa en *økonomisk*. Alt skal overlades til »Naturen«, til den frie Konkurrence, til den brutale Kamp for Tilværelsen.

Mod denne Lære optræder Ketteler med al Energi.*) »Arbejdskraften er bleven en fuldstændig Vare«, skriver han. »Jeg véd ingen mere beklagelsesværdig Kendsgerning. Hvilke Følelser maa det ikke fremkalde i disse arme Mennesker, som med alt, hvad de behøve, alt, hvad de elske, daglig afhænge af Markedsprisens Tilfældigheder. Det er *vort liberale Europas Slavemarked*, tilskaaret efter vor humane, oplyste, antichristelige Liberalismes Mønster.«

Ord som disse vare ikke talte hen i Vejret. I Juni 1868 dannedes der en Forening af »christelig-sociale (Lassalles *Allg. deutsche Arbeiterverein* var dengang endnu kun fem Aar gammel), og i September samme Aar stillede denne Forening sig under de tyske Biskoppers Ledelse, som samtidig forhandlede i Fulda om den sociale Sag.

1871 fremkom Centrums første sociale Program, og i 1877 — *før noget andet Parti* — fremsatte Centrum i den tyske Rigsdag de første Forslag til en Arbejderlov, i hvilken bl. a. alt Arbejde af Børn under 14 Aar var forbudt.

*) F. Linderberg: *Biskop v. Ketteler og Socialismen i Tyskland*, S. 17. fl.

I de næstfølgende Aar gennemførte Centrum nu en hel Række Arbejderlove, men først efter Bismarcks Fald lykkedes det Partiet i 1892 at faa den første tyske Fabriklov vedtaget.

Her er ikke Stedet til udførligt at gaa ind paa alt dette. Saa meget lader sig dog allerede heraf indse, at vi Katholiker med Rette kunne gentage *Windthorsts* Ord: »Det bliver vor Ære, at det var en katholsk Kirkefyrste, som paa den Tid, da Manchesterideerne beherskede den hele offentlige Mening, først havde det Mod at forberede en christelig Socialreform.«

Men naar dette er saaledes, hvad mener da »Social-Demokraten« med at skrive om *en Katholik*, at »han og hans« ville løse det sociale Spørgsmaal ved Almisser alene, og at de »ikke elske deres Næste som sig selv«, idet de »byde deres Næste de Kaar, de ikke selv ville leve under«?

Katholikerne gøre intet af dette.

Men til Forskel fra Socialdemokraterne opstille de ikke en Modsætning mellem Barmhjærtighed og Retfærdighed. De sige ikke *Enten* — *eller*, men *Baade* — *og*. Det er ikke saa bekvemt, men det gavner de Fattige mere.

Bønnens Apostolat.

Daglige Intentioner.

17. *Decbr.* Omhu for ikke at lade Bedragerer faa, hvad der tilkommer de virkelige Fattige.

18. *Decbr. Søndag.* Lys til at indse Vigtigheden af tidlig Opdragelse.

19. *Decbr.* Villighed til at gøre Undskyldninger og tage mod Undskyldninger.

20. *Decbr.* Omsorg for ikke at elske skabte Ting for deres egen Skyld.

21. *Decbr.* Billighedssans nok til at betale vore Skoleafgifter.

22. *Decbr.* Tanken paa, hvorledes vi helst vilde bede i vor Dødstime.

23. *Decbr.* Tiltro til, at Gud kun lader os lide for vort eget Bedste.

24. *Decbr.* Bøn for dem, der frygte Gud med slavisk Frygt.

25. *Decbr. Søndag. Juledag.* God Vilje mod alle Mennesker.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN.

Nr. 28

Søndagen den 25. December.

1898

Alterblomster.

Til Dig min Kærlighed, til Ham min Tro.

Thor Lange.

Kirken Sta. Maria Novella i Florens er, som alle Italiefanere ved det, prydet af de skønneste Kunstværker. Giottos Skole har dekoreret flere af Kirkens mange Kapeller, i det berømte *Capella Espagnola* er Vægge og Loft dækkede af herlige Fresker.

I Kirkens højre Korsarm findes et lille halvmørkt Kapel, der ligger en fem, sex Alen højere end den øvrige Kirke.

En bred og meget monumental Trappe fører derop; Indgangen er spærret af en lav Korsranke, hvis Dør ofte, altfor ofte er lukket. Kapellet er ikke dekoreret med Fresker, men over et Alter hænger en vældig Altertavle, en Madonna malet af den navnkundige Cimabue; ingen af Sta. Maria Novellas mange og skønne Kunstværker er skønnere end dette, thi intet ejer i saadan Grad en stor Sjæls dybe Kærlighed.

Der fortælles om dette Billede en Historie, som vidner højt om de gamle Florentineres Kunstsans. Cimabue var en Gang meget optaget af et stort Arbejde, ingen blev modtaget i Mesterens Atelier, ingen maatte se hans Værk, før det havde naaet den Fuldkommenhed, han formaaede at give det. Den første, der atter faar Adgang til Atelieret, er selve Florens' Hersker, Hertugen af Medici; det vidunderlige Madonnabillede er færdig, den kloge Hertug forstaar det skønne Værk og køber det strax til Sta. Maria Novella, som netop er fuldendt. Dagen derpaa finder saa en Højtidelighed Sted, hvis Mage Verden aldrig har set og desværre næppe faar at

se. Hele Folket fører Billedet i højtidelig Procession til Kirken, Hertugen gaar selv i Spidsen, alle Byens Laug og Broderskaber med deres pragtfulde Bannere tage Del i Processionen, og alle Byens Musikkorps spille jublende Fanfarer til Madonnas og til Cimabues Ære.

•

To unge Malere, nyomvendte Katholiker, begejstrede Ynglinge, besøge daglig Kirken, beundre og studere dens mange Kunstværker, men aldrig forlade de den uden først at have besøgt Cimabues Madonna. Foran dette Billede bede de, og de tale sammen om hine svundne Tiders Kunst og Fromhed.

»Hvor er hun skøn og højhedsfuld, den guddommelige Moder, i sin lange dybblaa Kappe, trods al Stivhed i Bevægelsen, hvor inderlig god og menneskelig!«

»Christusbarnet selv er mere barnlig sød her end i noget andet af Mesterens Billeder.»

»Og de sex Engle, der ligesom klamre sig til Madonnas Throne, de ere vel Udtryk for Mesterens store Kærlighed?«

»Og hvilken egen Mystik den dybe, tindrende Farveharmonie dog ejer — det mørkeblaa Klædebon, hvor Folderne antydes ved Guldstriber, mod Baggrundens røde Guld!«

De to unge Malere forstod ikke, hvorfor den hellige Messe aldrig blev læst foran dette dejlige Billede, hvorfor Alteret var bart og viste tydelige Tegn paa Ælde; de gode Dominikanere, som betjene Kirken, forstod nok ikke, hvilken kostelig Skat, de ejede. . .

•

En Dag paa Vejen til Kirken mødte de to Unge en Kone, som bar en Kurv, fuld af de dejligste Chrysanthemum, og da fik de den Tanke at købe saa mange Blomster, de kunde faa for deres Penge, for dermed at pryde deres kære Madonnas forladte Alter. De skyndte sig at tømme

deres Lommer, og det viste sig, at de tilsammen ejede halvfjerde Lire. For dem fik de Favnen fuld af Blomster, og glade ilede de til Kirken og ind i Madonnas Kapel.

Paa Altret blev Blomsterne lagt i en stor Dyngge; der laa hvide, uskyldige, der laa Selvfornægtelsens gule, og de kolde lilla, som er Viljens Blomster, og dybtrøde, Kærlighedens røde — -- — —

Foran Alteret knælede de to unge og bad: »Kæreste Moder. høje Dronning, Du som ved din Bøn indgav den store Mester en saadan Kærlighed, at hans Værk endnu fem Hundrede Aar efter dets Tilblivelse lyser for os som et Ideal af Skønhed og af Fromhed, giv os, o Moder, en sand og levende Kærlighed, at ogsaa vi maa naa at øve en Kunst, som ærer Dig og frelser vore arme Sjæle, Amen!« — Tre Ave Maria bad de saa, rejste sig og — løb lige paa en rejssende engelsk Familie, der maabende betragtede deres Hyldest af Madonna; en ung Miss sagde ganske højt *Very nice!* og noterede i sin Lommebog.

Da de to Malere næste Dag kom i Kirken, fandt de deres dejlige Blomster samlede i to Vaser, som stod paa det ormædte Alter. Blomsterne tog sig ikke ud, Vaserne var hæslige, de to Venner var ikke fornøjede, og den yngste tillod sig nogle spottende Ord om utidig Ordenssans. Men den ældste sagde stille og alvorligt: »Kære Ven, havde Brødrene ikke sat vore Blomster i Vaser, vare de snart visnede, maaske allerede i Dag.«

Aar ere gaaede, de to Ynglinge ere Mænd, den ene, den ældste, lever i et stille Kloster, hvor Liturgiens evige Lovsang altid lyder, og hver Dag sætter han Blomster for Madonna, i saare skønne Vaser sætter han skinnende hvide, gule, lilla røde, og mange andre Blomster.

Den yngste tumler om i Verden, og ofte glemmer han sin rene Moder og Hendes ormædte Alter. Langs dybe Afgrunde gaar hans Vej, hans Næring er Livets stærke Frugter, og kommer han til Madonna, saa bærer han i sin Haand kun en eneste rød Blomst. Den lægger han paa det øde

Alter og beder: »Moder, kærester! fattig er jeg og elendig, jeg dyrkede ikke de fagre Blomster, hvormed min Ven, min Broder, pryder Dit Alter hver eneste Dag; kun én Blomst har jeg til Dig, og den maa jeg lægge paa Dit Alter, jeg ejer jo ingen Vase at sætte den i; og nu beder jeg Dig, Moder, min egen Moder, om et stort Under — lad ikke Blomsten visne; en afskaaren Blomst uden Vand visner, og visner hurtigt, hvis ikke Du, o stærke Moder, bevarer den; husk Moder, jeg skar den af mit Hjærte, i en sandet, uselig Jord skød den Blomst, men Guds Sol foldede den ud, og dens Farve er bleven som Blodets, Din Søn udgød paa Golgathas Kors!

»*Mater scis, quia amo Te!*«

28 Nov. 1898.

Francesco.

„Er Religion nødvendig?“

Dette Spørgsmaal var Æmnet for den Diskussion, som den unge norske Maler Ferdinand *Tranaas* indledede den 14de ds. i Larsens Lokale.

Hvad der allerførst var glædeligt ved dette Møde, var det store Antal af Deltagere. Der var mindst lige saa mange om ikke flere end første Gang. Det er altsaa ikke blot Nysgerrighed, som driver Folk til disse Diskussioner — det er virkelig aandelig Interesse.

Fra fritænkensk Side optraadte ved Mødet Hr. J. *Aakjær* (Forfatter til Bogen »Indre Mission og dens Høvding«) samt Grosserer *Lachmann*. Hr. Aakjærs Tale bestod væsenlig af Skældsord, og han berøvede forholdsvis hurtigt sig selv Ordet, idet han om en tilstedeværende Gejstlig erklærede, at denne »kun brød sig om den Slags Sandheder, som gav godt i Pungen«. En Storm af Indignation rejste sig, da Hr. Aakjær udslyngede denne Gemenhed, og der var i Salen kun én Mening om, at en Taler af denne Art ikke hørte hjemme blandt dannede Mennesker. Christendommen kan kun have Gavn af Modstandere af Hr. Aakjærs Kaliber.

Grosserer Lachmann var en mere sympathetisk Skikkelse. Han er aabenbart en redelig Natur, men hans Fejl er det Hovmod, som lagde sig for Dagen da han udbrød: »Den sande Religion kendes nuomstunder kun af én Mand, og *denne ene Mand er mig.*« Hr. Lachmann anerkendte fuldt ud, hvad Kirken havde præsteret af civilisatorisk Arbejde i forrige Tider, men nuomstunder eksisterer sand Christendom som sagt kun hos Hr. Lachmann. Denne aabenbare Meningsløshed blev mærkelig nok levende applauderet.

Som Talsmænd for Fritænkeriet optraadte endvidere et Par unge Studenter. Den ene hævdede det kopernikanske System og Verdensrummets Uendelighed som tilintetgørende Argumenter mod Troen paa en personlig Gud; den anden erklærede simpelthen, at han var *stærk nok* til at staa paa egne Ben og derfor ikke behøvede »Troens Krykke.«

Pastorerne *Ussing* og *Krag* imødegik disse forskellige Syns- og Standpunkter i velformede, logiske Foredrag. Især Pastor Ussing var klar, rolig, fuld af sund, christelig Visdom. Pastor Krag satte med stor Præcision Forskellen mellem Kirken og Vantroen i følgende: »Kirken siger: Søg Sandheden, og du skal finde den! Vantroen siger: Søg Sandheden, og du skal aldrig finde den!« Ogsaa denne Frase om det ædle og store i den *evige Søgen* var nemlig fremkommen fra den modsatte Side.

Af megen Virkning var den aldrende Professor *Christiansens* jævne og ligefremme Vidnesbyrd. Hr. Christiansen er Lærer paa Universitetet i Mathematik og Chemi. I disse Videnskaber, sagde han, maatte man altid raadspørge Autoriteterne — disse Videnskabers store Grundlæggere. Hvor meget mere maatte man da ikke gaa til Autoriteterne i de Spørgsmaal, som angaa hele Menneskelivet, hele Tilværelsen. Vi maatte her raadspørge de store Religionsstiftere og først og fremmest da vor egen, som sikkert havde set dybere end alle Filosofer og Zoologer tilsammen. »Og selv om man nu ikke holder ham for andet end et Menneske, men blot vil give sig til at følge hans Menneskehed ef-

ter — saa skal man nok komme videre og ogsaa komme til at tro paa hans Guddom.«

I Modsætning til den unge Student, som havde sat Videnskaben i Modsætning til Troen, hørte man nu her en dygtig Lærd udtale sin ligefremme Tro paa Jesus Christus. Og Pastor Ussing havde i sin Tale henvist til *Kepler* som en Mand, der var troende Christen, og som »dog nok kendte det kopernikanske Verdenssystem«.

Nu optraadte Pater *Breitung* og hævdede i et ildfuldt Foredrag Foreneligheden af den strængeste Videnskab og den fasteste Tro. Han henviste til Leverrier, som i sit Observatorium havde et stort Krucifix anbragt, foran hvilket han bad i Mellemmrummene mellem sine Observationer, til Secchi og til Louis Pasteur, der selv en Gang havde erklæret en tvivlende Student, at Styrken af hans Tro stod i direkte, ligefremt Forhold til Omfanget af hans Viden.

Disse Udtalelser hilstes med stærkt Bifald. Taleren dvælede dernæst ved den konfessionsløse Skoles Virkninger i Frankrig, som var dokumenteret af den officielle Statistik, og foreslog tilsidst Indkaldelsen af et Møde, hvorpaa Forholdet mellem Tro, Viden og Vantro skulde drøftes. Dette Forslag blev modtaget med Akklamation af Forsamlingen, og med Tilslutning fra Hr. Tranaas' Side i de afsluttende Bemærkninger, hvormed han Kl. 1 hævdede Mødet.

Det moderne Samfund og de Spedalske.

Som bekendt har Professor Finsen købt den Hinnéske Villa i Rosenvænget for der at installere sit velsignelsesrige Hospital for de ulykkelige Lupuspatienter — disse det moderne Danmarks Spedalske!

I denne Anledning have nu de mest ansete Grundejere i Rosenvænget offentlig fremsat en Protest. Man finder

mellem dennes Underskrivere baade »humane« og »liberale« Mænd, som ellers lægge frisindede Meninger og menneskevenlige Tilbøjeligheder for Dagen. Nu erklære disse *Humane* og *Liberale* imidlertid, at Rosenvænget

»ganske vil ødelægges ved Lupushospitalets Anbringelse, med hvilken følger Sygetrafik, Smittefare og *det i højeste Grad deprimerende Syn* af de ulykkelige Mennesker, der ere angrebne af Lupus«.

Grundejerne i Rosenvænget foreslaa derfor Professor Finsen at bygge ovre paa Fælleden; at det tager længere Tid at bygge et Hospital end at flytte ind i en fuldfærdig Bygning, og at det Finsenske Institut har saa mange Klienter, at en Udvidelse er paatrængende nødvendig, betyder intet for Herrerne i Rosenvænget. Endnu en Gang spørge de Offenheden, om det virkelig er Meningen, at de skal

»tvinges til, Dag ud og Dag ind, at se paa de ulykkelige, lupussyge Mennesker, hvis Udseende af Institutets egen Bestyrer betegnes som *uhyggeligt*«,

og de indigneres over, at Lupuspatienter for Fremtiden skal have deres Gang paa »den med saa store Ofre anlagte Strandboulevard, en af Byens smukkeste og mest befærdede Veje«.

At en med store Ofre anlagt Vej skal befærdes af syge Mennesker, der tilmed virke »deprimerende« paa de i Selvejerkvarteret promenerende og kurtiserende Velhavere, er unægtelig ganske stridende mod al moderne Bevidsthed. Intet viser bedre end slige Ytringers ganske naive Egoisme, hvor uendelig langt Nutidens Mennesker have fjærnet sig fra alle katholske, alle christne Synsmaader. Middelalderens adelige Damer og fromme Riddere plejede egenhændigt de Spedalske, i hvem de saa Vor Herres særlige Afbilled. Vore Dages og vort Lands fine Folk formaa ikke en Gang at udholde Synet af Lupuspatienterne, hvis Saar dog ere skjulte af den moderne Lægekunsts hvide renlige Bind.

Saadanne Udslag af »human« og »liberal« Egoisme

er det, som sætter ondt Blod i Folkets lavere Lag, og som bringer Overklassernes Religjøsitet i Miskredit og det christelige Navn i Foragt. Man kan ikke godt nægte Berettigelsen af de Linjer, som »Social-Demokraten« for d. 16de ds. vier Æmnet.

»De henvise de Syge til Fælleden,« skriver Arbejderbladet om de rige Mænd i Rosenvænget.

»Men følger da ikke hermed Sygetrafik, Smittefare og det deprimerende Syn? Jo, *men ikke for Idyllen i Rosenvænget*. Trafiken vil da tværtimod gaa gennem *Arbejderkvarteret* ved Blegdamsvejen og oftest forbi Fredensgades høje Kaserne og ubemidlede Befolkning.«

Og Bladet fortsætter:

»Det er ganske vækkende at finde en saadan Villa-Erklæring en Morgen i alle Kapitalistblade. De skrive paa den ene Side om Christendom og prædike over Texten: Naar du byder til Fest, da gaa ud paa Vejen og bed den Halte, den Blinde og den Spedalske og sæt dem ved dit Bord. — Men paa Bladets anden Side trues med Politi og Dommere, hvis de Syge blot komme i Nærheden af den Vej, hvor de rige Christne have deres Idyl.

»Og de haabe saa sikkert til Gud, at alle lovlige Magter ville give dem Medhold og henvise det uhyggelige Syn til Arbejdernes Kvarterer. Derhen er jo jaget alt andet grimt og slemt. . . I disse Gader, mellem disse lige-høje Huse samles al anden Uhygge, der kuer og forstemmer, skaber den sorte Melankoli og den trøstesløse Sorg.

»Men mon Jesus ikke, hvis han endnu gik her paa Jorden, vilde sende Dommere og Politi en anden Erklæring? Han vilde sende en, hvori det hed: Rejs Prostitutionens Hus paa Kongens Nytorv, saa alle kan se den og deraf lære Forholdene at kende! . . . . .

. . . . .
Indloger de forsømte Børn i Hotel d'Angleterre! . . . . .
Og tving Rosenvængets Beboere til at bede Lupussyge til Bords hver eneste Dag!«

Man maa indrømme Bladet, at det har noget mere Forstaelse af Evangeliets Aand end de rige Mænd i Rosenvænget, som ikke en Gang ville tillade *Lazarus* at gaa forbi deres Døre!

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A, og træffes daglig fra 9—10 og fra 5¹/₂—6¹/₂.

KATHOLIKEN

REDAKTØR: JOHANNES JØRGENSEN

ANDEN AARGANG

1899

KØBENHAVN

I KOMMISSION HOS ANDR. FRED. HØST & SØN, BREDEGADE 35.

W m V. MOHN'S BOGTRYKKERI.

INDHOLD.

	Side.
Altertjeneste i Oldkirken (I. Daniel)	377
Amerikanere, de humane	207
Amerikanismen endnu en Gang	277
Amerikanismen fordømt	80, 81, 89
Anglikanismen, Kirken og	228
Anglikansk Kloster	9
Autoritet, Den højeste	225
Autoriteten, Ærbødighed for	25
Beck, Vilh., hvad han kan sige (Reiffenstein-Hansen)	415
Beck's, Vilh., fromme Lyster (N. H.)	380
Bethesdamødet, Lidt fra (N. H.)	345
Bloys, Leon, sidste Bog	113
Brevkasse	360, 416
Bønnens Apostolat, Udbredelse af	195
Christenforfølgelserne i Kina	174
Christen og Socialdemokrat (N. H.)	398
Demokratier, De to	65
Det, som holder igen (N. H.)	316
Drengemordet i Lille	67
Enheden	401
En ny Bog (N. H.)	309
En Præst! En Præst!	71
Er Freden forbi (N. H.)	353

IV

	Side.
Faskrudsford (Dr. R.).....	283, 293, 301
Fattigdom (N. H.).....	335
Fattige Klostre i Italien.....	110
Flamidien, Broder, løsladt.....	239
Folkekirkens Gejstlighed og Lockouten.....	209
For dyrt betalt (N. H.).....	297
Forsoningens Veje (Angela af Foligno).....	140
Forsvar for den 1. Trosartikel (N. H.).....	342
Francisci, St., aandelige Blomster.....	336, 349, 365, 375, 382
Frankrig, Den katolske Kirke i, (Reiffenstein-Hansen).....	387
Franske Republik og de barmhjertige Søstre.....	237
Franske Tilstande og Dr. Oscar Hansen.....	249
Fremgang, Kirkens.....	391
Fritænkeriets Sakramenter.....	57
Gemenhedens Advokater.....	121
George, Henry.....	331
Guds Tilværelse, Beviser for.....	105
Had (N. H.).....	326
Halvt Aar, Et.....	1
Hansen, Oscar, om de franske Ordensskoler.....	233
Hansons, Ola, Konversion.....	313
Hecker's Disciple underkaste sig.....	100
Hecker's Vildfarelser.....	28
Hellige alm. protestantiske Kirke.....	73
»Hellig Ewald«.....	129, 136
Hellige protestantiske Kirke.....	95
Hemmelige Samfunds Angreb paa Kirken.....	305
Henstilling, En (Thor Lange).....	371
Hildegard, Den hellige, og Reformationen.....	119
Hvad denne Sommer har lært os.....	356
Hvilket er lettest.....	217
Hvor staar det skrevet? (N. H.).....	321
Indflydelse, Vor daglige, paa andre.....	230
Indsigelse, En (Francesco).....	33
Indvielse, Menneskehedens, til Jesu Hjærte.....	193
Ipsen, Alfred, mod »Politiken«.....	161
Jakobsen's, I. P., Indflydelse.....	153
Jeanne d'Arcs Beatification.....	149

V

	Side.
Jesu dulcis memoria (Kümmel)	4
Jubelbulle, Den pavelige	169
Jubelbulle, Den pavelige, bedømt af en Protestant	218
Jul (N. H.)	417
Katholicismen i næste Aarhundrede	47
— og »Kristeligt Dagblad«	59
Katholiker og Radikale i Italien	241
Katholsk Mission, bedømt af en Protestant	200
Klosterlivet forherliget af en Prostant	183
Klostret	201
Konvertiter	253
Krementz, Kardinal	159
»Kristeligt Dagblad«	221
— — i Glashus (Reiffenstein-Hansen)	363
— — og Christendommen	214
Kurv med Brudstykker	112
Kætteriet, Had til, (Faber)	102
»København«	222
Latinere og Angelsachsere	41
Lidelse, Den christne	77
Literatur, Den daarlige, (N. H.)	393
Lockout, Den store	278
— — — og christ.-sociale	181
Lockouten er hævet (N. H.)	298
Lutheranismen, Vidnesbyrd imod	257, 265
— i Tyskland	63
Lutherdommens Opløsning	273
Luxus, Om	404
Maredsous, Paaskedage i, (Francesco)	145
Misereor super turbam	247
Moltesen, Dr., og Luther	224
Mon? (N. H.)	312
Newman om katholske Misgærninger	324
Nordamerikanske Episkopat, Det	133
Pavedømmets endelige Sejr, Tro paa	255
Polemikens Overdrev, Fra (N. H.)	389
»Politiken«, Kampen mod	152

VI

	Side.
Reformationen og Helligdagene	157
Reformator, En	135
Ritualistiske Krisis, Den (N. H.)	385
Rom — en Fortidens By (x)	409
Sidste Sider af »Le Mendiant ingrat«	126
Socialdemokratiet og Christendommen	49
— — de ti Bud	175
Sociale Bevægelse, Den (N. H.)	318
Socialismen og Alkohol	212
Sognevejstligheden	55
Statskirkelig Afmagt (N. H.)	412
Statskirken, Udtrædelse af (N. H.)	289
Sthyr's, Excellencen, Retræte	198
Tankeforbindelser (Ernest Hello)	17
Tankestreg, En (N. H.)	281
Teresa's, St., Mindedag (N. H.)	329
Tidens Tegn, Et (N. H.)	369
Tredie Orden, St. Francisci	36
Tvang (N. H.)	361
Uden Ideal	137
Universitetsprofessorer, To, mod »Politiken«	177
Uvilligt Vidne	272
Varia (N. H.)	372
Vedel's, Dr. Valdemar, Palætale	185
»Vor Tid« mod »Politiken«	243
Wartburg, Besøg paa (Francesco)	97
Westergaard, Professor, om Lockouten	269

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN.

Nr. 1

Søndagen den 1. Januar.

1899

Et halvt Aar

er henrundet, siden »Katholiken« begyndte sin Existens; den Indholdsfortegnelse, som ledsager efterfølgende Nummer, viser, hvad Arbejde Bladet i dette Tidsrum med sine beskedne Kræfter har ydet.

Det blev i Programartiklen sagt, at »Katholiken« skulde bedømme »Dagens og Tidens Tilsyneladelser« ud fra et katolsk Standpunkt. Literatur, Kunst, sociale Forhold skulde alle finde Vurdering her i Bladet. Og især blev det lovet, at *Arbejderspørgsmaalet* i Overensstemmelse med den hellige Faders for alle Katholiker tydeligt udtalte Ønske skulde behandles med særlig Forkærlighed.

»Katholiken« har da ogsaa i det forløbne Halvaar bragt ikke mindre end otte større Artikler om det sociale Spørgsmaal. Dette Æmne synes maaske ikke alle lige interessant, men for enhver, som kender lidt til moderne Forhold og Tilstande, vil det staa klart, at det sociale Problem er Tidens første og største, og at dets lykkelige Løsning er Vejen til Løsningen af alle andre Spørgsmaal. Dér er Stien, vi maa gaa — dér er den snævre Port, vi maa igennem. Folket har et retmæssigt Krav paa social Retfærdighed, og før vi tage dette Krav op, vil Folket ikke høre os. Dette har Centrum forlængst indsét i Tyskland — dette begynder Højkirken at indse i England og Lutherdommen i Danmark og Tyskland — og vi danske Katholiker tør ikke holde os tilbage. De sociale Onder ere (uden vor Skyld) blevne saa store, at den christelige Barmhjærtighed end ikke med de største Ofre formaar at afhjælpe dem. Den himmelske *Caritas* maa

støttes af sin jordiske Søster *Justitia* — af Retfærdighedens Dyd, som maaske, naar alt kommer til alt, kun er *en Inkarnation af Kærligheden*.

At Arbejderpartiets Mænd rimeligvis ikke ville vide os megen Tak for den moralske Støtte, vi formaa at yde dem, bør ikke afholde os fra efter Ævne at kæmpe for en retfærdig social Ordning. Det er en *Pligt*, vi have at opfylde for vor egen Samvittigheds Skyld.

Maaske den Tid vil komme, da man ogsaa her i Danmark kan sige det samme, som de angelsachsiske Katholikers Hovedorgan *The Tablet* nylig skrev (17. Decbr. 1898) om Forholdene i England:

»Blandt dem, der kalde sig Socialister, findes rimeligvis ligesaa mange gode Christne som i ethvert andet Parti, og Katholikerne have ingen særlig Grund til at tvistes med dem. Tværtimod have vi ofte Grund til at samarbejde med dem for at gøre vore Love og Institutioner menneskeligere og genoprette de utallige Misgerninger, som Protestantismen og Liberalismen have øvet.«

Sande og retfærdige Ord, som det desværre vilde være urigtigt at anvende paa vore hjemlige Socialdemokrater, der i religiøs og moralsk Henseende stadig lade sig vildlede af det liberale Bourgeoisies Ideer. Af Frugterne kender man dog ellers Træet; hvorfor akcepterer fjerde Stand da saa glædestraalende det *Materialismens Evangelium*, der har frembragt det kapitalistiske Samfund? For at skabe Arbejdernes sande Lykke maa det danske Socialdemokrati bygge paa Christendommens Grund; Mennesket lever nu en Gang ikke af Brød *alene*. Men foreløbig kan det unægtelig holde haardt nok at faa Brødet.*)

Af andre vigtige Foreteelser har »Katholiken« behandlet almen interessante Ting som Anarkismen og dens Stilning til vor hjemlige Radikalisme, det liberale Tyranni i Italien, Rationalismens Fremskridt indenfor Lutherdommen, den

*) Se f. Ex. en gribende Skildring af københavnsk Fattigdom i »Soc.-Dem.« for 21. Dec. 98.

spansk-amerikanske Krig, Czarens Afvæbningsforslag osv. Af specielt danske Æmner maa nævnes Spedalskhedshospitalet paa Island, *Dr. Brandes' Stilling til Katholicismen*, Hr. Traaas' Møder, de christeligt-socials Foredrag i Bethesda.

»Katholiken« har desuden ført en vedholdende Forsvarskrig mod de mange Gange højst absurde Angreb, som især fra Indre Missions Side ere blevne rettede mod Katholicismen, og har i forskellige Artikler ogsaa taget til Orde mod vort hjemlige Fritænkeri, saaledes som dette præ-senterer sig i Literatur og Presse.

Efter Ævne har »Katholiken« endelig søgt at virke til Opbyggelse indadtil, skønt dette egenlig strængt taget er et Indgreb i »Nordisk Ugeblad«s gennem det meste af et halvt Aarhundrede hævdvundne Rettigheder. De rent opbyggelige Bidrag ere da ogsaa i det væsenlige Oversættelser, dels efter Fader Fabers og andre engelske Forfatteres Værker, dels efter Ernest Hello og Léon Bloy.

En retfærdig Betragter vil da forhaabenlig indrømme, at »Katholiken« efter ringe Ævne har stræbt at være Alt for Alle. Naturligvis er dette kun lykkedes højst ufuldkomment, men Redaktøren er sig sin Svaghed fuldstændig bevidst. Han sender en hjærtelig Tak til dem, der, trods alle Mangler, have støttet og opmuntret ham — og da først og fremmest til den højærværdigste Biskop, Monseigneur v. Euch — samt til dem, der velvilligt have ydet ham Hjælp ved at bidrage til Bladets Text. Og han tillader sig at ønske alle sine Læsere et glædeligt Nytaar, frugtbart paa alt Godt.

Jesu dulcis memoria. En Fortælling af Konrad Kümmel.*)

I en stor Stad ved Rhinen blev der fejret en højtidelig Fest — Domkirkens Indvielse. Den hellige Bernhard var kommen og havde holdt Prædiken. Den følgende Dag skulde han prædike endnu en Gang og derpaa atter vende tilbage til sin ensomme Celle i Klarendal eller Clairvaux, som de Franske sige.

Men Aftenen før var der store Festligheder, de tilstedeværende Fyrster, Grever, Riddere og Adelige vare budne til Gæst hos Hertugen, som havde beredt et rigt Maaltid i sit Slot ved Kærters Glans og til Gigers Spil. Hundreder af høje Herrer og ædle Damer skrede stolt gennem de prægtige Sale, prangede med deres Legemers Skønhed og Kraft, bare deres kostbare Klæder til Skue, talte høfligt, zirligt og vittigt med hverandre, spiste og drak af de talløse Retter og Drikkevarer og lyttede nu og da til Strængelegen og Cymblernes brusende Musik, medens den stille Nat længst havde hvælv sig over den verdslige Lystighed og hele den øvrige Stad hvilede i Søvnens Arme.

Men den hellige Bernhard hverken sov eller tog Del i det festlige Gæstebud. Forlængst var han ubemærket gaaet til den nærliggende Kirke, og allerede i flere Timer havde han knælet foran Højaltret, bedende med udbredte Arme. Det var hans kæreste Glæde saaledes at bede alene foran det Allerhelligste uden Frygt for, at nogen skulde komme og forstyrre ham. Da glemte han Verden og dens Sorger i sød og hellig Ensomhed; da lod han sine inderste Følelser frit Løb; da kunde han bede, som hans fromme Hjærte indgav ham det.

Oppe i Riddersalen havde Festmaaltidet naaet sit Højdepunkt: et Kogekunstens Mesterværk blev frembaaret, hvorpaa Kokken havde grundet og studeret Dage igennem, og som

---

*) Af *An Gottes Hand*, II: »Weihnachts und Neujahrsbilder.« (Herder, Freiburg. 1897).

havde kostet mange Penge, men ogsaa var en sand Lækkerbidsken. Krydret duftende frisk Honning, blandet med Vin, dannede Hovedbestanddelen af Retten, og skønt alle Gæsterne længst vare mætte, kunde de dog ikke faa nok af den lækre Ret.

Men nede i den mørke Kirke knælede St. Bernhard. Hele Dagen havde han intet spist — han tænkte ikke derpaa. Nu hævdede han i salig Glæde sit blege Hoved mod Sakramenthuset, hvori Guds Søn thronede i Brødets Skikkelse, og med sød og sagte Stemme begyndte han at synge:

At mindes Dig, o Jesus, er
min største Hjærtensglæde her,
en Honning-Kube ren og sød
er mig Dit Liv og er Din Død.

Fra det festlige Taffel hørtes i dette Øjeblik brusende Musik; Strænge og Cymbler klang sammen i jublende Harmonier. Men St. Bernhard lyttede til en anden Musik.

En uendelig salig, vidunderlig skøn Sang, der bølgede sagte op og ned og ledsagedes af uudsigelig søde Harmonier, tonede i Kirken; hemmelighedsfulde Englestemmer sang:

Der lyder ingen Sang saa skøn
som Julekvadet om Guds Søn,
der ned i Jordens Mørke steg
til Lyd af Engles Strængeleg.

Men næppe var Engelenes Sang forstummet, da hævdede sig en bange Kvinderøst fra Kirkens Baggrund. Med et Udtryk af inderlig Fromhed og med klokkeklar Renhed sang den:

Du er al Sødme for min Sjæl
og alle gode Gavers Væld,
og mer end hver en jordisk Lyst
husvaler Du et jordisk Bryst.

Som vaagnede han op en Drøm rejste St. Bernhard sig og skred ned gennem Kirken.

»Hvem er her!« spurgte han alvorligt og strængt.

»Bertha, Hertugens blinde Datter,« kom Svaret bag det Gitter, hvortil man ogsaa om Natten kunde komme ind i

Kirken. »Tilgiv, hvis jeg har forstyrret Eder, hellige Herre; jeg troede, jeg var alene. Jeg hørte saa vidunderlig en Sang fra Himlen, at jeg maatte stemme i med.«

»Hvad fører Eder herhen saa silde?« spurgte St. Bernhard atter og endnu strængere end før.

»Jeg kommer her ofte ved denne Tid; det er jo lige mørkt for mig om Nat og Dag. Men jeg beder Eder, hellige Herre — thi jeg hører, at I er Bernhard af Clairvaux — bed ogsaa for mig og mine Forældre, at Gud maa hjælpe mig og endelig føre dem til at hengive sig i Hans Vilje, som har nægtet mig Øjnenes Lys. Og nu vil jeg gaa og ikke mere forstyrre Eder i Eders Andagt.«

»Nej, bliv kun og bed saa længe I havde til Hensigt at bede«, var Svaret. Dermed gik Bernhard atter tilbage til Choret.

Imidlertid dvælede den Blindes Forældre i deres Sale ved den store Fest. De havde begge glimret i deres bedste Skrud og havde modtaget megen Ære. Nu stod Hertugen et Øjeblik ved Vinduet, og gamle onde Tanker gik paany til ham. Han havde kun et eneste Barn, og det var en Datter, og hun var blind. Det kunde han ikke finde sig i og kivedes med Gud derom, og saaledes var hans Liv sørgeligt og ulykkeligt. Men den, som tungest maatte føle hans Harm, var den stakkels Bertha selv. Mange Gange havde han mishandlet hende, saa god og from hun ogsaa var. Mange Gange havde hans Hustru formanet ham til Hengivelse i Guds Vilje, men altid forgæves. Nu stod han ved Vinduet og saa bittert over til den mørke Kirke, bag hvis Vinduer den evige Lampe brændte foran det Allerheligste.

»Der knæler hun vel nede, min ulykkelige Datter,« hviskede han hen for sig, »og beder som en blind Tiggertøs, i Stedet for at hun kunde have straalet her i Salen som Festens Dronning.«

Og dog kunde han ikke blive saa opbragt i Aften som ellers. En medlidende Følelse og Anelsen om, at hans Dat-

ter nede i den mørke Kirke ogsaa havde sine Glæder, opfyldte velgørende hans Hjærte. Hvor kunde han modstaa den Naade, som hans Barns og den Helliges Bønner neddrog over ham! Da nu hans Hustru traadte hen til ham og betragtede ham med et Blik, hvori han læste: »Vær tilfreds, hengiv dig dog endelig i Guds Vilje«, da overvældedes han af Bevægelse og Forbarmelse og sagde i en usædvanlig venlig Tone til hende: »Lad os ogsaa gaa et Øjeblik ned i Kirken! Der er ingen, som savner os heroppe.«

Glad forbauset slyngede hans Hustru sin Arm om ham og sagde: »Med den allerstørste Glæde!« Og ubemærket skred de ned til Kirken og traadte ind i den mørke Forhal, hvor deres Datter bad paa sine Knæ. Tause knælede de ned ved hendes Side, og tause bad de alle — Hertugen, Hertuginde, deres blinde Datter og den Hellige foran Altret

Paa en Gang stod St. Bernhard op, og idet han bedende strakte sine Hænder ud mod Sakramentet, sang han med bønfoldende Inderlighed:

O Herre, som fra Himlen kom
til Jordens Nat og Fattigdom,
lad for hver Sjæl det Lys opgaa,
hvorefter alle Hjærter traæ,

Men den blinde Bertha hævede fuld af Tillid og Tro sin Stemme, og heller ikke hendes Fader og Moder kunde modstaa, og de sang da alle sammen med den hellige Bernhard endnu en Gang Ordene:

Lad for hver Sjæl det Lys opgaa,
hvorefter alle Hjærter traæ!

Ak, disse Ord havde jo en egen Betydning for den hertugelige Familie, og det Lys, der skulde fødes, det var deres eget Barns Øjnes Lys!

Men Fyrsten kunde ikke mere holde sin Bevægelse tilbage, og han raabte derfor med høj, bevæget Røst ind i Kirken til den hellige Bernhard:

»Hellige Mand, jeg bekender for Eder min store og svære Synd, at jeg sytten Aar igennem for min blinde Dat-

ters Skyld har kivedes med Gud og været harmfuld paa Ham; men nu angrer jeg det, og jeg vil gjerne underkaste mig Guds Vilje, og er min Datter end blind, saa vil jeg dog antage mig hende som mit eneste, kære Barn og prise Gud. Derpaa være I mit Vidne for Gud, Bernhard af Clairvaux, og bed Ham om at tilgive mig min Synd.«

Under de sidste Ord laa hans Datter, der bævende af Fryd havde søgt sin Fader, grædende ved hans Hjærte.

Og med Undren saae de nu den Hellige løfte sig fra Jorden, omstraalt af en sælsom, overjordisk Lysning, og de mente, det var en Seraf, de hørte synge:

Du Haab for hver i Syndens Baand,
der griber ydmygt om Din Haand,
Du Vej igennem Verdens Ve . . .

Den Helliges Stemme holdt brat inde.

Grebne af Undren saae de tre i Forhallen op til Alteret: den Hellige svævede over Jorden, med Hænderne pressede mod Hjærtet i Extase. *Han saae Herren.*

Langt om længe løsnede det sig endelig fra hans Læber:

Du Lys for dem, som Lys kan se.

Og næsten i samme Øjeblik gentog Berthas Stemme jublende Ordene, idet hun ude af sig selv strakte Hænderne mod Sakramentshuset.

Hun havde faaet sit Syn tilbage!

Jublende omfavnede hun sin Fader og raabte: »Jeg ser kære Fader, jeg ser! Jeg ser Alteret — den evige Lampe — Helgenen hist — Søjlen her — og dig — og Moder — jeg ser! o tak Gud med mig og den Hellige fra Clairvaux.«

Hvor forbausedes Gæsterne, da Hertugen efter nogen Tids Forløb atter viste sig blandt dem og meddelte dem, at hans blinde Datter var bleven seende. Men hun selv var ikke at bevæge til at vise sig blandt de Fremmede. Og da Gud føjede det saa, at der efter Aar og Dag blev født Hertugen to Sønner, fulgte hun sit Hjærtes Drift og trak sig tilbage til et Kloster for der at tjene Gud alene.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtager »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 2

Søndagen den 8. Januar

1899

Et anglikansk Kloster.

En Gang i Sommer fik Forfatteren af disse Linjer Besøg af en ung Dansk, som opholdt sig i England, og som erklærede sig for at være Katholik. Den unge Mand, en overmaade sympathetisk Fremtoning med et kraftigt og karakterfuldt Hoved, viste sig at kende flere af de herværende katholske Præster og fortalte, at han hver Dag hørte Pastor R. . . . s Messe. Da han imidlertid blev nøjere udspurgt og bl. a. opfordret til at aflægge Biskop v. Euch et Besøg, viste det sig, at den unge Danskér ikke var Katholik men *Anglikaner*, af den Retning indenfor den engelske Statskirke, som kalder sig Anglokatholiker, og som — paa Trods af Leo XIII.'s udtrykkelige Erklæring — hævder den engelske Ordinations Gyldighed og paa Grundlag af denne Vildfarelse vil sætte sig ved Siden af den romerske Kirke som et ligeberettiget Kirkesamfund.

Disse saakaldte Anglokatholiker have saavel dogmatisk som liturgisk nærmet sig Katholicismen saa meget det har været dem muligt. Man finder i deres Kirker ikke blot Krucifixer og Mariabilleder, men Vievand og Skriftestole, ja Tabernakler, i hvilke Nadverbrødet opbevares, og foran hvilke en evig Lampe brænder. Og man finder en voxende dogmatisk Overensstemmelse med Rom. »Der er,« skriver en kyndig Forfatter,*) »i Højkirken en Tilbøjelighed til at tro paa en lidende og forventende Tilstand efter Døden, en Tilstand, som de Levendes Bønner kunne lindre; det er derfor ogsaa bleven almindeligt at bede for de Hensovede, og man ser

*) Paul Thureau-Dangin i *Le Correspondant*, 25. Okt. 1898.

ofte Rekviemsmesser annoncerede i de anglikanske Kirker. Ligeledes antager man de Helliges Paakaldelse og Dyrkelsen af den allerhelligste Jomfru . . . . Det nylig ganske for-dunklede Princip om Genfødslen i Daaben hævdes nu paa det bestemteste. Hvad Bodssakramentet angaar, er der sket en endnu mere uventet Omvæltning: anglikanske Troende ere vendte tilbage til det før saa udskregne lønlige Skriftemaal; de bære sig ad dermed ganske efter katholske Former: Pø-nitenten knæler ned foran et Krucifix eller Kors, ved Siden af ham sidder Præsten, klædt i Superpelliceum og Stola, og udtaler, efter endt Skriftemaal, Absolutionsformlen . . . Den sidste Salvelse er stadig forsømt, men man begynder at for-lange dens Genindførelse. *Church Times* for 20. Mai 1898 forkynder med Tilfredshed, af den anglikanske Biskop af Chikago har forordnet Brugen af den sidste Olie i sit Dioces. Naar man læser visse højkirkelige Katekismer, skulde man tro dem kopierede efter vore; derfor sagde ogsaa Ær-kebisen af York paa Kongressen i Shrewsbury i 1897, »at der er meget mere Lighed end Forskel mellem Englands Kirkes Katekisme og Tridentinerkonciliets«. Det er kun, hvad Pavens Autoritet angaar, at man konstaterer en Afvi-gelse eller i det mindste en Lakune; og flere Theologer af den nye Skole bestræbe sig endda for at bringe Antagelsen af et begrænset Primat i Samklang med deres Kirkes Beken-delsesskrifter.

»Det er ikke blot det katholske Dogme, det er ogsaa de katholske Andagtsøvelser, som Anglikanerne søge at til-egne sig. De have skimtet et Ideal, som er nyt for de fle-ste af dem — et Ideal af bevæget Fromhed, af mystisk Nid-kærhed, af Askese — og for at naa dette, føle de Trang til at give sig i Skole hos den romerske Kirke. Af den have de lært Dyrkelsen af Eucharistien, som de næsten helt havde glemt; de tilbede nu atter de indviede Elementer, hvori de tro, at Gud virkelig er nærværende. Sakramentsbroderska-ber ere opstaaede, hvis Medlemmer søge at udsone de for-gangne Forsømtelser. Andre fromme Samfund danne sig

og tage Navn efter det hellige Kors og den hellige Rosenkrans. I visse Sogne udmærkes Mariamaaneden og Jesu Hjertes Maaned ved særlige Andagtsøvelser. Man værner sig til Ideen om Kødets Spægelse, og nogle begynde at overholde Faste- og Abstinensbudene. Som oftest er det i katholske Forfatteres Bøger, at de saaledes bevægede Sjæle søge Næring og Vejledning for deres Fromhed; Værker af St. Franciscus af Sales, af Fénelon, af Jesuiten *P. Lallemand*, af *P. Grou* og mange andre af samme Slags oversættes og ere meget yndede. En meget udbredt Bønnebog, som indeholder Messebønner for de Troende, angiver til Brug i Kommunionstøjeblikket St. Ignatius af Loyolas berømte Bøn *Anima Christi*. Middelalderens Helgener staa højt i Gunst, særlig St. Franciscus af Assisi. Valfarter finde Sted paa samme Maade som vore og altid til Ære for Minderne fra Landets katholske Fortid; saaledes 1897 til Øen Jona for at ære St. Columban og til Ebbs' Fleet til Ære for St. Augustin . . .

»De Gejstlige af denne Skole betegne gjerne sig selv med det for ikke længe siden ganske opgivne Ord *Præster* og acceptere alt, hvad dette Navn rummer af overnaturlige Pligter og Forrettigheder. Flere af dem gaa i katholsk Præstedragt for derved bedre at skille sig ud fra Verden; nogle udøve og anbefale Coelibatet. Da det præstelige Liv, opfattet paa denne Maade, fordrer en kraftigere Forberedelse, har man i flere Dioceses oprettet theologiske Skoler, mere eller mindre analoge med vore Seminarier; og for sidenhen at bevare dette Liv, virker man for at bevæge Gejstligheden til jævnlige *Retraiter*. Et endnu mere betydningsfuldt Fænomen er Genoprettelsen af *Klostrene*, hvis Nedbrydelse var et af Reformationens vigtigste Værker. Anglikanismen har nu sine Munke og Nonner, de første ganske vist kun i ringe Tal. Regel og Dragt ere kopierede efter de katholske Mønstre. I visse af disse Ordener aflægges man Løfter og øver legemlig Poenitense . . . Et af disse Klostre i London er særlig bestemt for Damer, som ønske at gøre en *Retraite* paa nogle Dage; da jeg spurgte Priorinden, hvilken

Bog man anvendte til de aandelige Øvelser, svarede hun: »St. Ignatius' *Exercitier*«.

»Er dette ikke en absolut ny Anglikanisme? saa langt borte fra den Anglikanisme, man kendte ved Aarhundredets Begyndelse, at man maa spørge sig selv, om den ikke er nærmere ved Catholicismen. Man forstaar, at Kardinal Vaughan nylig i Anledning af St. Augustins trettende Hundredaarsfest i Ramsgate har sagt: »De Mennesker, som fordem angreb den katholske Lære, ere blevne dens Støtter og Bekendere; de, der omstyrtede Altret og plyndrede Kirken, have genoprejst Altret og smykket Kirken paa ny; de, der mistænkeliggjorde Øreskriftemaalet, høre nu selv Skriftemaal; de, der bespottede Messen, prøve nu selv at læse Messe; de, der nægtede Roms præstelige Magt, paastaa nu, at de selv besidde og udøve samme Magt; Billedstormerne have atter anbragt Guds Moders og de Helliges Statuer i Kirkenicherne . . . Den Omskiftelse, den Omvendelse, som er kommen over England i dette Aarhundrede, er uden Sidestykke i Christenheden. *Non fecit taliter omni nationi.*«

Saa vidt den velunderrettede franske Forfatter. En paa Selvsyn bygget Skildring af Anglokatholicismen er ogsaa fremkommen paa Dansk i den lutherske Gejstlige H. V. Kochs Artikel: »Højkirken i England og den sociale Bevægelse.«*) Den unge lutherske Præst skildrede her med Begejstring de anglikanske Klostersamfund, deres asketiske Liv efter St. Benedikts Regel og deres opofrende sociale Virksomhed.

Bevægelsen er nu voxet saa stor, at den ogsaa sætter Digtekunsten i Arbejde og beskæftiger Forfatternes Fantasi. En af Englands mest ansete moderne Romanforfattere, Hall Caine, har i sin sidste Bog *The Christian*, valgt en ung anglokatholsk Præst til sin Helt. Caine er aabenbart religiøs indifferent, og han anser nærmest sin Heros for en vildfarende Sværmer. Mod sin Vilje kommer han dog til at af-

---

*) Se *Dansk Tidsskrift*, 1898, April og Maj.

lægge ikke faa Vidnesbyrd til Fordel for den sande, katolske Christendom, og »Katholiken«s Læsere vil sikkert med Glæde læse efterfølgende, efter »Vort Land«s Oversættelse af Bogen citerede, Skildring af *et anglikansk Kloster*. Til Textens bedre Forstaaelse maa bemærkes, at den unge Præst — John Storm hedder han — længe har næret en aldrig erklæret Kærlighed til en smuk og letsindig Sygeplejerske, hvis Navn er Glory. Hæmmet i sin Præstegæring af konservative Foresatte og angst for den Magt, hans Lidenskab truer med at tiltage sig over ham, flygter John Storm til det af Hall Caine nedenfor skildrede Kloster.

»Det hellige Gethsemanes Samfund, populært kaldet Bishopsgates Brødre, var en af de mange Institutioner inden for den engelske Kirke.

Grundlæggeren af dette Broderskab havde været en Mand med en Jærnvillie. Han havde haft meget at kæmpe imod, var bleven forfulgt af sin egen Familie, ja hans Brødre havde endogsaa gjort Forsøg paa at faa ham indespærret som sindssyg.

Hans første Discipel var Charles Frederick Lamplugh. Da Broderskabet var blevet mægtigt, blev Lamplugh sendt til Amerika, hvor han grundlagde et Kloster og udøvede en stor Myndighed. Da han stod paa Højden af sin Magt, blev han kaldt hjem, han adlød straks, forlod sin Berømmelse i Amerika og vendte tilbage til sin Celle i London, og Verden hørte aldrig mere tale om ham. Da Broderskabets Stifter døde, blev han af Brødrene valgt til at beklæde Pladsen som Prior.

Fader Lamplugh var nu en Mand paa omtrent halvfjerds. Han var blid og af en elskelig Karakter; han modtog John Storm, da denne ankom til Bishopsgate, paa den hjærteligste Maade.

»Velkommen! Velkommen!« sagde han. »Jeg vidste, De vilde komme til os, jeg har ventet paa Dem. Første Gang, jeg saae Dem, sagde jeg til mig selv: »Her er en Mand, som bærer en stor Byrde; Verden kan ikke tilfredsstille hans Hjertes Hunger, en af Dagene vil han give fortabt.«

Da John Storm engang før havde været som Gæst i Klosteret, kunde han nu straks træde ind i Broderskabet.

Det var bestemt, at han først skulde være to til tre Maaneder paa Prøve i Klosteret. Derpaa skulde han være et Aar Novice og saa skulde han, dersom han følte sig kaldet, aflægge de tre Løfter, som Broderskabet fordrede, Løfterne om *Fattigdom*, *Kyskhed* og *Lydighed*.

Man kunde ikke tænke sig noget tarveligere end Huset, hvori Brødrene levede. Trappen var uden Tæppe, Panelet var uden Prydelser, der hang kun et Billede af Christus med Tornekrone, i en lys Træramme. I de hvidkalkede Gange hang der Tavler med Inskriptionen: *Tavshed*.

I dette tarvelige Hjem levede Brødrene i fuldstændigt Fælesskab. De vare omtrent fyrreogtyve, bestaaende af ti Lægbrødre, ti Novicer og tyve virkelige Brødre. Lægbrødrene stod direkte under Prioren; de fik kun sjældent Lov til at færdes paa Gaderne, de skulde holde Huset i Orden, bage og lave Mad, samt rette Maaltiderne an. De gejstlige Brødre derimod havde mange forskellige Pligter at varetage, de bleve ogsaa sendte ud at prædike i Kirkerne i London og paa Landet, og undertiden sendtes de til Udlandet.

Lægbrødrene havde deres eget Forsamlingsværelse, saa John Storm samledes med sine Husfæller straks den første Aften, han kom. Det var deres Rekreationstid, som tilbragtes med Samtale og Læsning.

Brødrene samlede sig omkring ham og udspurgte ham med en Nysgærrighed der var ganske upersonlig. Alle disse Mænd, som levede udelukkede fra Verden, betragtede det som en stor Begivenhed, naar en ny Broder kom til deres Kloster. Ganske vist maatte han ikke tale om alt det, der passerede ude i Verden, det forbød Klosterets Regler, men det var, som svævede det alt sammen i Luften omkring ham.

Og han, den ny Broder, forsøgte ogsaa at gætte, hvad for en Slags Mænd hans Husfæller var. Der var Mænd af alle Aldere, næsten enhver Sekt indenfor Kirken havde sin Repræsentant her. Her saa man Asketens blege Ansigt, der den Helliges skyldfri Øje. Nogle vare dristige og hurtige, andre frygtsomme og langsomme. Alle bare de den lange mørke Præstekjole, og mange havde Rebel med de tre Knuder om Livet. De talte kun lidt om Verden, men det var tydeligt at de ikke helt kunde banlyse den af deres Tanker. De talte livligt sammen, og Prioren fortalte Historier fra den Gang han rejste omkring og prædikede; de fremkaldte en Del Latter. Brødrene læste ikke andre Blade end et høj-

kirkeligt Organ, de spillede ingen Slags Spil, og de røg ikke.

Klokken ringede til Aften, og de gik alle ned i Refectoriet. Et hvidskuret Bord gik langs Væggens tre Sider, Stolene vare uden Rygge. I Midten var Priorens Stol anbragt.

Aftensbordet bestod af Urtesuppe, Malt og sort Brød. Under Aftensbordet læste en af Brødrene først noget af den hellige Skrift, derpaa nogle Sider af en bestemt Bog, som Brødrene hørte paa denne Maade. Maaltidet var næppe endt, førend Klokken igen lød. Det var Tiden for Dagens sidste Gudstjeneste, Brødrene gik i Procession ud af Huset, over Kirkepladsen og ind i den lille Kirke.

Kirken var kun svagt oplyst, men Brødrene benyttede ogsaa kun Alteret. De sad rundt om Koret paa tre Rækker Stole, først Lægbrødrene, derpaa Novicerne, bagerst Brødrene. Gudstjenesten varede kun kort og endte med Bønnen om en rolig Nat og en lykkelig Død.*)

Klokken lød paany, og Brødrene gik tilbage til Huset paa samme Maade, som de vare komne.

John Storm gik sammen med Prioren; ude i Gaarden hørte han en Lyd, der fik ham til at standse.

»Det er kun Løvet,« sagde Prioren.

John Storm havde troet at høre Glorys Stemme. Men ogsaa under Gudstjenesten havde han hørt hendes Stemme, saa han antog, det var en Drøm. En halv Time senere vare alle Lys slukkede, hele Huset var gaaet til Ro.

Johns Celle laa oppe under Taget; det var et lille Rum, med bart Gulv. Et Bord, en Stol, en Bedepult, et Krucifiks, en smal Seng, det var hele Bohavet. Sengen var forsynet med en Hovedpude af Straa, og et mørkerødt Tæppe med et stort hvidt Kors.

»Her ender mit Livs Rejse,« tænkte John Storm. »Dette skal være min Hvileplads for hele Livet.«

Kirkens mægtige Haand hvilede over ham; han følte en dyb Fred. Han var som et Skib, der længe har været omtumlet af Bølgerne, og nu tilsidst var løbet i Havn

Udenfor var Verden, den fantastiske, evig skiftende Verden. Herinde var bestemte Regler, faste og sikre Vaner. Ude var Pengenes endeløse Ebbe og Flod, inde var der tilfreds Fattigdom, ingen forstyrrende Ængstelser. Ude var

*) Jfr. Bønnen i Komplet: *Noctem quietam et finem perfectum concedat nobis Dominus omnipotens.* (»Kath.« Red.)

der Kamp og Strid og Vindingens Feber, inde var der Fred og Lykke. Guds store Mysterium, som han aabenbarer for den ensomme Sjæl.

Han lod hele sit Liv passere forbi sit indre Øje. »Godt, at det altsammen nu er forbi! Aldrig vil jeg forlade dette Sted. Farvel, I Venner, I som tilgive mig! Farvel ogsaa I som ikke tilgive, Farvel allesammen!«

»Farvel ogsaa du store forfængelige, grusomme, hykleriske Verden! Farvel, din Luksus og din Berømmelse! Farvel Liv, Frihed og — Kærlighed!«

Vinden ruskede i Træets Løv, John Storm hørte igen den Stemme, han havde hørt, da han før passerede Kirkepladsen. Hans Øje var lukket, men Glorys Ansigt, med de buede og skælvende Læber, det smilende og fugtige Øje, stod og skinnede i Mørket.

»*Ave Maria*,« mumlede han om og om igen, indtil han tilsidst faldt i Søvn.

Næste Morgen, førend det endnu var blevet lyst, blev han vækket ved en Banken paa Døren, og en Stemme sagde: »*Benedicamus Domino!*«

Det var Prioren, som havde gjort sig det til Regel, hver Morgen at kalde paa alle Husets Beboere. Det var i Følge det gamle Princip: »Hvo som vil være Herre, lad ham først være Tjener.«

»*Deo Gratias*,« sagde John Storm.

Nu lød Klokken, som kaldte Brødrene sammen til Guds-tjeneste, John Storm forlod sin Celle og begyndte sit Liv som Broder Storm.«

Katholske Læsere ville af denne Skildring se, i hvor høj Grad det anglikanske Kloster er en Efterligning af de katholske. Endogsaa de latinske Hilsener ere genoptagne. Den franske Skribent har i ingen Henseende overdrevet Ligheden.

Katholisering er ganske vist endnu ikke Catholicisme. Men Fænomener som hine anglikanske Klostre ere alligevel glædelige Tidens Tegn og Vidnesbyrd om Sandheden af Protestantens Francis de Pressensés Ord:

»Der er i vor Tid ved Siden af Nydelsessygen og Dilettantismen en Trang til Forsagelse, Askese, Disciplin, Lydig-hed, helligt og afsondret Liv, regelbunden og klostergiven Virksomhed og Betragtning.«

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 3

Søndagen den 15. Januar

1899

Tankeforbindelser

Af Ernest Hello.

Der gives udtrykkelige Løgne, som ere gængse overalt, og som alle kende; men der er ogsaa underforstaaede, ubevidste Løgne, som snige sig ind i Verden gennem Samtaler, gennem alle de dagligdags Forhold, der udgøre det, man kalder »Livet« men som i Virkeligheden er Døden.

Et Menneske ledes sjælden af de gode eller daarlige Ræsonnementer, han kan gøre; disse Ræsonnementer blive ofte kun staaende som døde Formler i ham. Den Magt, han styres af, er de ubevidste *Tankeforbindelser*, i Kraft af hvilke én Tanke uvilkaarligt hidfører en anden.

Tankeforbindelserne beherske ikke Fornuften, men Indbildningskraften — hin frygtelige Magt, som færdes i Livets Land eller i Dødens Rige.

Fremkald i din Erindring de Personer og de Forhold, du har kendt, og du vil kun altfor ofte se, at den Form, hvori de fremstille sig for dig, ikke er dannet af Fornuften, men af Fantasien. Raadspørg dine Minder. De ville sige dig, at Retfærdighed raader ikke for dem; et Menneske kan have gjort meget ondt og dog efterlade dig et smukt Minde; et andet Menneske har kun gjort dig godt, og du har glemt ham.

Fantasien er Sædet for denne Uorden.

Du er vant til at tro, at Forbrydelser kunne være Tegn paa Storhed, at der gives sublime Løgne, og at det er ked-sommeligt og uden Interesse at gøre det Gode.

Man lærer dig ikke ligefrem sligt, men det suger sig hemmeligt ind i dig. Man beviser det ikke for dig, men man fremstiller det for dig i Romaner og Skuespil, og Fantasien antager det.

Den Magt, Fantasien har over os, er langt større end man kan sige og tænke. Et Menneske rives hen af en rædselsfuld, tilsyneladende dyb og rodfæstet Lidenskab, som modstaar alle hans Kæres Bønner, Taarer og Trusler. Pludselig udrives han af sin Rus ved den ubetydeligste Ting, et Ord, en Tankeforbindelse, en Erindring, et Indtryk af det Latterlige. Det kommer af, at vor Indbildningskraft, som de alvorlige Kampe kun opflammede, pludselig er gaaet ud for et let Pust, der kom og forsvandt.

Hvis man professormæssigt docerer for en ung Mand, at Forbrydelsen er skøn, tror den unge Mand det ikke. Men lader du ham læse mange Romaner, fulde af geniale Forbrydere og dumme ærlige Folk, vil den unge Mand vænnes til at tænke, at man maa have gjort meget ondt i sit Liv for at blive noget stort.

*

Det menneskelige Sprog, der gør sig til alles Medskyldige, har Udtryk, som vidne frygteligt mod Mennesket. Naar en ung Mand har gjort mange Dumheder, spildt megen Tid, gjort Gæld — naar han er middelmaadig, unyttig og blase-ret — saa siger man: *han har levet meget.*

Man burde sige: han er *saare død*. Thi det, han har gjort, det er Intet; han har intet gjort. Han har ladet sin Intethed gro; Intet har frembragt Intet; Leden er kommen, det er det Hele.

Intethed er den Plantes Rod, hvis Blomst hedder Lede, og hvis Frugt er Fortvivelse.

Fortvivelse er kun Lede, der er bleven moden; derfor ende de, som have *levet meget*, ofte med at tage Livet af sig; og Selvmorderne finde Efterlignere. Selvmordet bliver en Vane, en Smitsot. Dette er aldeles ikke mærkeligt; det er Intetheden, som gaar sin Gang.

Hvoraft er da dette Ord opstaaet: Han har *levet meget?*

Det er født af en falsk Tankeforbindelse. Det er født, af en skjult Løgn. Det er født, ikke i Fornuften, men i Indbildningskraften, der har faaet den Vane at forbinde Tanken om Livet med Tanken om Uorden.

Fantasien er bleven uvant med at forbinde Tanken om det Skønne med Tanken om det Gode.

Kunde jeg dog fæstne Opmærksomheden ved denne Kendsgærning! Den er væsenlig, uhyre, næsten altomfattende, i Øjne springende og dog skjult. Indbildningskraften er bleven uvant med at sammenknytte Tanken om det Skønne med Tanken om det Gode.

Og naar denne Vane er gaet tabt, sker der det, vi se. Naar denne Vane er gaet tabt, tro Menneskene, at Skønheden og Renheden ikke findes i samme Egne, og at man maa vælge mellem dem. Det bedragne Menneske lader sig lokke derhen, hvor han tror Skønheden til Stede, og i Afgrundens Dyb finder han den Lede, som ventede ham.

*

Til Indbildningskraftens indre Verden svarer Kunstens ydre. Kunsten er en af de Magter, der have fordærvet Indbildningskraften, fordi Kunsten har sagt, at det Onde er skønt.

Kunsten bør være en af de Magter, som skulle helbrede Indbildningskraften; den bør sige, at det Onde er hæsligt.

Kunsten har fuldstændig tabt Hovedet. Efter at have søgt sine typiske Skikkelser i Skyggernes Rige, efter at have glemte, at Solen er dens Fædreland, efter at have forherliget det Onde, efter med sin vanærede Røst at have berømmet Selvmordet og Ægteskabsbruddet, efter at have forsøgt at skille det Sande fra det Skønne, har den nu vendt sig mod det Skønne. Efter at have angrebet det Sande, som er dens

Rod, har den angrebet det Skønne. Den har først saaret sig i Hjærtet og har derpaa villet skyde sig en Kugle for Panden. Efter at have overtalt Menneskene til at tro, at det Skønne bestod i Uorden — det vil sige i det Usande — har den i sin Vanvidslogik forkyndt: Det Skønne er det Hæslige!

Man bør studere denne Vanvidslogik. Man maa forfølge den, Skridt for Skridt. Hvis Mennesket altid i sin Aand havde sammenkædet det Gode og det Skønne, vilde det Gode være vedbleven at være det Gode, og det Skønne det Skønne. Mennesket vilde have følt, at det, ved at blive tro mod det Gode, ogsaa bevarede sin Troskab mod Skønheden. Men efter at Menneskene have sagt, og Menneskenes Forfattere havde faaet Lov til at sige, at det Skønnes Typer vare at finde, dér hvor det Gode ikke mere var, i de dristige Forbrydelser, de opsigtsvækkende Skandaler; efterat Mennesket havde indbildt sig, at Uorden og Geni var et og det samme, og at det Skønne og det Gode stred mod hinanden, har Mennesket tilsidst indbildt sig, at Ideen om det Skønne var selvmodsigende, og man har endelig erklæret: Det Skønne er det Hæslige! De, som have mistet Begrebet om Enheden, yde den herved en kraftfuld Hyldest. De vise nemlig, at Idéen om det Skønne, naar den ikke mere er forbunden med Ideen om Ordenen, om det Sande og Gode, fornægter sig selv og ikke mere erkender sig selv. De have bevist os, at naar Mennesket vil lægge Haand paa Skønheden, løsrive den fra Ordenen og sammenkoble den med Uordenen, flyer Skønheden, som han vilde gribe, med evig Flugt, og Hæslighedens iskolde Spøgelse bliver tilbage i den bedragnes Favntag.

Det Onde og det Hæslige ere saa nødvendigt forbundne, at de overalt søge hinanden; de søge at forene sig, og Mennesket, som har begyndt med at tro, at det Skønne er det Onde, ender med at sige: Det Skønne er det Hæslige! Tingenes Magt gør Vold paa hans Tale og nøder ham til at forkynde en Enstyddighed, han ikke anede.

I nogen Tid frembringer den falske Tankeforbindelse Modsigelser, der ikke vove at vise sig aabenlyst. Men Vildfarelsen modnes og i et givet Øjeblik bryder det rette Ord sig Vej, og Vanviddet røber sig, idet det kalder sig selv ved Navn.

*

Har man ikke sagt os og søgt at faa os til at tro, at Sindsligevægt var som Døden, og at Forvirring var Tegn paa Liv. Det var Svagheden, der talte saaledes, da den vilde indbilde os, at den levede. Da den ikke kunde helbrede sin Feber, fandt den paa at tilbede den; den viste Verden sin Sygdom og sagde: »Dette er Livet«. Og Verden lyttede, og de, der ikke havde Feberen, gav sig Mine af at have den, idet de derved mente at efterabe Virkelysten. De havde glemt, hvor grufulde Febergysene ere.

Den græske Kunst kendte ikke denne Galskab. Dens Skønhed bestaar ganske i Hvile. Men dens Hvile er ikke den endelige, afgørende Hvile, det er ikke det Væsens Hvile, der har kendt Vreden og har forsvoret den; det er den Hvile, det Menneske nyder, som endnu ikke er kommen til Vreden.

Kunstens Opgave er at forberede den Harmoni, som endnu ikke er skabt, idet den viser os Harmoniens Billede i et Spejl. Den sammenføjer forud de Magter, som endnu kæmpe ude i Livet og søge at sammenføje sig. Medens Livet forvildet og forpustet jager efter Skønheden, men ikke naaer den, udskiller Kunsten, for at støtte og vejlede Livet, det Skønhedselement, som det indeholder og viser det saaledes dets Fremtid og dets Ideal. Det indlyser heraf, at Kunstens væsenlige Karakter er Hvilen, Klarheden, det vundne Slag, den erobrede Fæstning, Freden, som forudføles og forkyndes under selve Krigen.

Derfor vedbliver de bedragerske Røster uafsladeligt at gentage, at Kunstneren er og bør være et Legetøj for alle Lidenskaber, alle Vildfarelser, alle Voldsomheder. For at finde Ro maa Kunsten genfinde det Ophøjede og det Dybe.

Skummet er altid i Bevægelse, altid ophidset, vildt, rasende; men Skummet er ikke Verdenshavet. Havet er dybt; det er Hemmeligheden ved dets Majestæt. Naar Blikket uden Træthed formaar at dvæle længe ved Havet, saa er det, fordi man under Bølgerne, der ses, aner dem, som ikke ses. Man gætter, at Havet har en Dybde, som er dets Storhed værdig. Derfor hviler Blikket. Havets Overflade alene vilde forvirre det. Alle Flader forvirre; det er Dybet alene, som besidder, rummer og giver Hvile.

Hellige forvildede Magt, Barn af det store Hus, som har søgt dit Liv langt borte fra Familiens Fader og ikke har funden det, du, som ogsaa har delt Svinenes Føde, du, om hvem Middelmaadigheden vover at tale lethen, og som dog bærer Navnet *Kunsten* --- troløse, naar omvender du dig?

Kom i Hu, at Luther har lukket Døren for dig, og at Familiens Fader har givet dig Ly ved Altrenes Fod. Gud modtager dig i sine Templer; du har Lov til at bede.

Protestantismen har overladt Menneskets Indbildningskraft til sig selv. Den har ikke tilladt Frelseren at bemægtige sig den. Den har glemmt, at Skaberen har frembragt Solnedgangene og har paalagt de stjernefunklende Nætter at forkynde Hans Lov.

Løgnens Aarhundrede, det attende Aarhundrede — for at kalde det ved dets rette Navn — har udøvet en Magt over Verden, som er vanskelig at forklare. De Værker, det har givet os at læse, ere Vidundere af Pjankethed. Overfor dette kolde Vanvid, der endte saa blodigt, overfor disse fade og kedelige Galskaber spørger man sig selv, hvorledes alle disse Ting have kunnet blive saa smitsomme.

De ere blevne smitsomme, fordi de have vakt visse Tankeforbindelser. Det attende Aarhundrede har overbevist Menneskene ikke ved at give Grunde, men ved underfundigt at forbinde de Tanker, at Videnskaben og Troen stred mod hinanden, og at Uvidenheden var nødvendig for at bevare

Troen. Denne negative Ide har bemægtiget sig Indbildningskraften og har forgiftet den. Slaget var dermed vundet, og det attende Aarhundrede har triumferende forkyndt, at Gud ikke er Alskabningens Fader; at Hans Raad ere gode, men kedelige og kolde; at, naar der er nogen Drift i En, bør man foretrække det Onde. Med et Ord — Mennesket, eller i det mindste Menneskets Fantasi, er tilsidst kommen til at mene, at Satan er *selve Handlingen*, at han *er Actus purus*.

Jeg har sagt det engang, men jeg gentager det og vil atter og atter gentage det.

Naar jeg siger, det attende Aarhundrede har forbundet Tanker paa fejlagtig Maade, gør jeg det vistnok formegen Ære. Sandheden er, at det slet ikke har forbundet dem. Det havde endog tabt Begrebet om, at der existerede en Enhed. Det har gjort det tomt i den intellektuelle Verden, skabt et Vakuum. Det har fundet, at Aandedrættet var et Slaveri, en Fordom; det har anbragt Luftpumpen over Tilværelsen; det har *befriet* Fuglene for Luften, d. v. s. kvalt dem. Men det Tomme kan ikke vare. Tilsidst befolke Ørkenerne sig selv, og de befolke sig med Uhyrer. Da det attende Aarhundrede døde, kvalt i Tomhed, i Blod, i Skarn, syntes det, som om Luften i Tankernes Verden, saa besudlet, som den var, trængte til at hvile for atter at blive til at indaande.

I nogen Tid have de Ideer, det attende Aarhundrede havde adskilt, ikke kunnet forenes. Det nittende Aarhundrede har paa maa og faa ført dem mod hinanden uden at erkende dem, de Stemmer, som havde hylet under Orgiet, havde udtalt Navnene *Videnskab* og *Religion* uden at vide, hvad disse Navne vilde sige, og de havde udtalt dem som to fjendtlige Navne. Det nittende Aarhundrede trængte til at aande nogen Tid i den frie Luft for at glemme disse forvirrede Skrig.

Det attende Aarhundrede har ved sin Død testamenteret os den Vane, at forbinde Forestillingen om en Drømmer

med Forestillingen om en Mand, der tror paa det Usynlige og stoler derpaa.

Det har ikke bemærket, at Tanken om en Drømmer burde forenes med Tanken om Illusion, og i en Illusion lever det Menneske, som nægter det Usynlige.

Tage fejl, blive narret, det gør den, der ikke tror paa andet end det, han ser. Illusionen bestaar i at tage Fantomer for Virkeligheder og Virkeligheder for Fantomer.

Drømmer er den, som aldrig vaagner op, som aldrig vender sig mod det uskabte Lys, som altid og udelukkende boer i Skyggernes Land. Og dog har det bedragne og bedragerske Menneskesprog de sidste hundrede Aar kaldt den for en Drømmer, som er vaagen, som ser, og som ved.

Hvis det nittende Aarhundrede vaagner, hvis de Tanker, som naturligt hænge sammen, forsones i dets Aand og dets Sprog, er det da ikke muligt at haabe, at Mennesket i sin Søgen efter Enheden ogsaa kunde nærme sig mere til sig selv, og at Livet sammen med Videnskaben kunde gøre nogle Skridt nærmere til Freden?

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkomme hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i christelig Aand.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5½—6½.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 4

Søndagen den 22. Januar

1899

Ærbødighed for Autoriteten.

Bønnens Apostolats Intention for Januar.*)

Nu da det nittende Aarhundrede gaar paa Hæld, er det naturligt, at vi undersøge, hvad det har bragt os, og hvilken Høst af Godt og Ondt der skal overleveres det næste, det tyvende Aarhundrede. Side om Side har Godt og Ondt voxet, ligesom Klinten og Hveden. Og det er ikke let at se, hvilken af disse to vore moderne Filosofer tænke paa, naar de kalde vor Tid for *Fremskridtets* Tidsalder.

Kirkens Mening er derimod klar og er altid en og den samme. Dens Filosofi med Hensyn til, hvad der er Godt og Ondt, hvad der er Klinte og Hvede, er ikke til at tage fejl af. Kirken ser hele Ageren, ikke i Lys af igaar eller imorgen, af dette Aarhundrede eller forrige eller næste, men i den Evigheds uomskiftelige Lys, hvortil den skrider frem. Og naar den lægger sin ufejlbare Finger paa den moderne Oprørsaad som Roden til alle moderne Onder, saa erklærer den det samme som Kirken i det første Aarhundrede erklærede, og som Kirken i det sidste af alle Aarhundreder vil erklære under sin endelige Kamp med Antichrists Aad og med Antichrist selv.

Det sømmer sig derfor, at vi i denne som i alle Ting have ét Sind med Kirken. Som Kirkens Børn maa vi have Familiefølelse og staa sammen mod den revolutionære Aad, der lærer Menneskene at oprykke Regeringer, at undergrave Fædres og Mødres Herredømme og at angribe endog Guds Autoritet, saaledes som den aabenbarer sig i den Enkeltes Samvittighed eller i Hans Kirkes guddommelige Myndighed.

*) Efter *The Messenger of the S. Heart.*

Denne Filosofi er lige saa falsk som den Videnskab, der forbinder sig med Atheismen og Irreligiøsiteten. Og den almindelige Undergang, henimod hvilken en saadan Videnskab og en saadan Filosofi naturligt *skride frem*, bliver hver Dag tydeligere og nærmer sig mere hver Dag gennem den Spot over al Autoritet, borgerlig, religiøs og huslig, som moderne Literatur svælger i, og som uvidende og svage Sjæle sluge som den højeste Oplysning.

Men er da Evangeliets Filosofi en Fjende af Fremskridt og Frihed? Nej. Evangeliets Filosofi, Evangeliets Sandhed formaar alene at gøre Mennesker virkelig frie; ikke med Ulydighedens og den individuelle Autoritetløsheds falske Frihed, men med Guds Børns Frihed.

Evangeliet prædiker imidlertid Underkastelse — hvor bliver da Friheden af? Den evangeliske Underkastelse og den sande Frihed bringes i Samklang ved Guds Nærværelse i al lovlig Autoritet. Er det nemlig Menneskene som Mennesker, den Christne adlyder? Nej, men Guds Myndighed, som er overdraget Mennesker. Dette er intet Slaveri. Slaveri er tvungen Lydighed mod Mennesket som Menneske betragtet. Naar menneskelig Autoritet ganske skiller sig ud fra Gud, skyldes vi den hverken Ærbødighed eller Lydighed. Naar denne Autoritet byder, hvad der er stik imod Guds Vilje, ere vi ikke blot frie, men vi ere endog forpligtede til at modstaa indtil Døden! Sande Christne kunne ikke være Slaver; men de ere hverandre underdanige, og de adlyde for Guds Skyld endogsaa lovlige Myndigheder, der ikke ere christne.

Læg Mærke til, at denne christne Underkastelse i sig selv er en Art Frihed. Thi hvis noget Menneske paa Jorden kan kaldes fri fra Underkastelse under andre Mennesker, er det sikkert ikke dem, der have afkastet Christi Aag, men dem, som ved fri Lydighed ere blevne Christi Medarvinger, og hos hvem alle naturlige Uligheder udslettes af Udvælgelsen til Guds Børn. Og dog siger St. Peter netop til dem: *værer underdanige.*

De, som ikke ville modtage Christi Arvelod; som forkaste det Overnaturlige og derfor ikke have noget andet end deres egen naadeløse faldne Menneskenatur at bygge deres Uafhængighed paa, kunne ikke undfly de frygtelige Forskeligheder mellem Mand og Mand og Stand og Stand. De maa alligevel være underdanige — ikke i Kraft af Kærlighed, men af Nødvendighed. Derfor er det ikke til dem men til Guds Børn, til Christi Medarvinger, til Rigets Børn, hvem Naade og Sandhed have gjort frie, at St. Peter siger: *Værer derfor enhver menneskelig Skabning underdanig for Guds Skyld.*)*

St. Peter siger: *enhver* menneskelig Skabning. Han undtager ikke den Autoritet, der ikke er christen, der er hedensk eller atheistisk, med mindre den byder, hvad der strider mod Guds Lov. Hvor meget mere er denne Forskrift da bindende, naar Autoriteten er christelig, er religiøs og direkte repræsenterer Gud? Han kalder al lovlige Myndighed en menneskelig Skabning. Thi Skabning er en Frembringelse ud af intet, og der er intet i Mennesket som Menneske, hvoraf Myndighed kan opstaa; derfor er den Guds Skabning. Vore Herskere, vore Hyrder, vore Forældre, vore lovlige Foresatte ere Skabninger af Kongernes Konge, og vor Underdanighed mod dem er ikke for deres Skyld, men for Guds Skyld.

Bøn.

O Jesus, ved Mariae reneste Hjærte ofrer jeg Dig denne Dags Bønner, Arbejde og Lidelser for alle Dit guddommelige Hjærtes Hensigter i den hellige Messe. Jeg ofrer dem i Særdeleshed for, at den christne Ærbødighed for lovlige Autoritet allevegne maa genoprettes og trives. Amen.

Fader Heckers Vildfarelser.

Fen Bog, der for Tiden gør megen Opsigt i Verden, og som »Katholiken« allerede én Gang (20. Novbr. ifjor) har haft Lejlighed til at omtale (maaske for anbefalende eller ikke med tilbørligt Forbehold), nemlig den amerikanske Paulist Fader *Heckers* Liv, skrevet af Fader Elliott, læses S. 407 følgende besynderlige Udtalelse:

»Det er ligesaa vanskeligt at bringe den keltiske og latinske Aand til at fatte og vurdere Kirkens indre Kendetegn og dens indre guddommelige Liv som at føre den teutoniske« (o: angelsachsiske og germanske) »Aand til Forstaaelse og Vurdering af Kirkens ydre guddommelige Indretning.«

Generalisationer som denne maa altid være unøjagtige; denne er imidlertid ogsaa uretfærdig og maa oprøre Enhver, der i mindste Maade er sig bevidst, hvad Kirken skylder de romanske Folkeslag. Heckers Mening — som ikke er nogen tilfældig Aandrighed, men en Grundsten for hele hans System — er jo den, at dele Kirken i Skal og Kærne og lade den latinske Race beholde Skallerne (Hierarki, Kultus, Dogme), medens den indre Tilegnelse, Fromheden og Mysticismen, forbeholdes den Race, hvortil Hecker selv hørte — den germanske.

Dette stemmer særdeles vel med hele Heckers og de øvrige »Amerikanisters« Forherligelse af Angelsachserne paa de romanske Folks Bekostning. *John Bull* og *Uncle Sam*, hvis Geni man hidtil mest har beundret paa det merkantile, industrielle og praktiske Omraade, blive af Hecker og hans Disciple forherligede som de fremtidige Bærere af en ny, aandeligere og inderligere Katholicisme. Og — vel at mærke — dette skal ikke ske ved en Omvendelse, nej, det naturlige Menneske, og i Særdeleshed Amerikaneren, behøver blot at følge sin Sjæls Tilbøjeligheder for af sig selv at blive den fortræffeligste Katholik. Hecker siger ordret (anf. Værk S. 316):

»Den katholske Religion er vidunderlig godt organise-

ret til at opdrage, støtte og udvikle den menneskelige Naturs Tilbøjeligheder og Ejendommeligheder. Man sige ikke, at de Særegenheder, som forekomme hyppigst blandt Mennesker, mere bør undertrykkes end opmuntres. Det vilde være at foragte den menneskelige Natur og at ringeagte Guds Værk. Ere hine Særegenheder ikke medfødte? Ere de altsaa ikke indplantede i os af Gud? Er det da ikke dem, som bør udgøre vor sande Personlighed?»

Med et saadant Ræsonnement kan man unægtelig undskylde alt. Ogsaa Arvesynden er jo medfødt og saaledes egenlig uskyldig. Hecker synes imidlertid aldeles ikke at indrømme den Kendsgerning, som hedder *Syndefaldet*, nogen Plads i sit System. Paa næste Side hedder det saaledes om Katholicismen, at den »læmpør sig efter alle den menneskelige Naturs Instinkter og beviser sin guddommelige Oprindelse ved en fuldstændig Overensstemmelse med Skaberens Værk.« Noget længere fremme erklærer Hecker, at »det ofte er umuligt at skælné den naturlige Godhed fra den overnaturlige Hellighed«, og han gaar endelig saa vidt at erklære, at »den Forening mellem Gud og Mennesket, som skyldes Guds Skaber-Akt . . . aldrig har været afbrudt. Skaberen og Forløseren ere én.« Med andre Ord — Synden, der afbryder Forbindelsen mellem Gud og Mennesket, har egenlig ingen Plads i dette System, hvor det endog synes, at en særlig Forløser er overflødig.

I Overensstemmelse med denne Tro paa det naturlige Menneskes, specielt Amerikanerens, Fortræffelighed staar Heckers aandelige Grundsætninger. Han advarede mod at tale for meget om Synd; det var mange Mennesker ubehageligt og krænkede jo ogsaa den »amerikanske Nations Grundprincip, at alle Mennesker ere dydige nok til at styre sig selv.« (S. 341). I sine Foredrag stillede Hecker derfor Protestantisme og Katholicisme op mod hinanden paa en Maade, der tiltalte, hvad han kaldte den »legitime Selvtillid«, idet han efterviste, at Luther og Calvin ikke havde nogen høj Mening om den menneskelige Natur, følgelig vare »anti-ameri-

kanske«, medens Catholicismen derimod — ifølge Hecker — billigede det ovenstaaende amerikanske Grundprincip. Paa denne Maade gjorde Hecker mange Konvertiter; men unægtelig har han forinden givet Køb paa meget væsentlige Punkter af den katholske Lære. Betegnende for ham er ogsaa Udtalelsen om, at »der gives mange Sjæle, hvis hele Liv har været uden nogen Dødssynd . . . Til dem burde der tages mere Hensyn ved Prædikenerne, og man burde ikke behandle Menneskeheden som en Masse forhærdede Syndere og bedrøvede Bodfærdige.« (S. 312.)

Hertil svarer nu det christne Ideal, Hecker søgte at realisere, da han stiftede Paulist-Kongregationen.

»Vi ere skabte,« hedder det S. 276, »for at give et nyt og personligt Udtryk for *det Absolute*« (∴ Gud). Dette lyder meget pantheistisk og synes at have mere at gøre med den Ethik, hvor »Selvhævdelsen« staar som første Pligt, end med den katholske Katekismus, der lærer os, at vi ere skabte for at afdø fra os selv og iføre det nye Menneske, som er Kristus. At der med »det Absolute« ikke er ment Jesus Kristus, fremgaar nemlig af den Kommentar, Heckers Biografknytter til denne Udtalelse af sin Lærer. »De religiøse Samfunds Pligt«, siger han, »bestaar i . . . at bestræbe sig for at opløfte det Naturlige til det Overnaturlige *uden at genere eller modarbejde det Naturlige*.« Unægteligt kunde dette være meget behageligt — men ligesaa unægteligt har Kirken hidtil lært, at man i temmelig høj Grad maatte træde det Naturlige paa Tærne, hvis det Overnaturlige skulde have nogen Fremgang!

Hecker var ikke af denne Mening. »Paulisten«, siger han (S. 279), »er en Christen, der søger at opnaa en christelig Fuldkommenhed, der er forenelig med hans egen Naturs ejendommelige Karaktertræk og med hans Lands særlige Kultur.« Det skal med andre Ord være en rimelig Fuldkommenhed, der hverken tager noget bort af det kære Jeg med alle dets smaa Egenheder eller strider mod det kære amerikanske Væsen!

Man tror det næppe — men saaledes er virkelig den Heckerske Doktrin. At der samtidigt tales om Forsagelse, Selvfornægtelse, Løsrivelse fra Verden, vidner dels om den Uklarhed, hvori Hecker paa mange Punkter befandt sig, dels naar det forstaas med stadigt Henblik paa Personlighedens og Yankee-Værdighedens uafviselige Fordringer.

Ud fra disse Forudsætninger kan det ikke forbavse, naar Hecker taler med Overlegenhed og i nedsættende Udtryk om de Dyder, der hidtil har dannet Grundlaget for christeligt Ordensliv — *Lydigheden* og *Fattigdommen*. »Anden Rangs Dyder« kalder han dem ét Sted (S. 281). Det Samfund, han stiftede, skulde derfor ikke være bundet hverken til Lydighed eller Fattigdom; der skulde ingen Ordensløfter aflægges; ethvert Medlem skulde være saa meget *Amerikaner* som muligt: udvikle sig saa frit som muligt. Paulisterne skulde »ikke binde sig ved Løfter midt i et frit Folk«. (S. 288.)

Om denne fuldstændige Tillæmpning til amerikansk Væsen egenlig har gavnet Paulisterne, er et Spørgsmaal. Man ser som oftest, at Kontrasterne mødes, og det selvraadige og ubundne Menneske gribes ofte stærkest og varigst ved Synet af Mænd, der leve i Lydighedens fuldstændige Selvhengivelse og Bundenhed. Tilmed er og bliver Christendommens Væsen dog *Lydighed*; »vi ere Jesu Christi *Bundne*,« siger St. Paulus, og kun i Kraft af vor Underkastelse ere vi frie, som den foregaaende Artikel netop udvikler det. Vi ere ikke frie med Verdens Frihed, men med Guds Børns Frihed, som ikke bestaar i naturlig Selvfølgelse, men i Efterfølgelse af Ham, der var lydige indtil Døden paa Korset. Kun naar vi *do, leve* vi — dette Christendommens Grund-Paradox synes Hecker, aldrig at have forstaaet.

At han som eneste Princip for det aandelige Liv sætter den Hellig-Aands direkte indre Ledelse, gør ikke Sagen bedre. Hvor den Hellig Aand er, vil der ogsaa være Lydighed, og hvor Lydighed ikke er, vil den Enkelte være overladt til alle Arter Indskydelser. Ganske vist erklærer Hecker — og det kan en Tid narre En — at Kendetegnet paa den Hellig Aands Nærværelse i Sjælen er Lydighed mod Kirken; men han mener dermed kun Underkastelse under Kirkens *dogmatiske Afgørelser*, hvilket er nødvendigt for overhovedet at være Katholik, men ikke tør antages for tilstrække-

ligt Kriterium for, at man virkelig har den Hellig Aand til direkte og eneste Vejleder.

Man fatter imidlertid nu, hvorfor Hecker forherliger den angelsachsiske Race og erklærer, at kun den har Forstaaelse af Christendommens indre Væsen. Lydighed, Fattigdom o. dsl. gammeldags Dyder ere for ham uden Værd, høre til de *Skaller*, paa hvilke de romanske Folkeslag have bidt deres Tænder itu. Nu derimod skal en ny anglo-amerikansk Ære oprinde for Kirken, hvor den Hellig Aand formodes at ville vejlede hver enkelt Troende til uhæmmet Udvikling af sin Personlighed, sin Natur . . .

Der kunde endnu siges meget om denne forunderlige nye Profet for Semipelagianismens gamle Vildfarelse. I de romanske Lande og — forresten i det katholske Germanien og det katholske England med — har Kirkens ypperste Mænd rigtignok hidtil tænkt anderledes om disse Ting. Og vil den amerikanske Præsts Disciple herimod indvende, at hidtil har man heller ikke forstaaet noget af »Kirkens indre, guddommelige Liv«, da vil det forhaabenlig være nok at pege paa de Helgenskarer, som den hidtidige Katholicisme har frembragt. St. Benedikt og St. Gregor, St. Augustin og St. Ambrosius, St. Bernhard og St. Franciscus, Sta. Clara og Sta. Catharina, Sta. Angela og Sta. Theresa, St. Ignatius og St. Philip Neri, St. Carl Borromæus og St. Vincent de Paul — for kun at nævne nogle — have dog, naar alt kommer til alt, maaske kendt mere til den Helligaands Vejledning og levet et inderligere Liv med deres Frelser end Fader Hecker og hans Paulister. Og dog hørte de alle til hin latinske Race, der siges at have saa vanskeligt ved at fatte det Indre i Christendommen, men hvoraf der — mærkeligt nok — er fremspiret saa utallige Mystikere.

Sandheden er, at Hecker (som i sin Praxis ofte støttede sig paa romanske Forgængere og paa Kirkens traditionelle Asketik) har ladet sig forføre af den Yankeerne egne Nationalstolthed. Naar Amerikanerne blev Katholiker, kunde det ikke være andet, end at de maatte gøre Epoke i Kirken. En ny Katholicisme maatte fremstaa — *Amerikanismen*.

Men i Christus, siger Apostelen, »er der hverken Jøde eller Græker, hverken Skyther eller Barbar . . . men Christus er alt i alle«. (Galat. III. 28. Coloss. III. 11.)

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5 $\frac{1}{2}$ —6 $\frac{1}{2}$.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 5

Søndagen den 29. Januar

1899

En Indsigelse.

København, 22/1 99.

Min kære Ven.

Desværre forbyde vigtige personlige Anliggender mig at behandle din Artikel »Fader Heckers Vildfarelser« indgaaende. Jeg kan ikke underkaste Fader Elliotts Bog det indtrængende Studium, som en alvorlig Kritik af din Artikel egentlig forlanger. Imidlertid antager jeg ikke, der findes andre, som have Lyst til at prøve en saadan Dyst, derfor beder jeg om Plads for et Par — maaske foreløbige — Bemærkninger.

Det har for det første overrasket mig, at du efter din foregaaende (20. Nov. 1898) sympathiske Artikel nu underkaster Hecker en saa skarp og usympathisk Kritik; jeg sigter mindre til selve Anklagepunkterne end til din Artikels hele Holdning; dette er mildest talt lidt forvirrende — trods den lille Undskyldning, der indleder den sidste Artikel.

Fader Heckers »Beskyldninger« mod den romanske Race og »Lovprisning« af Teutonerne falde dig særlig for Brystet; du ser deri og vistnok med Rette Hovedhjørnestenen i hans System.

Er det nu saa galt at mene, at Romanere og Kelter *vanskelig* forstaa Kirkens indre Liv, Teutonere *vanskelig* den ydre guddommelige Indretning?

At dette som absolut Generalisation er unøjagtigt, derom ere vi enige; men kunne vi ikke blive enige om, at det som tilnærmelsesvis Karakterisering af de to store europæiske Folkestammer er ganske rammende?

Hecker deler ikke Kirken i Skal og Kærne, men mener vel, at det Haandgribelige, Kultus og Liturgi (selve det h.

Offer bl. a.), Hierarkiet og Dogmerne ere lettere tilegnelige for den ene Part, det indre religiøse Liv for den anden.

Jeg indser ikke, hvorfor Latinere og Kelter skulle føle sig brøstholdne ved denne Fordeling! At føre logiske Beviser for Rigtigheden af disse Heckers Paastande er naturligvis umuligt, men Hundreder af Exempler kunne anføres for at støtte Pater Hecker.

Med hvilken Inderlighed holde f. Ex. Italienerne fast ved den h. Kultus, og hvor daarligt staar det ikke tidt til med deres indre religiøse Liv (man læse opmærksomt Selma Lagerlöfs fortræffelige Bog »Antichristens Mirakler«) Selv har jeg mødt Journalister ved Frimurerbladet *La Tribuna*, der elskede den skønne Liturgi og praktisk og teoretisk fornægtede den christne Moral.

Se vi ikke omvendt Mennesker omkring os, der af Hjærte ere Christne, der søge at vandre Guds Veje og — hade alt kirkeligt Liv?

P. Hecker vil ikke vide af Lydighed og Fattigdom blandt sine Paulister; de Dyder sætter han i anden Rang, hvad der ikke er saa langt ned endda, naar man véd, hvilke Dyder, han satte i første Rang, inderlig Fromhed o. lign.

Han vidste, at disse Dyder vare Grundpillerne for de gamle Ordner, han af Hjærtet elskede og ærede, men mente, at vore moderne Tider have særlig Brug for helt andre Samfund. For øvrigt erkende selve Franciscanerne den absolute Fattigdom for upraktikabel i vore Dage; talrige omfattende Dispenser godtgøre Rigtigheden af denne Paastand.

Men »Lydigheden« spørger man, »hvorfor løste Hecker Paulisterne fra den *absolute* Lydighedspligt?« Simpelt hen, fordi han vilde opdrage Menneskene i det store Amerika til at forstaa den Hellig Aands direkte Indgivelser *i alt hvad der angik dem personligt* — ikke i Forhold, som Kirken alt havde afgjort. Til at vise Rigtigheden af denne dristige Paastand — der kan skrives en artig Bogsamling om den Ting! — maatte Paulisterne først og fremmest leve udenfor den absolute klosterlige Lydighed.

Hvad angaar Arvesyndsspørgsmaalet, saa maa du tillade mig at lade det staa hen, og det af to Grunde. Den første er, at det kræver mere Tid at udrede, end jeg her for Øjeblikket har, den anden, at det vist »gaar over min Forstand og lige ind i Præstens«.

Fader Hecker har maaske sine store Fejl, men ét er sikkert; han brændte af Iver efter at føre sine vildfarne Brødre tilbage til Moderkirken, og derfor maa man undskylde ham noget, naar han taler altfor godt om sine Amerikanere; de skal vel have det saadan! At romerske Prælater og selve den store Kardinal Gibbons understøttede ham — og understøtte hans Elever — er mig en sikker Borgen for, at han ikke er smittet af det fæle Kætteri med det forskrækkelige Navn, din Artikel antyder.

Vor Begejstring for St. Benedict, St. Franciscus, St. Gregor o. s. v. delte Fader Hecker fuldtud.

Dette Brev kunde synes en ublid Nytaarshilsen til »Katholiken«; lad mig derfor slutte med de bedste Ønsker for det nye Aar; maa denne den danske Kirkes yngste Pøde voxte sig stor og stærk til vor Glæde, Synderes Omvendelse og Kirkens Ære.

Jeg siger som vor Ven Jesuiterpateren, synger som Verlaine »*Va ton chemin, sans plus t'inquieter, le chemin est droit, tu n'as qu' à monter!*

Francesco.

St. Franciscus' Tredje Orden.*)

En Kapuciner har med Rette sagt: »Franciscanerordenen er Tredje Orden; de klostergivne Franciscanere ere kun Ordenens Apostle«. Hvad der end kan indvendes mod dette Udsagn fra et historisk Synspunkt, saa udtrykker det sikkert en væsenlig Sandhed med Hensyn til Nutidens franciscanske Bevægelse.

Ved en mærkelig, men ganske naturlig Udvikling af Tidens Behov er St. Franciscus' Orden i Færd med at genvinde sin oprindelige Karakter som en speciel *Lægmands*-Bevægelse. Kun faa af de oprindelige Brødre vare jo Præster; selv Superiorerne vare ofte Lægbrødre. Efterhaanden som de Mindre Brødre bleve mere og mere præstelige af Karakter, kunde denne Ordning ikke vedvare; lidt efter lidt tog Antallet af Præster til, og Lægbrødrene bleve af mindre Betydning. Hvor megen Indflydelse dette havde paa den katholske Verdens Liv, skal ikke her diskuteres. Men det er i hvert Fald værd at lægge Mærke til, at i vor Tid, da den franciscanske Bevægelse paany tager Fart, synes Bevægelsens Midtpunkt, efter alles Mening, at ligge snarere i Tredje Orden end i Første.**)

»Graabrødrene ere kun Ordenens Apostle.« Idet vi hellere tale om den franciscanske *Bevægelse* end om *Franciscaner-Ordenen*, udtrykke vi bedre deres Mening, som med den nuværende Pave tro, at Franciscanismen er den Magt, der kan helbrede vor Tids sociale Sygdomme. Thi den moderne Franciscaners Ønske er ikke saa meget at omgjorde Mennesker med St. Franciscus' Gjord***) som i Christenhedens Bevidsthed at genopvække hine

*) Efter *The Tablet*, Dec. 24, 1898.

**) St. Franciscus grundlagde som bekendt tre Ordener, den *Første*, de saakaldte *Graabrødre*, som vare Tiggermunke; den *Anden*, Clarisserne, og den *Tredje* for Katholiker i Verden.

***) Denne bæres, som bekendt, ogsaa af Tredje Ordens Medlemmer.

katholske Livsprincipper, som St. Franciscus i sit Aarhundrede saa kraftigt paamindede om. Enhver Bevægelse har, efter Naturens Orden, sit Midtpunkt i en indre Kærne, og i Franciscanismen er denne Kærne Tredje Orden.

Naar vi derfor betragte Tredje Orden, maa vi ikke mene, at den ganske dækker det hele franciscanske Princip. Tredje Orden er selv et Slags Missionssamfund for Udbredelsen af den franciscanske Indflydelse. Hvis Graabrødrene ere at regne for Bevægelsens Apostle, ere Tertiarerne — tredje Ordens Medlemmer — dens Evangelister, der under Brødrenes Ledelse gaa ud i Verden for at sprede den franciscanske Tro. Dette synes ogsaa at have været Grundtanken for den nylig afholdte Tertiær-Kongres i Liverpool,*) hvor Tertiærerne af alle bleve betragtede som et Korps Missionærer, oprettede for at genføde Kirkens sociale Liv.

De, som hidtil have været uvidende om den franciscanske Aand og Orden, ville maaske synes, at saadanne Udtalelser smage af Forfængelighed og Selvførligelse, men de udsige dog ikke andet, end hvad Leo XIII har velsignet og stådfæstet. Det vilde ikke falde nogen Franciscaner ind at betragte sin Orden som det eneste Redskab til Verdens Frelse. Han ved, at hans Orden kun er én blandt mange, og han samvirker glad med alle og enhver, der stræber efter at »genopbygge Kirken«. Det inderlige Venskab mellem St. Franciscus og St. Dominicus og mellem St. Franciscus og Benedictinerne i Assisi er et Symbol paa den franciscanske Kammeratskabsfølelse; og et ganske frisk Eksempel gaves ved Tertiærkongressens Afholdelse i Jesuiternes Bygning i Liverpool. Det vilde i det Hele taget være urimeligt at tage Hensyn til Indvendinger af den Slags, hvis det ikke var en indgroet Overbevisning hos visse Folk, at de religiøse Ordener kæmpe hver for sit eget og ikke for Kirkens Bedste. Uden at gøre Fordring paa noget Monopol fremtræder Franciscanismen simpelthen som et Indbegreb af Grundsætninger, der bør finde Anvendelse i Christenhedens Liv nuomstunder. Hvilke ere disse almengyldige Grundsætninger? De findes i de Regler, St. Franciscus gav sine Brødre, og i hans sidste Vilje.

I. Trofasthed mod Kirken og den Hellige Stol.
— »Broder Franciscus lover Pave Honorius III. og hans kanonisk indsatte Efterfølgere og den Hellige Romerske Kirke

*) Afholdt i Slutningen af forrige Aar.

Lydighed og Ærbødighed.« Paa en Tid, da Kirken syntes i Færd med at søndres i Sekter, var St. Franciscus lidenskabeligt nidkær for Enhed. Lehnsvæsenet laa dengang i sin Dødskamp; Nationalisme og Individualisme begyndte at løfte Hovedet. Franciscanerordenens Aand stod i Modsætning til Lehnsvæsenets Aand, men samtidig var den overbevist om, at bagved Individualismen og Nationalismen laa den mere omfattende Sandhed, at »alle Mennesker ere ét«. Denne Grundsætning søgte Franciscanerne at virkeliggøre paa Religionens Omraade; derfor anerkendte den i Paven den af Gud indsatte Vogter af den *ene* Kirke. Hvad Franciscanismen gjorde i det XIII. Aarhundrede for at bevare Christendommens Enhed, er nu anerkendt af alle Historikere. Indenfor St. Franciscus' Orden har Christenhedens Solidaritet altid funden ivrige Forkæmpere.

II. Evangelisk Fattigdom, d. v. s. Fattigdom som et Middel til at naa ren Gudsfrygt. — De første Brødre, der indtraadte i Ordenen, maatte »sælge alt, hvad de havde, og give det til de Fattige«. Fuldkommen Fattigdom skulde være en Regel for Brødrene; de maatte intet eje og ikke modtage Penge. De maatte kun modtage og bruge de almindelige Livsfornødenheder.

Tertiarerne vare imidlertid ikke bundne til saa stræng en Regel. De maatte have Ejendom, dog paa Betingelse af, mere at anse sig selv som Forvaltere af betroet Gods end som absolute Ejere. De skulde leve tarveligt og simpelt, alt efter deres Stand, og hvad de ikke selv behøvede, skulde de betragte som de Fattiges Ejendom.

Med disse Regler rettede St. Franciscus et drøbende Slag mod den Verdslighed og det Vellevnet, der ere tilbøjelige til at voxte op omkring Religionen og kvæle den. Han løftede Ikke-Verdslighedens og Simpelhedens Banner med en Kraft, hvortil der kun kan findes Mage i Oldkirken. Dog maa man huske, at St. Franciscus vurderede Fattigdommen som aandelig Magt, ikke som økonomisk. Paraderen med Fattigdom for Fattigdommens egen Skyld vilde have oprørt ham og have forekommet ham som en plump Helligbrøde. Men han elskede med lidenskabelig Kærlighed den Fattigdom, der udspringer af oprigtig Ringeagt for verdsligt Vellevnet eller Velvære paa Grund af højere Tanker og bedre Stræben. Og han var dybt overbevist om, atsaadanne Tanker og en saadan Stræben ikke let trives sammen med Rigdom og materiel Komfort.

Som Protest mod den naturlige Tilbøjelighed til uordenlig Stræben efter »dennie Verdens Ting«, løftede Franciscus Fattigdommens Banner, og det var ikke nødvendigere i hans Tid end i vor.

III. Stadig Beskæftigelse med nyttigt og hæderligt Arbejde. — I sine forskellige Regler indskærpede St. Franciscus særlig Arbejdets Værdi som Middel til sand Fromheds Erhværelse. Lediggang var for ham de onde Aanders Fyrste og Sjælens fortrinligste Fjende. »Brødrene skulle«, skriver han i sin Regel for Første Orden, »arbejde og øve sig i den Kunst, de forstaa, forudsat, at den ikke er upassende eller stridende mod deres Sjæles Frelse. Thi Profeten siger: Fordi du æder dine Hænders Arbejde, derfor er du velsignet, og det skal gaa dig vel. Og Apostlen siger: Om nogen ikke vil arbejde, da skal han heller ikke æde.« I sin sidste Vilje siger han. med Henblik paa sit eget Liv: »Jeg arbejdede med mine Hænder, og jeg ønsker altid at arbejde.« Et af hans Yndlingsudsagn var: »Lediggang er et Ophav til daarlige Tanker; lad os derfor bestandig arbejde og øve os i hæderlig Gærning.« Han ansaa det kun for tilladt at tage mod Almisse, »naar Lønnen for Ens Arbejde bliver forholdt En«. Deraf kom det, at de Graabrødre, som ikke vare Præster, altid blev beskæftigede med legemligt Arbejde. Og de første Tertiärer hengav sig til nyttige Beskæftigelser, samtidig med, at de gav Afkald paa alt Vellevenet. Luchasio, den første Tertiær, blev Agerdykker; Elisabeth af Thüringen fortjente efter sin Mands Død Livets Ophold ved at spinde. De der, paa Grund af andre Pligter, vare ude af Stand til at ernære sig af deres Hænders Arbejde, betragtede ikke desmindre sig selv som »Arbejds-mænd« i deres egen Virkekreds. Arbejde af en eller anden Slags blev betragtet som Franciscanerens normale Tilstand; og det tillodes ham ikke at foragte selv det groveste legemlige Arbejde.

IV. Egenviljens Fornægtelse. — Ingen Dyd lagde St. Franciscus mere Vægt paa end denne. Det var ikke blot Lydighed mod Autoriteten, han fordrede, men det var Ydmyghed mod alle Mennesker, Villighed til at antage Andres Vilje eller Ønske som sit eget, undtagen i Samvittighedssager, hvor man maa adlyde Gud mere end Mennesker. Følgelig passer franciscansk Lydighed sig lige saa godt for Overordnede som for Underordnede, thi egenraadig Hævdelse af sin egen Vilje paa Bekostning af Andres Frihed er

altid en Forseelse. St. Franciscus ansaae de Foresatte som Vogtere af Orden og Kærlighed, hvilke de selv ere underkastede lige saa vel som de andre Brødre. Den Hellige plejede at sige, at han lige saa gjerne vilde adlyde den yngste Novice som Ordensgeneralen. Denne Ydmyghed mod Alle gaar altsaa videre end den blotte Lydighed og forhindrer samtidig Tyranni eller Despotisme, idet den ogsaa udstrækker sit Herredømme over de Foresatte.

Paa disse fire Grundsætninger — Troskab mod den romerske Kirke, Fattigdom, Arbejde og Ydmyghed — løftede Franciscanismens Bygning sig. Og det er ved Udbredelsen af disse samme Grundsætninger, at Franciscaneren paany stræber at genføde Samfundet.

Netop i Tredje Orden skulde disse Principper nu finde deres fuldstændige og normale Udtryk som *Verdens-Grundsætninger*. Graabroderen er for langt fjærnet fra Verdens Hverdagsliv til at bringe Folk til at indse Franciscanismens praktiske moralske Værd og virkelige Skønhed. Han kan saa den gode Sæd; Tertiaren maa vande Planten og skøtte dens Væxt. Enhver Tertiær-Kongregation og enhver enkelt Tertiær er derfor en Vogter af franciscansk Liv midt i Verden; og kun, hvis Tertiærerne ere sig denne Sandhed bevidst, udfylde de virkelig deres Kald. »Tredje Orden er ikke et Bønnens Broderskab eller en Sygehjælps-Forening; den er et Organ for visse religiøse Livsprincipper, som den skal sprede ved Ord og med Exempel. Tertiaren beder, Tertiaren hjælper de Syge, Tertiaren vil gøre enhver god Gærning, der kræves af ham; men selve Tredje Orden er en Tro og en Regel, som er anvendelig paa Menneskets hele moralske Liv.« Saaledes blev der sagt paa Liverpool-Kongressen for nylig. Disse Ord udtrykke en Sandhed, Tertiærerne selv ikke altid ere paa det rene med, men som de forhaabentlig ville indsé klarere i Fremtiden. I saa Tilfælde vil Franciscanismen virkelig blive en moralsk og social Magt i den moderne Verden.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i christelig Aand.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 6

Søndagen den 5. Februar

1899

Latinere og Angelsachsere.

Et Svar.

Kære Francesco.

Spørgsmaalet Hecker er brændende hele den katholske Verden over; det maatte vel ogsaa blive det herhjemme. Og Spørgsmaalet Hecker samler sig i Spørgsmaalet om, med hvad Ret Hecker har erklæret, at de romanske og gallo-romanske Folkeslag *vanskeligt* forstaa Kirkens indre Liv, medens denne Forstaaelse væsenlig skulde være de teutonske Racer, specielt Angelsachsere, forbeholdt.

Allerførst maa jeg have Lov til at pege paa, at der netop i den angelsachsiske Race findes et stærkt gallisk Element, og at i den engelsktalende Verden er det et rent *keltisk* Folkeslag, nemlig Ierne, der er Catholicismens Bærer. At ogsaa i Frankrig det *keltiske* Bretagne er bekendt som Troens faste Borg og den inderlige Fromheds, ja *Mysticismens* Hjemland, véd du bedre end jeg. Den store Hello var Bretagner.

En tyskfødt Præst, med hvem jeg talte om Æmnet, sagde til mig: »Hecker har ikke Ret. Jeg forstaa aldeles ikke, hvad han mener. Man behøver blot at se hen til, hvilken Race har frembragt de fleste Helgener.« Og da jeg indvendte, at dette Fænomen maaske kunde forklares som Resultat af en særlig guddommelig Naadevirkning, svarede han: »Der udkræves dog altid fra Menneskets Side Medvirkning med Naaden.« Denne Præst — som af Naturen er en ægte Germaner — har opholdt sig fire Aar i Rom og kender italiensk Catholicisme temmelig nøje.

Vidnesbyrdet forekommer mig vægtigt, da det er fra en ganske uvildig Mands Mund.

Jeg vil dernæst henvise dig til, hvad en Forfatter, hvis Talent og Indsigt jeg véd du sætter højt, nemlig *Un diplomate* i Lyonerbladet *la France libre*, skrev d. 18 August 1897:

»Fader Hecker synes fra sin hegelianske Periode at have bevaret Smagen for de absolute Klassifikationer. Vi gøre her opmærksom paa den mindst heldige af dem, den, som oplyste Mænd ikke desmindre foreslaa os at beundre, idet de prædike, at vi bør opgive *Latinismen* for *Anglosaxonismen*. »Latinerne«, skriver Fader Hecker, »have især knyttet sig til de ydre Institutioner. Angelsachserne begunstige mere de indre Kræfters Udvikling. Den latinske Race har kronet sit Værk ved Vatikanerkonciliet,*) og Tiden er nu kommen for den angelsachsiske Race til at udfolde sine Kræfter i det indre Liv i Kirken.«

»Det forekommer os, at Fader Hecker med disse Ord har knæsat en af Vildfarelserne i Hegels historiske Filosofi. Saafremt vi forstaa den hellige Præst ret, mener han med *indre Liv* Hellighed og *aandeligt Liv*. Vi anvende helst det Overnaturliges Udtryksformer. Historien fører os da til ganske modsatte Resultater. Hvor ere de angelsachsiske Helgener, hvor ere det aandelige Livs og Mystikens Mindesmærker blandt Angelsachserne? . . . Hver Gang Hecker citerer en Forfatter, er denne Forfatter en Latiner, naar de spekulative Mystikere fra det femtende Aarhundrede undtages. . . Men denne Mystik i det femtende Aarhundrede er en Art Filosofi, hvis Særkendetegn Gørres har angivet i en bekendt Fortale, og som ikke falder sammen med den traditionelle Mystik. Have Angelsachserne haft Victorinerne, St. Thomas, St. Bonaventura, de store Spaniere, de prægtige Norditalienere og solide Franskmænd? Have de haft en Bossuet, en Fénelon? Have de haft en Père Olier, en Vieira, en Gerson? Og hos disse findes dog Kilderne til det *indre Liv*. At

---

*) Hecker glemmer aabenbart her den betydelige Indflydelse, som *Angelsachseren* Manning havde paa dette Koncils Forløb. (Red.)

give Angelsachserne Æren paa dette Omraade og at angribe Latinernes *udvortes* Aand, det er paa en Gang et optisk Betrag og et historisk Kætteri.«

Mod en Argumentation som denne forekommer det mig mindre beviskraftigt, hvad en protestantisk Forfatterinde skriver i en Roman fra Sicilien, ligesom det heller ikke synes mig at have noget at sige, hvis italienske Fritænkere finde æsthetisk Behag i den katholske Kultus. Det kan danske Fritænkere ogsaa gøre, men Talen var jo om italienske *Katholiker*.

Du kender dog, kære Francesco, de romanske Folkeslag langt bedre end jeg, og jeg husker ganske tydeligt fra den Tid, vi boede sammen mellem Umbriens Bjerge, mangen Udtalelse af din Mund om Italienernes dybe Fromhed. Fader Heckers Adskillelse mellem Følelsen for Liturgi og Kultus og Sansen for det indre, aandelige Liv, vilde du aldrig dengang have tilladt nogen at fremsætte, og du vilde uførtøvet have henvist vedkommende til den store *Sta. Theresa*, en af de dybeste Mystikere, der har levet, og af hvem det Ord er os opbevaret: »Jeg vilde gjerne ofre mit Liv til Forsvar for en eneste af Kirkens Ceremonier.«

Sagen er nemlig den, at Hecker har opstillet et *Enten-Eller*, hvor han burde have sat et *Baade-Og*. Hvad Goethe har sagt om Naturen, gælder ogsaa om Kirken: *Natur ist weder Kern noch Schale, alles ist sie mit einem Male*. Der gives ikke i Kirken Skal og Kærne, Ydre og Indre, paa den Maade, at disse kunne skilles ad; de høre sammen som Form og Indhold, som Legem og Sjæl. Særdeles klart har Fader *Faber* — en anden Angelsachser, men én, der gjerne gik i Latinernes Skole — fremsat dette i sin Bog »Korsets Fod«.

»Af Mangel paa Øvelse,« skriver han, »formaar den Nyomvendtes Tro ikke at se Vor Herre i Kirkens dagligdags Indretninger og formelle Ceremonier. Men *efterhaanden som Sjælen tager til i Hellighed . . .* opdager man, at Sakramenterne ere indvortes Ting. Kirkens Kalender gør

et dybt Indtryk paa vor Andagt. Rosenkrans, Skapularer, Aflad og Broderskaber udrette et asketisk Arbejde i vor Sjæl — et dybt, et indre Arbejde. . . For en Helgen har tilsidst en eneste Rubrik Liv nok i sig til at sætte ham i Ekstase eller ved en eneste indre Berøring at gøre ham til en større Helgen, end han var tilforn. For en uerfaren Begynder er der intet mindre fatteligt hos Sta. Theresa end hendes Andagt til Vievandet. De forstaa hendes Lære om den indre Bøn bedre end hendes stadige Tilflugt til Vievandet og de store Ting, hun siger om det.«*)

Du bedes lægge Mærke til de af mig fremhævede Ord i dette Citat. Du ser af dem, hvorledes Faber sætter et direkte Forhold imellem *Fremskridtet i Hellighed* og *Udviklingen af den liturgiske Sans*. En Helgen, siger han, kan falde i Extase blot over en enkelt Rubrik i Missalet eller Breviaret. Heckers Lærdomme vilde sikkert have mishaget Faber i allerhøjeste Grad. Du véd, hvilken Anseelse den engelske Ortorianers asketiske Værker nyde i hele den katolske Kirke. Men du ser ogsaa, hvor diametralt hans Anskuelser ere Heckers modsatte.

Jeg har allerede ovenfor sagt om Faber, at han havde gaaet i Latinernes Skole. Dette er saa sandt, at han næppe skriver én Side, hvor han ikke støtter sine Udtalelser med en eller anden romansk Asketikers Ord. I hans Hovedværk *Growth in holiness* («Væxt i Hellighed») tæller jeg i Registeret 79 Helgene eller asketiske Forfattere af romansk Byrd, som ere citerede (og det endda gennemgaaende hyppigt), medens der kun findes 12 — tolv — Forfattere anførte af germanisk eller angelsachsisk Race.

Faber delte nemlig aldeles ikke Fader Heckers Begejstring for Englænderne og Amerikanerne som saadanne. Han siger saaledes ét Sted (anf. Bog, S. 114): »Det engelske Princip, altid at ville hævde sin Ret, er skæbnsvangert for Fuld-

*) Faber, *Foot of the Cross*, p. 122.

kommenheden. Det er det modsatte af den Kærlighed, hvorom Apostelen siger, at den ikke søger sit eget.»

Og i *dirckte Modstrid* med Fader Hecker anser Faber netop Angelsachsernes Omvendelse for afhængig af, at de gamle, strænge Ordener paany blive kaldte til Live og den evangeliske Fattigdoms Ideal holdt frem for en i Komfort og Luxus nedsunken Verden. At *St. Benedicts* Aand og *St. Franciscus'* Aand ventede Faber sig Englands Frelse. Og hvad der gælder England, maa i endnu højere Grad gælde de luxussyge nordamerikanske Fristater. For hele den angelsachsiske Verden har da Fabers Ord Gyldighed, naar han siger:

»Saasandt det er Kirkens Opgave at bære Vidnesbyrd mod Verden, maa dens Vidnesbyrd særlig rettes mod de Laster, som ere herskende, og følgelig i vore Dage mod Blødagtighed, Dyrkelse af Komfort og udskejende Luxus. Jeg tror, at hvis dette ulykkelige Land (∴: England) nogen-sinde skal blive omvendt, hvad der er mange Haab om og faa Tegn til, saa vil det ske ved *en religiøs Orden, der skal vise et fornedret og lastefuldt Folk den evangeliske Fattigdom i dens strængeste Fuldkommenhed.*«*)

Saafernt der ikke er *meget* stor Forskel paa Angelsachserne i England og hinsides Atlanterhavet (og det tror jeg af gode Grunde ikke), ses det let, at Fabers Opfattelse af den Race, han tilhørte, var Heckers ganske modsat. »Dette ulykkelige Land«, »et fornedret og lastefuldt Folk« sammenlign disse Johannes den Døber-Udtryk med Fader Heckers... man fristes til at sige: *Logren* for alt, der er amerikansk.

Et andet Vidne mod Angelsaxonismen, som heller ikke tør forsmaaes, er Kardinal *Manning*, den berømte Ærkebiskop af Westminster. I sin Bog »Fire Tidsonder« taler han saaledes om England:

»En anden Form af Verdslighed klæber ved Menneskets materielle Interesser og viser sig ved ivrig Konkurrence i Forretninger og Handel og Vandel; ved Stræben efter hastigt at blive rig gennem hensynsløs Køben og Sælgen paa Børsen og i Banken; ved at fortrænge Næsten fra Markedet, ved at spille vildt Børsspil og indlade sig paa Spekulationer, hvorved Samvittigheden plettes og Æren opofres; ved Haardhed mod dem, der arbejde, og af hvis daarligt lønnede Slid man gør sig blodig Fortjeneste, og alt det af hvad Grund?

*) *Growth in holiness*, p. 140—41.

Af Kærlighed til Penge, hvorom den Hellig Aand siger: »Havesyge er en Rod til alt ondt, og ved at følge den, ere nogle faldne fra Troen« (1 Tim. 6, 10). Saaledes ender nemlig al Lovløshed; Lidenskaberne, der ikke styres af Guds frygt og Retfærdighed, fristes uafbrudt af Vindesyge og Haab om at blive rige i denne Verden... Gives der nu noget andet Land — det skulde da være ét, som er udsprunget af vor egen Rod*) — hvor det, jeg her har beskrevet, hersker mere og er mere ødelæggende?« (**)

Manning delte altsaa ingenlunde Fader Heckers Begejstring for Angelsachsenen i Naturtilstand. At den store Kardinal heller ikke opfattede Forholdet mellem Kirkens Ydre og Indre paa Paulist-Manér, viser følgende Ord, som jeg finder i den anførte Bog, lidt længere henne:

»For den Vantro og den Uandægtige ere Ceremonier kun en Maske. For dem, der tro og elske, ere de den guddommelige Nærværelses Klædebon og den usynlige Maje-stæts Aasyn« (***)

Kære Ven, hermed er hele Spørgsmaalet løst, og en Harmoni aabenbarer sig, hvor Fader Hecker fandt en Kontrast. Alle vi som *tro* og *elske*, se jo i Kirken Christi Legeme og i Kultus og Liturgi Udtryk for det indre Aandens Liv. Og at Latinere og Kelter tro og elske lige saa fuldt og dybt som vi Germanere, Skandinaver, Angelsachser — det tør vi næppe nægte. Det kunde endda være, at de overgik os baade i Tro og Kærlighed. Men hvad er da Fader Heckers Paastande andet end tom og — undskyld! — forfængelig Tale.

Saaledes, kære Francesco, er i Korthed min Tanke om hin falske Heckerske Theori. Eller bedre: ikke *min* Tanke, men gode, store Katholikers Tanke. Med en Faber og en Manning venter jeg Verdens Omvendelse og Kirkens stadige Foryngelse, *ikke* af »Amerikanisme« eller »Anglosaxonisme«, men — som jeg for otte Dage siden hævdede her i Bladet — af *Franciscanismen*, d. v. s. af den ældgamle, evig unge katholske Christendom.

Septuagesima Søndag.

Johs. J.

*) altsaa *Nordamerika*. (Red.)

**) Manning: *Four great evils of the day*, pp. 58—60.

***) Anf. Skrift, p. 65.

Katholicismen i næste Aarhundrede.

Kender denne Overskrift har »Kristeligt Dagblad« i dansk Gengivelse offentliggjort den Dom over Katholicismen og dens Fremtidsudsigter, som den atheistriske tyske Filosof Eduard von *Hartmann* nylig har fældet i Ugebladet »Die Gegenwart«. At Atheisten ikke stiller den katholske Tro noget gunstigt Horoskop kan ikke forbavse; og den, som kender de protestantiske Fanatikeres Had til den hellige romerske Kirke, forbavses hetler ikke over, at det saakaldte christelige*) Blad med Glæde stiller sig ved den radikale Gudsfornægters Side.

Baade von *Hartmann* og »det Kristelige« mene, at Katholicismen er ifærd med at dø ud, og de henvise begge til de protestantiske Nationers Overlegenhed over de katholske — dog ikke (som man kunde vente) paa det religiøse Omraade, nej, i Henseende til »ydre Magtstilling og ydre materielle Livsvilkaar«.

Hartmann — og det chr. Dagblad med ham — efterviser, at Preussen har besejret Østrig i 1866, de nordamerikanske Fristater Spanien i 1898, og at tre protestantiske Stater »gaa i Spidsen for Verdensøkonomien«. Dette er ubestrideligt. Men at der heraf skulde følge, at Katholicismen ikke skulde kunne udbrede sig i det tyvende Aarhundrede, som den har gjort i det nittende, forekommer os en vrang Slutning. Guds Riges Væxt er formentlig ikke afhængig af Vaabensejre eller økonomisk Fremgang.

Argumentationen mod den katholske Religion ud fra Protestanternes større Magt og Rigdom er ikke ny i »Kristeligt Dagblad«s Spalter. (Se f. Ex. en Modartikel i »Katholiken«, 14. August ifjor). For christne Mennesker er en saadan Argumentation selvfølgelig uden Værd; Jesus Christus har hverken lovet os Magt eller Rigdom, og i Fadervor bede vi derfor kun om det daglige Brød. *Denne Verdens Børn* have altid været klogere end Lysets Børn; intet Under

---

*) Apropos *christelig* — hvad er det ikke for et karakteristisk moderne Ord! I gamle Dage var man simpelthen *Christen*, og endnu er det i Italien almindeligt at høre Ordet *cristiano* brugt i sin sande Betydning — enstydigt med »Menneske«. Alle er christne, det er en Sag, som følger af sig selv. Det var Nutiden og de nordlige Lande forbeholdt at erstatte den *christne Tro* med *christelige Standpunkter* og at sætte fortyndet *Christelighed* i *Christendommens* Sted.

derfor, hvis »de gaa i Spidsen for Verdensøkonomien«. Den i forrige Nummer af »Katholiken« indeholdte Artikel om Franciscanismen giver det bedste Begreb om Christendommens Syn paa de »materielle Livsvilkaar« — et Syn, der er diametralt modsat Atheisten Hartmanns og Indremissions-Redaktøren Dyekjærs. Og var der ikke for 1900 Aar siden *En*, som sagde: »Salige ere *de Fattige*«?

Der findes tillige hos St. Marcus et ikke altid tilstrækkelig paaagtet Sted, hvor det hedder: »Naar Menneskens Søn kommer, mon han da skal finde *Troen* paa Jorden.« Og der er allersidst i det Ny Testamente en Bog, som vidner, at et Væsen med stor »ydre Magtstilling« og i glimrende »materielle Livsvilkaar« ved Tidernes Ende skal beherske hele Verden. St. Johannes siger om dette Væsen, at »der blev givet det *at fore Krig mod de Hellige og at overvinde dem.*«*) Det er altsaa ikke sikkert, at Guds Velbehag *altid* er paa Sejrherrenes Side. Det samme Væsen skal, stadig ifølge St. Johannes, desuden opnaa et saadant økonomisk Supremati, »at ingen kan købe eller sælge uden den, som bærer dets Mærke i sin højre Haand eller i Panden.«**) Og ikke desmindre ender dette fortræffelige Væsen »i Ildsøen, som brænder med Svovl«, siger St. Johannes. Det er altsaa ikke sikkert, at Guds Velbehag *altid* er paa deres Side, som »gaa i Spidsen for Verdensøkonomien«.

Men der er ét, som Ed. von Hartmann længst har glemmt, men som et Blad, der kalder sig christeligt, burde huske. Paa Fristelsens Bjærg var det *ikke* Jesus, som sagde:

»Jeg vil give dig al denne *Magt* og alle disse Rigers *Herlighed*, dersom du vil tilbede mig.«***)

Hvis derimod Menneskens Søn, naar han kommer, ikke mere finder *den katholske Tro* paa Jorden, saa vide vi, at han har sagt det forud, og von Hartmanns Profetier stemme saaledes med Sandhedens egne Ord.

*) Apoc. XIII, 7.

**) Apoc. XIII, 16—17,

***) Luc. IV, 6—7.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købnagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 7

Søndagen den 12. Februar

1899

Socialdemokratiet og Christendommen.

Den dybeste Modsætning mellem Socialdemokratiet og det, man i forskellige Lande kalder *christelig Socialisme* eller *christent Demokrati*, ligger (som man kunde vente) paa det religiøse Omraade. Det christne Demokrati vil efter Apostelens Opfordring »gøre Christus til alle Tings Grundvold«, *instaurare omnia in Christo*; det ser Kilden til vor Tids Onder deri, at Samfundet er vejet bort fra Christendommens faste Klippe og har bygget sit Hus paa menneskelige Meningers Sand; og det vil derfor, at Troen paany skal være Midtpunktet i det sociale som i det personlige Liv.

I absolut Modsætning til denne Grundtanke i den christelig-sociale Bevægelse staar Socialdemokratiets Fordring om *Religionen som en Privatsag*. For Socialdemokraterne er Religionen med andre Ord et Liebhabereri, noget, som ikke kommer Samfundet ved, og overfor hvilket Samfundet i det Højeste kan have den Pligt, ikke at gribe hæmmende eller forstyrrende ind. Samfundet som saadant har ingen Religion behov; det har nok i *det Humane*, det Almenmenneskelige.

Saaledes er Socialdemokratiets Theori om det Religiøses Stilling i Samfundet; den er en nøjagtig Kopi af den borgerlige Liberalismes Opfattelse af det samme Spørgsmaal. Ligesom de Liberale vil ogsaa Socialdemokraterne bygge en Stat uden Religion, et Samfund uden Gud. De Liberale have under denne Bestræbelse frembragt *Kapitalismen*, som »Social-Demokraten« daglig fordømmer. Hvilke endnu uhyggeligere Samfundsformer vil Socialdemokratiet en Gang sætte i Verden?

Man faar en Forsmag paa Tilstandene i en socialdemokratisk Fremtidsstat, naar man læser Referaterne af, hvad der Onsdag den 1. ds. foregik ude paa Vestre Kirkegaard.

Pastor *Ussing* ved Jesuskirken i Valby havde her det vanskelige Hverv at tale over et ungt Kærestepar, som i Fællesskab havde begaaet Selvmord. Parret hørte Social-De-

mokratiet til, og dette havde ogsaa søgt at gøre Begravelsen saa festlig som muligt. I Modstrid med al christelig Følelse; der fordrer to saadanne Ulykkelige begravede i Stilhed, ønskede Socialdemokraterne at udfolde deres Faner ved Kisterne og at lade et Farvel afsynge i Kapellet. Dette nægtede Pastor Ussing, og der var da (som »Social-Demokraten« meget karakteristisk udtrykte sig) »al Grund til at vente, at Præsten vilde give yderligere *Forargelse*«(!) »ved selve Begravelsen«. For ret at forstaa et saadant Udtryks Dristighed, maa man tilmed vide, at Pastor Ussing paa de respektive Familiers indtrængende Opfordring velvilligt havde lovet at tale; Sognepræsten Pastor Glahn havde nægtet at have noget at gøre med Begravelsen, og Pastor Ussing var paa ingen Maade forpligtet til at træde i hans Sted. Dette indrømmes saavel af »Politiken« som af »København«; Socialistorganet tier derimod om dette Forhold.

Pastor Ussing møder efter Løfte i Kapellet; Socialdemokraterne søge her at faa deres Faner anbragte ved Kisterne, skønt de vide, at Præsten ikke ønsker det, og Pastoren maa nu gentage, hvad han allerede forud har sagt om denne Sag. Ogsaa senere hen under Begravelsens Forløb prøve Socialdemokraterne at udfolde de røde Bannere som de dog vide, at Præsten udtrykkelig har frabedt sig, og hvis Fraværelse han har gjort til en Betingelse for sin Medvirken. Sligt vidner, mildest opfattet, om en drengvorn Drilagtighed, som er voxne Mænd uværdig, og som i hvert Fald ikke passer sig ved en saa alvorlig Lejlighed.

Hr. Ussing holder nu sin Tale, som er bygget over Skriftstedet: *Lysct er endnu en liden Stund hos Eder; vandrer derfor varligen, mens I have Lysct, at Mørket ej skal falde over Eder.* Vi gengive Talen efter »Social-Demokraten« og »København«s Referater.

»Lysct er dette Livs Lys. Lad os huske, at Livet er kun en liden Stund. Vi vide ikke, hvor længe. Ingen af os har Brev paa, hvor gamle vi skulle blive. Derfor gælder det om at bruge den Tid, vi have, og at vandre frem ad den Vej, der fører til Lysct.

»Der skinner Lys i denne Verden, men det er omgivet af Mørke.

»Det er en alvorlig Anledning, der har kaldt os sammen her.

»Mørket har overfaldet to unge Mennesker, og vi ere bevægede til den dybeste Medlidenhed med deres Skæbne.

»Det var unge, raske Mennesker med Udsigt til et langt og lyst Liv. Men saa faldt Mørket over deres Sind, og de begik denne forfærdelige Gerning.

»Enhver, der har lidt Følelse i Hjærtet, maa have Medlidenhed med dem. Vore Hjærter maa bæve af Medlidenhed. Sært vilde det være, dersom vi ikke følte med i den dybe Sorg, der hersker i Hjemmene, som disse To have efterladt sig.

»I Stilhed ville vi da følge dem til deres sidste Hvilested.

»I sige, at det var unge, livfulde, ja, flinke og brave Mennesker. Det er en Trøst, at I kan tale saaledes om dem, en stor Trøst, at de ikke have forladt Verden, fordi de have gjort noget Ondt i menneskelig Forstand. Men det gør paa den anden Side ogsaa Sorgen ubegribeligere og større. Naar vi nu staa her med mørke Hjærter, saa kunne vi ikke glemme, at Guds Ord har noget at sige. Guds Ord maa holdes i Ære! Og det kan da ikke skjules, naar I nu have ønsket Guds Ord talt her — (*henvendt til Familien*): Og det var jo Eders Ønske? saa kan det ikke forties, at de, der selv overgive sig til Mørkets Magt, begaa en stor og forfærdelig Synd

»Dette skal ikke siges for at dømme de Døde, men for at retlede de Levende.

»Det er en Synd, den allerstørste Synd mod Gud, at begaa Selvmord, og det er den største Synd mod Menneskene.

»Og dette skal siges saa meget des stærkere i vore Dage, fordi der er onde Aander oppe i Tiden, som prise denne Synd. De nøjes ikke blot med at undskylde den, nej, de ophøje den forfærdelige Synd som den skønne og sande Død. Men med Guds Ord ville vi stemple slige Røster som Løgnens Tale. Nej, det er og bliver en Synd!

»Man har talt store og berømte Ord om at dø i Skønhed.

»Det er en forvirret Hjærnes Tale.

»Dette er dog ikke at dø i Skønhed — hvem tør sige Sligt?

»Det kan være skønt at se det paa Theatret eller at læse det i Romanerne, men saaledes er det ikke i det virkelige Liv.

»*Hvad tro I, de Mænd mene, som hin Morgen trængte ind i Værelset paa Valbygaard, hvor disse Mennesker laa døde? De sige sikkert ikke, at det var skønt, hvad de dér saae?»*

Paa dette Tidspunkt sker det, at Socialdemokraterne uden

videre afbryde Præsten med Mishagsytringer. »Forsamlingen er stærkt indigneret over Præstens Udtalelser og udtaler sig herom saa højlydt, at det overdøver Talen«, skriver »Social-Dem.«. I en mindre pyntelig Stil beretter »Kbhvn.«, at der »fra Forsamlingens Baggrund lyde harmfulde Udbrud. *Fy! Fy!* raabe nogle. *Lad os gaa!* sige andre. *Vi ville ikke høre mere!*«

Hr. Ussing lader sig imidlertid ikke skræmme. Han fortsætter saaledes:

»Der er pjaltede Mennesker, som ikke vide, hvad Mod er. Der skal mere Mod til at leve end til at dø. Lad os ikke prise det, som ikke er Pris værd. Man har sagt, at det her dog var *Kærlighed*, som havde ført dem i Døden, og Kærlighedens Kaabe skjuler Syndernes Mangfoldighed. Men her er det ikke den store, skønne Kærlighed, som det saa gerne vil give sig ud for at være. Hvis det var saa, da kunde man bøje sig derfor. Men det er slet ikke Kærlighed — det er kun *Egenkærlighed!*

»Saa forfærdeligt det end er at sige det: Det er lige det modsatte af Kærlighed, at tage en Andens Liv med sig i Graven.

»Mellem de to maa Gud dømme, men vi skal have Lov at sige:

»Nej, det er ikke Kærlighed. . .

». . . Saa skal det da være sagt, at disse Mennesker have sluppet Lyset for at kaste sig ud i Mørket. Det er en grusom Synd! Gid Eders Hjærter i denne Stund maatte føle en saadan Frygt og Bæven, at I aldrig vil kunne gøre en saadan Gærning!

»Dog — disse to Mennesker bærer ikke hele Skylden for det forfærdelige. .

»Lad os tilstaa: Samfundet, hvor saadanne onde Selvmordsgærninger prises i høje Toner, har ogsaa sin Del af Skylden.

»Og den Kirke, som har døbt og opdraget dem, bærer ogsaa Skyld, fordi den ikke har mægtet at vække deres Samvittigheder.

»Lad kun Kirken slaa sig for Brystet hver Gang der sker saadanne Gærninger!

»Ingen véd imidlertid, hvad der kan være sket i hine to Ulykkelige Hjærter i de korte Øjeblikke, de endnu levede, efter at de havde skudt sig! Jesu Kærlighed er umaadelig.

Endnu i den sidste Stund kan han gøre et Under med Mennesket, der dør i en Synd!

». . . Nogle trøste sig nu, idet de sige:

»Ja, det var sørgeligt, som det gik. Men nu have de Fred, nu ere de lykkelige.«

»*Det kan en Christen ikke sige — det maa han ikke sige.*

»Vi vide ikke om de ere lykkelige. *Men vi vide af Guds Ord, at de der slippe deres Faders Haand, gaa hen til et evigt Mørke, hvor der er Graad og Tænders Gnidsel, til et Sted, hvor der er forfærdeligt!*«

Her opstod der atter Uro blandt de Tilstedeværende. »Soc.-Dem.« skriver, at »Forsamlingen følte Medlidenhed med den stakkels Familie, mod hvem Præsten . . . slynger sine sidste truende Ord. Nu er det heldigvis Slut, og man trækker atter lettet Vejret« osv.

Forsamlingens »Medlidenhed« gav sig ved Pastor Ussings Bortkørsel fra Kirkegaarden et nyt og aktivt Udslag i »spot-tende Raab«, »høje Skrig«, »Piben, Hyssen og larmende Til-raab«*) — kortsagt, i en fuldstændig *Pobeldemonstration*. Det socialdemokratiske Folk taaler aabenbart ikke, at der siges Ting, som lyde ubehageligt i dets Øre, og det tager sine Repræsentanter paa samme Maade som den kære Pøbel i Jerusalem for 1900 Aar siden. Jesu Ord ere de samme nu som dengang, og nu som dengang vække de samme Raseri; Folket »trænger paa med stort Skrig« (Luc. 23, 23) og vilde gjerne paany have Ham korsfæstet, som har vovet at sige hine »truende Ord« om den evige Fortabelse.

Til de liberale Hovedstadsbladets Ære skal det siges, at Socialdemokraternes Optræden ikke finder Forsvarere iblandt dem. Saaledes skriver »Politiken« for 3. ds. i en udmærket klar og logisk Artikel følgende Ord, med hvilke vi kunne erklære os ganske enige:

Den Ligtale, som Pastor Ussing holdt over det unge Selvmorder-Par fra Valby, vakte Harm og Forbitrelse i Arbejder-Følget, og, saavel under Talen, som da Præsten kørte bort efter Begravelsen, fandt der uhyggelige Demonstrationer Sted imod ham.

*) Saaledes udtrykker »København« sig.

Hvad var det da, hvormed Præsten vakte Forargelse? Hvad sagde han?

Af de forskellige Referater fremgaar det, at han i stærke Ord fordømte Selvmord og udtalte Bekymring for Selvmordernes Skæbne efter Døden. Desuden dadlede han vor Tids kætterske Meninger og advarede de Tilstedeværende mod Følgerne af at forlade deres Barnetro.

Men, oprigtigt talt, kunde man have nogen Grund til at vente anden Tale af en orthodox Præst? Var det, som Pastor Ussing sagde, ikke just det, man fra Kirkens Standpunkt maatte sige ved en Lejlighed som denne? Ja, ydermere: vilde det ikke have været en fejg Gaaen-paa-Akkord, om Pastor Ussing havde læmpet sin Tale efter Tilhørernes formentlige Anskuelse?

Utvivlsomt talte Pastor Ussing, som det sig sømmer en ærlig og samvittighedsfuld Præst. Og de, der peb ham ud, fordi de fik anden Tale at høre end den, de ønskede, begik en Utilbørlighed.

Naturligvis — Præsten kunde have indskrænket sig til at bede en Bøn og forrette Jordpaakastelsen. En og anden Præst vilde maaske paa den Maade have klaret Vanskeligheden. Det hænder jo, at Præster, overfor udtrykkelig udtalte Ønsker fra de Afdøde eller deres Efterladte, gaa ind paa at nøjes med den nødtørftigste kirkelige Ceremoni.

Men i dette Tilfælde stiller Sagen sig saadan: de Efterladte havde gaaet fra Præst til Præst for at faa deres Medvirkning ved Begravelsen. Allevegne havde de mødt Afslag; vedkommende Præster vilde ikke tale over de to Selvmordere, fordi Selvmord i Følge Kirkens Lære er en grov Forbrydelse mod Guds Lov. Omsider opnaaede Familien Pastor *Ussings* Tilsagn om at forrette Handlingen. Men intet forlyder om, at Pastor Ussing har givet noget Løfte om at lægge Skjul paa sine Meninger om Selvmord. Tværtimod fremgaar det af alt foreliggende, at man indtrængende har anmodet ham om at tale. Og han har da talt ud af sit rettroende Hjærte. Ja, naar han, i Modsætning til sine Kolleger, gik ind paa at holde denne Ligtale, saa gjorde han det højest sandsynligt, fordi der netop her bødes ham en Lejlighed til at *forkynde sin Tro* for en større Forsamling af *Anderledes-Troende*.

Altsaa: man har indtrængende ønsket en Præst; man har, med noget Besvær, faaet sit Ønske opfyldt.

At man da ogsaa faar en ægte og uforfalsket Præste-Tale — derover er det taabeligt og barnagtigt at klage.

Heri har »Politiken« fuldstændig Ret. Og Socialdemokratiet maa endelig en Gang gøre sig klart, at det staar foran et Valg. Vil det vedblive at bygge paa Kapitalismens aandelige Grundvold — *Atheismen*? Eller vil det vende tilbage til den store sociale Magt, der er alt Demokratis Moder — *Christendommen*?

Sognevejstligheden.

Bønnens Apostolats Intention for Februar.*)

»Enhver, hvem Meget er givet, hos ham skal man søge Meget; og hvem Meget er betroet, af ham skal man kræve Mere.« (Luk. XII, 48).

Hvor meget er der ikke givet en Sognepræst, hvor meget er der ikke betroet ham! Hvad han har modtaget, er ikke en jordisk Gave og ikke en jordisk Værdighed. Hans Magt og hans Arbejde ere af himmelsk Art. Selv Englene vilde det være en Ære at besidde en saadan Magt og at udføre en saadan Tjenestes Pligter. Enhver Præst ved, naar han modtager Ordinationens Sakramente, at han derved faar sin Plads iblandt Englene, og han bæver ved at tænke derpaa. Det blev sagt til St. Johannes, i Aabenbaringen, at han skulde kalde Biskopperne Kirkernes *Engle*; og en Hellighed og Renhed som Englenes fordres af alle Præster. Det frygtindgydende Offer, hvori Himlen besøger Jorden og nedstiger paa Alteret, kræver en himmelsk Hellighed, en Hellighed langt større end den, der paa saa frygtelig en Maade blev fordret af den gamle Pagts Præster.

*Tantum ergo sacramentum
veneremur cernui;
et antiquum documentum
novo cedat ritui.*

Hvad var Elias andet end en svag Skygge af den christne Præst? Hvor højtidsfuld var Mængdens Tavshed, dengang Elias bad foran Alteret og ventede paa, at Ild skulde falde ned fra Himlen paa Offeret! Og dog var den Magt, som Elias havde faaet, kun en svag Skygge af den Magt, der er givet den christne Præst, paa hvis Bud ikke jordisk Ild,

*) Efter *The Messenger of the S. Heart.*

men den Hellig Aand stiger ned, og Christi Legem og Blod bliver nærværende under Brødets og Vinens Skikkelser.

Her ved Alteret er det, at Præsten føler sin Værdighed, sin Magt, sit Ansvar, sin Svaghed, sin Uværdighed. Og det er foran Alteret, under det daglige Offer, at hans Hjords Bønner skulde opstige for ham og støtte hans salvede Hænder, som løftes mod den salige Treenigheds Trone. Her vil de, bedre end noget andet Sted, komme i Hu, at Præsten har Ansvar for deres Sjæle saavel som for sin egen, og at han i Dommen skal aflægge Regnskab for dem lige saa vel som for sig selv. Hvis ethvert Menneske maa virke sin Frelse i Frygt og Bæven, med hvilke Følelser maa ikke Præsten søge at virke for Andres Frelse, saa vidt den staar til ham. Vanskeligt og farligt er det sikkert nok at have Ansvar for uddødelige Sjæle; megen Visdom og Klogskab kræves for at lægge de rette Lægemidler paa aandelige Saar.

Ikke blot maa Saarene nemlig prøves og undersøges, men tillige den Saaredes Karakter, Anlæg og Villighed til at blive helbredet. Uden Synderens Medvirkning og Samtykke, er al Præstens Dygtighed og Kløgt til ingen Nytte; ja, undertiden vil han tilsyneladende kun opnaa at uddybe og forværre Syndens Saar.

Idet Præsten overtager et saadant Ansvar og altsaa svarer til det guddommelige Kald, der er udgaaet til ham, giver han Gud det højeste Bevis paa sin Kærlighed. Tre Gange spurgte Vor Herre St. Peter, om han elskede Ham, og hver Gang bød Han ham at bevise sin Kærlighed ved at vogte Hans Faar. Saaledes kan Hjorden ogsaa bevise sin Kærlighed til den Gode Hyrde ved at samvirke med Hans Præsters apostoliske Gerning — for det første ved deres Trofasthed, Lydighed og Hjælpsomhed og for det andet ved deres alvorlige Bøn om Velsignelse over hele Præstens Arbejde.

Hvor ofte er det ikke bleven sagt, og hvor sandt er det ikke, at Synderes Omvendelse virkes ved fromme Sjæles Bønner lige saa vel som ved Præstens Prædikener, Besøg, Barmhjertighed, Taalmodighed, Medfølelse og Selvopofrelse. Ingen Præst mener om sig selv, at han næst Gud er ene om at bringe de vildfarne Faar tilbage. Naar han gaar ud for at søge det ene Faar, som er tabt, stoler han, og med Rette, paa de nioghalvfemsindstyve reddedes Bønner og gode Gærninger.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 8

Søndagen den 19. Februar

1899

Fritænkeriets Sakramenter.

Der drives i vore Dage en overmaade udbredt Misbrug med Ordene *fri Tanke* og *Tankefrihed*. Vi Katholiker hævde ganske bestemt Tankens Frihed, for saa vidt som vi hævde Tankens Ret til at søge Sandheden rent og purt og at lade sig bestemme af Sandheden alene. Men vi bekæmpe ligesaa afgjort Tankens *Tøjlesløshed*, den Theori, at enhver har Ret til at tænke, som han lyster, uden Hensyn til Sandheden. Sandhed og Løgn ere ikke lige gode, men Tankens Frihed er, ligesom den moralske Frihed, bunden af den evigt givne Sandhed, af den metafysiske og moralske Verdensorden. Endnu for hundrede Aar siden var dette katholske Princip ikke forsvundet af den almindelige Kulturbevidsthed, og Goethe kunde, uden at gøre sig latterlig i den oplyste og fremskredne Verden, skrive de gyldne Ord:

Nur das Gesetz kann uns die Freiheit geben. »Kunden moralske Lov giver os den moralske Frihed.«

For en Katholik er Tankens Frihed altid betinget af Hensynet til Sandheden. I Fritænkeriet derimod er Tankens Frihed gjort til Hovedsagen, og — som allerede Lessing erklærede det — Sandheden betragtes som *en Hindring* for Friheden : for den uindskrænkede Vilkaarlighed i Tænkningen. Fra at være en rationel Stræben efter et virkeligt Maal er Tænkningen bleven fornedret til en *aandelig Motion*, en interessant Spaseren omkring paa maa og faa eller en Lystjagt efter et stadigt flygtende Vildt. Sandhedens Brød forvandles af Fritænkeriet til brogede Stene, hvormed Filosoferne lave smukke Idé-Mosaiker — medens Folket hungrer aandeligt og dør af Dyrtdid paa Sandhed. Dette rører imidlertid ikke

Fritænkeriets sindrige Kunstnere, hvis Hovedbekymring er, at Retten til at jonglere med »nye« Tanker ikke bliver dem fratagen. Og saa snilde ere de, at de have faaet Folket bildt ind, at dets Velfærd og Lykke beroer paa, at denne golde og ørkesløse Leg med Ideer og Ord fortsættes og øves mere og mere.

Fritænkeriet aabenbarer sig saaledes som en Religion, hvis Væsen er Selvdyrkelse, og hvis Hoveddogme er Individets Suverænitæt, ogsaa over Sandheden. Intet ved Siden af, intet over den Enkelte. Han er Sandhedens Kilde og Moralens Norm — han er, med andre Ord, for sig selv, hvad *Gud* er for alle Troende. Paa det intellektuelle Omraade er den Enkeltes Ret at tænke *frit* : uden Hensyn til Sandheden; paa det moralske Omraade har han Lov at handle *frit* : uden Hensyn til den moralske Lov.

En saadan Religion har, foruden sine Dogmer, ogsaa sine Sakramenter. Ligesom den Enkelte er traadt i Guds Sted, saaledes er i Fritænkeriet *Naturen* traadt i *Naadens* Sted. Ligesom Jesus Christus aabner os Adgang til Naaden, saaledes har Fritænkeriet en Midler mellem Mennesket og Naturen i Menneskets *dyriske Natur*.

Til denne vender Fritænkeren sig derfor. Den anraaber, paakalder og forherliger han i sin Digtning og Kunst. Den kalder han *hellig*, og alle dens Gærninger ere for ham *rene*. At leve naturligt og dø naturligt vil for Fritænkeren sige at leve dyrisk og dø som et Dyr, leve paa sine Instinkter og dø, naar Farcen er spillet til Ende, Maskineriet er opslidt, og Legemet ikke formaar at nyde længere. *Utugt* og *Selv mord* blive saaledes *Fritænkeriets to Sakramenter*.

Talrige Bøger i den moderne Literatur bevise dette. Man ser dér hine instinktive Væsener forherligede, der vakle gennem Livet, drevne som viljeløse Væsener af deres Tilbøjeligheder og Begæringer, og som dø i en Hule eller Hytte blandt Dyrene i Skoven.

Til Overflod findes der i vort mest udbredte fritænkeriske Blad en Prædikestol rejst, hvorfra en af vore mest velta-

lende Forfattere i et salvesfuldt Sprog uafbrudt forherliger hine to Gærninger -- Livet i Tøjlesløshed og Døden i Skønhed. Og idet han tilegner sig Christendommens Udtryksformer, vover han endogsaa til enhver af sine Selvmordsopmuntringer at knytte en Forsikring om, at den evige Tilgivelse paa Forhaand er Selvmordere vis, og at Gud vil »lade sit Aasyn lyse« over alle saadanne og »byde dem velkommen i Paradis«.*)

Den frimodige Stillen-aling-paa-Hovedet kan næppe drives videre. Fritænkeriet usurperer her christne Dogmer og fortolker dem til Bedste for sig selv. Uvilkaarligt mindes man om de gamle Æventyr, hvor Fanden lærer sine Tilhængere at læse Fadervor baglænds.

Men Fritænkeriet manifesterer i hvert Fald her sit virkelige Væsen — det er ganske simpelt en Religion, en *Anti-Christendom* med Dogmer og Sakramenter, der ere direkte Modstykker til de christelige. Og saaledes kan maaske ogsaa hine Bøger og Artikler, som ere beregnede paa at forvirre Begreberne, bidrage til at rense dem og at gøre det klart, at der her i Verden kun findes to Hære, to Lejre, to Faner — Korsets og Korsets Fjenders.

Katholicismen og „Kristeligt Dagblad“.

⚔ Anledning af *Katholikens* Artikel for fjorten Dage siden har *Kristeligt Dagblad* for 13. ds. indeholdt et Slags Svar. Bladet taler om »den hellige almindelige protestantiske Kirke« og mener os besjælede af Had til denne Institution. Vi have aldrig før hørt om nogen »hellig almindelig protestantisk Kirke« og kunne følgelig heller ikke nære no-

---

*) Se f. Ex. *Politiken* for 9., 10. og 13. ds.

gensomhelst Følelser for den. Vi udbede os nøjere Oplysninger om dette Kirkesamfunds Oprindelse, Udbredelse og Karakter; trods sit pralende Navn er det formodenlig — ligesom den paa Sofievej under Navnet *Christi Kirke* (!) existerende Menighed — kun en ny lille Sekt, som yderligere vil bidrage til at forøge den dogmatiske og moralske Forvirring indenfor Protestantismen. »Kristeligt Dagblad« vil formodenlig have meget vanskeligt ved at definere, hvad Meningen er med hint gaadefulde Ord; Bladets Definitioner ere i det Hele mangelfulde, saaledes forudsættes det i vedkommende Artikel, at man »ved den katholske Kirke bl. a. forstaa *høle* Rækken af Paver«. Men ved Paverækken forstaa vi *kun* Paverækken, og denne indgaar aldeles ikke i Definitionen af Begrebet den katholske Kirke.

En anden og væsenligere logisk Forstyrrelse viser sig, naar »Kr. Dgbl.« mener at kunne parallelisere Pavedømmets Supremati over Kejserdømmet i Middelalderen med den moderne Protestantismes økonomiske og krigerske Overlegenhed over katholske Stater og Folk. Pavedømmets Supremati betød simpelthen, at Jesus Christus er *Kongernes Konge* og *Herskernes Herre*, og Verden befandt sig ikke ilde ved dette Supremati. Vi Danske maatte blot ønske, at Bonifacius den ottendes Magt overfor Philip af Frankrig havde været større, end den virkelig var; den franske Konge vilde da ikke have kunnet tilføje Prinsessen fra Danmark den Vanære, som hendes Forskydelse var. De middelalderlige Pavers Kamp for Ret og Sandhed mod verdslige Herskeres Uretfærdigheder skyldtes ikke — som »Kr. Dgbl.« mener — noget »Knæfald for denne Verdens Fyrste«. Denne Menneskenes gamle Fjende har, da som nu, ikke haft nogen værre Modstander end den hvide Præst i Rom, og Pavedømmets Nederlag har aldrig været til Fordel for Christendommen — se den franske Revolutions Historie.

En Ting er imidlertid dette Forhold mellem aandelig og verdslig Magt; en ganske anden Sag er Forholdet mel-

lem katholske og protestantiske Folks Magt og Rigdom. Man kan *ikke bevise* en Religions Sandhed af dens Bekenderes Magt og Rigdom; man kan *ikke modbevise* en Religion ud fra den Kendsgærning, at denne Religion gennem sin øverste Myndigheds Indehavere har øvet aandelig Magt over verdslige Magthavere. (Læren om *de to Sværd*, som »Kr. Dgbl.« hentyder til, medfører jo ikke, at Kirken baade skal haandhæve den aandelige og verdslige Magt — hvilket Bladet fejlagtigt paastaar; Meningen er derimod, at den verdslige Magt skal underkaste sig den aandelige. Dette vil ogsaa »Kr Dgbl.« finde i sin Orden; Bladet kæmper jo stadig for at *christnæ* Statsmagten og de øvrige offentlige Myndigheder.)

»Kr. Dgbl.« udtaler tilsidst sit obligate Haab om Pavevældets Undergang m. m. Vi maa gøre Bladet opmærksom paa dette Haabs fuldstændige Forfængelighed. Det er nemlig ikke Pavevældet, der fornægter Jesus Christus og erklærer: »jeg kender ikke det Menneske;« det er tværtimod hvad Bladet kalder: »den fuldere og sandere bibelske protestantiske Christendom« i Luthers Kirke. For Enhver, der har Øjne at se med og Øren at høre med, turde dette Tegn være tilstrækkelig tydeligt, og for en Christen har det mere Vægt, at en protestantisk Kirke fornægter Jesu Christi Guddom, end at denne Kirkes Medlemmer samtidig tjene mange Penge og besejre katholske — iøvrigt af Fritænkere misregerede — Stater. Hvor Jesus Christus, sand Gud og sandt Menneske, ikke længere bekendes og tilbedes, der kunne vi Katholiker ikke finde nogen sand Christendom, selv om Guldkalven forherliges nok saa meget, og *den Almægtige Dollar* dyrkes i nok saa store og pragtfulde Templer. Den Kirke, som ikke mere bekender Jesus Christus at være kommen i Kød, har forladt den sande Grundvold og staar for Fald; men *det er ikke Romerkirken*, som har fornægtet Herren, og det er følgende *ikke Pavevældet*, som staar for Fald.

»Kr. Dgbl.« truer tilsidst med at ville offentliggøre »en

spansk Artikel«, der rimeligvis vil vise sig at indeholde meget »grueligt papistisk Mørke« samt »Længsel efter en renere Christendom«. Den Art Artikler have vi læst i Dusinvis.

Bladet skulde hellere fortælle os lidt om de katholske Præster i Frankrig, som ere blevne Protestanter. Der er bl. a. *Bourrier*, Hovedmanden for hele Bevægelsen, af hvilken baade »Kr. Dgbl.« og Søndags-*M'et* i »Nationaltidende« have ventet sig saa store Ting, hele det katholske Frankrigs Omvendelse, Pavevældets Nederlag m. m. m. Nu klager imidlertid *Bourrier* bittert i sit Blad *Le Chrétien français*, og hvad klager han over? Har han maaske ikke funden den Frihed, han søgte? Ogsaa dermed kan det knibe, thi Protestantismen har jo, al yndelig Tale om »Guds Børns herlige Frihed« til Trods, ogsaa *sine* Dogmer og *sit* Hierarki, der fordre Lydighed og Underkastelse. Men værst er det dog, at *Bourrier* ikke har funden nogen *Mad*; han har ikke faaet noget at leve af.

Vi ere komne, skriver han, »til den franske Protestantismes Dør og vi have bedt, ikke om et Stykke Brød, men om en Stilling, en beskeden Stilling, der tillod os at leve uden at maatte spise Hykleriets og Trældommens Brød«.

Den franske Protestantisme har ødslet med Bifald paa de katholske Præster, som gik over, men da der blev Tale om at skaffe Konvertiterne en Stilling, saa lukkedes alle Døre for dem. »Industridrivende, Bankierer, Handlende, alle have vægret sig ved at antage en fhv. katholsk Præst. Det var, som om man var bange for dem!«

Rimeligvis har man ikke funden dem orthodoxe nok; *Bourriers* Artikel lader ane noget saadant. »Man pillede disse Flygtninges Tro i Stykker for at undersøge den, man sigtede deres Bekendelser og diskuterede dem.« Endelig ønskede man, at de skulde blive protestantiske Præster, man sagde til dem: »Gaa til Neufchatel for at studere.«

Dette var det imidlertid, de frafaldne katholske Præster netop ikke vilde; *Bourrier* skriver endogsaa, at mange »følte

Modbydelighed for dette Kald« og foretrak en borgerlig Livsstilling. Heri vilde de franske Protestanter nu ikke tjene de katolske Flygtninge — og den af Bourrier indledede Bevægelse er følgelig ikke mere Protestantismens Haab.

Ak, om d'Hrr. Protestanter en Gang vilde lægge sig paa Hjærte, hvad den store Methodistprædikant *Moody* sagde, da man spurgte ham, naar han vilde begynde at prædike for Katholikerne. Hans Svar var:

»Naar der ikke er flere Protestanter, som have Omvendelse behov.«

Lutheranismen i Tyskland.

§**S**om for at give »Katholiken« Ret i den ovenfor fældede Dom over den protestantiske Christendom i Tyskland bragte »Kristeligt Dagblad« i Tirsdags nedenstaaende Artikel, hvoraf det fremgaar, at Lutheranismens Moderkirke af selve Lutheranerne erklæres for hjemfalden til *Kraftløshed* og *aandelig Død*. Bladet skriver:

»Fra dette Aars Begyndelse har den unge Prins Max af Sachsen, der som bekendt har modtaget Præstevielsen i den katolske Kirke, faaet anvist en Gærning i Nürnberg, nærmest som en Slags Bymissionær. Det er sikkert et uegennyttigt og selvornøgtende Sind, der lægger sig for Dagen hos den unge fyrstelige Præst, naar han paatager sig denne Gærning. Han har givet Afkald paa Apanage fra sit Hjemland og vil optræde og betragtes som hver anden Præst, uden at der skal tages noget Hensyn til hans høje Stand. Hans Modtagelse i Nürnberg svarede nu ikke ganske hertil. Hele den katolske Gejstlighed var mødt paa Banegaarden. Borgmester Wagner hilste Prinsen i *Byens Navn*, Direktøren for Banevæsenet førte ham til Kongesalonen, hvor Modtagelsen fandt Sted. De evangeliske Blade ere meget misfornøjede med dette; denne fejrede unge Mand skal som Kapellan vinde de afchristnede Arbejdere (blot disse?)

for den, som ikke havde det, hvortil han kunde støtte sit Hoved, skriver et Blad. Noget mærkeligt er der ganske vist i, at se de toneangivende Herrer i Nürnberg, der staa saa ligegyldige overfor den evangeliske Kirke, som de selv tilhøre, saadan skrabe ud for den romerske Kirke.

»Indenfor de protestantiske Kredse i Tyskland mærker man bestandig Frygt for den katholske Kirke, ved hvert Skridt der gøres fra den Side. Mon ikke Grunden er den, at man har en Følelse af, *hvor lidt Kraft der er indenfor den evangeliske Kirke**). I Sandhed, i Tyskland ser det sørgeligt ud, idet *aandelig Død synes at ruge over den*.) Den store Del af Theologerne, Universitetslærerne og Præsterne ere »liberale« : Rationalister. De »positive«, de der ville holde fast ved Kirkens Lære, synes ganske at mangle Livets Kraft. Hvad skal man sige, naar man ser en af denne Retnings betydeligste kirkelige Blade i en Nytaarsbetragtning finde en Trøst deri, at Kejser Wilhelm (Tyrkervennen osv.) i Jerusalem »har aflagt en klar Bekendelse af den døde og igen opstandne Frelser« eller naar det samme Ugeskrift ser »et nyt Vidnesbyrd« om Kejserens uskrømtede Guds frygt i den Tale han holdt den 4. Febr. I en Kirke, hvor der er Aand og Liv, behøver man ikke at nære Frygt for den katholske Kirke eller noget andet. Men ganske vist i en Kirke uden Liv, som den tyske synes at være, der har Katholicismen Udsigt til en rigelig Høst — den har dog noget.«

*) Udhævet af »Katholiken«.

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i christelig Aand.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5¹/₂—6¹/₂.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 9

Søndagen den 26. Februar

1899

De to Demokratier.

Under Behandlingen i Folkethinget af Theaterloven har Socialdemokratiet ved en af sine Repræsentanter givet et utvetydigt Vidnesbyrd om sit moralske Standpunkt og sit Forhold til christen Tro og Sædelighed.

Socialdemokraten *A. C. Meyer* endte d. 15de ds. ifølge sit eget Partiblads Referat sin Tale i Thinget med følgende Ord:

»I det gamle Rom lød der Raab fra Folket om Brød og Skuespil. Dette Raab lyder endnu, men vi vil *Ret* og ikke Naadegaver.«

Ved denne Parallel stillede den socialdemokratiske Folkethingsmand — sikkert nok uden at tænke derover — sine egne Partifæller, det hele danske Socialdemokrati, i lige Linje med det antike Roms demoraliserede Pøbel, som var tilfreds, blot den fik *panem et circences*, Brød og Cirkusgøgl.

Man kunde endnu anse dette for en Forsnakkelse. Men Dagen efter genoptog Hr. Meyer Æmnet og udtrykte sig da endnu tydeligere til Gunst for Cirkus og Variété, som han forherligede fremfor de »Missions- og Afholdsmøder«, hvormed den stakkels udannede Landbefolkning maatte lade sig nøje. At Bøndernes Thingmænd ikke lod disse Ytringer gaa upaatalte hen, siger sig selv, og man skimtede i denne Debat et af de *nye Grænseskel*, hvorefter Fremtidens politiske Partideling her i Danmark maaske vil komme til at gaa. Leo XIII. har engang sagt: »Demokratiet maa enten være christent — eller slet ikke være«, og Pavens Ord udtrykke en grundlæggende Sandhed. Christendom og Demokrati ere *beslægtede Magter*; meget smukt

har Dr. *Valdemar Vedel* nylig paa sin Maade udtrykt dette, idet han (i en Afhandling om *Humanisme*) forklarer, hvorledes Bevidstheden om at være et Menneske som alle andre er »den Jordbund, hvori al Slags religiøs og al Slags demokratisk Følelse gro; de voxer frem som en dyb Ydmyghed og en rolig Tryghed ved at slippe ud af Jegets øde, stolte Ensomhed og blive til En af de Mange.«*)

Man kan næppe sige det smukkere, at Demokrati kun kan bestaa paa en Grundvold af Ydmyghed og Selvfornægtelse. Uden denne Christendommens Aand hos de Enkelte vil Demokratiet blive Alles Kamp imod Alle — saaledes som vi længe have set Parlamentarismen forme sig i adskillige europæiske Lande, hvor Kirken ikke mere er Samfundslivets Grundvold. I Danmark har Landbodemokratiet hidtil bygget paa christen Jord og befundet sig vel derved. Socialismen søger nu at sætte et atheistisk Demokrati i Steden; paa de Tilstande, dette vilde medføre, have vi allerede haft en lille Prøve i den socialistiske Kommunalskandale ifjor — vort første Panama.

Kampen mellem *de to Demokratier* d. 16. ds. formede sig (ifølge Referat i »Soc.-Dem.«) saaledes:

Svendsen**) var forarget over, at A. C. Meyer havde brugt en Sammenstilling mellem Brød og Skuespil. Ude paa Landet fordrer man en bedre Føde for Aanden, men det kunde nok være, at det passede bedre for Københavnerne, særlig naar man satte Forlystelser og Varietéer i Stedet for Theatre. Vil man fremme Aandslivet i vort Land, skal man ikke som Justitsministeren strø Variétébevillinger ud til havarerede Eksistenser tilhøjre og venstre, men derimod sørge for, at Folket faar en bedre aandelig Føde. Det er allerede for mange Penge, der gives ud til dette Gøgl. Er det ikke urimeligt, at Staten skal give ca. 1000 Kroner for hver Aften Københavnerne gaa i det kgl. Theater. Lad dem faa Theater-Repertoire og hele Herligheden, og skal galt være endda nogle Tusinde Kroner aarlig, for at et privat Selskab kan klare sig.

*) Tilskueren Febr. 1899, S. 138.

**) Jysk Folkethingsmand, tilhørende Indre Mission.

A. C. Meyer: Hr. Svendsen er aabenbart ikke glad ved Københavnerne, som han tror er forlystelsessyge. Det er muligt, han har nogen Ret heri. Det gaar gerne saaledes i store Byer, men jeg tror ikke, at Svendsen har Ret til at glæde sig, dersom Landboernes eneste Underholdning er Afholds- og Missionsmøder. (Munterhed.) Ja, jeg har selv støttet Afholdssagen, men alligevel tror jeg, at det var godt, om Landboerne kunde faa noget mere Livsglæde, end de har. Mange Præster ere Fjender af alt Skuespil, en af dem har kaldt det kgl. Theater for den store Skøge paa Kongens Nytorv. En saadan Udtalelse er der vel ikke mange, der ville underskrive, thi derved vilde man slaa en tyk Streg over baade Holberg og Oehlenschläger og netop arbejde daarligere Smag i Hænde. Jeg har ikke noget imod Variétéerne, men jeg ser en Fare i dem, hvis de udarte, og hvis Smagen gaar i Retningen af dem og bort fra den gode, forædlende Kunst. Naar jeg har sagt »Brød og Skuespil«, saa har jeg med det sidste Ord ikke tænkt paa Romernes Gladiatorkampe, men derimod paa den virkelige store Kunst, som kan virke forædlende paa Menneskene.

Svendsen: Jeg tror, at den aandelige Føde, som man faar ved Afholdsmøder og Salmesang er bedre end den, man faar i de Buler, hvor der nu opføres Variétéoggl.

Meyer: Jeg indrømmer, at der er et langt Spring fra Missionsmøder paa Jyllands Vestkyst og til Variétéerne i København, men *naar galt skal være, foretækker jeg dog de sidste.** (Stærk Bevægelse.)

Svendsen: Det er rigtigt. Lad os kun faa ren Besked. *Saa véd vi nu, hvor vi have d'Hrr. Socialister.** (*Jens Busk:* Hør! Hør! Det er rigtigt!)

Drengemordet i Lille.

Gfennem alle Blade løb fornylig den for os Katholiker saa pinlige Efterretning om det i Lille begaaede Drengemord. De første Telegrammer syntes ikke at tillade nogen Tvivl om, at det ulykkelige Barn var bleven myrdet af en Skolebroder, som først havde misbrugt Drengen paa

*) Udh. af »Katholiken«.

skændig Maade. Vore hjemlige Organer for Fritænkeri, Utugt og Selvmord boltrede sig i dydig Indignation og meddelte glædestraalende, at det franske Socialdemokrati havde taget Initiativet til et Lovforslag, ifølge hvilket al Opdragelsesvirksomhed skulde fratages Personer, der havde aflagt Kyskhedsløftet, idet et saadant Løfte maatte antages at have den fordærveligste Indflydelse paa Moralen. Med andre Ord — Kirkens Fjender i Frankrig skyndte sig at give det Udseende af, at Afholdenhed nødvendigvis maa føre til Perversitet, og man ophidsede ud fra denne Tankegang Befolkningen mod Kirken og Ordensstanden. Vilde Bander strejfede gennem Lilles Gader under Raabene »Ned med Jesuiterne, ned med Brødrene, ned med Katholikerne!« og rundt om i de forskellige Ordenshuse bleve Ruderne slaaede ind med Stenkast. Borgermesteren i Lille, som er Socialist, gjorde sit til at forøge Ophidselsen, idet han paa alle Gadehjørner lod opslaa Plakater, hvori han roste »den retfærdige Harmen«, hvormed man havde mødt »denne Forbrydelse, begaaet af den klerikale Immoralitet«, og opfordrede Forældrene til at »frelse de smaa Børn« ved at tage dem ud af de konfessionelle Skoler.

Som *J. Univers* har gjort opmærksom paa, var den Perversitet, for hvilken Broder *Flamidien* sigtes, saare udbredt baade hos Grækere og Romere længe før Christendommens Dage. Den kaldtes *den græske Last*, og hos Platon aabenbarer Alkibiades sig som en Dyrker af den. Horats praler med den, og Vergil besynger den — men hverken Alkibiades, Horats eller Vergil vides at have aflagt Kyskhedsløfte. De have i saa Fald kun holdt det daarligt.

Der er derhos ganske urigtigt, naar Socialist-Borgmesteren i Lille taler om Mordet paa den ulykkelige lille Gaston Foveau som et utvivlsomt Værk af »Klerikalismen«. Der er intet *bevist* mod Broder *Flamidien*, og denne forsikrer uafbrudt om sin Uskyldighed. Hvad der er af *faktisk* i denne Sag, indskrænker sig i det væsentlige til Følgende:

Søndag d. 5. ds. efter Aftengudstjenesten hos Skolebrødrene i Rue de la Monnaie i Lille, vendte Gaston Foveau, som gik i Skole dér og sammen med de andre Skoledrenge havde deltaget i Andagten, ikke tilbage til sit Hjem.*) Forældrene ventede paa ham indtil henad Midnat, og Faderen begav sig derpaa til Brødrenes Hus, hvor han vækkede Broder Flamidien, til hvis Omsorg Gaston — sammen med de andre større Dreng, et Hundrede i Tal — var betroet. Broderen stod op og begyndte straks, sammen med flere andre, at gennemsøge Huset. Man fandt ikke Gaston. Ingen Mistanke faldt paa Flamidien, fordi denne, straks efter Elevernes Bortgang, havde opsøgt en anden Broder og været sammen med denne hele Aftenen indtil Sengetid.

Faderen gik nu til Politiet, og dette foretog i Løbet af Mandagen og Tirsdagen to Undersøgelser af Huset, men *fandt intet.*

Da var det, at Husets Portner, Onsdag Morgen, i *Taleværelset* fandt den Savnedes Lig, liggende i en Sæk. Det var tydeligt, at Drengen havde fundet Døden ved Kvælning. Ved Siden af Liget *en tom Kasse*, aabenbart bestemt til at lægge Liget ned i. Desuden fandtes et *Brev*, som havde følgende Indhold:

»Hr. Foveau, det gør mig ondt at jeg har forvoldt Dem Sorg. Jeg har kvalt Deres Søn for at tilfredsstille en uren Lidenskab. Jeg har villet hævne mig paa Huset her og især paa Broder Maurice« (Husets fhv. Forstander). »De vil snart erfare, under hvilke Omstændigheder Forbrydelsen er bleven begaaet.«

Dette mærkelige Brev (til hvilket vi senere skulle komme tilbage) var undertegnet *Un ancien frère ardent soci-*

---

*) Skolen havde udelukkende *externe* Disciple, noget som ikke er uden Betydning, idet et skændigt Forhold mellem Lærer og Elev da langt vanskeligere kan tænkes at opstaa.

aliste, hvilket maa udlægges »en forhenværende Broder«, som er »glødende Socialist.«

Den forfærdede Portner hidkaldte straks de paagældende Myndigheder, og en Undersøgelse blev indledet paa Stedet af Republikens Prokurør. Alle Brødrene bleve opfordrede til at skrive de samme Ord som de, hvormed det fundne Brev begyndte, for at en mulig Lighed mellem Haandskrifterne kunde konstateres. Alle efterkom denne Begæring — undtagen én: Broder Flamidien. To Gange blev han opfordret til at skrive, to Gange nægtede han at gøre det. Selvfølgelig blev han derpaa erklæret for anholdt.

Det legale Ligsyn foretoges dernæst. Retslægen mente først at kunne konstatere, at Liget havde lidt Overlast ved Uterlighed, men *har siden offentlig taget denne Erklæring tilbage*. Dette er undgaet de danske Blades Opmærksomhed, ligesom ogsaa det Faktum, at Lægeundersøgelsen af Broder Flamidien har *bekræftet* Rigtigheden af denne ændrede Kendelse.

Flamidien har senere gentagne Gange været i Forhør, og en Gang har han været konfronteret med Liget. Han græder meget, naar han staar for Dommerne, men hævder vedvarende, at han er uskyldig.

Saa vidt er man, og ikke videre. Det paastaas fra antiklerikal Side, at Liget maa være bragt indefra Skolen til Taleværelset for derfra ved given Lejlighed at transporteres ud af Gadedøren. Hvor skulde imidlertid Liget have været i Tiden fra Søndag Aften til Onsdag Morgen? Hele Huset blev jo gennemført to Gange af Politiet, og den anden Undersøgelse — om Tirsdagen — omfattede endogsaa Kældrene.

Brevet, som skulde være skrevet af Broder Flamidien, frembyder ogsaa flere Grunde til Tvivl. Hvis det virkelig har været hans Hensigt at bringe Fordærvelse over Huset og saaledes hævne sig for en personlig Krænkelser, vilde han ikke selv have meddelt denne sin Bevæggrund. Han vilde jo derved netop forhindre, at Skylden i Almindelighed blev lagt paa hele Huset. Underskriften »en glødende Socialist« er ogsaa temmelig meningsløs; den kan i det højeste opfattes som et nyt Forsøg paa at fri Brødrene fra Skyld; for en Broder, der er bleven *socialiste enragé*, kan »Klerikalismen« selvfølgelig ikke bære noget Ansvar. Det ene Led i Brevet strider saaledes mod det andet, og med mindre Broder Flamidien skulde vise sig at være sindssyg, er det næppe antageligt, at han har kunnet skrive disse Linjer.

Uvilkaarligt fristes man da til at mene, at Skolebrødrene i Lille have været Genstand for et frygteligt forbrydersk Anslag udefra. Adgangen til Taleværelset var nem; Gadedøren stod aaben hele Dagen, og Taleværelset fandtes lige indenfor denne. I den tidlige Morgenstund kan Liget da være bragt ind i Huset.

Mærkeligt i denne Forbindelse er et Brev, som Skolebrødrenes Forstander i Lille d. 29 Januar iaar, skrev til Visitatoren, og hvori følgende Linjer forekomme:

»Man har underrettet Broder * * * om, at visse Personer have til Hensigt at sætte en stor Skandale i Scene mod Lærerne ved vor Skole.«

Denne store Skandale er nu kommen, og for alle Kirkefjender i Frankrig som i Danmark, er den velkommen. Vi Katholiker maa forholde os ventende, men tillige haabende. Nærværende Artikel har godtgjort, at vi have Ret dertil.

Men skulde det tilsidst vise sig, at Broder Flamidien ikke er uskyldig, da bør vi komme i Hu, hvad Herren har sagt:

»Det er *umuligt*, at Forargelser ikke skulle komme.«

En Præst! En Præst!

Felix Faure er den anden af Republikken Frankrigs Præsidenter, der er død en pludselig Død, og som i sine sidste Øjeblikke har tyet til den Kirkes Hjælp, han i hele sit Liv havde været med til at forfølge. Ligesom Carnot blev Faure overrasket af Døden, og ligesom denne faldt han i sin yderste Time den »Klerikalisme« for Fode, som han i den fritænkerste Republiks Navn havde kæmpet imod og søgt at fordrive af Frankrig.

Carnot havde som Præsident altid med yderste Omhu undgaaet at nævne Guds Navn. Han havde aldrig villet sætte sin Fod i en Kirke. Men, i det Øjeblik, da han laa paa det sidste, ramt af Caserios Dolk, da brødes hans Trods, og af Lyoner Ærkebiskoppens Haand modtog han som Kirkens angrende Søn sine Synders Forladelse.

Felix Faure fulgte Carnots Eksempel. I sine præsidentielle Taler undgik han omhyggeligt Guds Navn, og naar han berejste Frankrig, skyede han med samme Omhu Kir-

kerne. Han opførte sig i ét og alt som en atheistisk Republiks Præsident. Kun efter den frygtelige Basarbrand for et Par Aar tilbage lod han en religiøs Sørgehøjtidelighed afholde og deltog selv, til de fritænkernes Blades store Forargelse, i Gudstjenesten.

Maaske falder det i Traad hermed, at han nu, kort før sin Død, havde bedt om, at en Præst maatte blive kaldt til hans Leje. Hans Hustru havde strax lovet ham det, og Sognepræsten ved *La Madeleine* havde derfor allerede tidligt paa Aftenen givet Møde i Elysée. Lægerne mente imidlertid ikke, at Faren var overhængende, og Abbé Hertzog begav sig atter bort. Da indtraf pludselig Katastrofen, og Præsidentboligen genlød af Nødskriget: »En Præst! En Præst!« En Stafet sendtes af Sted paa Cycle og var saa heldig kort fra Huset at træffe en tilfældig forbspaserende Præst Abbé Renault. Denne fulgte over Hals og Hoved Buddet og traadte ind i Sygeværrelset, just som Felix Faure stred den sidste Strid. Renault knælede øjeblikkelig ned ved den Døendes Leje og gav ham Absolutionen *in extremis*. Den sidste Salvelse kunde Præsten ikke meddele, da han ikke bar de hellige Olier paa sig.

Saaledes døde da Felix Faure for den Kirkes Fødder, som han i største Delen af sit Liv havde agtet ringe. Frimurerne og Socialdemokraterne rase, men deres Raseri rokker ikke Kendsgerningen. Den hellige romerske Kirke lagde i yderste Øjeblik sin Kærligheds Kaabe over den døende Frimurer og Kirkefjende, og den hellige romerske Kirke haaber at have frelst en Sjæl. De mest ansete kirkelige Autoriteter lære nemlig, at en Absolution kan frembringe sin fulde Virkning paa en Syg, der ikke længere er ved sin Bevisthed, naar den Syge umiddelbart forud har været i tilstrækkelig gunstig Sjælstilstand. Og Felix Faures Ønske om at en Præst skulde kaldes, tyder paa en saadan gunstig Tilstands Existens. Fra Rom meddeles da ogsaa, at Paven straks næste Morgen efter Præsidentens Død, har frembaaret det hellige Messeoffer for hans Sjæls Hvile.

Dette være nu, som det vil; Felix Faure er gaet ind til den frygtelige Dommer, hos hvem der ikke er Persons Anseelse. Og vi, som ere tilbage i Livets Land, maa med større Iver bede Kirkens Bøn: »Fra en *pludselig* og *uforudset* Død, frels os, o Herre!« At ikke ved vor Dødsseng ogsaa Rædselsraabet maa lyde: »En Præst! En Præst!«

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 10

Søndagen den 5. Marts

1899

„Den hellige almindelige protestantiske Kirke.“

»Eders Tro omtales i den ganske Verden.«

St. Pauli Breve til Rom, 1, 8.

Det i Overskriften nævnte Kirkesamfund, hvis Existens vi for fjorten Dage siden meddelte vore Læsere, er nu i »Kristeligt Dagblad« for 27. Februar bleven defineret paa en Maade, der synes meget tilfredsstillende. Indre Missions Hovedorgan erklærer nemlig følgende:

»Vi regne til den hellige almindelige protestantiske Kirke alle troende Christne i Fortid, Nutid og Fremtid, der, ved Hellig-Aanden forbundne om Guds Naademidler, paa den ene eller den anden Maade have *protesteret**) imod det, der er Hedenskab og Afgudsdyrkelse i Romerkirken.«

Et Medlem af den hl. alm. prot. Kirke kendes altsaa paa tre Ting:

- 1) han er *troende Christen*;
- 2) han er forbunden med alle sine Trosfæller i Brugen af *Guds Naademidler*;
- 3) han protesterer mod Romerkirkens *Hedenskab og Afgudsdyrkelse*;

Med Fare for, at »Kr. Dgbl.« skal tale om »romerske Kneb«, ville vi betragte hvert af disse Led i den givne Definition paa ganske nøgtern Maade og i systematisk Orden. Altsaa:

ad 1) Her mangler en Definition af, hvad en *troende Christen* er. Professor Harnack i Berlin, som nægter Chri-

*) Udhævet af »Kr. Dgbl.«

sti Guddom, regner sig f. Ex. selv for en troende Christen. Hvorledes vil »Kr. Dgbl.« hindre ham heri? At Bladet nemlig ikke regner Rationalister med til den hl. alm. prot. Kirke fremgaar tydeligt nok af dets Ord i den paagældende Artikel, at en enkelt Landskirkes Rationalisering medfører, at »vedkommende Landskirke gaar ud af Begrebet: den hl. alm. prot. Kirke«. Paa hvad Maade vil Bladet imidlertid faa denne Excommunication udført og dette Grænseskæl accepteret? Alle Rationalisterne ville sikkert hævde deres Ret til at være med i den protestantiske Kirke, og hvis »Kr. Dgbl.« vil prøve paa at uddrive dem med det nye Testament, ville Rationalisterne uden Tvivl møde med samme Vaaben i Hænde.

Med andre Ord: hvormeget skal et Menneske tro, for at være *troende Christen*? Hvor langt ned i Retning af et *Minimums-Credo* gaar »Kr. Dgbl.«?

ad 2) Begrebet »troende Christen« synes nu at bestemmes noget nøjere ved den af »Kr. Dgbl.« fordrede Sammenslutning om »Guds Naademidler«. Ogsaa dette Begreb er imidlertid vagt. Hvor mange ere nemlig disse Naademidler? Regnes den katholske Kirkes syv Sakramenter her til? (»Kr. Dgbl.« erklærer nemlig: »vi ere saa lykkelige at kunne tælle mange Katholiker« med i den almindelige protestantiske Kirke!) Og hvorledes gaar det Kvækerne. som ikke have andre Naademidler end Bønnen? Er denne tilstrækkelig, saa ere jo de andre overflødige. Men sømmer det sig at have overflødige Naademidler? Ere paa den anden Side Sakramenter absolut nødvendige, hvor mange ere de da? Er det endvidere Kirkens Herre ligegyldigt, hvorledes man opfatter disse Naademidler? Er det den sanddrue Gud ét, om man troer eller ikke troer paa hans sakramentale Nærværelse i den indviiede Hostie? Existerer der — som f. Ex. mange engelske Protestanter mene — et Bods-sakrament, der forvaltes ved det lønlige Skriftemaal, hvilket jo ogsaa Luther har anbefalet? Er den af Apostelen Jakob*)

*) Jak. 5, 14—15.

foreskrevne Salvelse af de Syge til Syndernes Forladelse ikke et Led af, hvad »Kr. Dgbl.« med Stolthed kalder »den sande, *bibelske* Christendom«? Naar man har afskaffet denne Salvelse i den hl. alm. prot. Kirke, med hvad Ret er dette saa sket? Paa hvilket Skriftsted støtter man denne Tilside-sættelse af en Apostels Bud?

Med andre Ord: heller ikke her kommer man til Klarhed over den hellige almindelige protestantiske Kirkes Væsen.

ad 3) Den sidste Bestemmelse er imidlertid den vigtigste og den mest oplysende; for at være Medlem af »Kristeligt Dagblad«s Kirke udfordres det, at man »paa den ene eller anden Maade har *protesteret* imod det, der er Hedenskab og Afguderi i Romerkirken«.

Dette ser jo mere konkret ud. Men ak! ogsaa her mangler noget. Vi faa jo nemlig ingen Definition af, *hvad* i Romerkirken er »Hedenskab og Afguderi«, og vi faa heller ingen Definition af, *hvormeget* af dette Hedenskab og Afguderi, man skal protestere imod, om det er nok at protestere paa et *enkelt* Punkt, eller om Protesten skal rettes mod *alt* Hedenskabet og Afguderiet.

Saa meget maa imidlertid anses for givet, at den, der i ét og alt erklærer sin Christendom for *identisk med Romerkirkens* eller bøjer sig for Roms Forkyndelse som for *den eneste ufejlbare Kilde til Sandhed*, ikke kan siges at høre med til den hl. alm. prot. Kirke. Naar man nemlig erklærer at acceptere *alt*, som Rom lærer, har man derved afskaaren sig ganske fra at protestere mod nogetsomhelst som »Hedenskab og Afguderi«. Efter talrige Præcedens-Tilfælde i »Kr. Dgbl.« tager man iøvrigt næppe Fejl, naar man anser Hierarkiet, Petri Primat, det hellige Messeoffer, Dyrkelsen af Guds Moder for Ting, som et Medlem af den hellige almindelige protestantiske Kirke absolut bør protestere imod. Som bekjendt finder man *allerede i Oldkirken*, at Rom har fremsat og udviklet alle disse Lærdomme; rimeligvis vil man ogsaa finde alle Tidens christne Troende

energisk protesterende mod dette frembrydende romerske »Hedenskab og Afguderer«?

Nu — vi ville ikke drive Spøgen videre! Det er bekendt, at netop de største Christne i Oldtiden, ligesom i Middelalderen, med Liv og Sjæl have været Rom og den romerske Tro hengivne. St. Irenæus og St. Ambrosius forkynde Petri Primat. St. Leo og St. Gregor hævde det. St. Irenæus og St. Cyprian lære Messeofret. Om Dyrkelsen af Guds Moder foreligger der talrige Vidnesbyrd fra Oldkirkens hellige Fædre.

Protestanter fandtes der ganske vist ogsaa den Gang — men de fandtes ikke blandt de store Helgene, som »den protestantiske Kirke« nu søger at lilsnige sig. De, som protesterede mod Rom og kaldte Roms Lære for »Hedenskab og Afgudsdyrkelse«, det var *Kætterne* — Donatister, Nestorianere, Monofysiter, Montanister. Men ingen optraadte strængere imod disse de første Protestanter end netop hine store Helgene, der, med St. Hieronymi Ord, »følgende Christus bevarede Forbundet med Petri Stol, idet de vidste, at paa denne Klippe var Kirken bygget«.

Det er os derfor ingen Overvindelse at blive *udenfor* »den hellige almindelige protestantiske Kirke«. Vi ønske ikke at være i Samfund med Donatus og Nestorius, med Montanus og Pelagius, med Wiclif og Valdus, Zwingli og Luther. Vi foretrække at blive i den Kirke, som St. Augustin og St. Hieronymus forherlige, St. Bernhard og St. Franciscus kæmpe for, og om hvilken allerede Apostlen Paulus har skrevet, at dens Tro »omtales i den ganske Verden«. I denne samme *romerske Tro* ville vi Katholiker leve og dø, under den *ene* Hyrde, om det *ene* Alter, i den *ene* hellige romerske Kirke.

»Kristeligt Dagblad« opvarmer i sin Svarartikel tillige den gamle Paastand om »Sammenhængen mellem Spaniens Katholicisme og Spaniens aandelige og timelige Nød«. Al-

lerede flere Gange er det her i Bladet bleven eftervist, at ikke Katholicismen, men den *oplyste Absolutisme* med sit voltairianske Feltraab *Ecrasons l'infâme!* har været Aarsag til Spaniens nuværende Elendighed. Men Begavelser af »Kristeligt Dagblad«s Art debattere en Sag paa samme Maade som mange Kvinder, om hvilke Goethe siger i »Tasso«, at de stadig

»zurück nur kommen auf ihr erstes Wort
wenn man Vernunft gesprochen stundenlang.«

Den christne Lidelse.

Bønnens Apostolats Intention for Marts.

(Efter *The Messenger of the S. Heart.*)

Hvorfor tale vi saa meget om vore Lidelser? Det er et af vore sædvanligste Samtaleæmner. Og det meste, vi sige, stammer fra vor Frygt for Lidelser, vor Lyst til at undgaa dem, vor Elendighed under Lidelsen, vor Glæde, naar den er overstaet, og al den Forvirring, Skuffelse, Ydmygelse, Frygt og Fortvivelse, som Lidelsen volder os. Langt udover den private Samtale úreje de fleste Spørgsmaal, som diskuteres i Aviserne, i Tidsskrifterne, i Komiteer, Klubber og lovgivende Forsamlinger, sig paa en eller anden Maade om dette: Hvorledes skulle vi befri vort personlige og sociale Liv fra Smerter og forøge dets Glæder?

Ere de Bevæggrunde nu altid retmæssige, som føre os til saaledes stadig at diskutere Livets Elendigheder? Ganske vist har ethvert Menneske og ethvert borgerligt eller religiøst Samfund den Pligt at betænke Menneskehedens timelige Vel-færd og Lykke. Men Spørgsmaalet er: *hvorfor* er dette vor Pligt?

Ikke, fordi Lidelsen i sig selv bør afskyes. Ikke, fordi vi anse den for vor værste Fjende. Ikke, fordi vi ikke kunne se noget godt eller værdifuldt i Smerten. Saadanne Grunde gælde overfor de sjælløse Skabninger og ere de bedste Argumenter for vor Pligt til at behandle de Dyr, vi

tage i vor Tjeneste, saa godt som muligt. Lidelse kan ikke gavne dem noget, hverken her eller hisset; den kan ikke for dem paa nogen Maade være en kostelig Gave. Men dette Argument vedkommer ikke det Tilfælde, vi ere i, og at bruge det for egen Regning er at sætte sig selv i lige Linje med Dyrene. Der gives Mennesker, som gøre dette med velberaad Hu og systematisk; de kalde dette deres System for Filantropi. For at være ægte, maa Filantropien være christelig; den maa anerkjende den christne Lidelses Værdighed og Værd; den maa befri sig for den Frygt for Lidelsen og det Had til den, som kommer af Blødagtighed, Sanselighed, Selvskhed, og Verdslighed. Ellers vil Filantropien kun opnaa at forøge den Elendighed, den havde sat sig til Opgave helt at banlyse.

Er det ikke et Stænk af denne uchristelige Aand, der indgiver os vor Talen om vore sjælelige og legemlige Lidelser? Aldrig vil det ved saadan Tale eller ved nogen Bestræbelse, som udgaar derfra, lykkes os at mindske vore egne Lidelser eller Summen af Lidelser i Verden; snarere ville vi forøge den, og hvad vi tage bort det ene Sted, lægge vi til det andet. Der er kun én Maade at befri Verden for Sorg paa, og det er at erkende den sande Storhed, den sande Sødme, den sande Glæde, der ligger skjulte under enhver Lidelse. Og dette kan kun erkendes og læres og lægges paa Sinde i Christi Skole.

Hvad lære vi nemlig i Christi Skole? Vi lære først og fremmest, at vi bør elske Gud, vor Herre og Skaber, over alle Ting. Alle Glæder, som staa hindrende mellem os og Guds Tjeneste og Kærligheden til Ham, maa foragtes. Dette er vor nødvendige Selvfornægtelse, vor nødvendige Lidelse.

Endvidere lære vi, at denne nødvendige Selvfornægtelse ikke let kan øves, undtagen Gud — eller vi selv, frivilligt — berøver os noget mere jordisk Glæde end strængt nødvendigt. Et meget behageligt, meget komfortabelt, meget smertefrit Liv passer sædvanligvis ikke med en trofast Pligt-opfyldelse i Guds Tjeneste.

Endelig lære vi, at Gud viser os sin Miskundhed ved at sende os Lidelser her i Livet og saaledes tillade os at gøre Bod for vore Synder og allerede her i denne Taarernes Dal bevise Ham vor Kærlighed, saa at vi maa komme Ham ganske nær i det forjættede Land, hvor enhver Taare skal borttørres af vore Øjne. Ganske, ganske lidt Lidelse, baaren villigt her, har en uhyre Værdi hisset. Alt dette lærte vor guddommelige Mester os fra Korsets Prædikestol, og en fuldstændig Erkendelse af denne Hans Lære bestaar i et Begær efter at blive Ham lig i Hans Ydmygelse og i Hans Lidelser, efter virkelig at blive Hans *Disciple* ved at fornægte os selv og tage vort Kors op og følge Ham efter. Korsets Skam, Korsets Pine, den bitre Korsets Død forkynde indtil Verdens Ende, at vi her paa Jorden ikke kunne elske Gud uden Selvfornægtelse, og at jo mere vi elske Ham, des mere maa vi fornægte os selv. Kun naar vi lide, kan den guddommelige Kærlighed helt tage vore Hjærter i Besiddelse. Det er et Mysterium, men tillige en Kendsgjærning, at selv menneskelig Kærlighed ikke er fuldkommen her paa Jorden uden Lidelse. Ikke før Kærligheden naar Himlens Port, kan den triumfere og herske i fuldkommen Fred.

Saaledes er denne Lærdom, som læres i Christi Skole, og der er to Maader at lære den paa: theoretisk og praktisk. Vi lære den theoretisk i Katekismen, ved Meditation, Bøn og Prædiken, ved at læse Legenderne og de Helliges Skrifter. Dette er meget men ikke alt. Vi maa lære det samme i Praxis. Vi maa udføre Theorien i Virkelighed, og vi kan gøre dette i hver Lidelse, der møder os, eller som vi frivilligt underkaste os. Theorien har været spildt paa os, hvis vi lade hine gyldne Lejligheder gaa os forbi til at udføre den i Praxis: — vore daglige Kors. Ja, Lidelse er den allerbedste Læremester i Christi Skole; den giver os den Disciplin, som sætter os i Stand til at være sande Disciple, der virkelig lære, gaa fremad, gøre Fremskridt og daglig blive deres Lærer mere og mere lig. Lidelse viser os, at vi intet ere af os selv men at Gud er alt i alle; at vi intet formaa

af os selv, men ere ganske afhængige af Gud; at vi ikke her have noget blivende Sted; at dette Livs Glæder ere tomme, forgængelige og forfængelige; at Evigheden er alt.

· Og hvis Lidelsen er saa god en Lærer i Christi Skole saa er den ogsaa den bedste og klogeste Læremester for dem, som længe have vandret udenfor hin Skole, og ere blevne gamle i Verdens Visdom. Lidelsen helbreder deres Skuffelser; aabner deres Øjne; mildner deres Hjærter; tæmmer deres Vilje; oplyser deres Fornuft; ransager deres Samvittighed; fører dem ydmyge og angergivne tilbage til deres Faders Fødder. Lidelsen skaber en stor Hungersnød i det Land der for kort Tid siden var dem et Vellystens Rige, og de stakels fortabte Børn staa op og gaa til deres Fader og sige: »Fader, jeg har syndet mod Himlen og for dig; jeg er ikke værd at kaldes din Søn, men gør mig som en af dine Daglejere.«

Bøn.

O Jesus, ved Mariae reneste Hjærte ofrer jeg alle denne Dags Bønner, Arbejder og Lidelser for alle Dit guddommelige Hjertes Hensigter i den hellige Messe. Især ofrer jeg dem for at alle, som lide, mere og mere maa hellige deres Lidelser ved Samfund med Dig. Amen.

Amerikanismen fordømt. Endelig har Rom talt! Det længe ventede pavelige Brev til Ærkebiskoppen af Baltimore, Kardinal *Gibbons*, er nu bleven offentliggjort og indeholder den mest uforbeholdne Fordømmelse af de Heckerske Lærdomme. *Katholiken* vil i sit næste Nr. bringe den betydningsfulde pavelige Udtalelse.

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i katholsk Aand.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5 $\frac{1}{2}$ —6 $\frac{1}{2}$.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 11

Søndagen den 12. Marts

1899

Amerikanismen fordømt.

Et Brev fra Leo XIII. til Kardinal Gibbons.

Rom har talt; Sagen er afgjort.

Mange nok har Spørgsmaalet Hecker sat den katholske Verden i Uro; ogsaa her i Danmark have vi mærket enkelte Efterdønninger af det store amerikanistiske Røre. Spørgsmaalet Hecker eksisterer imidlertid ikke mere; den højeste kirkelige Autoritet har talt, og Sagen er dermed endt.

Roms Afgørelse er fremkommen i Skikkelse af et paveligt Brev til Nordamerikas katholske Primas, Ærkebiskoppen af Baltimore, Kardinal *Gibbons* — den ogsaa herhjemme bekendte Forfatter af den udmærkede Bog »Vore Fædres Tro«. Brevet, som er dateret Rom d. 22 Januar, indledes med en Anerkendelse af den amerikanske Katholicismes og det amerikanske Folks gode Egenskaber. Paven fortsætter derpaa:

»Du er ikke uvidende om, kære Søn, at Bogen om *Isaac Thomas Heckers* Liv, især siden den er bleven oversat paa et fremmed Sprog, har foraarsaget livlige Stridigheder i Anledning af visse Meninger om Maaden at leve christeligt paa. For at bevare Troen ubeskaaren ville Vi derfor, i Vort apostoliske Embedes Medfør og til de Troendes Betyggelse, udtale os om hele denne Sag.

»De nye Meninger, hvorm Vi tale, hvile paa omtrent følgende Princip: for lettere at føre dem, som have skilt sig fra Kirken, tilbage til den katholske Lære, bør Kirken mere end hidtil tillæmpe sig til en fremskreden Tids Civilisation,

opgive sin fordums Strængthed og gøre Indrømmelser til de moderne Tendenser og Principer. Og dette bør, efter fleres Mening, ikke blot gælde Levereglerne, men ogsaa de Læresætninger, som henhøre under *Arvelæren*. Det hævdes, at det, for bedre at vinde Dissidenterne, er betimeligt at lade visse Elementer af Læren træde mere i Baggrunden eller at afkræfte dem saaledes, at de ikke længer bevare den Mening, som Kirken stadig har billiget.

»Men, kære Søn, der behøves ingen lange Udviklinger for at vise, at denne Opfattelse bør misbilliges. Paa dette Spørgsmaal anvendes nemlig retteligt Vatikanerkonciliet's Afgørelse: »Troens Lære, som Gud har aabenbaret, tilbydes ikke, saaledes som de filosofiske Systemer, den menneskelige Fornuft til videre Udvikling, men som en guddommelig Skat, der er betroet Christi Brud til tro Opbevaring og ufejlbar Fortolkning. De hellige Dogmers Forstaaelse bør, naar den en Gang er fastslaaet af vor hellige Moder Kirken, stadig fastholdes, og man tør ikke fjærne sig derfra under Paaskud af at tilstræbe en dybere Forstaaelse.« (*Const. de Fide cath.*, c. IV.)

»Hvad den Tavshed angaar, hvormed man har villet dække visse Principer i den katholske Lære og indhulle dem som i Glemselens Mørke, saa er heller ikke dette Forhold dadel-frit. Alle de Sandheder, som den christne Tro omfatter, have nemlig kun ét og samme Ophav; *den enbaarne Søn, som er i Fadernes Skød* (Joh. I, 18). At disse Sandheder tilbydes alle Tider og alle Folkelag, fremgaar tydeligt af de Ord, Jesus Christus henvender til sine Disciple: »Gaer hen og lærer alle Folk . . . og se, jeg er med Eder alle Dage indtil Verdens Ende« (Matth. XXVIII, 19). Derfor udtrykker det Vatikanske Koncil sig saaledes: »Ved den guddommelige, katholske Tro holder man for sandt alt det, som indeholdes i Guds skrevne eller overleverede Ord, og som overantvordes de Troende af Kirken som Aabenbaring, enten ved en højtidelig Erklæring eller ved det sædvanlige, almindelige Læreembede« (*Const. de fide cath.*, c. III).

Man afholde sig derfor fra at afskære nogetsomhelst af den guddommeligt overleverede Lære eller med Vilje at forbigaa en Del deraf i Tavshed. Den, der vilde handle saaledes, vilde snarere søge at skille Katholiker fra Kirken end at knytte dem til den, som ere skilte fra den. At alle maa vende tilbage, som flakke omkring fjærnt fra Christi Fold, det er Vort kæreste Ønske, men ikke ad nogen anden Vej end den, Kristus selv har vist.

»Hvad den Regel for Livsførelsen angaar, som gives Katholikerne, saa tilsteder den alle Slags Læmpelser efter Tid og Sted. Kirken er mild og barmhjærtig ligesom sin Stifter. Ligefra Begyndelsen viste den sig derfor gjerne saaledes, som Apostelen St. Paulus sagde det om sig selv: »Jeg er bleven alt for alle, at jeg maatte frelse alle« (1 Cor. IX, 22). Alle henrundne Aarhundreders Historie viser, at den apostoliske Stol, til hvilken ikke blot Læreembedet, men ogsaa hele Kirkens øverste Ledelse, er bleven betroet, altid paa én og samme Maade har holdt fast *ved samme Dogme, samme Forstaaelse, samme Mening* (Conc. Vatic. *ibid.*, c. IV), men at den apostoliske Stol paa den anden Side har haft for Skik at læmpe alt, som angaar Livsførelsen, paa en saadan Maade, at der, uden Skaar i Guds Rettigheder, blev taget Hensyn til de forskellige Folkeslags Sæder og Forfatning. Hvo tvivler paa, at den vil gøre det samme, ogsaa i vore Dage, hvis Sjælens Frelse kræver det?

»Afgørelsen bør imidlertid i saadanne Tilfælde ikke overlades til Enkeltmænds Dom, som ofte skuffes af et tilsyneladende Gode. Afgørelsen bør forbeholdes Kirkens Dom. Til denne bør alle de se hen, som ville undgaa Vor Forgænger Pius den sjettes Bebrejdelse, der har erklæret Pistoja-Konciliets 78de Proposition for »krænkende for Kirken og Guds Aand, der styrer Kirken«, forsaavidt denne Proposition underkaster den af Kirken indstiftede og billigede Disciplin den enkeltes Dom, som om Kirken kunde indstifte en Disciplin, der var unyttig og altfor tung, til at den christne Frihed kunde bære den.

»Endnu farligere og skadelige for den katholske Lære og det katholske Liv er imidlertid den Mening, kære Søn, som hævdes af hine nye Anskuelsers Mænd, at der nemlig i Kirken bør indføres en vis Frihed, saaledes at det tilstedes de Troende i højere Grad end før at hengive sig til deres egne Indskydelser og til deres aktive Dyd. Det hævdes, at denne Frihed er bleven nødvendig i Lighed med hin anden Frihed, som nylig er bleven indført, og som nu om Stunder udgør det borgerlige Samfunds retslige Grundlag. Vi have behandlet dette Æmne temmelig udførligt i Vort Brev om Staternes Forfatning. Vi have der eftervist den Forskel, som hersker mellem Kirken, der direkte er af Gud*), og alle andre Samfund, som skyldte Menneskenes fri Vilje deres Udvikling.

»Det er derfor af Vigtighed at gøre opmærksom paa en Anskuelse, der bruges som Argument af dem, der gerne vilde se denne Frihed hos Katholikerne. De sige, at der nu ikke mere er nogen Grund til at frygte for den romerske Paves ufejlbare Læreembede, efter at dette højtideligt er bleven proklameret paa Vatikanerkonciliet, og at, da dette Dogme altsaa er bragt i Sikkerhed, kan der aabnes en større Arbejdsmark for den Enkeltes Tanke og Virksomhed. Man kan imidlertid meget godt vende op og ned paa dette Argument. Hvis der virkelig er noget at slutte af Kirkens ufejlbare Læreembede, saa er det denne Sandhed, at ingen bør søge at fjærne sig fra dens Lære, og at alle fuldstændig maa henholde sig til den for at modtage Sandheden og de rette Principer for den menneskelige Handeln og saaledes lettere holde sig frie for al privat Vildfarelse. Forsynet har netop i den nærværende Tids Farer ved at styrke den apostoliske Stols Autoritet villet skaffe de katholske Intelligenser et kraftigere Værn. Løssluppenheden, som man alle vegne er tilbøjelig til at sammenblande med Friheden, Lidenskabens for at sige alt og modsige alt, Tilladelsen til at tænke alt og skrive

---

*) *jure divino*.

alt, have lagt saa tæt et Mørke over Aanderne, at det ufejlbare Læreembede er bleven endnu nyttigere og nødvendigere end før til at holde de Troende indenfor Pligtens Grænser.«

Efter en Anerkendelse af det virkelig gode og dygtige, som Tidens Videnskab yder, fortsætter Paven:

»Vi komme nu til de Følgeslutninger, som man uddrager af hine Anskuelser, og i hvilke der fremsættes Paa-stande, som, tagne i og for sig, ikke kunne andet end vække Mistanke. For det første forkastes det ydre Embede som overflødigt, ja snarest som hæmmende, for dem, der ville hæve sig til christelig Fuldkommenhed. Den Hellig Aand, sigede, udgyder rigeligere og overflødigere end fordem sine Gaver i de Troendes Sjæle; Han underviser og tilskynder dem uden nogen Mellemand, alene ved et lønligt Instinkt.

»Sikkert nok er det en ikke ringe Dumdristighed at ville beregne den Maade, paa hvilken Gud meddeler sig til Menneskene. Denne Maade afhænger udelukkende af Ham selv; »Aanden aander, hvor den vil« (*Joh. III, 8*). »Enhver af os er Naaden given efter Christi Gaves Maal« (*Eph. IV, 7*). Hvem vilde iøvrigt, med Tanken henvendt paa Apostlenes Historie, paa den første Kirkes Tro, paa Martyrernes Kampe og Lidelser, paa hele hin saa helgenrige Tid, vove at sammenligne de første Aarhundreder med vor Tidsalder og hævde, at Oldkirken var mindre begunstiget af den Hellig Aand end vi?

»Der er imidlertid ingen, som tvivler paa, at den Hellig Aand virker ved en lønlig Udgydelse i de Retfærdiges Sjæle, som den opflammer ved Tilskyndelser og Indskyndelser. Uden denne indre Virken af den Hellig Aand vilde al ydre Hjælp og alt ydre Embede være unyttige. »Hvis nogen paastaar, at han kan annamme Frelsens Forkyndelse, som er Prædiken af Evangeliet, uden den Hellig Aands Oplysning, som giver alle Naade til at modtage Sandheden og tro paa den, saa bedrages han af Kætteriets Aand« (*Conc. Arausic. II, cap. VII*). Men, som vi alle vide det af Erfaring, føles hine Indskyndelser og Tilskyndelser hyppigst ved det ydre

Embedes ligesom forberedende Bistand. St. Augustin siger herom: »Den Mand bidrager til, at de gode Træer bære Frugt, som med et eller andet ydre Middel vander dem og beskærer dem og ved sin Virken fremhjælper Frugtens Fremkomst indvendig fra« (De Gratia Christi, c. XIX).

»Dette afhænger til Syvende og Sidst af den almindelige Lov, ifølge hvilken en forudseende Gud, ligesom han har forordnet, at Menneskene i Almindelighed skulde frelses ved andre Mennesker, ogsaa har villet, at de, som Han kalder til en højere Grad af Hellighed, skulle føres dertil af andre Mennesker saa at vi, som St. Johannes Chrysostomus siger, »undervises af Gud ved Menneskene« (*Hom. 1. In inscr. altar.*). Et berømt Exempel herpaa finde vi lige i Kirkens Begyndelse. Skønt Saulus havde fornummet Christi Røst og havde spurgt Ham selv: »Herre, hvad vil du, at jeg skal gøre?« saa blev han dog sendt til Damaskus, til Ananias, »Gaa ind i Staden; der vil man sige dig, hvad du skal gøre« (*Act. Ap. IX*).

»Til disse Grunde kommer nu yderligere den, at alle de, som stræbe efter Fuldkommenhed, netop fordi de betræde en Vej, som ikke er de fleste Menneskers, ere mere udsatte for Vildfarelser end andre og følgelig have mere Trang til en Lærer og Leder. Denne Handlemaade har altid holdt sig i Kirken, og denne Lære er enstemmig bleven antaget af alle dem, som i Aarhundredernes Løb have udmærket sig ved Fromhed eller Hellighed. De, som ville støde en saadan Anskuelse fra sig, kunne ikke gøre det uden Dumdristighed og uden Fare.

»Hvis imidlertid enhver ydre Ledelse virkelig blev undertrykt, er det vanskeligt at se, henimod hvilket Maal hin frugtbare Inspiration af den Hellig Aand, som det Nyes Mænd forherlige saa meget, efter deres Mening bør føre dem. Visselig er den Hellig Aands Medvirkning ganske nødvendig, især naar det drejer sig om Dydernes Udøvelse. Men de Mennesker, som kæmpe for hine nye Ting, rose over al Maade de *naturlige* Dyder, som om disse svarede bedre

til vor Tids Sæder og Behov, fordi de skulde gøre os mere handlekraftige og energiske.

»Det er vanskeligt at forstaa, at Mænd, gennemtrængte af den christne Visdom, kunne foretrække de naturlige Dyder for de overnaturlige og tilskrive dem større Virkning og Frugtbarhed.

»Naturen skulde, ifølge denne Tankegang, altsaa være svagere *med* Naadens Hjælp, end naar den er overladt til sine egne Kræfter alene? Have de hellige Mænd, som Kirken ærer og yder offentlig Dyrkelse, maaske vist sig svage og uforstandige i de naturlige Ting, fordi de udmærkede sig ved christne Dyder? Desuden — skønt det undertiden er os givet at beundre glimrende Handlinger af naturlig Dyd, saa er der dog meget faa blandt Menneskene, som besidde disse Dyder *habituelt* og i rig Fylde. Hvo iblandt os er ikke et Bytte for voldsomme Lidenskaber? For varigt at beherske dem og for stadig og fuldstændigt at læmpe sig efter den naturlige Lov, behøver Mennesket en guddommelig Bistand. Og hvad de enkelte Handlinger angaar, til hvilke Vi ovenfor have sigtet, saa frembyde de snarere et Skin af Dyd, end at man finder selve Dyden i dem.

»Lader os imidlertid indrømme, at Dyden er virkelig i hine Tilfælde! Hvis man ikke vil *lobc forgæves* og glemme den evige Salighed, til hvilken Guds Godhed bestemmer os, ere de naturlige Dyder saa til nogensomhelst Nytte uden det Værd og den Kraft, som Naaden giver dem? Augustin har med Rette sagt: »Styrken er stor, og Løbet hurtigt, men den Løbende er udenfor dens rette Vej« (*In Ps. XXXI, 4*).

» . . . Til hin Anskuelse om de naturlige og overnaturlige Dyder knytter sig nu paa det nøjeste en anden, ifølge hvilken alle christne Dyder deles i to Klasser: i *passive*, som man siger, og *aktive*. Det tilføjes, at hine passede bedst til de svundne Aarhundreder, og at disse stemme mere med Nutiden.«

»Det er indlysende, hvad man bør tænke om denne Inddeling af Dyderne, thi en Dyd, der virkelig er passiv,

existerer ikke og kan ikke eksistere. »Ordet Dyd,« siger St. Thomas, »betegner en vis Ævneres Fuldkommenhed; men Ævneres Hensigt er Handlingen, og en dydig Handling er intet uden en god Anvendelse af den frie Vilje« (1^a II^{ae}, a. 1.), sket med Guds Naades Hjælp, hvis det er en overnaturlig Dydshandling.

»At nogle christne Dyder passe til en Tidsalder, andre til en anden, det vil kun den paastaa, som glemmer Apostelens Ord: »Hvilke han forud kendte, dem har han og forud bestemt til at vorde dannede i Hans Søns Billede« (*Rom. VIII, 29*). Al Helligheds Mester og Mønster er Christus; det er nødvendigt, at alle leve efter Hans Regel, som ville indtræde i de Saliges Boliger.

»Nu forandrer Christus sig ikke i Tidens Løb, men Han »er igaar og idag den samme som til evig Tid« (*Hebr. XIII, 8*). Til alle Tidens Mennesker henvender Han derfor dette Ord: »Lærer af mig, thi jeg er mild og ydmyg af Hjertet« (*Matth. XI, 20*). Og til alle Tider viser Kristus sig for os som den, der »er bleven lydige indtil Døden« (*Philipp. II, 3*). Til alle Tider vedbliver ogsaa Apostelens Ord at være sandt: »De, som ere Christi Disciple, have korsfæstet deres Kød med dets Laster og dets Begæringer« (*Galat. V, 24*). Gud give, at mange flere Mennesker nu omstunder vilde dyrke hine Dyder, ligesom de henrundne Aarhundreders Helgener have gjort det. Thi disse vare, takket være deres Ydmyghed, deres Lydighed, deres Tarvelighed, »kraftige i Gærninger og i Ord« og viste ikke blot Religionen, men ogsaa deres Land og deres Samfund store Tjenester.

(Sluttes.)

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i katholsk Aand.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5¹/₂—6¹/₂.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 12

Søndagen den 19. Marts

1899

Leo den XIII's Brev til Kardinal Gibbons.

(Sluttet.)

»Foragten for de evangeliske Dyder, som man med Urette kaldte *passive*, medførte ganske naturligt, at Foragt for Ordenslivet lidt efter lidt bredte sig i Sjælene. En saadan Opfattelse er derfor almindelig hos de nye Anskuelsers For-kæmpere — at dømme efter visse Meninger, de have udtalt angaaende de Løfter, som aflægges i de religiøse Ordener. De sige, at disse Forpligtelser ere ganske stridende mod vor Tids Karakter, idet de indskrænke den menneskelige Friheds Grænser; at de ere mere egnede for svage Sjæle end for stærke, og at de, langt fra at bidrage til den christne Fuldkommenhed og Menneskehedens Vel, snarere skade begge og forhindre deres Fremgang.

»Disse Paastandes Falskhed fremgaar klart af Kirkens Lære og Skikke, ved hvilke den altid højlig har billiget Ordensstanden. Og visselig ikke uden Grund, thi de Mænd, som, kaldede af Gud, vælge dette Liv af et oprigtigt Hjærte og betræde de evangeliske Raads Veje, vise sig som Christi virksomme og hengivne Stridsmænd. Skulle vi tro, at dette Liv kun egner sig for svage Sjæle, eller at det er en unyttig eller skadelig Forholdsregel, naar man ønsker at leve fuldkomment? De, der binde sig saaledes ved religiøse Løfter, ere saa langt fra at miste deres Frihed, at de tværtimod nyde en langt fuldkomnere og mere ophøjet Frihed, den, »ved hvilken Christus har gjort os frie.« (*Galat. IV., 31*).

»Hvad angaar den yderligere Paastand, at Ordenslivet

kun yder Kirken faa Tjenester, saa vidner denne Beskyldning om Fjendtlighed mod de religiøse Ordener og vil heller ikke finde Bifald hos nogen, der har læst Kirkens Aarbøger. Selve Eders Forenede Stater skyldte jo Ordensmænd deres Troes og deres Civilisations Grundvold. Nylig have I besluttet at rejse én af dem en Statue, hvilket tjener meget til Ære for Eder.

»Og med hvilken Opofrelse og Frugtbarhed arbejde ikke de religiøse Ordener ogsaa i vor Tid allevegne i Katholicismens Tjeneste! Hvor talrige ere ikke de, som udbrede Evangeliet til nye Kyster og udvide Civilisationens Grændser under de største Anstrengelser og midt iblandt de største Farer. De ere ikke mindre end Verdensgejstligheden Guds Ords Herolder i det christne Folk, Ungdommens Ledere og Lærere og et Mønster paa Hellighed for hele Kirken.

»De, som føre det aktive Liv, bør ikke roses mere end de, som, hengivne til Ensomhed, leve i Bøn og Selvfornægtelse. Hvad de Tjenester angaar, som disse sidste have ydet og endnu yde Menneskeslægten, saa tvivler sikkert ingen derpaa som véd, hvormeget »en Retfærdigs udholdende Bøn« (Jac. V, 16) formaar, især naar den forenes med Selvfornægtelse, og hvorledes den forsoner og rører den guddommelige Almagt. Saafremt nogle Mennesker derfor hellere ville slutte sig sammen uden at binde sig ved noget Løfte, saa kunne de gøre det. Det er intet nyt i Kirken og heller intet dadelværdigt. De maa imidlertid tage sig i Agt for at lovprise denne Levevis som bedre end de religiøse Ordeners. Forholdet er det modsatte; da Menneskeslægten er mere tilbøjelig til Nydelser end til det Gode, maa man have mest Agtelse for dem, der »have forladt alt og følge Christus«.

Paven gaar derpaa over til at omtale den amerikanske Kontroversprædiken og erklærer, at der intet er til Hinder for, at denne holdes »i et privat, anstændigt Lokale« og under Form af »en venskabelig Konversation«. De Præster, som udses hertil, maa imidlertid være prøvede

forud af Biskopperne baade med Hensyn til Kundskaber og Sæder. Paven slutter nu Brevet paa følgende Maade:

»Af hvad Vi have sagt, fremgaar det, kære Søn, at Vi ikke kunne billige hine Meninger, som tilsammen ofte betegnes med Navnet *Amerikanisme*. Vil man ved dette Ord kun forstaa visse aandelige Egenskaber, der særtægne de amerikanske Folkeslag, eller vil man kun betegne Eders Staters Forfatning, Love og Sæder, saa er der sikkerlig ingen Grund, til at Vi skulde ville forkaste dette Navn.

»Hvis det derimod bruges ikke blot for at betegne men for at anbefale de ovenfor skildrede Anskuelser, saa er der vel ingen Tvivl om, at Vore Brødre de amerikanske Biskopper først af alle ville fordømme denne Lære og vise den fra sig som saare skadelig for sig selv og for hele deres Nation! Den bibringer En nemlig den Mistanke, at der hos Eder skulde være Mænd, som mene, at Amerikas Kirke skulde være forskellig fra den almindelige Kirke, og som gjerne vilde, at den skulde være det.

»Kirken er én, takket være sin Læres og sin Styrelses Enhed; den er katholsk, og eftersom Gud har bestemt, at den til Midtpunkt og Grundvold skulde have den salige Petri Stol, er det med Rette, man kalder den romersk. »Hvor Petrus er, der er Kirken? (*St. Ambr. in Ps. XI., 57*). Derfor maa enhver, der vil betragtes som Katholik, virkelig-gøre St. Hieronymi Ord til Pave Damasus: »Følgende ingen anden end Christus er jeg i Samfund med Eders Helighed, det er, med Petri Stol. Jeg ved nemlig, at paa denne Klippe er Kirken bygget; og hvo, som ikke samler med os, adspredes«.

Den betydningsfulde pavelige Skrivelse, hvori Petri Efterfølger paany har røgtet sit Hverv som Hjordens Vogter mod Hæresiets Ulve, slutter med den apostoliske Velsignelse til Kardinalen, Præsteskabet og alle Troende i Amerika.

De ikke faa, ogsaa her i Norden, for hvem Hecker og Amerikanismen længe have staaet som foruroligende Tegn paa

Katholicismens Himmel, ville med lettet Hjærtet udbryde i et taknemligt *Deo gratias*. Pavens Skrivelse er saa utvetydig, at der ikke burde kunne være to Meninger om den. Amerikanismens første nulevende Talsmand, Biskop Ireland, har da ogsaa straks bevidnet Paven sin absolute Tilslutning — men i den uheldige Form, at han erklærer aldrig at have »aabnet sin Sjæl for slige Udskejelser« som de af Paven fordømte. Hans Højærværdigheds Ord i Ære men i hans Indledning til *Fader Heckers Liv* findes der ikke desmindre efter en Udtalelse om, at *fordum* var Disciplin nødvendig for Kirken og de Troende, fremsat følgende Paastand:

»*Nuomstunder* behøves denne Tvang ikke mere. Kirkens og dens Overhoveds Autoritet løber *ikke mere* Fare for at blive miskendt eller fordunklet; enhver christen Soldat kan styrte sig ud i Slaget, efter som den Sandhedens og Fromhedens Aand, der lever i ham, tilskynder ham til.«*)

Unægtelig synes det En, at denne Theori i høj Grad falder sammen med hin af Paven *fordømte* Anskuelse, »at der i Kirken bør indføres en vis Frihed, saaledes at det tilstedes de Troende *i højere Grad end før* at hengive sig til deres egne Indskydelser«. Og det er netop Monseigneur Irelands *egte Argument*, som Paven angriber, naar han erklærer om hin Theoris Forkæmpere:

»De sige, at der *nu ikke mere* er nogen Grund til at frygte for den romerske Paves ufejlbare Læreembede . . . og at, da dette Dogme altsaa er bragt i Sikkerhed, kan der aabnes en større Arbejdsmark for den Enkeltes Tanke og Virksomhed.«**)

For et uvildigt Vidne synes det utvivlsomt, at Paven ganske eftertrykkeligt paa dette Sted har korrigeret den amerikanske Biskop. Men Msgr. Ireland erklærer altsaa selv, at han aldrig har næret slige Vildfarelser. Han »forarges« endogsaa over, at man har tilføjet Amerikas Troende den Tort at betegne saadanne Lærdomme med Navnet Amerikanisme. Og i Sammenhæng med denne Biskop Irelands Holdning maa det nu forstaas, naar de ham venlige Blade erklære, at Paven *aldeles ikke* har fordømt Amerikanismen, men kun noget, som kaldes — *Heckerisme*.

For det første forekommer dette sidste Udtryk aldeles ikke i Pavens Skrivelse.

*) *Vie du P. Hecker, Introduction*, p. III.

**) Se »Katholiken« Nr. 11, S. 84.

For det andet er det ovenfor eftervist, at Paven udtrykkelig har taget Sigte, ikke blot paa Fader Hecker, men ogsaa paa selve Biskop Ireland, der altsaa forgæves søger at dække sig bag den afdøde Ordensstifters Lig.

Og for det tredje har Paven klart nok kun anerkendt *én* tilladelig Betydning af Ordet Amerikanisme — nemlig den hvori det er identisk med amerikansk Væsen, Statsforfatning, Sæd og Skik. I denne Betydning er Amerikanismen imidlertid *uden al Interesse* for os, som ikke ere Amerikanere. Altsaa:

enten er Amerikanismen identisk med de af Paven fordømte Vildfarelser, og da have vi intet med den at gøre;

eller den er identisk med den katolske Christendom, som er den samme over hele Jorden, og hvorfor da bruge et *særligt Navn* — som tilmed ikke kan andet end genkalde Erindringen om forrige Aarhundreders *Anglikanisme* og *Gallikanisme*, med andre Ord, om *Protestantismens Princip: den nationalc Kirke?!*

En langt utvetydigere Holdning end Monseigneur Irelands indtager den franske Abbé Klein, Oversætteren af »Fader Heckers Liv«. Han har strax *standsset Salget af sin Bog* og samtidig skrevet to Breve, et til Kardinal Richard, Ærkebiskpen af Paris, og et andet til den hellige Fader selv.

Dette sidste Brev indeholder følgende smukke og ægte katolske Udtalelse:

»Hvis jeg nogensinde, uden at ville eller vide det, er falden i de Vildfarelser, som Deres Hellighed fordømmer, griber jeg med Erkendtlighed den Lejlighed, som bydes mig til at misbillige og forkaste dem alle, som jeg her gør det af hele mit Hjærte, uden nogen Slags Undtagelse, Bagtanke eller Spidsfindighed, men fuldstændigt og i den Mening, hvori det naturligt giver sig, at Deres Hellighed har fordømt dem, idet jeg saaledes endnu en Gang bekender min absolute Underkastelse under Kirkens og dens synlige Hoveds guddommelige Autoritet.«

Abbé Klein har handlet som en Mand. Men er der ikke baade »Bagtanke« og »Spidsfindighed« i den Maade, hvorpaa de andre Amerikanister nu søge at tage med den ene Haand, hvad de lige have givet med den anden, og gøre Heckerismen til Amerikanismens Syndebuk? Og hvorledes skal man betegne det Forsøg, som gøres paa at skille Biskop Ireland fra Fader Hecker, hvem han selv har gjort Propaganda for, og hvis Ideer kan selv har givet Udtryk?

Hvad skal man endelig tænke, naar man ser amerikanistiske Blade (f. Ex. *Italian Times*) erklære, at Msgr. Irelands Brev »i høj Grad *forringere Vigtigheden af det pavelige Dokument og er et godt Korrektiv til det.*«*)

Her hører unægtelig alting op! Hvornaar har det været Tilfældet i Guds Kirke, at en *Biskop* kunde »forringe Vigtigheden« af en pavelig Udtalelse?! Hvornaar har Petri Efterfølger kunnet »korrigeres« af en af sine Undergivne, der har sin hele Myndighed fra Forbundet med Petri Stol?! Hvis dette skal være Katholicisme — saa er det ikke værd at blive i den katholske Kirke fem Minuter længere! Vi, som fra Protestantismen have taget vor Tilflugt til den hellige romerske Kirke, have lovet *Rom* Lydighed og vente fra *Roms Biskop* Sandhedens Ord. Med Biskopperne i Baltimore og Minnesota have vi intet at skaffe, uden de lære, hvad *Rom* lærer. Og hvis en *Ireland* skal kunne *korrigere* PETRUS, for hvem Herren har bedt, saa vide vi ikke mere, hvor vi befinde os — thi i den katholske Kirke ere vi *ikke!*

Vi ere imidlertid her ved hele Amerikanismens Kærnepunkt: Manglen paa *Lydighed*. Ikke forgæves prædikede Hecker mod Lydigheden som en *antikveret* Dyd, der ikke var noget for Amerikanere. Ikke uden dyb Hensigt antydes nu Amerikas Supremati over *Rom*, og Angelsachsernes Overlegenhed over de romanske Folk forkyndes.

At Leo XIII. har gennemskuet alt dette, viser Slutningen af hans Encyclica. Der er hverken hos Hecker eller hos Msgr. *Ireland* noget, som direkte opfordrer til en Betoning af *Roms* Primat. De to Amerikanister ere tværtimod begge fulde af de mest ubegrænsede Lovprisninger af *Rom* — Lovprisninger, hvis Hensigt dog tydeligt nok er den at holde Paven paa en Piedestal, saa fjærnt som muligt fra Kirkens daglige Liv. Dette har Paven meget godt opfattet, og han har klart forstaaet den store Ærbødigheds lidet ærbødige Mening. Derfor er det, at det pavelige Brev ender med at minde *Amerika* om, at kun *Kongerstolen* har Rettroenhedens Forjættelse, og at hvo, som ikke samler med Petrus, adspreder.

---

*) Den engelske Text lyder i al sin Utrolighed: »*this letter greatly attenuates the importance of the Pontifical document and is a good corrective of it.*«

Den hellige protestantiske Kirke.

En Artikel, der er skrevet med en forfærdende Mangel paa Talent, har Pastor Dyekjær d. 15de ds. leveret et Slags Svar paa Katholikens Indlæg for fjorten Dage siden i Debatten om den »hellige protestantiske Kirke.« Hr. Pastoren har nylig af en Troesfælle og Kaldsfælle faaet en smuk og ganske gratis Attest baade for *Tarvelighed* og for *løs og uvederhæftig Journalistik*. I god Overensstemmelse hermed tillader Hr. Pastoren sig overfor nærværende Blads logiske Udredning af Spørgsmaalet en Mængde dum Udenomssnak samt Morsomheder af den Art, som er god Mønt mellem ganske unge Regensianere paa den theologiske Gang, men som man burde forskaane for i en Diskussion, der i hvert Fald fra én af Siderne er ment alvorlig.

Af *reelle* Indvendinger findes i den to Spalter lange Artikel kun én: *Katholiken* har, i *Kristeligt Dagblads* Definition af den protestantiske Kirkes Medlemmer, ikke tilbørlig værdsat Ordet: »forbundne ved *Helligaanden* om Guds Naademidler.« Bladet skriver derfor til vor Oplysning:

»Om Helligaanden, Talsmanden, som Jesus sender sin Menighed, hedder det, at han »tager af mit (hvad der tilhører Jesus)« og forkynder Eder.« Han tager netop ikke sit Eget — et af de stærkeste Vidnesbyrd om, at kun en bibelsk, evangelisk Christendom har været lydige mod Helligaanden.«

Heraf drager Bladet den videre Slutning, at »de fem af den katholske Kirkes syv Sakramenter ikke ere indstiftede af Jesus selv. kan altsaa ikke have Helligaandens Stempel.«

Bladet vil altsaa ikke se, hvad vi dog udtrykkelig gjorde det opmærksom paa, at ogsaa *den sidste Salvelse* er bibelsk bevidnet. Thi Apostelen Jacob havde dog ikke allerede »forvansket« den oprindelige Christentro, hvis Levetid ganske vist synes at have været saare kort? Men hvis Apostelen Jacob ikke har gjort dette, hvad mener han saa med sine Ord om *Syndsforldelse* ved Salvelse og Præsternes Bøn? Uden i den Hellig Aand kan Syndsforldelse dog ikke finde Sted? Men saa bærer ogsaa dette *trede* Sakrament af de syv den Hellig Aands Stempel!

Hele »Kristeligt Dagblads« Tankegang er imidlertid i sit Væsen *uforenlig* med Troens simpleste Grundsætning.

ger. Man sætte sig engang ind i følgende Ræsonnementer, og man vil forbavses:

Jesus Christus er kommen for at bringe Sandheden og Livet. Da Han forlader Jorden, stifter han derfor sin Kirke og lover den sin Hellig Aand, som skal vejlede den til al Sandhed. Hellig Aanden udgydes paa Pinsefesten — men saa svag, saa afmægtig er denne Aand, som dog (det glemme man ikke!) er *den tredie Person* i den allerhelligste Treenighed, saa svag er altsaa den *treenige Gud*, at Hans første Tilhængere, Hans bedste Troende, Martyrerne og Kirkens Fædre, strax falde fra Sandheden og sætte »gamle hedenske Lapper paa Christendommens nye Klædebon«!!! Sligt er utænkeligt for den, som virkelig *troer* paa det overnaturliges Existens, paa Guds Almagt og Retfærdighed og faderlige Kærlighed. »Naar I, som ere onde, vide at give Eders Børn gode Gaver, hvor meget mere skal Gud da give dem Sandheden, som bede ham derom.« Men efter den protestantiske Lære har Gud enten ikke kunnet eller ikke villet gøre dette. Og i Aarhundreder har Sandhedens Aand, Talsmanden, sendt af Sandhedens Herre, været *afmægtig* overfor den katholske »Vanhelligelse af Jesu fuldbragte Offer«! Og i denne Vanhelligelse have de største Helgene levet hele deres Liv, og Gud har ikke forbarmet sig over dem, men først langt om længe ved sin Tjener *Luther* paany aabenbaret den sande Christendom...

Tro dette, hvo som kan! En saadan afmægtig Hellig Aand og en Frelser, hvis Indstiftelser ikke have mere guddommelig Modstandskraft, ere for os utænkelige, og Troen paa en saadan Gud forekommer os nærmest at være en *Blasfemi* og en *Fornægtelse af Jesu Christi Guddom*.

P. S. Nu nytter det ikke, at »Kristeligt Dagblad« begynder at snakke op om de »gode og ædle Katholiker«, der høre med til den »sande Kirke« osv. osv. Dette Standpunkt kan man kun hævde, naar man stiller sig ligegyldig til det Dogmatiske som til noget uvæsenligt, men »Kr. Dgbld.« angriber jo netop den katholske Kirke meget skarpt for dens dogmatiske »Vildfarelser«. Pastor Dyekjær bedes altsaa holde sig til det ovenfor fremsatte Dilemma: *enten* er den katholske Kirke den sande, *eller* Sandhedens Aand er svagere end Løgnen og Vildfarelsen.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 13

Søndagen den 26. Marts

1899

Et Besøg paa Wartburg.

Til Maud.

Vi havde opdaget i Hildesheim, Vennen og jeg, at Vejen til Nürnberg nemt lod sig lægge over Eisenach — Eisenach med Wartburg, hvor hun havde levet en stor Del af sit velsignelsesrige Liv, den kære hellige Elisabeth, hvis Minde faar hvert et ungt og christent Hjærte til at banke.

Vi kom til Eisenach i bidende koldt Frostvejr, og medens vi spadserede fra Banegaarden, talte vi om, hvor sært det var at besøge en By, hvor et Menneske havde levet, hvis Historie man kendte saa godt, som vi den hl. Elisabeths; man kunde næsten vente at træffe Folk, der havde kendt hende! Vejen gik gennem en smuk gammel Byport, forbi en dejlig Basilika, ud over Torvet, i hvis Midte der stod et Monument, en høj kraftig Mandsskikkelse, helt forgyldt i Aftensolen.

Jeg havde ganske glemt det, saa sært det end maa lyde, at Eisenach jo var blevet berømt som Fristed for en Mand, hvis hele Virken havde været Elisabeths lige modsat; Eisenach var Valfartsted for Folk, som kendte lidet eller intet til hende, og vi stod ikke nu foran et Monument rejst til hendes Ære, men foran ham, hvis Navn endnu den Dag i Dag formaar at sætte de stærkeste Lidenskaber i Bevægelse. .

Den næste Dag, en Søndag, var vi til Messe i en lille Kirke, bygget i gothisk Stil. Derefter gik vi op til Wartburg ad den stejle Vej, som Elisabeth daglig benyttede, naar hun bragte syge og fattige i Eisenach Hjælp og Trøst, ad hin Vej, hun sidste Gang gik, da hun en kold Vinter nat joges ud af sin retmæssige Bolig med sine tre smaa Børn.

Vejen førte os forbi hæslige moderne Villaer i jammerlig Renaissancestil, men snart ophørte Husene, og vor Vej gaar gennem skønne store Granskove. Alt som vi stiger, bliver Udsigten videre og skønnere; Eisenach ligger for vore Fødder; rundtom er andre Højder, røde af vissent Løv, her og der beklædte af dybtgrønne Graner.

Vejen op til Wartburg tog en Halvtimestid. Borgen ligger stor og imponerende paa Toppen af en betydelig Højde; den er paabegyndt i romansk Stil, fuldendt i gothisk. og er saaledes et ypperligt arkitektonisk Mindesmærke fra Middelalderen. Paa den nedladte Vindebro holder en preussisk Soldat Vagt Nat og Dag.

Vi gik ind gennem den meget lave Borgport, gennem en Forgaard med Bindingsværkshuse, ind i den egenlige Borggaard om det gamle landgrevelige Slot med sine romanske Søjlerader. Midt i Gaarden er en vældig Brønd, i det ene Hjørne et Vagttaarn, forbundet med Slottet ved svære Mure, fra hvis Tinder vi saae ud over det hele Thüringeland, halvt grønt af Graner, halvt hvidt af Sne.

Besøg i Slottets indre Rum kan kun ske med Fører; vi kom ind med et større Selskab muntre Tyskere. Alle, der har rejst i Tyskland, kender denne Type af halvdannede; man ved ikke, hvad man mest skal opholde sig ved, deres flade Vittigheder eller deres grænseløse Elskværdighed. Man førte os gennem det Galleri, Moritz v. Schwind har dekoreret med Scener af den h. Elisabeths Liv; Billederne ere ganske kønne, den Hellige er meget elskværdigt opfattet, men man savner ganske Begejstring, ja endog Fantasi, hvad man ellers netop berømmer hos M. v. Schwind. De fleste Katholiker kende rimeligvis Reproduktioner af Billederne bl. a. fra Montalemberts Bog. Elisabethsgalleriet fører ind i Kapellet, et gothisk Kapel bygget efter hendes Tid; der har han prædikeret, Slottets berømte Gæst!

Vi bese den berømte *Sängerlaube*, Salen, hvor Vædstriden, som Wagner har forherliget, skal have fundet Sted. Hører end selve Striden Legenden til, saa er det nok historisk,

at Wolfram von Eschenbach, Walter von der Vogelweide, Heinrich von Ofterdingen og mange andre af Tysklands store Skjalde har sunget i denne Hal. Den er vel restaureret, og Væggen prydes naturligtvis af et stort Billede, der forestiller Væddestriden.

Gennem andre, vel restaurerede Rum, til dels udmærket dekorerede af Moritz v. Schwind, fører man os til den egenlige Festsal, en saare skøn romansk Hal, med Gallerier, baarne af farvestraalende Søjler, og et rigt udskaaet Træloft i samme stærke Farver.

Til sidst føres vi ud af det landgrevelige Slot, ind i et af Forhusene, opad en stejl Trappe til det Rum, som blev beboet af *Junker Georg*, dengang han efter Rigsdagen i Worms, ramt af Bandstraalen, søgte hertil. Et fattigt udstyret Rum er det, med hvide Vægge; af de Møbler, som opbevares derinde, stamme nok kun Sengen og det berømte Arbejdsbord — som Englændere skære sig Relikvier af — fra hans Tid. Paa Væggen hænger et Billede af ham som Munk og ved Siden deraf Cranachs berømte Portræt af ham som Doktor. paa det ene en lille, ubetydelig Frater. paa det andet en svær, selvsikker Folkefører. Ved Siden af hænge Billeder af hans Forældre, et Par yderst interessante Portrætter, ligeledes af Vennen Lucas Cranach, hvem ogsaa et lille Billede af den kloge Melanchton skyldes. Den berømte Blækklat paa Væggen, er borte; man har skaaet den bort, Stykke for Stykke; hvor den sad, skrev jeg som Hundrede andre et Par Ord, Udtryk for den Følelse jeg var besjælet af!

Paa indstændig Opfordring viste Slotsfogeden os alene de Rum, den h. Elisabeth en Gang beboede; de vises i Almindelighed ikke, da de tjene Storhertugen til Beboelse, naar han opholder sig paa Wartburg. Det er to store hvælvede Kælderrum, hver med en Midtersøjle, ganske henrivende Rum, byggede i det 11te, 12te Aarhundrede. Det ene tjener Storhertugen til Spisestue, det er den Helliges Soverum; det andet, dér hvor hun arbejdede med sine Damer, bruges til Ry-

geværelse; begge Rum ere pragtfuldt udstyrede med alle Slags Antikviteter, Metalsager, Møbler, Tæpper og — Relikvier af den Hellige; i Hertugens Rygeværelse findes et Skab, der har tilhørt hende, flere smaa Skrin, muligen Relikvarier, et Stykke vævet Tøj, hun skal have forarbejdet, og endelig siges en vellukket Kiste at indeholde Bønnebøger, Linnedstykker og andet, der har tilhørt St. Elisabeth.

Da vi kom ud fra Wartburg sneede det. Alt var hvidt og rent, usmittet. Vi gik ned af Bjærget, Vennen og jeg, og vi talte om de to, som Wartburg havde huset — om hende, de næsten havde glemt, maaske helst gad glemme, og om ham, de mindedes med Glæde og Tak.

»Hvordan tror Du« sagde jeg »den Djævel saae ud, som Junker Georg søgte at ramme med sit Blækhus? Mon han var en fæl, behornet Bukkefod? Mon ikke snarere en ung og skøn Kvinde?« »Aah.« svarede Vennen leende, »var Junkeren saa bange for Kvinder?«

»Du misforstaar mig, kære, jeg mener, at den Djævel han saae, var en ung Kvinde med to Børn ved sin Side og ét paa Armen; og jeg tænker mig, at hun gik ned af Bjærget, bort fra Æren, bort fra sit rige Hjem, ja bort fra sit gode Navn — ned ad, ned ad i Dybet, til Fattigdom og Lidelse, til bitre Dage, til stor Nød.

»Saadan en Fristelse kunde han have haft!«

Vennen nikkede tavs til Svar, og tavse gik vi ned i Dalen til den lille By Eisenach.

Francesco.

Fader Heckers Disciple underkaste sig.

◊ Som Følge af Leo XIII's Fordømmelse af Amerikanismen har nu Fader Heckers Disciple, Medlemmerne af den af ham stiftede Orden *Paulisterne*, forsikret om deres

fuldstændige Underkastelse. Deres Superior, Pater Georges Deshon, har fra New York sendt Paven en Skrivelse, der er meget glædelig. Ganske vist forsøger *P. Deshon* et Øjeblik den Udvej, at »de Vildfarelser, den hellige Stol har fordømt, snarere findes i de Fortolkninger, man har givet af Heckers Meninger, end i disse selv,« men dette uholdbare Standpunkt opgives dog hurtigt. Et løseligt Gennemsyn af *P. Heckers* Biografi er jo tilstrækkeligt til at vise at de af Paven fordømte Sætninger *netop* ere udtalte af Hecker selv og ikke af hans Fortolkere.

Paulisternes Overhoved skriver derfor ogsaa følgende:

»Hvis der i Fader Heckers Lære eller i hans Biografi findes noget Punkt, som Deres Hellighed anser det for nødvendigt at korrigere, stemme vi af ganske Hjærte overens med den hl. Stols Mening, for det første fordi den romerske Kirke er Sandhedens Støtte og Grundvold, og dernæst fordi vort Samfunds Regler indeholde følgende Forskrift: »Vor Kongregation og alle dens Medlemmer skulle i Særdeleshed gøre sig bemærkede ved deres hurtige og glade Underkastelse under den hellige Kirke, under enhver lovlig etableret Myndighed i denne og ethvert af den sanktioneret Hierarki. Denne Lydighed bør, først og fremmest vises Jesu Christi Statholder, den hellige romerske Kirke og alle den apostoliske Stols Dekreter og Meninger, enten de angaa Læren eller Disciplinen.«

»En saadan Lydighed er saa dybt indgravet i vore Hjærter, at vi aldrig have tænkt paa at fjærne os fra den katholske Lære i dens Strængthed og Renhed. Men hvis vi, efter Deres Helligheds Mening, have haft en saadan Tendens eller have syntes at vise den, eller hvis vi, ved vor Handlemaade, har opmuntret den paa nogen Maade, saa modtage vi med et erkendtligt Hjærte Deres Helligheds faderlige Irettesættelse.

»Vort Samfunds Regler foreskrive os at knytte os paa det allernøjeste til den fuldkomne Orthodoxy, saaledes at vi ikke blot antage Kirkens dogmatiske Definitioner, men og-

saa dens Raad og Opfordringer, samt i alt, som angaar det aandelige Liv, de approberede Forfatteres Skrifter. Det er os ogsaa paabudt at fremme de Andagter, som Kirken beskytter og anbefaler. Reglerne indeholde tillige følgende Sætning: »Det er foreskrevet alle, ogsaa Præsterne, i den aandelige Ledelse at følge de Principer, som findes hos approberede Forfattere.« I dette som i alt erklære vi os derfor villige til at følge de Principer og Anvisninger, som ere givne i Deres Helligheds Brev. Vi erklære fuldstændig at underkaste os og at adlyde Deres Hellighed og den romerske Stol.

»Vi forpligte os fremdeles til, ikke at sælge og ikke at lade cirkulere noget Exemplar af »Fader Heckers Liv«, før denne Bog har gennemgaaet en fuldstændig Korrektion efter den Hellige Stols Forgodtbefindende.«

Brevet slutter med en Bøn om den apostoliske Velsignelse.

Som man ser, giver ogsaa Fader Deshon Sandheden Æren og siger, omend med nogle Omstændigheder, sit *Pater peccavi*. Af de i Amerikanismen implicerede fremragende Personer bliver saaledes Msgr. Ireland den eneste, som haardnakket toer sine Hænder i Uskyldighedens Vandfad, medens han om sin før beundrede Mester højtideligt erklærer: »jeg kender ikke det Menneske«.

Hadet til Kætteriet.

Af Fader Faber.

Kærligheden til Gud bringer mange nye Instinkter ind i Hjærtet. Himmelske og ædle som de ere, ligne de dog ikke, hvad Mennesker i Almindelighed kalde en finere Udvikling af Karakteren. De ere Jordens Væxter saa ulige, at de paa Jorden ikke kunne møde andet end Mistænksomhed, Misforstaaelse og Mishag. Det er ikke let at forsvare dem, thi denne Verdens Grundsætninger har Gang og Gyldighed

i Verden, medens Evangeliet ikke har nogen Gyldighed i den. Verden har derfor sin egen Maade at tage Sagen paa. Den taler os til Taushed. Den drager os for Domstole, hvor vor Domfældelse paa Forhaand er givet. Den beraaber sig paa Grundsætninger, der ere selvfølgelige for de fleste Mennesker, men ere Kætterier for os. Tilhørerne holde derfor med Verden mod os. Vi ere Fremmede og maa finde os i alt, hvad deraf følger. Naar man misforstaar os, er det ikke mer end rimeligt, thi vi ere udenfor vort Fædreland. Vi ere kun til at le ad. Først i Himlen ville vi blive forstaaede. Ve over hine fremkommelige Christne, som Verden forstaar og finder sig i, fordi den ser, at de ere oplagte til at gaa paa Akkord!

Kærligheden til Sjæle er et af hine Instinkter, som Kærligheden til Jesus bringer ind i vore Hjærter. For Verden er det kun Proselytmageri, Lyst til at vinde nye Tilhængere for sit eget Parti. Men hvor apostolisk Kærligheden til Sjæle end er, er den dog altid underordnet Kærligheden til Jesus. Vi elske Sjæle for Jesu Skyld, ikke Jesus for Sjælens Skyld. Og saaledes er der Øjeblikke, hvor vi gaa over fra dette Instinkt til et andet, idet Nidkærheden til Sjæle viger for Hadet til Kætteriet.

Denne Følelse er Verden ganske særlig imod. Saa modsat er den Verdens Aand, at selv i gode, troende Hjærter rejser hver Rest af Verdslighed sig og griber til Vaaben mod dette Had til Kætteriet. Mangen Konvertit, i hvis Sjæl Gud vilde have gjort store Ting, gaar i sin Grav som en forfejlet Christen, fordi han ikke vilde hade Kætteriet. Det Hjærte, som føler den ringeste Uvilje mod at hade Kætteriet, er endnu ikke helt omvendt. Gud er endnu langt fra at herske over det med absolut Myndighed. Den højere Helighedens Stier ere alle spærrede for det. I Verdens Øjne og i verdslige Christnes Øjne er dette Had til Kætteriet overdrevent, bittert, stridende mod Klogskab og Maadehold, uforstandigt, bigot, intolerant, snæversynet, dumt og umoralsk. Hvad kunne vi sige for at forsvare det? Intet, som Verden

vil kunne fatte. Vi gøre derfor bedst i, helt at tie stille. Hvis vi forstaa Gud, og Han forstaar os, saa er det ikke særlig haardt at gaa mistænkt, misforstaaet og upopulær gennem Livet. Alle rare, skikkelige Folk ville tage Verdens Parti og fordømme os; thi der falder et vist Skær af Mildhed over den frygtsomme Godmodighed, som imidlertid er saare langt fra Gud, og hvis Barmhjærtighed vender sig mest mod dem, der elske Gud mindst, men dømmer haardt og strængt om dem, der elske Gud højt. Der gives Omvendelser, hvor tre Fjerdedele af Hjærtet blive udenfor Kirken, og kun en Fjerdedel træder ind, men Kætteriet kan kun hades af et *helt* Hjærte.

Selv om alt dette er tungt, maa det dog bæres. Det Menneske kan næppe have sine Sansers fulde Brug, som vil bevise Verden, Guds Fjende, at et oprigtigt katholsk Had til Kætteriet er en moralsk Sjælstilstand. Man kunde ligesaa godt prøve at give en Blindfødt Begreb om Farverne. Den guddommelige Kærlighed indeslutter os i en Ring af Bevæggrunde og Principer, der ikke blot ere andre end Verdens, men staa i ligefrem Modstrid med dem. Fra et versligt Synspunkt ere Maanens Kratere lettere at forstaa end en Christens overnaturlige Instinkter.*)

*) Faber: *The foot of the Cross*, pp. 299—301. — Katholiker lægge øjeblikkelig Mærke til, at der her tales om *Kætteriet*, ikke om *Kætteerne*. Enhver, der er sig bevidst, hvad den katholske Kirke skænker sine Troende gennem sine Sakramenter, i den hellige Messe, ved sine Andagtsøvelser, gennem hele sin Lære og alt sit Liv, vil ogsaa fatte, hvilket *aandeligt Rov*, der ved ethvert Kætteri forøves mod Menneskeheden. Præstevielsens Kæde rives voldsomt isønder, ingen Messe fejres mere, næsten ingen retmæssige Sakramenter uddeles længer; Daabens Naade alene og en vilkaarlig Brug af den hellige Skrift maa gøre hele det Arbejde til Sjælens Retfærdiggørelse og Helliggørelse, som Gud har paalagt sin Kirke med alle dens forskellige Organer. Allerede David siger: »I, som elske Herren, bør hade det Onde!« Skulde vi da ikke afsky og hade det største af alle Onder: Adskillelsen fra den af Gud selv stiftede katholske Kirke?

(Kath. Red.)

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 14

Søndagen den 2. April.

1899

Beviser for Guds Tilværelse.

I den katholske Akademikerforening A. C. holdt højærv. Pater *Breitung* d. 21de i forrige Maaned et interessant Foredrag om ovennævnte Æmne. Med Talerens Tilladelse meddeles her et desværre saare ufuldkomment Referat.

En moderne Filosofi paastaar gjerne at siden Kant er det forbi med at bevise Guds Existens. Med Kants saakaldte »Gendrivelse« af Beviserne for Guds Existens, særlig det kosmologiske Bevis, forholder det sig imidlertid saaledes, at Kant kun har faaet denne Gendrivelse i Stand ved at gøre sig skyldig i en *petitio principii*. For at modbevise det kosmologiske Bevis definerer Kant nemlig Begrebet Aarsag som: noget, der virker med Nødvendighed og er frembragt af noget andet. Ved denne Definition af Aarsagsbegrebet udelukkes unægtelig Gud fra at være Aarsag (hvilket ogsaa er Kants Mening); men dette er kun bleven muligt ved i Definitionen at *forudsætte*, hvad der skulde *bevises* — at nemlig Gud ikke kan være Aarsag til Verden.

Ville vi nu sige, hvad vi forstaa ved Beviserne for Guds Existens, saa maa vi først sige, hvad vi forstaa ved Guds Existens — Gud er *ens a se, ens necessarium*, det Væsen, til hvis Væsenhed det hører at være til. Derfor sagde Gud til Moses: Jeg er *den, som er* (Jehova).

Det metafysiske Bevis for Guds Existens lyder nu saaledes: Hvis noget overhovedet eksisterer, eksisterer ogsaa et *ens a se*. Mere populært: Der eksisterer f. Ex. i os en Aand. Men denne Aand kunde ikke eksistere, uden der eksisterede et *nødvendigt* Væsen c : Gud. Logisk fremsat ser dette Bevis saaledes ud:

I. *Vi have en immateriel Aand*

A. paa Grund af vore *simple Begreber*. Ved simple Begreber eller usammensatte Ideer forstaa vi saadanne Begreber som f. Ex. *Noget, Et, hel* osv. Disse Ideer ere fuldkommen usammensatte. Jeg kan ikke tænke dem halve.

Lad os f. Ex. tage: *Noget*. Denne Ide er den simpleste, jeg kan tænke. Et halvt *Noget* er allerede *Noget*.

Jeg slutter nu, at hvad der er *usammensat*, hvad der er *uden Delc*, det kan ikke stamme fra Materien. Hvorsomhelst nemlig Materien virker, virker den med sine Dele. Derfor maa enhver materiel Virkning kunne deles -- be regnes, tælles, maales, vejes. Det er karakteristisk for enhver materiel Virkning, at den er delelig. Altsaa kan et udeleligt Resultat umulig være Virkning af en materiel Aarsag.

Selv et Atom er kun udeleligt for de os bekendte fysiske Kræfter. I Virkeligheden har ogsaa Atomet sin højre og venstre Side, sine Dele. Lad os nu antage, at et Atom i min Hjerne frembragte en Ide. Gjorde Atomet dette med flere af sine Dele, maatte Ideen (f. Ex. Ideen *Noget*) være sammensat. Virkede Atomet kun med en af sine Dele, saa maatte hin Del dog være delbar, og Virkningen maatte følgelig have den samme Egenskab.

B. Vi have en immateriel Aand *paa Grund af vore Domme*. Lad os f. Ex. tænke os, at vi udtale Dommen: »Træet er højt.« Jeg udsiger her, at Begrebet *højt* findes som Prædikat til den ved *Træ* betegnede Genstand. En saadan Dom indeholder en *Sammenligning* mellem Dommens to Led, Subjekt og Prædikat; altsaa maa begge disse Begreber erindres *samtidigt*. Men en Erindring om og Sammenligning af to Begreber kan kun finde Sted i et Væsen, som er *ét*. Hvad en anden erindrer, kan jeg ikke bruge til en Sammenligning! Den *samme* Person maa erindre begge de to Ting, som skulle sammenlignes.

Hvis nu vort Tænkeprincip havde Dele — *a, b, c* etc. — og f. Ex. *a* erkendte det ene Led i Dommen og *b* det andet, saa kunde der ingen Sammenligning finde Sted, alt-

saa ikke komme nogen Dom i Stand. Hvis man nu tænkte sig, at Dommen udgik fra én og samme Del af Tænkeprincippet, saa maatte denne Del dog atter være delelig, og Argumentationen gentager sig da. Med andre Ord: et Tænkeprincip kan ikke operere med Dele; kun, naar det ikke blot er *uden Dele*, men ogsaa *udeleligt*, er det i Stand til at sammenfatte sine egne Erkendelser og udtale en Dom. Det Tænkende i Mennesket er altsaa ét, ikke delt; det er altsaa *ikke materielt*.

Hermed have vi bevist, at *der i os er en immateriel Aand*.

II. *Hvoraf kommer nu denne Aand?*

Af noget materielt kan den ikke komme, thi da maatte den have Dele. Materien kan kun frembringe noget, enten ved at dele sig eller ved en Virkning af sine Dele. Men i begge Tilfælde vilde Resultatet være sammensat. Altsaa kan Aanden *kun komme fra en Aand*. Dette kan nu tænkes muligt paa to Maader: enten som *Del* af en Aand eller *frembragt* af en Aand. Det første er umuligt, thi en Aand har ingen Dele; hermed er Pantheismen modbevist. Altsaa kan vor Aand kun være frembragt af en anden Aand *o: skabt*. Her have vi altsaa *Skaberens*.

Guds Existens kan nu ogsaa bevises deraf, at der her i Verden findes mange aabenbart frembragte Ting, Ting, som ikke altid have været til. Frembringeren af disse Ting er nu *enten* selv frembragt *eller* eksisterer ved sig selv. Vi faa saaledes en Række af frembringende Væsner, der atter selv ere frembragte, men som tilsidst fører tilbage til et frembringende, men ikke frembragt Væsen — Gud.

Mod dette Argument ere tre Indvendinger mulige:

I. Hin Række kunde være begyndt med en Frembringer, der atter var frembragt af intet.

II. Rækken indeholder flere Væsner, som indbyrdes frembringe hinanden.

III. Rækken er uendelig, evig.

Hertil svare vi:

ad I: Hvis den første Aarsag skulde være frembragt af intet, vilde *intet* altsaa blive Aarsag til *noget*. Men Virkningen vilde da komme til at indeholde mere end Aarsagen, hvilket er umuligt.

ad II: Man maatte i saa Tilfælde antage, at et Væsen A kunde frembringe et andet Væsen B førend det endnu selv var til. Men det er kun Æventyret om Münchhausen, der trækker sig selv op af Sumpen ved Haarene.

ad III: Vi have en Kæde af Ringe — A, B, C, D — og den sidste Ring, D, bæres af et Søm. Nu paastaas det, at naar Ringenes Antal i denne Kæde bliver *uendeligt* — saa hænger Kæden af sig selv, uden noget Søm! I en saadan Kæde vilde hver af Ringene intet have at støtte sig til uden en anden Ring, der ligesom den selv var i faldende Bevægelse, og Resultatet heraf vilde kun blive en *faldende Kæde*.

Et andet Modbevis gaar ud paa at lade det sidste Led i Kredsløbet frembringe det første $\therefore$ forbinde Ringen D med Ringen A. En saadan Kæde, erklærer man, skulde ikke behøve noget Søm at hænge paa!

Der finder imidlertid her en Forvexling Sted. Lad os tage en Kæde, der er en Meter lang. Den enkelte Ring i Kæden kan ikke spænde om en Meter, men hele Kæden kan det. Her benægte vi altsaa med Rette om den enkelte Ring, hvad vi paastaa om hele Kæden. Men Tyngde har den enkelte Ring lige saa vel som hele Kæden, og det vilde derfor være urigtigt at sige: Forbind Ringen D med Ringen A, saa virker Tyngdekraften ikke mere paa dem!

Samme Forvexling gør Evolutionsfilosofferne sig skyldige i. Meget kan ganske vist være rigtigt om en Helhed, som ikke er rigtigt om dens enkelte Dele. Men saafremt et enkelt frembragt Væsen ikke er i Stand til at eksistere *af sig selv*, saa vil heller ikke en nok saa lang Række af saadanne Væsner være i Stand dertil. Fordi Rækkens Længde bliver uendelig, forandres der intet i de enkelte Leds indre Uselvstændighed og Afhængighed (*Kontingens*).

Aarsagen til de frembragte og afhængige Ting i Verden maa da være et ikke frembragt, ikke afhængigt Væsen. Aarsagen til de *ikke nødvendige* Ting maa være *et nødvendigt Væsen*. Et saadant maa altsaa existere.

Et kontingent Væsen har ikke i sin Væsenhed Grunden til sin Existens; det kan existere, og det kan ikke existere; det indeholder ikke i sit Væsen noget, der begrundes, at det er til.

Det ikke nødvendige Væsen (A) er indifferent overfor Spørgsmaalet: Existens eller Ikke- Existens, forholder sig ligegyldigt dertil. Det maa altsaa af noget andet bestemmes dertil $\circ$: frembringes. Dette andet (B) er nu enten nødvendigt eller ikke nødvendigt. Er B selv ikke nødvendigt, saa er det heller ikke den tilstrækkelige Aarsag til A's Existens.

Beviset herfor lyder saaledes:

Naar B skal frembringe A, maa det ske ved en eller anden Virkekraft. Men uden Existens, ingen Virkekraft. Har B altsaa ikke i sig hele Grunden til *sin* Existens, har det heller ikke i sig hele Grunden til A's Existens. Altsaa maa Frembringeren B *ved et nødvendigt Væsen kompletteres til at blive den tilstrækkelige Aarsag til A*. Men dette nødvendige Væsen er Gud, *ens necessarium*.

Lad os gøre dette klart ved et Exempel.

En Mand (A), som ikke ejer det nødvendige til Livets Ophold, beslutter at bygge et Hus. Da han ingen Midler har, laaner han hos sin Ven B. Denne ejer imidlertid heller intet, men laaner atter hos C. Denne er ligesaa uformuende og gaar til den ligesaa fattige D. Denne laaner atter . . . og saaledes bliver man stadig ved, *indtil Gælden er dækket!*

Dette er nøjagtigt Atheisternes Tankegang. Huset, som ikke kunde bygges med én Mands Pengemangel, skal kunne opføres ved Hjælp af et uendelig stort Antal Deficiter. Gør Deficiternes Sum uendelig, saa skal det nok gaa!

Intet *enkelt* frembragt Væsen kan existere ved sig selv.

Skal det saa være mere forstaaeligt, at et *uendeligt* Antal saadanne kontingente Væsner existere uden noget nødvendigt Væsen, som er *ratio sufficiens* til dem alle, fordi det har sin Existens i sig selv?

Fattige Klostre i Italien.

Bønnens Apostolats Intention for April.

(Efter *The Messenger of the S. Heart.*)

Bet af de tusind Beviser for, at den antichristelige Aand i visse moderne Regeringssystemer har nedværdiget og forraaet Statsmændene, er den Behandling, som de lade forsvarsløse Nonner og Søstre vederfares.

Den christne Riddertid er længst forbi, men den christne Ridderlighed er endnu en Lov for Christenheden, og til Tidernes Ende vil sand Ridderlighed altid leve i sande Christnes Hjærter.

Men hvor Christendommen er død og ikke længer besjæler Menneskenes Tanker, Følelser og Gærninger, eller — endnu mere — hvor Christendommen hades, der er Ridderligheden ganske død. Alt Ædelmod, alt Højsind, alle fine Tanker ere der døde, og barbarisk Raahed er traadt i Ridderlighedens Sted — en Raahed, der er mere styg og afskyelig end de nøgne Vildes, fordi den forklæder sig i den materielle Civilisations og det saakaldte Fremskridts Klædebon.

Tusind Beviser paa denne Forraaelse kunde fremføres, men det ene, som nu forelægges os af Fangen i Vatikanet, bør tale højt til den ridderlige Aand, der endnu lever i os, fordi vi ere Christne. Vi anmodes om at hjælpe og bede for Kvindeklostrene i Italien, som siden 1870 ere blevne berøvede deres Ejendom af den italienske Regering. I Løbet af de sidste 28 Aar har denne Røverregering bortauktioneret den største Del af den Ejendom, som tilhørte Kvinder, der førte et kontemplativt Liv, og den eneste Erstatning, Regeringen byder, er en mager Pension til de Nonner, der allerede havde

aflagt Profes i 1870. Saa meget som muligt forbydes det dem at modtage Novicer, og ihvert Fald maa Novicerne ikke bringe nogen »Medgift« til Klosteret. De Rekrutter, det lykkes hine Nonnesamfund at gøre, maa de ernære ved Hjælp af de før 1870 indskrevne Søstres Pension, og Tallet paa disse Søstre bliver naturligvis mindre og mindre Aar for Aar. Saa Følge heraf findes der i Italien Klostre, hvor 30 eller 35 Mennesker maa leve af en Pension paa *knap 3 Kroner om Dagen*.

Røverregeringen, der haabede at kunne sulte Nonnerne ud af deres Klostre, har imidlertid indtil denne Dag set sig krydset i sine Planer af hine svage Kvinders Heltemod og de Troendes Godgørenhed. Leo XIII kalder hine stakkels Ofre »Kirkens Blomster«, og han anstrænger sig af al Magt for at komme dem til Hjælp. Han har anmodet Redaktøren af *Civiltà cattolica* at organisere en Hjælpekomité for i det mindste at fri dem fra at sulte ihjæl. Men Nøden varer og voxer og vil stadig voxe, med mindre det klosterlige Liv i Italien helt skal udslukkes; thi Klostrene tør naturligvis ikke modtage Novicer, som de intet Haab har om at kunne ernære.

Lad derfor den moderne Verdens christne Ridderskab rykke frem til Undsætning for de Svage og Forsvarsløse, der lide for Christi Skyld! Men vore Vaaben ere ikke længer kødelige, som i gamle Dage, men de er Bønner og milde Gaver.

Bøn.

O Jesus, ved Mariae reneste Hjærte ofrer jeg Dig denne Dags Bønner, Arbejde og Lidelser for alle Dit guddommelige Hjærtes Hensigter i den hellige Messe.

Især ofrer jeg dem for de forfulgte Klostre i Italien, at deres Fattigdom og Afsavn ikke maa udslukke deres Liv. Amen.

Ifølge *The Messenger* vil Intentionen for Maj blive: Jeanne d'Arcs Saligprisning.

EN KURV MED BRUDSTYKKER.

Abbé Klein i Paris har som Svar paa sin redbonne Underkastelse modtaget den hellige Faders særlige Velsignelse gennem en Skrivelse fra Kardinal Rampolla til Kardinal-Ærkebiskoppen af Paris. Det hedder heri:

»Hans Hellighed har vist sig særdeles glad over de Følelser, som Oversætteren af *Fader Heckers Liv* har lagt for Dagen, og over hans fuldstændige Tilslutning til det pavelige Brev . . . Hans Hellighed har paalagt mig at meddele Deres Eminence dette og beder Dem igen underrette Abbé Klein derom. Den hellige Fader sender ham en ganske særlig Velsignelse som Anerkendelse af hans redbonne Underkastelse under den højeste Autoritets Afgørelse.»

Luis Colomas »Bagateller«. En Ven af »Katholiken« har forespurgt, om det ikke var Meningen at bringe nogen Anmeldelse af den nylig paa Dansk oversatte Roman af den spanske Jesuit Coloma. Jo, det er netop Meningen at anmelde og paa det varmeste at anbefale denne ganske *fortræffelige* Bog, men der har hidtil hverken været Tid eller Plads til det. Inden altfor længe vil forhaabenlig begge Dele findes.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i katholsk Aand.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5½—6½.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 15

Søndagen den 9. April.

1899

Léon Bloys sidste Bog.

En store franske Skribent Léon Bloy, — Frankrigs betydeligste Prosaist i vor Tid — af hvis Værk *La femme pauvre* »Katholiken« ifjor har oversat nogle Sider, opholder sig her i Danmark. Allerede i flere Maaneder har Bloy boet ovre i Kolding sammen med sin Hustru (som bekendt en Datter af Dantes Oversætter Chr. K. F. Molbech) og deres to Døtre — de eneste Børn, som har overlevet de Trængsler og den dybe Fattigdom, der allerede i mange Aar har været Bloys Lod. To andre Børn, to Sønner, har Døden ført til hint Paradis, som Fiesole har malet paa sit Dommedagsbillede, hvor Engle i skinnende Klæder danse Haand i Haand over Enge, hvis Blomster aldrig dø. To Gange har Léon Bloy maattet se et elsket Barn udaande i sine Arme, fordi hans enestaaende og uforlignelige Talent ikke var i Stand til at skaffe de to Sous om Dagen, som den Mælk, der var nødvendig til hans Barns Ernæring, kostede.

Og Grunden til denne Fattigdom, denne Nød, disse Lidelser? Den er én — og kun én — Bloys absolute *Katholicisme*.

Man indvende ikke strax, at andre franske Forfattere, f. Ex. Huysmans og Coppée, ved deres Omvendelse til den katolske Kirke netop have vakt stor og sympathisk Opsigt. Konversioner er — saa mærkeligt det end lyder — aldrig Verden saa meget imod som det, at en Mand fra sin første Tid af urokkelig vandrer i den samme Tro. Konvertiten er altid *interessant*; det er den fødte Katholik ikke. Konvertiten har før haft Verdens Meninger; nu har han ganske vist

Kirkens, men det er altid tilladt at haabe paa, at han atter kan vende tilbage til sine første Anskuelser. Han har skiftet Mening én Gang; han kan skifte én Gang til. Derfor vedbliver Verden at stille sig overbærende til Konvertiten; man betragter ham ganske vist som en fortabt Søn, men man tænker stadig velvilligt paa ham, og vender han én Gang tilbage, vil man slagte Fedekalven for ham og erklære: »Det tænkte vi nok! Det kunde ikke i Længden tilfredsstille en fribaaren Aand at gaa i Roms Lænker!«

Derfor altsaa viser Verden Overbærenhed mod Konvertiten. Man betragter ham som én, der er ramt af en svær Sygdom, men om hvis Helbredelse der dog er grundet Haab.

Katholiken derimod er *født med Sygdommen*; den vanærende Spedalskhed, som Troen er i Verdens Øjne, er hos ham konstitutionel, nedarvet, uudryddelig og uhelbredelig. Overfor ham findes ingen Medlidenhed, gives ingen »Forstaaelse« eller Overbærenhed. Her gælder kun Voltaires Feltraab: *Ecrasez l'infâme!*, eller som Farisæerne og de Skriftkloge udtrykte den samme Tanke 1700 Aar før Voltaire: *Korsfæst! Korsfæst!*

»Knus Kirken! Undertryk Katholikerne! Slaa Christus ihjæl!« det var og er Verdens Universalmiddel mod Troen, den store hygieiniske og præventive Foranstaltning mod Christendommens Smitte. Allerede Jøderne og Cæsarerne brugte dette Middel, og siden den franske Terrorisme har alle moderne Jøder og Hedninger med Iver tilraadet og anvendt det.

Derfor er den fødte Katholik paa Forhaand umulig i den moderne, helt igennem verdslige Literatur. Ernest Hello levede af denne Grund i den yderste Tarvelighed, og den Dag i Dag maa Léon Bloy existere i den dybeste Nød.

Thi (som Octave Mirbeau har skrevet i en Artikel om *La femme pauvre*) »Leon Bloy hører ikke hjemme i vor Tid. Han er landflygtig i dette Aarhundrede, der lukker sine

Øren for de gamle Profeters flammende Ord og de gamle Munkes Forbandelser, hjemløs i denne Verden, som ler ad det Hinsides som ad en Narrestreg. Jeg forestiller mig ham ofte skridende gennem Ørknerne som en Johannes Døber med Munden fuld af Veraab eller som en Munk, der udslynger Bandstraaler fra en Prædikestol i en af Middelalderens Kirker.«

Léon Bloys Skæbne er derfor (som den samme Forfatter skriver) »virkelig enestaaende i Literaturen. Vi se en Mand af sjælden stilistisk Begavelse, den pragtfuldste Skribent i vor Tid, hvis Bøger ofte eje en Skjønhed, der kan lignedes med Bibelens. Søg hverken hos Chateaubriand eller hos Barbey d'Aurévilly eller hos Flaubert eller hos Villiers de l'Isle-Adam en bedre bygget Prosa, et rigere formet og finere udført Sprog. . . . Og mellem de Tusinder og atter Tusinder af Skriblere, hvis Arbejder belemre Forlæggernes Hylde og Bourgeoisiets Bogskabe, er Léon Bloy maaske den eneste — læg Mærke til, at jeg siger *den eneste* — for hvem det er umuligt at leve af sin Pen. Ikke blot kan han ikke leve af den, men det er et Under, at han ikke er død af den. . . .

»Jeg véd meget godt, at der gives dem, som ville sige, at Leon Bloy selv har skabt sig det Liv, han lever. Han har med sine egne Hænder beredt sig sin Elendighed ved sin Stolthed, sin Yderlighed, sin Udryddelseslyst. . . . Men Martyrernes største Glæde er at have Ry for at være Bødler, og dette er lykkedes Léon Bloy.«

Om dette Liv og denne Skæbne, som Mirbeau i den ovenfor citerede Artikel har antydet, handle mere eller mindre Bloys Bøger: *Den Fortvivlede*, *Den fattige Kvinde*, og nu sidst det mærkelige Værk, som hedder *Den utaknemlige Tigger* (Le Mendiant ingrat), og som er udkommet hos Deman i Brüssel.

Le Mendiant ingrat indledes med følgende Forord, som giver den bedste Forestilling om Bogens Indhold:

Mendicus sum et pauper.

Ps. XXXIX.

Ve den, der aldrig har tigget!

Der er intet større end at tigge.

Gud tigger. Englene tigge. Kongerne, Profeterne og de Hellige tigge.

De Døde tigge.

Alt, som hører Herligheden og Lyset til, tigger.

Hvorfor skulde jeg ikke være stolt af at have været en Tigger, og især en »utaknemlig« . . . . ?

Den første og den frygteligste Del af mit Liv har jeg fortalt i »Den Fortvivlede«.

I denne Bog rummes de sidste fire Aar, som kunne synes mørke nok.

Jeg har troet at gøre Ret i at offentliggøre nogle af de Tanker, som min Straf Dag for Dag har indgydt mig.

Alene fra et literaturhistorisk Synspunkt er det ikke unyttigt, at det bliver bekendt, paa hvad Maade de Besejrede fra 1870 har behandlet en Forfatter, der var for stolt til at ville prostituere sig.

Grand Montrouge, St. Lazarus' Fest, 1895.

Denne forunderlige Bog bestaar altsaa af Dagbogsop-
tegnelser, der gaa fra Februar 1892 til August 1897. Det
er for en Del den samme Periode af Bloys Liv, som —
mere arrangeret efter en Romans Behov — er skildret i
Den fattige Kvinde. Her faar man imidlertid fra Dag
til Dag et Irblik i, »hvor forfærdende den Mands Stilling
er, som er uden Formue, fattig blandt de fattige, fyldt ind-
til Fortvivlelse af Trangen til fuldkommen Retfærdighed, li-
gesaa ude af Stand til Resignation som til Beregning, og
Ansigt til Ansigt med et Samfund af Slyngler og Giftmor-
dere, imod hvilke han med uimodstaaelig Magt føler sig
kaldet til at opløfte sin Røst og forkynde Gud.« (*Le Men-
diant*, p. 103).

Fra Dag til Dag følger man denne Pilgrim, der hver-
ken ejer Stav eller Taske, Bælte eller Sko, og som næppe
nok har det, hvortil han kan hælde sit Hoved, paa hans
utrættelige Vandring gennem de parisiske Menneskeørkner.
»Herre Jesus«, hedder det foran Afsnittet 1892, »forbarm
Dig over de fattige Lamper, der brænde for Dit lidende Aasyn.«

Og hele denne Bog er den vidunderlige Legende om en saadan fattig Lampe, der hvert Øjeblik truer med at slukkes af Mangel paa Næring, men hvortil Himlens Engle bringe ny Olie i den ellefte Time, ligesom de bragte den hellige Salve fra Himlen til Chlodevig af Frankens Kroning.

Det Liv, som Bloy og hans Nærmeste føre, er saa frygteligt, at han f. Ex. er i Stand til at fortælle om en Pinsefest, hvor der af de bedste Grunde blev fastet strængere i hans Hus end paa nogen Langfredag. Gang efter Gang vender Ordene: »den sidste Hvid, vi eje,« »det sidste Pengestykke« tilbage, og Gang efter Gang reddes denne store Skribent og hans Nærmeste kun fra at sulte ihjæl ved en Vens Almisser eller ved en anonym Pengesending fra en Beundrer.

Kun en kort Tid i hele denne Periode er der Tale om regelmæssigt og indbringende Arbejde — det er den Tid, da Bloy i det ikke videre renlige Blad *Gil Blas* skriver en Række, senere som Bog udgivne Artikler. Det begynder virkelig at lysne paa hans Himmel — skønt Arbejdet ved et saadant Organ og alt, hvad det fører med sig af Omgang, Samtaler, Haandtryk osv. ikke kan behage ham synderligt. Da faar han efter én af sine Artikler en Udfordring fra en Mand, der har følt sig fornærmet, og maa som Katholik *afslaa* at duellere. Som bekendt ere de franske Dueller væsenlig en Formalitet. Alligevel mener Bloys Redaktør sig nødt til at afskedige en Medarbejder, der ikke vil »yde Ærens Love Fyldest«. Og hermed er denne Stilling — den eneste, der i mange Aar har tilbudt sig — forspildt. Men, skriver Bloy i sin Dagbog, »det var altsaa nødvendigt for min arme Sjæls Frelse, at jeg mistede et saa smudsig Levebrød.«

Fra nu af er det den fuldstændige Armod. Bloy arbejder, læser, tænker, skriver uafbrudt, men hans Bøger blive kun langsomt til, *voxc* som Korallrevene og fordre ligesom disse ganske særlige Betingelser for at trives.

Midt i sin dybe Nød formaar han imidlertid at skrive

Ord saa skønne som disse i et Brev til en Ven, Maleren Henry de Groux (*Le Mendiant*, p. 376):

»*Alt, som hænder, er tilbedelsesværdigt.* Jeg hævder dette med hele den Autoritet, som min Elendighed giver, hvilken er fuldkommen, ligesom Gud er fuldkommen, og følgelig ogsaa er tilbedelsesværdig. Vi kunne beklage os nok saa meget, vi ville dog aldrig formaa at fremføre en virkelig Indvending mod Forsynet. Hvis vi mangle Penge, saa er det, fordi Penge vilde være skadelige for os, og den Dag, da dette Metal har ophørt at være en Lejlighed til Fare for os, ville vi sikkert blive overvældede dermed.

»At tro dette, at se dette er det eneste Middel til ikke at synke ned under Dyrenes Standpunkt. Hvis du har en daarlig Fod, min kjære Henry, saa er det, fordi det netop nu vilde være skadeligt for dig at kunne gaa, og naar jeg sammen med min Hustru og mit Barn endnu nogen Tid er nødt til at blive i den diaboliske Hule, vi bebo, saa er det utvivlsomt, fordi den rene Luft og Blomsterduften vilde være mindre gavnlige for os end den Stank, vi indaande her...

»Du véd, hvorledes Job taler om Jorden: *et mørkt Land, dækket af Dødens Skygge; Elendighedens og Mørkets Land, hvor Dødens Skygge dvæler, og ingen Orden, men evig Rædsel boer.* (Job X, 21, 22.) Og dette er netop den faldne Slægts Bolig, de Ulydiges Telt, det, som man er bleven enig om at kalde Jordkloden. Det vilde derfor — saaledes lære disse ufejlbare Ord os — være Dumhed eller Ondskab at anse dette Sted, som Kirken kalder en »Taarernes Dal«, for et lyst og behageligt Opholdssted. Salige ere de Fattige, salige de Sagtmodige, salige de, som græde, og de, som hungre efter Retfærdighed, salige ogsaa de, som ere barmhjærtige, de, hvis Hjærte er rent, og de, som ere fredsommelige. Salige endeligt de, som lide Forfølgelse. Ja, ganske vist! Ser du ikke, at alle disse Udvalgte ere vidunderlig godt i Stand til at tyde Texten hos Job, og at det altid er en Begyndelse paa Paradiset at ane blot et Glimt af *Guds Ord.*«

Saadanne Sider findes der mange af hos Bloy og ikke mindst i hans sidste Bog. Foruden ved deres Skønhed faa de Vægt ved den forfærdende Sandhed, som ligger bag dem, og ud af hvilken de ere talte. De ere ikke poetiske Stueblomster, fremdrevne i en velplejet Forfatters elegante Arbejds-værelse, men de voxte vildt og frodigt frem af en Jordbund, der er gennemtrukken af Arbejdets Sved og mættet med den christne Lidelses Blod og Taarer.

Léon Bloy vil rimeligvis ikke finde større Publikum til sin nye Bog end til de tidligere. Ingen af dem vil opleve de mange Oplag, som Huysmans' Konversionsromaner kunne glæde sig ved. Dertil høre de altfor meget hjemme i en Antid, hvorefter Bloys Ord — »alle Mennesker vare Børn, og jo stærkere Menneskene vare, des mere gjorde de sig smaa Børn lig.« (*Le Mendiant*, p. 204).

Medens derimod (*ibid.* p. 269) »de moderne Mennesker, som næsten alle ere Slaver af Djævelen, have et usvigeligt Instinkt for alt, der er godt, og energisk vise det fra sig. De afsky Sandheden, ligesom de afsky Saligheden.«

Johannes J.

Paaskemandag 1899.

Den hl. Hildegard og Reformationen.

Det »Kristelige Dagblad« har flere Gange i de sidste Maa-
Det neder indeholdt smukke og sympatiske Levnetsbeskrivelser af katholske Helgene, særlig fra Oldkirken. D. 28 Februar havde Bladet endog vovet sig saa langt ind i »Middelalderens gruelige papistiske Mørke«, at det havde faaet Øje paa den hellige *Hildegard*, hvem disse Artiklers Forfatter, Pastor *Grove-Rasmussen*, viede en overraskende smuk og forstaaende Omtale. Den store Benediktinerinde skildres i sin hele historiske Betydning; hendes Kloster paa Ruprechtsberg kaldes »en Stad paa Bjærget«, og selv benævnes hun »et af Middelalderens skinnende og brændende Lys«, og et

af »Herrens Vidner«, »hvis Nidkærhed for Herrens Hus næppe er bleven overgaaet af Nogen.«

Ogsaa St. Hildegards Skrifter omtales med Anerkendelse, og der findes i hele Artiklen ikke et eneste Ord om »Paveløgn og Munkedrømme.«

Alt dette er godt og anerkendelsesværdigt. Blot maa det nu befrygtes, at St. Hildegard af »Kr. Dgbl.« ved given Lejlighed forsøges indlemmet i den nyopfundne »hellige almindelige protestantiske Kirke«. Forskellen mellem en katolsk Reformator, som i Ærefrygt for Kirken søger at udrense det Slette, der ved menneskelig Svaghed har indsneget sig, og en protestantisk Sektstifter, der i oprørske Selvherlighed bryder ud af Kirken og bespøtter og bekæmper den, er jo ikke altid Protestanterne lige klar.

Imidlertid er det saa heldigt, at den hl. Hildegard, i sine af »Kr. Dgbl.« roste og anbefalede Skrifter, selv har udtalt sig om det Fænomen, der af Protestantismen kaldes for »Reformationen.« I Kraft af sin profetiske Gave forudsaae hun nemlig mange af de Ting, som skulde komme over Kirken og deriblandt ogsaa de store Kætterier i det sextende Aarhundrede.

Hun skriver om dette Æmne i den Del af *Scivias* (III, 11), hvor hun skildrer de sidste Ting og Antichristens Komme. Det hedder her:

»Han (Ϸ: Antichrist) vinder mange Folk for sig, idet han siger til dem, at de frit kunne følge deres egen Vilje og *ikke længere behøve at plage sig meget med Nattevaagen og Faste*, idet han forestiller dem, at de kun behøve at elske deres Gud. . . Derfor sige de, som falde i denne Skuffelse: »Ve hine Ulykkelige, som have levet før i Tiden, *thi de have plaget sig med bitre Selvpinsler, fordi de ikke kendte vor Guds Godhed.*« Og han viser dem Skatte og Rigdomme og lader dem gøre sig til Gode, idet han ved bedragerske Tegn bekræfter sin Lære, saa at *de tro, det ikke mere er nødvendigt at døde Legemet og holde det i Tømme.*«

Med stor Lethed genkender man her Luthers glade Evangelium om Retfærdiggørelsen af Troen *alene*, uden nogen Troens Gærninger, samt hele den protestantiske Overlegenhed overfor al Tale om christelig Askese.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 16

Søndagen den 16. April

1899

Gemenhedens Advokater.

En Anmeldelse af Hr. Peter Nansens nyeste Bog skrev Dr. E. Brandes for et Par Dage siden triumferende:

»Hvis vi ikke var komne saa langt, at selv de gamle Højreblade ikke tør kny inere overfor Literaturen, saa kunde det hændt, at der var bleven et stort Anskrig over en saadan Legen-Himmelspræt med den officielle Moral.«

Dr. Brandes har Ret til at triumfere. Der er ganske rigtigt ikke mere nogen, som tør »kny« overfor »Literaturen«, med hvilket Ord menes den moderne, af Hr. Brandes fabrikerede eller protegerede. »Hvilken anden skulde der ogsaa menes?« vilde Hr. Brandes utvivlsomt indvende, »der er jo ikke nogen anden i Landet.« Og Dr. Brandes har desværre næsten Ret. Der *er* ikke nogen anden; der er ihvert Fald ikke nogen, som af det store, »dannede« Publikum bliver regnet for virkelig Literatur.

Sagen er nemlig, at den Aandsretning, man for Kortheds Skyld kan kalde »Politikens«, allerede for nogen Tid tilbage har *sejret* i vor Literatur. Man lade sig ikke forvirre af de stadige Veraab og Jammerklager, som endnu lyde fra den brandesianske Lejr; saa langt fra at være de Forfulgte, er d'Hrr. snarere Forfølgerne. Octave Mirbeau har i ne Artikel bemærket, at det var Martyrernes højeste Glæde at blive misforstaaede og ansete for Bødler. Omvendt bruge Radikalismens Terrorister den Taktik at gebærde sig som Blodvidner for en forfulgt Sandhed.

Men dette velberegne Hykleri til Trods vil det ikke retlænge kunne skjules, at »Politikens« Meningsfæller, langt fra at være jagede Martyrer meget snarere ere Sejrherrer, som

svælge i det erobrede Kanaans Mælk og Honning. Hvorfor prøve at indbilde Verden, at Dr. Brandes' og Hr. Nansens Literatur er »oprørsk« og »kættersk«? Desværre — denne Literatur repræsenterer i en sørgelig Grad de Anskuelser, som nuomstunder ere gængse paa Bjærget! Herrerne Brandes, Nansen, Skram, Drachmann, Ewald med mange flere have i en Aarrække trolig samarbejdet paa at »gøre de moralske Værdier flydende« — som Hr. E. B. saa smukt udtrykker sig. Hvad f. Ex. det sexuelle Spørgsmaal angaar, saa kan der snart ikke med Billighed forlanges mere Aandsfrihed af et »lille, men højt kultiveret Folk«, som søger at forraadne omkap med den store internationale Forraadelse ude i Europa.

De moralske Værdier ere paa det allergrundigste blevne gjort flydende. Samtidig med, at *al* Literatur, der vil respektere sig selv, drejer sig mere og mere om det erotiske Forhold, forsvinder den antikverede Institution, som hedder Ægteskabet, i tilsvarende Grad eller optræder kun for at blive reduceret *in absurdum*. Hvad bryder man sig i den frie Kærligheds Have om den ganske latterlige Ting, der kaldes *Troskab indtil Døden*? Som en berømt Mand, der maa-ske nu ligger paa sit Dødsleje, engang sagde til Forfatteren af disse Linjer:

»Har De hørt, at X. skal skilles fra sin Kone? *Det maa være meget behageligt saaledes at have besiddet en smuk ung Kvinde et Par Aar og saa blive fri for hende.*«

Skønt der er gaet lange Tider siden hin Dag, da disse Ord bleve sagte, staa de dog uudslettelig indbrændte i Tilhørerens Bevidsthed. Det er saadanne Udtalelser, som bringe En til at tro, at man i visse Øjeblikke af sit Liv har talt med *en Anden* end den, ved hvis Side man gik.

Og samtidig med Ægteskabet, samtidig med Trofastheden i Følelsen er der et andet Æmne, som forsvinder af Literaturen — det er *Bornene*.

Skal Erotiken nemlig kun være Leg, skal Forholdet mellem Mand og Kvinde udnyttes til et blot og bart Nydelses-

middel, saa maa det helst ikke drage Følger efter sig. En god Diner, en Flaske Vin, en udsøgt Cigar, en smuk Kvinde — Sammenstillingen er oftere bleven foretaget af »Politiken«s Forfattere, og der er ingen af de »smukke Kvinder«, som har protesteret. Formodenlig finder man det ærefuldt at stilles i Rangklasse med en Havanacigar. Men der maa da heller ikke være mere Fare ved at nyde den skønne Dame end ved at fortære den udsøgte Middag. Det ene maa lige saa lidt paaføre En Ubehageligheder, endsige *Forpligtelser*, som det andet.

Og derfor ere Kvinderne i »Politiken«s Literatur fortrinsvis *golde*. Hvilket ridicult Skær vilde det ikke kaste over det frit elskende og poetisk højstemte Par i en moderne Novelle, hvis Elskerinden en skønne Dag maatte fortælle sin Hr. Elsker, at hun var »frugtsommelig«? Fy, nej! Sligt sker ikke i den rendyrkede og steriliserede Erotik. At være frugtsommelig, at *bære Frugt* — det smager af Nytte, og intet kan være den moderne romantisk-raffinerede Egoisme mere imod end hint gamle, plumpe Plebejer-Ord *Nyttc*. Træerne i »Sulamiths Have« ere *golde* — ligesom de alfare Veje.

Derfor findes der ingen Børn i vor moderne Literatur. Barnet, som ikke er andet end uskyldigt, kan umuligt interessere Udskejelsens Poeter. Barnet, der er Renheden og Sundheden, kan ikke tiltale dem, som forherlige Usundhed og Urenhed. Det frie Forholds Apostle se derfor ganske bort fra Barnet og betragte det som et Væsen uden nogensomhelst Ret til at existere.

Som et passende Æmne til radikal Lovsyngelse bør i denne Sammenhæng anbefales hin Mand paa Nordvestvej, der brændte sit Barn i en Kakkellovn efter at have overhældt det med Petroleum. Manden levede efter de bedste Mønstre i et frit Forhold — hans Tilfælde var iøvrigt ikke enestaaende, thi »Social-Demokraten« meddeler, at Politiet havde en hel Mængde unge, ugifte Barnefædre at vælge imellem, dengang den Skyldige skulde udfindes; én af dem var kun 17 Aar. Formodenlig er nu Vedkommendes Renkultur af den erotiske

Bacille slaet fejl for ham, og det ubehagelige, for Experimentet aldeles uvæsenlige Biprodukt, som kaldes et Barn, har vist sig. Men slige Biprodukter *destruerer* man simpelt-hen. Vedkommende Experimentator brugte en noget ufuldkommen Fremgangsmaade, men Videnskabens Fremskridt vil sikkert nok inden længe have bragt det dertil, at man paa fuldstændig rationel Maade kan destruere de tilfældig opstaaede Børn strax efter Fødslen.

Forhaabenlig vil til den Tid ikke blot de moralske, men ogsaa »de kriminelle Værdier« være blevne tilstrækkelig »flydende« til den fri Udøvelse af en saadan Proces. Dr. Brandes Artikel i Mandags udtrykte de bedste Haab med Hensyn til Muligheden af en saadan Forandring.

Foreløbig anbefales Gennembrudsmanden fra Nordvestvej til Helt i en eller anden ny »Asmadæus«.

* * *

De ovenfor fremsatte Betragtninger, der sikkert nok ere fuldstændig »kætterske« og »oprørske« mod den i vor højtudviklede Literatur herskende Tro, ere foranledigede af Forfatteren K. G. *Brøndsteds* nylig udkomne Piece: »Bladet fra Munden!«

Dette lille Skrift er et ærligt, maaske noget for direkte Udtryk for en god og ædel Mands Harm. Hans retfærdige Vrede er vakt ved den Medfart, Pastor A. Schack for nogen Tid tilbage fik for sit lille Skrift »Kunsten i Brutalitets Tjeneste«. Man havde end ikke fra konservativ Side noget anerkendende Ord for denne Mand, som dog *vovede* noget ved sit Angreb paa en af Døgnets Guddomme. »Denne Tavshed«, siger Brøndsted, »er i mine Tanker et Symptom nok saa vigtigt til at bestemme Tidens Karakter som selve den Yvette Guilbertske Historie.« Denne Tavshed var nemlig, i bedste Fald, *deres* Tavshed, som »ikke tør kny mere«, de Besejredes Tavshed.

Brøndsteds lille Skrift er udsprunget af en dansk Mands

Sorg og Beskæmmelse over at se det danske Aandsliv »saa langt nede ad Afgrundens Trapper,« som vi i Øjeblikket ere naaede. Der er i det danske Temperament en vis flad Lige-gladhed, hvori moralsk Slaphed og religiøs Ligegyldighed kan voxe altfor frodigt. I denne Jordbund have »Politiken«s Forfattere udkastet den Sæd, som nu bærer saa sørgelig Frugt bl. a. i vore erotiske Dobbeltsejlmord. Vi Danske have ikke netop vor stærke Side i at være Karakterer, og naar det Løsen, som gives af en almægtig Literatur, er: *Vær en Pjalt!*, saa maa tilsidst det Øjeblik komme, »da selve vor Nationalcenes Publikum begejstret erkendte sit Samlingsvæsen, *Ideal-pjaltten*, ligesom personificeret i én Skikkelse.« (Brøndsted, S. 22).

K. G. Brøndsteds dristige og kraftige Angreb bør ikke lide samme Skæbne som Schacks Skrift og falde som et Offer for *Tavshedens Stimænd*. Enhver, der ikke er smittet af den moderne Literaturs Pest, bør købe, læse og udbrede Brøndsteds Flyveskrift.

I en Tid, da Tugthusfanger og Ladegaardslemmer stilles op som ideale Skikkelser og med al Poesiens Magt bydes den opvoxende Slægt som Genstande for Sympathi og Beundring, maa enhver, som har en Pen at føre, gribe til Vaaben. Vi tør ikke finde os i, at Ungdommens Hjærte forgiftes, og K. G. Brøndsted fortjener Tak — men faar den sagtens ikke — fordi han ikke har villet lade »Gemenhedens Advokater« være ene om at plaidere for Publikums Domstol. Det nytte nu lidet eller meget — den Sandhed er ikke længere udsagt, at *et Folk i Forfald* altid kendes paa sin Lyst til »at lege Himmelspræt med Moralen«.

(*Vort Land*, d. 12. April 1899).

De sidste Sider af »Le Mendant ingrat«.

I Fortsættelse af Artiklen i forrige Numer gengives her nogle Brudstykker af Slutningen paa Léon Bloys sidste Bog:

. . . Min Hustru har tilmorgen modtaget det hellige Vandringsbrød og den sidste Salvelses Sakrament.

Vi vide ikke, om: hun kan leve, ikke engang om hun kan leve mere end Dagen til Ende. Hun har betydet mig sin sidste Vilje.

Aldrig skal jeg glemme den frygtelige Nat, der nu er endt, og den ulykkelige, som uophørligt raabte Jesu Navn, medens de usynlige og ubarmhjærtige Bødler pinte hende. . .

. . . Jeg er dødtæt af Sorg, af Træthed, af Forfærdelse! I over tresindstve Timer har jeg næsten været ene om at passe to smaa Børn og deres Moder, uden Mad, uden Søvn, pint af Smerter og uden Penge!

Jeg er en Ambolt i Dybet af en Afgrund, Guds Ambolt. Jeg véd, at Han lader mig lide saaledes, fordi Han elsker mig.

Guds Ambolt, i Afgrundens Dyb!

Velan! Det er et godt Sted til at klinge Ham imøde.

Alt, som sker, er tilbedelsesværdigt, fuldstændig tilbedelsesværdigt, og jeg brænder af Taarer . . .

. . . Flere Uger ere gaede hen over os, saa tunge som Hjulene paa Profetens Vogn, og have knust mit Hjærte.

Min højtelskede Hustru dør ikke denne Gang. Men Lidelsernes Bæger er endnu altfor fuldt, og hvo vil hjælpe mig at drikke det?

Og der er et Sted en lille Grav til, og midt i de umenneskelige Skrig, vi maa døje af den Pøbel, vi leve iblandt,

høre vi denne klagende og hjerteskræende Sang, som vor lille Veronika synger, det eneste Barn, vi have tilbage:

Min lille Broder André er død,
 min lille Broder Pierre er død,
 min lille Mamma er død,
 min lille Pappa er død,
 vi har ingen Have mere,
 vi har intet Hus mere,
 den lille Pige er ganske ene paa Gaden.

Jeg ser og hører hende endnu, det kære Barn, siddende paa et af Trappetrinene til vor fattige Bolig, fortabt i sin Drøm, syngende — Herre for hvem? — disse smertelige Ord, som hun selv havde sammenføjjet, med en uudsigelig blid og alvorlig Røst — som en døende Dues . . .

Han maa falde og forgaa, den Elendige! Intet kan frelse ham, thi Gud selv vil, at han skal forgaa.

Forgæves har han søgt at klamre sig til Himlene Stjærnerne have gysende trukket sig tilbage.

Forgæves har han påkaldt Englene og de Hellige og Englenes og alle Helgens Fyrster.

Forgæves har han anraabt den smerterige Jomfru.

Paradisets fire Floder have vendt sig mod deres Kilder for ikke at høre hans Raab . . .

Sé, sé, du har altsaa villet forkynde noget? Du har taget Guds Ord og Forjættelser alvorligt, og du har bespottet Menneskene og glemmt, at de selv ere blevne Guder. Du har begæret Styrken, Retfærdigheden, Herligheden! Du har begæret Kærligheden!

Synk da ned i Afgrunden, i *din* Afgründ. Dens Navn er TAVSHEDEN . . .

Det er ikke nogen almindelig Grav. Der findes ikke paa dens Bund en haard Klippeseng, hvorimod den ulykke-

lige Nedstyrtede kan knuses. Dens Vægge blive derimod stadig videre, dens Svælg stadig mere aabent, og Faldet er uendeligt. Intet kan sammenlignes med denne Gaaen til Grunde i Dybet.

Han er falden, falden for bestandig, den store Bespotter af Pøbelen. Det troer man da.

Men hvo ved? Afgrundene rumme undertiden sælsomme Overtaskelser.

Hvo ved om ikke denne FATTIGE en Dag vil vise sig igen midt i Pøbelen, den mætte og smausede Pøbel? Om han ikke vil komme til Syne igen paa Mørkets Overflade og i sin Haand bære en pragtfuld, ufattelig Blomst — Tavshedens, Afgrundens Blomst?

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Mill'ech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i katholsk Aand.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5¹/₂—6¹/₂.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 17

Søndagen den 23. April

1899

„Hellig Ewald“.

Nedenstaaende Artikel har maaske mindre Interesse for Katholiker end for et større og mere blandet Publikum. Imidlertid er den Kamp, som fra radikal Side føres mod Christendommen, kun *nominelt* rettet mod »Indre Mission«. I det Øjeblik, Catholicismen fik noget at sige her i Landet, vilde Hadet ogsaa komme til at omfatte den.

Desuden kan det ikke være os Katholiker ligegyldigt, at al Religion og Moral søges udryddet i vide og stadig voxende Kredse. Et religionsløst og moralløst Folk er den daarligste Jordbund for katholsk Mission. Vi se i England, hvad protestantisk Christendom er værd som Forberedelse til Catholicismen, og vi se i Frankrig, hvor god en Grund et afchristnet Folk er for den gode Sæd.

Det behøver formentlig ikke udtrykkelig at bemærkes, at Opfordringen i Artiklens Slutning kun er fremsat for at gøre det Ewaldske Foretagendes Uanstændighed iøjnefaldende.

J. J.

»I Øgleunger, hvo lærte Eder at fly
for den kommende Vrede?«

St. Johannes Døberen.

For et kvart Aarhundrede siden levede og virkede der her i Danmark en Mand som hed *J. P. Jacobsen*. Denne

store Forfatter var Fritænkere og ønskede, at ogsaa andre skulde være Fritænkere, og han skrev af den Grund Romanen »Niels Lyhne« — en Bog, af hvilken en hel Ungdom ind- sugede Begejstring for den fri Tanke. J. P. Jacobsen var en ærlig Mand.

Men fjorten Aar ere gaaede siden hans Død, og der lever og virker nu her i Danmark en anden Mand, som ikke blot kæmper for den frie Tanke, men ogsaa for, hvad han kalder »den præstefri Elskov«. Denne Mand er Hr. *Carl Ewald*, hvis Talent i Sammenligning med Jacobsens er ubetydeligt, men hvis Indflydelse er ubestridelig, bl. A. fordi denne Forfatter har en næsten om visse spiritistiske Medier mindende Evne til at være flere Steder paa én Gang.

Baade paa den fri Tankes og den præstefri Elskovs Vegne har Hr. Ewald allerede længe ligget i Kamp med den Christendom, som for Tiden har mest at sige her i Danmark — nemlig *Indre Mission*. Men i Modsætning til J. P. Jacobsen fører Hr. Ewald sin Kamp, ikke i Atheismens, ikke i den aabne og ærlige Fornægtelses Navn — ak nej! Det er af Nidkærlighed for Christendommen, det er af Kærlighed til Jesus, at den præstefri Elskovs fromme Apostel optræder.

Man tror det neppe — men det er sandt. Sagen er nemlig, at der mellem J. P. Jacobsen og Carl Ewald ligge adskillige Tildragelser, som have gjort det taktisk klogt at stikke den rene Gudsfor nægtelse under Stolen. Man har opdaget, at den lige Vej ikke førte til Maalet, og man søger derfor nu ad Omveje at naa det samme Maal. Opgaven er stadig Christendommens Udryddelse — men den søges nu løst *i Christendommens Navn!* Man vil ikke Religionen til Livs, nej, man vil blot bane Vej for en bedre, mildere, humanere Religion! Saaledes er Krigslisten. Og saaledes gaar det til, at der paa Atheisten J. P. Jacobsens Plads nu staar en fromladen og gudelig Mand, en *Hellig Ewald*.

Man høre blot, hvorledes denne nye Kirkefader udtaler

sig i et Hyrdebrev, som hans officielle Organ »Politiken« bragte den 14de ds.

Ewald klager her bittert over de religiøse Vranglærdomme, som gribe om sig i Danmark — »enfoldige *Helliges* Misopfattelse af *Jesu milde Love**) og de sørgelige Følger deraf«. Den nidkære Mand har selv erfaret ikke faa Tilfælde af saadan Vranglære og deraf følgende moralsk Forvildelse, og han indser, at det er paa Tide, der dæmmes op for de fordærlige Vildfarelser. Nu er ganske vist Ingen mere skikket til en saadan Gerning end han, og i Medfør af den høje Agtelse, som hans pletfri moralske Vandel sikrer ham, udsender han derfor et Opraab til det ganske Land. Det, Biskop Ewald ønsker, er, at man allevegne fra tilsender ham Indberetninger, som »illustrere den Vis, hvorpaa *de Hellige* praktisere den af Indre Mission forkyndte Kristendom«. Det, han ønsker at faa Besked om, er »enfoldige *Helliges* Misopfattelse af *Jesu milde Love*«. Og han bebuder, at naar tilstrækkelig mange saadanne Indberetninger ere indgaaede til Bispegaarden, Ny Kongensgade 17, vil han samle og udgive dem som Bog, for at modarbejde Vranglæren ved at vise dens skadelige, moralske Konsekvenser.

Denne Bog skal bevirke, skriver Hans Højærværdighed, »at Folk lukker deres Dør for Missionens Udsendinge, fordi de kender den af deres Gerninger«.

Underligt nok er en saadan Argumentation, der slutter fra Gerningernes Art til Værdien af den Tro, hvorpaa Gerningerne hvile, hidtil bleven erklæret for noget af det forkasteligste, perfideste, mest obskurantistiske, man kunde finde paa — NB., naar Bevisførelsen gik Hr. Ewald og hans Lige imod. Nu synes Metoden pludselig at være bleven yderst honnet og anvendelig — NB., naar det er overfor Indre Mission.

Et er der da herved vundet — Sætningen: *Vis mig din Tro af dine Gerninger* er akcepteret, ogsaa af Hr.

---

*) Udhævet af mig.

Ewald og den øvrige høje Gejstlighed i vort hjemlige Fritænkeri.

Og desuden viser den Ewaldske Encyclica endnu ét. Tør nemlig »Jesu milde Love« ikke misforstaas af de »enfoldige Hellige«, uden at denne Misforstaaelse drager »sørgelige Følger« efter sig, *saa tør de kloge Fritænkere vel heller ikke misforstaa Jesu milde Love?*

Disse Love ere da forpligtende, ikke blot for Missionsfolk i Harboøre, men ogsaa for Skribenter i København. Og der bliver da en god Mening i det Forslag, »Kristelig Dagblad« har fremsat i sit Nummer for den 15., og som gaar ud paa at tilvejebringe en Pendant til Bogen om Indre Mission ved at undersøge den Maade, hvorpaa Fritænkere praktisere de af Hellig Ewald forkyndte milde Jesu Love.

En saadan Bog, mener »Kr. Dgbl.«, kunde maaske bevirke, »at Folk lukkede deres Dør for den frie Tankes Udsendinge, fordi de kendte dem af deres Gærninger«.

Denne Idé er i Virkeligheden for god til ikke at skulle realiseres. »Kr. Dgbl.« tilbyder Hr. Ewald selv at udføre Tanken, men den stærkt optagne Forfatter vil sikkert gerne overlade dette lille Arbejde til Undertegnede.

Mine Ord har ganske vist ikke den Vægt, som Hr. Ewalds, og min Ungdom indgyder ikke den Tillid som den ærværdige Patriarks graa Haar. Alligevel vover jeg herved at »opfordre Alle, der deler mit Syn paa Fritænkernes Virksomhed og lever dem paa nært Hold, til at sende mig Meddelelser, der illustrere den Vis, hvorpaa Fritænkere praktisere Jesu milde Love«.*)

Ganske ligesom Hr. Ewald vil jeg da besørge disse Meddelelser frem for Offentligheden; der kommer lige saa lidt Navne i min Bog, som i hans; jeg har lige saa lidt som han Brug for »Præsteskandaler eller noget af den Slags«; »jeg bryder mig alene om kloge, fine Menneskers Misopfattelse af Jesu milde Love og de sørgelige Følger deraf«.

---

*) De citerede Steder ere tillæmpede efter Hr. Ewalds Artikel.

»Saadan er min Plan. Jeg beder de Blade, der er enig med mig, offentliggøre denne Artikel. Jeg beder Alle, der læse den, betænke, at Fritænkeriet mere og mere arter sig som en uhyre *Forretning*, med store Aviser og kæmpemæssige Forlag og ihærdig Reklame, og at dette Fritænkeri allerede har gjort talløse Mennesker Livet meget grimmere og meget mere fortvivlet,« end Livet bør være.

(Efter »*Vort Land*«, 18. April).

Det nordamerikanske Episkopat.

Siden den pavelige Encyclica om Amerikanismen har den ene amerikanske Biskop efter den anden givet sin Tilslutning Udtryk og paa en mindre forbeholden Maade end Monseigneur Ireland.

Saaledes skriver Ærkebiskoppen af New-York, Msgr. *Corrigan*:

»Vi kunne sige, at det Uhyre, som, for at faa Borgerret iblandt os, har kaldt sig med Navnet »Amerikanismen«, næsten straks, det viste sig, er bleven slaaet ned. Men Æren for dette lykkelige Udfald tilkommer Deres Hellighed. Hvis De ikke var kommen os til Hjælp, hvor mange vilde der saa ikke have været, som mere af Uvidenhed end af Ondskab vilde være faldne i Snaren! Biskopperne og Gejstligheden kunde længe nok have advaret de Troende mod Vildfarelsen. Denne vilde alligevel have vundet mere og mere Terræn, og vi andre vilde være blevne udpegede som Mænd, der ikke vare Amerikanere. . . . Derfor glæde vi os nu ved, at vi ikke behøve at give vore Efterkommere det utaknemlige Hverv i Arv at kæmpe mod en Fjende, som maaske aldrig vilde være død.«

Biskoppen af Cleveland, Msgr. *Ignace Horstmann*, skriver:

»Fader Heckers Liv, skrevet af F. Elliott, var ikke vi-

dere kendt i vor Gejstlighed; men den Agitation, som den franske Oversættelse af denne Bog havde fremkaldt, hendrog Opmærksomheden paa den. Vor Gejstlighed er konservativ og ynder ikke at slaa af paa de Ting, som høre Troen til, eller svække dem. Vi annamme af Hjærtet alle den Hellige Stols Lærdomme. Alt, hvad Rom hævder, lære vi, og hvad Rom fordømmer, fordømme vi.

»I min Gejstligheds og mit Diöceses Navn takker jeg derfor Deres Hellighed for Deres Brev, og jeg beder til Gud, at den Skade, som er forvoldt Sjælene, nu maa være lægt, at Troen stadig maa triumfere, at Katholikerne altid maa være af ét Hjærte og én Aand i alle Ting, som angaa Troen eller Moralen, og at Gud maa bønne høre vore brændende Bønner for Deres Helligheds Vel. Gud bevare vor Ypperstepræst Leo og levendegøre ham og gøre ham lykkelig paa Jorden og overgive ham ikke i hans Fjenders Hænder. •

»Behøver jeg at tilføje, at jeg har været og altid vil være tro mod alt, som læres i de pavelige Encyclicaer, og at jeg er rede til at billige eller fordømme alt, hvad den Hellige Stol billiger eller fordømmer.«

Disse uforbeholdne Udtalelser ere meget glædelige og vidne om, at den saakaldte »Amerikanisme« ikke endnu havde naaet at brede sig vidt.

Det vil i denne Sammenhæng ikke være uden Interesse at erfare, at det Blad — *Italian Times* — hvoraf »Katholiken« i sin Tid bragte nogle højst forunderlige Udtalelser om Betydningen af Monseigneur Irelands Brev som *Korrektiv* til den pavelige Encyclica, at dette Blad er et *notorisk antikatholsk, protestantisk Fremmedblad!* »Katholiken« havde Grund til at ansé Organet for i det mindste at være amerikanistisk-katholsk, men tog fejl heri. Bladet er rent protestantisk; dets Venlighed overfor Biskop Ireland viser da tilstrækkeligt, *hvor* Amerikanismen havde sine Aands-

frænder, og *hvem* der ventede at høste Fordel af Bevægelsen . . .

En „Reformator“.

Findnu i disse Dage har et dansk protestantisk Blad paany udtalt sit Haab om Frankrigs Protestantisering. Det forlyder nu, at én af Calvinismens nye Evangelister, den frafaldne Præst *Philippot*, rimeligvis er omkommen paa en uhyggelig Maade.

Philippot forlod den katholske Kirke for at kunne gifte sig og blive reformert Pastor. Giftermaalet var nær forestaaende; Philippot havde i den sidste Tid været travlt beskæftiget med Forberedelserne dertil. Det protestantiske Blad *Le christianisme au XIXme siècle* fortæller imidlertid nu:

»Philippots Forlovede har i den sidste Tid modtaget ganske usammenhængende Breve, som ikke lod nogen Tvivl tilbage om Arten af det Onde, der havde ramt Philippot. Det er en Hjærnelammelse; Sygdommen havde iøvrigt allerede truet i flere Aar. Han er nu *forsvunden i Calais*, saa vidt man véd, og man har dér funden flere ham tilhørende Genstande. Det er at befrygte, at han er *omkommen ved Drukning*. Han var en Mand med god Forstand, original Tænkning, ædle Hensigter. Men Katholicismen havde hæmmet ham i hans Udvikling. Den naturlige Reaktion, som dette skadelige System frembragte, giver Forklaringen paa de ofte yderliggaaende Tanker, hvormed Philippot ikke kunde undgaa at forfærde flere af vore Venner.«

Det er rigtig smukt af det fromme Blad, saaledes at skyde Katholicismen baade Philippots Sygdom og hans Vildfarelser i Skoene.

Men Sagen forholder sig nok snarere saaledes, at Phi-

lippot naivt har taget det protestantiske Princip: *Bibelen alene!* for alvorlig ment. Han har virkelig troet, at han som Protestant selv kunde faa Lov til at danne sig en Religion paa Grundlag af sit Studium i den hellige Skrift og uden at bøje sig for nogen kirkelig Autoritet. Med dette Billede af en Frihed uden andre Grænser end Skriftens Bogstav havde man lokket ham ud af den katholske Kirke. Og nu fandt han, da det store, afgørende Skridt var sket, at han slet intet havde vundet. Man fordrede i den reformerte Kirke ganske ligesom i den katholske, at han skulde forstaa Skriften i Samklang med den traditionelle Lære og ikke paa nogen anden Maade, og den arme Renegat opdagede, at han kun havde byttet en højere Autoritet for en lavere. Istedendfor at bøje sig for Leo XIII. paa Leoners og Gregorers tusindaarige Stol skulde han nu bøje sig, ak! for den genfiske Sektstifters tarvelige Arvetagere . . .

Denne Degradering har Philippot ikke kunnet bære. Og i denne bitre Skuffelse søge vi maaske med størst Rimelighed Grunden til hans Sindssyge og hans sørgelige Endeligt.

»**Hellig Ewald**« endnu en Gang. Læsere af »Nationaltidende« ville i dette Blad have set, at den hele Grundvold for Hr. Carl Ewalds nyeste Felttog mod »Indre Mission« har vist sig at være en Sladrehistorie om en indremissionsk Dame, som han havde hørt af — sin 75-aarige Svigermoder!

Man kan ikke en Gang her anvende Ordet: *tant de bruit pour une omelette*. Det drejede sig nemlig kun om »en lille bitte gammel Skorpe«. . . .

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5½—6½.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 18

Søndagen den 30. April

1899

Uden Ideal.

»Her er intet Andet for, vi maa alle blive Læger, Digteren med.«

Saaledes skrev *Dr.* Georg Brandes for 26 Aar siden i sin Bog om den tyske Romantik. Han polemiserede den Gang mod en Aandsretning, som »egoistisk jagede efter personlig Lykke« og intet Andet — en Litteraturretning, som havde desinteresseret sig for alle sociale og politiske Problemer og i Steden med »uordenlig og usund Lidenskabelighed« kastet sig over »et eneste Forhold, et Forhold af Privatlivet, det imellem Kønnene«. Og i sin Behandling af dette Forhold havde hin Litteratur aldeles »ikke Menneskeheden, men kun nogle aristokratisk begunstigede Kunstnere for Øje«. (*G. Brandes*: „Den romantiske Skole i Tyskland“. Kbhvn. 1873. Side 21 og 282).

Med Rette angreb *Dr.* Brandes den Gang hin Romantik. Med Rette urgerede han overfor Egoismen Menneskekærligheden, overfor det romantiske *l'art pour l'art*-Princip det Nyttige, overfor den sædelige Tøjlesløshed det Humane, Almengyldige. Med Rette erklærede han: *vi maa alle blive Læger*.

Og nu, et kvart Aarhundrede efter — nu er det Mærkelige sket, som Ibsen kalder, at »Systemet krænges«. Det Vidunderlige er sket, at Brandesianismen er rykket ind i den faldne Romantiks Befæstninger og har slaet sig ned i dem for bestandig. Det er nu ikke fra romantisk, men fra radikal Side, at hine Idéer om Geniets Undtagelsesstilling til Moralens, om Kunsten som sit eget Formaal, fri for alle Nyttehensyn, om Egoismens absolute Ret hævdes. Den »uorden-

lige og usunde Lidenskabelighed« og den artistiske Foragt for Spidsborgermoralen, som Georg Brandes i sin Tid angreb saa voldsomt i Friedrich Schlegels »Lucinde«, den genfinde og bekæmpe nu andre i hans egne, nærmeste Disciples Værker. Saare langt er det fra, at den brandesianske Skribent nu skulde have til Opgave at være *Læge*; han er i bedste Fald den *rene Kunstner*, der med Raseri værger sig mod ethvert Underordningsforhold under Nytten, under Moralen. Og de romantiske Døgenigter og Landstrygere have faaet værdige Arvtagere og direkte Efterkommere i moderne, danske Forfatteres Vagabond- og Bølleskikkelser.

Radikalismens inderste Væsen viser sig saaledes som intet andet end det gamle romantiske Had til Ordenen, Loven, Moralen — alt det, man i hin Tid kaldte *det Filistøse*, og som nu lægges for Had af vore moderne Romantikere under Navn af »det fra Fædrene nedarvede«. Saa mærkeligt det end lyder, er *Dr. Brandes* og hans Følge ganske simpelt traadte i Tjeneste hos den Aand, de i sin Tid vilde bekæmpe. Og Omslaget fuldbyrdedes vistnok ved hint berømte »Aabne Brev til Hans Jæger«, hvori Stuart Mills Discipel antog sig den romantiske Forraadnelse i dens allermost fremskredne Form. Fra da af er den brandesianske Literatur mere og mere bleven fyldt af hensynsløse Nydelsesmennesker, raffinerede Jegdyrkere og »Romantikere, der jage egoistisk efter deres personlige Lykke«.

Disse Betragtninger trænge sig ind paa En i Anledning af Edvard Brandes' nye Fortælling »Det unge Blod«. Den er en ægte Frembringelse af dekadent Romantik og skreven med samme poetiske Afmagt, som f. Ex. ogsaa karakteriserede »Lucinde«s Forfatter.

Det, som slaar En stærkest i denne Bog, er vel nok dens forfærdende Fladhed. Man betænke engang, at dette Skrift udsendes af en Mand, der mener om sig selv, at han kæmper for *Sandhed, Retfærdighed, Fremskridt, Oplysning*. Denne Bog er forfattet af en Skribent, der bekæmper Autoritet og Overlevering i nye, ædlere Tankers Navn. I

denne Fortælling, hvis Helt aabenbart har Forfatterens hele og fuldstændige Sympati, søger man da med Rette en Skildring af, hvad der for Dr. E. Brandes er en ædel menneskelig Tilværelse. Man har Ret til i denne Bogs Helt at se noget af en brandesiensk Idealskikkelse — en *Faust* eller *Prometheus* efter beskeden Lejlighed.

Hvorledes er da dette Forbillede beskaffent, hvilken typisk og efterlignelsesværdig Existens fører den unge Godsejer Andreas Tersling i Dr. Brandes' Fortælling? Denne saare indholdsrige: han har først én Elskerinde, saa to, saa tre, saa fire. Den første er en gift Kone, den anden en Expeditrice, den tredie er en ung Pige af rige Forældre, den fjerde en ung Pige af fattige Forældre. Skildringen af disse fire erotiske Oplevelser fylder Bogens 286 Sider og 1½ Aar af den skildrede Godsejers Liv.

Dette er altsaa, hvad der for Dr. Edvard Brandes staar som Toppunktet af ideal menneskelig Tilværelse. Thi han har tydelig nok rigtig kælet for denne Figur Andreas Tersling. Han har gjort ham ung, smuk, rig, velbegavet, dannet, poetisk drømmende, aldeles ikke brutal eller haardhændet. Han er en Mand, der i den Verden, Dr. Brandes skaber for ham i sin Fortælling, maatte kunne naa det Højeste. Og dette Højeste naar han ogsaa — idet han i Løbet af en forholdsvis kort Tid stifter et Harem paa fire Odalisker, af hvilke Favoritinden endogsaa er ganske særlig dejlig og meget eftertragtet af rige Basar-Tyrker.

Hvad der virker uhyggeligst i denne uhyggelige Bog, er den absolute Mangel af ethvert Ideal i det Liv, som oprulles for os. Denne unge Mand er for Dr. Brandes kun et »ungt Blod«, et kraftigt, ungt Dyr, som ikke har andre end dyriske Opgaver. Der findes ikke en eneste *Aandsmagt* indenfor Andreas Terslings Horisont. Thi den Læsning, han siges at dyrke, kan ikke forlange at komme i Betragtning — tilmed da han kun forholder sig rent nydende dertil, ligesom til den øvrige Existens.

Man føler sig da i denne Bog, som man vilde føle sig

i en Luft, hvor der ikke mere var nogen Ilt tilstede, men alene Kvælstof. Kvælstoffet nærer Jordens Væxter, men dræber Mennesket, naar der ikke er Ilt til Stede. Ilten gør tilsyneladende ikke andet end ødelægge os, idet den betinger vort Legemes langsomme Forbrænding i Aandedrættet. Og dog er det ved denne Forbrænding, vi fornyes og leve, og uden den vilde vi dø.

Man angriber nuomstunder *Idealet* paa samme Maade, som hvis man vilde erklære *Ilten* for en Fjende af vort legemlige Velfærd. Idealet fordrer Ofre af os, fordrer Tvang, Tugt, Selvfornægtelse — og de moderne Forkæmpere for en mere ligefrem og øjeblikkelig Salighed bekriger derfor Idealet som skadeligt.

Men Idealet er i Virkeligheden den Luft, uden hvilken Menneskeheden ikke kan leve. Idealet opbrænder alt skadeligt og alt forraadnende i os og fornyer os saaledes fra Dag til Dag. Idealet er den Ilt, som gør Menneskets Liv muligt, og i den idealfrie Atmosfære, som en materiel Tilfredsstillelses Forkyndere søge at skabe, vilde Menneskeheden hurtigt kvæles og raadne.

(Efter »Vort Land«, 25. April).

Forsoningens Veje.

Af den salige Angela af Foligno.

In Dag bad jeg, og jeg dvælede med dyb, indre Smerte ved Herrens Lidelser. Jeg søgte at maale og veje mine Synder, siden deres Udsoning ikke blot har kostet Guds Søn Bønner eller Taarer, men Døden, og en saadan Død! Jeg prøvede at udregne, hvor tung Fordømmelsen maa være, siden Gud for at løfte denne Tynge ikke har valgt en Engels eller en Ærkeengels Død, men Jesu Død. Og jeg nedsænkede mig i Tanken om Helvede og om dets uendelige Pinsler! Dernæst søgte jeg at veje min Utaknemlighed.

Hvad giver jeg til Gengæld for denne Velgærning uden Navn og Maade? Synden! Den daglige Synd, Forglemmelsen af Opstandelsen, Mangelen paa Medvirkning med Naaden. Guds Barmhjærtigheds Afgrund paa den ene Side, min Uretfærdigheds og Afsindigheds Afgrund paa den anden Side, alt dette førte mig til en Slags Indsigt. Alle Syndens Arter bleve mig viste og tillige de Pinsler og Straffe, som Jesu Lidelse har frelst os fra.

Jeg saae Christus korsfæstet, og han viste mig, hvorledes han var bleven hængt paa Korset, og hvorledes det Meneske, som gaar fortabt, er uden nogen Undskyldning. Thi til Frelsen udfordres kun, hvad Lægen fordrer af den Syge; man maa bekende sin Lidelse og udføre Lægens Forskrifter. Kuren koster intet; man har kun at vise sig for Lægen, at gøre, hvad han foreskriver, og undgaa, hvad han forbyder.

Min Sjæl fik dernæst en Forstaaelse af den Modgift, som er i Christi Blod. Modgiften uddeles uden Vederlag og fordrer kun god Vilje til at modtage den. Da bleve alle mine Synder mig viste, og i alle mine Lemmer erkendte jeg en aandelig Lidelse.

Og efter hvad jeg nu havde lært, stræbte jeg at aabenbare Gud alle min Sjæls og mit Legems Lidelser, og jeg raabte: »O Herre, min Gud, som i dine Hænder holder min evige Helbredelse! Du har lovet at helbrede mig, hvis jeg blot vil lægge mine Saar frem for dine Øjne! Herre, saasom jeg intet er uden Svaghed, og saasom der ikke i mig er et Atom, uden det er besmittet og forraadnet, saa viser jeg Dig fra min Afgrunds Dyb al min Elendighed og alle mine Lemmers Synder og alle min Sjæls Saar og alle Saar paa mit Legem.«

Og jeg opregnede nu al min Elende, og jeg sagde: »Miskundelige Herre, som holder min Lægedom i Hænde! se, her er mit Hoved, som jeg tusind Gange har dækket med Hovmodets Kendetegn; jeg har snoet mit Haar og sat det op i unaturlige Former; og det er ikke alt, Herre! se

blot mine elendige Øjne, som ere fulde af Ukyskhed og blodsprængte af Misundelse«.

Saaledes vedblev jeg at anklage alle mine Lemmer og at fortælle deres klagelige Historie.

Jesus hørte paa det altsammen med stor Taalmodighed og svarede med stor Glæde. For hver enkelt Ting viste han mig Lægemedlet i sin Haand, og jeg saae hans uendelige Medlidenhed med min Sjæl, og han sagde:

»Min Datter, frygt ikke og fortvivl ikke! Var du end besmittet med al Forraadnelae og død den fuldstændigste Død, saa er jeg dog mægtig til at helbrede dig, hvis du vil anvende de Lægemedler, jeg giver dig. Du har langt og længe klaget over dit Hoveds aandelige Sygdom; og dine Klager have givet Genlyd i mig. De Forbrydelser, Du har begaaet, ved din Pynt, ved den falske Farve, du har givet dine Kinder, og de unaturlige Former, du har givet dit Haar, hele din skammelige Stolthed, hele den Forfængelighed, hvormed du har vist dig for Menneskene og mod Gud, al denne Elendighed, hvorfor du synes, at en evig Beskæmmelse venter dig i Helvede — alt det er udsonet! Jeg har baaren din Synd, jeg har sonet den, jeg har lidt frygteligt. For al din Sminke og Salve maatte mit Hoved drages ved Haarene, trækkes i Skægget, gennembøres med Torne, rammes af Stokkeslag, bløde, forhaanes og foragtes, foragtes indtil Tornekroningen!

»Du maled dine Kinder for at vise dem for usalige Mennesker og vinde deres Gunst; vær rolig: mit Ansigt er bleven dækket af Menneskers Spyt; det er bleven vanskabt og opsvulmet af deres Næveslag; det er bleven skjult under et spottende Klæde. Du har brugt dine Øjne for at se dig forfængeligt omkring, for at betragte, hvad der er skadeligt, for at fryde dig mod Guds Vilje; men mine Øjne ere blevne tilslørede, de ere blevne blændede, først af mine Taarer og derefter af mit Blod. Blodet, som randt ned fra mit Hoved, blændede dem.

»For den Brøde, dine Øren have begaaet — dine Øren,

som have hørt, hvad der er unyttigt og slet, og som have glædet sig ved skadelige Ord, har jeg gjort en forfærdelig Bod, der har fyldt mig med dyb og umaadelig Sørgmodighed. Jeg har hørt de falske Anklagere, de nedsættende Ord, Fornærmelserne, Forbandelserne, Spotten, Latteren, Gudsbespottelserne, den uretfærdige Dommers Dødsdom og min Moders Graad. Jeg har hørt hendes Medlidenhed.

»Du har kendt Fraadseriets Glæder, og du har endog saa misbrugt de Ting, man drikker; men min Mund har været udtørret af Hunger, Tørst og Faste. Man har rakt mig Eddike og Galde til Lædskedrik.

»Du har bagtalt og bagvasket, du har spottet Gud og Mennesker, du har løjet, løjet indtil Mened. Og det er endda ikke alt. Men jeg har tiet overfor Dommerne og for de falske Vidner, og mine lukkede Læber have ikke undskyldt mig. Men jeg har stadig forkyndt Sandhed og af hele mit Hjærte har jeg bedt til Gud for mine Bødler.

»Din Lugtesans er ikke ren; du mindes visse Glæder, som visse Lugte forvoldte dig; men jeg har fornummet Spytklatternes uhumske Stank; jeg har taalt dem paa mit Ansigt, paa mine Øjne, i mine Næseboer.

»Din Hals har svulmet af Vrede og af Sanselighed og af Hovmod; den har løftet dit Hoved mod Gud. Men min Hals er bleven saaret af Piskeslagene. For dine Skuldres Synder have mine Skuldre baaren Korset. For dine Hænders og dine Armes Synder — thi de have gjort, hvad du nok ved — ere mine Hænder blevne gennemborede med store Søm og fæstede til Korset, og jeg hang i dem, og de bar mit Legem. For dit Hjærtes Synder, dit Hjærte, hvorfra Had, Misundelse og Lede ere udgaaede, dit Hjærte, som Begærligheden og den onde Elskov have besiddet, er mit Hjærte bleven gennemboret med et Spyd, og af dets Saar er udrundet Vand for at slukke den onde Glød og Blod for at frelse dig af Vredens og Sørgmodighedens Magt. For dine Fødders Synder, for deres unyttige Danse og for deres forfængelige Vandringer, ere mine Fødder, istedetfor

at bindes til Korset, blevne gennemborede med Nagler. Istedesfor dine fine, gennembrudte Sko ere mine Fødder blevne dækkede med Blod. Blodet flød ud af deres Vunder, og alt Blod fra Legemet randt ned over dem.

»For alle dit Legemes Synder, for al din Sanselighed, vaagen og sovende, er jeg bleven slaæet fast paa Korset, trukken til alle fire Sider som et Skind, der udspiles; og saaledes udspændt paa Korset. Den blodige Sved har gennemblødt mig fra Isse til Fod; Korsets haarde Træ har trykket og gnavet mig; jeg har lidt grufulde Pinsler, raaabt, suk- ket, grædt, stønnet, og stønnende er jeg død! Til Sone for din forfængelige Pynt, som du har valgt og baaret uden Grund, har jeg hængt nøgen paa Korset. Nøgen som jeg kom af Jomfruens Liv, udsat for Luften. Kulden. Blæsten, Mænds og Kvinders Blikke, højt oppe paa Korset for bedre at ses, bedre at bespottes. bedre at vanæres!

»For dine Rigeomme, du har besiddet med Urette, har jeg været fattig, uden Palads, uden Hus, uden Ly til at fødes i eller leve eller dø i, og jeg vilde ikke have haft nogen Grav, jeg vilde være bleven overgivet til Hundene og Rov- fuglene, hvis ikke en af Ynk med min store Elende havde givet mig Plads i sin Grav. Jeg har udøst mit Blod og mit Liv for Synderne, jeg har intet beholdt for mig selv Fattigdommen har fulgt mig, i Livet som i Døden.«

Saaledes talte Christus, og han tilføjede:

»Du vil ikke finde nogen Synd eller Sjælens Sygdom, for hvilken jeg ikke har baaren Straffen, og som jeg ikke kan læge. Paa Grund af de umaadelige Lidelser, som Eders arme Sjæle skulde lide i Helved, har jeg villet pines helt og fuldt. Sørg derfor ikke; men følg mig efter i Lidelse, i Forsmædelse og i Fattigdom.«

*(Le Livre des Visions et Instructions de la
B. Angèle de Foligno, L. I. ch. XXXV.)*

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5½—6½.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 19

Søndagen den 7 Maj.

1899

Paaskedage i Maredsous.

Det var galt nok at have tilbragt Fastetiden i det bevægede Paris; i den hellige Uge og Paaskedagene vilde vi leve rolig paa et Sted, hvor man havde Lejlighed til at overvære saa skønne og stemningsfulde Ceremonier som muligt. Paa ingen Tid af Aaret er jo Liturgien saa mægtig og betagende, som netop i disse hellige Dage. Maredsous er en halv Dags Rejse fra Paris, og vi vare dør sikre paa at finde, hvad vi søgte; i ingen af Paris' store Kirker synger man den rene gregorianske Sang, og i ingen forrettes de store Paaskeceremonier af Benediktinermunke!

Maredsous er Beurons største og skønneste Datterkloster. For ca. 30 Aar siden blev det bygget af Brødrene Desclée, to rige, belgiske Forlæggere; det siges at have kostet dem 2 Millioner Francs; og saa storslaet er Anlægget, at Summens Størrelse ikke forbauser. Abbediets Beliggenhed er meget smuk, Grundlæggerne have fulgt den gamle Tradition: at bygge Klostre i de skønneste Egne, man kunde finde. Eggen minder noget om Bretagne; den er bakket, og Bakkerne ere bevoxede med lave Graner; her og der komme graa Klipper frem til Overfladen; mellem Bakkerne ligge grønne Engstrøg, gennemfurede af stille, brede Vandløb; i Ly af Bakkerne ses smaa Landsbyer, hvis Huse ere høje og graa, byggede af grovt huggede Sten — Landsbyer, hvor alt er lyst og rent, alle Husene ligne hverandre, og kun Kirken rager op med sit firkantede Taarn, der ender i et lille Spir. Den, som kender lidt til den gamle, flamske Kunst, som elsker Rogier van der Weydens og Memlings fromme Billeder, husker saadanne Landsbyer; Madonna dier

sit guddommelige Barn, en Helgen staar ved deres Side, en lille bitte Donator knæler ved hendes Fødder og bagved, mellem Søer og Klipper, hæver sig saadan en lille Landsby op mod en gylden Luft.

* * *

Abbediet Maredsous er bygget i gothisk Stil af den bekendte belgiske Arkitekt Bethune. Det smukkeste ved det store Bygningskomplex er Materialets — det belgiske Skifer-marmors — graa Farve; Kirkens Façade er sammenbygget med Klostret, og dette sidste virker betydeligt bedre end den tørre Kirkefaçade med dens klodsede Taarne. Ved at se dette store Anlæg og tænke paa, hvad man har ofret paa det, kan en ung Dansk faa de besynderligste Tanker. Han kan f. Ex. tænke paa en genial Landsmand, der ved en halv Snes fortrinlige Kirkerestaurationer har vist et saadant Kendskab til den gothiske og romanske Kirkebygning, at man næppe finder hans Mage i det moderne Europa. Den Danske ser den berømmelige Bethunes raa og uforstaaede Detailler og tænker paa, at Professor *Storck* fik Lov at bygge én, en eneste protestantisk Kirke i København, at den Mester, der gengav St. Brigittas Kirke i Maribo sin gamle, skønne Form, trods al stupid Kritik — den Mester, der gav os St. Nicolaus i Svendborg tilbage og rensede Viborg Domkirke — at han endnu ikke fik Lov at bygge en *virkelig* Kirke, en katholsk Kirke. Prof. *Storck* er ikke længer ung, men endnu er der vel Tid; en af hans Elever har bygget den smukke katholske Kirke i Horsens.

Maredsous Kirkes Indre er smukkere end dens Ydre, men meget langt fra at være noget Mesterværk. Kirken bestaar af et mægtigt Midterskib, der ender i et stort, højere liggende Kor og af to lavere Sideskibe med en Række smaa Kapeller. Dekorationen er stærkt farvet, Søjlerne ere skinnende røde, Væggene grønne, hvor ingen Fresker dekorere dem, Loftet, en Tøndehvælving, er lyseblaat. Freskerne ere

dels gothiserende, belgiske Frembringelser, dels ret daarlige Kopier af Beuronerskolens strengt klassiske Billeder: Scener af Christi Lidelseshistorie, den hl. Jomfrus og S. Benedikts Liv osv.

I denne pragtfulde Kirke overværede vi da Lidelsesugens betagende Ceremonier. Jeremias' mægtige Klagesang steg op fra de sorte Munkes Kor, Salmerne med deres Antiphoner, Hymnerne, hele den rige Liturgi blev levende i den gregorianske Sangs ubeskrivelige, skønne Form. Hvor langt var vi fra al Verdens sentimentale og pretentiøse Musik; dette var Kirkens, Kirkens eget, Kirkens sande Sprog; vil man høre ikke blot sin Moders Ord men ogsaa hendes Stemme, saa søge man at høre *Cantus planus*, sunget paa Benediktinervis, og ens Hjærte bliver én Kærlighed rigere, mange Smaanydelser fattigere. Men i Lidelsens Dage er Sangen sparsom og tung, først det jublende Lørdagsalleluja løser Tonernes Baand, Gloria, Credo og den vidunderlige Hymne *Victimæ paschali laudes* bruser gennem Kirken og viser den gregorianske Sang i al sin Pragt og jomfruelige Skønhed.

De store Ceremonier bleve forrettede med den stemningsfulde Højtidelighed, man kun finder i store Benediktinerkirker; hvor gribende virkede ikke Skærtorsdagprocessionen, da alle de mange Munke med Lys i Hænderne fulgte den hellige Hostie, som Abbeden bar, til den blomstersmykte Grav. Men nogle ejendommelige Ceremonier ere særlig værd at omtale, da de vistnok ere specielle for Benediktinerne. Paaskelørdag førte saaledes et Par Dreng og en Lægbroder et pyntet Lam ind i Kirken: det kom midt under Messen og blev staaende foran Altret, medens Evangeliet blev læst, derefter velsignede Abbeden det højtideligt.

Paaskesøndag gaa alle Munkene med Abbeden i Bispekrud i højtidelig Procession Kirken rundt. Der gøres holdt foran Madonnas Alter, man hilser Gudsmoder med *Regina coeli*, og Abbeden sender Skyer af Røgelse op

mod hendes Alter. Processionen fortsættes under Afsyngelsen af gamle Paaskehymner, og endnu en Gang gøres holdt, inden man atter bestiger Koret, denne Gang hilses det mægtige Krucifix, som kroner Korgitret.

Der var i Maredsous i Helligdagene en stor Mængde Fremmede, gamle Elever fra Klostrets Kollegie, Forældre og Paarørende af de nuværende Elever o. s. v.; men man savnede i Kirken Beboerne af de smaa Landsbyer. Jeg har boet Maaneder igennem i en lille Landsby i Italien, dens beskedne Kirke var hver Søndag fuld af Bønder og Arbejdsfolk, og jeg mindes aldrig at have savnet de saakaldte fine Folk. Men her i Maredsous, i disse Dage, da Kirken mindede os om Christi forfærdelige Kval og Pinè, saae man sig forgæves om efter de Stakler, som bære de synlige Spor af Lidelse, af Savn, af Nød. Kirken er vor alles Moder, ingen er udelukket, dette er sikkert nok. Men ikke mindre bestemt vide vi, at vor Frelser elskede de Fattige højest og bestandig omgav sig med Fattige. En Kirkefest uden Fattige er derfor en Familiefest uden de nærmeste!

*

*

*

En ung Pater, Dom *Urban*, var meget sammen med os, Vennen og mig, under vort Ophold i Maredsous. Han viste os det fortræffelig indrettede Kollegium, hvor en stor Mængde unge Skud af Belgiens største Familier foruden Skolelærdom lære at fægte, danse, spille (Klavér og Billard), synge o. s. v.; der mangler intet, som man kan forlange af en moderne Kostskole, end ikke et Mørkekammer for Fotografi. Vi tilbragte mange Timer med den glade Pater i den lille Skov, som hører til Kollegiet, og han fortalte livligt om Klostrets Liv og om sit eget. Blandt hans mange ingeniørlunde banale Paastande var denne: »I Klostret kan og skal Personligheden udvikles helt og holdent«. Pater Urban er Lærer i Filosofi, og de unge Fratres syntes meget glade ved deres fornøjelige Lærer; gennem ham lykkedes det os at faa

en lille Audiens hos Abbeden, den navnkundige Dom *Hildebrand de Hemptinne*, der tillige er hele Benedictinerordenens Primas og i Reglen residerer i det nybygte Kloster S. Anselmo i Rom. Uheldigvis havde en snakkesalig Dame opholdt Abbeden saa længe, at Middagsklokken lød, da vi traadte ind til ham; vi fik hans Velsignelse og et Par venlige Ord med i Købet.

Mere Fornøjelse havde vi af et Besøg hos hans Søster, der er Priorinde i et nærliggende Nonnekloster, som for Resten kun er halvfærdigt; vi hørte Messen i det lille foreløbige Kapel, og der klang Sangen om muligt endnu bedre end hos Munkene, hvor Stemmerne under Tiden tabe sig i den store Kirke. Efter Messen forestillede Pater Urban os for Priorinden, og vi havde en meget fornøjelig Morgenpassiar med den smukke og intelligente Mater Cecilie, der trods sin store Ungdom skal være en saare energisk Styrer, en sand Moder for sine 30 Døtre. Sta. Theresa skriver et Sted i sin Levnedsskildring, at kun de Søstre, som uden at knurre lyde en ubehagelig, lunefuld Forstanderinde, ere værd at rose for den høje Dyd Lydighed. Stakkels Benediktinerinder i Sta. Scolastica ved Maredsous, de ville have ondt ved at naa til Lydighed i Sta. Theresas heroiske Forstand!

Amsterdam, 25. April 1899.

Francesco.

Jeanne d'Arcs Beatification.

Bønnens Apostolats Intention for Maj.

Jeanne d'Arc blev født 1412 af fattige Forældre i Domremy i det nordøstlige Frankrig. Hun var en from og enfoldig Pige, aldeles ikke anderledes end sine Jævnaldrende, kun mere beskeden, flittig og andægtig. Hun læste gærne i Bibelen og i Helgenlegender, og denne Læsning opfyldte ogsaa hendes Tanker, naar hun sad alene ved sit Arbejde.

I 1445 havde Henrik V. af England vundet Slaget ved

Azincourt, og Frankrig syntes fuldstændig at skulle falde i Englændernes Hænder. Da skete det i 1425, at Jeanne, som dengang var 13 Aar gammel, erholdt sin vidunderlige Seridelse til Frankrigs Frelse. St. Michael, Sta. Katharina og Sta. Margaretha viste sig for hende, talte til hende og befalede hende at gaa til den franske Kronprins og føre ham og hans Hær til Sejr. Forgæves vægrede Jeanne sig; »jeg vilde hellere blive hjemme og spinde ved Siden af min Moder,« sagde hun. Gud vilde det, hun maatte afsted.

Det er bekendt, hvilke Vanskeligheder hun havde, inden hun blot fik Dauphinen i Tale. Alle lo hende ud og betragtede hende som en afsindig Sværmerke. Men endelig naaede hun sit Maal, og klædt i Mands Rustning, førende det Sværd, som hun efter en Aabenbaring havde fundet bag Altret i Sta. Katharinas Kirke, rykkede hun i Spidsen for 6000 Mand frem for at undsætte Orléans, som Engelskmændene belejrede. Den 29. April 1429 tvang hun efter femten Dages Kamp Englænderne til at trække sig tilbage og drog ind i Byen i Triumf. *Jomfruen fra Orleans*, som Jeanne herefter kaldtes, førte nu den franske Hær fra Sejr til Sejr, og næppe tre Maaneder efter stod hun ved Dauphinens Side i Kathedralen i Rheims, da han blev kronet til Karl VII. af Frankrig. »Gid Gud nu vilde tillade mig,« sagde hun, »at vende tilbage til mine Faar og vogte Hjorden sammen med mine Søskende; de vilde blive saa glade ved at se mig igen.« Hun var stadig den samme enfoldige Bondepige; og hun gyste trods sine mange Slag, ved Synet af Blod, ligesom hun græd, naar hun hørte det mindste urene Ord.

Den franske Konges Fejghed og Lumpenhed ødelagde imidlertid Himlens Værk. Paris blev ikke indtaget af Karl VII., og da Jeanne i 1430 med en Haandfuld Mænd kastede sig ind i Compiegne, blev hun forladt af sine Mænd, taget til Fange af Jean af Luxembourg og solgt til Englænderne for ti tusind Livres.

Karl VII. gjorde intet for at redde hende, og hun blev

ført til Rouen, sat i Fængsel, dømt som Hex og brændt paa Torvet i Rouen. Hun døde, atter og atter gentagende Jesu hellige Navn, og hendes Død vil til evig Tid være en Piet paa det engelske Folks Ære. I 1456 undersøgte Pave Calixtus III. hendes Proces og erklærede Anklagen mod hende for falsk og Dommen for magtesløs. Leo XIII. har tildelt hende Titlen »Guds ærværdige Tjenerinde«, og hendes Saligprisning er nu i Maj Maaned gjort til Genstand for Jesu Hjertes Apostolats Bønner.

Jeanne d'Arc optraadte i en Tid, da den angelsachsiske Race ligesom nu troede at kunne besejre den romanske og udrydde den af den kultiverede Verden. Det halve Frankrig var allerede engelsk. Jeanne d'Arc blev udsendt for at frelse det Land, som er *Kirkens ældste Datter*, og ved sin Død opnaaede hun, hvad hun ikke havde formaaet i levende Live — Begejstringen for hende fik ny Magt, og Engelskmændene bleve for bestandig uddrevne af Frankrig. Sin senere Storhed skylder Frankrig Jomfruen fra Orleans.

Da denne Storhed derfor gik under i den franske Revolution, rettede Revolutionsmændenes Raseri sig ganske naturligt ogsaa mod Jeanne d'Arc, og Voltaire bespottede hende i den giftige og uhumske Bog *La pucelle*. Det moderne Frankrig erstattede Jomfruen fra Domremy med en til Fornuftgudinde udgøglet Kurtisane. Udviklingen sidenhen har ogsaa svaret dertil.

Men nu i de sidste Aaringer, da Frankrig synes at besinde sig og at rykke nogle Haneljed tilbage fra Afgrundens Rand, nu bliver Jeanne d'Arcs Minde og Navn ligesom Fanen, hvorunder denne heldbringende Reaktion samler sig. Derfor er Jeanne d'Arcs Beatification noget af en Livssag for Frankrig, og derfor er det et Tegn paa Leo XIII.'s usvækkede Kærlighed til Kirkens ældste Datter, at han nu lader Bønnens Apostolat hede for hint Ønskes Opfyldelse.

Kampen mod „Politiken“

og dens Retning indenfor Literaturen føres stadig med stor Kraft. Endogsaa i Radikalismens faste Borg, *Studentersamfundet*, har en Taler vovet at staa op og sige følgende meget dristige Ord:

»*Politiken* synes at sætte en Ære i at være Organ for alt, hvad der er svigefuldt og letfærdigt. Dets Mænd tro ikke paa noget; de grine ad alt og alle, som ikke hører deres egen lille Klike til. De haane og udle alt, hvad der har Navn af Moral og Velanstændighed«.

Og den dristige Taler karakteriserede yderligere den Maade, hvorpaa »*Politikens* første Mand, Dr. Edvard Brandes« optræder »i sit Blad som i sine Bøger«. Talerens Ord vare her meget uforbeholdne og særdeles rammende, men maaske mindre egnede til Gengivelse udenfor et Studentepublikum.

Interessant var det at se, hvorledes »*Politiken*«s Hovedtaler paa hint Møde, en ubetydelig og ret ukendt Literatus ved Navn *Levin*, hele Tiden søgte at vende op og ned paa Begreberne og hævde Dr. Brandes som — Moralens Forkæmper, som »Nordens største og hæderligste (!) Journalist«! *Saa galt* er det da heller ikke fat i de tre nordiske Riger, at den moralsk forraadnede Dekadent E. B. skulde være vor hæderligste Journalist.

Men der er *Nemesis* i dette, at de, som selv gærne »lege Himmelspræt med Moralen«, naar de komme i Bekneb, dog paakalde den samme, før saa bespottede Magt. . .

Noth lehrt beten, siger Tysken. Blot d'Hrr. Radikales Anger og Bønner ikke maa komme forsent. Da Judas havde forraadt den Højeste og overleveret ham til Jøderne, fortrød han sin Gærning og vilde gærne have gjort den usket. Men det var forsilde, og Judas havde ikke anden Udvej end at købe sig en Strikke. . .

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 20

Søndagen den 14. Maj

1899

J. P. Jacobsens Indflydelse.

Bjørnstjerne Bjørnson skrev en Gang — det var vistnok i »Morgenbladet« — at J. P. Jacobsens Indflydelse havde været til Skade for Danmark og især for den danske Ungdom.

Bjørnson havde utvivlsomt Ret. Der gaar en ubestridelig lige Linje fra Tvivleren og Drømmeren Niels Lyhne over Bangs »Haabløse Slægter« til de sidste Aartiers viljevege og drømmesyge unge Digtning. Naar den alleryngste Ungdom nu ligesom Ulrik Brendel hinker jammerlig rundt og leder efter et Ideal, eller naar den giver Idealet en god Dag og kaster sig ind i en desperat Bestialisme, saa er begge Dele Virkninger af det aandelige Princip, som opstilledes i den af al intellektuel dansk Ungdom beundrede Bog »Niels Lyhne«.

Dette Princip var nemlig *Atheismen*.

Man synes at have glemt dette i en Tid, da J. P. Jacobsens samlede Værker ere ifærd med at blive Folkelæsning, og da man bruger »Niels Lyhne« til Konfirmationspresent. Men Faktum er ikke desmindre dette, at J. P. Jacobsen er den rene Gudsfornægtelses mest begavede, mest sympatiske og derfor farligste Apostel.

Dr. Edvard Brandes, som i disse Dage har vist Verden hvad *praktisk* Atheisme vil sige, har netop nu paaberaabt

sig Jacobsen som Atheismens store *Theoretiker*. Han har i Fortalen til de hos Gyldendal udkomne »Breve fra J. P. Jacobsen« mindet Danmark om, hvor hin store Digter hørte hen, og i hvis Tjeneste hans Kunst virkede. Dr. Brandes skriver:

»Hvor kan overhovedet nogen tvivle om, hvad Jacobsen vilde og lærte, naar man har læst »Niels Lyhne«? Her staar Jacobsens Lære:

»Den Dag Menneskeheden frit kan juble: der er ingen Gud, den Dag skabes der som med et Trylleslag ny Himmel og ny Jord . . . . . Hvilken Adel vil det brede over Menneskeheden, naar den frit kan leve sit Liv og dø sin Død uden Frygt for Helved eller Haab om Himmerig, men frygtende sig selv og med Haab til sig selv.

»Den stakkels lille Gerda, hun omvender sig paa det sidste, men da Hjerrild spørger Niels Lyhne om, han »vil se en Præst«, ryster denne forbitret paa Hovedet, og han dør i sin Rustning, staaende — saaledes som Jacobsen selv døde.

»Jacobsens Digtning var ikke Kunst for Kunstens egen Skyld — hvis da overhovedet en saadan gives — han stred hele sit Liv i Videnskab og Digtning for én Ide: den stolte Gudløsheds Ide, den rene Irreligiøsitet, den alle Forbehold bortskydende Atheisme.

»Denne Lære vilde han fastplante for Samtid og Efter-tid, medens han vilde forskønne Menneskene Tilværelsen med sin farverige Kunst og sit fribaarne Livssyn.«

I en Tid, da Christendommens Fjender ynde at pynte sig med den lifligste Christelighed — da en Henning Jensen eller en Carl Ewald maskere deres Vantro paa alle Maader og forklæde sig som Religionens bedste Venner, er det glædeligt, at Standpunkterne atter en Gang klares. Jacobsen — siger Brandes — levede og døde i »den Tro, som Niels Lyhne har udtalt: *der er ingen Gud, og Mennesket*

er hans Profet«. Og han haabede af denne Tro, at den vilde brede en hidtil ukendt *Adel* over Menneskeheden!

Hvilken denne Adel er, det have vi i den sidste Tid set forskellige Exempler paa — i »Det unge Blod« og adskillige andre Skrifter. Her »lever Menneskeheden sit Liv frit og dør sin Død uden Frygt for Helvede eller Haab om Himmerig« -- men unægtelig synes dette Liv ikke meget tiltalende, vilde maaske næppe nok have glædet Jacobsen selv.

Sagen var nemlig, at Jacobsen i Kraft af en god og fast Opdragelse, senere hen ogsaa støttet af Sygdommens rensende og lutrende Magt, formaadede at undgaa sin Læres praktiske Konsekvenser. Tilmed forholder det sig maaske saaledes, som det beundrende skrives om ham, at han i Virkeligheden »foragtede alt det, Godtfolk opstiller som Moral«, men at det af *taktiske* Grunde »behagede ham at være usaarlig«.

Denne Jacobsens personlige Uantastelighed blev imidlertid det hvide Flag, hvorunder hans Atheisme drog uhæmmet og uhindret ind i den danske Ungdoms Hjærte. Og Læren om, at »der er ingen Gud, og Mennesket er hans Profet«, fæstede Rod i andre Sjæle, hvem det ikke »behagede at være usaarlige«, og fik Magt hos Mennesker, hvem ingen Tæring tvang til Afholdenhed. Og den, som nu ser ud over den danske Literatur og det Liv, denne paa én Gang repræsenterer og propagerer, han forstaar de advarende Ord, som »En Handske«s Digter i sin Tid talte for temmelig døve Øren.

Der eksisterer en Enhed saa uopløselig, at den bringer En til at tænke paa den allerhelligste Treenighed, mellem det Sande, det Gode og det Skønne. Tager man Sandheden bort, udrydder man med det samme Dyden (selve dens *Navn* bliver latterligt for Mennesker uden Sandhed), og af Skønheden bliver kun et *omvendt Billede* tilbage, en Skønhed *à rebours*, der ene suger sin Kraft af det Sanselige, og hvis Magt er Fristelsens og Syndens.

Af denne Art var netop Jacobsens Digtning — af denne Art er hele den Literatur, som har sit Kildespring i »Niels Lyhne«.

Men — som Léon Bloy har sagt det — »der kan ikke existere nogen Kunst, eller nogen Literatur, eller nogen Skønhed, eller nogen Storhed, eller nogen Styrke, eller noget Liv, naar det ikke drejer sig om Gud. Og drejer det sig ikke om Gud, saa bliver der *intet* tilbage, ikke en Gang saa meget, som der kan gaa i et Svinetrug af ganske almindelige Dimensioner«.

Naar derfor en Mand som J. P. Jacobsen faar det menneskelige Ord saaledes i sin Magt, som han havde det, og bruger det til Oprør og Kamp mod Gud, saa er det med ham som med Pilatus, hvem *det guddommelige Ord* blev overantvordet — »Magten dertil var ham givet ovenfra«. Dette lærer Bloy ogsaa, og han skriver fremdeles:

»Hvis det hænder Mennesker uden Gud at fremføre en Stavelse, der er andet end Intet, saa er det fordi *Ordet*, det af dem bespottede, bespyttede, hudflettede, forhaanede, korsfæstede Ord vil, at de skulle vidne for det, idet de pine det, og at de skulle bekende deres *Ecc homo*, Se *Han* er Mennesket.«

Og dette er netop Tingen. Atheismens Literatur beken- der med al sin Ordpragt og lyriske Rigdom altid dette ene: »Her er Mennesket ikke! Her lever kun Menneskedyret, *la Bête humaine!* Mennesket findes ganske andre Steder! Maa- ske findes det *slet ikke* — lige saa lidt som Gud!«

Saaledes er Atheismens konsekvente Udvikling. Guds- fornægtelsen fører til Menneskefornægtelse. Vantroens sid- ste Ord lyder:

»Der er ingen Gud — der er intet Menneske — der er *kun Dyr*.«

Og hermed har Fornægtelsens Literatur aflagt sin in- direkte Bekendelse af Jesus Christus, i hvem baade det Gud-

dommelige og det Menneskelige er aabenbaret i Sandhed og Skønhed.

Reformationen og Helligdagene.

Under Overskriften »Da Kapitalisterne stjal Helligdagene« indeholdt »Social Demokraten« for 26de ds. følgende Artikel, der i det væsentlige gaar ud paa det samme, som man saa ofte har gjort opmærksom paa fra *katholsk* Side, og med hvilken vi derfor i det Væsentlige kunne erklære os enige. Det er glædeligt, at Reformationen begynder at erkendes for det, den var: et kolossalt Udslag af Had til Gud, Havesyge og Begærlighed og saaledes den første Aarsag til vor Tids sociale Nød.

Du skal tjene Kapitalen
mere end Gud.

Arbejderstanden gaar 1. Maj i Møde, og over den ganske Jord vil den samle sig for at demonstrere for en forkortet Arbejdstid, for Ret til Liv, Sundhed og Glæde.

Det gaar saa underligt med et Menneske, naar han først har faaet Øje og Øre opladt for denne Emancipationskamp; det ændrer hans Syn paa saa meget af det, han har lært før, lært som noget godt og priseligt; meget af det bliver ligesom en Kamæleon, der skifter Farve og fra at være lys kan blive mørk.

Nu læser man i tyske Blade om en Fabrikantforening i Metalindustrien, der har henvendt sig til den preussiske Indenrigsminister angaaende de Fridage, der Aaret igennem falde midt i Ugen — Guderne skal vide, der ere ikke mange! — men der er nu denne Langfredag, som vækker deres Bekymring. Naturligvis, de unde godt Arbejderne Tid til at

»opfylde de kirkelige Pligter«, men de føle sig dog forpligtede til at vaske deres Hænder overfor den Mulighed, at Langfredag bliver lovbefalet Fridag, thi, sige de, Paaskesøndag kommer bagefter, og saa er det meget muligt, at mange Fabriker ville standse ogsaa om Lørdagen, og det gør dem dog ondt for Arbejderne, at de skulle have saa stort et Tab.

Ved at læse dette i et tysk Blad kom vi til at tænke paa, hvad vi som Børn lærte i Historien: Det var en af Hovedgrundene, hed det, til, at de nordtyske Byers »driftige Borgere« sluttede sig til *Reformationen*, at de vilde være fri for alle de mange katholske Festdage. Disse Borgere bleve altid fremstillede for os som sande Mønstre, der ikke vilde drive deres Tid bort til Fester, men udfyldte den med nyttig Gærning. Naar vi nu tænke paa dem, se vi dem helt anderledes, vi se dem som *Arbejdskøbere*, der under de stigende Konjunkturer, der fremkom ved Opdagelsen af Amerika og af Søvejen til Indien, følte Trang til en større Produktion og derfor ikke kunde finde sig i, at Arbejdet hvilede en Gang imellem, at Folket vendte sine Øjne bort fra det triste Hverdagsgraa til Processionernes festlige Pragt, til Kirkens Lys og Musik. De fandt det ganske uforholdsmæssigt; ganske vist, oprøre sig mod Gud vilde de langt fra, tage Religionen fra Folket var aldeles ikke deres Mening, men naar man var en hæderlig Christen, der gik i Kirke om Søndagen og iøvrigt fejrede sin Jul, Paaske og Pinse, maatte dermed det Hinsidige have faaet, hvad der tilkom det, og Resten af Aaret maatte være denne Verdens. Og saa svandt Festdagene og dermed Hviledagene.

Men Julen var lang, i tidligere Tider regnede man den lige til Helligtrekonger, og Paasken var ogsaa lang, og det blev de gode Borgere for meget, at deres Svende skulde anvende en saa lang Tid til at tjene Vorherre. Efterhaanden som man derfor nærmede sig til Storproduktionen, blev Kravet om mindre Fritid voksende, og vi drage frem af vor Hukommelse, hvorledes vi lærte om *Strucensee*, at han »af-

skaffede en Del overflødige Helligdage«. Man skulde kun have 1ste og 2den Helligdag i de tre store Fester. Men nu ere vi komne videre i Udviklingen, og nu komme disse hæderværdige Fabrikanter, der støtte Gud og Kongen ved enhver mulig Anledning, og finde, at det kan ikke gaa an, at Langfredag bliver en Hviledag. Selvfølgelig sige de ikke, at det er for *Kapitalens* Skyld, nej, de føle sig forpligtede til at gøre opmærksom paa det for *Arbejdernes* Skyld. Men ikke nok med, at de ville de Helligdage, der falde midt i Ugen, til Livs; disse Fabrikanter have ogsaa Kig paa *selve Søndagen*. Det forekommer dem, at 12 Timers Hvile den ene Søndag og 36 Timers Hvile den anden Søndag maa være tilstrækkelig til, at Arbejderen kan udhvile sig og komme i Kirke! Med andre Ord, de vil arbejde til Søndag Morgen Kl. 6 og begynde igen Søndag Eftermiddag Kl. 6!

Hvilken Række at se tilbage paa! Det 16de Aarhundredes Borgere, der fik Helgendagene kastede over Bord, det 18de Aarhundredes, der kun beholdt de allernødvendigste Helligdage i Jul, Paaske og Pinse, det 19de Aarhundredes, der ydermere søge at beskære endogsaa Kirkens største Fest og end ikke vil lade Søndagens Arbejde fuldstændig hvile!

Kardinal Krementz.

En meget lille Erindring.

Det var i Köln, i April 1896. . .

Der var de fyrretyve Timers Tilbedelse i Kølnerdømkirken, og det mægtige Skib var fyldt lige ned til Portene af bedende. Og det var ikke blot Kvinder og Skolebørn, nej, det var ogsaa Mænd, og *unge* Mænd i gode Klæder, som hjemme i København aldrig vilde have været at finde

i nogen Kirke. Disse elegante unge Mænd knælede her andægtigt og bad højt og sang af fuldt Bryst med alle de andre:

Gelobt sei Jesus Christus
in aller Ewigkeit.

Saa var Gudstjenesten forbi, og ned gennem Kølners Dom kom Ærkebispens gaaende, Kardinal Philippus Krementz. Lille og spinkel saae han ud i den røde Dragt, men alle vegne, hvor han kom frem og løftede sin ringbesatte Haand, knælede alt Folket dybt og tog med bøjet Hoved mod den ærkebiskoppelige Velsignelse.

Jeg fulgte efter ham helt ud paa Trapperne foran Domkirken. En tæt Skare stod til begge Sider af hans Vej, og efterhaanden som han skred frem gennem Skaren, sank alle i Knæ paa Trappens Fliser, der var vaade og sølede efter Regn. Det saae ud som Kornets Bølgen, naar Blæsten gaar hen derover. Og endnu da Kardinalen sad i sin Vogn — stadig med velsignende Hænder — saae jeg Mennesker knæle ned paa Fortovet og korse sig, idet Vognen rullede forbi. . .

J.J.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katolske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i katolsk Aand.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5 $\frac{1}{2}$ —6 $\frac{1}{2}$.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 21

Søndagen den 21. Maj

1899

Digteren Alfred Ipsen mod „Politiken“

*K*ampen mod Atheismens og Usædelighedens Advokater fortsættes af stadig nye Stridsmænd. Den sidst tilkomne er Digteren Alfred Ipsen, som i en Pjece, betitlet »Dr. Edv. Brandes og Politiken«, har rettet et kraftigt og dygtigt Hug mod den folkefordærvende Radikalisme. Naar »Katholiken« nedenunder giver en Række Udtog af Hr. Ipsens Flyveskrift, saa er det i den Overbevisning, at den Kamp, der nu staar, er af allerhøjeste Interesse ogsaa for os Katholiker. Vi bør ikke lade os bedrage af, at Gudsfor nægternes og Sædelighedsfjendernes Organ undertiden morer sig med at protegere os for at drille Folkekirken. Denne Protektion maa vi helst undvære; »Politiken« og dens Parti ere Katholicismens fødte Fjender, saa sandt de ere Fjender af Christi Kors.

Den Kamp, der nu er begyndt, er en Kamp om Principer, og vi danske Katholiker maa i den staa Side om Side med alle hæderlige Mænd i Danmark. Blandt disse hæderlige Mænd har Hr. Alfred Ipsen nu indtaget en forende Stilling, og »Katholiken«s Læsere ville sikkert have Glæde af hans Udtalelser.

Hr. Ipsen begynder sit Skrift med at omtale de sidste Aarigenrs Angreb paa »Indre Mission« og at karakterisere dem som det, de ere — nemlig »en taktisk Manøvre«, der

»skal bortlede Opmærksomheden fra de mere eller mindre fordækte og ondartede Angreb paa vort Folks religiøse og moralske Følelser, som udføres samtidigt og af det samme Nedbryderkorps, der har kastet sig saa ivrigt over Indre-Mission.« Hr. Ipsen sigter hermed til *den atheistiske Propaganda*, som drives af »Politiken« og dens Mænd, og med Rette spørger han sig selv »hvor vidt denne lovpriste Frigørelse bærer større Lykke i sit Skød end Missionens Tvangstrøje«. »Trods alle Udvæxter og Misgreb er Indre Mission en ideel Bestræbelse, der sætter Mennesket et Maal uden for sig selv, og som derfor *kan* føre Mennesket fremad; men mon den slappe Driftens og Livsnydelærens Lære. nogle moderne Prædikanter have lovprist os, virkelig formaar at løfte og styrke Nogen til Livets Kamp?«

At *Dr.* Edvard Brandes er Fører for det aandelige Nedbrydningsarbejde, som »Politikens« Literatur saaledes iværksætter, er Hr. Ipsen ligesaa klart som fornylig Adjunkt Brøndsted. Med Rette hedder det om *Dr. E. B.*, »at det, det for ham kommer an paa, er *at udrydde de sædelige Instinkter*«. Dette Ord rammer Brandesianismen lige i Hjertet.

Hr. Ipsen har let ved at dokumentere Berettigelsen af en saadan Udtalelse. »Naar saa at sige dagligt Dyd og Velanstændighed haanes fra samme Side, naar Moralen anbringes i Gaaseøjnenes Gabestok eller udles som Dumhed og Hykleri, da synes Maalet at være fuldt, og da er der andre Farer, som true, end den Indre Mission.

»Det tør dog antages, at der endnu er Mennesker her i Landet, der ere sig bevidst, at religiøse og sædelige Livsværdier, trods al Misbrug og Misforstaaelse, ere adskilligt mere værd end al Verdens Kunst. At det er dem, der holde Folket sammen og bevare det, som udgøre dets bedste og i Længden eneste aandelige Næring og Modstandskraft, og at man ikke sætter dem overstyr, uden at Folkets Liv trues med det samme. Ikke for intet betød det gamle Ord

virtus baade Dyd og Kraft; thi saa længe Dyden virkelig er mere end Ord, er den Samfundskraften, det bevarende Salt.«

Hr. Ipsen indlader sig derefter paa en længere Skildring af Dr. Edvard Brandes' Sjæleliv (om man tør bruge et saa gammeldags Ord om en saa fremskreden Aand) — en Skildring, der, ifølge Æmnets Natur, ikke kan være meget tiltalende.

»Denne Forfatter,« skriver Hr. Ipsen, »synes ligefrem at have sat sig det til Opgave at *demoralisere sine Læsere*. . . . Han stimulerer Enhver til at give sig sine Sanser og Drifter i Vold og anvender ethvert Overtalelsesmiddel for at faa andre til at følge sit Exempel, drevet frem som det synes af en Slags dæmonisk Skadefryd.« Helst vilde han have Literaturen indrettet til et Astarte-Tempel, hvor han selv kunde »etablere sig som en Art Ypperstepræst, der kraftigt opmuntrede dem, som ved udæskende Dristighed og Spot over Anstændigheden gjorde sig værdige dertil, medens han med Foragt og lurende Had mærkede sig dem, der ved et ærbart Væsen lod det mangle paa hedensk Fanatisme eller vel endog gjorde sig mistænkte for at lefle med Christendommen. Thi som Æventyrets Trolld lugter han Christenblod overalt — og Christenblod er for ham det værste, han ved. Saa længe de christelige Instinkter endnu ikke ere ganske udryddede, véd han sig nemlig aldrig sikker paa sit Herredømme, og som Mephistopheles nærer en uvilkaarlig Sky for Korset, saaledes nærer han skjult en instinktmæssig Frygt for Christendommen som den Magt, der indeholder en bestandig Trusel imod ham og hans.«

Disse Ord ere klare og sande; Dr. Edvard Brandes er netop saaledes, som Alfred Ipsen skildrer ham — *den raa Bestialismes fanatiske Apostel*. Der har aldrig i den danske Literatur existeret en *gemener* Personlighed end den, som nylig aabenbarede sig i Det unge Blod«.

Ved Siden af denne Bestiets Forherliger staar nu Hr. *Peter Nansen* som den mere raffinerede Usædeligheds Repræsentant. »Det synes« — skriver Alfred Ipsen — »som om Hr. Nansen har sagt til sig selv: Dyd og Last ere ganske udlevede Begreber, der nu om Stunder kun høre hjemme paa Theatret og i Kirken. Hvem tager sligt for Alvor mere? Lasten er kun frastødende, saa længe den optræder i fattige og grimme Omgivelser; er den dristig, elegant og ung, falder Alverden den for Fode. . . . Lad os faa en af Udydens Præstinder klædt op i hvid Silke. . . . og Publikum vil tiljuble hende sit Bifald.

»Og Hr. Nansen, der mente at være i stille Forstaaelse med det gode Selskabs Halvfordærvelse eller Halvuskuldighed, fik en smuk Sukces. Han overvandt baade Kritikens og Publikums Betæneligheder, hans Bøger baade læstes og købtes (i hvid Silke), gentes maaske endog under fine, smaa kniplingsbesatte Hovedpuder. *Lasten var bleven ulastelig,**) thi Hr. Nansens Bøger var det, som Dr. Brandes Bøger aldrig blev, »Silke helt igennem«. Kunstens Frihed havde vundet en ny Sejr, en ny Landstrækning var erobret, de moralske Begreber vare gjort flydende; Nansen selv konsolideret: Det viste sig, at Strømmen bar.

»Der var nok dem, der havde Betæneligheder, moralske Anstød. De mente, at Bøger som »Julies Dagbog«, »Et Hjem«, »Maria«, vare farlige, ikke just for Folk paa over-tredive Aar, men for Ungdommen, som sluger Bøgerne, *henter sine Idealiser fra dem og danner sig efter dem.* De mente, at *Psykologien i disse Bøger var mangelfuld og vildledende, idet Lasten var gjort [altfor skøn, og om jeg saa maa sige, altfor nem, idet de Forviklinger, den affodte, løstes saa let, som man løser en Silkesløjfe.*]* Den Gang kom disse Betæneligheder ikke stærkt til Orde, i alt Fald ikke offentligt. Nu da Hr. Nansen tru-

---

*) Udhævet af Katholiken.

er med at stifte Skole, tør det maaské siges, at disse Bøger ikke hører til den sunde eller anbefalelsesværdige Literatur, ikke hører til den man gjerne sér Ungdommen læse eller giver den i Hænde, hvad Hr. Nansen selv vil erfare, naar han kommer saa vidt.

»Thi dette er Prøven, Ildprøven paa en Literatur, at man gjerne giver den i Arv til den næste Generation. Men disse Bøger have det tilfælles med andre i den nyeste Literatur, at de uden videre anse det for en Umulighed, at et ungt Menneske kan leve kysk, og forudsætte det som den selvfølgeligste Ting, at en ung Mand, særlig en, der har lidt Penge mellem Hænder, lever gladeligt »op i Dagen« med en hel Legion af Kvinder.

»Der er i Hr. Nansens »Maria« en Trappe, hvor der mylrer med en Flok af levelystne Kvinder, som byde sig til, saa snart de tro, at Bogens Helt har en ledig Pavse — den Trappe er typisk for denne Literatur som dens *golden stairs*. Og hver den, som ikke vil lade sig hvirvle med i denne »Løssluppenhedens« Kankan, han karakteriseres. . . som indre-missionsk, asketisk o. lgn. Hvis en Mand undlader at benytte sig af en fristende erotisk Lejlighed, der tilbyder sig, saa er han dum, bigot, Gud véd hvad. *Thi der er for moderne og friggjorte Mennesker ikke længer noget, der hedder Samvittighed, hvor det drejer sig om slige Bagateller. Naar Mand og Hustru blive kede af hinanden, saa videre til den næste;*)* Verden har jo Kvinder nok, og Kvinden, naar blot man ikke tager hende *ausérieux*, kan være »en herlig Tidsfordriv«. Man mindes her uvilkaarligt Dr. E. Brandes' halvt medlidende Ord om J. P. Jacobsen i hans Nekrolog over denne, at han, skønt Fritænker, ikke benyttede sig af den erotiske Frihed, hans Standpunkt skænkede ham. . . .

»Hvorom alting er, man er i denne Hyrdeidyllernes

---

*) Udh. af »Katholiken«.

Tid kommet lykkelig ud over den store Lidenskab, som man i sin Tid enragerede sig for. Den tog ogsaa altfor meget paa Kræfterne og var, alt vel overvejet, en ganske overflødig og latterlig Komædie. Den kan passende spadsere samme Vej som det gamle Skabilkenhovede »Sædeligheden«. En og anden ser sig lidt benavet om og tænker ved sig selv: »Mon ikke denne forsorne Aarhus Adjunkt alligevel skulde have nogen Ret, naar han paastaar, at der er en vis Forbindelse mellem et Folks Sædelighed og dets Livskraft, og at hvor de sædelige Forhold opløses, der synker ogsaa Folkets Modstandsævne, dets Livsenergi. Hr. Brøndsted har væsenlig talt om Sædelighed mellem Kønnene; men man kunde udvide Begrebet til at omfatte, hvad der umuligt lader sig adskille derfra, *Alvoren og Ansvarsfølelsen i alle Livets Forhold, den uskrevne Lov, som er et Samfunds umistelige Grundvold*. . . .

»Hvem kan tvivle om, at der er en inderlig Sammenhæng mellem Menneskets Forhold paa de forskellige Livsomraader? Den, der er løsagtig i Kærlighedsforhold, vil som oftest ogsaa vise Løshed i Livets andre Forhold. I Reglen er det først Finanserne, det bliver galt med; mange tømte Kasser kan vidne derom. Og naar man dagligt ser Livsnydelsen; særligt den erotiske, lovprist i Bladene som det eneste, der giver Livet Indhold, er det da sært, om mange smittes deraf og lokkes ud paa vilde Veje, hvor Fortrydelsen indhenter dem for sent. Fra moralsk Løshed i et Forhold breder Slappelsen sig videre, indtil den omspænder det hele Menneske. . . . Hvorledes skulde Ærlighed og Retsskaffenhed kunne opretholdes i et Samfund, naar de først ere forsvundne fra de vigtigste og helligste af alle Forhold, Forholdet mellem Mand og Hustru, mellem Moder og Søn og mellem de Unge, der have givet hinanden Haandslag for Livet. Troer man ikke, at den, der er brutal overfor Kvinder, ogsaa vil være brutal i andre Livsforhold, at den,

der bedrager i Kærlighedsforhold, vil svige ogsaa paa andre Omraader?

»... Vi vide meget vel, at Moral er noget, der skifter og ændres fra Land til Land og fra Tid til Tid, at den stadig er under Omdannelse og Udvikling som alt Menneskeligt; men under alt dette Omskiftelige og Foranderlige er der noget, som er uforanderligt og fast, det er *den Sindets høje, dybe Hengivelse under en Lov, en Villie, et Formaal, der staar over den Enkeltes Lyst og Lykke, og som kalder ham fremad ad Sandhedens Tornevej*... Ær din Fader og din Moder! hedder det gamle Ord, hvortil der af Mosebuddene ene var knyttet en Forjættelse, den nemlig: at leve længe i Landet. Netop at leve længe i Fædrelandet stod for hin Slægt som Lønnen for dem, der kæmpede for Ærbødigheden for de sædelige Idealer, der alle synes indkapslede i dette ene Ord . . . .«

* * *

Alfred Ipsens kraftige og modige Skrift bør læses af Enhver, der med Angst har set den danske Ungdom give sig i Skole hos hine »elendige Stympere, der synes at have tilsat enhver Stump af Idealet og nu ikke have andet tilbage end de rent materielle Nydelser og det tomme Rum, som de kalde Friheden«.

Og enhver Katholik kan af Hjærtet samstemme med Hr. Alfred Ipsen, naar han slutter med følgende *Opraab til den danske Ungdom*:

»Tiden turde nu være kommet til en Prøvelse af alle gamle Fraser, til en Omvurdering af Værdierne. Særligt vil der være Grund for den Ungdom, som nu træder ind i Livet og lægger sine Planer for Arbejdet, til at tage disse Spørgsmaal under fornyet Overvejelse.

»Altfor længe have Fordærvsens Advokater haft Ordet . . . .

»Nu hører der ikke længer Mod til at flyde med denne brede, dorske Modestrøm. Tværtimod! Den, der nu vil vise Mod, han maa lægge Roret om, han maa begynde at øve sig i Riddertjeneste hos Livets ideale Magter, i Bekendelse af mangt og meget, som nu haanes og fornægtes. . .

»Derfor, Du danske Ungdom, hvis Du endnu vil have noget at leve for, noget at tro paa og kæmpe for, rejs Dig mod denne lavpandede Betragtning, at Driften er den eneste Hersker i denne mephistopheliske Komedie, at Mennesket er en villieløs Bold og Livet en indholdsløs Leg — lad dit Hjærte fyldes af Rædsel for denne Tomhed, — og naar det er sket — prøv da at vinde tilbage nogle Fodsbreder af det gamle Land — hvor Jord og Himmel mødes, hvor Morgendug giver Mennesket rene Tanker, hvor Morgenvinden synger friske Forsæt i hans Øre, og Paradisets Morgensol endnu staar som et skælvende Guldblade over Jorden.

»Der voxer ogsaa Vidunderblomsten, Poesiens fagre Urt, visnet og uddød i den tørre Hede i den »moderne« Literaturs Drivhuse.«

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katolske Christne« modtage »Katholiken« uden Vedertag.

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i katolsk Aand.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5½—6½.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 22

Søndagen den 28. Maj

1899

Den pavelige Jubelbulle.

Som allerede meddelt i forrige Nr. af «Nordisk Ugeblad» har Leo XIII. efter sine Forgængeres Exempel forkyndt et Jubelaar fra Juleaften 1899 til Juleaften 1900.

Vi uddrage af den pavelige Bulle desangaaende følgende vigtige Udtalelser:

Hvad er Vor Hensigt med dette Jubelaar, og hvad ville Vi opnaa? Et eneste: ved Vore Anstrængelser at bringe saa mange Mennesker som muligt til at modtage Frelsen og i den Hensigt bringe de Lægemidler for Sjælens Sygdomme, som Jesus Christus har givet os i Hænde, indenfor alles Rækkevidde. Dette fordrer ikke blot Vort apostoliske Embede af os, men tillige de særlige Omstændigheder, under hvilke Vi leve. Ikke at Tiden skulde være gold paa gode Gerninger og christen Herlighed! De bedste Exempler paa det modsatte ere Gud ske Lov talrige, og der gives ingen Art af Dyd, hvori Vi ikke se et stort Antal Sjæle udmærke sig.

Men naar Vi vende vort Blik til den anden Side, hvilket Mørke møder En da ikke! hvilke Vildfarelser! hvilken Mangfoldighed af Sjæle, som ile den evige Død i Møde! En ganske særlig Angst og Smerte griber Os, naar Vi tænke paa de mange Christne, der lade sig forføre af Tanke- og Meningsfriheden, inddrikke slette Lærdommes Gift og Dag for Dag ødelægge Troens kostbare Gave i sig. Derfra stammer saa igen Afsmag for det christne Liv og slette Sæders Udbredelse; derfra hin brændende og umættelige Higen efter alt, der griber Sanserne; deraf alle Tankers og Tilbøje-

ligheders Frafald fra Gud og Henvendelse til Jorden. Det er næppe til at sige, hvor mange sørgelige Følger denne usunde Tilstand har haft, og hvor meget de Principer, som ere Staternes Grundvold, derved ere blevne rokkede. Thi den Oprørsaad, som er udbredt i Sjælene, den Begærlighed, der gaar gennem Folkene, de Forbrydelser og Farer, som følge deraf, ere for den nøjeseende lagttager intet andet end Resultatet af det lovløse og hensynsløse Kapløb om at vinde og nyde de forgængelige Ting.

Det er da baade i den Enkeltes og i Almenhedens Interesse, at Menneskene blive mindede om deres Pligter, Hjærterne vækkede af Dvale, og alle de Ulive mindede om deres evige Bestemmelse, som næsten hver Time paa Dagen blindt hen udsætte sig for Dødssynd, og som ved deres Hovmod eller deres Ligegyldighed staa i Fare for at miste de himmelske og uforgængelige Goder, for hvilke vi ere fødte.

Dette er nu netop Jubelaarets Hensigt. I hele denne Tid er den moderlige Kirke lutter Overbærenhed og Barmhjærtighed; den mangfoldiggør sine Bønner og forøger sine Anraabelser for at formilde Guds Vrede og af Himlen at opnaa en stor Overflod af guddommelige Skatte. Den aabner sit Skatkammer paa vid Gab, kalder alle Christne til at fatte Haab om Tilgivelse og bestræber sig for at besejre selv de modstræbende Viljer ved fordoblet Overbærenhed og Kærlighed.

Hvad der gør Jubelaaret endnu mere belejligt, ere de overordenlige Ceremonier, ved hvilke det nittende Aarhundredes Slutning og det tyvende Aarhundredes Begyndelse skulle indvies. Vi tænke her paa de Æresbevisninger, som hele Jorden paa to Aarhundreders Grænseskæl vil yde *Jesus Christus Bevareren* («Christus Conservator»). Alt hvad Menneskeslægten kan attraa, alt hvad den kan elske, alt hvad den kan søge, er at finde i Guds enbaarne Søn. Han er *vor Frelse, vort Liv, vor Opstandelse*. At ville fjærne sig fra Ham, det er at gaa aldeles til Grunde.

Om endskønt den Tilbedelse, Forherligelse og Taksigelse, som skyldes vor Herre Jesus Christus, aldrig ophører, men uafbrudt vedvarer alle Vegne, saa kan der dog altid tænkes en langt højere og større og værdigere Taksigelse. Desuden er der i vort Aarhundrede saare mange Mennesker, hvis Hjærte er glemsomt og utaknemligt, og som yde Ham, der bevarer dem, Foragt til Gengæld for Hans Kærlighed og Ukvemsord til Gengæld for Hans Velgærninger. Mange leve et Liv stik imod Hans Love og Bud og vidne derved om fordømmelige og højst utaknemlige Tilbøjeligheder.

Denne nærførestaaende Kundgørelse af katholsk Tro og Fromhed skal derfor udtrykke den Rædsel, vi føle overfor al den Ugudelighed, der gaar i Svang i vore Dage, og offentlig yde Oprejsning for de Fornærmelser, som ere blevne tilføjede Jesu Christi Majestæt.

Men den mest ønskelige, den sikreste og klareste Maade at give Oprejsning paa — den Maade, som bærer Sandhedens Kendetegn — bestaar i at angre sine Synder og efter at have anraabt Gud om Fred og Forsoning med mere Nidkærhed at opfylde de Pligter, Dyden paalægger, eller vende tilbage til disse Pligters Udøvelse, hvis man ganske har forsømt dem.

Paven forkynder nu de nærmere Betingelser for den »fuldkomne Aflad, Tilgivelse og Syndsforladelse« (*indulgentia plenaria, absolutio et remissio peccatorum*), som Jubelaaret vil bringe. Derefter skriver han:

Rom indbyder Eder da kærligt, saa mange som I ere, og hvor I ere, kære Sønner! Men det sømmer sig, at en Katholik ikke opholder sig i Rom i denne hellige Tid uden med den katholske Tro til Ledsager. Han maa derfor give Afkald paa det utidige Skue af alle verdslige eller intetsigende Ting og hellere rette sin Aand mod alt, der kan indgyde ham Fromhed. Og hvad der først og fremmest vil kunne føde disse Følelser i hans Sjæl, det er at tænke paa Roms særlige Karakter, det guddommelige Stempel, som er paatrykt den, og som ikke kan udslettes af Menneskehænders Voldsgærninger.

Jesus Christus, Verdens Frelser, har ene blandt alle Stæder valgt Rom til en overmenneskelig Sendelse, og Han har indviet sig den. Han har der, efter en lang og lønlig Forberedelse, rejst sit Riges Throne. Han har bestemt, at Hans Statholders Stol skulde staa der gennem alle Tider. Han har villet, at den himmelske Læres Lys skulde bevares der med Ærefrygt, og at dette Lys derfra som fra et Ophav og en Kilde skulde udstrømme over hele Jorden, saaledes at enhver, der skiller sig fra den romerske Tro, fjærner sig fra Christus selv.

Andre Elementer bidrage til at forøge Roms Hellighed: de gamle Mindesmærker, den rummer, dens Kirkers overordenlige Majestæt, Apostelfyrsternes Grave, Katakomberne, hvor de heltemodige Martyrer hvile. Den Troende, der formaar at høre alle disse Stenes Røst, vil fornemme, at han ikke er i Rom som en Rejsende i en fremmed By, men at han derimod er kommen til sit Hjemland; og med Guds Hjælp vil han drage bort, bedre end han kom.

»Kristeligt Dagblad« for 24. ds. aftrykker en Del af den ovenstaaende Jubelbulle, dog ikke uden forskellige mindre Misforstaaelser af Texten. Saaledes paastaas det, at man for at vinde Jubelafladen skal »faste i det mindste én Gang om Dagen i 20 Dage«. Hvorledes man skal bære sig ad med at faste »én Gang om Dagen,« er temmelig ufatteligt, og Bullen indeholder heller intet herom. Det er derimod de tre store Basilikaer, som skal besøges »i det mindste én Gang daglig«.

Længere nede oversætter »Kr. Dgbl.«, at en konsekvent Katholik »ikke anderledes bør dvæle i Rom end i den katholske Kirkes Beskyttelse«. Bullen har: »end med den katholske Tro til Ledsager« -- som ovenfor oversat. — Heller ikke forlanger Bullen, at der skal bedes for »Kætternes Udryddelse« (som »Kr. Dgbl.« vil), men for *Kættiernes*.

Derimod oversætter Bladet meget rigtigt, at »enhver, som fjærner sig fra den romerske Tro, fjærner sig fra Kristus selv«, og knytter hertil følgende foragede, men ikke ganske velformede, Betragtninger:

»Herefter bliver der altsaa lagt Beslag paa Gud og Apostlene, for »Kætternes« Udryddelse, for Pavedømmet, for Rom

som et af selve Christus bestemt Midtpunkt for Christendommen osv. Og navnlig Passusen om, at hver, som fjærner sig fra den romerske Tro, fjærner sig fra Christus selv, er en anmassende Utilbørighed, som man vægrer sig ved at holde for stammende fra den hidtil ellers saa tolerante, besindige og ingenlunde fanatiske Pave Leo XIII. Det er rimeligvis Kardinalkollegiet eller dog enkelte af det Medlemmer, som taler gennem Bullen.«

Mon »Kr. Dgbl.« véd, at Jubelbullen er undertegnet, ikke af Leo XIII., men af Kardinal Aloysius Masella? Dette Faktum skænkes ellers Bladet til Bedste for dets Hypothese om, at det er »Kardinalkollegiet«, der taler gennem Bullen. Desværre véd imidlertid nu selve »Kirkelexikon for Norden«, at en Bulle netop skal underskrives af en af Kardinalerne, den saakaldte *Prodatar*, og at Pavens Navn kun findes i Overskriften over Bullen.

Der er heller ikke noget at gøre ud af den »anmassende Utilbørighed«, hvorfor »den ellers saa tolerante osv. Leo XIII.« anklages. Denne »Utilbørighed« er nemlig ligesaa gammel som Kirken og findes f. Ex. udtrykt hos de »ellers saa tolerante, besindige og ingenlunde fanatiske« *Kirkefædre*.

Hvad mener f. Ex. »Kr. Dgbl.« om følgende Brev fra den hl. *Hieronymus*, den store Bibelkender og Bibeloversætter, til Pave Damasus:

»Med Fiskerens Efterfølger og Korsets Discipel taler jeg. Idet jeg ikke følger nogen anden som den første end Christus, sætter jeg mig i Forbindelse med din Hellighed, d. e. med Petri Stol. Jeg véd, at paa hin Klippe er Kirken bygget. *Hvo, som æder Paaskelammet udenfor dette Hus, er en Ugudelig.* Naar Nogen ikke befinder sig i Noahs Ark, saa gaar han til Grunde . . . Hvo som ikke samler med dig (o: med Damasus), adspredes; d. e. *hvo som ikke er Christi, tilhører Antichrist.*«

Dette ligner mærkeligt Leos Ord: »hvo som fjærner sig fra den romerske Tro, fjærner sig fra Christus selv«; St. Hieronymus udtrykker sig endda langt stærkere.

Og saaledes række Aarhundrederne hinanden Haanden; det 4de og det 19de Sekel mødes — højt oppe over Hovedet paa »Kr. Dgbl.«!

Christenforfølgelserne i Kina.

En katholsk Martyr.

Herom skriver dansk Telegrafembedsmand og kinesisk Mandarin *J. Henningsen* i »Politiken« for 23de ds.

Netop i Øjeblikket synes der at gaa en Bølge (af Christen-Had) hen over de fleste af Kinas Provinser, maaske en Efterdønning af September-Revolutionen i Peking og Reformatorenes Undergang, og Christenforfølgelser høre saa at sige til Dagens Orden.

Christne Kapeller og de Christnes Boliger brændes i Szechnan. I Kwangtung brænder Pøbelen en Missionær og tolv indfødte Christne levende; i Kwangsi og Hupeh dræbes de indfødte Christne i Hobetal; en engelsk Missionær Mr. Fleming, massakreres i Kweichow i November, og rundt omkring fra komme der lignende alarmerende Efterretninger.

Det gaar selvfølgelig mest ud over de katholske Missionærer, der ere de talrigste og mest udsatte. I Szechnan Provinzen, hvor der allerede længe, saavel som paa Grænsen af Honan og Anhavei har hersket aabent Oprør, tog en berygtet Bandit, Yu Mantzu, den franske Præst Père Fleury til Fange for næsten 6 Maaneder siden; først for ganske nylig er det lykkedes Avtoriteterne at — løslade ham, da Fransk-mændene truede med alvorlige Repressalier. Og nu kommer der Efterretning fra Ichang, en Traktathavn beliggende ved Jangtzen ogsaa i Szechnan, om et afskyeligt og barbarisk Mord, begaaet paa en ung, belgisk Missionær Père Victorin, der var attacheret en romersk-katholsk Mission i Shihkushan, omtrent 20 danske Mil fra Ichang. Père Victorin faldt i Hænderne paa en Pøbelhob, der var i Gang med at ødelægge og afbrænde de Christnes Kapeller og Boliger i hans Distrikt, samt med at massakrere en gros den betydelige indfødte christne Menighed. Han blev nøgen bunden til et Træ, hvor han i samfulde fem Dage udholdt de mest rædselsfulde og barbariske Pinsler, uden at den lokale Mandarin, der underrettedes om Sagen, rørte Haand eller Fod for at frelse ham, men nøjedes med for en Forms Skyld at sende et Par Politibetjente, der istedetfor at skride ind, hvad de forøvrigt var magtesløse til, forblev interesserede Tilskuere ved de umenneskelige Bødlers Værk. Den Ulykkeliges

mishandlede og afsjælede Legeme blev omsider efter Forlangende af den belgiske Konsul i Hankov udleveret til Missionen og af denne udstillet i en aaben Ligkiste i et Tempel paa Gerningsstedet, forinden det begravedes paa Missionens Kirkegaard, en Fremgangsmaade, der rimeligvis var beregnet paa at slaa fast i den offentlige Bevidsthed, at der forelaa et barbarisk Mord paa en værgeløs Mand, men som dog vist er af højst tvivlsom Værd, da enhver Kineser, som kom for at se Liget, aldeles sikkert har betragtet det ene og alene som et Bevis paa hans Landsmænds Triumf over »den fremmede Djævel«.

Det vil være for gyseligt at gentage de Detailler, der ledsage indfødte christne Øjenvidners Beretninger om det forefaldne, og det vil være tiltrækkeligt at anføre, at den Ulykkelige Bryst var skaaret aabent og Organerne revne ud, hans Hoved afhugget og Hjærnen udtagen, og at hans Legeme bar Spor af Skud- og Brandsaar, medens man, indtil der foreligger officiel Bekræftelse derpaa, maa betragte det som overdrevet, at hans umenneskelige Bødler skulle have føjet Kannibalisme til deres i Forvejen saa rædselsfulde Forbrydelse.

Socialdemokratiet anser de ti Bud for „Reaktion“.

Pastor Johannes Clausen skrev for nogen Tid siden i »Berlingske Tidende« en Artikel, der hed: *Lad os værne vort Folk!*

I denne Artikel, forekom følgende betimelige Udtalelse:

»Vort Folks Tilværelse og lykkelige Fremtid er ikke alene betinget af, at det værnes udadtil; der maa ogsaa rejses Værn indadtil mod onde Kræfter, som altid findes, og som røre sig med mere eller mindre Styrke til forskellige Tider. Hvad det da først og fremmest kommer an paa — den materielle Udvikling eller Fremgang alene giver ingen Sikkerhed — er at værne den *Sædelighedens Grundvold*,

der betinger Folkets Eksistens og lykkelige Fremtid; thi omstyrtes denne, gaar Folket sin Undergang i Møde før eller senere. Kærligheden til Fædrelandet og Haabet om, at Gud vil hjælpe det Folk, der vil hjælpe sig selv, er da den bevægende og bærende Kraft i Kampen for at faa begge disse Værn rejste.

»Hvad Sædelighedens Grundvold er, kan der ingen Tvivl være om, hvad enten man raadspørger Historien eller den enkeltes Samvittighed.

»Grundvolden er den af Gud givne Lov, hvis Hovedsum eller Kærne er de 10 Bud. Dette er ogsaa anerkendt i vort Folk, hele vor Lovgivning hviler paa denne Grundvold, hvorfor ogsaa de 10 Bud indprentes alle Landets Børn, uafhængigt af deres eller deres Forældres religiøse eller kirkelige Stilling. At hævde denne Morallov i alle Forhold saa godt som muligt, er derfor en uafviselig Pligt for Statsstyrelsen.«

Denne Udtalelse aftrykker »Social-Demokraten« for 20. ds. med følgende Bemærkninger:

»Regeringsprogrammet er »de 10 Bud«, — og de skal gennemføres ved Politi og Domstole og Boykotting af Forlæggerne, først og fremmest naturligvis det første: »Du maa ikke have andre Guder for mig«. Følgelig skal alle Fritænkere i Brummen eller maaske, som Moseloven bød, straffes med Døden.

»Reaktionen er over os.«

At opretholde de ti Bud er altsaa *Reaktion* for »Social-Demokraten«! Mon det ærede Blad rigtig husker disse samme ti Bud længer? Eller mener Redaktør Wiinblad virkelig, at Buddene *Du skal ikke slaa ihjel, Du skal ikke stjæle, Du skal ikke bedrive Utugt* bør afskaffes og sættes ud af Kraft — for slet ikke at tale om den Paragraf i Guds Lov, som paabyder at *lade Arbejdet hvile* hver syvende Dag? Vil det Blad, som kæmper for Normalarbejdsdagen, have den ugenlige Hviledag afskaffet?

Og selv om »Social-Demokraten« vil det — vil ogsaa Social-Demokratiet det?

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 23

Søndagen den 4. Juni

1899

To Universitetsprofessorer mod »Politiken«.

Blandt Indbyderne til det saa hovedkulds aflyste Palæmøde befandt sig bl. a. de to liberale Universitetsprofessorer *Gertz* og *Høffding*. Disse to Mænd har senere følt sig foranledigede til skriftligt at gøre Rede for deres Standpunkt til den af »Politiken« repræsenterede moralske Radikalisme, og vi aftrykke nedenfor følgende Uddrag af disse interessante Aktstykker. Professor Gertz fik sin Artikel optaget i selve »Politiken« for 25. Maj; Professor Høffding maatte derimod ty til »Social-Demokraten«, som bragte hans Indlæg i sit Numer for 26. s. M.

Professor Gertz skriver:

»Den fælles Hovedtanke hos alle Indbyderne (til Palæmødet) har været denne: at nedlægge en skarp og energisk Indsigelse mod en Tankeretning, som i den senere Tid har bredt sig paa den betænkeligste Maade i vor Literatur, vor literære Kritik og ganske særligt i vor Journalistik*), hvor den (navnlig, synes det mig, i de sidste Maaneder) er optraadt paa en aldeles utaalelig, baade hoverende, udfordrende og tyranniserende Maade, ret som om den herskede suverænt, ubetinget anerkendt i det Mindste af alle dem, der vil regnes for frisdede, og staaende saa afgjort sejrrig, at In-

---

*) Endog i Avertissementerne synes denne Retning at skulle trænge ind. Jeg mindes ikke længe at have set Noget i den Grad frastødende (for at bruge det mildeste Ord) som det første Reklameavertissement for Cavlings »Paris« (eller et af de første). Alene dette vilde have været nok til at skræmme mig bort fra den Bog.

gen mere vovede saa meget som at kny imod den. Det er, som Publikum véd, den Retning, hvis mest fremtrædende Karaktermærke er, at den sætter Kønslivet og Alt, hvad der staar i Forbindelse dermed, som Kvintessentsen i hele den menneskelige Tilværelse og som det, der fremfor Alt giver Menneskelivet Indhold, Betydning og Værd; om dette fortrinsvis drejer sig da ogsaa dens Tanke og Tale, og dens Udtalelser ere kun altfor meget prægede af Ringeagt for og Haan imod, hvad der hidtil har været den i vort Samfund almindeligt gældende Moral og vistnok ogsaa, trods denne Retnings Bestræbelser, vil blive ved at være det; det haaber i det Mindste jeg. Men at forøvrigt denne Retning, hvor meget den end pynter sig med Frisindets Navn, ogsaa paa mange andre Punkter viser den hensynsløseste Intolerance mod dem, der tænker anderledes, er jo vitterligt nok.

»Vi véd naturligvis Alle godt, at det kønslige i Menneskelivet saa fuldt som noget andet hører med til Naturens Orden. . . . Som hørende saa væsenlig med til Livet, maa det da ogsaa indenfor visse Grænser have sin berettigede Plads i Literaturen, som vil skildre Livet, og det ikke blot som komisk Moment, saaledes som det fra Arilds Tider har været anvendt, men ogsaa i de alvorligste Skildringer. I hvilken Udstrækning og under hvilken Form det skal drages med ind i Literaturen, maa altid blive et Diskretionsspørgsmaal, og faste Regler vil det her være umuligt at opstille. Men man bør visselig ikke for meget beraabe sig paa den gamle bekendte Sætning: *naturalia non sunt turpia*; og navnlig maa man ikke, forsætlig eller uforsætlig, misforstaa dens Betydning. Det har til alle Tider blandt alle civiliserede Mennesker været den herskende Betragtningssaa, at visse *naturalia* skulde holdes i det skjulte af Blufærdigheden, og det er næppe sundt (og bliver det næppe nogen sinde) at trodse denne Menneskehedens almindelige Dom.

»Det er jo ogsaa saaledes, at Naturen, som tidt rutter med sine Gaver, har udstyret visse Væsner overflødig i den her omhandlede Henseende. Oldtiden talte om Satyrer, Pria-

per, Nymfer, og hvad den nu ellers kaldte dem. Men i denne »Naturens Uorden« iagttoges dog den Orden, at disse Væsner havde deres Hjem og drev deres Færd i Natten og de mørke Skove; de viste sig ikke i deres nøgne Ublufærdighed paa Byernes Gader og i Menneskenes Huse. Vor Tids Satyrer (figurlig talt) synes desværre ikke at ville iagttage den gamle, naturlige Grænse, men har for Resten haft Forgængere i visse tidligere Tidsperioder.

»Og spørger man endelig nu, hvem jeg og andre, der mener som jeg, fortrinsvis tænker paa som Talsmændene for den ovenfor karakteriserede Retning, og hvor vi mener, at den for Tiden har sin væsenligste og for Publikum farligste Tumbleplads, saa kan jeg desværre ikke svare anderledes end ved at pege — netop paa »*Politiken*« og paa den Kreds af Mænd, der besørger dette Blads literære Del og den Journalistik, der iøvrigt nærmest samler sig herom. Det gælder, skønt i forskellig Grad, om alle Kredens Medlemmer, lige fra Hovedmanden af, hvis ubestridelige literære Fortjenester i den Grad har blændet hans yngre Venner og Disciple, at de følger ham endogsaa paa hans Afveje, og helt ned til den bekendte Mand med de mange Navne. Jeg giver dette Svar uden Sky, men i Sandhed ikke uden Sorg, fordi det gør mig bitterlig ondt at maatte tale saaledes om det Blad, til hvis politiske Retning jeg nærmest har ment at maatte slutte mig og vil vedblive at slutte mig, idetmindste til vi atter faar Orden i vort Forfatningsliv, og hvis Fortjenester ogsaa paa det literære Omraade jeg fuldtud anerkender.

»Det er overmaade slemt, naar Bogliteraturen plettes ved Forvildelser som de her paatalte; men alligevel — det Publikum, der faar Bøger i Hænde, er dog forholdsvis begrænset i Antal, og for Bøger kan Enhver, der vil passe paa, lukke sin Dør. Meget værre er det efter min Mening, naar Dagblade kommer ind paa slige Udskejelser; thi Aviserne er jo nu engang næsten komne til at høre med til vort daglige Brød. Jeg tænker her selvfølgelig aldeles ikke paa de vitterlige Smudsblade, der lever i og af Svineri; dem

kan man jo temmelig let vogte sig og sine for. Men naar Blade, som gælder og vil gælde for anstændige og agtværdige og derfor har Adgang til Huse, hvor Sømmelighed (efter gammel Forstaaelse) holdes i Ære, indstrør Urenligheder mellem deres øvrige gode Indhold, saa maa der tilraabes dem et alvorligt Stop! Politiken, som har 20,000 (og 15) Abonnenter, kan heraf selv omtrent regne sig til, hvor mange Mennesker der daglig faar deres »Avisføde« fra den; og den véd selv godt, til hvilke Samfundskredse dens Læsere i det mindste for en meget stor Del hører. Den har i sin Tid arbejdet ivrigt for, at vore Bagere skulde levere os vort daglige Rug- og Hvedebrød uden Uhumskheder; hvorfor vil den da ikke selv levere os rent journalistisk Brød? Er der Urenheder, bøder saa vist den talentfulde Servering ikke paa disse«.

Saavidt Professor Gertz, hvis Indlæg naturligvis af »Politiken«s Redaktion kun imødegaaes med ironiske Pjankerier. Til en virkelig Diskussion føler »Politiken« — som alle mindre vel funderede Individuer — sig naturligvis altfor op-
højet.

Professor *Høffding* ser det foreliggende Æmne fra et mere filosofisk, mindre direkte interesseret Ståde, end Professor Gertz. Han bemærker bl. a.:

»I sin Omtale af en af de nyeste Bøger sagde Deres (»Social-Demokraten«s) Anmelder, at den Skildring, denne Bog gav af ægteskabelige og erotiske Forhold, var at betragte som en Fremstilling af Bourgeoisiets Selvopløsning. Jeg kan ikke rose mig af at følge med den moderneste Litteratur; men jeg maa sige, at — uagtet jeg selv er en *bourgeois* — tror jeg, at Deres Anmelder for saa vidt har Ret, som der virkelig foregaar en Opløsningsproces inden for Bourgeoisiet.

»Ethvert Samfundslag, der kommer frem til Magt og Velvære, vil frembyde dette Symptom; Spørgsmaalet er kun, hvor langt Opløsningen strækker sig, og derom ville De og jeg maaske være af forskellige Meninger. Det er et Spørgs

maal, som Historien ene kan afgøre. Men hvad der er mig paafaldende, er den ganske særegne Lyst, saa mange af vore Forfattere føler, til at skildre Opløsningsprodukterne. Det er i denne Sammenhæng ligegyldigt, om de selv opfatter deres Æmner som Opløsningssymptomer eller ikke. Der synes at være en Mangel paa Evne og Lyst til at skildre Livet i dets Kraft og Sundhed, skønt Poesien lige saa vel maa være at finde her, naar blot Øjet for den ikke fattes. Men hvori saa Aarsagen ligger, saa har denne moderne Literatur — deri er jeg enig med Deres Anmelder — en betydelig sociologisk Interesse. Hvad jeg vilde betone, var, at man altfor meget er kommen bort fra det sociale Synspunkt for Kunsten, som for 20—30 Aar siden blev saa stærkt fremhævet i den Sætning, at Literaturens Betydning væsenligt beroede paa dens Evne til at sætte Problemer under Debat. Der var derfor ogsaa en større Horizont, et videre Blik paa Livet og dets Opgaver i 70'ernes literære Bestræbelser, end det er at finde hos de fleste af den nyere Tids Forfattere her hjemme. Det er en Nemesis, at Sammenhængen mellem Kunsten og Livet alligevel kundgør sig, idet Værkerne — med eller mod deres Forfatteres Villie — bliver Symptomer paa den Retning, Livet har taget i visse Kredse.«

Den store Lockout og de Christeligt-socialle.

Det har vakt betydeligt Opsigt blandt socialt interesserede — og hvem er ikke det under en Samfundskamp som den store Lockout? — at de saakaldte »Christeligt-socialle« har opfordret til at støtte de udelukkede Arbejdere.

Det er det *socialle Udvalg*, fra hvem denne Opfordring er udgaaet, og dette Udvalg bestaar af Mænd som Professor *Harald Westergaard*, Præsterne *H. Koch*, *Ostenfeld* og *Schack*, Bibliotheksassistent *H. O. Lange* og Forfatteren *Fernando Lindcrberg*. Opraabet, som stod i »Vor Tid« for 24. Maj, lyder saaledes:

Samtidig med at Pintsevangeliets Fredsbudskab lød ud

over Landet, laa Efterretningen om den store Krigserklæring fra Arbejdsgiverforeningen som et knugende Tryk paa mange Tusende Menneskers Sind. . . . Vi forstaa meget vel, at der er dyberegaaende Aarsager til denne enestaaende Begivenhed, Forhold paa Arbejdspladserne og i Arbejdsordningen, som trænge til en indgaaende Behandling og Ordning. Men paa den anden Side staar der ved dette Skridt fra Arbejdsgivernes Side store Værdier paa Spil, ikke blot økonomiske, men ogsaa moralske. den tvungne Lediggangs mangfoldige Følger og dertil Had og Bitterhed i en Udstrækning, som man maaske ikke drømmer om i Beslutningens første Hede. Det fortjener alvorlig Overvejelse hos alle, som have Hjærte for lidende Mennesker, om det Slag, der her har ramt saa tungt og haardt, staar i noget rimeligt Forhold til den Tilstand, der har fremkaldt Arbejdsgiverforeningens Beslutning om Lockout, og om ikke langt snarere et saadant Skridt maa staa som det yderste Nødmiddel, man griber til i Fortvivelse, naar alt andet brister. Derfor kan Udvalget til social Oplysnings Fremme ikke undlade i Anledning af den udbrudte Strid at udtale sin dybeste Beklagelse af hvad der er sket, og vi anmode vore Læsere om at staa overfor de udelukkede Arbejdere med aabne Hjærter og yde dem den materielle og moralske Støtte, som tiltrænges.

I en længere, efterfølgende Artikel viser »Vor Tid«, at det sociale Udvalg ikke er blind for, at Arbejderne ogsaa have begaaet Fejl; rimeligt er det vistnok, at de have irriteret Arbejdsgiverne ved talrige Smaadrillerier. Men at Arbejdsgiverne *paa Trods af al Ket* have erklæret Lockouten, er ganske udenfor Diskussion. Tilmed gaar det jo ved Udelukkelsen i en væsenlig Grad ud over Kvinder og Børn, som lide fuldstændig uden Skyld.

En Katholik mindes uvilkaarligt hin store Arbejdsstandsning i London, hvor den ædle Kardinal *Manning* gjorde en saa velsignelsesrig Gærning som Mægler og Voldgiftsmand. Maatte der, i eller udenfor Kirken, herhjemme findes Mænd, der kunne træde i Mannings Fodspor!

Klosterlivet

forherliget af en Protestant.

En Artikel om den hellige *Beda* skriver *J. Engelstoft* (i »Kristeligt Dagblad« for 26de Maj) følgende om St. Bedas Klosterliv i Jarrow:

Det var et stille og ensformigt, men derfor ikke mindre virksomt og frugtbringende Liv, der rørte sig inden for Klosteret Jarrow's Mure. Benedikt af Nursias Munkeorden har udført et stort Værk i den christelige Oplysnings og Civilisations Tjeneste. Ingen anden Munkeorden har vel som den saaledes sideordnet Bøn og Arbejde, og Bedas eget Liv i de mere end halvtredsindstyve Aar, han tilbragte i Jarrow, vidner indtrængende for vor urolige, rastløse, i timeligt Slid og Slæb fortabte Tid om Sandheden af det gamle Ord: »Det sinker ikke at bede.« Der er næppe nogen af os, der har anvendt saa megen Tid til Skriftstudium, Bøn, fromme Betragtninger og Gudfrygtighedsøvelser, som Beda og hans Klosterbrødre gjorde daglig, og dog — ja vel netop derfor — fik Beda ved Siden deraf udfoldet en saa storartet, vel-signelsesrig Virksomhed baade som Lærer og Skribent, at ikke blot Samtiden, men ogsaa Eftertiden til den Dag i Dag har høstet Gavn deraf.

»Jeg lovede dig syv Gange om Dagen for din Retfærdigheds Dømmes Skyld,« udbryder Salmisten (Salme 119, 164.); i Klosteret var Døgnet ogsaa inddelt i 7 regelmæssige Bedetider. Hver tredie Time, ligegyldig enten det var i Arbejds- eller Hviletiden, ved Dag eller ved Nat, ringede Klokkerne Munkene sammen for at love Herren og synge Salmer til hans Navns Ære. Først Nattesangen (Nocturnen) ved Midnatstid, derpaa Morgensangen Kl. 3 o. s. v. lige til Aftensangen (Vesper) Kl. 6; for Fuldstændigheds Skyld kom der mellem denne og Nattesangen endnu en ottende Bedetid, Slutningssangen Kl. 9 Aften. Saaledes vekslede Bøn, Arbejde og Hvile uafbrudt med hinanden, Dag ud og Dag ind i ensformig Rækkefølge som et Urværk, der — een Gang trukket op — vedbliver at gaa sin jævne, regelmæssige Gang, indtil Loddet er løbet ud. Det ceremonielle og aandløse, man kunde synes i Længden at finde i en saadan Gudsdyrkelse, var slet ikke til for Beda, for ham var det mere end en ydre Skik, Klosterets Regler krævede, han levede i

det med hele sin Sjæl, og fra de fælles Bedetimer med Brødrene hentede han Kraft til sit daglige Arbejde ved Bogen og Pennen.

En anden Protestant, *Dr. Moltesen*, Lærer ved Askov Højskole, har omtrent samtidigt paa Skolemødet i Varde udtalt sig om »Klostrenes Betydning for Menneskeslægtens Opdragelse«. Han roste her *Benedictinerne*; »de lærte Folkene Agerdyrkning og Haandværk, lærte dem Lydighed og Stadighed — og alt for Christi Ansigt. De vare strænge i Fordringerne baade til sig selv og til andre«.

Dr. Moltesen omtalte dernæst Franciskanerne og deres Virksomhed, som han værdsatte meget rigtigt. Men naar den ærede Taler — ifølge »Kr. Dgbl.« for 27. Maj — mente, at den franciscanske Bevægelse »gav sit største Udslag i *Luther* og hans Arbejde«, saa beror dette paa en Vildfarelse. Den Orden, som fra sin første Begyndelse af har forherliget den *ubesmattet undfangne* Gudsmoder, staar saa langt borte fra Marias Fjende Luther som nogen. Og *Franciscus, pauper et humilis*, den »fattige og ydmyge Franciscus«, som Kirken kalder ham, har absolut *intet* at gøre med den oprørske og selvbevidste Folkefører og Kirkestifter fra Wittenberg.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i katholsk Aand.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5½—6½.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 24

Søndagen den 11. Juni

1899

Dr. Valdemar Vedels Palætale.

En efter en rykke de forskellige Herrer Indbydere til Palæmødet frem med, hvad de *vilde* have sagt. Nu har ogsaa Literaturhistorikeren og Kritikeren Dr. phil. *Valdemar Vedel* lettet sit Hjærte ved at aftrykke sin paatænkte Tale i »Tilskueren« under Titlen »Af Dagens Text«. Vi gengive af den særdeles karakteristiske Udtalelse følgende Steder:

»Ingen er mere end jeg en troende over for Dagspressens store Kulturgærning i at forene og humanisere Menneskene ved — om ogsaa kun for nogle Øjeblikke daglig — at kalde alle de enkelte ud, hver fra sin snævre Synskreds og selviske Virkekreds, og samle dem i Fællesliv. Men som alle de andre vældige Magter, Menneskeaaanden har taget i sin Tjeneste — som Krudtet eller Dynamiten — kan Pressens mægtige Virken blive skæbnesvanger ganske neutralt lige saa vel til det gode, som til det onde, alt eftersom den benyttes. Og Garantier i saa Henseende kan der jo næsten ikke tages. Enhver, der stiller den fornødne Kapital paa Benene og dermed skaffer sig de bedste journalistiske Penne, de længste Privattelegrammer, de hurtigste Forbindelser, har Adgang til gennem Pressen daglig at bearbejde og beherske 10—20,000 Mennesker; uden Valg eller Prøve besættes en saadan Magtstilling af Kapital og Forretningstalent. Og alt hvad man finder paa at skrive, tager Papiret lige taalmodig imod, og Trykkeriets Aander mangfoldiggør det lydigt i Ti-Tusinder af Exemplarer; ingen som helst Garanti er der for, om det er god Tro eller ond Tro, der fører Pennen, om det er Sandt eller Løgn, det Ord, der faar 10,000 Tunger at tale med i Stedet for en. Derfor

lader det sig ogsaa, uden nogen videre Menneskekendskab, regne ud, at Chancerne ere mindst lige store for Pressens Misbrug som for dens rette Brug. Naar et Blad kæmper for, at en ny Gade af æstetiske og borgernyttige Hensyn skal gennembrydes her og ikke der, kan det godt komme sig af, at Bladets vigtigste Aktiehavere eje Grunde her og ikke der. Naar en Bog ivrig anbefales af en Avis, kan det godt være, at det er, fordi Forlagets Annoncer give Bladet en god Indtægt. Eller naar en Mand af Partiet gøres politisk mistænkt i Bladet, kan dette bero paa, at hans Kone i et Selskab har fornærmet Redaktørens Kone. Enhver, der er født før igaar, maa indrømme, at sligt meget ofte maa være Tilfældet, saadan som vi Mennesker nu engang ere. At et eller andet staar i en Avis, betyder, at en Person, som har Adgang til at skrive i dette Blad, har Interesse i at faa dette eller hint udbredt i vide Kredse, — hverken mer eller mindre betyder det.«

Som man vil se, falder Dr. Vedels Dom om den moderne Presse væsentligt sammen med den, som nærværende Blads Redaktør i sin Tid fældede i en af sine Bøger. Det hedder i *Den yderste Dag* (S. 57 f.):

»Middelalderens Samfund lededes af Mennesker, som længe og inderligt havde overtænkt én eneste Ting, og som viede hele deres Liv til dybere og dybere Indtrængen i Guds Viljes store Kendsgærning. Men vor Tids aandelige Leder og Herre er Journalisten, Bladmanden — et Menneske, der sjældent har Kundskaber og næsten aldrig har overtænkt det Æmne, hvorom han skal ytre sig, før han staar Ansigt til Ansigt med det og inden en Time skal have en Mening om det.

»Og dette Menneske har Bogtrykkerpressen til sin Raadighed, og hans Ord troes af Millioner, langt blindere og mere ubetinget, end Kirkens Præster nogensinde ere blevne troede. Og har Journalisten idag én Mening — og forandrer han den imorgen, fordi nu vil han ærgre en af sine

Venner eller kokettere med Modpartiet eller gøre Kur til en smuk Dame — saa forandre Millionerne deres Mening med ham og følge ham alle Anskuelsers Vindrose rundt.«

Dr. Vedel opregner nu de enkelte Ankepunkter, han har at fremføre mod »den moderne Façon« i Journalistiken:

»Lad os da regne Ankeposterne op!

»Først og fremmest er det vor toneangivne Presses Spekulation i Pjattet, som alle fornuftige Mennesker burde være enige om at skamme sig over. Vore kære Københavnerne have, med al deres Aandslivlighed, stedse været noget letbenede og frivole, og Smaastadsvanerne hænge fast i os trods alle Storstadsnykker. Men den nymodens Journalistik har fundet sin Regning i at dyrke Smaasladderer, Pjanket, Gøglet op til sit Publikums Hovedinteresse, og den ene Avis har i et dagligt Kapløb overbudt den anden i at frivolisere sine Bysbørn. Hofreferater fra Lakajernes Forværelse, Toiletartikler med Underskørt-Illustrationer, Trappegangenes og Kulissernes og Kaféernes Pludder vælter ind over Forsidens Spalter; til »Ledere« faar man 14 Dage igenem Indlæg og Interviews om Bech-Olsen eller »6 Søstre«. Læg en Gang et af Modens Kjøbenhavnblade ved Siden af »Social-Demokraten« eller et af vore større, bedre Pro vinsblade eller ved Siden af de andre Landes Hovedblade, og det ligner en broget Harlekin ved Siden af en skikkelig Borger. At der gives den Art Boulevardblade i en By af Københavns Størrelse, er der intet at sige til, men at der snart ikke gives anden Slags, kan nok siges at være kompromitterende.

»Saa er det ogsaa Reklame- og Sensationsforretningen i vor moderne Journalistik, som vi ærgrer os over. Først altsaa dette, at Pressen bruges af Enkeltmænd til at trænge sig frem til en større Publicitet, end de har naturligt Krav paa. Dels af Forfængelighed, dels for Forretningens Skyld faar Grosserer Petersen indrykket en Notits om sin og Fruens Møens-Tur eller om det Familiegravmæle, han

har ladet opføre, eller Bankdirektør Jokumsen sender Bud efter en Interviewer for at henlede Offenlighedens Blik paa sin Veldædighed, eller Forfatter Petersen slider Redaktionens Trapper og trakterer Reporterne for at figurere mellem »Kendte Ansigter«. Dernæst Sensationsjagten: d. v. s., at de forskjellige Fænomener og Begivenheder pustes op til en Betydning og tilrettelægges paa en Manér, saa at der for et Øjeblik vækkes en kunstig stimuleret Interesse og Sindsbevægelse ved dem, langt ud over, hvad de — nærmere beset — ere værd. Den Avis, der bedst forstaaer at »forme en Skandale« eller tillave en Affære, er sikker paa det største Exemplarsalg, og de Journalister, som heri ere Mesterkokke, ere Guldfugle, som Redaktionerne slaas om. »Altid i Téten« er Parolen for denne Journalistik, der føler sig som selve det evige Fremskridt, fordi den bærer den nyeste Mode før nogen anden og løber afsted med hver ny Parole — et Hestehoved foran Kollegerne. En Ambition for Strøg-Damer og Avidsreng! »Hver ny Bevægelse har haft sit Banner plantet i vort Blad!« lyder Triumfraabet, og man føler sig som den, der har ledet Kulturens Strøm, naar man blot selv har svømmet med paa Ryggen af enhver ny Bølgegang i Literaturens og Kunstens Verden, altid vinkende de Unge til sig ved Gunst og Guld, altid »med paa det nye«. Hvert nyt opdukkende Navn angles der straks ivrig efter fra en 3—4 Kanter; der abonneres forud paa den næst-næste Ungdom.

»Men lad endda vore Modeblade gøre geskæftig Leporelletjeneste for Pjanket, Reklamen og Sensationen; værre er det, at Pressen daglig forarger og demoraliserer Publikum. Den Suppe, som Morgen efter Morgen paa fastende Hjærte tyllles i Godtfolk, er ikke blot ofte af ringe Næringsværdi, men er fuld af allehaande forfalskede og giftige Ingredienser. Det siges atter og atter, at Publikum har den Presse, det fortjener; men i Virkeligheden skulde Pressen — som i det hele det offentlige Liv — jo helst altid staa nogle Grader over det gennemsnitlige Privatliv, ligesom Selskabstonen og

Selskabsklæderne over den hjemlige Negligé, og ofte er det tværtimod — og saaledes til Dels for Tiden — Pressen, som staar lavere end sit Publikum og trækker det ned ad. Det er Magtfyldens Fristelser og Ansvarsløsheden, som i Forbindelse med den hidsige Konkurrence altid undergraver den journalistiske Moral. Bladene leve jo til Dels af at stupidisere og fanatisere deres Læsere. Publikums egen rolige sunde Fornuft bliver Gang efter Gang ægget op i akute Paroxysmer, nu af Forfølgelseslyst mod en eller anden offentlig Institution, et fortjent Forlag, en dygtig Borgmester eller Læge, saa af en afsindig Panik, nu af Patentpatriotisme, saa af Sædelighedsnærperi. »Op med Papirerne; Offenligheden forlanger ren Besked« trumfes der saa i Bordet overfor en Enkeltmands eller en Forretnings Privatliv; »døm ham, døm ham« kommanderes der til Domstolene; alle Fanatismens Aander slippes løs, — og saa er den »offentlige Mening« i Virkeligheden en Haandfuld Journalister, der skal »slaa en Sag op«. I Løbet af et Aarstid kan selvstændige Folk under en Avis' daglige »Strygninger« hypnotiseres al egen Tænkeevne fra, forkvakles i deres Begreber om Ret og Uret, sandt og usandt, og forvandles til Abonnentkvæg.«

Disse Ord ere saa drøje, som man kan ønske det, og blotte skaanselsløst hele Liberalismens og Humanismens *Oplysnings- og Dannelses-Humbug*. Dr. Vedel efterviser i det Enkelte, hvorledes visse Blades — specielt *Politikens* — Standpunkt til Sager og Personer altid afhænger af »helt usaglige, ofte elendigt personlige Hensyn«. »Men naar . . . en saa opportunistisk Venne- og Fjende-Kritik faktisk øver den helt overvejende Indflydelse paa Bogmarkedet, maaler man hele Dybden af Demoralisationen.«

Dette var altsaa Dr. Vedels Kritik — den *negative* Side af hans Foredrag. Han har desværre blot altfor megen Ret i den Skildring, han giver af vor Presse-Elendighed. Men — som Schopenhauer siger — *Moral predigen ist leicht, Moral begründen ist schwer*. Og det kniber unægteligt

for Dr. Vedel, naar han kommer til Begrundelsen for sin moralske Indignation.

Han erklærer sig nemlig her *principielt enig* med »Politiken« og stiller sig i Modsætning til »andre Talere, Familiefædre og Pædagoger«, der »bedre kunne stemme Tonen op i den Højde«, som formentlig ønskedes paa Mødet. Dr. Vedel erklærer derpaa uforbeholdent om sig selv:

»Jeg er Fritænker baade i religiøs Henseende og med Hensyn til den gængse Kønsædelighed og jeg anser det for meget vigtigt, at der føres Kamp baade mod Christendommen og mod den officielle Konsmoral.*) I sidstnævnte Retning mener jeg desuden, at Digtningen altid har haft ligefrem en vis Mission ved at give en Art ideel Tilfredsstillelse og ideelt Afløb for naturlige Drifter, som vort kunstige Samfundsliv vanskelig kan lade vederfares fuld Retfærdighed. Kunsten er jo paa alle Punkter et Supplement og et Korrektiv til eller Surrogat for Liv. Og ligesom man kan sige, at Skulpturen har den Opgave, altid paany at holde Folk den nøgne Menneskefigur for Øje, som Civilisationen overalt fjærner os fra, og derved at virke som et stadigt Memento om den fælles nøgne Adam i os, saaledes giver ogsaa Digtningen — fra Aristofanes til Boccaccio, fra Rabelais til Maupassant — en Art Raaderum for det »Dyr i Mennesket«, som Samfundslivet nødes til at svinebinde paa en noget barbarisk Maade. Kunsten har ligesom Legen og Drømmen sin egen Moral, som ikke er den samme som Livets. De ser saaledes, at jeg vil give Kunsten meget friere Tøjler, end de fleste af Dem sagtens ville.«**)

*) Udhævet af „Katholiken“.

***) Dr. Vedel mener med andre Ord, at da det *barbariske* Samfund ikke tillader Usædelighed i Gærninger, maa man nøjes med den Tilfredsstillelse i Fantasien, som man ved Læsning kan forskaffe sig. Det er det gamle, skammelige Princip: *sage de moeurs, libertin d'esprit*, Dr. Vedel her anbefaler -- til virkelig Sorg for mange, der ellers se hen til ham i Venskab og med Erkendtlighed.

Den katholske Kirke lærer som bekendt, i Modsætning til Dr. Vedel, at man ikke uden Synd »frivilligt forestiller sig utugtige Ting eller Gærninger og frivilligt finder Behag deri.«

Unægtelig mindes man ved Læsningen af disse Linier det gamle Ord: »Gud fri mig fra mine Venner osv.« Thi efter at Dr. Vedel har anket over en hel Del Ting, der ikke alle ere lige graverende, og i hvert Fald ikke alle have uheldige Virkninger for andre Kredse end f. Ex. de Literaturlæsendes og Theatersøgendes — saa fremfører han som sit *ceterum censeo*: »Iøvrigt bør Christendommen og den christne Moral ødelægges«!!!

Ja, undskyld, kære Doctor — men saa kan De for vor Skyld godt ødelægge den journalistiske Moralitet med! Og, alvorlig talt, der blev vist heller ikke meget tilbage af den, naar først Dr. Vedels Maal virkelig var naaet.

Der har jo til alle Tider været *fine* Fritænkere og *grove*. De fine sad saaledes for hundrede Aar siden og skrev Encyclopædi i sirlige Rokokosaloner, iførte Kalvekrøs og Knipplingsmanchetter. De grove, som havde læst Encyclopædien, og som tog alting bogstaveligt, hvad der stod i den, betjente Guillotinen, halshuggede Konger af Guds Naade, hængte Præster og Adelsmænd op paa Lygtepælen, plyndrede Kirker og satte offentlige Kvinder op paa de skændede Altre. De fine Fritænkere vare Theoretikere og gøs æstetisk tilbage for de blodplettede grove Praktikere. Men fornægte dem kunde de ikke, og da de alligevel prøvede paa det, tog de Grove blot og puttede alle de fine Hoveder med alle de subtile Distinktioner i ind under Guillotinen, og den kolde Faldøxe gjorde værdigt og næsten uden en Lyd Ende paa hele denne »Staahej for Ingenting«.

Man mindes hine Optrin, naar man ser, hvorledes Dr. Vedel værger sig mod at akceptere Konsekvenserne af de Principer, han dog ikke vil frafalde. Det er forgæves, at han maner J. P. Jacobsens Aand op af Graven og lader den vidne om, »hvilket Opslag til en højere, finere Menneskelighed den Bevægelse begyndte med, der nu synes forladt næsten af alle gode Genier«. Det er forgæves, naar han forarges over, »at Georg Brandes og Hørup eller Høffding og Fridericia egenlig ere ganske tilovers« i *Politiken*, og

at »Ignotus' og Hr. Hansens Spektakler« »le og gæbe ganske uforbeholdent ad den forgemte Alvorsmandighed«. Forgæves protesterer Dr. Vedel mod, at »Agitationen mod den gængse Religion og den gængse Kønsmoral« »forfladiges i Pjank og Gøgl«, og at de »Ledestjerner«, hvorom man nu søger at samle Ungdommen, er »Grin med Religion og kønslig Uartighed«. Forgæves er Dr. Vedels Forsøg paa at slaa denne Agitation op i en højere, ideel Sfære og kalde den »en betydningsfuld Aandskamp, den vigtigste af alle« — forgæves altsammen, tre Gange forgæves . . .

Fordi *Kødets Kamp mod Aanden* aldrig kan blive nogen Aandskamp, og fordi man af *Kødets* Frigørelse fra Christendommens Lov ikke kan vente sig andre Resultater end dem, Dr. Vedel nu denuncerer og saa inkonsekvent harmes over: *Pjank og Gøgl, Fordummelse, Frivolitet og hjærtensrant, uintelligent Grin ad Religion og Moral . . . .*

»Die Weltgeschichte ist das Weltgericht«. Verdenshistorien indeholder en Dom over Verden Sæden, som Halvfjerdsernes *fine* Mænd saaede, er nu kommen op og fylder alle Markerne. De, som have udstroet Dragetænderne, ræddes over den Slægt, der er voxet op af deres Udsæd — men det skal ikke lykkes dem at fralægge sig Paterniteten.

Af deres Frugter skulle I kende dem, har En sagt; *kan et godt Træ bære daarlige Frugter?* Og Fritænkeriets Træ er jo, ifølge Dr. Vedel, et godt Træ, og det har havt gode Vilkaar at voxe under. saa det nu skygger over det halve Danmark. Med hvad Ret er da Dr. Vedel misfornøjet? Han har saa meget mindre Grund dertil, som der jo — foruden »Politiken« — eksisterer et Blad som »Social-Demokraten«, der, i en Artikel af 4. ds., vinker huldsaligt ad ham og erklærer, at

»den Aandskamp imod den officielle Christendom og den officielle Kønsmoral, som Dr. Vedel er stærkest interesseret i, den er i fuldt saa høj Grad *vor* Sag som Venstres«.

En Udtalelse, der iøvrigt er god at faa Forstand af, og som beviser, at Socialdemokratiet *desværre* stadig bevarer sin antichristelige, antimoralske Karakter.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21 A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5½—6½.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 25

Søndagen den 18. Juni

1899

Menneskehedens Indvielse til Jesu Hjærte.

(Efter Pater de la Bégassière, S. J.)

Yngsten religiøs Akt passer bedre til at afslutte det nittende Aarhundrede med end Menneskeslægtens Indvielse til Jesu allerhelligste Hjærte.

Vildfarelsen har i vort Aarhundrede netop vist den Særegenhed, at den er gaaet lige løs paa Gud. Den har i vort Aarhundrede naaet sin fulde Udvikling; den har sat alt ind paa at berøve Christus og hans Kirke den guddommelige Glorie og at banlyse det Overnaturlige og Troen derpaa fra alle Livets Omraader. Heraf udspringer Sækularisationen i alle dens Former, Staten uden Gud, den officielle Atheisme, den uafhængige Moral, den konfessionsløse Skole. Heraf udspringe desuden de talrige Forsøg paa at forfalske Videnskaben og bringe den til at aflægge Vidnesbyrd for Van-troen.

Men den første Plads i Tilværelsen kan ikke staa tom: efter at Gud var forjaget fra den, anbragte Mennesket sig selv der. Guds Dekadence hidfører Menneskets Apotheose. Paa denne Menneskehedens Forgudelse arbejder hele den filosofiske og æsthetiske Naturalisme. Enten man — som Renan — anvender »det gode gamle Ord *Gud*« paa en ideal Skabning af den menneskelige Tanke eller paa det hele Univers, hvis højeste Frembringelse Mennesket erklæres for at være, saa tendere de moderne Systemer altid hen til at rejse et Aiter for Menneskehedens Selv-Dyrkelse. Det er ikke tre Aar siden, at Socialistføreren Jules Guesde i Deputeretkamret

forkyndte, at det var en *Pligt* at være Atheist »i denne Stund, da Mennesket er i Færd med at blive Gud og frelse sig selv«. (Det franske Deputeretkammers Møde den 25. Juni 1896.)

Nu har Vor Herre villet, at en ny Kraft skulde træde op mod Frafaldet og dets forførende Magt og gøre det Riget stridigt. Denne Kraft er den Tiltrækning, som udgaar fra hans hellige Hjærte, der med veltalende Symbolik minder Menneskene om den umaadelige Kærlighed, hvormed en Gud elskede dem og ikke ophører at elske dem. Jesu Hjærtes Aabenbaring er, efter Christi udtrykkelige Plan, en sidste Bestræbelse for at drage vor Tids Sjæle til sig og knytte dem til Himlen.

Som *Montalembert* har sagt, »er den inderlige Dyrkelse af den menneskevordne Gud den uundværlige Modvægt mod Demokratiets stadige Tendens til at indstifte en Dyrkelse af Mennesket, der troer sig Gud lig.« Men denne Dyrkelse af Jesu Christi Person, som mere end nogensinde er nødvendig i vor Tid, har antaget Jesu Hjærte Dyrkelsens Form for bedre at kunne gøre sin Opgave Fyldest: at standse den moderne Verden paa det Skraaplan, hvorad den glider ned, og bevæge den til paany at stige op mod de straalende Tinder, hvor Lyset og Kærligheden herske.

Christi Hensigt og Tingenes Natur have gjort Jesu Hjærte-Andagten til det naturlige Lægemedel, den særlige Modgift mod den naturalistiske Gift, der nuomstunder dræber det christne Livsprincip i Sjælene og i Samfundene. Vi have her de to fjendtlige Kræfter, imellem hvilke Kampen paa Liv og Død nu føres.

Vore Fjender have iøvrigt meget godt forstaaet denne Modsætning. *Henri Martin* har om det attende Aarhundrede følgende betydningsfulde Sætning: »Frimureriet organiserer sig imod Jesu Hjærte.« Man kunde ikke klarere udtrykke Sagernes Stilling — paa den ene Side den mest anti-christne af alle Sekter, paa den anden Christendommens Kærnelærdom.

Da Marat havde udaandet, fandtes der Fanatikere, som til hans Ære forfattede et Litani med følgende Paakaldelser: *Jesu helligste Hjærte! Marats helligste Hjærte!* En afskyelig Sammenstilling — men som paa den forfærdeligste Maade udtrykker det Enten-Eller, overfor hvilket Tiden staar. *Taine* har allerede bemærket, at hvis man tager Christendommen bort, forvandler Samfundet sig til »en Morderhule og et Bordel« — prydet med Afgudsbilleder. Verden har nu som for hundrede Aar siden kun Valget mellem ét af to: Jesu Hjærte eller Marats Hjærte.

Indvielsen til Jesu Hjærte er det christne Folks Plebiscit til Ære for den menneskevordne Guds Majestæt. Og naar denne Indvielse ogsaa omfatter vore i Troen fraskilte Brødre, saa er det, fordi vi have Ret til at tage os af deres Interesser og nedkalde den guddommelige Barmhjærtighed over deres ubestridelige Trang til Hjælp fra det Høje. Med Rette har man sagt, at denne Indvielse er den højeste Form af Bøn og af *Forbøn*.

Udbredelsen af Bønnens Apostolat.

(Bønnens Apostolats Intention for Juni.)

Na Gud lagde Verdens Grundvold, omgav han Havet med dets Grænser og satte en Lov for Vandene, at de ikke skulde gaa over deres Bredder. Men naar han former Menneskenes Sjæle i Skabelsens og Forløsningens Mysterier, saa sætter han ingen Grænser for de levende Vande, hvormed han vil fylde dem, thi han ønsker, at de skulle være som Kilder, der fremvælde med Vand til et evigt Liv. Til den Sjæl, som tørster efter hans Naade, siger han ikke: »Saavidt skal du gaa og ikke længere,« men han siger: »Værer fuldkomne, som og Eders Fader i Himlene er fuldkommen.« Vi kunne derfor altid bede om forøget Tro, Haab og Kær-

lighed. Vi kunne aldrig slaa os til Ro og sige: „Jeg har bedt nok, jeg har arbejdet nok, jeg har lidt nok.« Om ogsaa hver eneste Sjæl i Kirken straaede af Naade, saa kunde den dog blive endnu mere straalende, og Kirken vilde aldrig ophøre med at bede, prædike, arbejde for sine Børns stadig større Hellighed.

Saaledes er det med den Enkelte, saaledes er det med hele Kirken, saaledes ogsaa med de store kirkelige Broderskaber og Forbund. Saaledes er det i fremragende Grad med *Bønnens Apostolat*. Det kan brede sig til Jordens yderste Grænser; der kan dog altid blive Plads for yderligere Udbredelse. Thi jo dybere Livets Væld i hver enkelt er, jo dybere kan det endnu blive. Heller ikke er der nogen Grænser for de aandelige Skatte, som findes i Bønnens Apostolat, thi dets Midtpunkt er Jesu Hjærte, og dets Naadestrømme flyde uafladeligt i det hellige Messeoffer. Jo mere vi derfor aabne vor Tanke og vort Hjærte for at modtage, jo mere ville vi blive fyldte med Kundskab, Kærlighed, Naade, Velsignelser, Andagt og Nidkærlighed.

I denne Forstand kunne vi aldrig komme saa vidt, at vi kunne sige: Jeg besidder nu alt, som Bønnens Apostolat kan skænke mig; der er ikke mere for mig at lære, ikke mere at gøre.

Hvad vi derfor maa tænke paa, naar vi bede for Apostolatets Udbredelse, er følgende:

at vort eget Kendskab og vor egen Kærlighed til det maa blive dybere;

at vor Morgenopofrelse Dag for Dag maa blive en stærkere Virkelighed;

at vi Dag for Dag maa fatte bedre og bedre, hvorledes vi i Aand og Sandhed ved Morgenopofrelsen forenes med det allerhelligste Hjærtes Bøn i Messeofret;

at vi ikke alene, inen sammen med Millioner andre, ere forbundne med hin Bøn;

at det ikke blot er vore Intentioner, vi bringe vort Offer for, men alle de Intentioner, som ere nedlagte i det aller-

helligste Hjærte ikke blot i den ene Messe, vi overvære, men i alle Messer hele Verden over.

Hvis jeg nu skulde udpege de gode Frugter, som Apostolatets Udbredelse medfører, saa vilde jeg pege paa tre Ting, som ofte ere blevne fremhævede af de talrige Biskopper og Præster, der have vidnet til Fordel for Apostolatet: nemlig talrigere Tilstedeværende under Messen om Søn- og Hverdage; flere Altergæster, især til Sonekommunionerne; og for det tredie mange aandelige Naadesbevisninger i Form af forsømmelige Katholikers Omvendelse og Forsoninger efter langvarigt Fjendskab.

Hyppigt at gaa til Messe følger nu ganske ligefrem af Morgenopofrelsen. Det er nemlig ikke let at begribe, hvorledes et Menneske daglig skulde kunne forene alle sine Bønner, Gærninger og Lidelser med det allerhelligste Hjærtes Hensigter i den hellige Messe og ikke ønske, om muligt, daglig at bivaane Messen. Fra Ønsket om at høre Messe er der kun et Skridt til Ønsket om at kommunikere, og den maanedlige Sonekommunion lægger En dette Ønske endnu nærmere. Hvad Omvendelserne angaar, saa ere de det aabenbare Svar paa forenede Bønner. Ingen kan overraskes over slige Resultater, der betænker den aandelige Kraft, som ligger i hine Millioner Morgenopofrelser, forenede med det guddommelige Hjærtes almægtige Bøn i Alterets Offer. Vor Tid dyrker Kooperationen paa det materielle Omraade. Men til alle Tider har der existeret en Kooperation for aandelige Formaal, om hvilken Christus selv siger: »Hvis to af Eder blive enige om en Ting og bede derom, skal den gives Eder af min Fader, som er i Himlene. Thi hvor to eller tre ere forsamlede i mit Navn, er jeg midt iblandt Eder.«

Vi kunne sluttelig tilføje, at vi nu have en ny og mægtig Bevæggrund til at fremme Udbredelsen af Bønnens Apostolat, nemlig den store Hyldest til Jesus Christus, hvormed den katholske Kirke bereder sig til at slutte det nittende Aarhundrede. I denne Hyldest bør Bønnens Apostolat tage Del paa en Maade, der sømmer sig den inderlige Forbin-

delse mellem dets Millioner Medlemmer og Jesu allerhelligste Hjærte.

Bøn:

O Jesus, ved Mariæ reneste Hjærte ofrer jeg Dig alle denne Dags Bønner, Arbejder og Lidelser for alle Dit helligste Hjærtes Hensigter i den hellige Messe. Især ofrer jeg dem for, at Bønnens Apostolat maa brede sig mere og mere, til Guds Ære og Sjælenes Frelse. Amen.

Excellencen Sthyr's Retræte.

Den nuværende Kultusminister her i Danmark, Excellencen Sthyr, var, som bekendt, ved sin Udnævnelse Biskop over Lolland-Falsters Stift. I to Aar efter sin Udnævnelse til Minister lod Hans Excellence den forladte Bispestol staa vakant; først nu i Foraaret blev Hr. Sthyr's Efterfølger udnævnt. Samtidig blev imidlertid Fyens Bispestol ledig — og nu holder Hs. Exc. dette Sæde ubesat og synes at ville vedblive dermed indtil videre.

Herover har der indenfor den lutherske Gejstlighed rejst sig en meget rimelig Indignation; man finder det med Rette uværdigt af en Kultusminister at vanrøgte Kirkens Tarv til Fordel for sin egen private Velfærd. Mere og mere højlydt siges det, at det ikke sømmer sig for en Kirkens Mand at sætte alle andre Hensyn til Side for det ene, egoistiske: at have et godt Embede i Baghaanden, naar Ministertiden (maaske snart) er omme. Med Rette betones det ogsaa, at Hr. Sthyr's Praxis sikkert nok vil blive taget til Indtægt fra kirkefjendtlig Side, naar der i ikke altfor fjærn Fremtid bliver Tale om at dele Sjælland i to Stifter. »Et nyt Bispesæde her i Landet kan der ikke være nogen Trang til«, vil man indvende; »den fromme Hr. Sthyr vilde da ikke have ladet den ene Bispestol efter den anden staa hen ubesat. Kan Lolland-Falster i to Aar styres af en Stiftsprovst, og

Fyen ligesaa, maa Sjælland sagtens kunne hjælpe sig med den Bisp, som her forefindes!»

Kun én Røst har hidtil løftet sig for at forsvare den betrængte Excellence; denne Røst tilhører Provst Koch i Herning. Provsten mener, at det at have en gejstlig Mand som Hr. Sthyr til Kultusminister, er et saa stort Gode, »at der herfor bør betales den Pris at finde sig i Bispestolens midlertidige Ledighed.«

Herimod retter nu Pastor *Schack* ved Helligaandskirken i »Kristeligt Dagblad« for 12. ds. følgende vel berettigede Indvendinger:

»Det er rigtigt, at det er en stor Velsignelse at have en dygtig Biskop eller en anden fremragende kirkelig Mand til Kultusminister. Men hvorfor i Alverden skulde dog dette Gode betales med en Pris, der netop gjorde det til et tvivlsomt Gode? Den Gang Dr. Bang i Norge i 1895 gik af som Kirkestatsraad, blev han residerende Kapellan ved Trefoldighedskirken i Kristiania. Det kan jo godt være, at der hører en lille Smule Resignation til, for saaledes lige fra Ministertaburetten at stige ned til slet og ret residerende Kapellan, men dog næppe mere Resignation, end der let vil kunne findes hos den, som ved, at det at være Præst væsenligt set er en lang større Gerning end det at være Minister. Provst G. Koch synes at mene, at man hos danske Kirkemænd ikke maa vente at finde den samme sande og sunde Forstaaelse af dette Forhold som hos norske; han synes virkelig at mene, at en dansk Biskop ikke kan være Minister i en længere Aarrække, med mindre han i samme Aarrække har en Bispestol staaende ledig som Retrætepost. Denne Betragtning er kirkeligt og christeligt set saa umulig, at den ikke behøver at gendrives; og den vidner tillige om en underlig Mistillid til vore Biskoppers kirkelige Forstaaelse, en Mistillid, som jeg aldeles ikke kan dele.«

Pastor Schack slutter sit nok saa skarpe Indlæg med at forlange, at Kultusministeren nu rykker ud med Sproget og lader Gejstligheden vide, om han virkelig blot vil holde Odense Bispestol ledig til sig selv, eller om han har »vægtige, kirkelige Grunde« »til at træffe en Ordning, som i

flere Henseender synes at kunne blive skæbnesvanger for Kirken.«

Mon Excellencen Sthyr vil svare?

Katholsk Mission, bedømt af en Protestant.

I den aandfulde Digter og lutherske Præst *Johannes Fibigers* »Mit Liv og Levned« findes S. 324 følgende interessant Meddelelse om en Samtale mellem Fibiger og *Martensen*, Sjællands daværende Biskop:

»Engang jeg sad hos ham, og jeg, da Talen faldt paa Missionsvæsenet, havde, som jeg plejer, fremhævet den kath. Missions Fortjenester fremfor Protestantismens kummerlige Resultater, fortalte jeg ham en lille Historie, som jeg havde læst i en ung fransk Naturforskers Rejse. . . . Inde mellem Bagindiens Bjerge havde han gæstet en Missionsstation, hvor en Biskop sad med et Par yngre Medhjælpere. En Forfølgelse var udbrudt, Hedningerne myrdede de Christne, og en af de yngre Præster havde de ikke blot pisket halvt til Døde, men lovet ham, at han næste Dag skulde gennemgaa samme Lidelse. Om Aftenen, da han laa og vaandede sig i sin Smerte, og hans Biskop sad over ham, stønnede han mest over, hvad der ventede ham næste Dag. »Trøst dig, min Søn,« sagde Biskoppen, »jeg skal i Jesu Navn tage den Pine for dig«. Næste Morgen gik Biskoppen Hedningerne imøde, de greb ham og udførte den gruelige Straf paa ham, men dermed havde Forfølgelsen Ende, og Christendommen gik end mere sejrende frem. Den katholske Biskop havde fortalt det, som noget der faldt af sig selv, siges der.

»Saaledes er de Folks Mission, og det den Dag idag«, bemærkede jeg. »Hvor var det muligt!« sagde Martensen og faldt i Tanker uden at udtale sig videre.«

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 26

Søndagen den 25. Juni

1899

Klostret.*)

Ad consummationem Sanctorum . . . in
aedificationem corporis Christi.

Eph. IV, 12.

Thomas a Kempis har i sin berømte Bog et Kapitel, der hedder »Om en god Munks Livsførelse«, *De exercitiis boni religiosi*. I dette Kapitel staar blandt meget andet læseværdigt følgende:

»Hver Dag bør vi fornye vort Forsæt og opflamme vor Nidkærlighed, som om vi først samme Dag vare *komne til Omvendelse*«. (De imitatione Christi, I, XIX.)

Med dette ene Ord angiver Thomas, hvad Klosteret er, og hvad Indtrædelsen i det betyder; Klosteret er den kirkelige Form for et Liv i Omvendelse, og allerede af den hellige Benedict kaldes Optagelsen i Ordensstanden derfor *conversio*, Omvendelse.

Enhver Omvendelse eller Henvendelse til Gud er med Nødvendighed ogsaa en Bortvendelse fra Verden, en aandelig Gaaen i Kloster. Det er en indre Forvandling, idet Verdens Fangedragt aflægges, og Sjælen iføres Guds Børns Klædebon. Derfor er Omvendelsen en *Ik'ædning* ligesom Optagelsen i Ordensstanden. Allerede St. Paulus bruger det billedlige Udtryk at »aflægge det gamle Menneske og *iføre sig* det nye«, og dette Udtryk ligger til Grund for Ordensdragtens Symbolik. Munkekutten betyder *det nye* Menneske, og Livet i Klosteret betyder *det nye* Liv i Gud.

Heraf kommer det, at der ved Ik'ædningen læses disse Ord af Johannesevangeliet (XI, 44): »Og den Døde kom ud,

*) Af den nylig i 2. Oplag udkomne Bog: *Omvendelse*.

bunden med Jordeklæder om Fødder og Hænder . . . Og Jesus sagde til dem: *løser ham* og lader ham gaa.« Disse Ord gælde Lazarus, som blev opvakt fra de Døde, men den, der omvender sig, gaar ligesom Lazarus over fra Død til Liv, fra at være bunden af Verden til at være fri i Gud.

Derfor læses endvidere for den, som optages i Klostret, St. Pauli Ord: »Vaagn op, du, som sover, og staa op fra de Døde, og Christus skal lyse for dig« (Eph. V, 14) og disse andre Ord, som er *Summen af alle Klosterregler*: »Jeg er korsfæstet med Christo; alligevel lever jeg; dog ikke jeg mere, men Christus lever i mig; og hvad jeg nu lever i Kødets, det lever jeg i Guds Søns Tro, som elskede mig og gav sig selv hen for mig.« (Gal. II, 20.)

Hermed stemmer Prologen til St. Benedicts Regel: »Saa lad os da endelig staa op, saaledes som Skriften driver os til med Ordene: »Timen er allerede, at vi skulle rejse os af Søvn.« Lad os aabne vore Øjne for det guddommelige Lys og lad os med bævende Hjærte fornemme, hvad Guds kaldende Røst Dag efter Dag formaner os til, idet den siger: »Idag, naar I høre Hans Røst, da forhærder ikke Eders Hjærter!« Og atter: »Hvo, som har Øren at høre med, høre, hvad Aanden siger til de Troende.« Og hvad siger Han da? »Kommer, hører mit Ord; Herrens Frygt vil jeg lære Eder!« »Vandrer, saa længe I have Lyset, at ikke Dødens Mørke skal overfalde Eder!« . . . Kæreste Brødre, hvad kan lyde skønnere for os end disse Herrens Ord? Herren viser os i sin Godhed Vejen til Livet. Lader os derfor omgjorde vore Lænder med Pligtroskab og Øvelse af alle Dyder, og lader os vandre Hans Vej ved Evængeliets ledende Haand, at vi maa fortjene engang at skue Ham, der har kaldet os til sit Rige!«

Derfor stiftede St. Benedict sin Orden som en *Omvendelses Skole*.

»Det er nødvendigt, at vi oprette en Skole for Herrens Tjeneste . . . Skulde der end i denne, til Fejlens Udryddelse eller Kærlighedens Bevarelse, forekomme noget, som kan sy-

nes strængt, saa forlad dog ikke af den Grund Frelsens Vej. Denne kan man kun komme ind paa ad den snævre Port; men er Hjærtet siden bleven ædlere og mere redebont, ved at skride frem i det aandelige Liv, saa vandrers man hurtigt og med en udsigelig Glæde, der udspringer af Kærlighed, fremad paa Guds Buds Vej. Og saaledes vil det ske, at vi aldrig unddrage os Hans Ledelse, men i Hans Skole blive til vor Død i Klostret og ved Øvelse af Taalmod deltage i Christi Lidelser, saa at vi ogsaa kunne fortjene at faa Lod og Del i Hans Rige.«

Klosterlivet er altsaa den stadige, blivende, fuldkomne Form for det christelige Liv i Omvendelse. Saare skønt har den hellige Gertrud udtrykt dette i følgende Bøn paa Aarsdagen for hendes Optagelse og Iklædning:

»Eja, sødeste Jesus, Dig alene har jeg udvalgt mig til en tro Elsker for min Sjæl og til den bedste Ledsager gennem Livet. Efter Dig sukker og smægter min Aand. Dig ofrer jeg mit Hjertes Kærlighed, til Din Tjeneste hengiver jeg Liv og Sjæl, fordi jeg er Din, og Du min. Eia, Du min sande Kærlighed, Dig vier jeg min *Kyskhed*, fordi Du er en saare skøn Brudgom; Dig lover jeg *Lydighed*, fordi Din faderlige Kærlighed lokker mig, og Din Mildhed drager mig; Dig, o mit Hjertes Eneste, bringer jeg mig selv til et *Offer*, for kun at leve efter Din Vilje, thi sødere ved jeg intet, gavnligere kender jeg intet, end helt at være ét med Dig, o min Elskede. Ak, skab da mit Hjerte efter Dit, saa at jeg kan fortjene helt at vorde Dig til Behag.«

Den hellige Gertrud tilføjer her de pragtfulde Bønner, som *Pontificale Romanum* foreskriver ved en Nonnes Iklædning:

»Denne Verdens Rige og al jordisk Herlighed har jeg agtet ringe af Kærlighed til min Herre, Jesus Christus. Hvem jeg har set, hvem jeg har elsket, og paa hvem jeg har troet.

»O al Jomfrueligheds Ophav og Beskærmer, Du, som, født af Jomfruen, driver alle til at elske Kyskhed; o Chri-

stus, Jomfruernes Forbillede, Haab og Krone; bevar mig ved den allerhelligste Jomfru og Moder Marias Forbøn kysk paa Sjæl og Legem.

»Almægtige evige Gud! Se naadig ned til vore Bønner og skænk os, Dine Tjenere, som til Dit Navns Ære ere forbundne i én Kærlighed, sand Tro, urokkeligt Haab, oprigtig Ydmyghed, hellig Andagt, fuldkommen Kærlighed, Flid, Bestandighed og Udholdenhed i gode Gærninger. Giv os, ved alle Helgens Fortjenester og Forbøn, at vort Hjærte maa huse enfoldig Kærlighed, kraftig Taalmodighed, ren og pletfri Fromhed, villig Lydighed, bestandig Fred, ærlig Vilje, hellig Hensigt, aandelig Sønderknuselse, sand Sjælsstyrke, uplettet Liv og Løbets fuldkomne Fuldendelse, saa at vi ved mandelig Strid maa fortjene, salige at indgaa i Dit Rige.«

Der findes intet i denne Bøn, som ikke ogsaa en Christen midt i Verdenslivet han bede, og dette viser, hvor falsk den Mening er, som næres af mange, at Klosterfromhed er en anden (nogle sige: en *mindre sund*) end andre Christnes Fromhed. Den er af *Art* den samme, kun højere i *Grad*. Og saa langt er det fra, at Klostrene beboes af lutter interessante Ulykkelige med knuste Hjærter, at Kartheuserpateren i *Le Désespéré* af Léon Bloy med Rette erklærer: »Det er en romantisk Overtro, at Livslede skulde være et Tegn paa Kald til Klosterlivet.«

Klosterlivet er, efter sin Ide, den hele, fuldstændige Omvendelse til Gud; derfor *Coelibatet*, hvorom St. Paulus siger, at »den Ugifte har Omhyggelighed for de Ting, som høre Herren til, *hvorledes han kan behage Herren.*« Dette Maal er ganske vist sat alle Christne, »men den Gifte har Omhyggelighed for de Ting, som høre Verden til« (1. Cor. VII, 33); i Klosteret er derimod den fuldkomne, udelte Gudsdyrkelse gjort til Livsprincip, og Klosterstanden kaldes derfor ogsaa simpelthen *Religio, Vita religiosa*, den religiøse Stand, det religiøse Liv. »Disse ere de«, har man skrevet om St. Brunos Disciple, »som Gud har udvalgt til, saa meget det er menneskelige Skabninger muligt, at udtrykke den

Tilstand, Skriften tillægger *Opstandelsens Børn*, og til at leve i et dødeligt Legeme, som om de vare udødelige. De ere derfor uophørlig højt hævede over sig selv i en stadig Beskuelse af de guddommelige Ting, og der er ingen Nat for dem, thi det er, medens Jorden er dækket af Mørke, at de frembære Lysets Børns Lovsange.«

Omvendelsen til Klosterlivet og til det kontemplative Klosterliv befinder sig ligesom paa det øverste Trin af den Omvendelsens gyldne Trappe, der fører ind i Himlen. Der er Omvendelse fra Verden til Gud, og der er atter Omvendelse fra det Gode til det Bedre, fra det Bedre til det Bedste — indtil den højeste Fuldkommenhed og Hellighed. Sta. Theresa skælner syv Trin i Omvendelsen og syv tilsvarende Klasser af Christne, nemlig: De Troende, de Gode, de Fromme, de Nidkære, de Fuldkomne, de heroiske Sjæle, de store Helgener. Omvendelsen er saaledes ikke blot noget, der sker én Gang, men den er tillige noget, som gentager sig og vedbliver — den er, hvad Fader Faber har kaldt en *Væxt i Hellighed*, og hvad der hos Apostelen hedder »de Helliges Fuldkommelse«, *consummatio Sanctorum*.

Med Rette kaldes da Indtrædelsen i Klosteret for Omvendelse, uden at de, som ere udenfor Klosteret, derfor blive at regne for Ikke-Omvendte. Der gives jo desuden Omvendelser ogsaa *indenfor* Klostermurene.

Saaledes læse vi hos Heinrich Suso, i hans Skildring af sit eget Levned:

»Der var en Prædikebroder i det tyske Land, af Fødsel en Schwaber; hans Navn være skrevet i de Levendes Bog; han begærede at blive og hedde en Tjener hos den evige Visdom.

»Og Tjenerens første Begyndelse skete, da han var i sit attende Aar; og da havde han allerede i fem Aar baaret gejstlig Klædning, men hans Sjæl var endnu ganske uden indre Samling; naar blot Gud bevarede ham for svære Synder, saa at hans Rygte ikke led Skade, saa tyktes det ham, at han aldrig kunde faa for meget af denne Verdens Ting.

Men deri beskærmede dog Gud ham, at han aldrig følte sig tilfreds med de Ting, han begærede, men det tyktes ham, der maatte være noget andet, som kunde give hans vilde Hjærte Fred, og han følte saare stor Smerte paa sin urolige Maade. Men altid stampe de han imod Braadden og kunde dog ikke hjælpe sig selv, indtil den milde Gud friede ham ud deraf med en Bortvendelse. Hans Venner undrede sig over den hurtige Forandring, som skete med ham, og én sagde dette, en anden hint; men hvad der var sket, det vidste og sagde ingen, thi det var en lønlig og lysrig Dragelse fra Gud, og den virkede hurtigt hans Omvendelse.«

»Og anden Steds i den samme Bog skriver Suso:

»Jeg véd et Menneske i Christo; da han begyndte, rensede han sin Samvittighed med et fuldstændigt Skriftemaal, og han lagde al sin Flid derpaa, hvorledes han skulde skrifte bedst, saa at han, naar han gik fra Skriftefaderen, som sidder dér i Guds Sted, kunde være ren og skær, og alle hans Synder være ham tilgivne, saaledes som det skete Maria Magdalene, da hun med angerfuldt Hjærte og grædende Øjne tvættede Christi hellige Fødder, og Gud tilgav hende alle hendes Synder. Dette var hint Menneskes første Begyndelse i Gud.

»Og da han havde rensat sig med Skriftemaalet, saa slog han i Tankerne tre Kredse om sig til et aandeligt Værn. Den første Kreds var hans Celle, hans Kapel og Choret; naar han var i denne Kreds, saa mente han, at han var i god Sikkerhed. Den anden Kreds var hele Klosteret indtil Porten, men den tredje og yderste Kreds var Porten selv, og der behøvedes god Aarvaagenhed. Og naar han kom udenfor disse tre Kredse, saa syntes han, han var som et jaget Dyr, der er udenfor sin Hule og har stor List og megen Agtpaa-givenhed behov.«

Hos Thomas a Kempis hedder det: »Saa ofte jeg var mellem Mennesker, vendte jeg mindre tilbage.« Og i Samstemning hermed skriver Suso om den evige Vidsoms Tjener:

»Undertiden overvandt Naturen ham, at han gik til sine Venner for at opmuntre sin Sjæl; men almindeligvis skete det, at han gik glad derhen og bedrøvet derfra: thi den Tale og Morskab, de førte, huede ham ikke, og hvad han sagde og mente, huede ikke dem.«

Baade i Klosteret og udenfor Klosteret vil denne Kløft altid være den afgørende -- den, som skiller Verdens Børn

fra Guds, dem, som ere genfødte af Aanden, fra dem, som kun ere fødte af Køds Vilje og af Mands Vilje. For disse sidste gælder det kun at *leve*, og at leve betyder for dem at *nyde*. For hine gælder det derimod at *dø*, og at dø er for dem at *leve*.

Ernest Hello siger med Rette, at den, der har »levet« meget, i Verdens Betydning af Ordet, i Virkeligheden er *ganske død*. Men den, som er ganske død for Verden, er i Virkeligheden fuld af *evigt Liv*. Dette er Omvendelsens Hemmelighed. Dette er Klosterets Hemmelighed.

De „humane“ Amerikanere.

Fønder den spansk-amerikanske Krig maatte man i Bladene se mange talrige Artikler om, hvor glædeligt det var, at de humane Yankeer sejrede over de brutale og grusomme Spaniere. Forgæves blev der fra katholsk Side gjort opmærksom paa, at det netop var i det »humane« Nordamerika at de Indfødte vare bleven: *udryddede* paa det blodigste, medens Sydamerikas Indianere baade levede og trivedes under det spanske og portugisiske Herredømme. Nu meddeler »Soc. Dem.« for 10. ds. følgende Skildring af, hvorledes *Negrene* i Nordamerika pines af de humane Yankeer:

»En Neger ved Navn Sam Hose havde dræbt Landmanden Cranford og voldtaget hans Hustru.

»Straffen udeblev ikke.«

»Sam Hose blev i Nærheden af Byen Newnan i Georgia lynchet i Overværelse af 2000 hylende og larmende Personer. Han blev bunden til et Træ og Risknipper blev ophobet omkring ham. Derpaa blev han pint paa den umenneskeligste Maade, idet man afskar hans Øren, Fingre og andre Legemsdele. Hose bekendte Mordet paa Cranford, men tilføjede, at han var bleven betalt for det. Derimod bestred han at have voldtaget Cranfords Hustru. Det fortælles, at Hose angav en sort Methodist-Prædikant som sin Medskyldige. Derefter blev Hoses lemlæstede Legeme overhældt med Petroleum og Risknipperne blev antændte. Da Flammerne begyndte at blusse op, forsøgte Hose med frygtelig Kraft at rive sig løs fra Træet, og han sprængte virkelig den øverste Del af den Lænke, med hvilken han var

fængslet til Træet. Hans Legeme var som Følge deraf kun halvt bundet til Træet, og hans fremover bøjede Overkrop blev ikke berørt af Flammerne, der begyndte at fortære hans Fødder. En af Bødlerne tvang Overkroppen tilbage til Træet og bandt den sprængte Lænke sammen igen, idet han raabte: »Tilbage i Ilden med Dig!«

»Den brændte Negers Legeme var endnu ikke koldt saa begyndte man at skære det i Stykker og Benene blev knust i smaa Stumper. Endog Træstammen, som Negeren havde været bunden til, blev hugget i Stykker, og de enkelte Dele blev taget med »til Erindring«. En fhv. Guvernør ved Navn Atkinson tilraabte den ophidsede Mængde, at den burde dog lade Retten gaa sin Gang, og han truede endog nogle af Lyncherne, som han kendte, med at ville optræde som Vidne, men han blev til Gengæld truet paa Livet.

»I Nærheden af Byen Palmetto i samme Stat hængte man kort efter den sorte Methodistprædikant *Strickland*, af hvem Hose paastod at have faaet tolv Dollars for at myrde Cranford. Desuden hængte man en anden Neger ved Navn Sewall, der havde sagt at hver enkelt Negers Død skulde blive hævnnet.

»Efter at disse to Mord var bleven besørget, skar Lyncherne Øren, Fingre etc. af Ligene, og disse Ligdele blev solgt og købt som Erindringer! Det var en formelig Avktion, ved hvilken den ene under Spøg og Latter bød den anden over!

»Derpaa drog hele Morderkompagniet gennem Byen og blev applauderet af Befolkningen. . . .

»I *Jersey City* har den farvede Methodist-Biskop *Alexander Williams* som Præsident for en der afholdt Methodist-Konference holdt en opsigtsvækkende Tale. Han profeterede nemlig, at den vedvarende Lynchning af Negere vilde føre til nye blodige Kampe, i hvilke Nordens Hvide ville komme til at udgyde deres Blod for Sydens Forbrydelser. Biskoppen erklærede, at Kubanerne og Fillipinerne, for hvilke Amerika har bragt store Ofre af Blod og Guld, aldrig er blevet saa barbarisk behandlede af Spanierne, som Sydens Negere nu bliver behandlet af deres hvide Medborgere. »Intet« tilføjede han, »uden den mandhaftigste Modstand fra Negrene selv kan gøre en Ende paa Rædselsgerningerne. I den Almægtiges Navn! Hvad andet kan vi gøre end kæmpe og dø?«

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 27

Søndagen den 2. Juli

1899

Folkekirkens Gejstlighed og Lockouten.

Allerede for længere Tid siden have enkelte lutherske Præster taget Stilling til den store Lockout, og at nogle Arbejdsgiverforeninger i Nordre Birk af den Grund have følt sig brøstholdne og villet true en af hine Præster (Hans Koch i Hellerup) til Tavshed, har kun vakt alle Rettænkendes Foragt. Den katholske Kirke, der blandt sine største og bedste Mænd tæller en Ketteler og en Manning, en Decurtins og en Grev de Mun, kan kun med Sympathi se Interessen for de sociale Spørgsmaal vaagne blandt vore i Troen fraskilte Brødre. Leo XIII.'s udødelige Encyclica *Rerum novarum* har nu allerede i en Aarrække været Rettesnoren og Ledestjernen for den katholske Bevægelse i Italien, Frankrig, Tyskland, Østrig og Belgien; en parallel Strømning indenfor den protestantiske Verden kan kun tjene til Christendommens Bedste og Samfundets Gavn. Thi som den hellige Fader uforbeholdent har sagt:

»Der maa fremfor alt gøres en Ende paa den uværdige Stilling, hvori Arbejderstanden er bleven hensat paa Grund af Arbejdsgivernes Egennytte og Haardhjærtethed, som paa grænseløs Maade udbytte Arbejderne og ikke behandle dem som Mennesker, men som Ting.« (Dansk Oversættelse af *Rerum novarum*, S. 32.)

Dette Maal er her til Lands i det væsentlige blevet naaet — men desværre ved det religionsløse Socialdemokratis Hjælp. Naar den danske Arbejderstand nu helt og holdent er i Socialismens Vold, saa hviler Skylden herfor i

meget væsenlig Grad paa den danske Folkekirke. I det katolske Tyskland danner Centrum den store Modvægt mod Socialdemokratiet. Den danske Lutherdom begynder først nu at vaagne til Forstaaelse af sin sociale Pligt.

Imidlertid — sent er jo bedre end aldrig. Og med Sympathi bør det derfor bemærkes, at et Præstemøde, ved hvilket saa godt som alle Gejstlige i København og Omegn vare til Stede, vedtog nedenstaaende Resolution i Anledning af den store Lockout:

Den sociale Kamp, der i dette Øjeblik udkæmpes i vort Folk, har allerede faaet et saadant Omfang og saa skæbnesvangre Følger, at det næppe vil findes underligt, om vi, som Christi Evangeliums Tjenere, holde det for at være baade vor Pligt og vor Ret at henvende et Ord til de stridende Parter.

Det er ikke vor Sag at afgøre, paa hvilken Side den største Del af Retten eller Uretten ligger, men det maa være os, som daglig i vor Gerning se de ødelæggende Virkninger af Striden, tilladt, saa indtrængende vi kunne det, at opfordre de kæmpende til ikke at forlænge Kampen, men af al Kraft arbejde for Freden. Det er store økonomiske Værdier, der i disse Dage gaa til Grunde, men de ere dog for lidet at regne mod de moralske Ulykker, som denne Borgerkrig ad mange Veje og paa mange Maader bringer over vort Land og vort Folk. Vi føle os derfor forpligtede til at paakalde alle de gode Kræfter i Arbejdsgivernes og Arbejdernes Rækker og bede dem gøre alt, hvad der staar i deres Magt for snarest muligt at faa Striden udjævnet, saa at Nøden ikke skal brede sig videre og Bitterheden ikke voxer baade opefter og nedefter.

For at Freden skal blive varig, maa der dog efter vor Overbevisning andet og mere til end en Udjævning af den foreliggende Konflikt. Det er i disse Dage omtrent 25 Aar, siden Biskop *Martensen* i sin Bog »Socialisme og Christendom« rettede en Advarsel og Formaning til vort Samfund. Den dybe Smerte over den sociale Nød, der kom til Orde i denne Bog, dele vi fuldt ud; men vi dele ogsaa den der udtalte Opfattelse, at *Samfundsudviklingen i vor Tid kræver Statens kraftige Medvirkning, og at der trænges til gode og retfærdige Arbejdslove og til Institutioner,*

der kan gribe ordnende og mæglende ind*) og værgesaa vel Arbejdsgivernes som Arbejdernes berettigede Interesser og den individuelle Frihed. Derfor kunne vi ikke opfordre de stridende til Fred uden samtidig at rette en ærbødig, men indtrængende Henvendelse til den høje Regering og til Rigsdagen om *med al mulig Kraft at fremme en social Lovgivning**), der kan berede vort lille, haardt prøvede Folk de ydre Vilkaar for en rolig og lykkelig Fremtidsudvikling.

Sluttelig kunne vi ikke undlade at formane alle til ikke i Stridens Hede at glemme Kærlighedens Pligter, og det er og skal være vor Opgave at stræbe efter at bringe de oprørte Sind til Ro og læge Krigens Saar ved det Evangelium om Guds Kærlighed i Christus Jesus, der saa ofte i de forbigangne Tider har vist sin Magt til at hele det brudte og rejse det faldne.

København, den 23. Juni 1899.

J. Paulli, Vor Frue Kirke.	G. Schepelern, Holmens Kirke.	V. Glahn, Frederiksberg Kirke.
Sm. Bang, Gethsemanekirken.	Juul Bondo, Vor Frue Kirke.	Edv. Blaumüller, Helligaandskirken.
B. Brammer, flv. Provst.	C. Bruun, Holmens Kirke.	Just Christensen, Vor Frue Kirke.
P. Dahl, Vor Frelsers Kirke.	N. Dalhoff, Emauskirken.	H. M. Fenger, Garnisons Kirke.
F. Frandsen, St. Johannes Kirke.	Chr. Gad, Trinitatis Kirke.	Chr. Gottschalck-Hansen, St. Johannes Kirke.
C. Graae, Frederiksberg Kirke.	Fred. Gredsted, Frederiks Hospital.	V. Hoff, Vartov Kirke.
H. Hoffmeyer, Missionssekretær.	J. C. Holt, Nazarethkirken.	Jul. Ifversen, Helligkorskirken.
Ferd. Jensen, Trinitatis Kirke.	N. Juhl, Kapernaumskirken.	L. Koch, Glostrup.
H. Koch, Hellerup.	V. Kold, Helligkorskirken.	P. Krag, St. Jakobs Kirke.
P. M. Larsen, Vor Frelsers Kirke.	I. Laursen, Frederiksberg Kirke.	P. Lauridsen, Sions Kirke.
T. Levinsen, St. Matthæus Kirke.	E. Lindegaard, Frederiksberg Kirke.	H. Lützhøft, St. Pauls Kirke.
W. Lütken, Citadellet.	J. H. Monrad, Frederikskirken.	T. Møller, Trinitatis Kirke.
G. Nielsen, St. Pauls Kirke.	P. Oldenburg, Vor Frue Kirke.	H. Ostenfeld, St. Lukas Kirke.
Johs. Petersen, St. Jakobs Kirke.	Th. J. Petersen, Gethsemanekirken.	A. S. Poulsen, Roskilde.

*) Udh. af »Katholiken».

D. C. Prior, Vor Frue Kirke.	G. Rasmussen, St. Pauls Kirke.	C. Rasmussen, Emauskirken.
R. P. Rasmussen, Johannesstiftelsen.	H. F. Rasmussen, Sundby Kirke.	A. Rindom, St. Johannes Kirke.
A. Schack, Helligaandskirken.	M. Schamby, St. Thomas Kirke.	A. Schneekloth, Sundhy Kirke.
Jul. Steen, St. Andreas Sogn.	A. H. Steenbuch, Fængselspræst.	Chr. Sørensen, Garnisons Kirke.
C. J. Tolstrup, Classenske Boliger.	Johs. Thomsen, Nathanaelskirken.	J. A. Tørsleff, Helligaandskirken.
	E. With. St. Mariæ Kirkesal	

Socialisme og Alkohol.

Som bekendt have flere af de danske Arbejderførere under Lockouten været i England for dér at skaffe Hjælp, og blandt disse Udsendinge har ogsaa den bekendte Afholdsagitator *A. C. Meyer* befundet sig. Hr. Meyer har da til sin Tilfredsstillelse opdaget, at den danske Skik med Drikeri i Arbejdstiden aldeles ikke bliver taalt i England, og »at Arbejderne i de engelske Fabriker fandt det ganske i sin Orden, at der ikke blev drukket Spiritus i Arbejdstiden«. Da Hr. Meyer spurgte, hvad der vilde ske, hvis en Arbejder brød denne Vedtægt, fik han det utvetydige Svar, at »vedkommende risikerede *øjeblikkelig Udelukkelse fra Arbejdet*«.

Efter sin Hjemkomst har Hr. A. C. Meyer funden det rigtigt at offentliggøre det gunstige Indtryk, som denne fornuftige Ordning havde gjort paa ham. Han udtalte sig først derom til en Medarbejder ved »Nationaltidende« og har derpaa — aabenbart efter Ordre fra Hovedkvarteret — i »Social-Demokraten« maattet gøre Rede for sit usædvanlige og for den store Stab af socialistiske Ølhandlere højst foruroligende Standpunkt.

Hr. A. C. Meyer skriver i nævnte Blad for 21. Juni:

»Hvad jeg her vil fremhæve, er kun det Faktum, at Spørgsmaalet om Spiritusdrikning under Arbejdet forlængst har fundet sin Afgørelse i England. . . .» (Hr. A. C. Meyer meddeler her sine ovenfor gengivne Erfaringer.)

»Om nu dette Punkt virkelig skulde komme til at spille nogen Rolle under Forhandlingerne angaaende Arbejdets Genoptagelse herhjemme, vil jeg ikke nægte, at *der vistnok her er et Omraade, hvor Arbejderne kunde gøre visse Indrømmelser**). Jeg har selv i ca. 12 Aar deltaget i Værkstedslivet og véd, at der hængte flere gamle Uskikke ved Kammeratskabet f. Ex. »Indstand« (Drikkelag, naar en Mand kom i Arbejde), »Udstand« (naar han forlod Arbejdsstedet), Fødselsdagsfest med Afhyrdelser i Arbejdstiden osv. Og skønt jeg sætter det kollegiale Samvær med dets muntre Tone højt, kan jeg dog ikke nægte, at disse gamle Levninger fra Laugstiden næppe forædle Arbejderen eller *forbedre Forholdet mellem ham og Arbejdsherren.**)

»Om Indrømmelserne nu behøve at gaa saa vidt, at man følger det engelske Exempel, skal jeg lade staa hen. Hovedsagen er, at man bryder med saadanne Sædvaner, som hist og her *foranledige Uorden i det daglige Arbejde.**) Jeg véd, at Arbejderorganisationerne have bidraget overordenlig meget til at lære Arbejderne baade Rettigheder og Pligter. *De behøve næppe heller at genere sig for at markere Pligten noget tydeligere.**) Det hedder jo paa flere af vore Bannere: Kræv din Ret og gør din Pligt.«

Naar man véd, i hvor høj Grad det er Socialdemokratiet imod at høre tale om *Pligter*, vil man vurdere det Mod, som behøves for midt i selve Førerkredsen at sige saa »reaktionære« Ord. Ej heller skulde det undre En, om Hr. A. C. Meyer herefter var en død Mand indenfor Arbejderpartiet.

Dettes andre Ledere have i hvert Fald strax protesteret mod Hr. Meyers formastelige Kritik af det sacrosancte Arbejderfolk. Paa et Møde d. 22. Juni altsaa Dagen efter, at A. C. Meyers Artikel havde staaet i »Soc.-Dem.« -- sagde saaledes *Sigv. Olsen*: »Drikker Arbejderne for meget? Jeg paastaar Nej, og jeg siger, at lige meget hvor den Slags Tale kommer fra, saa vil jeg ikke gaa ind derpaa, thi den Slags Fordringer ere nedværdigende for Arbejderne at gaa

*) Udh. af »Katholiken«.

ind paa.« Disse Ord havde tydeligt nok Adresse til Partifælle Meyer, ligesom der ved »den Slags Fordringer« af den noget uklare Taler aabenbart var tænkt paa det af Hr. Meyer anbefalede Forbud mod Spiritusnydelse under Arbejdet. Hr. Sigv. Olsens Udfald hilstes naturligvis med *stærk Tilslutning*.

Næste Dag igen, altsaa den 23., mødte selve *Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund* med en indigneret Protest, betitlet »Uberettigede Beskyldninger mod Arbejderne«. Det hedder heri:

»I de senere Dage er der fra forskellige Sider fremsat Beskyldninger mod Arbejderne for at have Hang til Drikeri paa Arbejdspladserne med deraf følgende Uordener af forskellig Art. Mod Sandheden af disse Beskyldninger nedlægge vi herved en alvorlig og bestemt Protest . . . ligesom vi protestere mod de paa Basis af disse foreslaaede *Tvangsforholdsregler* overfor Arbejderne.«

Som man ser — De samvirkende Fagforbund desavouere her højtideligt Partifælle A. C. Meyer og brændemærke hans velmente Forslag om Totalafhold i Arbejdstiden som en »Tvangsforholdsregel«. Den danske Arbejder skal ikke have noget af at følge sin engelske Broder efter i *det Stykke!* Iøvrigt skulde det synes, at naar Arbejderne — som af Fagforbundene paastaet — virkelig ikke drikke paa Arbejdspladserne, kunde det ikke skade dem, at Drikeri blev forbudt. Men maaske det gaar Socialisterne ligesom Russerne — de gør netop det, der er dem forbudt, blot *fordi* det er forbudt?

„Kristeligt Dagblad“ og Christendommen.

I kunne ikke tjene Gud og Mammon.
Matth. VI, 24,

En Artikel om *Luthers politiske og socialøkonomiske Anskuelse* har »Kristeligt Dagblad« for 27. Maj gjort et kraftigt Indhug paa christne Principper, som det ellers søger at hævde. Der er siden denne Artikels Fremkomst hengaaet over en Maaned, men ingen Protest har løftet sig i Bladet mod de i hin Artikel fremsatte Anskuelse. Det

tør da antages, at »Kr. Dgbl.« og dets Læsere i det væsentlige dele Artiklens Standpunkt.

Det fremhæves først med Ros, hvorledes Luther er Ophavsmanden til den moderne af Kirken uafhængige Stat — »Staten uden Gud«, saaledes som vi bl. a. se den i Frankrig med hele sit sørgelige Følge af moralsk Forfald.

Dernæst eftervises det, hvorledes det var Luther, som gav »Bekymringen for denne Verden« et i Middelalderen ukendt Opsving. Den middelalderlige Lærebygning hvilede jo desværre »paa et ethisk Grundlag, som paa den ene Side førte til Foragt for det Materielle og paa den anden Side til en individualistisk Bestræbelse efter Ens egen Fuldkommengørelse.« Dette maatte man naturligvis bort fra. Man maatte bort fra det skadelige katolske Princip: »Samler Eder ikke Liggendefæ paa Jorden, thi efter saadant søge Hedningerne« (Matth. VI, 19. & 32). Man maatte bort fra det urimelige Bud: »Værer fuldkomne, som Eders Fader i Himlene er fuldkommen.« Hidtil havde man paa det »ethiske Grundlag«, som Jesu Ord gav, troet, at *Et var fornødent*; nu lærte Luther, at det tværtimod gjaldt at »gøre sig Bekymring og Uro med mange Ting«. Som »Kristeligt Dagblad« skriver: »man kunde umuligt tænke paa en økonomisk Udvikling, saa længe de materielle Goder endnu i og for sig foragtedes. Kort sagt: Kirkens Lære udelukkede ligefrem et *national-økonomisk* Fremskridt. Imod denne Tilstand fik Reformationen og særlig Luther et vægtigt Ord at sige.«

Dette vægtige Ord overlade vi Katholiker saa gerne baade Calvin og Luther. Det er allerede ofte af katolske Forskere bleven eftervist, at Nutidens sociale Nød har sit Udspring i den saakaldte Reformations sædelige Principer, og at Reformationen kun vandt Fremgang, fordi pengegriske Fyrster og et havesygt Bourgeoisi gerne saae Kirkens Magt brudt og Bommen aabnet for en ubegrænset Udbytning af det arbejdende Folk. Derfor var Reformationen altid ivrig for to Ting: at *konfiskere Kirkegods* og at *ophæve Helledage*.

Katholiker have ofte paapeget dette Forhold. Det er imidlertid sjældent at se det indrømmet af Protestanter. Og endnu sjældnere er det maaske, at et Blad, der kalder sig »christeligt«, ikke med et Ord tager Afstand fra Reformatorerne i det mindste paa dette Punkt, hvor deres Frafald fra Christi Lære er saa aabenlyst.

»Kristeligt Dagblad« gaar imidlertid videre og retter ligefrem mod den katholske Kirke den Beskyldning, at »den kanoniske Lære kendte ikke noget til en virkelig Pligt til Arbejde, *tværtimod anbefalede den økonomiske Uvirk-somhed*; et vist produktivt Arbejde var jo, desværre, uund-gaaeligt, men . . . *burde begrænses saa vidt som muligt*.*) Imod denne middelalderlige Ringeagt for Arbejdet . . . kæm-pede Luther til det yderste« osv. osv.

Men véd næppe, om man skal græde eller le ad dette Galimathias. Altsaa Middelalderen, hvis Valgsprog var *Ora et labora*, »Bed og arbejd«, Kirken, hvis Munke opdyrkede hele Europa, foragtede Arbejdet, anbefalede Lediggang!! Saa megen Uvidenhed er nærved at imponere.

»Kristeligt Dagblad« kunde dog i sine egne Spalter samme Dag, det paa Forsiden havde hine dristige Ord, have læst, hvorledes det i Middelalderen netop var Kirken, der »lærte Folkene Agerdyrkning og Haandværk, lærte dem Ly-dighed og Stadighed«. Og i en hvilken-somhelst Kirkehi-storie kunde Bladet have suppleret sin mangelfulde Viden og erfaret, at Verden ikke ventede paa Luther for at blive belært om Arbejdets Velsignelse og Gudvelbehagelighed. Det var f. Ex. ikke Lutherdommen, som byggede Domkirkerne rundt om i Tysklands Stæder!

Men Middelalderen opfattede Arbejdet religiøst, som en *Gudstjeneste*, ikke verdsligt, som et Middel til at berige sig. Og heri skete der ganske vist en Forandring ved Reforma-tionen. Mere og mere gik Erhvervslivet over fra at være Middel til at blive Maal, og i det opblomstrende protestanti-ske Holland og England dyrkede man mere og mere Mam-mon istedenfor Gud og byggede Børser istedenfor Dom-kirker.

For dette »nationaløkonomiske Fremskridt«, under hvil-ket Verden endnu lider, maa Luther gærne beholde Æren. Men et »christeligt« Blad burde ikke rose ham derfor.

---

*) Udhævet af »Katholiken«.

KATHOLIKEN, redigeret af Joliannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i katholsk Aand.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 28

Søndagen den 9. Juli

1899

Hvilket er lettest?

Messen til Morgen læstes som Epistel det Sted af Apost-
lenes Gærninger, hvor der fortælles, at de Syge i Jerusa-
lem helbredtes, naar blot *Petri Skygge* faldt paa dem. (Ap.
Gj. V, 15).

Og i mine Tanker mødtes dette Ord med hint andet
af Petri Mester: »Hvilket er lettest? at sige: Dine Synder ere
dig forladede! eller at sige: Staa op, tag din Seng og gaa!«
(Marc. II, 9).

Disse Ord mødtes, fordi jeg tænkte paa den Forargelse,
som en troende Protestant nylig havde udtalt over »de for-
kastelige Lærdomme om Aflad og Syndernes Eftergivelse,
knyttet til en Række Besøg af bestemte Kirker indenfor et
bestemt Tidsrum«. (Se »Nationaltd.« for 2. Juli.) *Petri Skygge*
formaaede altsaa for 1900 Aar siden at helbrede de Syge —
og *Petri Skygge* paa Petri Stol skulde nu ikke mægte at
sige: Synderne ere dig forladede? *Hvilket er lettest?*

Enhver luthersk Præst tilsiger »paa sit hellige Embedes
Vegne« Mennesker, om hvis Anger han aldeles intet véd,
deres Synders Forladelse, og en *fuldstændig Aflad*, en
fuldstændig Eftergivelse af alle Straffe for Synden, mener en-
hver Protestant jo at have ved den blotte Tro og Tilegnelse
af Christi Forløsning.

Men Petri Efterfølger, som har Himmeriges Riges Nøg-
ler og Magten til at løse og binde i Himlen og paa Jorden,
skulde ikke kunne tilstaa de Troende Syndsforladelse og fuld-
stændig Aflad, »efter et i Sandhed angerfuldt Skriftemaal«,
saaledes som alle Afladsbevillinger fordre det?

Den pavelige Jubelbulle bedømt af en Protestant.

»Nationaltid.«s bekendte Søndagstillæg har den ligesaa bekendte protestantiske Skribent *M.* givet et Uddrag af den pavelige Jubelbulle med tilføjede Kommentarer. *M.* benævner Bullen »Roms kaldende Røst« og formener, at denne Røst har ladet sig høre »paa et Tidspunkt, hvor det ser noget broget ud for Katholicismen«. *M.* henviser til »Løsfra-Rom«-Bevægelsen i Østrig og til de tre - fire frafaldne Præster i Frankrig; ingen af disse Rørelser er imidlertid af varig Betydning. Den franske Apostasi har allerede løbet Linen ud, og den rent politiske Bevægelse i Østrig kan kun tjene til Kirkens Renselse for værdiløse, religiøst indifferente Elementer.

De virkelige Farer for Kirken ligge ganske andetsteds, og netop i den omtalte Bulle har Rom tydelig paapeget dem. Med Rette skriver *M.*: »Som en Biskop i Christi Kirke taler den gamle Pave alvorlige og sande Ord om Tidernes Ugudelighed og Vanart. . . Som en Biskop i Christi Kirke aflægger den gamle Pave den sande Bekendelse, at Alt, hvad Menneskeslægten længes efter, elsker, haaber og tilstræber, findes alene hos Guds énbaarne Søn, vor Frelser, vort Liv, vor Opstandelse og betegner det som evig Undergang og Fortabelse at forlade ham. Heri samstemme alle Troende over den hele Jord«.

Glædeligt og smukt er det at se Leo XIII. saaledes bifaldet af en udpræget protestantisk Forfatter og anerkendt som *Biskop i Christi Kirke*. Det er et andet Sprog end det gamle om »Satans Synagoge« og »den store Skøge«. Ordene om den Samstemning, hvori »de Troende over den hele Jord« mødes med Paven, ere tydelig nok en Genklang af det berømte Sted hos *Irenæus* om den romerske Kirkes Primat. (»Thi med denne Kirke maa, paa Grund af dens mægtigere Forrang, alle Kirker $\propto$ *de Troende allevegne, stemme overens*«.)

Derværre samstemme »alle Troende over den hele Jord« som bekendt ikke i *alle* Ting med »den gamle Pave«, og *M.* undlader heller ikke at bemærke dette. Han bebrejder Leo XIII. hans »Fornydelse af de forkastelige Menneskelærdomme om Aflad« og tager Forargelse af, at Paven i 1899 ligesom i 899 anser sig for »Christi Statholder paa Jorden«. Derved er nu engang intet at gøre. Men naar *M.* mener at have Berettigelse til at kalde den romerske Kirkes Lære for »en Blanding af *Sandhed* og *Fabel*«, saa strider dette mod hans egen Indrømmelse af, at Paven virkelig og sandelig er »en Biskop i *Christi Kirke*«. Thi som den norske Lutheraner, Sognepræst i Christiania, Dr. theol. Krogh-Tonning har skrevet:

»At denne Kirke« (Ϸ: Christi Kirke) »ikke kan være Løgnens Bærer lige saa vel som Sandhedens, ikke lige saa vel lære sjælefordærvende Vildfarelse som Sandhed til Salighed — selv om den ellers kan fejle i mange Stykker — dette er en Mening, som skulde synes saa lidet forbausende, at den modsatte Paastand nærmest ligner formastelig Tale. De, hvis Kirkebegreb ikke kan bære *den Tillid til Kirken, som Skriften saaledes umiddelbart kræver*, faar se sig om efter et, som bedre stemmer med Skriften«. (»Den kirkelige Opløsningsproces«, S. 63).

Her befinde vi os netop ved Kontroversens Kærnepunkt. Vi Katholiker have den *Tillid til Kirken*, som den fremragende norske Dogmatiker saa bydende kræver, men som alle Protestanter — mer eller mindre — mangle. Nogle akceptere større Dele af Kirkens Lære, andre antage kun mindre Partier — Katholikerne alene tro den hele, fulde, almindelige Christendom i Henhold til Herrens Forjættelse om Kirkens Ufejlbarhed.

M. regner det for en Anmasselse, at Paven erklærer den romerske Kirke for ét med den christne Kirke. Men hvor skulde denne ellers være? Allerede Bossuet gjorde opmærksom paa det Fornuftstridige i, »at den *almindelige Kirke*, hvorom der tales i Troesbekendelsen, skulde være en

Samling indbyrdes modstridende Sekter, saaledes at Jesu Christi Rige bliver af samme Slags som Satans Rige, der er splidagtigt med sig selv (Luc. XI.)« (*Histoire des Variations*, XV, CLXXV.)

Gives der virkelig i Verden en *Christi Kirke*, som *M.* taler om og altsaa troer paa, kan denne ikke være identisk med nogen enkelt af de protestantiske Kirker, heller ikke med alle de protestantiske Troessamfund tilsammen, men kan kun findes i den *ældste* af alle Kirker, som indtil den Dag i Dag har bevaret samme Tro og samme Organisation, altsaa den *romerske*.

Protestantismen er — som Krogh-Tonning skriver — »et Rige, der er splidagtigt med sig selv om det Vigtigste, hvor den ene benægter, hvad den anden forsikrer. Her er Ja og Nej. Men i Christo »er der ikke Ja og Nej.« Saa er der det vel heller ikke i hans Legeme, som er Kirken«. (Anf. Skrift, S. 18).

Disse Ord afgøre Sagen. Jesu Christi Aand, Sandhedens Aand, kan ikke være, uden hvor der er Enhed i Troen. Og Enhed i Troen findes i Katholicismen, ikke i Protestantismen.

Men *M.* tager fejl, naar han mener, at Paven derfor har til Hensigt af den romerske Kirke at udelukke »alle andre Kirkesamfunds Medlemmer, hvor meget de end bekende sig til Christus som deres eneste Frelser«. Dette vil Paven ikke — dette vil den katholske Kirke ikke og har aldrig villet det. Thi — som *M.* sikkert vil huske, naar han tænker sig om (eller ser efter hos *Schepelern*) — allerede Bellarmin (1542—1621) lærer, at de fra Kirken Adskilte høre til Kirkens Sjæl (men ikke til dens Legem) »saafremt de, hvad der er muligt, besidde Tro og Kærlighed«. Bellarmin citerer til Støtte for denne Lære 1 Kor. XII, 13 og St. Augustin, og Hr. *M.* vil vel næppe have noget at indvende imod den. Men en anden Gang er det altsaa ikke værd, strax at tale om »Anmasselse«.

„Kristeligt Dagblad“

tillader sig i sit Numer for 3. ds. om »Katholiken«s Artikel »Kristeligt Dagblad og Christendommen« at skrive, at denne

»væsenligt bestaar i de sædvanlige katholske Ukvemsord og Ondskabsfuldheder overfor Luther og Besudling af Reformationens Motiver«.

Ingen andre end »Kr. Dgbl.« vil sikkert være i Stand til, i »Katholiken«s Artikel at finde et eneste *Ukvemsord* mod Luther, endsige, at Artiklen væsenlig skulde *bestaa* af Ukvemsord. Her *lyver* »Kristeligt Dagblad« altsaa ganske simpelt.

Og nu »Besudlingen« af Reformationens Motiver, »Ondskabsfuldheden« overfor Reformationens Ophavsmand! At Lutheranismen allevegne konfiskerede Kirkegods, ophævede Klostre, forjog Munke, fængslede Biskopper, lagde det hele religiøse Liv øde og efterhaanden bredte den stiveste Statskirkeligheds Død over Landene, vil »Kr. Dgbl.« vel næppe kalde »en meningsløs og uhistorisk Fremstilling af Reformationen«? Det bliver den i saa Fald temmelig ene om. Den lutherske Præst, Dr. theol. Krogh-Tonning erklærer f. Ex. udtrykkeligt, at de tyske Reformatorer »*paatvang Folkene*« deres Lære »*ved Fyrsternes Magt for Kirkegodset som Løn*«.*) Saaledes skriver en luthersk Lærd. Men maaske han ogsaa er »meningsløs« og »uhistorisk« i Sammenligning med Videnskabsmændene i »Kr. Dgbl.«?

Den samme norske Theolog skriver iøvrigt om *Luther* følgende Ord, som kunne være gode at læse, naar Talen er om »Ondskabsfuldheder« mod denne Kirkestifter:

»Der gives to Exemplarer af Luther, en *mythisk* og en *historisk*. Man befatter sig mest kun med den mythiske, der er udstyret med alle Fuldkommenheder. Skal man tale om ham, bestiger man strax Kothurnen og udtrykker sig i hastente Toner og i meget frisindet Forhold til Virkelig-

*) Den kirkelige Oplosningsproces, S. 68.

hedsbilledet. Det Bedrøveligste ved denne Lutherdyrkelse er den Fordring, at Manden skal være dispenseret fra al Bedømmelse efter almindelig moralsk Maalestok. Hos ham skal alt undskyldes. *Det betragtes som Bagtalelse simpelthen at citere hans egne Ord, naar disse ere ufor-svarlige.* I den Grad risikabelt er det at befatte sig med den virkelige Luther«.*)

»Katholiken« har ogsaa faaet denne Risiko at føle. Vi overlade imidlertid med Glæde den mythiske Luther til »Kr. Dgbl.« og holde os til den historiske.

„København“,

redigeret af Pastor emeritus Henning Jensen, har i sit Nummer for 4. ds. været i det sjældne Tilfælde at kunne erklære sig for enig med »Kr. Dgbl.,« redigeret af Hr. Pastor Dyekjær. Men de to Pastorer have ogsaa fundet hinanden dér, hvor Protestanter altid finde hinanden — i Kampen mod den katholske Kirke.

Pastor Jensen benægter nemlig, i skøn Enighed med Pastor Dyekjær, Rigtigheden af, hvad »Katholiken« skrev — at Nutidens sociale Nød har sin Udspring i Reformationens Principer.

Nu vare Reformationens Hoved-Principer to — det *formale*, at den Enkelte selv former sig sin Tro ud af Skriften, og det *reale*, at Mennesket frelses ved Troen alene, *uden gode Gærninger*. At det sidste Princip nødvendigvis maa skabe social Nød, behøver vel næppe at eftervises. Men ogsaa det *første* gør det, idet den Enkelte sættes som højeste aandelig Norm, og saaledes den moderne *Individualisme* opstaar. At denne er Skyld i Nutidens *sociale Desorganisation* og Kapitalismens uhæmmede Konkurrence, vides af de Fleste. Socialdemokratiet er jo netop opstaaet som Pro-

---

*) Udh. af „Katholiken“.

test mod den altopløsende Individualisme. Der fordres imidlertid flere Sider end her er Linier til udførligt at eftervise dette.

»København« siger dernæst meget spydigt, at hvis Katholicismen virkelig skabte bedre sociale Forhold end Protestantismen, saa maatte Arbejderne i Belgien, Italien og Spanien være langt bedre stillede end f. Ex. i Danmark. Hertil er blot at sige, at der hverken i Belgien, Italien eller Spanien kan tales om nogen katholsk, kirkelig Indflydelse paa de sociale Forhold. Kirken har i de sidste Par hundrede Aar i alle katholske Lande været i den Grad hæmmet i sin Virksomhed af Enevoldskongers Overgreb, af Frimureriets Muldvarpearbejde, af Revolutioner, Konfiskationer, Uddrivelser osv. osv., at Kirken maa være glad ved, blot at have holdt Livet oppe. Der er vel næppe heller nogen andre end »København«, der f. Ex. vil give Katholicismen Skylden for, at *den nuværende pavefjendske og fritænkerneske italienske Regering udsuger Landet og lader Arbejderne skyde ned?*

Vil man imidlertid virkelig se, hvad Katholicismen formaar at frembringe paa det sociale Omraade, saa se man hen til den Tid, da Kirken virkelig havde *Magt* til at gøre, hvad den vilde! Se paa Tiden fra det 12te til det 15de Aarhundrede — dengang Kirken havde civiliseret Barbarerne, og Middelalderen gik paa Hæld, og en stor, rig Kultur opblomstrede i hele Europa under Kirkens milde Beskyttelse! Enhver Historiker vil kunne fortælle Pastor Jensen og Pastor Dyekjær, i hvilken rig og skøn Udvikling baade Kunst og Haandværk dengang befandt sig. Denne Udvikling var det, som Reformationen afbrød. Europas kulturelle Enhed sprængtes, og Luthers Opræden følges af en social Nedgangstid, der varer i tre Aarhundreder. Dette er det *protestantiske* Modstykke til den foregaaende *katholske* Opgangstid. *Sapienti sat.*

Dr. Moltesen og Luther.

En Ven af *Katholiken* gør opmærksom paa, at Dr. Moltesen i sin Varde-Tale i forrige Maaned synes at have anset Luther for en Franciscaner. Efter Referatet har Doktoren ganske rigtig sagt, at den franciscanske Bevægelse »gav sit største Udslag i Luther og hans Arbejde«. Vor ærede Korrespondent udbryder: »Denne Mand siger, at Luther var Franciscaner, medens den hele Verden, inclusive Papuaerne og de Indfødte paa Ildlandet, véd fra deres Barndom af, at Apostaten var Augustjner.«

Den udmærkede Skribent, som har tilstillet *Katholiken* disse Linier, kender imidlertid ikke rigtig protestantisk Tankegang og Udtryksform. Han vilde ellers vide, at man her ikke maa vente den logiske Stringens og den Nøjagtighed i Brugen af Begreberne, hvortil den katholske Lærde er vant. Naar Dr. Moltesen — ganske urigtigt — skriver, at Franciscanismen gav sig et Udslag i Luther, saa mener han dermed ikke andet, end at St. Franciscus og Martin Luther for hans Øjne tage sig ud som to Alen af ét Stykke. Paa Grundlag af en eller anden fjærn og udvortes Analogi (maa-ske den, at baade St. Franciscus og Luther prækede paa Modersmaalet) etablerer han strax en indre Overensstemmelse og en Slags genetisk Forhold mellem den seraphiske Fattige og Katharina v. Boras Ægtehalvdel.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i katholsk Aand.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21, A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5½—6½.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 29

Søndagen den 16. Juli

1899

Den højeste Autoritet.

Mærkeligt er det at se, hvorledes Socialdemokratiet i den haarde Kamp, det nu udkæmper, efterhaanden er kommen til at *trænge til Gud*. Det er jo godt nok med »den offentlige Mening«, med »Pressen«, med »Udlandet« — men fra alle disse Sider er dog ingen afgørende moralsk Støtte at vente, alle disse mere eller mindre skrøbelige Autoriteter kunne underkendes eller overhøres. Og i sin Nød har Socialdemokratiet da vendt sig til Præsterne i den danske Folkekirke, den til hellige Skrift, til *den højeste Autoritet* — til Gud. Her søge de nu at faa Medhold eller bevise, at de have Medhold.

Det som er af Interesse for os Katholiker, er netop det, at Trangen til en øverste Instans saa tydeligt kommer frem. Længe nok kan man prædike for Menneskeheden, at »alt er relativt«, at »den Stærkeste har Ret«, at et Foretagendes Moralitet afhænger af dets Succes . . . . disse den moderne Fritæknings Grundsætninger ville (heldigvis) aldrig gaa over i Folkets Bevidsthed. De brede Lag, de der arbejde og ere besværede, trænge nu som før til en højeste *inappellabel Dommer*, hvis Retfærdighed er ubestikkelig, og som tillige har, ikke blot Magt, men *Almagt* til at sætte sine Domme igennem. Den moralske Verdensorden hviler paa Existensen af noget Absolut; derfor er Læren om altings Relativitet en af de farligste for den private og sociale Moral.

Udaf denne Trang til det Absolute, til et archimedisk Punkt udenfor denne Verden af glidende og rullende For-

hold, maa det forstaas, naar Socialdemokratiet strax tilskrev *Det sociale Udvalgs* Optræden saa stor Vægt. Senere have, som bekendt, 58 københavnske Gejstlige udtalt sig i lignende Aand som Professor Westergaard og hans Gruppe, og Socialdemokraterne have ogsaa med Tilfredshed indegistreret denne Udtalelse. Nu den 26. Juni vedtog Lolland-Falsters Stiftskonvent en lignende Opfordring til at ende Generallockouten; og dette Aktstykkets Fremkomst med hvad deraf er fulgt har gjort Socialdemokratiets Trang til Religionens Støtte endnu mere iøjnefaldende.

Stiftskonventets Udtalelse foranledigede nemlig 84 store Arbejdsgivere paa Lolland og Falster til at indgive en Adresse til Biskop v. Leunbach — en Adresse, hvori der udtaltes det Haab, at Gejstligheden »uden Betænkning« vilde »stille sig paa Arbejdsgivernes Side.«

Betænkning har der dog været alligevel, ja endogsaa Betænkelighed. Kort efter Adressens Fremkomst blev der nemlig holdt »udvidet Landemode« af de lolland-falsterske Præster. Højrebladet *Lollandsposten* bringer følgende Referat af det her forefaldne:

Biskop Leunbach stillede Forslag om at udtale, at Landemødet maatte finde det uheldigt, hvis Arbejderbefolkningen skulde blive et Bytte for et i antichristelig Retning ledet Socialdemokrati.

Dette Forslag gav Anledning til en timelang Debat.

Pastor Holck fra Nykøbing, Pastor Munk fra Nakskov, Pastor Vollquarts fra Søllested og Pastor Bachevold, Rubelykke, vare ivrige Talsmænd for, at der ikke i Resolutionen maatte udtales noget om Kirkens Stilling til Socialismen, da en nedsættende Omtale af denne vilde blive taget til Indtægt af Arbejdsgiverne. Følgen vilde saa let blive, at de socialdemokratiske Blade Landet over raabte op om, at nu havde Kirken taget Parti imod Arbejderne — noget der absolut vilde skade Kirkens Stilling overfor den nævnte, store Stand.

Biskopens Forslag støttedes af Stiftsprovst Assens, Pastor Brandt, Væggerløse, og Pastor Lundsten i Holeby; men ved Afstemningen fik det kun 10 Stemmer, medens 9 stemte

imod og en Del undlod at stemme; en af Pastor Munk m. fl. stillet Resolution, der nærmest tog Parti for Arbejderne fik 9 St. og 9 St. imod sig og et af Pastor Schougaard stillet Forslag om at lade Stiftskonventet selv svare, blev slaet ihjel med alle Stemmer imod 2. Et Forslag fra Stiftsprovst Assens om at forbigaa Haabet« og kun svare paa det der spurgtes om, førte ikke til noget, da Biskoppen erklærede at »selv om alle d'Hrr. stemme for det, stemmer jeg imod.«

Da Landemodet paa dette Stadium syntes mest tilbøjelig til at opløse sig selv -- man hørte En sige: Lad os opsætte at svare til næste Aar,« hvortil Biskoppen bemærkede: »Eller holde et ekstraordinært Landemøde« — dalede Pastor Elmquist fra Navskov lig en Fredens Apostel ned i Forsamlingen og foreslog »at læmpe lidt ved Biskoppens Resolution«. Det blev saa overdraget Pastoren at reformere den, og — »kan De skaffe Enighed til Veje,« bemærkede Biskoppen, har De frelst Landemodet«. Medens man sang en Salme, affattede Pastor Elmquist derpaa følgende Resolution (den første Halvdel er Biskoppens):

- 1) Uagtet vi ganske vist ikke skonne, at der i de paa-gældende 8 Forligspunkter findes noget, som kan siges at være stridende mod Guds Ord eller christelig Samfundsorden, men forøvrigt mene, at denne Sag ikke falder ind under Guds Ords Anordninger, maa vi netop derfor i fuld Tilslutning til Statskonventets Udtalelse under 26. f. M. holde fast paa, at det ikke er Kirkens Sag at give sig af med rent praktiske Foranstaltningers Gavn eller Skade.
- 2) I det Landemodet beklager den nuværende Strid og af ganske Hjærte ønsker dens Afslutning til begge Parters Tilfredsstillelse, skal Landemodet, uden at indlade sig paa en Bedømmelse af Socialismens Berettigelse eller Ikke-Berettigelse, udtale, at det føler sig overbevist om, at Arbejdersagen kun vil finde en lykkelig Løsning, naar den frigøres for de antichristelige Strømninger, der for Tiden gøre sig gældende indenfor dens Omraade.

Denne Resolution vedtoges men kun med 15 Stemmer. 7 stemte imod. Dermed sluttede det bevægede Møde af Lolland-Falsters Præster.

»Social-Demokraten ledsager i sit Nr. for 8. ds. dette

Referat med en Række Bibelciterer, hvorved Bladet søger at godtgøre den flagrende Modstrid mellem Arbejdsgivernes »19 Punkter« og *Guds Ord*. (Bladet bruger Gang paa Gang dette theologiske Udtryk, endog i Formen: »Guds klare Ord.«)

Om Sagens Realitet skal her ikke dømmes. Det som er af Interesse, er dette, meget vigtige: at naar det kniber, saa mærker Socialdemokratiet, hvor godt det vilde være, om der sad en Gud i Himlen og vogtede over Ret og Retfærdighed. Saa taler man ikke længer videnskabeligt om Bibelkritik, men saa er Bibelen »Guds klare Ord« og Moralens faste Bolværk. Saa føler man, at Religion ikke blot bør være en Privatsag, men en Samfundssag. Saa ønsker man med de gamle troende Slægter at kunne give sin Sag den allerhøjeste Sanktion, idet man siger: »Hvis Gud er for os, hvo kan da være imod os?«

Og dette er ikke saa lille ef Udbytte at Lockouten!

Kirken og Anglikanismen.

Et Brev, som Kardinal *Vaughan*, Ærkebiskop af Westminster, nylig har sendt Kardinal *Perraud* i Anledning af dennes gejstlige Sølvbryllup, indeholder ifølge *L'Univers* for 5. ds. følgende interessante Udtalelser om Anglikanismen:

England gennemgaar for Øjeblikket en meget hæftig religiøs Krise. Et stort Antal anglikanske Gejstlige og Læg-mænd søge at genindføre Kirkens Andagtsøvelser og bekende sig til flere katholske Lærdomme. De hævde aabenlyst, at den katholske Kirkes Læresætninger og Disciplin ikke ere Menneskeværk, men stamme fra Gud, og de erklære kun at ville anerkende de anglikanske Biskoppers Afgørelser, for saa vidt disse staa i Overensstemmelse med den katholske

Kirkens Lære og Praxis. Med andre Ord: de forkaste Principet om en autonom Nationalkirke og erklære at tro paa den katholske Kirke.

Alle disse Erklæringer ere fremkomne ganske aabent, uden noget Forbehold og uden nogensomhelst Menneskefrygt, og det er umuligt at betvivle den Ærlighed, Fromhed og gode Vilje, hvormed disse Mænd søge at følge Naadens Indskydelser og Tiltrækning.

Den eneste Rest af Protestantisme, som de have tilbage, er deres Vægning ved at anerkende Kirkens Overhoveds Autoritet og høre hans Røst.

Det nytter ikke, at vi kæmpe med dem og disputere *in persuasibilibus humanae sapientiae verbis*; det, der trænges til, er en Oversvømmelse af guddommelig Naade, og dette opnaa vi kun ved Bønnen. Hvad skulle vi imidlertid gøre? Alene formaa vi intet.

Derfor er det da, at vi med Tillid vende vore Blikke mod Frankrig og anraabe om en særlig Hjælp, idet vi udbede os, at Vor Frue af Medlidenhedens Ærkebroderskab maa blive oprettet i alle franske Bispedømmer.*)

Det vilde tillige glæde os, hvis hele Frankrigs Gejstlighed vilde følge det Exempel, Msgr. de Quélen, Ærkebispe af Paris, i sin Tid gav ved at opfordre hele sin Gejstlighed til hver Torsdag at opofre Messen for Englands Omvendelse.

Det, vi altsaa ønske og begære mest under denne religiøse Krise, er Bøn, Bøn og atter Bøn.

Dengang Newman og hans Disciples Omvendelse skete, befandt hele den franske Kirke sig i Bøn for England. Kardinal Wiseman havde sendt en Rundskrivelse til alle franske Biskopper, og jeg har i dette Øjeblik liggende for mig over halvtredssindstyve Hyrdebrev fra det franske Episkopat som Udslag af den Opfordring, den engelske Kardinal havde rettet til Frankrig.

---

*) Dette Broderskab beder særlig for Englands Omvendelse.

Jeg ser i disse Breve, at det dengang blev befalet at læse Messer og afholde Novener med Henblik paa Englands Omvendelse. Det er ogsaa bekendt, at selve Pusey tilskrev det katholske Frankrigs Bøn Æren for Newmans Konversion.

Det katholske Frankrig, dette Kirkens Helteland, der har fostret saa mange ædle Sjæle, vil ikke lade dem vansmægte og dø, som det kunde hjælpe med sine Bønner. Frankrig er altid den første, naar det gælder at vise Offervillighed og Christenkærlighed, det vil ogsaa være først, naar det drejer sig om Bønnens Apostolat.

Af de 72,000 Missionærer, som i dette Øjeblik hengive deres Liv for at forkynde Evangeliet i Hedningeverdenen, ere de to Tredjedele Franskmand. Af de Almisser, som gives til Troens Udbredelse, komme to Tredjedele fra Frankrig. Efter den Statistik, som det protestantiske Blad *Guardian* giver, have de franske Katholiker betalt over 60 Millioner Francs for at holde deres religiøse Skoler oppe, og det til Trods for de knugende Statsskatter, der ikke tynge mindst paa Katholikerne.

Hvis Frankrig nu til disse Højhjærtethedens Værker føjer Bønnen for den Høst, der allerede modnes i England, saa vil det paany kunne siges om den franske Nation: *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* Meget skal tilgives den, fordi den har elsket meget.

Vor daglige Indflydelse paa andre.

Strøtanker i Anledning af Apostolatets
Intention for Juli.

(Efter *The Messenger of the S. Heart*)

Ægmænd maa ikke overlade al apostolisk Gærning til Præsterne. De maa ogsaa prædike, ikke ved Foredrag,

men ved deres Exempel i Hjemmet, i Forretningen, paa Gaden, allevegne.

Saadanne Prædikener ere ligesaa veltalende som Bourdaloues eller Lacordaires; et retskaffent Liv er én uafbrudt Prædiken.

En af de største Kulturmagter er det christne Hjem. Men Hjemmet kan ikke blive christnet uden Lægfolks stadi-ge og nidkære Samarbejde med Præsterne.

St. Augustin lærer os, at enhver christen Familie skulde være en Kirke, en Helligdom, et Kloster, et sandt Nazareth.

Sæt Troen til højborgs i Eders Huse og virk i dens Aand for Eders smaa Rigers Velfærd.

Hvad er et christent Hjem? Det kan findes baade i Hytten og paa Borgen. Det er det Tag, hvorunder Kærlighed til Gud, Ærbødighed, Venlighed, Beskedenhed Flid og Barmhjærtighed lede Livet gennem Barndom, Manddom og Alderdom.

Mødre! Gør Hjemmet rent, lyst, muntert, tiltalende. Lad Eders Forsømmelighed ikke drive Manden andensteds hen for at søge Hygge, Glæde, Selskab.

Fædre! vær ikke vanskelig at gøre tilpas. Eders Hustru og Eders Børn ville gøre mere og mere for at behage Eder, naar de mærke, at det lidet, de gøre, glæder Eder.

Børn! hvis I have et godt Hjem, da vær stolte deraf og elsk det. Naar I forlade det for selv at sætte Bo, saa lad dog Eders Hjærte veblive at hænge ved det gamle Hjem.

Fædre og Mødre, jo mere I dyrke en Flidens Aand hos

Eder selv og hos Eders Børn (Kærlighed til Arbejde, men ikke Begær efter Vinding), jo bedre vil Nattens Slummer og Søndagens Hvile smage.

Lev *under* Eders Indtægt, hvor lille den saa er. Det er kun simple Folk, som i Dragt, ved Bordet, i deres Fornøjelser søge at synes rigere, end de ere.

Vær tilfreds med den Lod, der er bleven Eder til Del. Bliv ikke bitter, hvis I ikke let og hurtigt komme til Vejrs. Hvis I stige i social Position, saa ske det ved Flid og Paa-lidelighed og med Guds Velsignelse.

Giv Eders Skytsengel Nøglerne til Eders Glæder. Lad alt, I spise og drikke og paa nogen Maade nyde, ligesom være Eder rakt af hin rene Aand fra Guds Gavers rige Skatkamre.

Naar ingen aandelige eller timelige Pligter lægge Beslag paa Eder, da søg Adspredelse i Sport og Leg. Djævelen er virksomst i tomme Sjæle og mellem ledige Hænder.

Hæderlige Forældre vilde ikke taale, at deres Børn søgte tvetydige Personer til Omgangsvener. Hvorfor ere de ikke ligesaa omhyggelige, naar det gælder Bøger og Aviser?

En tvetydig Roman er værre end et tvetydigt Bekendtskab, thi den er lydløs; i Timer kan den optage Sindet, uden at nogen aner, hvad Skade der sker.

En sikker Følge af at læse alle Slags Romaner og Noveller er Ligegyldighed og Afsmag for aandelige Ting.

Unge Mænd og Kvinder, som ere meget hengivne til Romanlæsning, blive drømmende og letfærdige. Den endnu ikke uformede Karakter ødelægges ved Fantasiens Anspændelse i en ikke ønskelig Retning.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 30

Søndagen den 23. Juli

1899

Filosofen Oscar Hansen om de franske Ordensskoler.

X Politiken for i Mandags har en af Professor Høffdings mest ansete Disciple, Rigsdagsmanden og Filosofen *Dr. Oscar Hansen*, hengivet sig til en Række Betragtninger over »Franske Tilstande«. Naar man husker, at det er den samme Tænkter, som for nogle Aar tilbage besøgte *Lourdes* og i sine Rejsebreve bl. a. spottede de katholske Gejstlige, fordi de altid læste i Breviaret, hvilket den danske Doctor tilbød sig at lære udenad paa otte Dage, saa gaar man noget tvivlende til den moderne Vismands nye Udgydelser. Ligesom i sine *Lourdes-Breve* kommer Doctoren ogsaa her i et vist Konfliktsforhold til den sunde Sans; dette udelukker imidlertid ikke, at hans Artikel frembyder adskilligt af Interesse.

Dr. Hansen begynder med at erklære, at der findes tre Partier af Betydning i Frankrig — Republikanerne, Militærpartiet og »Kongregationspartiet«. Med dette sidste mærkelige Ord betegner Dr. Hansen — som det hurtigt viser sig — det katholske Parti. Navnet tager han af de katholske Kongregationsskoler, om hvis Fremgang *trods* Regeringens Forfølgelser Doctoren meddeler følgende, for ham sørgelige, for os glædelige Oplysninger:

»Resultatet af Ferrys Dekreter fra 1882 vedrørende Jesuiterne og de øvrige Kongregationer er blevet ganske modsat det, man havde tilsigtet med Dekreterne. Siden 1882 er Antallet af Kongregationernes Undervisningsanstalter blevet fem Gange saa stort, og deres Formue tre Gange stor. Takket være Dekreterne ere disse Anstalter nu fritagne for Statsembedsmændenes Tilsyn; de Gejstlige undervise uden Statens Kontrol, og Anstalterne synes i Øjeblikket at være

mægtigere gennem deres Ulovlighed, end Staten er gennem sine Love.

»Nogle faa Tal ville vise det. Under Kejserdømmet fandtes i Frankrig (1865) 278 gejstlige Etablissementer for den højere Undervisning; de besøgte af 35,000 Elever. Under Mac Mahon (1876) vare Tallene henholdsvis 309 og 46,816. Efter Ferrys Lov (1884): 368 og 51,380. Under Méline (1897) 418 og 62,188. I samme Tidsrum gælde følgende Tal for de læge højere Undervisningsanstalter 1865: 657 og 40,000. 1876: 494 og 31,249. 1884: 323 og 22,600. 1893: 232 og 14,028. 1897: 229 og 12,813.

»Endvidere gælde følgende Tal for Statens Lyceer og Kollegier. 1865: 328 og 67,000. 1897: 337 og 76,000.

»Altsaa de højere Skoler, der styres af Kongregationernes Medlemmer, have siden Kejserdømmets Fald næsten fordoblet deres Elevantal; samtidig er Elevantallet i Statsskolerne omtrent uforandret, medens det i de læge private Anstalter er reduceret med 66⁰/₁₀«.

Unægtelig kunne disse Tal nok give en Filosof noget at tænke paa. Blandt andet illustrere de fortræffeligt det gamle Ord: »I have ment det til det Onde, men Gud vendte det til det Gode«.

Herpaa tænker den danske, moderne Filosof imidlertid ikke. Derimod udgyder han sig i Beklagelser over »Klerikalismens« voxende Magt og gør bl. a. Katholicismen ansvarlig for det franske *Jødehad*. »Hver Gang Klerikalismen føler sig truet, har den forstaaet at rette Mængdens Opmærksomhed og Had mod Jøderne«, citerer han af Michelet.

I Virkeligheden ere Aarsagerne til den franske Antisemitisme ganske andensteds at finde og ligesom uden at tænke paa det, meddeler Dr. Hansen selv følgende om den Stilling, det franske *Socialdemokratis* dygtige Fører Jaurès indtager til Antisemitismen:

»29. Jan. 1898 skriver Jean Jaurès i *Petite République*: »Jeg véd, at i de sidste 25 Aar have Jøderne i Algier med en næsten diabolisk Dygtighed benyttet Manglerne i *Code civil* til at tilegne sig al arabisk Ejendom. Jeg véd, at kun en social Revolution kan gengive den plyndrede Race dens Jord; men jeg véd ogsaa, at Jøderne ikke ere de eneste skyldige. Jeg kender Regeringens og de herskende Klassers Ego-

isme, der har medvirket til et helt Folks Mord«. Nogle Dage senere fremhævede han i Deputeretkamret, at alene i Nærheden af Oran have Jøderne forstaaet at bemægtige sig 4000 Hektarer arabisk Ejendom; men dette berettiger ikke en Racekamp. Imod en saadan vil han altid protestere, og protestere alene af den Grund, at der ogsaa blandt Jøderne findes exploiterede, lidende og ulykkelige Mennesker. Dog vil han paa Arbejdernes Vegne gribe Lejligheden til at udtrykke et Ønske om, at Jøderne ville blande sig med den Befolkning, mellem hvilken de leve, og lade Humanitetsfølelsens Fremskridt ved at dele sig efter Partier, som den øvrige Befolkning gør, i Steden for at leve og føle sig som en eksklusiv Kaste.«

Jaurès har her tydeligt angivet den virkelige Grund til det Jødehad, som især brænder saa hæftigt i Algier. Jøderne føle sig i Frankrig, som det gamle Israel i Kanaans Land, og ikke med Sværd, men ved List plyndre de baade Christne og Muhamedanere — *gojim*, »Hedningerne«, som alle Ikke-Jøder endnu kaldes med det gamle hebraiske Navn, der engang var berettiget.

Theorien om Antisemitismen som et Produkt af »klerikal« Agitation synes saaledes temmelig brøstfæddig, og ikke bedre gaar det Dr. Hansen i hans Forsøg paa at fremstille Katholikerne som et Parti, der i Forbund med Militarismen vil styrte Republikken. Clichéen *Sablen og Vievandskosten* er virkelig altfor slidt; og især bør man ikke bruge den (som Dr. Hansen gør i Begyndelsen af sin Artikel), naar man længere hen i samme Artikel af Sandhedens Magt nødes til at skrive følgende Linjer, der burde aftrykkes med alenhøje Bogstaver:

»Mange frisindede Familier foretrække at sende deres Sønner til Jesuiterne fremfor til Statsanstalterne. Paa disse sidste opdrages Eleverne nemlig i reaktionær Aand, medens Jesuiterne opdrage dem til Republikanere.«

Altsaa de klerikale Skoler, Jesuitskolerne, som ifølge Dr. Hansen ere Arnesteder for Militarisme, Antisemitisme osv. — de opdrage i Virkeligheden deres Elever til gode lovlydige Borgere af Republikken, medens denne

*) Udhævelserne af Katholiken«.

samme Republiks egne officielle Skoler ledes »i reaktionær Aand«!

For den, som venter sig Logik i en Artikel, underegnet med fuldt Navn af en bekendt Filosof, opstaar der ved Læsningen af disse Linier et Øjeblik intellektuel Svimmelhed. Er Klerikalismen maaske ikke i Dr. Oscar Hansens Øjne den værste Reaktion? Har han ikke lige beskyldt den for at søge Forbund med Militarismen og fremelske Antisemitismen? Skriver han ikke i den selvsamme Artikel, at Gud af de Klerikale tænkes »førende *Officeren* og *Præsten* mod . . . Fritænkerne, Jøderne og *Republikanerne*«?

Og nu viser det sig, at det er Statsskolerne, som opdrage deres Elever »i reaktionær Aand« (hvilket vel netop, efter Doctorens Ordbog vil sige: *militaristisk, antisemitisk, klerikal* Aand?), medens Jesuiterne — o Vidunder! — opdrage lutter gode *Republikanere*!!

Ovenpaa denne Opdagelse er det ikke saa sært, at Doctoren begynder at snakke sort om »et Tidernes Tegn, der vidner om den klerikale Intelligens«; derimod tier han af gode Grunde om: sin egen frigjorte Intelligens; noget særligt Mesterstykke har den heller ikke præsteret her.

Dr. Oscar Hansen slutter derpaa ganske roligt sin hartad vidunderlige Artikel, ligesom han har begyndt, med at forklare, hvorledes »*Alteret* og *Kaarden*« arbejde sammen; *Alteret* har -- siger han — »gennem et langt og stiltfærdigt Arbejde ført sine Disciple saa langt frem, at det nu har ment ogsaa at kunne benytte Kaarden i den sociale Kamp.«

Og saaledes efterlader den filosofiske Doctor sin Læser svævende i pinlig Uvished mellem de to hinanden udelukkende Sætninger, som Doctoren *begge* erklærer for sande:
Præsterne kæmpe mod Republikanerne; og:
Præsterne opdrage deres Elever til Republikanere.

*

Overfor den megen Tale om »Jesuiteropdragelsen«, der af de fleste protestantiske Forfattere anses for en Rod til alt Ondt, vil det sikkert ikke være af Vejen at minde om, hvad den bekendte franske, alt andet end katholske Romanforfatter *Marcel Prévost* berømt eller berygtet ved sin Bog »Halvt-Uskyldige« — har skreven i Anledning af Jesuiten Pater Colomas Roman *Bagateller*. *Marcel Prévost* taler om, hvorledes Coloma forlanger, at man skal bekæmpe For-

dærvelsen ved af det gode Selskab at banlyse »dem, som under den gode Tones Maske udbrede Ukyskhed og Forargelse«. Prévost skriver dernæst:

»Den, der har besøgt og kendt Jesuiterne, forbavses ikke over et saa mærkeligt Program, paa en Gang heroisk og barnagtigt. . . Hvad denne Pater Colomas Lære angaar, ville *alle forhenværende Elever af Jesu Selskab**) sikkert mindes den. Den har lydt for mig i min Ungdom, og det er en ophøjet Lære, hvis Svaghed blot er, at den kun daarligt forbereder til Livets Kamp. Den lærer Eleverne at haandtere Kaarden, men Modstanderne ere tilfældigvis væbnede med Sabel. *Verden adlyder ikke Jesuiternes Ordre**)«.«

Man skulde tro disse Ord, der allerede ere et Par Aar gamle, skrevne som bevidst Gendrivelse af Dr. Oscar Hansens Paastande. Jesuiterne ere, ifølge den franske Forfatter, ædle Idealister, men upraktiske Folk, og man opnaar ikke, ved at følge deres Lærdomme, nogen verdslig Succès. Derfor har Prévost med et beklagende Skuldertræk givet Jesuiternes Moral Løbepas og er bleven, hvad han *med* denne Moral ikke vilde være naaet til at blive — Forfatteren af »Halvt Uskyldige«.

Thi — »Verden adlyder ikke Jesuiterne«. Hvilket Dr. Oscar Hansen netop mener, at den gør!

Den franske Republik og de Barmhjærtige Søstre.

Ugesom det fritænkernes Kongedømme i Italien har sin Specialitet i at konfiskere Klostergoods, har den fritænkernes Republik i Frankrig særlig Forkærlighed for at tage Penge fra de Barmhjærtige Søstre. Begge Dele anses af hele det fremskredne og oplyste Europa for at være ganske i sin Orden. Strandvejsgrosserereren, der øjeblikkelig gaar til Politiet, naar en Tyv bryder ind og »konfiskerer« en Sølvske, og hvis Hjerte oprøres, naar Arbejderen vil tiltvinge sig flere af Kapitalistens Penge end netop strængt nødvendigt, anser det for ganske i sin Orden, at alle hine Brud paa den simpleste Retfærdighed ske. Det er jo *Staten*, som gør det, baade i Frankrig og i Italien, og Staten vil begge

*) Udh. af »Katholiken».

Steder sige Folket — og *Folkets Vilje* er, som bekendt, *den højeste Lov*. (Mon d'Hrr. Liberale ogsaa vilde applaudere, hvis Folkeviljen f. Ex. vedtog, at Strandvejstyveri var en lovlig Næringsvej?) Saa gaar det desuden kun ud over Kirken, den katholske Kirke — og den skylder man selvfølgelig ingen Hensyn! »Knus den«, skrev allerede den store Frihedsmand Voltaire for 100 Aar siden, og alle smaa og bittesmaa Frihedsmænd. have siden den Tid gentaget dette Feltraab.

Nu kommer imidlertid en moderne liberal Nationaløkonom og erklærer det for at være en forfejlet Spekulation, naar man i Frankrig ved uretfærdig høje Skatter søger at berøve de katholske Ordener deres Existensbetingelser. Manden er Georges Michel, og hans Udtalelser ere fremkomne i *L'Economiste français*, et meget anset Fagtidsskrift. Michel skriver, ifølge *L'Univers* af 3. ds.:

Hværken i England eller i Tyskland vilde det falde nogen ind at forfølge Medlemmerne af et velgørende Selskab under Paaskud af, at de bar Soutane eller Ordensdragt. Man tager dér imod det Gode, fra hvad Side det saa kommer. I Frankrig er det derimod ganske anderledes. Det parisiske Byraad, der raader over et Budget paa næsten 400 Millioner, nægter f. Ex. hvert Aar at give St. Johannes af Gud-Brødrene (*les Frères S. Jean de Dieu*), som opdrage flere Hundrede Faderløse ganske gratis, en ussel Understøttelse paa 1500 Francs. Hvert Aar nægter man Andragendet og føjer til denne Nægtelse en udsøgt Samling Skældsord mod de af Kongregationerne udførte Barmhøjertighedsværker.

Et andet Exempel! Hvis der gives en Institution, som i bedste Forstand er populær, saa er det de Fattiges smaa Søstre (*Les Petites Soeurs des Pauvres*), som ved et Vidunder underholde 70,000 gamle Mænd og Koner. Disse udmærkede Kvinder forlange intet af Staten, og der forlyder intet om, at de konspirere mod Republiken. Ikke desmindre føres der en ubarmhøjertig Krig mod dem af det offentlige. Man har endnu ikke вовet at lukke deres Huse, men man har forsøgt at udsulte dem ved at paatvinge dem hin vanvittige Beskatning, som i en ikke altfor fjærn Fremtid vil nøde dem til at overlade Tusinder af gamle Mænd og Kvinder til Elendigheden. Og dette er ikke nok! Statskassen nøjes ikke med at tage Løvens Part af de fattigste Fattiges Budget; den forhindrer ny Tilførsel af Formue til Ordenerne

ved at belaste alle Legater og testamentariske Gaver med svære Afgifter. Og dog findes der endnu Folk, naive nok til at undres over, at de hjælpeløse Ulykkeliges Tal tager til hvert Aar i Frankrig, medens det aarligt mindskes hos alle andre Nationer, der rose sig af at være civiliserede.

Saadanne Exempler kunde man anføre endnu mange af, men Pladsen tillader det ikke. Det er imidlertid umuligt at forbigaa den sørgelige Kendsgærning, som det er, at de Barmhjertige Søstre ere blevne fordrevne fra Hospitalerne. Forgæves have alle Hospitalslæger, Troende og Fritänkere, Jøder og Protestanter, paa det kraftigste forlangt, at Søstrene skulde blive. Regeringen har vendt det døde Øre til den franske Lægevidenskabs Protester og har for at tilfredsstille Byrådsmedlemmernes imbecile Had udjaget Søstrene. Da nu Budgettet ikke kan strækkes i det uendelige, saa er den Mer-Udgift, Indførelsen af Læg-Sygeplejersker har forvoldt, gaaet ud over de Syges Velvære. Det er, som sædvanligt, de Fattige, der maa betale Gildet.

Broder Flamidien løsladt.

Naa Maristbroderen Flamidien i Lille blev anholdt som sigtet for Mordet paa Gaston Foveau, forsynede alle danske Blade — især de smaa københavnske, som leve af deres Skændsel — denne Efterretning med dydsirede Randnoter. Nu, da Telegrafanmelder, at Frère Flamidien er bleven *løsladt*, og at man har frafaldet al Anklage mod ham, meddeles dette paa saa skjult et Sted i Texten som muligt.

Et Blad er der dog, som anstiller en længere Betragtning over den for os Katholiker saa glædelige Efterretning. Dette Blad er »Social-Demokraten«, som — o Vidunder! — har opdaget, at »hele det *belgiske* Kleresi ved alle Midler, endog ved Bestikkelser, har søgt dels at vaske ham ren og dels at faa ham frigivet«.

»Social-Demokraten« meddeler desværre ikke, af hvad Grund netop det *belgiske* »Kleresi« har interesseret sig saa stærkt for, hvad der foregik i den *franske* By Lille, eller hvorledes dette samme »Kleresi« har kunnet indvirke paa de franske, aldeles ikke klerikale Myndigheder. »Social-Demokraten« ser ganske bort fra slige Smaaavanskeligheder og

fortolker videre paa sin Maade, nemlig saaledes: »Dette tyder paa, at de Klerikale og Jesuiterne« (naturligvis Jesuiterne! de turde ikke mangle. En antiklerikal Artikel uden Jesuiter er som et Æg uden Salt!) at altsaa disse lyssky Magter »omsider have faaet Gastons Forældre (?) til at frafalde Anklagen. De have derved reddet Flamidianus fra Tugthuset, men han vil dog altid være den mærkede Mand, der var saa stærkt kompromitteret, og mod hvem der var saa stærke Indicier, at den offentlige Mening forlængst har kendt ham skyldig«.

Skade, at »Social-Demokraten« ikke læses i Lille. Broder Flamidien har siddet anholdt fra Februar indtil nu, i henvend et halvt Aar. Hans Dommere have ført en langvarig, ihærdig Undersøgelse, hvorom der næsten *daglig* har staaet Efterretninger i de franske Blade. Retten har til Syvende og Sidst løsladt ham. Og saa kommer »Social-Demokraten« nu og meddeler, at der foreligger tilstrækkeligt Materiale til en Dom paa Indicier!

Man tænke sig til Sammenligning en eller anden Jøde i en lille galizisk eller polsk By, anklaget af Christne for den samme Forbrydelse som Frère Flamidien. »Den offentlige Mening har forlængst kendt ham skyldig«, men Justitsen finder, efter et halvt Aars Undersøgelse, ingen Grund til at dømme Manden. Jøden løslades — og et Jubelskrig gaar gennem hele den liberale, radikale og socialistiske Presse, Zola skriver en Artikel, Jaurès holder et Møde, og alle glæde sig over, at den oplyste, humane Retfærdighed har sejret over den raa, fanatiske Opinion. . .

Det gamle Ord siger: »Naar to gøre det samme, er det dog ikke det samme«. Og Frère Flamidien var jo *kun* Christen, *kun* Katholik, *kun* Ordensbroder. . .

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN's Redaktør boer Frederiksberg Allé 21, A og træffes daglig fra 9—10 og fra 5¹/₂—6¹/₂.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 31

Søndagen den 30. Juli

1899

Katholiker og Radikale i Italien.

Men en Korrespondent for *New-York Herald* har en af Garibaldi's Sønner, General Ricciotti Garibaldi, udtalt sig til Fordel for et Forbund mellem italienske Katholiker og italienske Radikale.

Et saadant Ord af en saadan Mand kan ikke andet end forbavse Verden. Sønnen foreslaar sine Venner og Partifæller Forbund med Katholikerne, som Faderen bekæmpede paa det mest haardnakkede og rasende.

Har han da fornægtet sin Slægts Traditioner? Nej, siger han selv. Giuseppe Garibaldi vilde, paastaar hans Søn, hvis han levede, nu være Pavens Forbundsfælle og Regeringens Modstander.

Den politiske Stilling er nemlig nu en ganske anden end for en Menneskealder siden. Pius den Niendes Efterfølger støtter i Frankrig de republikanske Institutioner, og Ricciotti slutter heraf, at Leo XIII. ogsaa i Italien vilde være venligt stemt mod en eventuel Republik. Han skriver: »Skønt min Fader en Tid har støttet Huset Savoyens monarkiske Bestræbelser, vedblev han dog at være Republikaner, og han vilde sikkert nu søge det katholske Partis Hjælp til at skabe en italiensk Republik. . . . Katholikerne og det republikanske Demokrati have foreløbigt samme Interesser. Naar det fælles Maal var naaet, kunde begge Partier fortsætte Kampen for deres særlige Interesser«.

Hvad Pavens verdslige Magt angaar, saa erklærer Ric-

ciotti, at denne langt bedre vilde kunne forliges med en Præsident i Rom end med en Konge.

Allerede tidligere har Ricciotti Garibaldi udtalt sig i samme Retning, men ikke saa kategorisk. I Modsætning til sin Fader mener han altsaa ikke, at »Pavedømmet er Italiens Kræftskade«. Det italienske Folk i sin Helhed har allerede længe med Savn set tilbage til de Tider, da der levedes fredeligt og lykkeligt, uden de moderne Skatters knugende Tyngde, under det pavelige Herredømme. Og Folket er nu ikke ene om at fremsætte denne Klage. Selve de radikale Penneførere maa tilstaa Italiens dybe Fald. Selve *Tribuna* skrev forleden, at Italiens Stilling for Tiden var »den usleste og elendigste i hele Verden«.

At det vilde komme saavidt var forudset og forudsagt, baade fra katholsk og ikke-katholsk Side. Baade Louis Veillot og Proudhon kritiserede og fordømte Tanken om et centraliserende italiensk Kongedømme. Proudhon efterviste, at Huset Savoiën ikke havde anden Ret til Italiens Throne end Usurpationens, og at Italiens Historie og Natur henviste det til at danne en føderativ Republik, et *Forbund af Fristater* i Lighed med det nordamerikanske.

Efter tredive Aars Experimenter maa alle give Veillot og Proudhon Ret. Forsøget paa at skabe en kunstig Enhed i Italien er bleven Italiens Ødelæggelse. Og Katholikerne ere maaske de eneste, som endnu holde Haabet oppe om en lysere Fremtid for det af Liberalismen hærgede Land. Derfor kunde f. Ex. Professor *Fredrik Nielsen*, der i Foraaret var i Rom, alle vegne konstatere et betydeligt Opsving af den katholske Sag. Der var rent økonomiske Grunde, som talte til Fordel for Katholikerne, bl. a. den, at man i katholske Pengeinstituter ikke risikerede noget *Panamino*. Ingen Crispi kunde stikke sine lange Fingre i disse Kasser.

De, hvem Liberalismen har skuffet, og som nu i Radikalismen ser en mere paalidelig politisk Theori, erkende i Katholikerne Forbundsfæller, med hvem det nok var værd at slutte et Valgkartel. Og Katholikerne overveje Tilbudet,

der ikke er at forkaste. Nylig saae man jo i Bayern det katholske Centrum opnaa absolut Flertal i Landdagen ved at forbinde sig med Socialdemokratiet mod de øvrige liberale Partier.

En fremragende katholsk Forfatter, den sicilianske Prælat Monseigneur *di Bernardo*, har nylig i sine *Problemi sociali* opregnet alle de Skuffelser, den revolutionære Politikens Mænd have paaført Folket. Man havde lovet Italien Ære udadtil, Velstand indadtil, fri Skoleundervisning, Statshjælp til alle Fattige, Hjælp til alle Nødlidende — og intet af disse Løfter er bleven holdt. Italien er æreløse, fattigere, hungri- gere og mere udpint end nogensinde før i Verdenshisto- rien. Et stort Mørke hviler over Jordens skønneste og ly- seste Land.

Og igennem dette Mørke trænger kun ét Lys — Lyset fra Vatikanet, hvor St. Peters Efterfølger vaager og beder og venter. Hvad Under da, at selv de Radikale vende de- res Blik didhen — at selv Garibaldi's Søn forbereder sin Gang til Kanossa?

„Vor Tid“ mod „Politiken“.

Yndenfor den danske Protestantisme er Ugebladet *Vor Tid* og den Kreds af Mænd, som derom samler sig, sikkert nok den mest tiltalende Tilsyneladelse. Disse Mænd have uden Menneskefrygt og uden noget fejgt Hensyn til dem, som besidde denne Verdens Skatte, med Evangeliet i Haanden vendt sig til de Fattige, ihukommende Mesterens Ord: »Hvad I have gjort mod disse, have I gjort mod mig«. Trætte af at være Mammondyrkernes Livgardister og en falsk Konservatismes Forbundsfæller have de ligesom Herren vendt sig til dem, der arbejde og ere besværede — dem, der gennem Arbejdets strænge Bod maa gøre Fyldest for en leffærdig og vantro Overklasses Synder. At de samtidig vende sig mod de af den samme Overklasse udgaede

falske Profeter, Liberalismens og Libertinismens Talsmænd, der ville drage Arbejderne med ned i Bourgeoisiets moralske Opløsningsproces, er en smuk Konsekvens af Standpunktet. Med Glæde læser man i Nr. 16 af *Vor Tid* følgende Udtalelser af Bibliotheksassistent H. O. Lange, under Overskrift: »*Politiken*« og *det sociale Fremskridt*.

Kærnen i Bevægelsen mod »*Politiken*« er det moralske Spørgsmaal. Bladet har mer eller mindre aabenlyst sat sig den Opgave »at gøre de moralske Værdier flydende«; det har i Alvor og Spøg, i Digt og Virkelighedsskildring, i anonyme og navngivne Artikler spottet og undergravet en Række af de moralske Kræfter, hvorpaa Samfundet bygger, og uden hvilke Samfundet er hjemfalden til Anarki: Religion, Ægteskabet og den ægteskabelige Troskab, den offentlige Moral; det har udsaaet Gift i den unge Slægt: Blaserthed og Nydelsessyge; dets Frisind gaar ikke længere end til Klikens Medlemmer, de andre — vi andre — ere Undermaalere, Idioter, Helvedesprædikanter; alt, hvad der duer, samler sig under dens Fane; Literaturen, den eneste, den sejrriige, den, der har Fremtiden, er just den, som knæsættes i dens Spalter.

Men hvorledes er det muligt, at Folk tro dette, at omtrent 20,000 Abonnenter og Masser af Averterende skaffe Bladets Aktionærer enorme Procenter af deres Kapitaler, at mange Hjem lade dette Blad ligge frit fremme for Sønner og Døtre?

For det første har Bladet forstaaet med et overordenligt Talent at benytte sig af nogle fremtrædende Sider i den danske Nationalkarakter: Grinebideriet, Købstadsnysgerrigheden og Kritiksygen. Dens spøgende, vittige, let ironiske Artikler glide i Folk, særlig i Ungdommen; Formene undskylder og dækker over Indholdet og faar selv de modbydeligste Ting til at glide ned. Naar blot en Artikel er »godt gjort«, saa blæse være med Sandhed, Kærlighed og Retfærdighed, saa blæse være med Følgerne for de ubefæstede Læsere. Opgaven er at komme Folk til at le og til at beundre Bladets Aand og Vid. Derværre er det ikke

alene mange af Forfatternes Grundsætning, men ogsaa en meget stor Del af Publikums. Især da dette at læse og holde »Politiken« anses for at være Seglet paa det rigtige Frisind, det eneste, der duer.

For det andet er Bladet gaaet tilværks med stor Klogskab; det fandt Indgang, medens det endnu repræsenterede et Standpunkt i den politiske Strid — thi nu repræsenterer det kun Blasertheden i Politiken —; og kun lidt efter lidt er det mere aabenlyst naaet til det Punkt, da det sætter en Ære i at forarge, hvilket efter E. Brandes jo er en af Literaturens (og vel ogsaa Journalistikkens) fornemste Opgaver; han udtalte det endog med en bibelsk Allusion saaledes omtrent: »Ve Literaturen den Dag, da den ikke længere kan forarge en af disse Smaa«. Dette Standpunkt er nu naaet, og mange af Bladets Læsere begynde nu forhaabentlig at vaagne op og indse, hvorhen Bladet har ført dem,

Det skæbnsvangre var det, at Evnen til moralsk at indigneres stod paa Spil i store Kredse blandt de dannede. Begivenhederne have vist, at den selv hos de mere fremragende er meget tarvelig, saa at Protesten bliver siddende i Halsen.

»Politiken« er Repræsentant for de sletteste Sider af vort Bourgeoisie: Nydelsessygen, Raffinertheden, Blasertheden, baade den aandelige og fysiske Løstgighed.

Den er desuden Repræsentant for den æsthetisk-intellektualistiske Livsanskuelse, der er alt socialt Fremskridts Fjende, der gør Sølv til Gud og den æsthetisk-intellektuelle Nydelse til Gudsdyrkelse, der deler Menneskene i Herre-Overmennesker og Slaver, med den dobbelte Moral, Herremorale og Slavemorale. Den er *Nydelsesaristokratiets Blad*: Penge, Klæder og Nydelser, baade de grovere og finere, ere væsenlige Temaer i dens Spalter.

Hvorfor vil da »Social-Demokraten« prøve paa at trække om i et saadant Blads aflagte Klæder, invitere en saadan Mand som Carl Ewald til at skrive i 1ste Maj-Nummeret, anlægge den samme raffinerede og løstgige Maalestok i sin

literære Kritik, saa at Bøger som Stuckenbergs Asmadæus, Edv. Brandes' Det unge Blod og Søren Jydes Studenter roses og anbefales? Det er en af Følgerne af den meningsløse og selvmodsigende Alliance mellem det radikale raffinerede Aandsaristokrati og Arbejderbevægelsen, der hører til Tidens kuriøseste Fænomener.

Skulle vi søge Forklaringen til dette Fænomen deri, at Arbejderbevægelsen endnu ikke har indset, at dens Trivsel og Fremgang beror paa dens moralske Kraft og Holdning, at tilsyneladende Fordele, der vindes ved falske Alliancer, ikke holde i Længden? Arbejderpartiets Mænd ere sikkert saalidt som mange andre utilgængelige for »Politikens« Ros for moralsk Frisind, og de synes jo efter deres Blad at dømme at sætte Pris paa den fremskredne Livsanskuelse, som »Politiken« repræsenterer.

Disse Mænd, der har indlagt sig store Fortjenester af Arbejderne paa andre Omraader, ere desværre i fuldt Arbejde med at tilføje Arbejderne ubodelig Skade, fordi de staa allierede med »Politikens« Aandsretning. Der gives ikke i hele Verden en Arbejderstand saa udviklet, saa maalbevidst, saa socialt fremskreden som den engelske; men den vilde ikke være, hvad den er idag, hvis den havde kastet Vrag paa de moralske og religiøse Værdier, der nu som for 70 Aar siden gennemtrænge den: levende Christendom, energisk Kamp mod Samfundssynder som Drikkeri og Spillesyge, Kærlighed til Hjemmet og ægteskabelig Troskab. Den engelske Arbejderbevægelse bæres af den faste Tro paa, at moralsk Kraft vejer mere end politisk Magt, og at den moralske Ret er det bærende Grundlag for og afføder den politiske Ret. Herhjemme spiller Spørgsmaalet om politisk Magt en større Rolle end Spørgsmaalet om Bevægelsens moralske Kraft og Ret, hvilket jo afhænger af den enkeltes moralske Holdning.

I Forhold til som Arbejderbevægelsen, Socialdemokratiet, formaar at løsrive sig fra den falske Alliance med den antisociale, negative, pessimistiske, idealtomme, overmætte Aandsretning, som »Politiken« mere og mere er bleven Or-

gan for, vil den kunne gaa frem i et positivt opbyggende, haabefuldt Arbejde; i Forhold til som Arbejderne vil lade de moralske Værdier komme til sin Ret i deres Kamp og Stræben, i deres Agitation og i deres Presse, ville de blive en Magt, der ikke alene beror paa Tallet og Nævernes Styrke, men nok saa meget paa den Agtelse, som de af-tvinge deres Modstandere, og paa den Menneskeværd, som de have hævet sig til ved deres moralske Kraft.

Det er Væxtens Tid, vi nu opleve, for meget af det, som »Politiken« for tidlig jublede over, at den havde taget Livet af. Stærke positive Strømninger gaa gennem Menne-skeheden; efter den lange Tørke, der lod alt visne, trække Skyerne sammen til Regn; mon det saa kan hjælpe, at »So-cialdemokraten« holder Paraplyen op over den danske Ar-bejderstand?

Misereor super turbam.

Sjette Søndag efter Pinse holdt Pastor *Gad* i Trinitatis Kirke føl-gende tidsmæssige Præken over Jesu Ord: *Jeg ynkes over Folket*:

Der staar, at Jesus ynkedes over Folket, og det samme vilde han sikkert gøre, hvis han nu stod midt iblandt os. Thi det er sandelig svære Tider, vi have, og de ville blive sværere endnu; vi have havt Lock-out i otte Uger, og igaar sprængtes Enighedskamret, saa at Konflikten altsaa fortsættes. Mange, mange Mennesker ville komme til, om ikke ligefrem at sulte, saa dog at blive underernærede for lange Tider. Ja, det vil blive en drøj Vinter ovenpaa denne drøje Som-mer. Det er tunge, tunge Tider, der gaa hen over det dan-ske Folk. Borgerkrigen raser i vort Land, og det Spørgs-maal: »Hvorfra skulle vi skaffe Brød til saa mange Menne-sker?« er ikke mindre aktuelt end ved den Lejlighed, hvorm Evangeliet i Dag beretter os; thi Landet vil komme til at ligne en Ørken. Der vil blive frygtelig dybe Saar at læge baade nu, mens Striden varer, og endnu mere, naar den er endt og ingen mere behøver at frygte for ved Gaver eller desl. at tage Parti.

Jeg vil bestræbe mig for at paapege enkelte medvir-kende Grunde til Nutidens frygtelige sociale Misère. Der er først Maskinerne. Er det ikke, ligesom der hviler en

Forbandelse over Kulturen paa dette Omraade? Thi det er jo dog en Kendsgerning, at for hver Maskine, der bliver lavet, er der mange, mange Hænder, der blive arbejds- og brødløse. Og dernæst den frie Konkurrence, som ganske vist nu er i Færd med at indskrænkes, men som dog er alt for ubunden endnu. Og der er flere Grunde.

Der er kommet en forfærdelig Forlystelsessyge i vort Folk. Og dette har skadet Arbejderne uhyre. Vi behøve blot at tænke paa Væddeløbene ved Eremitagen. Er det ikke aldeles skandaløst med den vanvittige Flothed og Ødselhed, som der er blevet udfoldet, og er det ikke skammeligt med Hasardspillet og meget andet endnu værre, som dér fandt Sted? Er det ikke de fine Fruer, som lære deres Tjenestepiger at leve over Evne? I gamle Dage havde man noget, som hed Familielivets stille Glæder, men det kender man næsten ikke mere nu. Nu farter man om paa alle mulige Steder, og medens Arbejderen, som maaske kun har nogle elendige Rum til sig og sin Familie, dog maaske har nogen Undskyldning, naar han tyer til en Beværtning, hvor der er lyst og varmt, kan dette ikke saa meget gælde de Rige, der have deres hyggelige, elegante Hjem.

Og saa vil jeg nævne Drikfældigheden. Men det skal siges, at det staar sandelig heller ikke godt til i de højere Klasser. Thi det er en Kendsgerning, at flere af de fineste Damer ere i Færd med at blive saa fordrukne, at Lægerne højlydt klage derover.

Og saa er der Usædeligheden, men det er lige saa sandt, at ogsaa her er Exemplet kommet ovenfra.

Fra Arbejdsgivernes Side er der sket store Overgreb. Vi maa vende om allesammen. Havde Guds Aand været den raadende i Enighedskamret, saa var det vel nok kommet til Forlig, thi med den drager Fred og Fordragelighed ind i Menneskenes Sind. Det er en Besøgelsestid, Gud har sendt os, ligesom for to Aar siden ved den forfærdelige Gentoft-Ulykke.

Bag ved de før omtalte Laster staar Vantroen, men det er lige saa sandt, at det er de fine, fornemme Fritænkere, der ere gaaede foran, eller disse Storborgere, der kun bruge Christendommen som et Skalkeskjul for deres Egenretfærdighed, som er Søndagschristendom, og som siger til en Præst: »Saadan har Du at tale, thi Du faar Løn af os«.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 32

Søndagen den 6. August

1899

Franske Tilstande og Dr. Oscar Hansen.

«*Politiken*» for 31. Juli har Hr. cand. *Harald Scavenius* skrevet nedenstaaende Svar paa Dr. Oscar Hansens Artikel *Franske Tilstande*. «*Katholiken*» gør sig en Fornøjelse af at aftrykke den overlegne og saglige Artikel, til hvilken Filosofen Hr. Hansen ikke har haft andet at svare, end at Hr. Scavenius var »en ung, interesseret Mand«. Formodenlig maa man være Dr. phil. og Rigsdagsmand, inden Hr. Hansen indlader sig i Debat med En; i det mindste skal man kunne paatage sig at lære *Breviarium Romanum* udenad paa 8 Dage. Hvilket kun er Dr. Oscar Hansen forundt!

Hr. Redaktør!

Tillad mig at gøre et Par enkelte Bemærkninger til Dr. O. Hansens Artikel med ovenstaaende Titel i «*Politiken*» for 17. ds. Og naar jeg beder om Ordet, saa er det dels fordi jeg har opholdt mig længe i Frankrig, men ogsaa og især fordi jeg dernede selv har været Elev paa et katolsk Universitet.

Hr. Hansen fremsætter i sin Artikel den forunderlige Tanke, at det franske Præsteskab skulde have omspændt hele Republiken med sine Fangarme og være den egenlige Herre over de fleste Forfremmelser saavel i den civile som i den militære Stat. Det er den samme Theori, man plejer at høre anvendt om Jesuiterne, hvis Indflydelse mange tror naar til de skjulteste Kroge af Universet, og hvis Beskyttelse kan sikre ethvert Foretagendes Sukces. Ikke et Blad rører sig uden deres Tilladelse, hele Byer ere afhængige af dem

osv. Der findes en spansk Fortælling, der hedder Chiss!! og hvis spirituelle Motto i Klosterlatin lyder saaledes: *Malum Eva, jesuitis credula, porrexit Adæ, jesuitis credulo. Fratrem Cainus, jesuitis credulus, occidit Abel, jesuitis credulum**). Hvor mange Bøger og dybsindige Nutidsbetragtninger skrives ikke ud fra samme overlegne Synspunkt. Der er Folk, der betragte Jesuiterne som en Kaarde, hvis Hæfte er i Rom, og hvis Klinge er alle Vegne, altid draget, altid truende. Denne Jesuiternes Snedighed og Mangel paa Skrupler, tillægger Hr. Hansen alle Frankrigs Munke og Curé'r, der ganske sikkert ville være ham taknemmelige for et saa godt Omdømme. Men de ville ganske sikkert paa samme Tid studse over deres Indflydelse, som de selv ikke mærke noget til.

Sandheden er nemlig den, som alle de, der virkelig, og ikke blot som Turister, have haft Lejlighed til at kigge bag Kulisserne, ville indrømme, at Kirken saa godt som intet har at sige i det offentlige Liv, meget mindre i hvert Fald end Kirken her i Danmark. Enhver lille Landsbyskræder, der paa Grund af sine Medborgeres Tillid bliver Maire, kan jo forbyde og forbyder næsten altid enhver kirkelig Manifestation udenfor Kirken. I et katholsk Land, hvor de Troende ikke have Lov til at gaa i Procession gennem Byernes Gader, som det i Aarhundreder har været Skik og Brug, hvor Præsterne ikke have Lov til under højtidelig Klokkeringning at bære det hellige Sakramente til de Døende, fordi, som en Maire forklarede, det skræmmer Indbyggerne, i et saadant Land regere Præsterne ikke. I et Land, hvor Kongregationerne ere saa at sige udenfor Loven, *taillables à merci*, som Jøderne i Middelalderen, i et saadant Land besætte Kongregationerne ikke Embeder. I et katholsk Land, hvor de fleste Ministre ere enten Protestanter eller Frimurere, hvis Stormester i Parenthes sagt indtil 1898 var en refor-

*) Eva rakte — som Jesuiternes troende Lærling — Æblet til Adam, Jesuiternes troende Lærling; Kain dræbte, som Jesuiternes troende Lærling, sin Broder Abel, Jesuiternes troende Lærling.

mert Præst, nuværende Senator Desmon, hvor selve Direktøren for Kultusdepartementet, Hr. Dumas, roser sig af at være Frimurer, i et saadant Land have Katholikerne meget lidt at sige. I et Land, hvor man søger at forhindre Biskopperne fra at konferere personlig med hverandre ved at forbyde dem, efter en gammel Bestemmelse i Konkordatet, at rejse ud af deres Dioces, i et saadant Land føre Præsterne ikke det store Ord. I et Land, hvor Præsternes store Masse ingen Lønning faar, men udelukkende ere henviste til deres Sognebørns Godgørenhed, hvor Staten ikke giver en rød Øre til Præsternes Uddannelse, hvorimod Paris' Universitet har et Fakultet for protestantisk Theologi, i et saadant Land sidder ikke Præsteskabet ved Sulefadet.

Som Bevis paa Præsternes Indflydelse anfører Hr. Hansen forskellige Officerers Opførsel overfor anderledes Troende. — Tillad mig en Anekdote. En Dag nede i en lille, fransk Provinsby kom min Vaskerkone grædende og fortalte mig, at hendes Principal havde brændt hendes Rosenkrans. Da Manden blev spurgt hvorfor, svarede han, at han havde handlet i Overensstemmelse med den uddødelige Voltaires store Forskrifter. Var jeg Simplist som saa mange Korrespondenter, der forsyne vore Blade med udenlandsk Stof, vilde jeg straks sige: »Se, her kan I se, hvor Fritænkerne ere noget Rak!« Men ligesom Voltaire ikke var Skyld i, at min Vaskerkone mistede sin Rosenkrans, ligesaa lidt ere Kongregationerne Skyld i, at en Sergent bliver sat i Arrest for at være Frimurer. Kongregationerne have slet ikke de vidt-omfattende og skumle Planer, Hr. Hansen tillægger dem. De aabne ganske simpelt deres Skoler, fordi Befolkningen forlanger, at deres Børn skulle undervises i Religion, og Staten nægter at gøre det. Det er ikke Præsternes Skyld, at mange af Statens Skoler staa tomme, medens Kongregationernes ere stuvende fulde, det er Statens egen, fordi den i sin Skolelovgivning er gaaet mod det store Flertals Ønsker. Jeg kender mange Frimurere, der sende deres Børn i Kongregationernes Skoler, ligesom de lader dem modtage den første Kommunion, fordi ét er, hvad man offentlig raaber op om i »Frihedens« hellige Navn, og et andet er, hvad man sætter Pris paa hjemme hos sig selv. Det er kun overfor Andre man er konsekvent, som da *le Grand-Orient* vilde tvinge de Fattige, som vare nødte til at sende deres Børn til Frimurerens Asyl, til at forpligte sig til ikke at lade »deres Børn udøve nogen Kultus, selv hjemme hos dem

selv« (*la chaîne d'union, janvier 1886, p. 4*). Dog, Undervisningen har næppe den store Indflydelse, Hr. Hansen tillægger den. Jeg er saaledes overbevist om, at Doktoren har læst Luthers lille baade en og flere Gange, men jeg er mindre overbevist om, at han derfor føler sig kaldet til at drage i Striden for Hr. Sthyr. Mon ikke det samme turde være Tilfældet i Frankrig? Der som her ere nogle troende, Andre ikke, aldeles bortset fra deres Opdragelse. Ganske vist — og i Sandhedens Interesse bør jeg ikke fortie det — er der Fare for, at Noget kan hænge ved af Opdragelsen, som da f. Ex. en fransk Frimurer under almindelig Indignation brugte Ordet Sjæl, og i sin Forfjamskelse undskyldte sig med, at dette Ord af Vanvare var undsluppet ham som en Rest af den klerikale Opdragelse, han havde faaet (*Bulletin du Grand-Orient, 7, 94, p. 369*).

De katholske Universiteter ere aldeles ikke anlagte for at kapre Bourgeoisiet, men fordi Bourgeoisiet fordrede dem stiftede og understøttede denne deres Fordring med klækkelige Pengesummer. Hvorfor saa ikke anlægge dem? Jeg har Dag ud og Dag ind i langsommelige Tider arbejdet i *l'Institut Catholique's* fonetiske Laboratorium, og naar jeg nu, efter at have læst Hr. Hansens Artikel, tænker paa min Lærer, Abbé Rousselot, kan jeg ikke lade være at smile over denne fredsommelige Lærdes Skurkagtighed og vidt-forgrenede Forbindelser med Militære, Børsmænd og Diplomater. Ved samme Bord som jeg arbejdede en Russer, en Serber, en Neger, en senere tysk Præst, to Englændere osv. Jeg føler mig overbevist om, at ligesom der ikke blev gjort Attentat paa mig, lige saa lidt blev der gjort det hverken paa Negeren eller Serberen. Jo, det er sandt, vor Lærer læste før hver Times Begyndelse et *Veni Creator*. Var jeg lige saa begavet som Hr. de Lanessan, denne Mand, der er saa vel anskreven herhjemme, og som i sit Land har beklædt høje Poster, vilde det have forarget mig. Eller var det ikke ham, der en Gang udbrød: Den Infame er ikke Klerikalismen, den Infame er Gud!! (*Monde macconnique, Avril 1880, p. 502*). Ingen af os havde imidlertid saa meget udestaaende med Gud, at vi ansaa det for et Attentat, og vi vedblev at komme der, baade af videnskabelig Interesse, og fordi vi dér lærte mere end hos en Hr. Passy. Og deri ligger maaske ogsaa en anden Grund til de katholske Universiteters Stiftelse. Man vilde skaffe Plads for katholske Videnskabsmænd, som systematisk blev udeluk-

kede fra Statens Anstalter, man vilde tillige derigennem bevise, at den gamle Paastand om, at en Katholik nødvendigvis maa være Idiot, savner al Grund. Nu til Dags er det jo de utroligste Ting, man maa bevise. Man hoverede før over, at Katholikerne ikke ydede noget videnskabeligt; man er i Øjeblikket vred over, at de gøre det. En lille Smule Logik var ej af Vejen.

Nej, Hr. Doktoren og hans stadig rindende Kilde, Hr. Jaurès, kan sove rolig, Staten er endnu ikke i Fare. Det varer længe, inden man behøver at raabe ud over Folkene: *Caveant Consules!*

Gjorslev, den 18. Juli 1899.

Harald Scavenius.

Konvertiter.

Følgende »*Politiken*« for 25. Juli er det ogsaa her i Danmark bekendte svenske Forfatterpar *Ola Hansson* og Frue gaaede over til Katholicismen. Meddelelsens Rigtighed bekræftes af *Augustinus-Blatt zur Pflege der katholischen Presse*, som opfordrer katholske Redaktioner i Tyskland til at støtte det konverterede Ægtepar ved at optage literære Arbejder af dem.

Ola Hansson og Hustru, f. Mohr, som skriver under Pseudonymet *Laura Marholm*, have i en længere Aarrække nok saa meget tilhørt den tyske Literatur som den svenske. Parret boede længe i Schliersee i Bayern og stod i Forbindelse med hele den liberale Presseverden i Tyskland. Fru Hansson er tysk født, men behersker til Fuldkommenhed de skandinaviske Sprog, og Ægteparrets literære Virksomhed kom saaledes naturligt til at gaa ud paa at bygge Bro mellem det moderne Norden og det moderne Tyskland.

Ola Hansson havde i Literaturen debuteret med den lille Bog *Sensitiva amorosa*, der i sin Tid vakte en ualmindelig Opsigt. Ved sit Giftermaal og sit Ophold udenfor Norden kom han ind paa en mere kritisk end egenlig digterisk Produktion. Han blev en af de første Profeter for Nietzsches aristokratiske Radikalisme; i sin Bog »Seere og Tænkere« behandlede han foruden Nietzsche Filosofer som Max Stirner, Digtere som Poe, Malere som Böcklin. Denne

sidste Kunstners ligesom førchristelige Pantheisme udgjorde den mest positive Del af Ola Hanssons daværende Troesbekendelse. Herfra udsprang ogsaa hans og Hustruens Forherligelse af Gottfried Keller, i hvis Skildringer af Livet de fandt en Naturalisme, som i sin Styrke og Fylde syntes at kunne være sig selv nok.

I Længden har denne Naturalisme dog ikke slaet til. For fem Aar siden fandt den, som skriver disse Linjer, i det gamle Nürnberg Ola Hanssons og Hustrus Navne nylig indførte i Fremmedbogen i *Dürerhaus*. Maaske denne Pilgrimsfærd til Albrecht Dürers By for hint Forfatterpar som for saa mange andre har faaet afgørende Betydning i deres aandelige Liv? Sikkert er det i hvert Fald, at de begge, i Steden for at dyrke Nietzsche og Stirner, Böcklin og Keller, med den katholske Kirke bekende sig til Jesus af Nazareth. Konversionen har allerede funden Sted for omtrent et Aar tilbage.

*

Som ovenfor meddelt har *Augustinusblatt* (Organet for den katholske *Augustinusverein*) taget sig af det nyomvendte Ægtepar og opfordret Centrumspressen samt katholske Tidsskrifter til at benytte sig af de to dygtige Forfatteres Penne. De protestantiske og liberale Forlæggere og Redaktører, med hvilke Ægteparret hidtil har staaet i Forbindelse, vægre sig nemlig nu ved at tage mod Bidrag af dem. Heri er intet mærkeligt; Ola Hansson og Frue maa jo nødvendigvis nu skrive i en Aand, der ikke kan være de protestantiske og liberale Organer videre behagelig. Mærkeligt er det kun at se »*Politiken*« for 29. ds. stemple *Augustinusblatts* Meddelelse om denne Sagernes Stilling som »haandgribelig Usandhed«. Bladet — eller rettere *Dr. Georg Brandes*, som sikkert nok har skrevet vedkommende Notitser — anfører til Støtte for denne Paastand, at *Frankfurter Zeitung* har erklæret sig villig til, nu som før at optage Artikler af Hr. og Fru Hansson. Denne theoretiske Villighed maa dog sikkert forstaaes med et Gran praktisk Salt — at Artiklerne nemlig maa passe i Bladets Aand. Paa samme Maade kunde »*Politiken*« prange med Redebonhed til at optage Bidrag af Vilh. Beck eller andre af Indre-Missions Ordførere saa fremt der ikke i disse Artikler stod noget, som kunde krænke »*Politikens*« Principer. Enhver ser let, at denne Liberalitet er ligesaa illusorisk som billig.

Naar »*Politiken*« endelig meddeler, at *Neue freie*

Pressen anser *Augustinusblatts* Anbefaling af Hr. og Fru Hansson for en »saa smagløs Reklame«, som man »i lang Tid ikke har set Mage til i tyske Lande«, kunne vi Danske desværre ikke sige det samme. Vi ere anderledes forvante paa den smagløse Reklames Omraade — og »*Politiken*« er ikke den, som har forvænnet os mindst. . .

Tro paa Pavedømmets endelige Sejr.

Bønnens Apostolats Intention for August.

(Efter *The Messenger of the S. Heart.*)

Oen særlige Grund, som har bevæget den h. Fader til at vælge ovenstaaede Intention netop nu, er, at d. 29de i denne Maaned er Hundredeaarsdagen for Pius den sjettes Død i Valence i Frankrig.

Pius blev Pave 1775, og hans kloge forsigtige Styrelse af Rom og af Kirken havde vundet alle Hjærter, samtidigt med at han vel at fuldende St. Peter og grunde det store vatikanske Musæum havde kronet sit Arbejde for at give den evige Stad den størst mulige Glans og Værdi. Da brød den store franske Revolution løs. Alt Kirkegods i Frankrig blev konfiskeret, og Religionen forbudt. Paven søgte forgæves at besværges Stormen. Inden længe trak Uvejret ogsaa op over Italien og truede selve den hellige Stad. Det franske Direktoratium greb med Begærlighed en fransk Spions Mord under en Tumult i Rom som Paaskud til at angribe den pavelige Suverænitet. Napoleon Buonaparte gik imod Rom, tiltvang sig først forskellige pavelige Territorier og sendte endelig General Berthier til Engelsborg for at opfordre Pius VI. til at give Afkald paa sin verdslige Magt og alle sine Besiddelser. Da Paven værgrede sig, blev han taget til Fange og ført, først til Siena, saa til Florens, saa til Grenoble og endelig til Valencia, hvor han døde, 82 Aar gammel, den 29. August 1799.

Revolutionens Atheister troede, at det nu var ude med Pavedømmet. Den sidste Pave var død, og Petri Stol omstyrtet sammen med Bourbonernes Throne. Der skulde ikke mere være nogen Autoritet, hverken menneskelig eller gud-

dommelig. Det gamle Løfte, at Kirken aldrig skulde gaa til Grunde, var saaledes gjort til Løgn. Pavedømmet var faldet, og Europa laa for Revolutionens Fødder. Kirkerne vare lukkede, Præster og Biskopper guillotinerede eller landsforviste; Kardinalkollegiet var splittet ad og kunde ingen Steder forsamle sig. Menneskeligt set var Kirkens Sag haabløs.

Men Menneskets Syn er meget begrænset, sammenlignet med Guds For-yn. For Gud er tusende Aar som Dagen igaar og som en Nattevagt. En Dag, en Nattevagt gaar, og Konklavet samler sig i Venedig. Pius den VII. vælges, og inden længe drager han i Triumf ind i den christne Verdens Hovedstad.

Vi vide hvad Djævlens og Verdens have forsøgt at gøre mod Petri Efterfølger i vore Dage. Hvad de endnu kunne øve, og hvor vidt de ville gaa, kunne vi ikke forudse. Vi maa bede, at deres onde Anslag maa blive til Skamme.

Men vi behøve ikke at bede om, at Helvedes Porte ikke maa faa Overhaand, thi det har Guds Søn udtrykkelig forjættet, og det vilde være Gudsbespottelse at bede om, at Guds Forjættelser ikke maa blive til Løgn. Mangen ydre Sejr kan blive Kirken nægtet; den kan miste endnu meget af, hvad der ikke er absolut nødvendig for dens Tilværelse som Guds Rige paa Jorden; men den kan ikke gaa til Grunde, og Petri Klippe kan ikke rokkes.

Vi maa derfor bede om Fred og gode Tider for Kirken med urokkelig Tillid til, at hvad der end kan hænde, vil Kirken og Paven dog tilsidst overleve ethvert Angreb og sejre over det. Denne Tillid er det usvigelige Tegn paa, at vi virkelig ere Guds Folk. En sand Katholik fornærmer aldrig Gud ved at frygte for Kirkens Existens. Den maa vedblive at existere. Den kan ikke gaa under.

Vi ville derfor i denne Maaned opofre vore Bønner; Handlinger og Lidelser for, at denne Tillid til Gud og hans Kirkes endelige Sejr maa uddybes og styrkes i alle Troendes Hjærter.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 33

Søndagen den 13. August

1899

Vidnesbyrd mod Lutheranismen af en luthersk Præst.

»*Kristeligt Dagblad*« bragte i sit Nummer for den 4. ds. en af de Artikler, hvormed protestantiske Penneførere ofte forbavse Katholiker. Det var en Beretning om den nyeste Fase af den »evangeliske« Bevægelse blandt de katholske Præster i Frankrig — en Bevægelse, som efter Philipotts sørgelige Endeligt nu ledes af den frafaldne Abbé Bourrier. Denne Mand har nylig ladet sig hylde i London paa et Møde, som lededes af Methodistprædikanten Hugh Price Hughes, og han har her givet følgende Udtalelser til Bedste, som »Kr. Dgbl.« aftrykker uden noget Forbehold eller nogen Kommentar:

England og Frankrig havde, sagde han, en stor Fjende, som i det ene Land benævnedes Ritualismen, i det andet Klerikalismen. Præsterne forsøgte at frelse Menneskeheden, men der fandtes kun én virkelig Frelser, Christus. *Efter Christus behøvedes der ingen Præst*, efter Korset ingen Ritualisme. Sacerdotalismen var Aarhundredets Ulykke. Evangelium havde ikke stor Anseelse i Frankrig. Taleren var selv bleven bittert angrebet — af en Præst — fordi han havde udraabt: »Salige er de, som hungrer og tørste efter Retfærdighed!« Staten og Kirken dikterede Moralen, og man hyldede, hvad der var tilladt, ikke hvad der var Ret. Taleren troede, at Fremtidens Religion vilde komme til at omfatte alt, hvad der var bedst baade i de katholske og de protestantiske Kirker. For sit eget Vedkommende var Taleren tilfreds, naar han blot kunde faa én Katholik til at læse Biblen og tro paa Christus«.

Her er næsten lige saa mange Urigtigheder og aabenbare Usandfærdigheder, som der er Ord.

Naar der efter Christus virkelig ingen Præst behøves, hvad Nytte ere saa de protestantiske Pastorer, bl. a. *the Reverend* Hugh Price Hughes, til? Kvækerne blive i saa Fald de enests ægte Christne, og de frafaldne Abbéer burde ikke tænke paa at »vie sig til (protestantisk) Missions- og Præstevirksomhed i Frankrig«. Fuldstændig vrøvlagtig er Erklæringen om, at Abbé Bourrier skulde være bleven »angrebet«, fordi han havde citeret Bjærgprædikenen; netop det af ham anførte Sted findes blandt *de otte Saligprisninger* i enhver fransk, katolsk Katekismus.

Ikke mindre absurd er den Paastand, at »Staten og Kirken« diktere Moralen i Frankrig*) eller, at »man« (hvem?) »hylder, hvad der er tilladt, ikke, hvad der er Ret«. Hvad der virkelig er tilladt, er vel ogsaa Ret — og omvendt? Hvis Abbé Bourrier ikke har sagt fornuftigere Ting, undres man unægtelig over de engelske Methodister, der (ifølge »Kr. Dgbl.«) have ydet ham »entusiastisk Hyldest«.

Selvmodsigende er det, naar Hr. Bourrier snart taler om at faa Katholikerne omvendte til at »tro paa Christus« (hvad de vel altsaa ikke gør), og snart fabler om en Fremtidschristendom, der skal »omfatte alt, hvad der er bedst, baade i de katholske og de protestantiske Kirker«. Naar Katholikerne ikke engang tro paa Christus, kunne de vel heller ikke yde noget Bidrag til Fremtidschristendommen. Hr. Bourrier vil dog næppe søge Elementer til sin ny Religion f. Ex. hos Buddhisterne eller Muhamedanerne, som heller ikke tro paa Christus?

løvrigt er det forbavsende at se »Kr. Dgbl.« tage sig af en Mand med Hr. Bourriers vidtfavnende Christelighed.

---

*) Kampen staar jo netop mellem Staten paa den ene Side, Kirken paa den anden, om hvem der skal opdrage Landets Ungdom. Om Virkningerne af Statens »moralske Diktatur« har »Kr. Dgbl.« før haft Lejlighed til at hente Oplysninger af en Bog, betitlet *Helvedsfjender*.

Saa vi ikke dér forleden Pastor Mygind blive sat i Band af Vilhelm Beck, blot fordi han plejede Omgang med en »Sekterer«? Og nu serveres uden videre Bourriers Lobescowes paa Stumper af alle bestaaende Konfessioner som god Føde for danske »Hellige«!

At der i Beretningen ikke manglede den obligate fhv. Munk, som har giftet sig i forrige Uge og nu staar frem og vidner om sin Lykke, følger af sig selv. Paa Mødet optraadte desuden en fhv. »Kapellan ved et Nonnekloster«, som diverterede Forsamlingen med den »bedrøvelige Usædelighed«, der herskede i nævnte Kloster. »Afsøringer« af den Art have jo altid *deres* Publikum — se Chiniquys Succes!

*

Fra Artikler af en saa lavtliggende Art og Udtalelser, inspirerede af en saa tarvelig og forvirret Aand, er det en Vederkvægelse at vende sig til Skrifter, som behandle kirkelige Spørgsmaal i kirkelig Tankegang. Et Skrift af denne Art foreligger netop i den i disse Dage udkomne Bog af luthersk Sognepræst *Chr. Barfoed*: »Vor Højmesse«. (139 S. Lehmann & Stage).

Forfatteren hører til de i Norden sjældne Fugle, som kaldes Liturgikere, og hvoraf den tidlig afdøde *Georg V. Hansen* vel nok var den betydeligste her i Danmark. I 1885—86 udgav Pastor Barfoed det betydelige Værk »Alter og Prædikestol«, hvis Konklusioner imidlertid gik stik imod Tidens lavkirkelige og indremissionske Tilbøjeligheder. For paany at bringe sine Tanker frem, og denne Gang i en kortere, mere overskuelig Form, har Pastor Barfoed nu udgivet »Vor Højmesse«, et baade for Katholiker og Protestanter meget interessant Skrift.

De, som tilfældigvis kende den lille Bog, nærværende Blads Redaktør i sin Tid udgav under Tittlen *Beuron*, ville maaske mindes, at flere Kapitler her vare viede til en Analyse af G. V. Hansens Værk: *Oldkirkens Nadveroffer*. Pastor Barfoed staar i alt væsenligt paa samme Standpunkt

som denne Forfatter. Det er ham klart, at den apostolske Kirke havde et Nadveroffer, en *Eucharisti*, og denne Eucharisti — som han, fejlagtigt, anser for en anden end det katholske Messeoffer — forlanger han indført i den lutherske Kirke, som efter hans Mening paa dette Punkt har svigtet sin Opgave.

Under Fremsættelsen af disse Grundtanker kommer Pastor Barfoed til at give en Skildring af den lutherske Kirkes »Udvikling« — eller, som han selv korrekt siger: *Forfald* — siden Reformationen. Og denne Skildring, givet af en Protestant, er af en saadan Art, at den, skreven af en Katholik, øjeblikkeligt vilde være bleven slaaet ned som *tendentios*. Pastor Barfoed kan der imidlertid ingen »Tendens« paaduttes, hans Skildring er helt igennem historisk, og for en Katholik bliver da det Billede, han tegner af den lutherske Gudstjenestes gradvise Forfald, et Billede paa den sørgelige Lod, som før eller senere blive alle til Del, der skille sig fra den katholske Kirke — ogsaa en Abbé Bourrier eller Philippot.

*

»Den gamle naive Anskuelse, at Luther bragte den apostolske Tro, Gudstjeneste og hele Livsopfattelse tilbage, maa opgives,« skriver Pastor Barfoed (S. 28). Og han forklarer nærmere Modsætningen mellem den katholske Kirke og Lutheranismen saaledes:

»I Middelalderens Kirke havde man sat Kursen efter Messeoffer, Alterliturgi, Kathedrales og kirkelig Kunst; nu stillede man efter Prædikestolen og den nøgne Kirke. . . Og Reformationen bar i sit Skød *de bitre Frugter, som vi nu kende: overvættets Prædiketjeneste, en lemlæstet Nadvertjeneste, Brud med gamle, sande Traditioner, falsk Individualisme, Mangel paa Autoritet og Kirketugt og Menighedens Opløsning**)«.

Troer Pastor Barfoed da slet ikke paa Luther som Re-

*) Udh. af »Kath.»

formator? Paa en Maade gør han det; han anser Reformationen for (hvad den unægtelig var) »en af Verdenshistoriens store Bevægelser« og tilføjer: »stor i Fortrin, stor i Fejl«. Imidlertid betragter han den nu som »et overvundet Stadium« (S. 11) og erklærer (ligesom *Dr. Krogh-Tonning*), at den lutherske Kirke »begynder at føle sig i en Opløsnings-Tilstand. Dens saakaldte to Principer (Retfærdiggørelsen af Troen alene og den hellige Skrift) *have vist sig at bero paa en Misforstaaelse**) i den Betydning, hvori Luther tog dem«. Andensteds (S. 23—24) hedder det om Luther, at »hans berettigede Selvfølelse« ofte gaar over til »Hovmod og Blindhed. Man skulde efter hans Ord tro, at de romerske Biskopper og Paver havde været en Række af Kæltringer, og at Pavedømmet havde været én stor Løgn, indtil han endelig bragte Sandheden for Dagen«. Dette er akkurat, hvad Flertallet af Lutheranere til Datum tro om den katolske Kirke. At Hr. Pastor Barfoed *ikke* deler denne Opfattelse, fremgaar af hele hans Bog.

Hvad Lutherdommens Fordringer paa at være en kirkelig Reformation angaar, siger han med Rette: »Den store religiøs-sædelige Vækkelse i Menighederne udeblev ganske — og det er vel dog egenlig derpaa, at den rette kirkelige Reformation skal kendes. . . Hvis den lutherske Reformation virkelig har været den vældige religiøs-sædelige Bevægelse, som man gør den til, ikke alene efter sin Bestemmelse, men ogsaa efter den gunstige Modtagelse, som den skal have faaet iblandt Folkene, *maatte den ganske anderledes have baaret Frugt i Tro og Liv, Gudstjeneste og Bod**)« (S. 29). Men »man kan vel sige, at hele Tiden 1530—1600 snarere viser os en *Fremgang i Vold, Drik og Usædelighed**) blandt Høje og Lave i de lutherske Lande«. (Side 20.)

Saadanne Ord ere, saa ofte man har fremsat dem fra katolsk Side, altid blevne erklærede for skændig

*) Udh. af Kath. c

Bagvaskelse. »Kr. Dgbl.« har talt om »Katholikernes enøjede Historieskrivning« og dermed affærdiget f. Ex. en *Janssens* Lærdom. Selv enslydende Udtalelser fra den lutherske Theolog Krogh-Tonning »imponerede ikke« »Kr. Dgbl.«s Stab af fremragende Forskere. Det erklærede de i det mindste paa Tryk i Bladet.

Nu kommer imidlertid her en luthersk Sognepræst, som ikke er uden Lærdom, og skriver ganske aabent følgende:

»Det var desværre ikke Trangen til »Guds rene Ord« alene, som fordrev den katholske Kirke fra Danmark i Aarene 1536—39. Dels kunde Guds rene Ord meget godt have fundet Bolig hos os i en paa rette Maade reformeret Kirke. . . . Dels er det klart, at, hvis virkelig Længslen efter Guds rene Ord havde været den hellige og mægtige Drivfjeder i Landets Befolkning, som jo 1536 frivilligt skal have forlangt den katholske Kirkes Afskaffelse, da vilde en saadan aandelig Bevægelse ganske anderledes have præget det religiøse og sædelige Liv i Danmark i Tiden 1536—1600. Der var ganske vist mange Gudsfrygtige og Forstandige, som . . . længtes efter en bedre Ordning; dernæst var der en stor Mængde, som altid er begærlig efter noget Nyt, uden nogen fast Dømmekraft; dernæst var der en Pøbel, som altfor meget spillede med; og endelig var der en Adel, som var meget begærlig efter Kirkens Gods«. (S. 32.) I »Kr. Dgbl.«s Sprog kaldes slige Udtalelser for »Besudling af Reformationens Motiver« (se dette Blad for 3. Juli iaar); Pastor Barfoed »besudler« imidlertid roligt videre og skriver (S. 56 ff.):

»For den almindelige Bevidsthed hos os staar det fast, at Reformationen af 1536 ogsaa bragte udvortes Lykke og Velfærd for Danmark. Sandheden er, at i denne Henseende var Tilstanden meget sørgelig. . . Landet var ødelagt ved Borgerkrigen og ved Christian den Tredjes Krigstog. . . Derfor gik det ud over Kirkens Ejendomme: man tog, hvor man kunde faa Noget. . . Den danske Kirke blev fra sin rige og mægtige Stilling kastet ned i stor Fattigdom. *Den*

store Gævmildhed, som den katholske Kirke havde udvist mod Syge og Fattige, hørte op. . . . Den forventede Troens og Livets Opvækkelse udeblev ganske*), ligesom i Tyskland, ja, Sædernes Forfald blev værre end under Romerkirken*). En Del dertil bidrog vistnok den stadige, uforstandige Prædiken og Skriven mod Klostertugt, Askese og gode Gærninger. . . . De gamle Klostre med deres Misligheder, men ogsaa med alle deres Velsignelser og Bestræbelser for at fremvise et idealt christent Broderskab, forsvandt. Men . . . ingen sand christen Kirke kan undvære Klosterlivet*). . . . De nye, lutherske Præster vare over al Maade tarvelige, ofte simple Tjenere, Skrivere eller Karle, som . . . til Nød kunde læse eller skrive«.

Unægtelig en smuk »Kirkerenselse«, en værdig »Reformation«!

Men Pastor Barfoed har endnu flere Klagemaal at fremsætte (S. 53):

»Den Mening bredte sig mere og mere«, skriver han, »at Gudstjenesten var ét med Præstens Prædiken. Det gamle Andagtens og Bønnens Liv hele Dagen i de gamle katholske Kirker forsvandt. Men mange af disse vare jo ogsaa sørgeligt plyndrede for alt, som kunde stemme Sindet til Andagt. Man fik ikke længere aabne Helligdomme, men lukkede Tilhørsale. Hakkejærn og Hvidtekost arbejdede flittigt . . ., og snart var Maalet naaet: den nøgne og tomme Prædikesal, hvor Alteret stod som et unødvendigt Inventar**), og hvor Præsten med sin Prædiken dominerede det Hele. Kirkegaarden fik en tilsvarende Behandling: de samme Hænder, som havde nedbrudt Altrene og knust Orglerne, bar ingen Omsorg for Kirkegaardens hellige og symbolske Betydning; Ukrudt og Nælder voxede derude, Kvæ-

*) Udh. af »Kath.«

**) I »Kirkelexikon for Norden« har da ogsaa i den nyeste Tid en luthersk Theolog gjort gældende, at »Betegnelsen *Alter* ikke var skriftmæssig« og foreslaaet de Reformertes Nadverbord indført. (SS. 62—63).

get græssede der, eller man lod Græset voxe for at slaa det og tjene Penge*)«.

Den »Guds Mand« Luther har unægtelig virket store Ting til Kirkens Bedste! Og endda ere de vigtigste af Reformationens Fremskridt og Forbedringer slet ikke nævnte; Pastor Barfoed optæller dem Side 41—42 i sin Bog:

»Samtidig begyndte den danske Kirkes uværdige Stilling under Kongen og under Statens Formynderskab, Savnet af en Kirkeforfatning, Biskoppernes Afmagt, den vilkaarlige Behandling af Kirkens Ejendomme, Adelens Tyranni i Landet og Brutalitet mod Præsterne, Vandalismen mod Kirkens Bygninger, Menighedens Opløsning, Mangel paa Kirketugt, Nadvertjenestens Forfald og Prædikens Overmagt i de nøgne Kirker«.

Man skulde synes, at der ikke behøvedes andre Beviser for, at den lutherske Kirke *ikke* er den Kirke, som Herren har givet sin Helligaand, og at den Bevægelse, som satte saadanne Frugter, *ikke* er af Gud. Pastor Barfoed synes heller ikke at se Lutherdommen under Synspunktet »den christne Kirke«. I hvert Fald polemiserer han mod den »Trosætning, at den lutherske Kirke alene sidder inde med Sandheden. . . . Men dette kunne jo Mange herhjemme ikke forstaa. De nævne Christus og Luther i samme Aandedræt«. (S. 30).

(Sluttes.)

*) Karakteristisk er den Uhygge, hvormed *Kirke* og *Kirkegaard* ere omgivne i den lutherske Folkebevidsthed; man frygter for at gaa ind i en Kirke om Natten; paa Kirkegaarden spørger det osv. osv. Kirken føles ikke mere som *Guds Hus*, hvor intet ondt kan ramme En, og man er angst for de Døde, som man ikke mere elsker og beder for.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 34

Søndagen den 20. August

1899

Vidnesbyrd mod Lutheranismen

af en luthersk Præst.

(Sluttet).

Hvad den højkirkelige Forfatter med ét Ord bebrejder Luther og Lutherdommen er — som allerede antydet — Prædikens Overmagt, Altertjenestens Forfald. Han efterviser denne gradvise Dekadence fra det 16de til det 19de Aarhundrede — viser, hvorledes *den kirkelige Gudstjeneste for de Troende* (Eucharistien, Nadverofferet, Messen) er bleven fortrængt af *Missionsgudstjenesten* (Prædiken og Salmesang), og at denne sidste nu er alt, som Protestantismen har tilbage. Den lutherske Formel: *Ord og Sakrament* tager sig meget pænt ud i Dogmatiken siger han, men den apostolske Kirke vedkender sig den ikke. »Thi *Ordets Tjeneste* var oprindelig beregnet for Hedninger og Jøder, og selv efter at den var knyttet sammen med Nadvertjenesten, dannede den dog kun Indledningen dertil«. (S. 68).

Denne Sondring er der vistnok meget faa Protestanter, som have Øjet aabent for. Men med Rette skriver Pastor Barfoed: »Der er en stor Forskel mellem den gudelige Forsamling i Laden eller Missionshuset og den Herrens Menighed, som i Apostelkirken og Oldkirken fejrede den rette Eucharisti, Opstandelsens og Livets Højtid med al dens lyse og festlige Glans«. (S. 73). Og andensteds: »Gudstjenesten hos de første Christne var en Nadvertjeneste ved Alteret i Forbindelse med det rette Offer . . . . . Præstens Hovedgærning i Højmessen er ikke at prædike . . . Alteret med Nad-

veren og ikke Prædikestolen er Centrum i Gudstjenesten«. (S. 95).

Disse Sætninger ere lidet protestantiske, og Forfatteren indser det. »Det laa i Reformationens hele Retning«, skriver han, »at Folk kom bort fra Altertjenesten.« Saaledes var imidlertid ikke den oprindelige Christendom. »Nadveren var i Apostlenes og Oldkirkens Tid ikke et tilfældigt Appendix til Præstens Prædiken, men *den var selve Gudstjenesten* *). For den Tids Christne var det at gaa i Kirke ensbetydende med at gaa til Nadveren, eller, som det ret karakteristisk sagdes: at gaa til Ofring **).« (S. 116.)

Klart og skarpt sætter Forfatteren endelig Skællet mellem Altergudstjenesten som det primære, Prædikegudstjenesten som det sekundære, i følgende fuldstændig *katholske* Ord:

»Lad de gudelige Forsamlinger nøjes med Prædiken og Psalmesang! Herrens rette Menighed fordrer at yde et større Takoffer og mættes med en stærkere Føde. Den trænger til Tilbedelsen, Ofringen, Taksigelsen, Bønnerne, til Samfundet med alle Christne her og hisset og Nydelsen af Nadveren. *Apostelkirken og Oldkirken havde en levende Følelse af, at det var ikke Prædikestolen, men Alteret, som bandt Menigheden sammen*«.

»Lad os ikke forblive i den naive Tro«, siger Forfatteren andensteds (S. 111), »at Luther bragte den apostolske Gudstjeneste tilbage. Nutidens liturgiske Undersøgelser have bragt helt andre Ting for Dagen.«

Det Vidunderlige er nemlig gaaet op for denne lutherske Sognepræst, *at Oldkirkens Christne ikke vare evangelisk-lutherske*. I denne Vildfarelse lever og dør jo ellers hele Lutherdommen herhjemme.

Pastor Barfoed indser klart, at den første Kirke aldeles ikke havde nogen Lighed med en luthersk Missionsforsam-

*) Udh. af »Kath.«

***) *Gaa til Messe*, sige vi Katholiker .

ling, hvor alt drejer sig om Ordets Forkyndelse, Salmesang og fri Bøn. I Oldkirken var alt *liturgisk*.

»Allerede Christus bandt sig til faste Former, da han knyttede Nadveren til det overleverede Paaskemaaltid, og en nøjere Betragtning af det oprindelige Fælles-Indhold af de gamle Liturgier viser os en fast Ramme af Bønner, Ordformer og Handlinger, som bestandig komme igen, og som tildels udgøre *Apostelliturgien*.*) (S. 117).

»Dette: at Præstens Gærning er at træde frem med Offer og Bøn forstaa rigtignok ikke Nutidens Lutheranere . . . . Men læs de gamle Liturgier igennem, . . . da vil alting blive klart! *Præst og Offer ere derfor Korrelat-Begreber* **) ∴ det Ene kan ikke undvære det Andet. Ja, man kan dristig sige, at al sand Gudstjeneste er en Offertjeneste.« (S. 118).

Dette, at til Begrebet *Præst* svarer Begrebet *Offer*, er det jo netop, som har dannet et af de haardeste Kontroverspunkter mellem Katholiker og Lutheranere. Og nu have vi den katholske Lære fremsat og hævdet af en luthersk Forfatter!

Pastor Barfoed bryder ogsaa Spidsen af flere andre protestantiske Indvendinger mod den katholske Kultus. Den meget almindelige Beklagelse af, at Messen spiller en større Rolle end Prædikenen, har han allerede dygtigt og korrekt imødegaæet. Naar det derhos fra protestantisk Side paastaaes, at den katholske Præst træder for meget frem og saaledes

---

*) I kras Modsætning til denne historisk rigtige Anskuelse erklærer en af den danske Lutherdoms moderne Profeter, *Otto Møller* i Gyl-ling: »Apostelen har formanet til Sang, men han kendte utvivlsomt (!) intet til, hvad man nu kalder Liturgi. Vi have allerede mer end nok af Sang fra Alteret, og det er et Spørgsmaal, om det ikke var bedre at være fri for den *Messestjeneste*, som der dog ingen ret Forstaaelse er af.« (*Dansk Kirketidende*, 26. Febr. 1899). Saaledes taler *Lavkirken!*

**) Udh. af Forf.

skygger for Herren, saa vender Pastor Barfoed netop denne Dadel mod Protestanterne:

»I Aposteltiden og i Oldkirken gik man ikke i Kirke for at »høre N. N.«, men for at fejre den hellige Eucharisti sammen med en Menighed . . . . Man gik i den Tid ej heller »til Alters hos N. N.«, men man gik til Alters hos Herren; og det vilde være ønskeligt om Præstens hele Personlighed nu vilde træde lidt mere tilbage . . . . Mange Præster samle mere Folk til sig selv end til Herren*). Man havde heller ikke dengang den moderne Præsteforguldelse eller Præsteforelskelse«. (S. 119).

Endvidere indvendes der: »Al Liturgi er Formelvæsen, er død Ensformighed, der maa virke Død«. Hvor ofte have vi Katholiker ikke hørt dette om de *døde Formler, Bogstaven, der ihjælskaar* osv. Nu svarer Pastor Barfoed: »Ja, naar en død Menighed bruger Liturgien, da bliver den død, og Liturgien er heller ikke for den døde Menighed, thi en saadan skal have Opvækkelsesprædiken og Psalmesang«. **) (S. 122). »Den rige Nadvertjeneste med sine Bønner og Formler i ægte kirkelig Aand er jo ogsaa langt mere i Stand til at mætte den troende Kirkesøgende end den længere Prædiken Søndag efter Søndag, der altid vil lide under Prædikantens individuelle Mangler. Man kan ved en romersk eller græsk Messe, udført værdigt og sømmeligt, se, hvilken Velsignelse, der ligger i de gamle kirkelige Formularer og Bønner, som ere talte ud af Kirkens hele Hjærte og ikke ud af den Enkeltes øjeblikkelige Rørelse«. (S. 121). »Men der er jo rigtignok altid en Del umodne Frihedsmennesker, som betragte alt, hvad der hedder Tradition og Formel, som dødbringende Bogstavtjeneste, i Steden for i Traditionen at se Arvegods fra ældgamle Slægter og i Formen at se Aandens adækvate Udtryk«. (S. 124).

Bedre Forsvar for den katholske Gudsdyrkelse kan ikke

*) Udh. af »Kath.«

**) Vi Katholiker vilde sige *Missioner*.

føres, og Pastor Barfoeds Udtalelser bør hilses med Taknemlighed af alle danske Katholiker.

Fra luthersk Side vil Bogen — ligesom i sin Tid Georg V. Hansens »Nadverofferet« — rimeligvis blive tiet ihjæl. De Ideer, den forkynder, ere jo heller ikke Protestantismen gunstige, omend Forfatteren haaber paa en for hans Bestræbelser gunstig Omdannelse af Folkekirken. «Indre Mission» vil især næppe stille sig venligt til Skriftet; Pastor Barfoed er jo paa dansk Grund en Talsmand for den *Sacerdotalisme*, der ifølge »Kristeligt Dagblad«s Hr. Bourrier er »Aarhundredets Ulykke« og »Englands og Frankrigs store Fjende«. Pastor Barfoed er, med andre Ord, en dansk *Ritualist*, en Aandsfrænde af de store, fromme Mænd, som i England skabte Oxfordbevægelsen: Pusey og Newman. »Kristeligt Dagblad« og »Indre Mission«, hvis Sympathier ere ganske andensteds henne, ville næppe have mange venlige Ord til ham. Bogen bliver imidlertid ikke derfor mindre værd at læse, ja studere. Hvad enten Forfatteren følger Puseys Eksempel eller Newmans, ville danske Katholiker i hvert Fald have Grund til at være ham taknemlige. Han hører til dem, der »berede Herren Vej og gøre hans Stier jævne«.

Professor Harald Westergaard om Lockouten:

Paa det store Skolemøde fik Professor *Harald Westergaard*, de Christelig-Sociales bekendte Leder, Lejlighed til at fremsætte følgende betimelige Udtalelser i Anledning af Forholdet mellem *Skolen og det sociale Arbejde*.

Professoren bragte først de danske Lærere en Tak, fordi de saa ofte vare komne ham i Møde, naar han ønskede Oplysninger om en eller anden Sag. Et stort Arbejde var ogsaa udrettet ved Fremskaffelsen af Statistiken over Skolebørns erhvervsmæssige Arbejde, Oplysninger, som sikkert vilde faa

stor Betydning i den nærmeste Fremtid. Taleren var ikke Skolemand, men han hørte til Forældrenes talrige Klasse, og han havde ofte sukket efter en »Forældrenes Fagforening«. Ikke saaledes, at han vilde forøge Stofmængden. Han ønskede hverken Nationaløkonomi eller Jura som Skolefag, ej heller vilde han have Barnet gjort til et omvandrende Konversationsleksikon, men han ønskede at tale lidt om, hvorledes der skulde undervises, og hvad Barnets Øje burde oplades for. Vor Historie er i Tidernes Løb bleven gennemtrængt af Nationaløkonomien, men denne Videnskab har dog gjort en Erobring, der er endnu vigtigere. Menneskenes økonomiske Vilkaar ere blevne stærkt forbundne med Samfundsmoralen. »Du skal ikke snyde din Næste«. Saaledes lyder et godt gammelt Ord, som har været gyldigt siden Kirkefædrenes Tid, og i vor Tid erkender man igen, at Nationaløkonomien ikke alene er en Lære om Kroner og Øre, men at der er en Samfundsmoral, der sætter sig op imod Snyderier, Sulteløn og Smudskonkurrence. Den Kæmpe-revolution, der under Navn af Arbejdets Deling fuldbyrdes i Samfundet, som flytter Arbejdskraften fra Land til By, som mindsker Kvindens Arbejde i Landbruget og gør Smaamandshjemmene mere faatallige derude, den svækker ogsaa det Baand, der binder Familierne sammen, og den kommer derved til at svække Samfundsmoralen. Her har Skolen sin Opgave. Den skal give de unge Mennesker fornødent moralsk Rygstød. Altfor tidligt og uforberedt kommer Barnet nu til at staa midt i Kampen for Tilværelsen. En Begivenhed som den sidste Lockout aabner selv et Barns Øje for alt det tunge, som vil møde det i Fremtiden. Her gælder det, at Læreren giver Barnet *fornøden Ballast af den højeste Moral*. Der tales her i Verden saa meget om Arbejdernes Ødselhed og Unøjsomhed, men man skal tale sagte om Ødselhed hos de Mennesker, som maaske unde sig et Øjeblik Nydelse efter en Vinters Arbejdsløshed, eller som tage sig en Tur i Skoven efter i mange Maaneder at have været stængt inde i den mørke Bagstue, hvor frisk Luft og Lys aldrig er Gæst. Se hellere til den anden Side. Se, hvorledes Kapitalisterne rundt i Verden danne deres Ringe for systematisk at udplyndre Samfundet. Jo mere fuldkomne disse Sammenslutninger blive, desto bedre kan Boykotting og Tyranni brede sig. Lad os huske at oplade Barnets Øje for disse Forhold, thi Snyderiet er forkasteligt, under hvilken Form det end optræder. Næppe et eneste Menneske

i Danmark er vel uberørt af den store Lockout. Denne Kamp er i sig selv et interessant Stykke Danmarks-Historie. Der skabes i disse Aar ikke mange dygtige Mennesker her til Lands. Befolkningen er delt i to store Partier, og jo bedre den enkelte kan underordne sig, blive et Nummer i Geledet, desto bedre kan han naa frem blandt de førende. Det udvikler ikke Karakterer. Alligevel ere disse Nydannelser interessante og bør belyses. Der opstaar iblandt os Arbejder- og Arbejdsgiver-Parlamentarer udrustede med en saa uhyre Magt, at de uden Myndighed fra Regering og Rigsdag kunne diktere et Interdikt, hvorunder hele Landet sukker. Er det en forsvarlig Samfundsmoral, der giver Frihed til at diktere Arbejdsløshed, og kan Regering og Rigsdag tolerere denne Magt? I gamle Dage kaldtes Mestrene Embedsmænd. De indtage de samme Pladser endnu, men have de Folk Ret til at lade være at passe deres Embede? Selv om Arbejdsgiverne ere forurettede nok saa haardt og nok saa ofte, have de ikke Lov til at øve Gengæld paa den Maade. (Stærke Hør!) Arbejderne have under Kampen vist Heltemod. De have lidt baade Sult og Nød med en Selvfornægtelse, som aftvinger os Beundring. (Hør!) Ja, vi maa tale med Anerkendelse ogsaa om de Arbejdsgivere, hvis gode Hjærter faar dem til at gøre noget saa selvmodsigende som at mætte de Sultne, dem de selv have berøvet Brødet. Meget ondt er der ogsaa kommet op. Nu mættes Mødre og Børn i Sommer-Samaritanen, men jeg gyser ved at tænke paa, at det kan komme derlil, at disse Kvinder med Hadets Varme fortælle deres Børn, hvilke Lidelser Arbejdsgiverne have paaført dem gennem denne Lockout. Det vil blive gyselige Tilstande, vi ville faa, naar den Sæd modnes. Da vil Klassehadet komme frem i sin grimteste Skikkelse, men ogsaa med Hensyn til et saadant Klassehad har Skolen sin saare vigtige Opgave, thi altfor ofte er det selve Skolen, der først sætter Skel. Vi have desværre her hjemme nogle Skoler for Børnene med de bare Ben, og andre for dem, der hentes fra Hjemmet i Omnibus. (Længe vedvarende Bifald). Jeg søger selv den bedste og dyreste Skole for mine Børn, thi jeg vil gerne give dem den bedste Opdragelse, men dog mener jeg, at det er gennem Skolen, at vi skulle gøre det første Skridt til at udslette Klassemodsigelserne, saa at vi kunne komme dertil, at alle Børn udrustes med de samme Vaaben, inden de sendes ud i den store Kamp for Tilværelsen.

Et uvildigt Vidne.

I *Politiken* for 13. ds. skriver Dr. *Georg Brandes* i et Rejsebrev fra St. Germain en Laye, nærved Paris:

»Saa stille som her er paa dette højtliggende Punkt af *la douce France!* Og hvor alle Mennesker her ere velopdragne! Jeg havde næsten glemt det i de tre Aar, der ere gaaede, siden jeg sidst var i Frankrig. Den gamle Kultur er her som i Italien Folkets Distinktion.

»Man kan rejse Italien igennem fra Verona til Syrakus og tilbage, og man vil paa den Strækning ikke sé en drukken Mand eller sé et ungt Par kysse hinanden, hvorimod man i København ikke kan leve en Uge uden at sé adskillige grundigt drukne Mænd, og i Dresden ikke kan tilbringe en Sommeraften uden at blive Vidne til al Slags ivrig Erotik i offentlige Anlæg. De romanske Folk have som sidste Rest af den store Fortid den gamle Kultur tilbage. Ingen taler her i Frankrig højt eller larmende paa et offentligt Sted. Allevegne møder den Fremmede den gennemførte, værdige Høflighed, der som Symptom er saa værdifuld og i sig selv saa tiltalende, naar man kommer fra Folk, hvor Grovhed betragtes som Ærlighedens og Djærvhedens Kendetegn, som hos Tyskere og Normænd.«

Men hvem andre end *den katholske Kirke* skylder imidlertid de romanske Folkeslag den sædelige Kultur, den sjælelige Dannelse, som endogsaa Fritænkeren *Georg Brandes* maa beundre og glæde sig ved?

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Bogladre samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN, redigeret af Johannes Jørgensen, udkommer hver Søndag med 8 Sider i Oktav.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 35

Søndagen den 27. August

1899

Lutherdommens Opløsning.

At det af »Katholiken« saa udførligt anmeldte Skrift »Vor Højmesse« taler Pastor *Barfoed* med Sindsro om den Tid, da der ikke mere vil være nogen Lutheraner. *)

Der er det særegne ved Sekter, at deres Undergang sker, ikke saa meget ved Angreb udefra som ved Opløsning indefra. De gaa til Grunde i Kraft af deres egne Principer.

Saaledes ogsaa med Lutherdommen. Dens Princip: *Bibelen som Troens eneste Kilde* er i vore Dage i Færd med helt at gøre det af med Troen. Forgæves tiltordner Vilhelm Bech de theologiske Professorer sit: »Paa Knæ for Bibelen!« Professorerne vedbliver dog at benytte sig af deres protestantiske Ret til frit at læse Bibelen, forkaste af den, hvad de ville, og antage af den, hvad der synes dem at kunne bestaa for den moderne Kritik.

Paa det nylig afholdte Møde af danske Folkeskolelærere her i København fremstod nu en af disse kritiske Professorers Elever, en ung luthersk Sognepræst, *Lic. theol. Martensen-Larsen*, for at gøre Lærerne delagtige i den protestantiske Bibelforsknings nyeste Resultater. Folkeskolen underviser jo ogsaa i Bibelhistorie, men paa en gammeldags Maade, der ikke mere passer med den protestantiske Viden-skab. De danske Lærere, af hvilke Flertallet sikkert er troende Christne, fik paa Mødet af Pastor Martensen-Larsen at vide, at dette ikke mere gik an; for Børnene maatte sættes i Rapport til den moderne Kritik.

Pastor Martensen-Larsen udtalte bl. a.:

---

*) Anf. Skrift, S. 29.

»Hvor have vi Højdepunktet i den gammeltestamentlige Aabenbaring? Have vi det i *de underlige og barnlige Fortællinger* *) om Syndfloden, om Herren, der gik paa Jorden og om Røster fra Himlen, der aabnede sig? Eller have vi Højdepunktet hos Profeterne?«

Pastor M. L. udtaler sig derpaa til Gunst for Profeterne — »dem, der ud af Guds Aand forstod Vejen og Endemaalet«. Men heller ikke hos dem er alt lige tilfredsstillende for en kritisk Pastor. Adskillige Profeter have — ligesom Vor Herre selv — tilladt sig at gøre Undere, og Undere kan en ægte Protestant ikke tillade. Han slutter nemlig som saa: »Jeg gør aldrig Undere; *altsaa* ere Undere umulige; *altsaa* ere alle Fortællinger om Undere opdigtede.« Da Pastor M. L. imidlertid lige har klappet Profeterne saa beskyttende paa Skulderen, vil han ikke strax igen nedbryde deres Kredit, og han siger derfor meget kulant: »Lad Historierne om Øxen, der flød paa Vandet, og om Elias' Himmelfart hænge sammen, som de vil.« (Parallel: Lad *Historierne* om Petrus, der gik paa Vandet, og Jesu Himmelfart hænge sammen, som de vil.)

Patriarkerne er Pastor M. L. ikke saa tilfreds med som Profeterne. De faa hverken Attest for at tale »ud af Guds Aand« eller for at kende »Vejen og Endemaalet«. Rentudsagt anbringer Pastor M. L. baade Abraham, Isak og Jakob i »Sagnhistorien« — »men ogsaa Sagnhistorien er værdifuld; vi vilde jo ikke undvære *Rolf Krake* og *Regnar Lodbrog*«. Abraham rangerer altsaa omtrent med Rolf Krake og Jakob med Regnar Lodbrog. Det er jo altid en Trøst. Pastor Martensen-Larsens Menighed maa til Jul med stort Udbytte kunne synge den prægtige gamle Julesalme, hvori det hedder:

Saa kom han, *Patriarkers Haab*,
med Himmelord og Flammedaab. . .

Værre endnu end Patriarkhistorien gaar det den stakkels

*) Udh. af Kath.

»Urhistorie« i Begyndelsen af første Mosebog. Pastor M. L. erklærer højtideligt (ifølge *Politiken* af 11. ds.): »Det er umuligt at tilpasse denne Historie efter Videnskabens Resultater. Hvad skal man sige til den faste Hvælving over Jorden, de taagede, geografiske Forestillinger i andet Kapitel, Syndfloden eller Babelstaarnet?« Mærkeligt nok vil Pastor M. L. bibeholde »Syndefaldshistorien«, skønt denne i Grunden ogsaa er en »underlig og barnlig Fortælling om Herren, der gik paa Jorden«. Denne »Historie« skulle Børnene alligevel have — »men det er tvivlsomt, om de smaa Børn skulle have de andre Fortællinger«.

Foreløbigt raader Pastor M. L. de danske Lærere til at »benytte de Bøger, vi have, og saa af egen Viden supplere og forklare«. Med andre Ord — Læreren skal, ligesom hin legendariske Præst, trøste sine Tilhørere med, at »det turde være Løgn altsammen«. Formentlig kræves der mere *robuste* Samvittigheder til en saadan Dobbeltstilling, end Folkeskolens Lærere gennemgaaende ere i Besiddelse af.

Pastor Martensen-Larsen satte da ogsaa sit Haab til »nye Bøger«, der kunne »give fuld Klarhed«. Hvilken er da denne Klarhed, som Hr. M. L. savner? Hans Klagemaal lyder saaledes:

»Vore Børn skulle orienteres, ikke i en Verden, der har Himlen som en lukket Hvælving over sig eller er nogle faa Tusind Aar gammel, men i en Verden, der skuer ud i det uendelige Rum, og om hvis Opbyggelse gennem Millioner af Aar Geologien lærer os saa meget. Nu melde Folk sig fra Christendommen, fordi de føle sig religiøst hjemvilde, siden Himlen sloges itu, og vi ser ud i det uendelige Dyb.«

Argumentet er ikke nyt; det blev fremsat fra fritænktersk Side paa et af Hr. Tranaas' Møder i Vinter og glimrende imødegaaet af højærv. Pater *Breitung*, S. J. Det er naivt af Pastor M. L., hvis han virkelig troer, at Astronomien i og for sig kan gøre et Menneske til Fritænkter eller umuliggøre ham at tro. Pater Breitung henviste paa hint Møde til den store Astronom Leverrier, der var en meget from

Katholik; han kunde ogsaa have nævnt en af Nutidens fremragende Astronomer, den katholske Præst *Secchi*.

Nej, fra den Kant truer der ikke Troen nogen virkelig Fare. Pastor M.-L. mener at finde en Modsætning imellem den mosaiske Forestilling om en fast Himmelhvælving og den moderne Forestilling om Stjerneverdenens Uendelighed. Noget videnskabeligt Begreb kan Uendelighedsforestillingen nu ikke kaldes, eftersom den menneskelige Tanke netop ikke mægter at *begribe* Uendeligheden. Noget *empirisk* Bevis for Uendelighedens Realitet foreligger heller ikke, og f. Ex. Secchi har derfor antaget et *endeligt* astronomisk Univers. Beretningen om Christi Himmelfart synes ogsaa at stride mod Forestillingen om en astronomisk Uendelighed.

Pastor M.-L. drives vistnok af den bedste Vilje. Han troer sikkert at opnaa noget for Troens Sag ved sine Indrømmelser til den moderne Fritænkning; dèr og ikke i den virkelige Videnskab hører nemlig *Hypothesen* om det uendelige Universum hjemme. Han vinder imidlertid ikke andet end at blive taget til Indtægt af »Politiken« og bidrage til den lutherske Christendoms indre Opløsning.

Hr. M.-L. troer, at Folk »melde sig fra Christendommen«, fordi denne ikke kan forliges med Uendelighedshypothesen. Hvis Hr. M.-L. nu akcepterer nævnte Hypothese, vil han paany opleve, at Folk »melde sig fra Christendommen« — men paa Grund af f. Ex. Afstammingslæren. Og hvor langt Hr. M.-L. end vil gaa i sin Eftergivenhed — der vil stadig findes Folk, som »melde sig fra«. Grunde findes der nok af — Jesu overnaturlige Fødsel, hans Mirakler, hans Opstandelse og Himmelfart, Apostlenes Undergærringer osv. osv. Paa alt dette kan Hr. Martensen-Larsens egne Ord med lige god Ret finde Anvendelse: »Det er umuligt at tilpasse disse Historiër efter *Videnskabens Resultater*«.

Hr. M.-L. maa jo selv om, hvor langt han vil gaa i sin Eftergivenhed. Vil han være konsekvent, maa han blive

ved, indtil der ikke er Gnist af noget *Overnaturligt* tilbage i den Christendom, han prædiker.

Og saa er det hans egen Tur til at »melde sig fra«.

Amerikanismen endnu en Gang.

«**S**om »Katholiken« i sin Tid gjorde opmærksom paa, søgte de Biskopper i Amerika, mod hvem den pavelige Encyclika om Amerikanismen væsentlig var rettet, at redde sig ved at lade, som om Rundskrivelsen slet ikke sigtede til dem. De fordømte paa det ivrigste den af Paven fordømte Vranglære — men lod samtidigt skinne igennem, at denne Vranglære aldrig havde existeret, i hvert Fald ikke i Amerika, og at den saakaldte »Amerikanisme« altsaa kun var et Foster af Pavens Fantasi. Mod dette underfundige Forsøg paa at snigløbe den pavelige Autoritet og svække Virkningerne af Roms Udtalelse, har et Antal amerikanske Biskopper følt sig foranledigede til at protestere.

Vedkommende Biskopper udtrykte sig paa følgende Maade i et Sendebrev til den hellige Fader:

»Af hele vort Hjærte takke vi Deres Hellighed for den faderlige Mildhed og Overbærenhed, hvormed De har kaldt dem tilbage, der afveg fra Sandheden. Men samtidigt kunne vi ikke andet end give den Smerte og Harmeluft, som vi føle, naar vi se mange af vore Landsmænd, særlig katholske Journalister, der ganske vist erklære at misbillige og forka-
ste de paagældende Vildfarelser, men som, paa Jansenisternes Vis, alligevel forkynde dem ved mange Lejligheder. Efter deres Paastand *har nemlig næsten ingen i Amerika hyl-
det disse Vildfarelser*, og den hellige Stol skulde saaledes, vildledt af falske Rygter, saa at sige have *fort et Slag i
Luften og kæmpet med Væjrmøller*.

»Enhver oprigtig Katholik indser strax, hvor uretfærdig denne Adfærd mod det ufejlbare Læreembede er, og hvor meget den afviger fra sand Tro. Det er sikkert, at *de fordomte Vildfarelser ere blevne lærte iblandt os* med Ord og med Pen, ganske vist ikke altid med samme Aabenhed.«

Dette betydningsfulde Aktstykke (citeret efter *L' Univers* for 25. Juli) er underskrevet af Biskopperne i Ærke-diøceset Milwaukée. Skrivelser i samme Aand ere indløbne til den hellige Stol fra Biskoppen af Saint Cloud (Minnesota) og fra Ærkebisen af Oregon med hans tre Lydbisper.

Den store Lockout.

Anledning af Lockoutens beklagelige Forlængelse og Udvidelse skriver Stadslæge *E. M. Hoff* i »Politiken« for 23. ds. følgende om Bespisningen af de Arbejdsløses Hustruer og Børn:

... Ingen har som Lægerne Lejlighed til i deres daglige Virksomhed at se Følgerne af Sult og Nød, ingen véd som de, i hvor høj en Grad utilstrækkelig eller uhensigtsmæssig Ernæring hos enhver, men først og fremmest hos Børn, bryder Individets Modstandsævne, baner Vej for tilstedeværende Sygdomme eller lægger Spiren til nye. Det er ikke blot for akutte Sygdomme, først og fremmest den netop for Tiden herskende Sommerkolerine, at Diæten er af den største Betydning, men ogsaa chroniske Sygdomme, Fordøjelsesforstyrrelser, Rachitis, Skrofulose og Tuberkulosen i dens forskellige Former finder den frodigste Jordbund hos blodfattige, svækkede Personer; vil man modarbejde disse Sygdomme, gælder det i første Række at skaffe gode, hygiejniske Vilkaar i Almindelighed og fremfor alt rigelig og hensigtsmæssig Ernæring; Medikamentbehandlingen er i Sammenligning hermed af underordnet Betydning. . .

... Da saa den store Arbejdsstandsning sattes i Scene, og en Mængde Arbejdere mistede deres Erhverv og henvistes til at holde Livet oppe ved en Understøttelse, der lige akkurat kunde strække til til det tørre Brød, laa det nær at tænke paa alle dem, for hvem dette kunde faa den største Betydning, de syge, skrøbelige, svækkede Personer, for hvem Nøds-tilstanden kunde blive skæbnesvanger, for hvem Reduktionen af den daglige Ernæring til et Minimum og Udelukkelsen af enhver Mulighed for at tage Hensyn til Kostens Hensigtsmæssighed maaske betød noget ganske andet end blot et forbigaaende Afsavn; var det muligt at være uvirksom Tilskuere ved Iværksættelsen af en Foranstaltning, der ramte Skyldige og Uskyldige, Store og Smaa med Sult og Nød, og hvis Følger utvivlsomt for mange vilde blive Sygdom og Invaliditet, at se til, mens Samfundet brød ned med den ene Haand, hvad det med Møje byggede op med den anden? Ingen forstod bedre end Lægerne, hvor inkonsekvent, hvor umuligt dette var.

Det blev sagt i Opraabet, at Underskriverne ikke tog Parti i Striden; om de alle med Haanden paa Hjærtet kunne vedstaa dette, skal være usagt; naar et saa stort Antal Mennesker skal samles om en Fællesudtalelse, maa den enkelte selvfølgelig tage sine Indvendinger fangen. Men selv om en Del af Underskriverne nok saa meget har deres Sympati i den ene eller den anden Lejr — til at kunne fælde en begrundet Dom i selve Tvistepunkterne savne i alt Fald mange af dem Betingelserne, og i selve Opraabet laa der heller ingen Antydning heraf. Kun i én Henseende tog Underskriverne, om man vil, bestemt Parti, forsaavidt Opraabet nødvendigvis maa forstaaes som en Protest mod at svinge Svøben over Kvinder og Børn, ramme dem med Sult og Sot for derved at tvinge deres Forsørgere i Knæ; selv naar Krigen raser, er der dog Kampmidler, man i civiliserede Samfund ikke tør betjene sig af; selv i Fjendens Land hugger man nuomstunder ikke Kvinder og Børn ned; mon det er bedre at lægge deres Helbred øde for kortere eller længere Tid, maaske for

Livstid? Det er kun det, *Bespisningen* tilsigter at afværge, intet andet.

Det siges, at enkelte Arbejsgivere har set paa Foretagendet med uvenlige Øjne; man kan ikke bekrige Forsørgerne uden ogsaa at ramme de Forsørgede; det indvendes mod *Bespisningen*, at den vanskeliggjør Kampen, forlænger Striden; det faar saa være. Det ligger dog deres Tanke fjærnt, som fører an i Kampen, at man, naar Freden en Gang er sluttet, skulde tælle Invalider i Hobetal — blandt Kvinder og Børn? Hvis man kunde tænke sig, at Striden ramte Arbejsgiverne paa en lige saa følelig Maade, at den udsatte deres Hustruer og Børn ikke alene for at maatte slaa lidt af paa Kravene til Livets Behageligheder, men for at savne det daglige Brød, for Sult og Sygdom, mon de saa vilde se med uvenlige Øjne til Forsøg paa at afbøde det?

Hvis begge Parter af Hjærtet ønskede Fred, maatte det undre, at der her i Landet ikke skulde findes Mænd, hvis Indsigt og Retsindighed var hævet saa højt over Tvivl, at begge Parter med Tillid turde betro Afgørelsen i deres Hænder; det synes jo ikke saa; alle Forsøg paa at mægle glippede, og ingen vil aabent bære Ansvarer derfor.

Men hvilken Mening man end har om Grunden til Forligsforslagets Stranding, ét er sikkert nok: for hver Dag der gaar, mens Krigen trækker i Langdrag, blive de Følger af den, her er Tale om, mere og mere følelige, de Ulykker, »Bespisningen« søger at afværge, mere nærliggende, Anledningen til at bøde derpaa, den moralske Forpligtelse til at hjælpe dem, der uforskyldt lide Nød, mere tvingende endnu, end den var, da Foretagendet sattes i Værk.

Derfor maa enhver, der har Hjærte for andres Nød, af bedste Ævne støtte *Bespisningen*, nu mere end nogensinde, Lægerne fremfor andre, fordi de bedre end andre vide om Følgerne; det siges til Arbejsgivernes Ære, at de heller ikke alle have været blinde for denne Forpligtelse.

Skulde den private Virksomhed efterhaanden ikke magte Opgaven, maa det Offentlige paa en eller anden Maade træde til; der er her Tale om at afbøde Ulykker, som Samfundet sent vilde forvinde, det drejer sig ikke *alene* om uhyre Pengeværdier; det drejer sig ogsaa om Menneskehelbred og Menneskeliv i et Omfang, som ikke lader sig beregne.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 36

Søndagen den 3. September

1899

En Tankestreg.

☞ Af alle vore Skilletegn er der ikke noget, hvori der kan ligge saa meget som i en Tankestreg. Den kan spænde vor Nysgærrighed, udtrykke Forundring, Ringeagt, Forbauselse og tjene til mange andre Ting. I efterfølgende lille Notits findes der en Tankestreg, for hvis Skyld bemeldte Notits alene bliver aftrykt her, thi denne har sin meget betegnende Betydning. I ét af Jyllands mest udbredte Dagblade fandtes i forrige Maanedes Begyndelse følgende lille Nyhed:

«I Løbet af indeværende Maaned vil der paa den italienske Dronnings Foranledning paa en 3500 Meter høj Bjærgtop i de italienske Alper blive afsløret en Broncestatue af — Jomfru Maria.»

Hvad betyder Tankestregen her? Den skal sige omtrent følgende: nu skulle I bare høre, thi det er uhyre grinagtigt; tænk, det skal virkelig være Jomfru Maria. Havde det været en Statue af en eller anden Konge, af en Statsmand eller General, f. Ex. af Personer som Crispi eller Garibaldi, af hin Dronnings Mand eller Søn, eller maaske af Dronningen selv, saa var der ingen Tankestreg kommen i Meddelelsen; da havde man betragtet det som naturligt og rimeligt eller havde maaske betegnet det, hvad en Statue af Dronningen angik, som »ret menneskeligt«; men at ville sætte et Mindesmærke for det Menneske, der er alle Menneskers største Velgører, kaster man et latterligt Skær over.

Hvorfor finder man forresten denne Tanke saa løjerlig, saa absurd. Der kan være, og er meget muligt, en dobbelt Grund hertil. Der er des værre saare mange Mennesker i

vort Samfund, som ogsaa i andre, der have en meget-skæv Maalestok for deres Bedømmelse af, hvad der er stort og smaat imellem Mennesker. I deres Øjne er Napoleon og Bismarck store Mænd, medens andre som Maria og Paulus vel have haft nogen Betydning for Religionen, men ellers ikke kunne siges at træde frem i Historien. Og dog havde Verden været en ganske anden, hvis de to forunderlige Begivenheder ikke havde fundet Sted, Aabenbarelsene i den lille Hytte i Nazareth og udenfor Damaskus' Port. Men en anden Grund kan man maaske ogsaa finde i den underlige Skyhed, som næsten al Protestantisme er i Besiddelse af, for at den kristne Tro ved udvortes Tilkændegivelser skal udfolde sig i det daglige Liv, paa Gaden og i Naturen. Kommer en Katholik paa sin Vandring gennem Mark og Skov uformodet til et Kors eller et helligt Billede, vil han glædes over midt i Naturens Verden, der indeholder saa mange Vidnesbyrd om Guds Kærlighed mod sin Skabning, at blive mindet om, at der er en endnu herligere Verden, hvor Gud har aabenbaret sin Kærlighed i langt højere Grad, nemlig den aandelige Verden, og at vi kun udfylde vor Plads i den naturlige Verden, naar vi hellige den ved den højere Verdens Kræfter. Mangen en Protestant vil gaa kold forbi Billedet eller Korset, som den fromme Haand har fæstet til ét af Skovens Træer eller rejst paa en Klippetinde, eller vil maaske endogsaa harme sig derover, uden at man derfor paa Forhaand tør sige, at vedkommende har kastet al religiøs Tro over Bord. Grunden hertil er jo for enhver, der kender lidt til Protestantismen, let at indse, det er den falske Aandelighed, hvoraf Protestantismen for en stor Del er gennemtrængt. Denne har søgt at frigøre sig for det jævne og enfoldige, der ligger i selve Katholicismens Væsen; men til stor Skade for sig selv; thi det jævne og enfoldige hører til Kristendommens Grundvæsen, den Religion, der først og fremmest henvender sig til »de fattige i Aanden«. Naar en af disse kommer til Maria-Statuen i de italienske Alper, glæder han sig over Himmeldronningens Billede, og hans Øje og Hjærte søge et Øjeblik opad fra de jordiske til de himmelske Høje, fra Billedet her nede til Virkeligheden i Guds Rige og de helliges Samfund, medens Protestanten, nej, medens mangan Protestant maaske sætter en Tankestreg i sin Dagbog foran Maria-Statuen, han saa i de italienske Alper. —

Faskrudsfjord.

(Af Dr. R.)

Faskrudsfjord er en lille dansk Missionsstation, vistnok aldeles ukendt for de fleste danske Katholiker. Saa meget mere kjendt er den af Fiskerne fra Nordfrankrig, for hvem den er en stor Velsignelse. Den er nærmest en Sommerfilial af Missionen i Reykjavik. Hvert Foraar rejser en Præst og 3 St. Joseffsøstre herop fra Reykjavik for i Fangsttiden at pleje syge franske Fiskere.

I de sidste ca. 50 Aar have Fiskerne fra de nordfranske Byer *Dunkerque*, *Puimpol*, *Saint Bricux* og *Gravelines* drevet store Torskefiskerier udfor de islandske Kyster. De første franske Fiskerskibe (*goëlettes*) ankomme i Marts Maaned til de islandske Farvande paa en Tid, hvor Snestorme og Uvejr endnu rase med den islandske Vinters hele Voldsomhed, og Fiskernes Arbejde, der i sig selv allerede er meget opslidende og ødelæggende, vanskeliggøres yderligere ved den stadige Kamp med det oprørte Hav. Paa denne Aarstid opholder Fisken sig ud for Islands Sydkyst i kort Afstand fra Land. Kysten er her meget farlig for Skibene og yder intet Steds Ly for Stormen. I Midten af Aarhundredet gik her 80 Goëletter, hver med en Besætning af 15 à 20 Mand, under med Mand og Mus i en eneste Storm.

I April, Maj Maaned løbe Fiskeskibene ind i Fjordene for at forny Vandforsyningen og for at lodse Fangsten over i de saakaldte *chasseurs*, en Slags Transportbaade, der skulle føre de saltede Fisk ned til Frankrig. Som Lodsepladser tjene særlig Reykjavik og Patriksfjord paa Vestkysten og Faskrudsfjord og Nordfjord paa Østkysten. Fisken er nu vandret nordpaa. Farvandene her ere mindre farlige, og paa Grund af Aarstiden er Vejrliget gunstigere, og Slutningen af Sæsonen bliver derfor mindre vanskelig end Begyndelsen.

Naar man ser Kahytterne og Folkelukaferne i Goëletterne, har man ondt ved at forstaa, at her kan leve Mennesker, Maaned efter Maaned, spise og sove i disse smaa Hul-

ler, hvor en velvoxen Mand knapt kan staa oprejst, hvor der er halvmørkt hele Døgnet, og hvor der er den mest ubeskrivelige Lugt, en Blanding af Sovekammerluft og Stank af Madrester, Fisk, fugtige Klæder og hengemt Snavs. Ogsaa Kosten lader meget tilbage at ønske, der er altfor lidt Afvexling i den.

Man vil forstaa, at selv om det er et udsøgt Mandskab, der sendes ud paa disse Fiskerier, til *la grande pêche*, ere Folkene dog meget udsatte for farlige Sygdomme; det opslidende Arbejde, Sovelukaerne, der trodse alle Hygiejnens Grundregler, den uhensigtsmæssige Ernæring i Forening med de daglige store Rationer daarlig Cognac (et Parringsmiddel, som paa disse Breddegrader kun kan virke skadeligt), alt i Forening bidrager til at nedbryde disse Menneskers Modstandskraft. Nogle bukke under for Sygdommen og naa aldrig hjem mere, langt flere naa vel hjem, men de gaa rundt som Vrag Resten af deres Liv.

Indtil for kort Tid siden var der kun et eneste Hospital paa hele Island, som de syge kunde ty til, nemlig Hospital paa Reykjavik. Efter at der er bleven oprettet et katolsk Hospital i Byen af St. Josefs Søstrene fra København, er det dette, der har overtaget Plejen af syge Franskmænd. Paa hele den store Østkyst var der ikke et eneste Hus, hvor de Syge kunde faa ordentlig Pleje, der var intet Sted noget Hospital. (Ubegribeligt er det, at Islænderne ikke kunne naa til at faa oprettet en Masse Miniatur-Hospitaler hele Landet over, saaledes at der hvert Sted, hvor der er Læge, ogsaa staaar 1 à 2 Stuer med 3—4 Senge til dennes Disposition. Der er aldeles intet vundet ved, at der bygges nogle faa større Hospitaler Landet over. Vejene ere den største Tid Aaret rundt ufremkommelige, saa de Syge slet ikke kunne naa til Hospitalet.)

Foruden Lægehjælp manglede de franske Fiskere ogsaa indtil for faa Aar siden al religiøs Trøst. Ingen Præst, ingen Gudstjeneste noget Steds under hele deres Togt i 6—7 Maaneder af Aaret. Naar de ikke vare optagne af deres

Dont, særlig naar de laa inde paa Fjordene, sneg Kedsomheden sig over dem, og saa tyede de til Flasken.

For at afhjælpe disse Mangler, for at skaffe religiøs Hjælp og Sygepleje til Fiskerne paa Island og paa Newfoundland, hvor de arbejde under de samme ugunstige Forhold, stiftedes for faa Aar siden i Paris en Forening »*Les oeuvres de mer.*« Selskabet skulde udruste Hospitalskibe, som i Fangsttiden skulle krydse paa Fangstpladserne. Paa hvert Skib skulde ansættes en Præst og en Læge. En storartet Offervillighed satte *les oeuvres de mer* i Stand til hurtig at bygge 2 smukke Hospitalsskibe, men en mærkelig Vanskæbne har fulgt disse. Det første Skib *Saint-Pierre* blev indviet 1896. Det var et tremastet Sejlskib, 37^m langt med et velindrettet Lasaret med 6 Senge. Den 10. Maj ankom Skibet til Newfoundland, og allerede den 30. Maj gik det under i en forrygende Storm ved Kap St. Marie. Hele Besætningen og Præst og Læge reddedes dog lykkelig af en amerikansk Fisker. 1897 indviedes Selskabets andet Skib *Saint-Paul*; det var bygget efter samme Model som *Saint-Pierre*. Den 9. April naaede det Island. Den 2. Maj kastede en Storm Skibet op paa Strandbredden ved Reykjavik, hvor det led et saa stort Havari, at det ikke kom til at gøre Tjeneste den Sommer. I Fjor virkede *Saint-Paul* derimod uden Uheld til stor Velsignelse for de franske Fiskere. Men den 4de April d. A. blev Skibet overfaldet af en voldsom Storm ved Portland paa Islands Sydkyst, og det strandede ved Kaidafлот. Hele Mandskabet bjærgedes i Land, men Skibet havde lidt saa stort Havari, at det blev kondemneret. Forhaabentlig vil det Uheld, der hidtil har fulgt Selskabets Skibe, aabne Øjnene paa Bestyrelsen, saa de indser det u hensigtsmæssige i at udruste Hospitalsskibe, saa de i Steden for lægge Hovedvægten paa et godt Hospital i Land.

At andre have været af samme Anskuelse, at et fast Hospital var at foretrække for et flydende, herpaa tyder Oprettelsen af Hospitalet i Faskrudsفjord. Dette Hospital er

bleven bygget fuldstændig uafhængig af *les oeuvres de mer*, om end begge have sat sig den samme Opgave. Ganske vist er Reykjavik Islands Hovedstad, men det er dog ikke den Havn, der er den vigtigste for de franske Fiskere. Da Fiskeriet særlig drives langs Østkysten og Sydøstkysten, er det de østlige Fjorde, som de franske Fiskerbaade fornemmelig søge ind til. Af disse Fjorde er Faskruds fjord den mest besøgte. I Sommeren 1896 foretog den franske Præst Pastor Pitte en Rejse til Faskruds fjord. Pastor Pitte var Sognepræst i *Grand-Fort-Philippe (Gravelines)* og saa aarlig en stor Del af Mændene i sin Menighed tage afsted paa Fangst til Island. Han rejste nu selv med for med egne Øjne at se, hvorledes Forholdene vare. Et smukt Eksempel paa den store Interesse, som en katholsk Sognepræst nærer for sin Menighed! Ved sin Hjemkomst til Frankrig begyndte han at arbejde for Oprettelsen af et Hospital i Faskruds fjord. Den katholske Sognepræst i Reykjavik, Pastor Frederiksen, rejste til Frankrig og agiterede for Hospitalet. Han mødte saa stor Interesse for Sagen og Offervillighed, at han allerede i Foraaret 1897 kunde sende Pastor Osterhammel og 2 St. Josefssøstre op til Faskruds fjord for at bygge et Hospital der og begynde Sygeplejen. For franske Penge blev Hospitalet bygget, men St. Josefssøstrene i Danmark have garanteret Hospitalets Bestaaen og afholde Driftsudgifterne, idet de dog modtage en mindre Understøttelse fra den franske Regering, som i Aar har sat dem i Stand til at engagere en fast Læge. Paa Faskruds fjord findes nemlig ingen Læge, den nærmeste Læge bor $\frac{1}{2}$ Dagsrejse derfra i Eskefjord, og Hospitalet har de 2 foregaaende Aar maattet hjælpe sig med de franske Læger fra *Saint-Paul* og fra Krigsskibet *la Manche*, naar disse laa opankrede paa Fjorden. At der ved Oprettelsen af Hospitalet er afhjulpet et virkeligt og stort Savn, er udenfor al Tvivl. For hvert Aar, der gaar, bliver Antallet af de Syge, der søge ind til det, større og større, eftersom Jets Eksistens gaar mere og mere ind i de franske Fiskeres Bevidsthed. Efter 2 Maaneders Virksomhed i Aar

havde Hospitalet huset dobbelt saa mange Syge, som der laa her under hele Fangsttiden i Fjor. Dertil bidrager naturligvis ogsaa *Saint-Pauls* Stranding.

Men hvor maa man dog ikke beundre Søstrenes kærlige Pleje! Disse Mennesker, der uden personlige Interesser have viet sig til Sygeplejen paa et ensomt Sted. I over 2 Maaneder maatte de 3 Søstre, som ere her oppe i Aar, skiftes til at vaage over en Tyfuspatient hver eneste Nat, indtil han døde.

Da her kun er 3 Søstre paa Hospitalet, kan ingen af dem undværes ved det daglige Arbejde. De kunne derfor ikke sove om Dagen efter en gennemvaaget Nat, men efter en lang Dags Arbejde maa de vaage om Natten, og saa tage fat paa Arbejdet næste Dag med. Naar som her 3 Søstre maa skiftes til at vaage hver Nat, og Hospitalet først lukkes Kl. 10 Aften og aabnes Kl. 6 om Morgen, bliver det 168 Timers Arbejde om Ugen og kun 48 Timers Søvn. Det er noget andet end 9 Timers normal Arbejdsdag! Men stille og roligt gik Søstrene rundt mellem deres Syge uden et Øjeblik at klage over Træthed, skøndt det var tydeligt at se paa dem, at de led under Mangel paa Søvn. De ere da ogsaa meget afholdte af de franske Fiskere. Aldrig kommer en Goëlette ind i Fjorden og Mandskabet i Land, uden at deres første Vej gaar til Hospitalet for at hilse paa Søstrene. Ogsaa af den islandske Befolkning ere de meget afholdte. Ganske vist er Hospitalet kun beregnet for Fransk-mænd, men Forholdene gøre det ofte nødvendigt at modtage syge Islændere. En Islænder bragtes saaledes halvdød ind paa Hospitalet, og vi havde den Glæde en Maaned senere at kunne sende ham hjem næsten helbredet. Da der i Juni d. A. udbrød en meget smitsom og dødbringende Sygdom i Eskefjord, rejste en af Søstrene straks derop og lod sig indespærre i det isolerede Hus for at pleje den Syge og for at forhindre, at andre end hun kom i Berøring med denne, saa at Smitten saaledes ikke skulde brede sig. I Fjor, da her ingen Læge var paa Faskruds-fjord, tilbragte en af Søstrene halve og hele Dage med at ride rundt og pleje

Syge, og i Løbet af et Par Maaneder tømtes hele Hospitalets store Apothek til Fordel for fattige Islændere. Intet Under derfor, at de ere saa afholdte, og at der er Planer oppe blandt nogle mere velstillede Islændere om at se at tilvejebringe Midler til et fast Hospital her, baade Sommer og Vinter. Thi endnu er Hospitalet kun aabent fra 14. April til 28. August, saa længe de franske Fiskerbaade opholde sig ved Kysten.

*

Faskrudsford er en 2 Mile dyb Fjord paa Islands Østkyst paa den 64de Breddegrad. I Indløbet ligger Skruden, en høj Basaltklippe, aldeles utilgængelig for Mennesker. Her holde store Skarer Alker til. Klippen er dækket af deres Reder, og de sorte Fugle med det hvide Bryst sidde i deres ejendommelige oprejste Stilling højt paa Klippens Tinde og se ned paa det lille Dampskib, der bliver endnu mindre i denne mægtige Fjældnatur, og som slingrer slemt i den stærke Søgang. Her ude ved Skruden faar man sig nemlig altid en anstændig Gyngetur, selv i godt Vejr, og er man her ude i Storm ombord paa et lille Fiskerskib, hvor Stanken i Kahytten driver en op paa Dækket, kan det holde haardt nok at staa paa sine Ben. Indenfor Skruden ligger et langstrakt Klipperev paa tværs i Fjorden; her brydes Bølgerne mod de haarde Basaltmure, saa Skummet slynges højt tilvejs. Det er Andø, og den er helt dækket af de store, smukke Edderfugle. Helt ude i Brændingen ligge Fuglene Par ved Par, med Hovedet under Vingerne, snart ere de højt oppe paa en Bølgetop, snart forsvinde de i Dalen. (Fortsættes.)

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. København. S.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 37

Søndagen den 10. September

1899

Udtrædelse af Statskirken.

Pro Pastor Martensen-Larsen's Foredrag, der for et Par Uger siden var omtalt her i Bladet, har hvirvlet meget Støv op og fremkaldt en Mængde Erklæringer og Indlæg af saare forskellig Slags, lige fra »Politiken«s overfladiske Causerier om »Noah, Abraham, Jonas og Biskop Leunbach« til »Kristeligt Dagblad«s lange, alvorlige Artikler.

Der er i alle disse Forhandlinger en enkelt Ting, som fortjener særlig Opmærksomhed, og det er, at der ikke alene fra én, men fra flere Sider stilles i Udsigt, at en Udtrædelse af Statskirken kunde tænkes som Følgen af, at den moderne Bibelkritiks pseudo-videnskabelige Resultater blev overførte i det praktiske Liv, f. Eks. ved at Bibelhistorien blev ændret efter disse Resultater.*) Saaledes skriver Biskoppen over Laaland-Falsters Stift Leunbach følgende i »Kristeligt Dagblad«:

»Skulde det ske i den Tid, Bispegærring er mig betroet, at en saadan efter min Overbevisning aldeles utilbørlig forvansket Bibelhistorie blev anordnet at skulle indføres til Brug i Skolerne, da vilde jeg for min Samvittigheds Skyld være nødsaget til at forlange min Afsked som Biskop...«

Og han vil tillige opfordre alle sine Trosfæller i Landet til at udtræde af Statskirken og danne en Frikirke, i hvilken han mener, at Størsteparten af Præsterne og en stor, stor Skare af Lægfolket vilde indmelde sig. Og til denne Biskop-

---

*) Lidt uheldigt vilde det rigtignok være, at det blev temmelig nødvendigt at udsende en ny Bibelhistorie hvert eller hvert andet Aar, thi saa ofte forandre »Videnskabens Resultater« sig.

pens Opfordring har man sluttet sig fra flere Sider, om dog end denne Udtrædelse stadig betegnes blot som en Fremtidsmulighed.

Er der mon nogen Udsigt til, at en saadan Udtrædelse vil finde Sted i en blot overskuelig Fremtid? Vi tro det næppe. For Øjeblikket er der maaske flere, der tænke alvorligt paa at træde ud; men man vil først, hvad der i og for sig er rimeligt nok, se Tiden an. Mange, der tale raskt om Udtrædelse, tænke næppe paa, hvor mange Vanskeligheder der, særlig for Præsternes Vedkommende, ville op-taarne sig. Og naar det kommer til Stykket, betænke de fleste Præster sig vist ogsaa. Nu i Øjeblikket vil man se Tiden an og vente paa, om der vil komme en særlig lem-læstet Bibelhistorie; kommer der saa virkelig en saadan, tænker man vel atter paa at træde ud, men bestemmer sig allige-vel foreløbig til at blive, i alt Fald saalænge det ikke bliver én formént at tale og lære mod Bibelhistorien, og saalænge man faar Lov til at forkynde »det rene Ord«; og saaledes bliver det sikkert ved at gaa, saalænge de sikre Statsembeder bestaa, og man ikke alene selv, men ogsaa Hustru og Børn skulle leve af Embedets Indtægter. Der er uendelig mange Vanskeligheder og Kampe at gaa igennem, naar man skal gaa fra en sikker Levevej ud i det uvisse. Og hvor i al Verden skulde, lad mig sige blot Halvdelen (det er ikke Størsteparten) af Præsterne, ca. 500, finde hen, om de tog Afsked? Vilde der mon være lige saa mange Menigheder, der stod og ventede paa dem og Hustru og maaske 4—5—6 Børn, som helst skulde have en standsmæssig Opdra-gelse? Hvorledes mon det vilde være gaaet den danske Præstestand, om den havde gaaet en saadan Tid igennem, som Tysklands katholske Præster oplevede under Kultur-kampen? Man kan tænke paa, hvad der skete i Danmark for nogle Aar siden, da en enkelt Lægmand rettede et vold-somt Angreb paa den daværende Kultusminister: adskillige Præster greb til Pennen, alvorlige Ord blev der skrevne, og Trusler blev der fremførte. og saa — — døde Sagen hen.

»Kirkens Krav« havde lydt, men ingen havde brudt sig om at tilfredsstille det; og »Kirken« tav atter med englelig Taalmodighed. Og med hvilken Sagtmodighed (kristelig?) finde ikke Statskirkens Præster sig stadig væk i, Aar efter Aar, at velsigne de fraskiltes Forbindelse (samme Præst kan komme til at vie samme Mand og Kvinde flere Gange til forskellige i begges Levetid), skønt vistnok de fleste Præster indse det ukristelige i en saadan Forbindelse, der baade af Herren og hans Apostle er dømt som ulovlig, ja fordømt. *)

Derfor tro vi næppe, at der saasnart vil finde en saadan Udtrædelse *en masse* Sted af Statskirken. Og hvordan end Udviklingen bliver, og hvilken end Regeringens Farve bliver, ja, om end den bliver fuldstændig »rød«, vil der sikkert ikke fremkomme noget Forslag om at ophæve Statskirken, saa der af den Grund maatte fremkomme en luthersk Frikirke. Thi hvilken Regering vilde opgive c. 1000 gode Embeder, som den kunde benytte til sine Tilhængeres Fordel, og gennem hvis Besættelse den stadig vilde kunne besidde stor Indflydelse? Derfor er der vist foreløbig slet ikke nogen Udsigt til, at her skal fremstaa en stor luthersk Frikirke blandt os, Statskirken vil sikkert i lange Tider blive ved at være det eneste nævneværdige lutherske Samfund i Danmark.

Men, hvis nu en saadan større luthersk Udtrædelse virkelig fandt Sted, hvilken Virkning vilde det have paa Statskirken? Mon Biskop Leunbach har Ret i at sige, at det er heldigt

---

*) Følgende er en virkelig foregaaet Samtale mellem to Præster i Statskirken. Pastor A.: Der kom en fraskilt Kone op til mig for at ville indgaa nyt Ægteskab. Jeg viste hende, hvor stor en Synd hun stod i Begreb med at ville begaa, hvorledes hendes paatænkte Ægteskab stred imod Guds Ord o. s. v. Forresten blev Vielsen til intet af helt andre Grunde. — Pastor B.: Men vilde De virkelig have udført Vielsen, vilde De ikke bestemt have sagt nej dertil? — Pastor A.: Nej, man kunde være bleven nødt dertil, man er jo i en dobbelt Stilling, man er baade Statens og Kirkens Tjener! — Uden nærmere Paavisning kan enhver vist indse, at i denne Tankegang har Begrebsforvirringen kulmineret.

for Statskirken, jo længere en eventuel Udtrædelse lader vente paa sig? Det har han sikkert ikke; thi den eneste Forudsætning, under hvilken det kan blive saa, vil sikkert briste: nemlig at *alle* troende skulde melde sig ud af Statskirken, og at *kun* vanthro Præster og Lægfolk skulde blive tilbage. Nej, vil virkelig en Udtrædelse finde Sted, vil en Del flinke, interesserede Præster og troende Lægfolk udmelde sig, medens en stor Del troende af begge Slags vil blive tilbage foruden en Mængde religiøst ligegyldige og vanthro. Forresten maa man ogsaa huske paa, at skulde der paa nogle Egne finde Masse-Udtrædelser Sted, vilde der sikkert smutte en Del vanthro med over i Frikirken. Men det, at der stod en Frikirke ved Siden af den etablerede Kirke, vilde være en vældig Spore for Statskirken og for dennes alvorlige Tilhængere til at tage fat med Nidkærlighed paa alt Slags kirkeligt Arbejde. Saa derfor er det næppe paa Plads at sige, at en Udtrædelse foreligger heldigvis for Statskirken ikke endnu; snarere kunde man sige, at for dem, der skulle træde ud, foreligger det Tilfælde heldigvis ikke endnu. Thi en Udtrædelse vil ikke gaa for sig uden store Savn og Forsagelser for deres Vedkommende, især Præsternes, der tage Del i den.

At forresten Statskirken kan have Gavn af en saadan aandelig Konkurrence, af at et andet Samfund arbejder Side om Side med det, synes netop vore Dages Statskirke at bære ret tydelige Vidnesbyrd om. Vel ere den katholske Kirkes Fremskridt her i vort Fædreland langt fra at kunne kaldes store, men dog har denne havt Indvirkning paa Statskirken i mere end én Retning. Mon det ikke er Henblikket til den katholske Kirke med dens aabne Kirkehuse, hvor der hver eneste Morgen kaldes til Gudstjeneste, som har fremkaldt Morgenandagten i adskillige af Hovedstadens Kirker, ja endog lukket en enkelt af disse op hele Dagen? Mon det er uden Indflydelse paa de protestantiske Præsters Syn for Ægteskabets Hellighed, at de ere komne til mere at arbejde Side om Side med den katholske Kirke, hvor en Fra-

skilt, der gifter sig igen i sin Ægtefælles Levetid, med det samme derved saa at sige underskriver sin egen aandelige Dødsdom? Mon man ikke ogsaa let kommer til at tænke paa, at den kristelig-socials Bevægelse, der nu gaar gennem det protestantiske Danmark, er en gammel Bekendt i den katholske Kirke, hvor mange Præster og Biskopper i de sidste halvhundrede Aar og længere have viet deres bedste Kræfter til de sociale Spørgsmaals Løsning i kristelig Aand? Ogsaa det Tilnavn »Arbejder-Paven«, man har givet Pave Leo, peger i samme Retning. Derfor, skulde Statskirken faa en Konkurrent i en Frikirke, vilde det sikkerlig blive til Held for denne, og den katholske Kirke maatte hilse en saadan Modstander med Agtelse; thi dens Tilhængere maatte have sat en Del ind paa deres Overbevisning, samtidig med at de opgav en af Reformationens mange Vildfarelser: at gøre Statsmagten til øverste Myndighed i aandelige Sager.

Faskrudsford.

(Af Dr. R.)

(Fortsat.)

Længere inde ligge endnu 3 smaa Skær, helt over-
saaede af Edderfuglereder. Den sydlige Fjordbred løber ud
i et Kap, der strækker sig langt ud i Havet, Hapnanæss.
Ved Foden ligge nogle smaa, fattige, forfærdelig smudsige
islandske Huse.

Den nordlige Bred ender med et flere tusind Fod højt,
en halv Mil langt Skred, eller der er egentlig fire, det ene
ved Siden af det andet, Skredene ved Vattenæss. Det er
Grusbanker, der falde næsten lodret ned i Havet, som ere
opstaaede ved Forvitring af Bassaltklipperne, der knejse højt
over Skredene. Som en lille utydelig Streg ser man Vejen
(Gata, som Islænderne kalde den) i store Bugter sno sig
langs Skræntens Sider, snart højt oppe, snart dybt nede,
eftersom den snor sig over eller under store løssprængte

Klippeblokke. Den er knapt en halv Alen bred og bestaar af Grus og løse Sten, der løsne sig under Hestehoven og med et Plask forsvinde nede i Havet. Paa den ene Side stiger Fjældet lodret op, 2000 Fod, paa den anden Side falder det brat 500 Fod ned i Havet. Her er det farligt at færdes: et eneste Fejltrin af Hesten, eller et Øjeblik Svimmelhed hos Rytteren, og i næste Nu ligge Hest og Rytter nede i Afgrunden.

Sejler man ind i Fjorden, frembyder denne et ejendommeligt Skue. Paa begge Sider de 3000 Fod høje Fjælde, stærkt sønderrevne, med knejsende, sneklædte Tinder. Det smeltede Isvand baner sig Vej ned ad Fjældsiderne, springer fra Sten til Sten, fra Klippeblok til Klippeblok i de pragtfuldste Kaskader, for tilsidst hovedkulds at styrte sig i Fjorden. Her er alt Liv og Virksomhed. Snehvide Maager sejle afsted gennem Luften, og kulsorte Ravne komme baskende tungt efter. Fiskene gaa i store Stimer, smaa bitte Torskfisk, saakaldte Sej (*Gadus carbonarius*), ikke større end en lille Sild. Store Flokke Edderfugle, Alker og Tejster vugge op og ned paa Vandet. Saa ser man pludselig en høj Vandstraale blive slynget lodret til Vejs, og lidt efter dukker Ryggen af en mægtig Hval op. Er man heldig, kan man maaske faa Øje paa Hovedet af en Sæl, der dukker op tæt bag Baaden og ser paa en med sine store, spørgende Øjne. Hvad man derimod aldrig ser herovre, er badende Islændere. Fjorden huser nemlig en farlig Hajart, den saakaldte Havkal, hvis Kød er en meget yndet Spise. Nydt i frisk Tilstand skal det kunne fremkalde Forgiftning. Derfor nydes det først efter i flere Maaneder at have været nedgravet, hvorved det er gaaet i delvis Forraadnelse. Det skæres derefter i tykke Strimler og tørres i Luften i meget lang Tid. For Resten smager det ikke saa ilde; det har en egen pikant Smag; men det stinker rigtignok fælt, saa det er en lidt blandet Fornøjelse at have Havkal paa Bordet. Den kan tage Luven fra selv den ældste »Gammelost«. En stor Ulempe er det ogsaa, at den hos dem, der har nydt den,

foraarsager en længe vedvarende, modbydelig Aande. Islændernes megen Mavekatarrh maa vel ogsaa for en stor Del skrives paa Havkalens Regning.

Midtvejs i Fjorden ligger Kolfreyjæstadr, der indtil for faa Aar siden var Hovedpladsen heroppe. Her ligge et Par Gaarde, Præstegaarden og Kirken. Kirken er et lille Træskur med smaa firkantede Ruder og et Trækors paa Mønjen i Steden for Skorsten. Det indre svarer til det ydre. En Stue med to Rækker Bænke, et sammentømret Katheder som Prædikestol, et lille Alter med Knæfald. Hvad der undrer en mest, er, at der hverken paa Alteret eller noget andet Steds i Kirken findes noget Krucifix eller Billede. Det er den sørgeligste Kirke, som tænkes kan.

Helt inde i Bunden af Fjorden ligger Budum (Handelspladsen). For 10 Aar siden var her ikke 3 Huse. Nu er her et halvt hundrede, nette smaa, zinktækkede Træhuse, 2 store Købmandsforretninger, 4—5 smaa, Hospital og last but not least »café français«. Endvidere en Stump makadamiseret Vej med to Sideveje, den ene til Hospitalet, og den anden til Café français.

St. Josefs Hospital ligger midt i Budum, paa Toppen af en lille Bakke. Man opdager det straks mellem de andre Huse, første Gang man kommer sejlene ind ad Faskruds-fjord, takket være Pastor Klemps franske Flag, der smælder nok saa lysteligt paa Flagstangen, smælder lidt for lystigt efter Pastorens Mening, da det smælder store Laser i sig selv af Glæde over den friske Vind. Han tager selv imod os ved Landingsbroen og fører os op til Hospitalet. Nær havde vi ikke kendt ham igen, et stort martialsK Kindskæg kan jo forandre Fysionomiet ikke saa lidt. Sr. Ephrem, Sr. Tekla og Sr. Clotilde tage venlig imod os, og efter at Pastor Klemp først har været ude at fire lidt paa Flaglinen, vise de os rundt i Hospitalet. Huset er en beskeden Træbygning paa en cementeret Stengrund. Gennem et lille Udhus, som blev bygget i Fjor, og som er bestemt til Konsultationsstue,

træde vi ind i Hovedbygningen gennem en efter islandske Forhold rummelig Entré. Paa venstre Haand ligger et ret rummeligt Køkken, der tillige gør Tjeneste som Søstrenes Spisestue. Paa højre Haand det lille tarvelige, men hyggelige Huskapel. For Enden af Gangen ligger en Sygestue med 6 Senge. Den indtager hele Husets Længde. Huset er 12 Alen i Kvadrat. Her er rummelig Plads, rent og net, frisk Luft og Solskin, da Stuen vender mod Syd, ud mod Fjorden, saaledes at Middagssolen kan sende sine Straaler lige hen til Sengene. Man behøver ikke at være bange for, at Solen skal genere, den islandske Sol er meget *retiré*, det er ikke hver Dag, man har Fornøjelsen at se den. Ad en bekvem Trappe kommer man op i øverste Etage. Her er to Stuer. Den ene er Sygestue med 4 Senge, den anden Søstrenes Værelse med store indmurede Skabe (om man kan bruge et saadant Udtryk i et Træhus), hvori Hospitalets Apothek opbevares.

Det hele er saaledes meget beskedent, men rent og pænt, og det opfylder sin Bestemmelse; her faa de syge Franskmand Tag over Hovedet, og Pleje, saalænge Sygdommen varer. Desværre ere Midlerne saa smaa, at ikke alt endnu har kunnet fuldføres efter Bestemmelsen. Endnu bestaa alle Væggene kun af nøgne Brædder, og Konsultationsstuen er ikke bleven færdig. Hvert fransk Skib, der løber herind, har næsten altid en eller flere syge ombord, hvis Sygdom dog ikke er af den Natur, at vedkommende behøver at indlægges.

(Fortsættes.)

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. København. S.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 38

Søndagen den 17. September

1899

For dyrt betalt.

Byen Rennes har i den sidste Maaned faaet en Interesse, som man for et halvt Aars Tid siden næppe havde drømt om. Det er dog ikke for at beskæftige os med den store Sag, som er bleven behandlet dér og har sat saa mange Sind i Bevægelse paa hele Jorden, at den nævnes her, men for at anholde en enkelt Replik, falden ved et af Forhørene, maaske overset af mange, fordi dens Indhold for dem var af en ganske ligefrem, selvfølgelig Natur. Det var en højtstaaende Politi-Embedsmand, der blev forhørt, som efter en Tilspørgsel svarede omtrent saaledes: »Paa Bordet (det, hvorved Dreyfus sad) befandt sig en ladt Revolver. Jeg var ingenlunde forbauset derover. Ved Æressager i Armeen bærer man sig sædvanligvis saaledes ad. Dette Vaaben laa der for at give Dreyfus Lejlighed til at dræbe sig selv.« Denne Udtalelse paahørtes roligt, ingen udtrykker sin Forbauselse eller Indignation; men en saadan Fremgangsmaade synes at blive anset som selvfølgelig. Og maa dog ikke alle Kristne harmes over at høre sligt? Thi hvad er dette andet end Forsøg paa at dække en skammelig Gærning ved en endnu skammeligere, ved en af de allerstørste Synder, et Menneske kan begaa? Og hvad er der i Grunden naaet ved at bevæge en saadan Forræder eller Bedrager, eller hvad han nu er, til at berøve sig selv Livet? Hans egen Ære er plettet, den Hærs eller det Samfunds Ære, hvortil han hører, i lige Maade, og hvad i al Verden skulde et Selvmord her kunne genoprette? En eneste Ting skulde synes til Dels at kunne gøre godt, hvad der var gjort ilde, om nemlig Vedkommendes Overordnede t. Eks. kunde be-

væge den Anklagede til en aaben og ærlig Bekendelse af hele sin Brøde.

Men selv om et Selvmord virkelig kunde rejse og hæve den borgerlige Ære hos den enkelte eller hos den Stand, han tilhører, vilde dog Betalingen for denne Æresoprejsning være altfor svimlende høj, til at den paa nogen Maade burde erlægges. Her paa dette Sted nærmere at ville dokumentere dette, er overflødig; thi det lærer den mindste Katekismus jo klart. Men jo mere de mange religionsløse Blade og Tidsskrifter, jeg vil ikke sige lovprise Selvmord, men tale om det lige saa roligt og selvfølgeligt som om Ejendomskjøb og Udvandring f. Eks. (Ivad der i Grunden virker, om end langsommere, saa dog langt sikrere til at fordærve Folkets Sans for Ret og Sandhed), destomere bliver det Kristenpligt aldrig at lade noget saadant gaa upaa-talt hen, naar det høres og spørges i vor Kreds, men at stemple det som en af de allerstørste Synder. Der er visse Ord, som f. Eks. Samvittighed og Synd, der i mange Kredse betragtes som gammeldags Ord, hvis Indhold længst har overlevet sig selv, lad os som Kristne sætte en Ære i just at vedkende os disse Ord som levende Virkelighed, saasom vor Frelse netop beror paa, at vi komme til at staa i det rette Forhold overfor Synd og Samvittighed.

Lockouten er hævet.

Det er sjældent, man saa tydeligt har faaet at mærke, at man er et *Samfund*, som i denne Sommer, hvor den store Lockout har hvilet over Landet som en Mare; thi, om man end hverken var Arbejdsgiver eller Arbejder, følte man dog, alle som én, et Tryk, en fælles Byrde, der tyngede baade dem, den egentlig hvilede paa, og alle andre. Det var derfor et Lettelsens Suk, der lød over hele Landet, da det for faa Dage siden lykkedes at bringe en Forsoning til Veje.

Det har nu mange Steder været drøftet med Ivrighed, hvem der vandt Sejr i denne Strid, Mestere eller Arbejdere, et Spørgsmaal, som heller ikke synes at være let at afgøre. De forskellige Blades Dom gaa i ganske modsat Retning. For Kuriositets Skyld skal her anføres to af de mest modsatte Udtalelser, nemlig hvad »Vort Land« og »Social-Demokraten« skrive umiddelbart efter Lockoutens Afslutning.

I det første Blad hedder det:

»Krigen er ej alene *endt*, men den er *endt*, som den *skal*: med *Sejr* for Arbejdsgiverne som saadanne — og uden Ydmygelse for Arbejderne.

Kun for de *social-demokratiske Arbejderførere* blev Fredslutningen et *Nederlag*, det velfortjente, ubarmhjertige Nederlag.

Ovenikøbet som det gik, et dobbelt, et *tvefoldigt* Nederlag.«

Derimod skriver »Social-Demokraten« ganske modsat:

»Hvor er nu Sejren? Den offentlige Mening vil ikke betænke sig paa Svaret: den er paa *Arbejdernes* Side!

Den er det, saa sandt som den var paa Danmarks Side, da det i 1848—50 tilbageslog Tyskernes Angreb og hævdede sine gamle Grænser og sin fulde Uafhængighed.

Arbejdsgiverne have belejret det danske Arbejderparti i halvfjerde Maaned; de have villet sulte os ud af Fæstningen. De maa nu opgive Belejringen og trække sig tilbage uden mindste Resultat, men over *vor* Fæstning vajer den røde Fane stoltere end nogensinde.«

Hvilket af disse Vidnesbyrd skal man tro? Vi ere for vort Vedkommende nærmest tilbøjelige til ikke at regne noget af dem for fuldt paalideligt og kunne erklære os for ganske enige med »Politiken«, der saare besindigt skriver:

»Vi skal ikke her komme ind paa en nærmere Under søgelse af, hvem der har *sejret*, og hvem der har *tabt*, eller hvor meget og hvor lidt den ene og den anden Part har givet efter. Det vil uden Tvivl for begge Parter og for en varig Freds Skyld være det nyttigste, om man fra

alle Sider kunde enes om ikke at sætte dette Spørgsmaal under en altfor indgaaende Diskussion. . . . .

Der er vist Imødekommenhed fra begge Sider, som det bør sig ved et hæderligt og godt Forlig.«

Denne Udtalelse kommer dog vist Sandheden nærmere end nogen af de andre, giver vist saa god en Bedømmelse, som Udenforstaaende overhovedet kunne give.

Hvad er der nu at gøre, at raade til, for at Forholdet mellem Mestere og Arbejdere og derigennem vore Samfundsforhold i det hele skulle udvikle sig sundt og heldigt? Det er vistnok en saare heldig Bestemmelse, at søge en Voldgiftsret indrettet, og man maa ønske Lovgiverne Held og Lykke til at ordne denne paa bedste Maade. En saadan Domstol vil sikkert kunne bringe mangan uheldsvanger Tvist og Uenighed ud af Verden. Men, til at skabe lykkelige Forhold slaar sikkert hverken den Domstol eller noget andet fuldtud til. Pave Leo har uden Tvivl Ret, naar han i Slutningen af sin store Encyclica om Arbejderspørgsmaalet fra 1891 taler paa følgende Maade: »Lad Statsstyrelsen ved Love og Forordninger gaa foran, lad Arbejderne repræsentere deres Interesser paa en lovlig Maade; det, hvorpaa det fremfor alt kommer an, er at genoplive det kristelige Sindelag og de kristelige Sæder, uden hvilke alle nok saa vise og lovende Forholdsregler ville være ude af Stand til at tilvejebringe sand Frelse.« Og i denne Sammenhæng kunde det maaske være paa Plads at minde om, at der er et eneste lille Ord, som der tales altfor lidt om i vore Dage, end sige tænkes paa. Der tales meget om Rettigheder og Interesser, men det glemmes ofte, at egentlig ingen burde have nogen Rettighed, som ikke først spurgte om, hvad der var hans *Pligt*. Vi have et Ønske nu ved Lockoutens Aflutning, og det gælder baade Arbejdsgivere og Arbejdere, at de, hver Gang en Strid truer med at blusse op, først og fremmest ville spørge sig selv om, hvad der er deres *Pligt mod Gud og deres Næste*.

Faskrudsfjord.

(Af Dr. R.)

(Sluttet.)

De søge imidlertid Hospitalets Hjælp, og der maa være Plads til at undersøge dem, gøre Smaaoperationer, lægge Forbindinger o. desl. En Sygestue egner sig af flere Grunde ikke til det Rykind, der er forbundet hermed, og i Aar have Søstrene maattet rykke Sengene i deres egen Stue sammen og saa bruge denne som Konsultationsstue. Hensigtsmæssig og bekvem er en saadan Ordning imidlertid ikke, og det var meget at ønske, at Arbejdet paa den paabegyndte Konsultationsstue igen kunde blive optaget og denne Mangel ved Hospitalet afhjulpet.

Fra den store Sygestue have de syge, som ere oven Senge, Udsigt til Fjorden, saa de kunne se, naar deres Kammeraters Skibe gaa ud og ind, og pudsigt er det at høre dem diskutere, naar de se et Sejl langt ude paa Fjorden, om det er »Maris Stella« eller »Regina coeli« eller et andet kendt Skib.

*

Man maa se Faskrudsfjord en solklar Majdag, naar den ligger fuld af franske Fartøjer inde ved Budum. Indtil 30—40 Goëletter kan man træffe derinde ad Gangen.

Tre og tre ligge de sammen, en Fiskebaad paa hver sin Side af en *chasseur*. Fiskerne staa opstillede i en lang Række og nu vandrer Fisken fra Haand til Haand op gennem Fiskebaadenes Luger og over i Chasseurens Last. Under dette ensformige Arbejde synge Folkene en om muligt endnu ensformigere Sang; man skulde ikke tro, en Sang kunde være saa monoton, og den bliver ved Time efter Time, den samme Sang, indtil al Fisken, ofte 20—30,000, er omladet, og underlig sørgelig lyder denne Sang heroppe i Stilheden.

Saa en Dag glider et mægtigt sort Skibsskrog med høje, svajende Master ind paa Havnen. Alle Fiskerbaadene skynde sig at hejse Trikoloren under Gafflen, og hele Budun

faar ogsaa travlt med at flage. Det er den franske Orlogsmand »*la Manche*«.

Pastor Klemp og den franske Konsularagent her gaa ombord i Krigsskibet for at hilse paa Officererne. Kort Tid efter, at de ere komne tilbage, løber Chefchaluppen ind til Broen, og Kommandanten gaar op paa Hospitalet for at hilse paa Søstrene. Han gaar derefter ind paa Sygestuerne, standser ved hver Seng og underholder sig længe med hver enkelt Patient. Før han gaar ombord igen, indbyder han Pastor Klemp til Dagen efter, om Søndagen, at læse Messen ombord paa »*la Manche*«.

Til Dagligbrug læses Messen i Hospitalets lille Kapel, og det kan til Nød ogsaa bruges om Søndagen, naar der ikke er for mange Franskmænd inde paa Faskrudsfjord. Er der flere end ca. 30 til Stede, maa Messen læses i et andet, lejet Lokale. Men naar her er franske Krigsskibe inde paa Fjorden, plejer Chefen gærne at indbyde Præsten til at læse Messen ombord.

En saadan Messe ombord paa en fransk Orlogsmand er noget ganske ejendommeligt, som man sent glemmer. I Dampchalup hentes Præsten, Søstrene og de faa Indbudte fra Landjorden. Det rummelige Mellemdæk er omdannet til det nydeligste lille Kapel, som tænkes kan. I den ene Ende af Dækket er der ved Hjælp af store Flag bygget et helt Kor, dekoreret med Vaaben i Rosetter. Alteret er rejst paa en tæppebelagt Luge, saa det staar højt, og kan ses fra hele Mellemdækket. En Luge oven over Alteret op til Dækket er fjærnet, og Aabningen skjult under et stort gult Silkebanner, hvorigennem der falder Ovenlys ned paa Alteret, saa hele Koret ligger badet i gult Lys. Paa begge Sider af Koret staa Marinere med skuldrede Geværer. Det franske Nationalflag stryges, og i Steden for hejses Gudstjenesteflag under Gaflen, et hvidt trekantet Flag med rødt Kors. Pastor Klemp træder hen til Alteret, og idet samme lyder det med Baadsmændens Stentorstemme: Gevær paa Skulder, og hele Rummet genlyder af en øredøvende Vaabenraslen. I

næste Øjeblik er der dødsstille i det store Skib, saa man har ondt ved at tro, at saa mange Mennesker ere samlede. Messen skrider fremad, og stadig hører man Kommandoraab, og Geværerne rasle. Før Forvandlingen kommanderes: Præsenter Gevær, og (en i vore Øre uvant Kommando): *genoux à terre*. Og lige efter at Forvandlingsordene ere udtalte, skære skrattende Hornsignaler gennem den dybe Stilhed, en egentlig mere velment end velklingende Hyldest, som dog gør et gribende Indtryk.

Et Dødsfald fandt der Sted paa Hospitalet i Aar. Det var en 28aarig fransk Fisker. Næsten en Maaned laa han syg paa sit Skib og led meget i den Tid, før han kunde naa ind til Faskrudsfjord. I to Maaneder laa han her stille og uden at klage, trods sine store Smerter. Det var en Ynk at se hvorledes den store, stærke Mand langsomt svandt hen under en tærende Feber. Pastor Klemp gav straks ved Ankomsten den syge den sidste Salvelse, og gentagne Gange modtog han Sakramenterne, indtil han en solklar Junidag gik bort, stille og rolig, fattet og vel forberedt. Om end Hospitalet ikke kunde gengive denne Mand Helbredet, bragte det ham dog Trøst i hans sidste Timer. Han er ikke død forladt af alle »*comme des chiens*« som saa mange af hans ulykkelige Kammerater før ham. Naar man gaar ud paa paa den franske Kirkegaard, ser man henved 30 Grave, og kun to af de Døde have haft en Præst hos sig i deres sidste Time. Den franske Kirkegaard ligger en lille Fjerdingvej udenfor Budum ved Foden af et højt Ijæld paa et Sted, hvor der er nogle faa Fod Jord ovenpaa den haarde Stengrund.

Herude blev der ogsaa gravet og hugget en Grav til den Afdøde, og som han selv havde været stille under sin hele Sygdom, blev ogsaa hans Begravelse stille og beskedent. Her var slet ingen franske Skibe inde paa Begravelsesdagen. Det hele Følge bestod af Pastor Klemp, Søstrene, Lægen, Konsulen og tre Rekonvalescenter fra Hospitalet. Den tarvelige, kønrøgsværtede Kiste, hvis eneste Prydelse var et

hvidt Trækors, blev baaret ned fra Hospitalet og sat i en Baad; i en anden Baad fulgte Præsten, Søstrene, Konsulen og Lægen, og i en tredie de 3 Franskmænd, og det lille Følge roede langsomt med Kisten til Kirkegaarden. Graven blev indviet, der blev bedt en stille Bøn for den Afdøde, og Graven blev kastet til med Grus og Sten og dækket med Græstørv.

Man kan ikke skrive om Faskrudsfjord uden ogsaa at nævne den franske Konsularagent, Hr. Carl Tulinius. Da han for en halv Snes Aar siden flyttede her til og etablerede en Forretning, eksisterede Budum ikke, men Hus rejste sig efter Hus rundt om hans Forretning. Han er fuld af Energi, og denne hans Energi kommer Hospitalet til Gode i rigt Maal. Straks fra den første Dag af har han omfattet det med den største Interesse. Præsten og Lægen spiser ved hans Bord, og han ordner alt paa bedste Maade for dem og Søstrene. Og altid er han Elskværdigheden og Forekommenheden selv. Baade han og mange andre Islændere se med Agtelse og Kærlighed paa det Arbejde, som udføres her i Menneskekærlighedens Tjeneste. Man maa haabe paa, at de efterhaanden maa overføre denne Kærlighed paa den Kirke, som sendte sine Tjenere ud til det fjærne Land i ingen anden Hensigt end at gavne Mennesker, den Kirke, som engang selv var hjemme paa Island, og i hvis Tid Landets lykkeligste Periode sikkert falder.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katolske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN behandler Dagens Æmner og Tidens Spørgsmaal i katholsk Aand.

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Frayærelse af Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. København. S.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 39

Søndagen den 24. September

1899

Forsvar mod de hemmelige Samfunds Angreb paa Kirken.

Bønnens Apostolats Intention for September. *)

En eller anden, som ser denne Maanedes Intention, vil maaske spørge sig selv, om de hemmelige Samfund ere fordømte af den katholske Kirke, fordi de angribe denne, eller om ikke snarere de hemmelige Samfund angribe den katholske Kirke, fordi den fordømmer dem. Der er ingen Tvivl om, at Modstanden fra Kirkens Side bliver stærkere, jo mere denne bliver klar over, at (i hvert Fald i nogle Lande og især i Italien, Kirkens gamle Hjemland) de hemmelige Samfund angribe den; men paa den anden Side er det ogsaa rimeligt at antage, at saadanne Angreb ere blevne hæftigere, om de end ikke ere begyndte, ved Kirkens afvisende Holdning. Men hele Sagen bunder i Virkeligheden dybere. Var der intet andet i Vejen, vilde Kirken være klog nok til at tie og lide i Stilhed, selv om den ikke kunde billige eller endog blot taale disse Selskaber. Men hvor der er et helligt Princip i Fare, kan Kirken ikke tage Hensyn til, hvad der verdslig talt er den klogeste, den fordelagtigste Politik for den selv. Hvad der saa end sættes paa Spil, maa den tale. Men nu er der netop ved selve det, at de hemmelige Samfund ere til, et helligt, saare vigtigt Princip i Fare — nemlig det Princip, i Følge hvilket det menneskelige Samfund (baade det verdslige og religiøse) og det enkelte Individ har

*) Efter *The Messenger of the S. Heart*. (Af John George Gretton, S. J.)

Ret til at beskyttes mod den mulige (og sandsynlige) Misbrug af den absolute Magt, som de hemmelige Samfunds *virkelige* Hoveder og Ledere komme i Besiddelse af gennem den blinde Ed, der aflægges af Samfundenes enkelte Medlemmer.

Det er denne Ed, der konstituerer Samfundets anstødelige Hemmelighed, ikke de hemmelige Adgangsord, Tegn og Ceremonier. Disse sidste kunne i og for sig være fuldstændig uskyldige. Enhver Forening, som ønsker at være for sig selv indenfor lovlige Grænser, ikke alene tør, men er ofte ligefrem nødt til at have Tegn og Adgangsord, som kun ere kendte af Medlemmerne. Heri behøver der heller ikke at være nogen Fare for den øvrige, uindviede Verden. Men den hemmelige Ed, om hvilken Talen er, kan i Følge sin Natur være og bliver i hvert Fald med Tiden skadelig for Samfundet i det Hele og demoraliserende for Individet, som aflægger den. I intetsomhelst Samfund (selv om det kaldte sig katholsk og religiøst) kunde Kirken, der er en Vogter for Menneskets hellige Rettigheder, finde sig i en Ed, der forpligtede Medlemmerne til blind Lydighed i Sager, som ingen hverken borgerlig eller kirkelig Myndighed udenfor dette hemmelige Samfund havde Lov til at undersøge og fælde en Dom over. Det er umoralsk for den enkelte at gøre et saadant Spring ind i det dunkle; og naar et Samfund, der bestaar af Tusinder af Individer, gør noget saadant, forstørres Faren uendeligt og derfor ogsaa det umoralske i Handlingen. — Her kan den Indvending gøres, at Kirken velsigner den »blinde Lydighed« i sine religiøse Ordener. Og vore Fjender have ikke været sene til at kalde de religiøse Ordener for Kirkens hemmelige Samfund. Men Blindheden i den religiøse Lydighed er af en ganske anden Art end den blinde Lydighed, man under Ed lover et virkelig hemmeligt Samfund. De religiøse Ordeners Regler og Bestemmelser, Hensigt og Maal ere ikke hemmelige; Kirken kender dem, og enhver kan lære dem at kende. Kirken sanktionerer eller velsigner dem ikke, uden de først i hele deres

Udstrækning forelægges den; naar den approberer en religiøs Orden, erklærer den udtrykkelig, at der ikke i dens Regler findes noget, som strider mod Tro og Moral; og den Lydighed, som kræves af Ordensmedlemmerne, er kun Underkastelse under disse Regler. Den blinde Lydighed be-
 staar i Beredthed til at opgive (som forøvrigt enhver under-
 given baade i Hæren og Flaaden maa praktisere) sin egen
 Mening af Ærbødighed for den overordnedes, naar det, der
 befales, ikke strider klart mod Guds Lov eller gaar udover
 Omraadet for de approberede Ordensregler. Med ét Ord,
 al Autoritet, der haandhæves i den katholske Kirke, maa
 haandhæves aabenlyst. — Men hvad nu de hemmelige Sam-
 fund angaar, saa haandhæves Autoriteten ikke aabenlyst i
 dem. Ingen véd, hvorledes den haandhæves eller med hvil-
 ket Formaal. Medlemmerne maa paa Grund af deres Ed i
 Følge Sagens Natur være mere eller mindre uvidende ud-
 over et vist Punkt. Heri ligger Faren, en Fare, der for-
 størres uendeligt ved disse Samfunds store Udbredelse, med
 deres mangfoldige hemmelige Agenturer, blandt saa mange
 Nationer og imellem saa forskellige Samfundslag. Det er
 denne Hemmelighedsfuldhed, hvilken Kirken fordømmer som
 farlig og umoralsk i og for sig, ganske fraset den gode eller
 slette Anvendelse, der gøres heraf, i dette eller hint Land,
 hvilket kan undersøges ganske faktisk. Kirken hverken vil
 eller kan tillade noget af sine Børn at lægge sin Vilje og
 Frihed i andres Hænder. *)

Spørgsmaalet angaar derfor ikke saa meget Bedømmel-
 sen af et faktisk Forhold, som det er et Principspørgsmaal.
 Fakta er det forøvrigt ogsaa vanskeligt at bedømme. Selve
 Organisationernes Hemmelighedsfuldhed hindrer en aaben
 Undersøgelse. Der er alligevel en overvældende Mængde
 Indiciebeviser af den mest overbevisende Art, der evident
 godtgøre, at Fastlandets hemmelige Samfund bruge deres

---

*) Ved Indtrædelse i en religiøs Orden lægger vedkommende sin Vilje
 og Frihed i Kirkeus Haand.

dulgte, men vældige Magt til at angribe og om muligt ødelægge den katholske Kirke. Dette er ingen overdreven Fremstilling af, hvad der har fundet og endnu finder Sted. Hvem var det, om man tør spørge, der stod bagved, da Kirkestaten i 1870 blev plyndret og erobret imod al Lov og Ret? Hvem satte Konfiskationen af Ordenshuse og Kirkens Ejendom i Italien i System? Hvem fandt paa tvungen Militærtjeneste for Præster og Ordensfolk? Ved hvis Underfundighed er Opdragelsen i mange Lande bleven et Middel til at fremmedgøre Børnene for Kirken? Hvem er det, som berøver den døende Præsten og den døde kristelig Begravelse? Hvem var det, som lagde Plan til Snigmordet i 1875 paa Garcia Moreno, den katholske Præsident i Ecuador? Hvad det sidste Exempel angaar, indrømmer *Times* af 5te Oktober 1875 de hemmelige Samfunds Skyld, idet der siges saaledes: »Det er klart som Dagen, at Garcia Moreno blev snigmyrdet af et hemmeligt Samfund, hvis Forgreninger strække sig ikke alene over hele Syd-Amerika, men endogsaa naa til Europa.«

Hvis de hemmelige Samfund i Stor-Britannien *) ikke ere blevne Arnested for slig djævelsk Ondskab, er Grunden den, at deres Medlemmer og Ledere ikke ere, hvad ellers Størstedelen af Medlemmer og Ledere er, — slette Katholiker, mod hvis slette Levnet selve den katholske Kirke er en stadig Bebrejdelse. *Corruptio optimi, pessima*, d. v. s. den bedstes Fordærvelse er værst. Den katholske Kirke i Stor-Britannien er ikke, hvad den er mange andre Steder, Samfundets Surdejg. Skulde den nogensinde blive det og paa samme Tid de hemmelige Samfund i Stor-Britannien væsentlig rekruteres fra slette Katholiker og frafaldne, vilde disse Samfund høre op med at være, hvad de endnu gøre Fordring paa at være, gensidige Velgørenheds-Selskaber. Naar de ævnede det, vilde de ogsaa bruge den store Magt,

---

*) Vistnok ogsaa i de nordligere Lande paa Kontinentet.

deres hemmelige Bureauer raadede over, til at lamme og om muligt tilintetgøre Kirken. Det Faktum, at dette hidindtil ikke er Tilfældet i dette Land, retfærdiggør ikke den hemmelige Ed, hvilken alene under forandrede Omstændigheder vilde gøre det muligt. Det er derfor denne Ed, som er Hovedgenstanden for Kirkens Fordømmelse.

Men vi se ikke alene hen til Kirken i vort eget Land, vi betragte hele den almindelige Kirke, og vi bede for langt mere end hele Kirkens og alle dens Børns Sikkerhed mod de virkelige eller mulige Angreb fra de hemmelige Samfunds Side; vi bede om, at det umoralske i denne hemmelige Ed, hvilken gør saadanne Angreb mulige, stedse klarere maa blive lagt for Dagen, saa at Kirkens ubetingede Fordømmelse af alle hemmelige Samfund maa blive retfærdiggjort i dens Børns Øjne og i det menneskelige Samfunds Øjne overhovedet, hvilket Kirken ved denne Fordømmelse søger at beskytte lige saa meget som sig selv.

B ø n.

O Jesus, ved Marias reneste Hjærte ofrer jeg dig denne Dags Bønner, Arbejder og Lidelser for alle dit helligste Hjærtes Hensigter i den hellige Messe. Især ofrer jeg dem for, at hvilkesomhelst Angreb, der end rettes mod Kirken, de alle maa blive slaaede tilbage. Amen.

En ny Bog.

Der var Konfirmation i et Hjem. Paa et Bord i Dagligstuen var den Unges Gaver udstillede, og midt iblandt dem prangede »Jesu Liv« af *Renan*. Det var en Slægtning, der i god Tro havde købt Bogen med det pæne Navn; hvad kunde vel passe bedre at forære en ung Konfirmand end Jesu Levnetsbeskrivelse? En eller anden kunde maaske blive narret paa lignende Maade ved den lille Bog, som her

skal skænkes en kort Omtale, nemlig *Sigurd Triers 'Jesus fra Nazareth, set med Nutidsøjne'*. Thi trods sin Titel passer den heller ikke til Konfirmationsgave.

Denne Bog skulde ikke være bleven omtalt her, hvis ikke Dagbladene havde skænket den saa stor Opmærksomhed, saa sikkert mange af dette Blads Læsere have lagt Mærke til dens Fremkomst. Thi Bogen selv er lidet betydelig, og mest Opsigt vækker maaske den Omstændighed, at den unge Forfatter er en Søn af Københavns Borgerrepræsentations almindelig agtede og ansete Formand.

Bogens Fremkomst skyldes de Møder, der bleve holdte her i Byen i Vinter, hvilke ogsaa have været omtalte her i Bladet, hvor unge Kunstnere samlede Kollegaer og Studenter, og hvor adskillige alvorlige Problemer, mest religiøse, bleve gjorte til Genstand for en ivrig og tidt lidenskabelig Debat. Hr. Trier fremlægger nu her sit Syn paa Kristendommen i en Bog, saaledes som mange Unge paa disse Møder gjorde det mundtligt.

Det er egentlig underligt, at give sig til at skrive en Bog om saa vældigt et Æmne som Jesu Liv, naar man kender saa lidt til selve dette og til omtrent alt, hvad der er skreven herom fra de ældste til de nyeste Tider som Hr. T. Hans ypperste Kilde er *Renans Roman*: »Jesu Liv«. Hr. T. gaar ud fra, at Jesus er en af Verdens allerstørste Mænd, men heller ikke mere; af disse beundrende Tilhørere er han efterhaanden bleven guddommeliggjort. Og, som det hedder i en fortrinlig Anmeldelse af I. O. A. i »Vort Land«, »uden at synes at føle Manglen paa objektive historiske Kriterier til Belysning af Kristendommens Urhistorie, men gaaende ud fra, at Nye Testamentes Fortællinger ere Legender, foretager Forf. ud fra et fuldstændig subjektivt Interessestandpunkt et vilkaarligt Valg af Udtalelser og Fortællinger fra alle fire Evangelier. Uden Spor af Ret fremsætter han sit Dogme, at Herren efter sit Selvidnesbyrd har anset sig for et profetisk Menneske som saa mange andre. Man gad vist, med hvad Begrundelse Forf. tager de Træk

med, han anfører, men gaar udenom: en Fortælling, som den om Jesu Forhør for Ypperstepræsten, hvor denne, da Jesus nævner sig »Kristus, Guds Søn«, og erklærer at skulle sidde ved »Kraftens højre Haand og komme at dømme Levende og Døde«, sønderriver sin Klædning og erklærer ham for Gudsbespotter. Hin Mand forstod sikkert, hvad Jesus mente om selv sig.

Det 18de Aarhundredes Standpunkt, at ryste det underfulde ud eller stryge og bortforklare Jesu Selvbetegnelser ved at vælte over paa Disciplene en Anklage for Misforstaaelse og Indskrænkethed, er i Virkeligheden aldeles uigen-nemførligt. Spørgsmaalet vil atter og atter blive, hvad det med al Styrke har været for disse Disciple: Antagelse eller *Forkastelse* af den *guddommelige* Aabenbaring i Jesu *Person*. I et Land, der har haft en Forfatter som Søren Kierkegaard, burde der være Klarhed om, at Kristendommen uden dette Forargelsens Spørgsmaal ikke ekisterer og aldrig har været til. Der er for en klar Læser af »Legenderne« kun ét af to at gøre: kalde Jesus en Bedrager og Sværmer eller bøje sig for hans Ord«.

Bogen har, som det fremgaar af det foregaaende, kun ringe Værd. Forfatteren gør dog i visse Henseender et ret elskværdigt Indtryk, og det, der i hans Fremstilling bliver tilovers af vor guddommelige Frelsers Skikkelse, omtaler han med Ærbødighed. Mest Interesse har Bogen derved, om den skulde være Udtryk for et almindeligere udbredt Syn paa Jesus Kristus. Ser man nemlig saaledes paa ham i Kredse, hvor for en Snes Aar siden maaske kun fuldstændig Fornægtelse og aandelig Tomhed raadede, maa man glædes, thi saa betegner dette Standpunkt jo en Fremgang; men, sammenligner man denne Jesus-Skikkelse med den virkelige Jesus, kan man ikke andet end beklage dem, der kunne lade sig nøje hermed. Bogen slutter med de Ord: »Velsignet være Mindet om Jesus fra Nazareth«; det klinger anderledes, naar vi hilse hinanden med den katholse Hilsen: »Lovet være Jesus Kristus! — I al Evighed! Amen.«

Mon?

Der har nylig været afholdt et Møde i Fredericia, ved hvilket Professor Frederik Nielsen holdt Foredrag om Trosfrihed. I dette Foredrag forekommer der (i Følge »Kristeligt Dagblad«s Referat) følgende højst forbausende Oplysning: »Reformationens Indførelse i Danmark medførte Trosfrihed; men med Enevælden gaar Trosfriheden mere og mere bort.« Uvidende Tilhørere kunde tro, at der var Trosfrihed i Landet i de ca. 125 Aar, der ligge mellem 1536 og 1660; men ganske det modsatte er jo Tilfældet. Selve Reformationens Indførelse i Danmark er den største Voldshandling, nogen Konge her nogensinde har dristet sig til; vi vide alle, at Bisperne blev pludselig fængslede og tvungne til at opgive al Modstand mod den nye Lære. Mange Præster gik, mere eller mindre villigt, ind paa den nye Ordning, andre ikke, thi »en Part ophængte man«, som Pallasius nok saa tørt skriver. Og allerede 1569, d. e. 90 Aar før Enevældens Indførelse, udstedes (til Værn for Lutherdommen) de 25 (ikke 28) Fremmedartikler, som enhver Fremmed under Ed maatte antage; og den, der mod sit Løfte ikke overholdt dem, skulde straffes *uden Naade paa Liv og Gods*. 1613 blev det forordnet, at den, som kunde overbevises om at hylde den katholske Lære, skulde have sin Arvelod forbrudt og formenes Adgang til Statens Embeder. Mon man kalder disse Bestemmelser for Udslag af Trosfrihed? Nej, der er sikkert tyve Gange mere Frihed f. Eks. i *Rusland*, end der var i det reformerede Danmark mellem 1536 og 1660.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglæder samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. København. S.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 40

Søndagen den 1. Oktober

1899

Ola Hanssons Konversion.

(Ved Johannes Jørgensen.)

Paa Vejen mellem Nürnberg og München købte jeg paa en Perron et Nummer af *Germania* og fandt i et af Tillægene en Artikel af Ola Hansson: *Zu meiner Conversion*. I denne beretter den svenske Forfatter først om sit Ungdomsliv i Universitetskredsene og sit Forhold til herskende politiske Partier og aandelige Retninger i Sverrig. Han fortsætter derpaa saaledes:

»Efter nogle Rejser og halvandet Aars Ophold i Friedrichshagen ved Berlin kom jeg i Foraaret 1893 til Bayern. Som sædvanlig droges jeg ud paa Landet, og min Skæbne førte mig til Schliersee. Hvor inderlig i Slægt jeg følte mig med Folk og Liv dernede i det øvrebayerske Højland, fremgaar klarest og bedst deraf, at jeg, da Sommeren var forbi, og Vinteren nærmede sig, lod min i Friedrichshagen lejede Bolig staa og blev i Schliersee.

I de sex Aar, der siden ere henrundne, har jeg kun i kort Tid forladt denne Bopæl. Som Endepunkt og Enderesultat af alt, jeg i den Tid har lært og læst, oplevet og erfaret, staar min Konversion til den katholske Kirke.

Hos Landbefolkningen her i Bayern fandt jeg for det første ganske samme velbevarede Bondestand og Bondeliv som hjemme i Skaane. Henover min Ungdoms Aar, som havde været fulde af Optagelse og Forarbejdelse af alt det nye, Tiden bragte, rakte de gamle Indtryk fra min Barndom

og første Ungdom og de nye Indtryk fra det fremmede Land hinanden Haanden. Den Baggrund, paa hvilken mit Livs Drama spilledes, klarede sig mere og mere, og jeg forstod efterhaanden, hvorfra jeg var udgangen, og hvorhen jeg, ifølge en indre Tvang, en organisk Lov, maatte søge tilbage for at tilvejebringe Enhed i mit Væsen istedenfor Sprængning. Der kom Klarhed over Modsætningen mellem mit Væsens kompakte og uopløste Urgrund paa den ene Side og paa den anden Side de brogede, usammenhængende, mangfoldige Indtryk udefra — en Modsætning, der i Korthed kan kaldes Modsætningen mellem *Jordaand* og *Tidsaand*. Og da jeg altid har bestræbt mig for at høre hele Havets Brusen i den mindste Skal ved Stranden, saa gik jeg paa Spor efter denne Modsætning og stødte saaledes en skønne Dag paa den store Erkendelse, at jeg med disse mine Kampe og Modsætninger kun var et lille Symbol paa eller en Reflex af hvad der i vor Tid var beskikket Folkene at lide og gennemkæmpe, saafremt de vilde hævde sig og istedenfor til Sprængning naa til Enhed. I saadanne legemliggjorte Reflexer bliver imidlertid den almindelige Nød og Vejen ud deraf ofte synlig for alles Øjne.

Til denne Indsigt vilde jeg ganske vist ikke være kommen alene ved at leve i et landligt Milieu, der vakte mine første og dybeste Indtryk og Instinkter til nyt Liv. Nu traadte imidlertid noget andet og større til: det Katholske. Jeg regner det imidlertid for en Lykke, at disse mig saa hjemlige og tiltalende Omgivelser forefandtes; de tjente mig til Vej og Bro. Paa denne allerbedste Maade kunde jeg komme til Katholicismen. Som haandgribelig Virkelighed, som levende Magt, der former og omslynger alt, har jeg først lært Kirken at kende; en lille Landsbymenighed har aabnet mig Øjne, Forstand og Hjærte for den Sandhed, at Kirken alene kan danne og forme Folkeslag og Tider til organiske og sunde Enheder. Og nu blev det mig ogsaa temmelig klart, at alt det, som gav det gamle skaanske Bondeliv sit Præg — den virksomme Kærlighed, Solidaritetsfølelsen, den Lovbog, som mere fandtes skrevet i Hjærterne end paa Papiret — at alt dette var omhyggelig opbevarede Kulturrester fra den katholske Tid, fra den Tid, da Kirken havde formet hele Livet oppe hos os, som den endnu former det hernede. Aarhundreder igennem har denne Arv holdt sig i Folket og virker endnu, i eller ved Siden af en

Lutherdom, som enten er stivnet eller forraadnet eller gaaet over til pietistisk Calvinisme.

Den, som saaledes kommer udefra til Catholicismen, vil altid finde, at det var dette eller hint af Kirkens udtømmelige Skatkammer, som drog ham til den og aabenbarede dens Væsen for ham; ethvert Menneske har jo, efter sit indre Anlæg, Punkter, hvor det er særlig let tilgængeligt for Forstaaelse og Paavirkning. Hvad mig selv angaar, kan jeg ogsaa angive enkelte saadanne Mennesker og forberedende Trin i min Konversions Forhistorie.

Der er da først Paul Garins Bog »*Dulcamara*«. Denne Bog gav maaske det første kraftige Stød til, at det i mig slumrende katholske Sindelag blev mig bevidst. Den bevægede mig til Eftertanke; den drev mig til Valg mellem to Verdensanskuelser og to Magter, der kæmpede om Verden og om Menneskene; den manede til Klarhed over alt — ogsaa der, hvor man helst vilde bevare Halvmørket. Den var paa én Gang mangesidig og af én Støbning; den indeholdt den dybeste Livsmystik i den klareste Form, den skarpeste Sjælekendskab udtrykt med den største Mildhed, de videste Udsigter i den stærkest mulige Forkortning. Den talte paa én Gang indtrængende og sagte til En; den slap En ikke, selv om det saa saaledes ud; og den tog atter fat netop der, hvor den havde sluppen, om end tilsyneladende fra et andet Udgangspunkt. Selv Foredragets altfor store Klarhed og Tørhed bidrog til at henvise En til sig selv og fik En til at bedømme hver enkelt lille Ting for sig. — Bogen har for mig været af afgørende Betydning; jeg har meget at takke den for. Hvad der senere er bleven offentliggjort under Paul Garins Navn i Blade og Tidsskrifter, er en Sag for sig. . .

Det var i Aaret 1896, at jeg fik »*Dulcamara*« i Hænde. I samme Aar lærte jeg Dr. Ratzingers to store videnskabelige Værker at kende: »Den kirkelige Fattigpleje« og »Nationaløkonomien paa christeligt Grundlag«. Den Adskillelse mellem to Verdener, som »*Dulcamara*« i det store og hele havde indledet, fuldbyrdedes nu i mig under Læsningen af disse Arbejder paa en mere bestemt og konkret Maade.

I Aartier havde den *engelske* Aand behersket hele det nordiske Kulturliv, politisk, socialt og økonomisk; nu mødte jeg her en ganske anden, diametralt modsat Aand — ikke nogen negativpolemisk, men en primær, positiv, skabende:

den katholske Samfundsopfattelses Aand. Hele den angelsachsiske, protestantiske Statsøkonomi -- denne kolde »Videnskab«, som kun gav sig af med foregivne Naturlove, og hvis Forbindelse med Mennesket var afbrudt — styrtede sammen Ansigt til Ansigt med den store Simpelhed og Varme i den kirkelige Lære om hver enkelt Menneskesjæls Udødelighed, om Gud som al Tings Ejermand og om Kirken som Vogter og Midler.

Ud fra dette Synspunkt lærte jeg først rigtigt den middelalderlige Verden at kende, hvor Himmel og Jord, Natur og Overnatur, vare saa harmonisk sammensmeltede som aldrig hverken før eller siden, hvor man kun følte Jorden saa fast under Foden, for at Domkirkerne kunde hvæve sig rigtig højt og mægtigt, hvor alt var én Organisme, og hvor Kirken gød sit Liv i alle og formede alt efter sit Billede. Spørger man, hvad det var for en Verdensanskuelse, der kunde gøre Menneskene saa begejstrede og saa ydmyge, saa glade og saa forsagende paa én Gang, saa stille man sig hen foran et af de Billeder, som dengang smykkede Altrene, og hvor Donatorerne, Mand og Hustru, knæle for Gudsmoder med Barnet. I et saadant uanseligt Billed ligger hele Svaret; i det ligger hele den christne Kultur; til det maa den altid vende tilbage, og af det vil den altid fremgaa paany.

I Foraaret ifjor blev jeg af *Dr.* Ratzinger, for hvem jeg havde udtalt Ønsket om at lære den katholske Verden at kende og særlig at tage Undervisning i den katholske Lære, henvist til Hofpræst Hecher i München. I Begyndelsen af August kom jeg derpaa til München og blev efter nogle Ugers Undervisning d. 22. August 1898 optaget i den katholske Kirke.

Det, som holder igen.

Det var ude i en af Byens Udkanter, i det man kalder et ægte Fattigkvarter. Mange af dem, der bo i de lyse og brede Gader, kende slet ikke disse lange, smudsige, ildelugtende Gader, hvor der er en Vrimmel af travle Mennesker, af store Arbejdsvogne og Trækkevogne, af Sælgekoner og Dagdrivere, men især dog af Børn. Bliver der et Steds slaaet en Rude ind, eller falder en Hest, eller komme to Hunde op at slaas, strax strømme Børn sammen fra alle

Kanter; man synes slet ikke før at have bemærket mere end 2—3 Stykker, og dog kan der stimle 20—30 sammen paa et Øjeblik. Men især er der Liv ved 7—8 Tiden en mild Sommeraften. Saa er Dagens Arbejde endt, hist staar en Mand i Skjortæærmer og ryger sin Pibe, her have 3—4 Koner, et Par af dem maaske med et lille Barn paa Armen, mødtes og føre nu en livlig Passiar, og alle Vegne ere Børnene paa Færde, store og smaa, de fleste i Leg og Tummel. Det var en saadan Aften, ude i et af Byens fattigste Kvarterer, at der gik en Mand alene for sig selv gennem en lang Gade. Og han gik og tænkte paa alt, hvad han saa, paa de mange Mennesker, paa de mange, mange Børn.

Disse sidste løb imellem hinanden, Dreng og Piger, nogle legede, én Dreng tændte sig en Cigaret, nogle saa ind ad Bagervinduerne paa Sukkersagerne, store Piger drev afsted med hinanden i Armene og snakkede og fjasede, andre stormede efter hinanden, sloges og kastede hinanden om i Gadens Smuds. Og der var noget i det altsammen, som gjorde hin Mand saa underlig uhyggelig til Mode; han kunde ikke andet end tænke: hvor alle disse Børn tumle om uden Beskytter, uden Opsyn, uden Vejledning, og tusinde Fristelser lure paa dem, og mange af dem ere fordærvede, medens de endnu ere Børn. Da kom der forbi ham en stor Pige, hun smilede og skyndte sig, som om hun havde faaet Øje paa én, hun var glad ved at se. Og ganske rigtigt! Det var mod et Par store, stærke Arbejdsmænd, hun ilede, og idet hun naaede dem, standsede hun foran den ene, og sagde med Glæde i Stemmen, og Manden var saa nær, at han tydelig kunde høre det: »God Aften, Fa'r! Hvor skal Fa'r hen?« Der var et Udtryk af Glæde, af Tillid i Barnets Stemme, som gjorde, at Aar og Dag efter kunde Manden høre hin Stemme! Og det slog ned i ham: her har du det, der holder igen! Apostlen taler om Antikristen, der ikke kommer, saa længe det, der holder igen, er til. Det er Familien, der holder igen. Det er Guds første Indstiftelse her paa Jorden, og saa længe den opretholdes som en hellig Pagt, er det til Stede, der holder igen. Og Manden saa nu paa alle Børnene, der tumlede om, uden mere at føle sin Sjæl forvirret; thi han saa dem omslyngede af et usynligt Baand, der efter nogle flere eller færre Minutter vilde drage næsten alle disse smaa hjem til en Fader og Moder, til et Hjem. Og var end de fleste af disse Hjem kun ringe og fattige og en Del af dem vel og-

saa uhyggelige og snavsede, saa var det dog Hjem, saa var der dog en Mand og en Kvinde, der som Fader og Moder vare fælles om at holde sammen paa Børneflokken. Og Manden vidste, hvad St. Paulus har skreven om det kristne Ægteskab, at det er et stort Sakramente, og han glædede sig ved Tanken paa Børnene, der voxede op i det store Sakramentes Naadeskygge. Og han forstod, at vilde man gerne gøre Børnene noget godt, gjaldt det fremfor alt om at skabe Fred og Velsignelse i Hjemmene.

Den sociale Bevægelse.

Udvalget til social Oplysnings Fremme« er det officielle Navn, som de Mænd have valgt, der, med stor Iver og Forstaaelse af, at *there is something rotten in the reign of Denmark*, have sluttet sig sammen for at udbrede sund, social Oplysning paa kristelig Grund. Disse Mænds Mening er ikke at danne noget politisk Parti, men kun, hver efter sin personlige Opfattelse, at vække Interesse for sociale Spørgsmaal og bidrage sit til en retfærdig og sund Løsning af disse. Med Stöckers kristelig-sociale Parti kan man aldeles ikke sammenligne dem, det er et iøvrigt politisk og protestantisk-kristeligt Parti, som bl. a. ivrigt bekæmper Social-Demokraterne. Vore kristelig-sociale ville hellere vide sig sammenstillede med de engelske Fabiere, hvis Selskab blev stiftet 1883. Disse danne heller ikke noget politisk Parti, men søge gennem en klog Nølen (smn. den romerske Feltherre Quintus Fabius Maximus, der udmærkede sig ved sin kloge Nølen i Krigen mod Hannibal) at føre deres Ideer blot et lille Skridt fremad, hver Gang et belejligt Øjeblik melder sig.

I Vinter agter det nævnte sociale Udvalg at fortsætte den Virksomhed, der paabegyndtes i Fjor, og foreløbig er det bestemt, at der i Oktober og November skal afholdes følgende Foredrag:

Pastor E. Koch: Henry George.

Pastor E. Koch: Menighedens Stilling til den sociale Sag.

Pastor H. Ostfeldt: Hvad denne Sommer har lært os.

Fernando Linderberg: Arbejderbevægelsen i Tyskland.

Fernando Linderberg: Arbejderbevægelsen i Danmark.

Professor H. Westergaard: Luxus.

Pastor H. Ostenfeld: Børnearbejdet.

Forhandling, eventuelt Æmne: Kooperative Foretagender, indledet af Westergaard.

Vi skulle forsøge saavidt muligt at lade vore Læsere følge disse Foredrag i deres Hovedtræk og derigennem give et lille Bidrag til at vække Interessen for de sociale Spørgsmaal.

Et er det endnu værd at lægge Mærke til, hvad denne Bevægelse angaar. Den er udgaaet fra protestantisk-kristelige Kredse, flere af de Mænd, der ere Ledere af Bevægelsen, have et anset Navn i Statskirken, hvorfor det kan ske, at der kan komme Tilfælde, hvor vi som katholske Kristne maa forbeholde os et andet Standpunkt end det, der hævdes. Men dette er ikke paa Forhaand givet; thi *det sociale Felt* er maaske det Sted, hvor der *er størst Udsigt til, at et heldigt Samarbejde mellem Katholiker og Protestanter kan komme i Stand*. Der er jo aabenbart mange Spørgsmaal, hvor der vanskeligt kan blive tale om religiøs Divergens. Vi Katholiker ere jo her i Danmark kun et Mindretal, men hvor vi se vore protestantiske Medkristne med Iver begynde en Kamp for Søndagens Helligholdelse, for Børnearbejdets Indskrænkning, for gode og retfærdige Loves Gennemførelse til Beskyttelse af de Smaa og Undertrykte i Samfundet, give vi ogsaa gerne vor Skærv med til et saadant Arbejdes Fremme. I Tyskland og andetsteds, hvor den katholske Kirke er anderledes mægtig end her, har den i vore Dage (hvad den for øvrigt Aarhundrederne igennem med større og mindre Kraft stedse har gjort) udført et stort, socialt Arbejde; her, hvor dens egen Virkekraft har langt mindre Udstrækning, maa den hovedsagelig nøjes med at tilønske ethvert sundt og kristeligt socialt Arbejde Velsignelse og Held.

*

I Tilslutning til denne Omtale af den sociale Bevægelse og til Belysning af dens Arbejdsmaade og Formaal skal her gengives en *Henstilling* fra *Professor Westergaard*, der for nogle Dage siden var optagen i »Kristeligt Dagblad«: »Jeg tillader mig at henstille til alle Præster, hvem Søndags-sagen ligger paa Sinde, at tage denne Sag op og belyse dens store Betydning for Menigheden. Enhver har sikkert i sin Virkekreds set Vidnesbyrd nok om, hvorledes Søndagsfreden krænkes, snart af Ubetænksomhed, snart af dybere liggende Grunde; men der er særlig to større Opgaver,

som ligge for i denne Tid, og som have en afgørende Betydning: *Lukning af Butikerne* hele Søndagen, hvorved mange Tusinde Mennesker ville vinde en ubeskaaret Søndag, uden at det vil koste vort Folk en Øre, og *Indskrænkningen af Værtshuslivet om Søndagen*, som der nu er blevet kæmpet for i en Række af Aar hidtil desværre uden Resultat. Begge disse Opgaver komme forhaabentlig frem i Rigsdagen, og Menighedens Opmærksomhed kan ikke ofte og stærkt nok henledes derpaa.« — Vi kunne godt tiltræde denne Henstilling, dog særlig hvad Søndagslukningen angaar; thi det er mere tvivlsomt, om man ad Lovgivningens Vej kan indskrænke det fordærlige Værtshusliv paa Søndagene. Nedskriveren af disse Linjer overværede i Fjor paa et Besøg i Kristiania Lørdag Aften i denne Norges Hovedstad. Dér er der meget strænge Forbud mod at udskænke Spiritus hele Søndagen igennem, og for end yderligere at værne om denne Dag, er allerede fra Lørdag Middag af al Spiritus-Udskænkning forbudt. Men aldrig har jeg set saa mange berusede Mennesker paa én Dag som denne Lørdag Aften paa Stationstorvet og i Karl Johans Gaden, der vrimlede ligefrem af dem. Folk købte nemlig Lørdag Formiddag Spiritus ind, og derefter drak de meget værre, end om de havde siddet i Ro paa et Værtshus og købt Smaaportioner ind lidt efter lidt. Og mon ikke en gennemført Lukning af Værtshusene om Søndagen let medfører noget saadant. Den virksomste Optræden mod Værtshuslivet om Søndagen er vistnok derfor, næst efter Arbejdet for at højne det religiøse Liv, at arbejde f. Ex. for Folkekoncerter, for gode Foredrag om Søndag Eftermiddagene, i det Hele af alle Kræfter at virke hen til at byde Menigmand sund og god Rekreation paa Hviledagene i Stedet for Værtshusenes usunde og fordærlige Adspredelser?

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katolske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. København. S.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 41

Søndagen den 8. Oktober

1899

Hvor staar det skrevet?

Naar Talen drejer sig om religiøse Spørgsmaal, er den Sætning, der staar som Overskrift over disse Linjer, atter og atter bleven fremført som pegende paa en Udvej til Afgørelse af, hvem der havde Ret eller Uret. Men dette beror i Virkeligheden, som her skal søges paavist, paa en Misforstaaelse; thi naar man ensidigt holder sig til Ordlyden af dette eller hint Skriftord, — hvad er det dog saa ikke for Misforstaaelser, man Gang efter Gang kan blive ført til? Og hvad fører især det Princip ikke til, naar det anvendes i en religiøs Samtale? Ikke til andet, end at den, der kan de fleste Skriftsteder, vil faa det sidste Ord og kunne belægge ogsaa de ravgaleste Meninger, han kan have, med den hellige Skriffs Ord. Og det kan vist være gaaet adskillige som den, der skriver dette, at de i en saadan religiøs Samtale have følt sig helt skamfulde, fordi de forstod Humbugen ved denne Raaben paa Skriften, ja, have slugt igen det Skriftens Ord, der laa dem paa Tungen, og som fuldstændig kunde have gjort det af med den meningsløse Paastand, der blev fremført som støttende sig paa Skriftens Ord, fordi de følte, at det vilde være lige saa taabeligt at modbevise den Paastand med hint Ord, der foresvævede dem, som at bevise den med det andet, der tog sig ud som saa troværdigt et Grundlag. Det er en gammel Klage, der udtrykkes i det bekendte Distichon:

»Hic liber est, in quo sua quaerit dogmata quisque,
invenit et pariter dogmata quisque sua«. *)

Og, som Krogh-Tonning skriver i »Kirken og Reforma-

* Dette er Bogen, hvori enhver søger, men hvori enhver ogsaa finder sine egne Trosmeninger.

tionen«, »den synes næsten utrolig, baade ligeoverfor Livets praktiske Fornødenhed, der hver Dag paatrænger sig, og ligeoverfor alle Tidens Erfaring, den *naive* Tillid, man har sat til et ensidigt Skriftprincip. Uafsladelig bliver der Spørgsmaal om, hvem der har Ret i den brogede Mangfoldighed af Skrifforstaaelser i de vigtigste Spørgsmaal. Alle mene at have Aanden, Sandheden og Retten paa sin Side. Skulde ingen have Afgørelsens Ret i disse Livets og Dødens vigtigste Spørgsmaal? Kan det virkelig have været Guds Mening at overlade os til denne haabløse Forvirring?« Vi ville ikke følge den dybsindige Forfatter videre, da det jo vistnok er klart nok, at Spørgsmaalet: hvor staar det skrevet, er langt fra i sig at indeholde den Løsning paa Vanskelighederne, som det ved første Øjekast kunde synes at have.

Men ogsaa ad en anden Vej synes man at komme til det samme Resultat, at der ved Siden af den hellige Skrift maa findes en anden Kilde, til Sandhedsmeddelelse, nemlig Kirken med dens Overlevering. Det er en ganske jævn og simpel Lægmandsbetragtning; men den har dog maaske alligevel sin Berettigelse. Hvorledes ere Trossandhederne opstaaede? Ved den Lærdom, som Apostlene havde modtaget af Kristus, og som de *skriftligt* eller *mundtligt* forkyndte for Menighederne. Naar en af Apostlene besøgte en Menighed og lærte Troens Sandheder i den, f. Ex. paaviste Barne-daabens Nødvendighed eller Betydningen af Søndagens Helligeholdelse *), tænker jeg mig, at en saadan Meddelelse blev modtagen med Opmærksomhed og Ærbødighed, og man var vis paa, at disse Ord skulde man nok huske paa. Men mon det saa kan tænkes, at en eller anden, f. Ex. vedkommende Menigheds Biskop eller en af Præsterne har sagt: Det er godt, vi skulle nok huske paa det, men se endelig at faa dette skreven, naar du engang sender os en Skriveise. Nej, hvad man hørte af Apostlenes Mund, gemte man lige-saa godt som det, man fik fra deres Pen og horte oplæse i

---

*) Hvorom vi saagodt som intet finde i nye Testamente.

Menighedens Forsamling. Skulde der være nogen Forskel, kan jeg ikke tro andet, end at man regnede det, man selv eller andre havde hørt dem sige, for nok saa paalideligt som det, de havde skreven. Var det mon ikke ogsaa troværdigere, hvad hundreder af paalidelige Mænd havde hørt med egne Øren af en Apostels Mund, end hvad man havde hørt læse op af et Brev fra Apostlen, skreven maaske med en fremmed Haand, af en Medhjælper eller en Skriver? Kun et eneste Sted i nye Testamente (2. Pet. I.) findes det antydet, at Forfatteren tænkte sig, at hans Skrift skulde læses efter hans Død. Og naar derfor de hellige Apostle skrev deres Breve, var det *uden Mistænksomhed*; deres mundtlige Prædiken var Hovedsagen, deres Breve skulde kun erstatte denne, naar de ikke selv kunde komme, eller supplere, hvad de før havde sagt; de skrev med den eBvidsthed, at deres Læsere *selv havde hørt dem*. Og de stolede paa, at det Ord, de havde talt, og den Lære, de havde forkyndt, var ikke overladt til sig selv, men den Aand, som var kommen over dem paa Pinsedag, levede, vidste de, og vilde bevare og velsigne den Sæd, de havde saaet, den Bygning, som de rejste i Kristi Navn.

Men saaledes synes det klart, at vi trænge til noget ved Siden af den hellige Skrift, og dette er Kirkens Overbevisning, Apostlenes mundtlige Vidnesbyrd. Og svares der: dette er forvansket, spørge vi: er Skriften da ikke ogsaa forvansket som saa mange Oldtidsskrifter? Der maa enten svares ja eller nej paa begge disse Spørgsmaal. Men tror man paa den Helligaand, svarer man trøstigt ja og stoler paa, at lige saa lidt som Skriften er Kirkens Overlevering bleven forvansket. Men saa spørger man heller ikke, naar der opkommer en religiøs Meningsforskel, og denne eller hin Anskuelse fremsættes: hvor staar det skrevet, men: hvad lærer Kirken os herom ud af Skriftens og Overleveringens Sandheder? Og saa faa vi lige saa god Besked, som man kunde faa i Apostlenes Dage.

Kardinal Newman om katholske Misgerninger.

Mrs. I. R. Mozley har nylig offentliggjort 5 hidtil ukendte Breve, som hans Onkel *John Henry Newman* har skreven til ham i 1875. Det Spørgsmaal, Neveuen havde rejst, var den Vanskelighed det frembød at indrømme den romerske Kirkes guddommelige Karakter, naar dens Optræden i mange Tilfælde, og dens Indflydelse i andre, havde været saa lidt i Overensstemmelse med guddommelig Sædelære. Vi hidsætte her efter *The Review of Reviews* nogle Uddrag af disse Breve.

»Jeg indrømmer da,« skriver Kardinalen, »(og for at forøge Beviskraften skal jeg *indrømme mere, end Kendsgerningerne godtgøre*) Tilstedeværelsen af denne Syndflod af Ondskab, som støder dig i den synlige Kirke; men, hvad mig angaar, hvis det gav min Tro paa Katholicismens Guddommelighed et Dødsstød, vilde det ogsaa ganske konsekvent faa mig til at opgive Troen paa en personlig Gud og en moralsk Verdensorden. Det store Spørgsmaal for mig er ikke, hvad Ondskab der er bleven tilbage i Kirken, men hvad godt der er virket og øvet i den og har sat sit Mærke paa den for bestandig.« -- -- Om den spanske Inquisition hedder det: »Jeg indrømmer, at der findes Daarlighed nok i Kirken, men det har ikke sin Oprindelse fra Kirkens Lære og System, men er, som vor Herre og hans Apostle forudsagde, det skulde komme, i Kirken, men ikke af Kirken. . . . Gode Mænd og gode Gerninger, som vi finde dem i Kirkens Historie, synes mig ægte Børn af Kirkens Lære, medens den spanske Inquisitions Bedrifter, *hvis* det forholder sig med dem, som det for det meste hedder, udsprang af en Lære, som er ganske forskellig fra den, som Kirken bekender.« -- -- Hvad der i den senere Tid har været skrevet fra saa mange Sider om de latinske Nationers Decadence, om »døende Folkeslag«, om Amerikanisme og lign., giver følgende Ord af Newman, der ere skrevne for et kvart Aar-

hundrede siden, en særegen Interesse: »Hvad det katholske Europas Tilstand i de sidste tre Aarhundreder angaar, begynder jeg med at indrømme eller rettere betone, at Kirken har lidt et svært Tab, saavel som de engelske og germanske Folk selv, ved disses Fjærnelse af den, *) et Tab, som det latinske Element, som derved har faaet Overvægten, ikke ret kan fatte Betydningen af . . . . For Øjeblikket er den katholske Kirke belempret ved sin Forbindelse med døende Nationer. **) — — Paa Spørgsmaalet, om Roms Kirke ikke som Samfund har udøvet eller billiget Handlinger, som vare urigtige, svarer Newman: »Man kunde sige, at Kirken har to Sider, en menneskelig og en guddommelig, og at alt, hvad der er menneskeligt, er udsat for at tage Fejl . . . . For mig er der ikke nogen Vanskelighed ved at antage, at Paver eller Koncilier have fejlet i menneskelig Henseende, thi St. Paulus siger, hvor han taler om selve Apostlene: »Vi bære denne Skat i Lerkar.« Ingen enkelt er syndefri, og det er heller ingen Samling Mennesker. Jeg indrømmer, at Kirkens Lære, som i dens dogmatiske Afgørelse er guddommelig, undertiden er bleven fordrejet af dens Embedsmænd, Repræsentanter, Undergivne, som ere menneskelige. Jeg indrømmer, at den ikke har gjort saa meget godt, som den kunde have gjort. Men hvad jeg hævder, er, at den har gjort en uberegnelig Mængde godt, at den har gjort godt af en særlig Slags, som ikke nogen anden Regering eller noget religiøst Samfund har gjort Mage til, og at dette gode er udøvet ifølge dens erklærede Principer, medens dens

---

*) Man bør ikke glemme, at med Kirkens Fremgang i de senere Aar-
 tier i Nordamerika, Australien, England, Holland og Tyskland har
 det germanske Element atter faaet en langt større Udbredelse i
 Kirken, sikkert til gensidigt Gavn. *Red.*

**) Kirken har til alle Tider været belempret ved Forbindelse snart med
 et, snart med et andet Folkeslag. For Øjeblikket er det maaske
 snaarest selve det italienske Folk under dets usle Regering, der kan
 siges at belempre den katholske Kirke. *Red.*

Mangler og Undladelser skrive sig fra en Forsømmelse eller Afbrydelse af dens Principer.«

Til disse Kardinal Newmans apologetiske Udtalelser skulle vi kun føje det, at de have deres særlige Interesse derved, at han indrømmer alt, hvad der siges mod Kirken, og dog trods det fører et vellykket Forsvar. At alle Udtalelserne ikke ere af lige Værdi, og at der kan indvendes en Del mod forskellige Partier baade i det, her er medtaget, og i det, her ikke findes, forringer ikke det interessante i disse smaa Uddrag af Kardinalens nys offentliggjorte Breve.

Had.

I den senere Tid røber »*Politiken*« mere og mere sit Had til den katholske Kirke. Det kommer især frem gennem det, der under Mærket G. B. findes i Bladets Spalter. Det har ikke altid været saaledes. Der var en Tid, hvor »*Politiken*« syntes at nære visse venlige Følelser mod Kirken, og baade katholske og protestantiske Kristne lagde Mærke dertil. Dog var de vist næppe mange, hverken af den ene eller den anden af de to Lejre, som lod sig skuffe af denne tilsyneladende Venlighed; Protestanterne tænkte: »Det er vist kun for at ærgre os andre; men vi skulle ikke misunde Katholikerne den Sympathi«, og Katholikerne forstod nok, at den tilsyneladende Beundring ikke stak videre dybt.

Men i den senere Tid er, som sagt, Melodien bleven en anden, og vi skulle meddele vore Læsere nogle Exemp-ler herpaa fra den seneste Tid. I det Brev, som G. Brandes skrev hjem fra Frankrig, hvori han meddelte »*Politiken*«s Læsere den allarmende, men aabenbart falske Efterretning, at der var Pest i Frankrig, hedder det bl. a.: »Pesten er i Frankrig. Næsten alt, hvad der er katholsk, befordrer den. Selv Paven gav Exemplet ved i sin Tid at lade Fru Dreyfus' rørende Bønsskrivelse ubesvaret. Protestanter og Fritæn-

kere ere dem, som have baaret sig hæderligt ad.« Den Pest, der tales om, kan vel betegnes som Løgnens og Bedrageriets Pest, og om den hedder det, at Frankrigs Katholiker med Paven i Spidsen befordre den. Er der nogen, hvem denne Beskyldning, at befordre Løgnens og Bedrageriets Pest, er ilde anvendt paa, saa er det paa Pave Leo XIII. Han er i mere end én Forstand »lumen in coelo,« som den gamle Spaadom om ham lyder, han har gjort, hvad han ævnede, for at sprede »Lys over Landet.« For blot at nævne en eneste Ting, saa er det Pave Leo XIII, der har lukket Vatikanets Arkiver op for Videnskabsmænd alle Vegne fra, baade katholske og protestantiske, idet han mente, at Sandheden er det, som det til syvende og sidst er til størst Gavn at faa frem. Og bekendt er Pave Leos Ytring, at var Evangelierne skrevne i vore Dage, havde vi næppe faaet noget at høre, hverken om Petrus' Fornægtelse eller Judas' Forræderi, hvilke Ord netop indeholde den skarpeste Fordømmelse af enhver Fordrejen og Fortien af Sandheden.

Og den samme G. B. omtaler i et andet Brev fra et fransk Badested, hvori der gives en overordentlig hadefuld Opregning og Bedømmelse af de tilstedeværende Gæster, ogsaa den »halvhundredaarige Herre, som er bleven opdraget af Jesuiterne, og som er høflig, sødlig, falsk og taler med en Stemme, svagt skrattende som en Skralde, der har tabt det meste af sit Mæle.« Om Jesuiterne ogsaa ere Skyld i den sidste uheldige Egenskab, lades vel uafgjort, dog maa man vistnok antage det, da det passer godt til al deres øvrige Ondskab. Samme farlige Mennesker faa ogsaa deres Bekomst i et aabent Brev, »Politiken« har indeholdt fra Bjørnstjerne Bjørnson, hvori det hedder: »Den Vellyst, hvormed General Roget pinte Dem (Dreyfus) for Retten, De ulyksalige, der endnu langt fra var pint nok, skinner over Verden af fransk Kultur og Kristendom. Hvor maa den katholske Kirke, og da især Jesuiterne, takkes for, at de med deres hellige Tegn og Ord saa vel have bevaret den galliske Gru-

somhed. Maatte de Faa fortsætte, og maatte deres ypperste Elever, de franske Generaler gaa i Spidsen!»

Disse Citater, her ere anførte, og meget andet vidner tydeligt nok om det Had, der brænder i »Politiken« mod den katholske Kirke. Og mod Jesuiterne! Men her forekommer det mig, at de Protestanter, der Gang efter Gang, snart af Uvidenhed, snart tilsyneladende af Had, angribè og bagvaske den katholske Kirke, kunde faa noget at tænke paa angaaende deres eget Forhold til den katholske Kirke. Deres Tanker kunde omtrent forme sig saaledes: Hvorledes kan det være, at det Blad, der ivrigst staar paa Fritænkeriets Side og hæftigst angriber og haaner den kristne Moral, samtidig er den katholske Kirkes og særlig Jesuiternes erklærede Fjende? Og saa ligger det ikke fjærnt at slutte videre: da dette ikke kan nægtes, mon det da saa passer, at Kirken og særlig Jesuiterne føre falske Lærdomme og fornægte den kristne Moral, som det hedder i de protestantiske Angreb? Mon ikke snarere baade Kirken og Jesuiterne ere Kristendommens og Moralens ivrigste Forkæmpere, da begge disses Fjender forfølge dem med saa ivrigt og ondskabsfuldt et Had, et Had, som forøvrigt er bebudet de sande Kristne for over atten hundrede Aar siden af deres egen Herre og Mester. Og da forekommer det os, at mange Protestanter maatte føle i sig en vis Trang til Forandring i deres Syn paa og Optræden imod den katholske Kirke.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. København. S.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 42

Søndagen den 15. Oktober

1899

St. Teresa's Mindedag.

Det er en af Spaniens mest fremragende Kvinder, hvis Mindefest fejres paa denne Søndag i alle katholske Kirker trindt paa Jordens Kreds. Thi hendes Ry har bredt sig vidt ud over hendes Fædrelands Grænser, fremfor alt, fordi hun i den store Række af Skrifter, hun har efterladt sig, aabenbarer sig som en ejendommelig dyb og rig aandelig Personlighed. Det er nemlig ikke alene som asketisk og mystisk Skribent, hun er værd at nævne, og som saadan maa hun tælles blandt Kirkens ypperste, men ogsaa i rén literær Henseende indtager hun en Hædersplads blandt sit Fædrelands Skribenter. Hendes Værker have derfor ogsaa faaet Plads i den store Samling af spansk Literatur fra den ældste Tid indtil vore Dage, der er fremkommen i de senere Aar, hvor de indtage to meget tættrykte, omfangsrige Bind. I Anledning af Festdagen skal her meddeles et Par smaa Stykker af et af hendes mindre Skrifter, det saakaldte *Exclamaciones*, som er en Række Henvendelser, Udraab af Sjælen til dens Gud og Frelser.

»O, mit Haab og min Fader, og min Skaber, og min sande Herre og Broder! Naar jeg overvejer, hvorledes du siger, at dit Velbehag er hos Menneskenes Børn, saa fryder min Sjæl sig saare. O Himlens og Jordens Herre! O, hvor mægtige ere disse dine Ord ikke; nej, ingen Synder behøver at fortvivle. Mangler der dig maaske nogen, Herre, i hvem du kan have dit Velbehag, siden du opsøger saa hæsligt stinkende en Orm som jeg? Der hørtes en Stemme ved Daaben, der sagde, at du havde Velbehag i din Søn. Skulle vi da, Herre, være ganske lige? O hvor uendelig

en Barmhjærtighed og Naade, som vi slet ikke kunne fortjene! Men hvor ofte glemme vi dødelige dog ikke alt dette! Husk, o min Gud, paa vor store Elendighed og se hen til vor Svaghed; thi du véd jo alt. O, min Sjæl, betragt det store Velbehag og den store Kærlighed, som Faderen føler i Erkendelsen af sin Søn og Sønnen i Erkendelsen af sin Fader, og den brændende Kærlighed, hvormed den Helligaand forener sig med dem, og hvorledes ingen af dem kan skille sig fra denne Kærlighedens Erkendelse, fordi de ere ét. Disse guddommelige Personer erkende hinanden, elske hinanden og leve i et indbyrdes evigt Velbehag. Hvortil behøves da min Kærlighed? Hvorfor ønsker du den da, o min Gud, og hvad vinder du derved? O priset være du, ja priset være du, min Gud, i Evighed! Alle Ting prise dig, o Herre, evindeligt, thi for dig vil intet høre op. O fryd dig, min Sjæl, at der er nogen, der elsker din Gud, som han er det værd. Fryd dig, at der er nogen, som kender hans Godhed og Værd. Tak ham, at han gav os én her paa Jorden, der kender ham saaledes, hans énbaarne Søn. Under denne Beskyttelse vil du kunne nærme dig og bøn-falde om, at siden han, den evige Gud, har Velbehag i dig, at saa intet paa Jorden skal formaa at drage dig bort fra at frydes og glædes over din Guds Storhed eller fra den Kærlighed og Lovprisning, han fortjener. Og du skal bede ham om, at han vil hjælpe dig til, at du altid maa kunne bidrage blot et lidet til, at hans Navn kan blive priset, saa at du stedse med Sandhed maa kunne sige: »min Sjæl ophøje og prise Herren«.

Og nævnte Skrift, hvoraf ovenstaaende udgør et lidet Kapitel, slutter med følgende vidunderlig skønne Strofer:

»Lyksalige de, hvis Navne ere skrevne i denne Livets Bog! Men du, min Sjæl, hvis dit Navn staar dér, hvorfor er du da bedrøvet og foruroliger mig? Haab paa Gud, thi jeg vil endnu bekende for ham mine Synder og hans Forbarmelser, og af begge tilsammen vil jeg danne en Lovsang med evige Sukke til min Frelser og min Gud; maaske

vil der saa komme en Dag, hvor jeg synger ham min Herlighed, og min Samvittighed skal da ikke være fuld af Anger dér, hvor alle Sukke og Bekymringer skulle høre op; men indtil det skér, skal min Styrke bestaa i Haab og i Taushed. Men jeg vil hellere leve og dø, mens jeg begærer og haaber paa det evige Liv, end eje alle skabte Ting og alle Verdens Goder, som ere forgængelige. Forlad mig ikke, Herre, thi paa dig haaber jeg, lad ikke mit Haab blive til Skamme, lad mig altid tjene dig, og gør af mig, hvad du vil.«

Bø n. Bønhør os, Gud vor Fader, og som vi glæde os ved at fejre din salige Jomfru Teresa's Fest, lad os i lige Maade blive vederkvægede ved hendes himmelske Visdoms Næring og vejlede til andægtig og inderlig Fromhed. Ved vor Herre Jesum Christum. Amen. N. H.

Henry George.

Det første Foredrag i den sociale Foredragsrække holdtes i forrige Uge af Pastor E. Koch fra Odense. Æmnet for hans Foredrag var Henry George's Tanker og System. Til Oplysning for dem af Læserne, hvem George's Navn maaske er mere ukendt, skal her ganske kortelig nævnes, at G. fødtes 1839 i Philadelphia, og at han efter først at have været Typograf og siden Guldgraver i journalistisk Virksomhed fandt det Felt, hvor hans rige Evner ret kunde udfolde deres Kraft. I 1880 flyttede han til New-York, hvor han siden har virket som Politiker og Forfatter. Allerede Aaret forinden havde han skrevet det Værk, der har gjort hans Navn verdensbekendt, *Progress and Poverty*, hvori han fremsætter sine Planer til Afhjælpning af Nutidens sociale Nød. Hans sidst udgivne Skrift er af en særlig Interesse for Katholiker, det hedder *The condition of labour* og er et aabent

»Brev« til Pave Leo XIII., et Svar paa dennes store Encyclica af 1891 om Arbejderspørgsmaalet.

Pastor E. Koch fremstillede omtrent paa følgende Maade George's social-økonomiske Teorier: »Økonomisk Fremskridt betegner mærkelig nok ikke altid Fremskridt i almindelig Velstand. Da Maskinerne fremkom, sank Arbejdslønnen paa de fleste Felter kolossalt. Og, for at tage et nærliggende Exempel, samtidig med, at Symaskinerne mere og mere fuldkommengøres, hæver Syerskernes Løn sig ikke. Forskellen mellem Rige og Fattige er i vor Tid stedse bleven større, og det, hvad enten Regeringsformen er Republik eller Kongedømme, hvad enten der er Toldbeskyttelse eller Frihandel i de forskellige Lande. Man har fremsat (Malthus) den Tanke, at Menneskeheden har formeret sig for stærkt, og at det er Grunden til den megen Fattigdom og Nød; Jorden er kun i Stand til at føde et begrænset Antal Mennesker, og man er ikke langt fra det Antal. Dog denne Tanke er uantagelig for enhver Kristen, den er ganske uforenelig med Troen paa en almægtig Gud og Fader, der har skabt Menneskene og sat dem paa Jorden med den Befaling, at de skulde udbrede sig og blive mangfoldige. Og der er endnu saare længe til, at Jorden ikke kan brødføde Menneskene; selv de stærkest befolkede Lande have endnu ikke naaet Dyrkningsgrænsen. En saadan findes vel; men intet Øje kan blot skimte den endnu. Irland f. Ex. har vel maattet sende Millioner af sine Sønner bort; men Grunden til, at disse ikke have kunnet finde Føden hjemme, er den, at det allermeste af Øen ejes af Mænd, som slet ikke bo paa den, men leve i England eller paa Fastlandet og udsuge deres Forpagtere. Fik Ilerne blot deres Jord selv at dyrke, skulde de nok blive hjemme.

Hvor have vi da Midlet til at skaffe bedre Vilkaar til Veje? Fejlen ligger i en urigtig Fordeling af det, der produceres. Arbejder, Kapital og Jordejer faa hver sin Del. Men Jordrenten har en uhyggelig Tilbøjelighed til at stige alle Vegne, medens Arbejdslønnen og Renten af Kapitalen

er temmelig konstant. Under helt primitive Forhold betales ingen Jordrente, men jo mere Kulturen stiger, desto mere stiger denne ogsaa. I de store Byer koster én Kvadratalen af Jorden flere hundrede Kroner. En Gaard, der ligger op ad en stor By, kan, uden at Ejeren hverken rører Haand eller Fod, stige til det tyvedobbelte af sin oprindelige Værdi. Dette er et unaturligt Forhold. Jorden er Kilden til al Formue; thi alt, hvad vi bruge, kommer til syvende og sidst fra den. Og den, der ejer Kilden, forlanger en enorm Afgift af den, de, der benytte den, naa kun ved al deres Slid og Slæb akkurat det allernødvendigste. *Derfor bør Jordrenten flyde i Fællesskassen og ikke tilfalde Enkeltmand.* Dette vilde være retfærdigt. Thi hvad har Mennesket naturligt Ret til at eje? Kun det, der er frembragt ved menneskelig Handlen, kan naturligt ejes af det enkelte Menneske. Ligesaa unaturligt det vilde være, at man skulde købe og betale det Lys og den Luft, som omgiver os, og uden hvilken vi ikke kunne leve, lige saa meningsløst er det, at den Enkelte ejer Jorden og tager Betaling af andre, for at de kunne faa Lov til at bruge den. Den første Jordejer er kun bleven det derved, at han var stærk nok fremfor de andre til at tage Jorden.«

Saaledes fremstillede i forkortet Gengivelse Pastor E. Koch H. George's Program. Det er gengivet her, fordi enhver, der har nogen Interesse for de sociale Spørgsmaal, ikke bør være uvidende om George's Tanker, og fordi mange Mænd, der med Iver kæmpe for Afhjælpning af Nutidens sociale Nød, med Begejstring have ladet sig rive med af disse Tanker. I stedet for en selvstændig Kritik af det her fremstillede System, der jo ser meget betænkeligt ud, skal heranføres et lille Stykke af den hellige Faders nævnte store Encyclica, som netop indeholder en klar Bedømmelse af de George'ske Tanker.

»At Gud Herren har overdraget Jorden til hele Menneskeslægten til Afbenyttelse, staar ikke i Vejen for Privateje. Thi Gud har ikke skænket Jorden til Samfundet i den For-

stand, at Alle uden Forskel skulde være Herrer over den, men har overladt Afgrænsningen og Fordelingen af Privat-ejendommen til Menneskenes Flid og til de Indretninger, som Nationerne maatte foranstalte. — Forøvrigt hører Jorden ikke op med, hvorledes den end maatte være fordelt imellem de Enkelte, at tjene Samfundet, thi der gives intet Menneske, som jo ikke lever af dens Udbytte. Hvo som er uden Ejendom, han har til Gengæld Arbejde, og man kan sige, at alle Ernæringskilder føres tilsidst tilbage enten til Jordens Bearbejdelse eller til Arbejde i en eller anden Erhvervsgren, hvis Løn kun hidrører fra Jordens Frugt og ombyttes med Jordens Frugt.

Heraf fremgaar det atter, *at privat Ejendom fuldt ud er en Fordring af Naturen.* Jorden yder rigtignok i stor Fylde alt, hvad der er nødvendigt til den jordiske Tilværelses Opholdelse og Fremme; men den kan ikke yde det af sig selv, d. v. s., ikke uden at Menneskene bearbejde og dyrke den. Idet Mennesket sætter legemlig Flid og aandelig Om-sorg ind paa Opdyrkelsen af Jorden, gør han netop derved den opdyrkede Del til sin Ejendom; *der paastrykkes den saa at sige Bearbejderens Stempel.* Det staar altsaa fuldt ud i Overensstemmelse med Retfærdigheden, at denne Del af Jorden er hans egen, og at hans Ret til den vedbliver at være ukrænkelig.

Det ovenfor anførtes Beviskraft er saa indlysende, at det *kun kan vække Forundring at høre de modsatte Teorier fremsatte*, Teorier, som forøvrigt ikke ere nye, men som allerede af Oldtiden ere blevne tilbageviste og gendrevne. Man paastaar nemlig, at egentlig Grundejendom strider imod Retfærdigheden, og at kun Jordens eller enkelte Deles Afbenyttelse kan tilkomme de enkelte Individider; Grunden, som bærer Herrens Anlæg og Bygninger, er ikke hans Ejendom, og Marken, som Bonden opdyrker som sin egen, tilhører ham ikke. Man vil ikke indse, at dette er det samme som at begaa et Rov imod det, som er erhvervet paa lovlig Maade. Hin tidligere saa øde Jordlod har dog ved den

første Opdyrkers Flid og ved hans kyndige Behandling fuldstændig forandret sin Skikkelse; fra et Vildtnis er den bleven til en frugtbar Ager, fra et redningsløst Øde til en indbringende frugtbar Jordbund. Hvad der giver Jorden denne nye Skikkelse, det er i den Grad Et med den, at det for en stor Del er en Umulighed at skille det fra den.«

Disse Ord indeholde en træffende Kritik af George's Tanker. Det er dog alligevel ikke usandsynligt, at det kan gaa her som saa ofte, at den Bevægelse George har vakt, kan bringe noget godt og gavnligt frem, naar adskillige usunde og fejle Tanker i Tidens Løb bundfælde sig og udskilles af Systemet.

Fattigdom.

»**H**an døde, som han havde levet, i Troen paa et evigt Mørke«, saaledes blev der skreven for nogle Aar siden om en bekendt Mand, der var død. Det er samme forstenende Tomhed, der kommer frem i et Digt, den nys afdøde norske Forfatter *Gabriel Finne* har skreven om sig selv, aabenbart kort før sin Død, og som *Politiken* for nylig har offentliggjort efter det norske Blad *Ringeren*. Digtet lyder saa:

Paa Menneskens Træ —
 et raaddent Blad,
 stødt ud af det friske Løv,
 — synker jeg langsomt,
 daler jeg langsomt —
 mod Jordens Skød.

Naar Vinden sukker igennem Skovene,
 og jeg daler mod Jord,
 jeg livløse Blad,
 ser jeg mig træt imod Himlen.

Tomhed!

Ja -- ovenover er der kun
 det tomme Rum,
 og under mig er Graven.

Det er trøstesløst, dette lille Digt, og dobbelt, naar man betænker, at det er skreven i et kristent Land og blandt et kristent Folk, i et Samfund, hvor der dog havde været Lykke og Trøst mod Døden at finde. Hin unge Digter, der skrev disse Linjer, er et Vidnesbyrd mellem mange andre om,

at Apostlen Paulus havde Ret, da han i sit første Corinthierbrev skrev, at var Christus ikke opstanden fra de døde, d. v. s., var den christne Tro ikke Sandhed, saa var vi christne de ulykkeligste af alle Skabninger. Og den, der er født og opdragen som Kristen, men falder fra sin Tro, han bliver endnu ulykkeligere end den, der aldrig har hørt om Sandheden. Thi han er fra sin tidligste Tid bleven opdragen til at tænke paa Døden og bleven mindet om den tidlig og silde, i Tale og i Skrift har han hørt og læst om Dødens Overvinder og Sjælens Frelser fra alt ondt; men naar nu alt dette bliver tagen fra ham, staar han dobbelt tom og trøstesløs. Og vilde man tale med én, som stod som hin døende Mand med Tomhed for sit Blik baade for oven og for nedén, saa vilde han maaské svare: Ja, glædeligt er det ikke; men det er Sandhed; og det er den eneste Tilfredsstillelse, man har i Livet, at jage efter Sandhed. Sé, mange af dem, for hvem den Rigdom, vi have i Christo er noget, de af al Magt vende sig fra, ville maaske slet ikke svare som ovenfor anført om Sandheden og Tilfredsstillelsen ved at jage efter den, og nogle af dem, der svare saa, ville maaske slet ikke i Virkeligheden mene saa, men nogle bliver der dog vel tilbage, som i denne trøstesløse Tomhed sé Livets højeste Sandhed. Men dem maa man saa med Rette spørge: hvorledes kan dog Sandheden gøre Mennesket til Jordens elendigste Skabning? I en eneste Ting, hvis det er Sandhedens Betydning og Magt, bliver der da saa kun Mening, i det hin tyske Filosof fremførte, at Menneskehedens Undergang var Menneskehedens største Lykke. Og efter ham er det bedste Menneske den, der dør ensom, som han har levet, uden at efterlade sig nogen Arving til den fælles Sorg og Ulykke. Men *forfærdelig vis* paa Sandheden af sin Fattigdom og Nød maa den være, der vover at søge at udbrede sine Tanker og Syner videre; thi han forøger kun de ulykkeliges Antal. Men underligt er det, at fra den Kant lyder ivrigst de onde Raab mod den kristne Tro som en Helledslære, skønt vi christne lære kun, at den, som ikke *vil* vide af Guds Kærlighed at sige, falder ind under Guds Vrede, medens vore Modstandere dømme ethvert Menneske med al dets Trang og alle dets Forhaabninger til at gaa herfra med Tomhed for oven og en aaben Grav for nedén som eneste Vished.

N. H.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 43

Søndagen den 22. Oktober

1899

St. Francisci aandelige Blomster.

I hele den rige biografiske Literatur, der er fremspiret omkring den store Fattige fra Assisi, findes mange nøjagtigere Levnetsskildringer, men ingen skønnere og yndefuldere end den lille Samling Legender, der paa Italiensk kaldes *Fioretti di S. Francesco*. Af denne — som er et af den tidlige italienske Literaturs Mesterværker og en af den katolske Folkeaaands skønneste Frembringelser — bydes der her *Katholikens* Læsere en fuldstændig Oversættelse.

Assisi, Okt. 1899.

Johs. J.

FØRSTE KAPITEL.

I vor Herres Jesu Christi, den Korsfæstedes, og hans jomfruelige Moder Marias Navn. I denne Bog indeholdes adskillige aandelige Blomster, Vidundere og Exempler til from Efterfølgelse, hidrørende fra St. Franciscus, den Christi Fattige, og flere af hans hellige Fæller til Jesu Christi Ære. Amen.

Allerførst og fremmest maa vi betragte, hvorlunde St. Franciscus, nu salig i Himlen, i alle sit Livs Handlinger lignede vor velsignede Frelser. Ligesom Christus, da han begyndte at prædike, udvalgte tolv Apostle til at følge ham i Fattigdom og andre Dyder og foragte alle verdslige Ting; saaledes udvalgte St. Franciscus, da han grundede sin Orden, tolv Fæller, der besad den højeste Fattigdom. Og ligesom én af Christi tolv Apostle blev forstødt af Gud og faldt i Synd for sin Begærligheds Skyld; saaledes faldt én af St. Francisci tolv Fæller fra, nemlig Broder Giovanni della

Cappella, og styrtede sig selv i Fordærvelse ved sin Begærlighed. Hvilket er de Udvalgte et afskrækkende Exempel og god Grund til Ydmyghed og Frygt, idet de se, at ingen er sikker paa at holde ud indtil Enden i Guds Naade. Og ligesom hine hellige Apostle vare sande Vidundere af Hellighed og Ydmyghed og fulde af den Helligaand, saaledes vare hine Fæller af den hellige Franciscus Mænd af saa stor Hellighed, at fra Apostlenes Tid og til da havde Verden ikke set saa vidunderlige og hellige Mænd. Thi én af dem blev henreven indtil den tredje Himmel ligesom St. Paulus, og det var Broder Egidio; og til én af dem, nemlig Broder Filippo Lungo, kom en Engel fra Himlen ligesom til Profeten Esaias og rensede hans Læber med en Glød; og én af dem, nemlig Broder Silvestro, talte ligesom Moses med Gud, som den ene Ven taler med den anden; og én løftede sig ligesom St. Johannes Evangelisten paa Ørnevinger ind i den guddommelige Visdoms Lys, og det var Broder Bernardo, den saare ydmyge, der udlagde Skrifterne paa den viseste og dybsindigste Maade; én af dem blev i levende Live erklæret for Helgen af Gud, nemlig Broder Rufino, en Adelsmand fra Assisi; og saaledes vare de alle udmærkede ved synderlige Helligheds Tegn, som senere skal ses.

ANDET KAPITEL.

Om Broder Bernardo da Quintavalle, St. Francisci første Ledsager.

St. Francisci' første Ledsager var Broder Bernardo af Assisi, som omvendte sig paa følgende Maade: Det var, medens St. Franciscus endnu var i verdslig Dragt, ihvorvel han allerede havde vendt Verden Ryggen og gik rundt, foragtet af alle, og spægede sig selv, saa mange ansaa ham for en Daare, og han blev spottet som en Taabe, og baade hans Slægtninge og andre kastede Sten og Skarn efter ham,

men han gik taalmodig i al den Uret og Foragt, der tilføjedes ham, og var som én, der hverken havde Øren eller Mund. Og Bernardo, der var én af de ædlest og rigeste og klogeste Mænd i Assisi, begyndte at lægge Mærke til St. Franciscus, hvor overvættes han foragtede Verden, og hvor taalmodigt han bar alle Krænkelser; thi to Aar igennem havde han nu gaaet saaledes, foragtet og forhaanet af alle og enhver, og syntes stadig at befæste sig mere og mere i det Liv, han førte. Derfor begyndte Bernardo at tænke og sige ved sig selv: »Denne Broder maa dog have stor Naade fra Gud«; og en Aften indbød han ham til sig og beværdede ham og husede ham. Og St. Franciscus tog imod Tilbudet og spiste til Aften og blev der om Natten. Og Bernardo besluttede da at udspejde hans Hellighed, hvorfor han lod rede Seng til ham i sit eget Værelse, hvor der altid brændte en Lampe om Natten. Og for at skjule sin Hellighed, kastede St. Franciscus sig paa Sengen, saasomt han var kommen ind i Værelset og lod, som om han sov, og efter nogen Tid lagde Bernardo sig ligeledes og begyndte at snorke stærkt, som om han sov meget fast. Og St. Franciscus, som troede, at Bernardo virkelig sov, stod nu op af Sengen og gav sig til at bede, idet han opløftede Øjne og Hænder til Himlen og med meget stor Andagt og Glød raabte: »Min Gud, min Gud!« Og saaledes vedblev han at sige og at græde saare lige indtil Morgen og gentog stadig: »Min Gud, min Gud!« og sagde ikke andet. Men dette sagde St. Franciscus, idet han ved sig selv betragtede og beundrede den guddommelige Majestæts Fuldkommenhed, som værdigedes at nedstige til den fortabte Verden, og som nu ved den lille fattige Franciscus beredte sig til at frelse mange Sjæle, baade hans egen og andres. Og oplyst af den Hellig Aand, som er Profetiens Aand, forudsaa han de store Ting, som Gud agtede at udrette ved ham og hans Orden, og betragtede sin egen Uduelighed og ringe Ævne, og derfor raabte han til Gud og bad ham med sin Godhed og Almagt uden hvilken den menneskelige Skrøbelighed intet ævner,

at hjælpe ham til at fuldbyrde det, som han ikke formaede af sig selv. Da nu Bernardo ved Lampens Lys saa St. Francisci fromme Adfærd og med Andagt overvejede de Ord, han sagde, saa blev han bevæget af den Hellig Aand til at forandre sit Liv. Derfor, da det var bleven Dag, kaldte han paa St. Franciscus og sagde saalunde: »Broder Francesco, jeg har overlagt i mit Hjærte, at jeg vil forlade Verden og følge dig i alt, du vil befale mig.« Da Franciscus hørte dette, frydedes han i Aanden og sagde: »Bernardo, hvad du der siger, er saa stort og svært et Værk, at vi ville spørge vor Herre Jesus Christus til Raads derom og bede ham lade os sin Vilje vide og lære os, hvorledes vi skulle bringe dette Forsæt til Udførelse; lad os derfor gaa sammen til Bispegaarden, der er en god Præst, ham ville vi lade læse Messe for os, derpaa ville vi holde ved med Bøn indtil den tredie Time og bede Gud, at naar vi tre Gange i Træk aabne Messebogen, han da vil vise os den Vej, som det er ham velbehageligt, at vi vælge.« Bernardo svarede, at dette behagede ham meget. Hvorpaa de begave sig til Bispegaarden, og da de havde hørt Messen og havde bedt indtil den tredje Time, tog Præsten paa St. Francisci Bøn Messebogen, og idet han gjorde det hellige Korsens Tegn, aabnede han den re Gange i vor Herres Jesu Christi Navn. Og første Gang fandt han de Ord, som Christus siger i Evangeliet til Ynglingen, der spurgte om Fuldkommenhedens Vej: »Vil du være fuldkommen, da gæk hen, sælg, hvad du har, giv Fattige det og følg mig«; anden Gang fandt han det Ord, som Christus sagde til Apostlene, da han sendte dem ud for at prædike: »Bærer intet med Eder paa Vejen, hverken Stav eller Taske ej heller Sko eller Penge,« hvorved han vilde lære dem at sætte alt deres Haab i timelige Ting til Gud og ikke have anden Hensigt end at prædike det hellige Evangelium; men tredje Gang faldt Messebogen op paa det Ord, Christus siger: »Hvo som vil komme efter mig, fornægte sig selv og tage sit Kors op og følge mig.« Da sagde St. Franciscus til Bernardo: »Dette er det Raad, Chri-

stus giver os; gaa derfor hen og gør nøjagtigt, hvad du har hørt; og velsignet være vor Herre Jesus Christus, der har villet vise os Vejen til et evangelisk Liv.« Efter at have hørt dette, gik Bernardo bort og solgte, hvad han havde; men han var meget rig. Og med stor Glæde uddelte han det altsammen til Enker, til Faderløse, til Fængsler, til Klostre, til Hospitaler og til Pilgrimme; og St. Franciscus hjalp ham troligt med det altsammen. Og da en Mand ved Navn Silvestro saa, at St. Franciscus gav saamange Penge bort til de Fattige, saa grebes han af Havesyge og sagde til St. Franciscus: »Du har ikke betalt mig fuldtud for de Sten, du købte af mig til at istandsætte Kirken *) med; nu, da du har Penge, skal du betale mig.« St. Franciscus undredes over saa stor en Havesyge, men som en god evangelisk Mand vilde han ikke strides med den anden, tog derfor med begge Hænder af Bernardos Skat og øste i Skødet paa Silvestro, idet han sagde, at han kunde faa mere, hvis han ønskede det. Silvestro var tilfreds med, hvad han havde faaet og gik hjem. Men om Aftenen, da han overtænkte, hvad han havde handlet i Dagens Løb, angrede han sin Havesyge, idet han mindedes Bernardos Nidkærhed og St. Francisci Hellighed. To Nætter i Træk havde han derpaa et Syn fra Gud, nemlig at der fra St. Francisci Mund udgik et gyldent Kors, hvis Top naaede Himlen, og hvis Arme strakte sig fra Øst til Vest. Bevæget af dette Syn bortgav han for Guds Skyld alt, hvad han havde, og blev Mindrebroder og naaede i Ordenslivet saa stor Hellighed og Naade, at han talte med Gud, som den ene Ven taler med den anden, hvilket St. Franciscus flere Gange erfor, som nedenfor skal fortælles. Ogsaa Bernardo havde en stor Naade, at han ofte blev henrykt til Gud under sin Bøn og Betragtning, og St. Franciscus sagde om ham, at han var værdig til al Ære, og at det var ham, som havde grundet Ordenen, fordi han var den første, der forlod Verden og ikke beholdt noget for sig selv, men gav alting bort til Christi Fattige og begyndte et Liv i evangelisk Fattigdom, idet han nøgen kastede sig i Armene paa den Korsfæstede, som være lovet og priset *in saccula saeculorum*. *Amen*.

(Fortsættes.)

*) S. Damiano, som St. Franciscus istandsatte ifølge guddommelig Befaling.

Til Forsvar for den 1. Trosartikel.

Her kom engang for nogle Aar siden en Bondemand ind i en jysk Landboforenings Bibliotheksstue for at laane en Bog. Den Bog, han ønskede at laane og da ogsaa fik med sig, var Darwin's Bog om Arternes Oprindelse. »Det er nu den Tro, a har,« sagde Manden, da han fik Bogen i Hænde. Og som det forholdt sig med den Mand, forholdt det sig med mange andre, Udviklingslæren er ikke for dem er naturhistorisk Oplysning, men en Tro, og det en Tro, som har gjort det af med deres kristne Tro. Og Hovedpunktet i denne deres Tro er og bliver altid det: Mennesket en ikke skabt i Guds Billede, og naar et Menneske er død, og en Ko er død, bliver det samme tilbage, nemlig et Aadsel. Og gennem Dagblade, Tidsskrifter og større og mindre Bøger spredes hine Tanker ud, og rent ubevidst blive de baade unges og gamles Ejendom.

Fra kristelig Side gøres der kun lidt for at bekæmpe hine sjælefordærvende Anskuelser, og tit svarer Ævnen kun i ringe Grad til Viljen. Thi det er ikke nok, at en Theolog konstaterer saadanne Anskuelsers ødelæggende Indflydelse og taler fordømmende Ord mod dem, nej, det, der trænges til, er videnskabelig Bevisførelse paa kristen Grund for den store, grundlæggende Sandhed, at Gud har skabt Mennesket i sit Billede. Det er derfor en saare *bctimelig* Bog, der i disse Dage er udkommen, **Abetheoriens Bankerot** og **Vor populære Darwinisme**, af A. Breitung. Forfatteren er vel hjemme i den moderne zoologiske og anthropologiske Literatur, og man undres næsten, naar man læser hans Bog, ved at se den store Række af de berømteste Forskere paa nævnte Omraader, der dels staa ligesom han som bestemte Modstandere

af Darwinismen *), dels stærkt tvivlende overfor dens Resultater.

Skriftet kan paa en Maade kaldes et Lejlighedsskrift, da Forfatteren strax paa første Side nævner et for nogen Tid siden af Studentersamfundet udgivet Skrift »Skabelse eller Udvikling« af Cand. mag. Bøving-Petersen som Foranledning til sin Bog, ligesom han i en stor Del af denne gendriver Bøving-Petersens løse Paastande og uvidenskabelige Resultater. Medens B.-P. med Foragt vender sig fra den kristne Verdensopfattelse, er A. Breitung's Bog et glimrende Forsvar for den 1. Trosartikel. Dog er det slet ikke nogen theologisk eller opbyggelig Afhandling, men en naturvidenskabelig Fremstilling med en Mængde højst interessante Enkeltheder. Ret forbausende er det f. Ex. at høre, hvorledes Kristendommens erklærede Fjende, Udviklingslærens ivrige Forkæmper, Professor Häckel i Jena, har naaet til flere af sine overraskende Beviser gennem det ene videnskabelige Bedrageri efter det andet. Og de svimlende høje Tal, som mange Naturforskere anvende, naar de skulle bestemme Jordens og Dyrearternes Alder og m. m., vise sig efter Fremstillingen her at bero paa kolossale Overdrivelser. Og højst tiltalende er Forfatterens Standpunkt overfor Videnskaben. Han vil ikke, som adskillige andre, have, at der maa tales om »Videnskabens Bankerot« i Kampen mod Troen. Nej, det, der har gjort Bankerot mod den kristne Tro er, efter Forfatteren, slet ikke Videnskaben, men Skinvidenskab.

Foruden nævnte Bog af B.-P. er der ogsaa en anden Bog, som A. Breitung retter sin sønderlemmende Kritik imod, det er Johan-Olsens »Udviklingslærens nuværende Standpunkt«, der for nogle Aar siden udkom i den norske Bogrække:

---

*) Dette Ord er her brugt i sin populære Betydning som Læren om Menneskets Afstamning fra Dyrene. Forstaar man derimod kun Ordet som en Betegnelse for Darwin's lagttagelser og Theorier, maa man indrømme, at Darwinismen har bragt en hel Del godt frem.

Bibliothek for de tusinde Hjem. Det er saare karakteristisk, at det er i disse to Serier, vi træffe disse bestemt kristendomsfjendtlige Værker, i Studentersamfundets Smaaskrifter og i Bibliothek for de tusinde Hjem. Thi det er betegnende Vidnesbyrd om den Aand, der gennemtrænger saa at sige alle de Bøger, der fremkomme i de to nævnte Rækker. Selvfølgelig kommer det ikke lige stærkt frem i alle Værker, men om dem alle kan dog den Sætning gælde: deres Maal er folkelig Oplysning *udenfor* eller *i Strid* med Kristendommen. Men lige saa sikkert, som Folkeoplysning er af det gode, naar den er sund og sand, lige saa uomtvisteligt er det, at ingen større Fordærvelse kan ramme et *Folk* end at blive belemret med en Oplysning, der ikke hviler paa et kristeligt eller moralskt Grundlag. Derfor bør ingen hverken af de tusinde Hjem eller Studentersamfundets Smaaskrifter have Plads i nogen kristen Skoles Bibliothek eller paa noget kristent Hjem Bogreol.

Hr. A. Breitungs Bog er et godt Hjælpemiddel til en sund, kristelig Folkeoplysning. Thi det gaar med den som med alt, hvad der hviler paa ægte Videnskab, at det er, speciellere Undersøgelser naturligvis fraregnet, forstaaeligt baade for lærd og ulærd. Men den er ogsaa, hvad langtfra altid er Tilfældet, i høj Grad underholdende og interessant. Vi anbefale derfor Bogen paa det bedste til Læserne. Ikke mindst vilde den være et ganske fortrinligt Hjælpemiddel for den, der maatte have Lyst og Lejlighed til at holde populære Foredrag om Skabelse og Udvikling, om Udviklingslærens nuværende Standpunkt eller lignende Æmner, en saadan vilde i Bogen finde Stof baade til et og flere Foredrag.

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af
Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. Køben-
havn. S.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 44

Søndagen den 29. Oktober

1899

Lidt fra Bethesdamødet.

I forrige Uge har der været afholdt et stort Møde i Missionshuset Bethesda, og fra Land og Stad har der strømmet Deltagere sammen, Præster og Lægfolk, Mænd og Kvinder i Hundredevis. Vi skulle her dvæle en lille Smule ved et Par af de Foredrag og Forhandlinger, der forekomme os at have frembudt særlig Interesse.

Paa den anden Dag var Forhandlingsæmnet: Kirken og de Rige — Kirken og de Fattige, hvilket blev indledet *) af Højskoleforstander *Dr. Nørregaard* og Professor *Harald Westergaard*. Den første fremhævede, at Kirken siden Reformationen har været meget nøje knyttet til Statsmagten, og at disse gensidigt have støttet og værnet hinanden. Den anden Indleder, Professor *Westergaard*, talte træffende og klart om Statskirkens Mangel paa Omsorg for og Hensyntagen til de Fattige. Han begyndte med at minde om, at allerede i Kristendommens første Dage var der Fristelse til at gøre Forskel, og at der maatte en Jacobs mægtige Røst **) til at advare derimod. Og, hedder det længere hen i hans Foredrag, »ere de lukkede Stolestader ikke de Misligheder, Jacob anker over, om igen? Det siges, at Kirken ikke kan undvære Stolepengene, men tværtimod, den har ikke Raad

*) Vi benytte her Referatet i »Kristeligt Dagblad,» hvilket selvfølgelig er udførligere end de øvrige Dagblades.

**) Smmn. denne Udtalelse med hvad Luther skriver om samme Apostels Brev, at det er »ein recht strohern Epistel, denn sie doch kein evangelisch Art an ihr hat«. Vi forstaa dette godt fra den Mands Side, hvis Værk hovedsagelig hvilede paa de Riges og Mægtiges Gunst.

til at tage imod dem, thi derved stødtes de Fattige bort fra Kirken. I de store Sogne er det umuligt for Præsten at komme i Berøring med hele Befolkningen, derved tvinges han næsten til først at søge dem, han ved Opdragelse og Udvikling staar nærmest.» Og han dvælede ogsaa ved de forargelige Forskelle mellem rig og fattig ved Daab og Begravelser. »Kirken staar paa samme Standpunkt som »*Peer Degn*«. Det ser ud, som om den var til for at kaste Glans over de Riges Liv og Død, men ikke har noget med de Fattige at gøre«. Og begge Indlederne saavelsom flere af Deltagerne i den paafølgende Diskussion beklagede det Faktum, at de Fattige rundt omkring vare blevne mere eller mindre fremmede for Kirken. — Det begynder nu for Alvor at gaa op for Protestantismen, at det er et gabende Saar paa dens Legeme, at den ikke ret er de Fattiges Kirke. Dog dette skriver sig fra Protestantismens Begyndelse; i England, i Tyskland o. s. v. var den Kongernes og Fyrsternes og overhovedet de Riges Kirke, som de Smaa og Ringe maatte følge med det gode eller med det onde; og derfor er det egentlig kun den Sæd, der fra først blev saæet, som nu voxer op, naar det store Frafald fra Kristendommen er ved at fuldbyrde sig blandt Protestantismens Fattige. Der er desværre ogsaa mange Steder Frafald til Stede i katholske Lande, men det er snarere i de højere Kredse, hvor Nydelssesygge og falsk Videnskabelighed have gjort det af med Kristentroen hos adskillige; men til Gengæld flokkes de Fattige saa meget mere trofast om Kirken. Det er næsten i Grunden henholdsvis den største Ros og den største Dadel, der kan siges om den katholske Kirke og Protestantismen: den første er en Moder for alle Mennesker og mest for de Fattige, der føle sig hjemme og glade i dens Skød, den sidste har mistet de Fattige, men holdes oppe af de Rige; thi de Fattige ere i særlig Forstand Jesu Brødre og Søstre!

Ogsaa fra de følgende Talere faldt der mangan betegnende Ytring. En københavnsk Sognepræst følte sig f. Ex. misfornøjet med Professor Westergaards Udtalelser, Præsterne

vare ikke Skyld i de daarlige Forhold, men de faldne Udtalelser maatte faa Folk til at tro det. Og han fandt det sørgeligt, at særlig de Fattiges Repræsentanter i Rigsdagen modsatte sig Bevillinger til kirkelige Formaal. (Efter det foregaaende synes man egentlig ikke at kunne undres saa meget herover!) Pastor Ostenfeld, én af den sociale Bevægelses Ledere, gjorde den træffende Bemærkning, at Præsterne maatte forstaa den arbejdende Befolkning, hvilket ikke kunde ske, saalænge den betragtedes som Modstander. — En Forhandling som omtalte vidner om, at Statskirken har faaet Øjnene op for én af sine sværeste Brøst, hvis rette Afhjælpning vil være én af de væsentligste Livsbetingelser for denne.

Paa Mødets sidste Dag holdtes der et Foredrag af den norske Præst Gustav Jensen, hvis Titel var: »Vor Altertjeneste«, hvilket ogsaa skal omtales her. Om Liturgi og liturgiske Spørgsmaal overhovedet have de fleste protestantiske Præster her i Landet saare ringe Begreb, saa et Foredrag om Altertjenesten var i Grunden paa sin Plads i denne Forsamling; men særlig Begyndelsen af Pastor Jensens Foredrag var desværre saare vildledende. Han udtaler sig nemlig deri paa følgende Maade: »I Kirkens første Dage var der hverken Alter eller Altertjeneste, men kun et Bord, Herrens Bord.

Det er først fra det fjerde Aarhundrede, Altret stammer, da man atter fik Præster med Offertjeneste, som endnu findes i den romerske Kirkes Messe.

Offer, Alter og Præst høre uløseligt sammen og staa og falde med hverandre.«

Man forstaaer ikke, hvorledes en Mand, der kender baade Kirkens og Liturgiens Historie, kan udtale sig saaledes. Hedder det dog ikke i Hebræerbrevets sidste Kapitel: »Vi have et Offeralter, hvoraf hine ikke have Ret til at spise, som tjene Teltet« (d. e. Jøderne), og synes det ikke at pege tydeligt nok hen paa Alter og Offer? Hvordan Alterets udvortes Skikkelste har været, véd man ikke, men det angaar

heller slet ikke Sagens Realitet; dog har et Bord vistnok gjort Tjeneste som Alter i Apostlenes første Tid idetmindste, hvad det jo forøvrigt gerne kunde endnu, om Forholdene førte det med sig. Men vil man søge at komme udenom nævnte Sted i Hebræerbrevet, er der endnu et Sted, i St. Pauli første Korinthierbrevs 10de Kapitel, som afgiver samme Vidnesbyrd. Apostlen taler dér om] Afgudsdyrkelsen og sammenstiller Jødernes Offer og Hedningenes Offer med Velsignelsens Brød og Kalk, som de Kristne have Del i, ja fordømmer det mulige Fællesskab mellem Herrens Bord og Djævelens Bord, d. v. s. Afgudsalteret; men hvad Betydning vilde disse Sammenligninger have, hvis ikke ogsaa de Kristnes Spise og Bord var et Offer og Alter? Og Kirkefædrenes Udtalelser gaa længe før 4de Aarhundrede i ganske samme Retning. Tertullian († 220) mener, at Kvinderne bør blive i Hjemmet, undtagen naar de ville besøge en Syg, naar *Ofret bringes*, eller Guds Ord forkyndes. Og Cyprian († 258) skriver (Epist. 63 ad Caecil.): »Hin Præst staar i Sandhed i Christi Sted, som gjør, hvad Christus har gjort, og bringer Gud Fader i Kirken et *sandt og fuldkomment Offer*, naar han begynder at ofre, som han véd, at Christus har ofret.« Derfor tro vi, at der fra Kristendommens allerældste Dage har været lært og troet paa et sandt og virkeligt Offer, og at denne Tro har været den Gang, som den er nu, Kristendommens dybeste og lifligste Hemmelighed.

Disse saakaldte kirkelige Møder have været og ere til stor Gavn for Prøtestantismen, de ere noget lignende, som de store Katholik-Forsamlinger i langt større Stil ere for den katholske Kirke i Tyskland. Som Katholiker følge vi saadanne Phænomener indenfor Statskirken med Interesse, ikke mindst, fordi vi ønske, at enhver maa faa saameget Udbytte som muligt ud af den større eller mindre Del af Sandheden, som han kender; men ogsaa fordi, Kirken har stor Interesse af, at Protestantismen bevarer saa meget kristeligt Indhold som muligt. I saa Henseende staar den danske Protestantisme højt sammenlignet med adskillige andre Landes.

St. Francisci aandelige Blomster.

(Fortsat.)

TREDJE KAPITEL.

Hvorledes St. Franciscus tænkte ondt om Broder Bernardo og derfor befalede nævnte Broder Bernardo at træde ham tre Gange med Foden paa Halsen og paa Munden.

Den Korsfæstedes hengivne Tjener St. Franciscus var ved sine haarde Bedrøvelser og sin stadige Graad bleven saa godt som blind og saa kun daarligt. Saaledes hændte det engang, at han drog fra det Sted, hvor han var, til et Sted, hvor Broder Bernardo var, for at tale med ham om de guddommelige Ting; men da han kom til Stedet, fandt han, at Bernardo var gaaet ud i Skoven for at bede og var helt opløftet til Gud og forenet med ham. Da gik St. Franciscus ud i Skoven og kaldte paa ham. »Kom,« sagde han, »og tal lidt med en stakkels blind Mand;« men Broder Bernardo svarede ham ikke, thi da han var en Mand med store Gaver til at betragte, saa havde han sin Aand helt opløftet til Gud, og derfor havde han særlig Naade til at tale om Gud, hvilket St. Franciscus flere Gange havde erfaret, og hvorfor han ogsaa ønskede at tale med ham nu. Efter et lille Ophold kaldte han altsaa anden og tredje Gang paa samme Maade som før; men Broder Bernardo hørte ham ikke og svarede ham derfor heller ikke og kom heller ikke ud til ham; herover gik St. Franciscus bedrøvet bort og undrede sig og klagede ved sig selv, fordi Broder Bernardo ikke var kommen ud til ham, skjønt han havde kaldt tre Gange paa ham. I disse Tanker gik St. Franciscus bort, og da han var kommen et Stykke Vej, sagde han til sin Ledsager: »Vent paa mig her!« og han gik lidt bort, til et lønligt Sted, og kastede sig ned og bad Gud om, at det maatte blive ham aabenbaret, hvorfor Broder Bernardo ikke havde svaret ham. Da kom der en Røst fra Gud, som

sagde saaledes til ham: »O stakkels lille Menneske, hvorfor gør du dig Uro og Bekymring? Skal Mennesket forlade Gud for en Skabning? Da du kaldte paa Broder Bernardo, var han sammen med mig, og derfor kunde han ikke komme til dig eller svare dig; derfor maa du ikke undre dig over, at han ikke kunde svare dig, thi han var ude af sig selv og hørte ikke et af dine Ord.«

Da St. Franciscus havde faaet dette Svar fra Gud, vendte han strax ilsomt om og opsøgte Broder Bernardo for ydmygt at anklage sig for de Tanker, han havde brugt mod ham. Og da Broder Bernardo saa ham komme, gik han ham imøde og kastede sig ned for hans Fødder; men St. Franciscus rejste ham op og fortalte ham med stor Ydmyghed de Tanker, han havde haft imod ham, og hvad Svar Gud i den Anledning havde givet ham, hvorpaa han sluttede saaledes: »Jeg byder dig i den hellige Lydigheds Navn, at du gør det, jeg nu siger.« Da Broder Bernardo var bange for, at St. Franciscus skulde befale ham noget overdrevent, som han plejede at gøre, saa vilde han paa en hæderlig Maade søge at undvige dette Lydighedsløfte. hvorfor han svarede saaledes: »Jeg er beredt til at gøre, hvad du vil, saafremt du ogsaa lover at gøre, hvad jeg vil befale dig.« Dette lovede St. Franciscus, og Broder Bernardo sagde da: »Sig nu, ^{hø}Fader, hvad du vil, at jeg skal gøre.« Da sagde St. Franciscus: »Jeg befaler dig i den hellige Lydigheds Navn, for at straffe min Formastelighed og mit Hjertes Utilfredshed, at naar jeg nu kaster mig fladt ned paa Jorden, saa sætter du din ene Fod paa min Hals og den anden paa min Mund, og saaledes træder du tre Gange hen over mig fra den ene Side til den anden og skammer mig ud og skælder paa mig, og især skal du sige til mig: »Lig du der, du Slyngel, Søn af Pietro Bernandoni; hvad har du elendige Skabning at hovmode dig saaledes af?« Dette hørte St. Franciscus, og skønt det var ham haardt at gøre det, saa opfyldte han dog af hellig Lydighed St. Franciscus' Bud, men saa læmpeligt han kunde. Og da dette var gjort,

sagde St. Franciscus: »Byd du nu mig, hvad du vil, jeg skal gøre, thi jeg har lovet dig Lydighed.« Broder Bernardo sagde da: »Jeg befaler dig i den hellige Lydigheds Navn, at hver Gang vi ere sammen, skal du rette mig og dadle mig for mine Fejl.« Hvorover St. Franciscus undrede sig saare, eftersom Broder Bernardo var af saa stor Hellighed, at han havde den største Ærbødighed for ham og ikke mente, at der var noget, man kunde rette hos ham. Fra den Tid af vogtede St. Franciscus sig, for den nævnte Lydigheds Skyld, og var ikke mere saa meget sammen med Broder Bernardo, at han ikke skulde blive nødt til at sige et formanende Ord til en Mand, hvis Hellighed han vidste var saa stor. Men naar han havde Lyst til at se ham eller høre ham tale om Gud, fjernede han sig saa hurtigt som muligt igen og tog Afsked, og det var saare skønt at se, hvor fuld af Kærlighed og Ærbødighed og Ydmyghed St. Franciscus, vor Fader, var overfor Broder Bernardo, sin første-fødte Søn. Til Lov og Ære for Jesus Christus og hans fattige lille Franciscus. Amen.

FJERDE KAPITEL.

Hvorledes Herrens Engel gjorde Broder Elia, Abbed for et Kloster i Spoleto-Dalen, et Spørgsmaal, og da Broder Elia svarede hovmodigt, gik Englen bort og drog ad San Giacomo til og traf der Broder Bernardo og fortalte ham denne Historie.

I Ordenens første Tid, da de var faa Brødre, og der endnu ikke var indrettet Klostre, gik St. Franciscus for sin Andagts Skyld en Pilgrimsgang til St. Jacob af Galizien og førte adskillige Brødre med sig, af hvilke Broder Bernardo var den ene. Og da de nu gik saaledes sammen paa Vejen, kom de til et Stykke Land, hvor der var en syg Fattig. Og St. Franciscus fattede Medlidenhed med den Syge og sagde til Broder Bernardo: »Lille Søn, bliv her og hjælp denne syge Mand;« og Broder Bernardo knælede ydmygt ned og

fornam med bøjet Hoved den hellige Faders Villie og blev paa dette Sted; men St. Franciscus og de andre gik til St. Jacob. Da de vare komne derhen, og St. Franciscus bad om Natten i St. Jacobs Kirké, blev det af Gud aabenbaret ham, at han skulde stifte mange Klostre over hele Verden, og at hans Orden skulde tage til og mangfoldiggøre sig og blive mange Brødre; og efter denne Aabenbaring begyndte St. Franciscus at grunde Klostre rundt omkring. Og da St. Franciscus nu vendte tilbage ad den samme Vej, han var kommen, saa fandt han Broder Bernardo med samt den Syge, som nu var fuldstændig helbredet, hvis Aarsag St. Franciscus næste Aar tillod Broder Bernardo at drage til St. Jacob. Og saaledes kom St. Franciscus tilbage til Spoleto-Dalen, og han boede paa et øde Sted med Broder Masseo og Broder Elia og andre; og allesammen vogtede de nøje paa, at de ikke forstyrrede St. Franciscus i hans Bøn; og dette gjorde de, fordi de havde stor Ærbødighed for ham, og fordi de vidste, at Gud aabenbarede ham store Ting i Bønnen. En Dag hændte det, medens St. Franciscus laa og bad i Skoven, at en smuk Yngling, klædt i Rejsedragt, kom til Klosterets Port, og han bankede paa saa rask og saa stærkt, og saa længe, at Brødrene undrede sig meget over en saa usædvanlig Banken. Da gik Broder Masseo hen og aabnede Porten og sagde til den unge Mand: »Hvorfra kommer du, Søn? Det lader ikke til, at du har været her før, siden du banker saadan?« Den unge Mand svarede: »Og hvorledes skal jeg da banke?« Broder Masseo sagde: »Bank tre Gange, en Gang efter den anden; og vent saa, indtil Portneren har sagt sit Paternoster og kommer for at lukke dig op; og hvis han ikke kommer i den Tid, saa kan du banke en Gang til.« Den unge Mand svarede: »Jeg havde meget travlt, derfor bankede jeg saa stærkt; jeg skal ud paa en Rejse og er kommen herhen for at tale med Broder Francesco; men han er i Skoven og beder, og jeg vil ikke forstyrre ham; men gaa og kald paa Broder Elia, jeg vil gøre ham et Spørgsmaal, for jeg ved, at han er meget lærd.« (Fortsættes.)

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af
Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. København. S.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 45

Søndagen den 5. November

1899

Er Freden forbi?

Kristeligt Dagblad, der tidligere ofte har været nævnet i dette Blad og ikke altid med ubetinget Ros, har i den senere Tid saa godt som ganske afholdt sig fra de usømmelige og usandfærdige Angreb imod den katholske Kirke, hvorpaa den tidligere har været saa rig. Ganske vist har katholsk Lære og Praxis nu og da været Genstand for en lille ondskafuld Bemærkning, rent *en passant*; men større, direkte Angreb har der ingen været af i de sidste Maaneder. Derfor gør det ogsaa saa meget pinligere Indtryk, at nævnte Blad d. 26. Oktbr. i Anledning af den forestaaende Allehelgensdag indeholder et ret ondsindet Angreb efter den kendte Recept. Forfatteren røber stort Ubekendtskab til den Kirke, han af alle Kræfter haaner, og vover maaske derfor ikke at sætte sit Navn under de Linjer, han har faaet optaget. Man maa egentlig forundre sig over, at Redaktøren af et Blad, hvis Motto er: »Ikke ved Magt og ikke ved Styrke, men ved min Aand, siger den Herre Zebaoth«, kan optage en anonym Artikel, saa fuld af Ondskab og Løgn, uden med et eneste Ord at tage Afstand fra det fremsatte. Herrens Aand er dog ikke alene Nidkærhedens Aand, men ogsaa *Sandhedens og Kærlighedens Aand!*

Artiklen har til Overskrift: »Ikke Allehelgens — men Reformationsdagen« og lyder, med enkelte uvæsentlige Udeladelser saaledes: ». . . . Der er aldeles ingen Grund for os lutherske Christne til at højtideligholde den ærkekatholske Allehelgensdag, indstiftet af Pave Bonifacius til Ære for Jomfru Maria og alle Helgene. Vi skulle huske paa, at »Jesus

er Vejen og Sandheden og Livet, der kommer ingen til Faderen uden ved ham.«

Langt naturligere synes det for os i Stedet for Allehelgensdag 1. November da at højtidelig holde Reformationsdagen 31. Oktober, med Tak til Gud, fordi han ved sin tro Tjener Morten Luther gav os vor Bibel igen. Og lad os ikke paa den Dag synge »Helgen her og Helgen hisset,« men lad os komme i Hu, at (Salme Nr. 305)

Herrens Bog var lagt paa Hylden
 Æventyr i Kirken lød,
 For en Krone, for en Gylden,
 Himmerig til Fals de bød.
 Sandheds Lys og Korsets Ord
 Var som sunket ned i Jord,
 At de skulde ej fordømme
 Paveløgn og Munkedrømme.

. . . . . Lad Katholikerne, hvem det er forbudt at læse i Bibelen, kun fejre deres Allehelgensdag, men lad os takke Gud, fordi vi have hans Ord at glæde os over og at trøste os ved, hans Ord, der trods alle Angreb skal bestaa, thi »Herrens Ord bliver evindelig.«

Sé, at gendrive sligt Angreb er ganske overflødigt, der hører en tyk Uvidenhed til, for at sligt skal gøre Indtryk. Men der er noget næsten forbløffende i en Frækhed som denne, at overlade Katholikerne Helgenerne og saa reklamere Jesus Christus som særegen for Protestanterne. Disse skulde være mere forsigtige og huske paa, hvorledes det er gaaet flere Steder med Protestantismen i Tyskland, Holland, Schweitz og andre Lande, at ikke alene ere Helgenerne forsvundne, men med dem Jesu Fødsel af en Jomfru, hans Mirakler og Opstandelse, Apostlenes Undergærninger, Bibelen som en hellig Bog o. s. v., saa der af hele Kristendommen højst er bleven en meget blegsoffig Forsynstro tilovers. Og man bør ikke glemme, hvor lidt der var tilovers af den christne Tro for et Par Menneskealdrer siden her i Landet, og hvor meget der maaske bliver tilovers, naar den moderne

Bibelkritik trænger igennem med sin ødelæggende Indflydelse. Og jeg kan i denne Sammenhæng ikke lade være med at bringe en lille personlig Erindring, som kan være en ret slaaende Illustration til det, hin »Ven af Kristeligt Dagblad« fremfører. For en halv Snes Aar siden døde en from, meget gammel Dame af den grundtvigske Vartov-Menighed, hvis Bekendtskab jeg havde gjort nogle faa Aar før hendes Død, og som en Dag fortalte følgende: Hun var bleven konfirmeret af en Pastor M. . . . i Fredericia, som en Gang sagde følgende til hende: »Du taler altid saa meget om Christus! Lad kun Katholikerne beholde ham! Man kan i det hele godt mærke, at Du omgaas de katholske saa meget.« Hun tilføjede, at hun egentlig undrede sig over, at hun ikke selv under saadanne Forhold var bleven Katholik.

At forsvare sig selv ved at angribe Andre, som des værre er almindelig protestantisk Fremgangsmaade, kunde ikke falde os ind, skønt de sidste Tidens kirkelige Forhandlinger, der ogsaa have været nævnte her, kunde friste dertil. Derimod ville vi ikke forholde Læseren et lille Stykke, som *Social-Demokraten* har indeholdt i Anledning af omtalte Artikel i *Kristeligt Dagblad*, især da ingen kan beskyldes Social-Demokraten for at være forud indtagen for den katholske Kirke. Artiklens Overskrift er: »Den »Kristelige« synger om Katholikerne« og vi citere her Begyndelsen og Slutningen af den: »Det saakaldte kristelige Dagblad har allerede glemt Kirkemødet i Bethesda, hvor Professor Westergaard vidnede, at den danske Folkekirke sælger sine Goder til den Højstbydende.

Den »Kristelige« tager da fat paa at haane Katholikerne, hvis Pave af Vilh. Beck er kaldt den store Løgner. Det kristelige Blad synger i Torsdags Salmen Nr. 305, der har følgende Linjer:*)

Dette er danske Helliges Smædeord om Katholikerne, men er det netop ganske klogt at synges denne Salme nu,

*) Her anføres ovennævnte Salmevers af Grundtvig, maaske den største Plet paa hans Ære som Digter og Historiker.

saa kort efter at det paa et Møde af Præster uimodsagt er erklæret, at *vor egen Kirke* netop sælger Himmeriget og Højsaligheden til den Højstbydende?

Professor Westergaard har henvist til, at alle Mødets Præster paa en enkelt nær vare enige med ham om vor egen Kirkes dybe Forfald. Vi skulle gøre nogle Uddrag af, hvad disse Præster sagde.« Og efter Anførelse af mange, meget yderliggaaende Udtalelser slutter Artiklen saaledes: »Trods Dirigentens Paapasselighed stod altsaa den ene Præst op efter den anden og vidnede, at den danske Kirke *sælger* sine Goder og har jaget de Fattige bort, fordi de ingen Penge have og ikke kunne gøre Gilder for Herrens Tjenere«.

Vi bede da det saakaldte »kristelige Dagblad« foreløbig holde inde med Salme Nr. 305 eller ogsaa skrive Verset om, saa at det kommer til at lyde paa de danske Præsters Sjakren med Kristendommen.«

»Social-Demokraten« har Ret i sin Bedømmelse af, at »Kr. Dagblad«s Ord ere Smædeord og dens Angreb kun Haanen; hvad det andet angaar, om de danske Præster sjakre med Kristendommen, saa faa disse svare for sig selv; dog er det mere tvivlsomt og gælder i hvert Fald ikke alle; der er en hel Del, hvem det slet ikke passer paa. Men »Kr. Dagblad« bør lære heraf, at det er vigtigere for den at beskytte Protestantismens vaklende Mure end at forsøge paa at underminere Kirkens Klippeborg.

Hvad denne Sommer har lært os.

Om ovenstaaende Æmne holdt Pastor Ostenfeld i forrige Uge et meget fængslende Foredrag, som gengives her i sine store Hovedtræk:

»Først maa vi spørge om, hvad denne Sommer har bragt os, og Svaret herpaa er naturligvis: den store Lockout. Efter de gamle Laugs Ophævelse viste det sig snart under

den frie Konkurrence, at Arbejdernes Kaar bleve meget daarlige, ikke mindst paa Grund af disses Isolation. Der blev givet Frihed, har man sagt, men det var Frihed til at sulte. Da begyndte Fagorganisationen hos os i Halvfjerdserne. Samtidig med den faglige fik ogsaa den socialdemokratiske Bevægelse Fremgang, og nu blev Arbejdsgiverne efterhaanden de svage. «Vi kunne ruinere enhver Arbejdsgiver, naar vi ville, uden at nogen kan krumme et Haar paa vort Hoved,» saaledes lyder en betegnende Ytring fra Arbejdernes Side. Disse Forhold medførte, at ogsaa Arbejdsgiverne organiserede sig, og deres nuværende store Forening dannedes 1897.

Dette Aars Begyndelse var meget gunstig for Arbejdsforholdene efter den milde Vinter. Der var stor Trang til Arbejdskraft, derfor kom General-Lockouten overraskende for de fleste just paa det Tidspunkt. Anledningen blev Snedkerkonflikten i 7 jyske Byer, (hvem der havde Ret den Gang, skal ikke afgøres her,) en ret ringe Anledning, hvilket vidner om, hvor spændte Forholdene vare. Lockouten varede flere Maaneder og har kostet Landet adskillige Millioner.

Det andet, vi derefter maa spørge om, er, hvad denne Sommer har lært os. Lad mig her indskyde en lille Oplevelse: I August opholdt jeg mig paa Landet, just i de Dage, da Bladene meldte om Udsigter til Fred. Jeg kom til at høre to unge Pigers Samtale hin Dag, da Bladene forhastet meldte, at Forliget var sluttet, i hvilken Anledning den ene af dem bemærkede til den anden: »Ja, det maa man jo *næsten* sige er en Begivenhed.« Naar en Skuespillerinde debuterer eller Onkel Peter er bleven Justitsraad eller Bech-Olsen har sejret, det er en Begivenhed for mange; men at Snese Tusinder atter kunne tjene det daglige Brød, kaldes næsten en Begivenhed af hine ellers ganske flinke unge Piger. Men Sagen er den, at mange mene, at saadanne Spørgsmaal angaa kun de direkte interesserede, en Anskuelse, som ogsaa ofte i Sommer er fremsat fra Arbejdsgivernes Side; men dette er en Fejl, saasandt det er et Samfundsspørgsmaal.

For det første har denne Sommer da lært os, at de Mænd, der lede saa store Institutioner som Fagforeningerne og Arbejdsgiverforeningen, have et saare stort Ansvar, saa stort som de højeste Embedsmænds. For det andet have vi lært, at social Kamp er en Ulykke, baade økonomisk og moralsk, den øver sin hæmmende eller stansende Indflydelse paa alle Forhold i denne By. Mange Arbejderfamilier ere satte 300—400 Kr. tilbage, hvilket de først sent ville forvinde, og hvilken uheldig moralsk Indflydelse har det mon ikke paa arbejdsdygtige og arbejdsvillige Mennesker at blive tvungne til at gaa om og drive og ikke have andet at tage sig til end at spadsere og snakke? En saadan Sommer som den sidste vækker Klassebevidsthed og Klassehad. Vi have videre for det tredje lært, at de store Korporationer ere nødte til at respektere hinanden, og at Samfundet ikke kan undvære dem. Begge bør have fra oven af saa megen indgaaende Indflydelse som muligt paa deres egne Medlemmer. Betingelsen herfor er ogsaa, at man fra alle Sider af anerkender Organisationernes Berettigelse, og derfor er det højst urigtigt, naar nogle se skævt til Fagforeningerne. Denne Sommer har *i overordentlig høj Grad lært os, at Fagforeningerne have øvet en saare opdragende Indflydelse paa Arbejderne.* Hvilken anden stor Stad vilde have været saa rolig som vor under saadanne Forhold? Og endelig har for det fjerde denne Sommer lært Arbejderne, at der er noget, som hedder Kooperation. For denne Bevægelse har Social-Demokratiet hidtil kun havt liden Interesse. Grunden er maaske den, at det eneste af den Slags Foretagender, der hidtil er lykkedes her hjemme, er Arbejdernes Fællesbageri.

Og endelig er der et tredje, vi ogsaa maa dvæle ved et Øjeblik, nemlig ved hvad Sommeren har lært os om *Kirkens Indflydelse.* Denne har været uendelig ringe; hvor mange er overhovedet den Tanke falden ind, at der fra Kirken kunde komme en god Indflydelse i den Retning. Derimod var det *io Jøder*, som stiftede Fred. Naar det nævnes her, skér det ikke for at følge de Blade, der raabte

Jødedreng efter dem; nej, vi skyldte dem stor Tak, men — for danske Kristne er dette beskæmmende. I England staar det anderledes til, under den store Dokarbejderstrike i 1890 var det Ærkebiskop Manning, der mest bidrog til, at Freden kom i Stand. Men derfor maa Præsterne skaffe sig Indsigt i de sociale Spørgsmaal, en Indsigt, som det kræver alvorligt og langt Arbejde at naa. — Dog har Kirken ydet, som man har kaldet det, en Slags Ambulancetjeneste. Der var vel kun en enkelt Præsts Navn, som stod under Opraabet til at støtte Bispisningen, men mit og Professor Westergaard's, hvem man tit plejer at regne med til Præsterne, skulde ogsaa have været med. De forskellige Sognes Menigbedspleje har virket godt, adskillige Præster have deltaget i de oplysende Foredragsrækker, der afholdtes, gratis Kirkekoncerter for Arbejdsløse have fundet Sted i flere Kirker o. s. v. — Og især er det bleven klart, at Kirken ikke ubetinget har været paa Arbejdsgivernes Side, hvad ofte er bleven paastaaet. I denne Sammenhæng maa man ogsaa mindes den berygtede Skrivelse*) til Pastor Koch, hvilken har

---

*) For de Læseres Skyld, der ikke kende denne Skrivelse, som ogsaa for at opbevare et i sin Art klassisk Aktstykke, meddele vi den her *in extenso*:

»Hr. Pastor H. Koch, Hellerup.

Undertegnede Arbejdsgiverorganisationer i nordre Birk udtale herved vor store Forundring og stærke Misbilligelse af den Maade, paa hvilken Hr. Pastoren ved at underskrive et Opraab i »Socialdemokraten« om at støtte de Udelukkede saavel materielt som moralsk, har deltaget i den for Tiden herskende Strid mellem Arbejdsgivere og Arbejdere. Arbejdsgiverne ere kun tvungne af Forholdene gaaede med til den store Lock-out, og om denne kunne vi ikke anse en ganske ung Præst, der i Følge Sagens Natur hverken har Erfaring eller Kjendskab til Arbejdsforhold, som habil Dommer.

Den berettigede og stærke Indignation, som Deres Partitagen i denne Sag har vakt blandt de Næringsdrivende, har man ikke villet lade Dem være uvidende om, og de af os, der have mere personlig Kjendskab

udrettet ikke saa lidt, dog vist i en anden Retning, end Udstederne havde tænkt sig. Og endelig fremkom der ogsaa Udtalelser fra Maribo Stiftskonvent og Københavns Præster, der vel var overmaade forsigtige og ikke tog Parti, men som dog vidnede om, at de Fattiges Sag ikke var Præsterne uvedkommende.«

---

til Forholdene i Hellerup, forbavses yderligere ved Hr. Pastorens Optræden, idet vi finde det i høj Grad urigtigt, at De modarbejder netop den Klasse af Medborgere, der ved frivillige Bidrag tilvejebringe en Del af den Løn, med hvilken Deres præstelige Gjerning honoreres.

Charlottenlund, den 12. Juni 1899.

Murermesterforeningen for Gjentofte og Lyngby Sogne.

Nordre Birks Vognmandsforening.

Malermesterforeningen for Københavns Amt nordre Birk.

Nordre Birks Tømrer- og Snedkermesterforening.«

Brevkasse. Som maaske en Del af *Katholikens* Læsere ved, har *Johannes Jørgensen* i nogen Tid ligget meget farlig syg i Assisi i Italien. Det vil derfor vistnok glæde dem at høre, at han nu er i god Bedring og forhaabentligvis kan begynde at staa lidt op førstkommande Lørdag eller Søndag.

Alle Sjæles Dag 1899.

N. H.

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. København. S.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 46

Søndagen den 12. November

1899

Tvang.

»**D**u er for frisindet til at blive Katholik« er en Bemærkning, som vist flere end én have hørt, som stod ved Kirkens Tærskel, rede til at træde ind. Det er nemlig én af Indvendingerne mod Kirken og ikke én af de grove, raa Indvendinger, hvis Ubeføjethed det mest overfladiske Kendskab kan gøre indlysende, men én af de udvortes betragtet mere rimelige, at der er altfor megen Tvang til Stede, den enkelte, hedder det, har ingen Frihed for sin Individualitet, alt maa ofres for Systemet. Og dog er det en Erfaring, at jo længere man har levet under Kirkens Tag, des mindre mærker man til Tvangen. Det skyldes ikke Vanen, som maaske én eller anden kunde mene. Nej, Tingen er den, at det gaar med Kirkens Aag som med Christi Aag, jo samvittighedsfuldere man bøjer sig ind under det, desto lettere og lifligere bliver det at bære. De Katholiker, der klage over Tvang i Kirken, ere de daarlige Katholiker. Jo mere udvortes man staar overfor Kirken, des mere bliver Livet i den en Tvang, hæmmet af snærende Baand, jo inderligere man giver sit Hjærte hen til Kirkens Moderomsorg, desto mere føler man sig ikke alene tryk og glad, men ogsaa selvstændig og fri. Og desto mere fornemmer man ogsaa, at der bliver Plads for ens egne Stemninger og Anskuelser. Ikke saa, at man danner sig sin egen Mening om alle guddommelige og menneskelige Ting, men saaledes, at man føler, at af Enheden i det nødvendige følger en stor Frihed i alt det øvrige. I Protestantismen er Tvangen og Ufriheden mange Gange større end i Katholicismen. Ti vel hedder

det dér, at enhver skal granske og ransage og efter Samvittighedens Bydende finde Sandheden; men vé den i et eller andet protestantisk Samfund, der gør det og kommer til en anden Anskuelse end Samfundets; han vil erfare, at det med den frie Ransagelse var kun noget, der skulde tage sig godt ud, men intet ellers betød. I Katholicismen er den aabenbarede Sandhed hævet over Tillæmpning og Forkastelse; men udenfor denne er der Frihed og Rummelighed overfor enhver Syn og Betragtning, og Taalsomhed praktiseres i rigt Maal. Den Tvang, der findes i den katholske Kirke, er ret beset ikke anden Tvang end den, som enhver maa underkaste sig, der kommer til Christus og tror paa ham som Guds enbaarne Søn. Tror man det, tager man ogsaa imod hans Ord og Lærdomme uden at tvivle om dem, og har man faaet Troen paa Kirken som Christi Stiftelse, som den Helligaands store Tempel her paa Jorden, tager man ogsaa imod dens Ord og dens Lærdomme som den fulde og hele Sandhed, der skal tros paa og leves efter. Den Tvang, der er i den katholske Kirke, er *kun den kristne Samvittigheds Tvang*, thi det, som alene bevirker, at der kan være Tale om Tvang, er, at Mennesker bøje sig for Kirken i *frivillig Lydighed*. Men naar den Betragtning er bleven ret almindelig, at Tvangen i den katholske Kirke er saa stor, er Grunden den, at Kirken altid har fordret og maa fordre et Minimum af Lydighed hos dem, der ville betragtes som dens Børn, et Minimum, der højt overstiges af alle gode, levende Katholiker, men som føles som et utaaeligt Aag af de mange lunkne og ligegyldige, som dog ikke vove helt at bryde med Kirken. Thi vil man blot bryde med Kirken, er jo al Tale om Tvang forbi. Men Protestantismen kan ikke opstille nogen saadan Fordring, som den katholske Kirke; derfor betragte mange, som ere komne langt bort fra al Kristendom, baade katholsk og protestantisk, sig dog som gode Protestanter: og det kunne de ogsaa, thi Protestantismen har intet Skel, kan ingen Grænse-snor udspænde for sit Territorium; thi den er i Princippet

kun Negation; men derfor ser det ud, som om Friheden er saa stor dér. Dog, som vi saa, er dette kun Øjenforblændelse, thi hvor der ingen Love ere, er der ikke nogen Tvang, men ej heller nogen virkelig Frihed.

„Kristeligt Dagblad“ i Glashus.

Under ovenstaaende Titel har en æret Indsender tilstillet „Katholiken“ følgende lille Indlæg, der kom en Dag for sent til at optages i forrige Numer. Skønt det er samme simple Angreb paa Kirken, der besvares her som i nævnte Numer, optage vi det dog gjerne, da et saadant mere direkte Svar som Indsenderens maaske ogsaa kunde være paa sin Plads.

I Anledning af, at en Indsender i »Kr. Dgbl.« har foreslaaet at højtideligholde Allehelgensdag som en særlig Festdag i den lutherske Kirke, tager »en Ven« af «Kr. Dgbl.» til Orde i samme Blad og protesterer kraftigt mod at højtideligholde den »ærkekatholske Allehelgensdag«. Han opfordrer til hellere at højtideligholde Reformationsdagen og syngte følgende Smædevers, som virkelig findes i den lutherske Salmebog: «Herrens Bog o. s. v.*).

Den ærede Indsender, der saaledes føler Trang til at syngte Haansord om den katholske Kirke, burde vide, at denne aldrig har falbudt Himlens Goder; de Paastaande, som er gjorte i modsat Retning fra protestantisk Side, er grundløse og gendrevne med de mest soleklare Beviser af ansete katholske Theologer. Hvis Indsenderen derimod vilde vende Blikket indad mod sin egen Kirke, saa kunde der maaske være mere Grund for ham til at syngte om Kirkens

---

*) Verset er citeret i Nr. 45 og skal derfor ikke gentages her.

Faldbydelse af sine Goder. Vi har set af Referater fra Kirkemødet i Bethesda, at baade Prof. Westergaard, Pastor Ussing og andre have udtalt deres Harme over den Maade, hvorpaa den lutherske Kirke sælger sine Goder til forskellige Takster i mere eller mindre højtideligt Udstyr, alt eftersom den har at gøre med Rige eller Fattige. Hvorfor findes der Bunkebryllupper og Bunkedaab i den lutherske Kirke? Er det ikke fordi der findes Fattige, der ikke have Raad til at betale den højere Takst, som Kirken har for Enkeltbryllup og Enkeltdaab? Der er endvidere noget, som i den lutherske Kirke hedder Indtegningspenge for Altergang. Kirken tager med andre Ord Betaling for Alterens Sakramente! Som man ser, er der ingen Grund for Indsenderen til at stemme Tonen saa højt og kaste med Sten fra det Glashus, hvori han boer.

At han samtidig varmt anbefaler at holde en Festdag til Minde om Morten Luther, »der gav os Biblen igen,« vidner nærmest om Mangel paa Kendskab til det, han skriver om. Véd Indsenderen ikke, at der paa Luthers Tid fandtes mangfoldige Bibler? Og hvem havde bevaret Biblen, saa Lutheranerne i det hele taget kunde faa en saadan, hvem anden end den katholske Kirke, hvis haanede Munke brugte Aar af deres Liv til møjsommeligt at afskrive Biblen og saaledes bevare den ogsaa for en »Ven af Kr. Dgbl.« og hans Trosfæller.

Heller ikke burde Indsenderen glemme, at han ved saaledes i Almindelighed at tilkendegive sin Foragt for Paver og Munke ogsaa rammer den *Pave*, som sendte *Munken* Ansgar til Danmark for at forkynde Kristendommen, den katholske Kristendom, vore Fædres Tro, uden hvilken Side-skuddet paa Stammen, Lutherdommen, overhovedet ikke vilde kunne tænkes.

Reiffenstein-Hansen.

* * *

I et senere Numer af »*Kr. Dagbl.*« har en Indsender, Hr. A. A. Andersen, erklæret sig grunduenig med Forfatteren

af meget omtalte Smædeartikel. Han taler kønt om det, vi med katholsk Sprogbrug kalde Sammenhængen mellem den stridende og den triumferende Kirke og paastaar, at det er *ikke alene papistisk, men ogsaa oldkirkelig Skik, at mindes de hensovede hellige*. Og han henviser til, at man blev i Smyrna Menighed enig om efter d. hl. Polykarp's Død (155) at fejre hans Dødsdag som en Mindedag. Vi kunne forsikre den velvillige Hr. A. om, at naar det er »en papistisk« Skik, saa er den netop det, fordi den er en oldkirkelig Skik. Thi alt, hvad der er «papistisk» Lære og Praksis, er allerede til Stede i Oldkirken, ja i Aposteltiden, enten klart udtalt og bekendt eller i hvert Fald nærværende som Spire og Tanke. Men naar han glæder sig over at være i Samfund baade med Polykarp og Bernhard af Clairvaux, bør han ikke glemme, at i Polykarp's Menighed havde den Formaning lydt: »Følg alle Biskoppen, ligesom Jesus Christus fulgte Faderen« (Ignatius' Brev til Smyrnæerne), hvorved der i Grunden er fældet Dødsdom over enhver Reformation i luthersk Aand, og at den hellige Bernhard's berømteste Bøn begynder saaledes: „Ihukom, o naadefulde Jomfru Maria, at man aldrig har hørt, at den, som tager sin Tilflugt til dig, paakalder din Hjælp og anraaber om din Forbøn, er bleven forladt,“ Ord, der staa i den mest skrigende Modsætning til Protestantismens: det krænker Christi Ære at anraabe de Hellige om deres Forbøn. Vi gøre opmærksom paa dette for at vise Konsekvensen af at føle sig i Samfund med Mænd som de to ovennævnte, nemlig den: er det sandt, at jeg er aandeligt forbunden med Mennesker, der have troet og levet saaledes, kan jeg ikke i de vigtigste Punkter have en Tro og Tankegang, der er saa stik modsat deres Tro og Kristenliv. Med andre Ord: vil jeg i Aand og Sandhed fejre Allehelgensdag, kan det ikke være udenfor, men kun i de Helles Samfund, i den katholske Kirke!

St. Francisci aandelige Blomster.

(Fortsat.)

Broder Masseo gaar og siger til Broder Elia, at han skal gaa ud til den unge Mand; men Broder Elia bliver forarget og vil ikke gaa ud; Broder Masseo ved ikke, hvad han nu skal gøre eller sige: hvis han nemlig sagde, at Broder Elia ikke kunde komme, vilde han lyve; og hvis han sagde, at Broder Elia var vred og ikke vilde komme, var han bange for at give et slet Exempel. Medens Broder Masseo saaledes var i stor Nød, bankede den unge Mand paany ligesom første Gang, og lidt efter vendte Broder Masseo tilbage til Porten og sagde til den unge Mand: »Du har ikke overholdt, hvad jeg har lært dig om at banke.« Men den unge Mand svarede: »Broder Elia vil ikke komme ned til mig, men gaa og sig Broder Francesco, at jeg er kommen for at tale med ham, men da jeg ikke vil forhindre ham i at bede, saa sig, at han skal sende mig Broder Elia.« Og Broder Masseo gik ud til St. Franciscus, som bad i Skoven med Ansigtet løftet mod Himlen og sagde til ham, hvad Ynglingen havde sagt og Broder Elias' Svar. Men Ynglingen var Herrens Engel i menneskelig Skikkelse. Da sagde Franciscus uden at røre sig og uden at sænke sit Ansigt: »Gaa og sig Broder Elia, at han i Lydighedens Navn øjeblikkelig gaar ud til denne Yngling.« Da Broder Elia hørte St. Franciscus' Bud, gik han meget gnaven til Porten og aabnede den med stor Hæftighed og og Støj og sagde til Ynglingen: »Hvad vil du?« Ynglingen svarede: »Det tykkes mig, Broder, at du ser ud til at være opbragt; pas paa; thi Vrede forblinder Sjælen, saa at den ikke skælner, hvad der er sandt.« Broder Elia sagde: »Sig mig, hvad du vil mig?« Ynglingen svarede: »Jeg spørger dig, om det er Evangeliets Gørere tilladt at spise, hvad der sættes for dem, saaledes som Christus sagde til sine Disciple, og jeg spørger dig end ydermere, om noget Menneske

har Lov til at fremsætte noget, der strider mod den evangeliske Frihed.« Broder Elia svarede hovmodigt: »Jeg kunde nok svare dig, men jeg vil ikke; gaa, hvorhen du lyster.« Ynglingen sagde: »Jeg kunde besvare dette Spørgsmaal bedre end du.« Da lukkede Broder Elia rasende Porten og gik sin Vej. Men da han siden begyndte at tænke over det Spørgsmaal, som var bleven ham stillet, og overveje det med sig selv, kunde han ikke løse det. Thi som Ordenens Vikar havde han, tværtimod Evangeliet og mod St. Francisci Regel, befalet og gjort til Pligt, at ingen Broder i Ordenen maatte spise Kød; hint Spørgsmaal var derfor lige rettet mod ham. Da han nu ikke kunde hjælpe sig selv, saa vendte han tilbage til Porten for at spørge Ynglingen, men Ynglingen var allerede gaaet, thi Broder Elia var altfor hovmodig og ikke værdig til at tale med Engle. Da dette var sket, vendte St. Franciscus, hvem alt var bleven aabenbaret af Gud, tilbage fra Skoven, og med høj Røst irettesatte han Broder Elia og sagde: »Saare ilde handler Du, hovmodige Broder Elia, der skræmmer de hellige Engle fra os, som komme for at tjene os. Jeg siger dig, at jeg frygter meget for, at dit Hovmod skal bringe dig til at dø udenfor Ordenen.« Og saaledes skete det ogsaa, som St. Franciscus sagde til ham, thi han døde udenfor Ordenen.

Men paa den selv samme Dag og i den selv samme Time viste Engelen sig i samme Skikkelse for Broder Bernardo, som vendte hjem fra St. Jacob og netop var ved Bredden af en stor Flod. Og Engelen hilste ham i hans eget Sprog og sagde til ham: „Gud give dig Fred, gode Broder!“ Men Broder Bernardo undrede sig saare baade over Ynglingens Skønhed og over at høre sit fædrene Sprog og over den fredelige Hilsen og det muntre Aasyn, og han spurgte: „Hvorfra kommer Du, gode Yngling?“ Engelen svarede: „Jeg kommer fra det Sted, hvor St. Franciscus boer, og jeg gik derhen for at tale med ham, og jeg kunde ikke komme til det, fordi han var i Skoven og

betragtede de guddommelige Ting, og jeg vilde ikke forstyrre ham. Og paa samme Sted bo Broder Masseo og Broder Egidio og Broder Elia; og Broder Masseo lærte mig at banke paa Porten, som Brødrerne gøre, men Broder Elia vilde ikke svare mig paa det Spørgsmaal, jeg gjorde ham, og siden fortrød han det og vilde høre mig og se mig, men da kunde han ikke.“ Derpaa sagde Engelen til Broder Bernardo: „Hvorfor gaar du ikke over paa den anden Side?“ Broder Bernardo svarede: „Fordi jeg er bange, thi jeg ser, at Vandet er meget dybt.“ Engelen sagde: „Lad os gaa over sammen, og tvivl ikke.“ Og Engelen tog hans Haand, og i et Øjeblik vare de paa den anden Side af Floden. Da forstod Broder Bernardo, at det var Herrens Engel, og med stor Ærefrygt og Fryd raabte han: „velsignede Herrens Engel, sig mig dit Navn!“ Engelen svarede: „Hvorfor spørger du om mit Navn? Thi det er underfuldt.“ Og efter at have sagt dette forsvandt Engelen, og Broder Bernardo blev ene tilbage og følte sig meget glad tilmode og vandrede med stor Tilfredshed hele Vejen og overvejede, hvad Dag og Time det var, at Engelen havde vist sig for ham. Og da han kom til det Sted, hvor St. Franciscus var med sine førnævnte Fæller, fortalte han alt i Rækkefølge, som det var sket; og da erkendte de, at den selvsamme Engel paa samme Dag og i samme Time havde vist sig for dem og for ham.

(Fortsættes.)

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kvartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. København. S.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 47

Søndagen den 19. November

1899

Et Tidens Tegn.

»Hvad man i gamle Dage gik til Præsten og klagede over, gaar man nu til Avisen med,« saaledes har et af vore større Dagblade i disse Dage hoverende skrevet. Der er noget i de Ord, i de større Byer er Præsten ikke mere som en Fader, til hvem man henvender sig om alt muligt baade i Modgangs- og Medgangs-Tider; kun enkelte Steder paa Landet kan hans Virksomhed endnu have lidt af det Præg. Men det er ikke alene for Pressen, at Præsten har maattet vige paa saa mange Felter; der er andre, som især i Byerne endnu mere have fortrængt den gejstlige som Raadgiver og Trøster og Ven i Familierne, det er *Lægerne*. »Doktoren« har sagt det, dermed ender mangan Diskussion, som ikke blot har været ført om Sygdom og Sundhed, men om mangt, der ligger Lægens Omraade som saadan saare fjærnt. Lægernes Antal er forøget i Byerne mange Gange i de senere Aar, det er maaske noget Grunden til denne Forandring; men unægteligt er det ogsaa, at Lægerne var ikke blevne saa meget talrigere, var Begæret efter dem ikke bleven større. Denne Forøgelse behøver næppe at dokumenteres; thi den er iøjnefaldende for alle. Dog kan et Par Tal alligevel være ret oplysende. I én af vore større Købstæder var Befolkningen for godt 30 Aar siden 10,000, medens den nu er 3 Gange saa stor; den Gang betjentes den af 7 Læger, medens der nu er 18 i Byen, hvorimod Antallet af Statskirkens Præster den Gang var 4, hvilket Antal nu kun er vokset til 5. Antallet af Læger er vokset med Befolkningen, medens Gejstlighedens Antal er omtrent det samme. Og man vil sikkert komme til lignende Resul-

tater, naar man undersøger Forholdet andetsteds, baade i vort Fædreland og de store Kulturlande rundt i Evropa.

Men hvorfor er Lægestanden vokset saa stærkt i Sammenligning med den gejstlige Stand? Noget skyldes det vel den Omstændighed, at med den stigende Kultur har der fulgt en stadig forøget Omsorg for de sundeste og bedste Livsforhold, i hvilken Opgaves Løsning Lægen jo spiller en ikke ringe Rolle. Men Hovedgrunden er uden al Tvivl den: de fleste af Nutidens Mennesker, fremfor alt i de store Byer, *interessere sig mere for deres Legeme end for deres Sjæl*. Til alle Tider har der været mange, som glemte det ene fornødne; men langt fra saa mange som i vore Dage. For hundrede Aar siden var i mange europæiske Lande Sansen for det aandelige kun ringe, men det var væsentlig de saakaldte højere, dannede Klasser, hvem Fornægtelsen havde greben. I vore Dage er det anderledes. Nu er det Folket i sin Helhed, som er bleven fremmed for aandelige Interesser. Og det er særlig Materialismen, der i stigende Grad griber Samfundets højere og lavere Stænder. Gennem historiske og naturvidenskabelige Bøger, gennem ledende Artikler og Feuilletoner i Aviserne, gennem populære Foredrag og Tidsskrifter spredes mere og mere Foragten for aandelige Værdier. Men er dette sandt, forstaar man godt, at Lægens Betydning stiger; er Mennesket kun Legeme, raader han jo Bod paa alle menneskelige Brøst.

Derfor er det rimeligt at antage, at Fremtidens Fare for Kirken ikke er Protestantismen, men Materialismen. Protestantismen har hverken principielt, eller som den har udviklet sig, den Modstandsævne mod Materialismen som den katolske Kirke, og uden Støtens Støtte vilde den allerede for længe siden have ramlet sammen mange Steder. Den katolske Kirke har baade i Lære og Praksis altid sat Sjælens Krav paa første Plads og Legemets kun paa anden; derfor er den Materialismens fødte Fjende. Men derfor sender ogsaa en Katholik, naar han bliver alvorlig syg, Bud efter Præsten førend efter Lægen.

En Henstilling.

Til sidste Numer af *Højrebladet* har den bekendte Forfatter og Digter Statsraad Thor Lange sendt følgende smukke lille Artikel, som vi optage her, idet vi sende ham en taknemmelig Hilsen til det fjerne Land, hvor han boer.

Højstærede Hr. Redaktør!

Med Interesse har jeg i de sidst modtagne Numre af *Højrebladet* læst de, i smuk human Tone, holdte Imødegaaelser af en til Danmark rettet norsk Bebrejdelse for at beholde en Relikvie af Olaf den Hellige. Det viser sig jo, at det omtalte Armben for mere end en Menneskealder siden er bleven Norge tilbagesendt, ovenikøbet med en kunstnerisk udført Kopi af det tilhørende Relikviegemme.

Professor Worm-Müller har altsaa paa dette Punkt haft Uret. Men et Eksempel til Efterfølgelse synes det mig, at den norske Regering har givet, ved, som Deres ærede Blad beretter, at have overladt disse religionshistoriske Levninger til den norsk-katholske Menighed i Kristiania. Sandsynligkis har man haft en rigtig Følelse af, at saadanne Levninger ikke vilde være synderlig bedre paa deres Plads i Trondhjems nu protestantiske Domkirke end i et af Landets verdslige Musæer.

Vore københavnske Samlinger lade til at gemme flere Ting af lignende Art. Saaledes skal der i oldnordisk Musæum findes en Pandeskal (af Pave Lucius?), der stammer fra Roskilde Domkirke. Gør den Pandeskal mon Gavn i Musæet, eller tager den blot Plads op? Adskillige andre, fordem som Relikvier betragtede Genstande, lod sig vist opsøge i Oldsamlinger og Kirker. Hvad angaar Skrinene, hvori saadanne Levninger have været opbevarede er der ingen Tvivl, om, at de som historiske Fortidsminder, bør vedblive at henstaa, hvor de staa. Derimod burde vistnok en Del Benstumper, Træsplinter, tildels ogsaa Tøjlapper og andre saadanne for den nuværende Folkebevidsthed værdiløse Sager

uden Tab og med ret god Føje overlades til danske katolske Menigheder, der sikkert vilde sætte Pris paa de Smuler, som bleve dem afsete. Hvad om Ansgarskirken fik den omtalte Pandeskal, den nyopførte Mariakirke i Maribo lidt af Indholdet i det Relikviekors, som findes i den stedlige Klosterkirke, og den romerske Forsamling i Odense en af Knoglerne i Hellig Knuds Skrin. Tøjstumperne, som ligge ved Siden af Kongens Knogler, burde derimod ligesom selve Skrinet, af kulturhistoriske Hensyn, bevares for St. Knuds Kirke.

Med Tak for Optagelsen af ovenstaaende er jeg, Hr. Redaktør, Deres ærbødige

Thor Lange.

Varia.

Her gøres i denne Tid vældig Reklame baade paa Gadehjørner og i Aviser for et nyt, naturhistorisk Værk. Vi raade mulige Lysthavende, der maaske føle sig lokkede af de 81 Farveautotypier, til nøje at lægge Mærke til følgende Ord i Subskriptionsindbydelsen, hvis Mening trods det gyselige Dansk er tydelig nok:

»At lære Dyrenes Liv at kende og søge at forstaa, det er, som at gaa paa Spor efter vor egen Æts og vort eget Livs Ophav og første Fremspiren.«

Med andre Ord: den røde Traad gennem Fremstillingen vil blive: Mennesket skabt i Dyrets Billede, og hvor som helst der kan blive den mindste Lejlighed dertil, vil der blive plantet en Gudsfor nægtelsens Giftblomst. Den ene af de to Forfattere blev nylig videnskabeligt sat i Gabestokken af Pastor Breitung i hans Bog: *Abetheoriens Bankerot*, den anden har i den Fremstilling, han har given af vilde Folkeslags Liv i *Frem*, tydeligt nok vist sin Forkærlighed

for darwinistisk Propagande. Lad os derfor staa paa Vagt overfor denne og lignende Bøger!

Om *Kirkeforholdene* i Danmarks større Byer har *Kr. Dgbl.* indeholdt en lang Seeie af ret interessante Artikler. Det fremgaar heraf, at der er altfor faa Kirker i næsten alle Byer, ja i mange ligefrem Kirkenød, men ogsaa, at disse samme Byer i den katholske Tid vare rigeligt forsynede med Kirker. Reformationen begyndte alle Vegne med, at man rev Kirker ned. Hvad om man havde ladet være med at »reformere,« saa havde man haft Kirker nok nu.

I *England* alene findes omtrent 700 protestantiske *Sekter*, og hver af dem bygger et helt theologisk og moralsk System paa Bibelen. Det er ikke saa underligt, at katholicerende Bevægelser have vundet saa stor en Udbredelse i det Land.

I *Politiken* har Carl Ewald nylig leveret én af sine smaa noksom bekendte Fortællinger. Den hedder *Lyset* og handler om en gammel Kone, der blev blind, og hvem en Præst bilder ind, at det er den største Lykke, der kunde overgaa hende, og at hun ikke bør lade Lægen helbrede sig igen, ja al Tale herom er efter Præstens Mening ugudeligt. Men da Præsten er »bortrejst for at samles med sine Brødre i et Møde til Guds Riges Fremme«, faar den gamle Kones Søn Moderen med til Byen, hvor hun bliver opereret og faar sit Syn igen. Og da Præsten atter kommer, jager Konen ham bort. Hvor i al Verden er den Præst at finde, der gør eller taler saaledes? Han findes kun i Hr. Ewalds edderspændte Fantasi. Véd Hr. Ewald virkelig ikke, hvad manges Præst vilde have gjort i en Situation som den skildrede? Han vilde have sat sig i Jærnbanevognen med den gamle Kone og bragt hende til Lægen og glædet sig med den gamle, om hun var bleven seende, og givet hende den Formaning, at nu skulde hun ikke blive træt af at takke Gud for Lyset. E.s lille Fortælling er et mærkeligt Vidnesbyrd om, i hvor høj Grad han selv *hader Lyset*.

Den afskyelige Sætning, at Hensigten helliger Midlet, forsvares ikke sjældent i *Kr. Dgbl.* Saaledes skriver for nylig en Pastor N. P. Madsen: »Det er dog Hensigten, Herren ser paa i Handlingen.« Hvorledes kan Manden dog sige noget saadant? De skrækkeligste Ting kunne forsvares paa den Maade. Løgn og Mord kunde i saa Tilfælde tilgives, naar Hensigten med dem var at fremme Guds Ære, ved f. Eks. at skuffe eller udrydde hans Riges Fjender. Nej, Pastor M. kan være overbevist om, at de katholske Theologer have Ret, naar de altid have forkastet den Sætning, at Hensigten helliger Midlet.

„Protestantiske Jesuiter“.

De fleste københavnske Blade have i Anledning af en af død, kendt og afholdt Skuespillers Begravelse indeholdt indigterede Protester mod Pastor Gottschalk-Hansens Tale ved nævnte Lejlighed. Uagtet en god Del af disse Blades Harme vel er forloren Indignation, kan det dog maaske interessere at se et enkelt Blads Udtalelser citeret, da Katholicismen dér bliver holdt frem som et lysende Forbillede for Protestantismen.

Efter at have tilkendegivet sin store Misfornøjelse med Pastor G.-H., fordi han ikke benyttede Lejligheden til at »gribe og røre de letstemte Sjæle,« skriver Bladet: „Der skulde i hans Sted have staaet en *katholsk* Prædikant ved Baaren, — saa havde Visen faaet en anden Melodi!«*)

Bladet anstiller saa nogle Betragtninger over den lutherske Kirke, som det mener mangler »begejstrede og ævnerige Agitations-Præster,« og udbryder derefter: «Det er *protestantiske Jesuiter*, som Tiden, Kirken og vi alle have Behov!«

---

*) Det turde dog vist være mere end tvivlsomt, om den Melodi havde tiltalt disse samme Blade. Den havde snarere forekommen dem endnu utaaleligere.

Det kan naturligvis glæde os at se de samme katholske Præster, der saa ofte ere betegnede som fanatiske og uvidende, saaledes blive holdte frem som efterlignelsesværdige Forbilleder for de lutherske Præster; men dog ville sikkert *protestantiske Jesuiter* vedblive at være sjældne Fænomener i den lutherske Kirke, hvormeget denne end har saadanne Behov!

Reiffenstein-Hansen.

St. Francisci aandelige Blomster.

(Fortsat.)

FEMTE KAPITEL.

Hvorledes Broder Bernardo af St. Franciscus blev sendt til Bologna og tog Bolig der for Brødrene.

Eftersom St. Franciscus og hans Fæller af Gud vare kaldede og udvalgte til at bære Christi Kors i deres Hjerte og deres Gærning og forkynde det med Tungen, saa viste de sig som den korsfæstedes Efterfølgere baade i Klæde- dragt og Leveis og Gærninger og Handlinger; og de ønskede hellere at udholde Skam og Skændsel af Kærlighed til Christus end at æres af Verden og prises af Mennesker; derfor glædede de sig over Fornærmelser og sørgede over Æresbevisninger; og saaledes vandrede de gennem Verden som Fremmede og Pilgrimme og førte ikke andet med sig end Jesus Christus, den korsfæstede. Og saaledes vare de sande Grene paa den sande Vinstok, nemlig Christus, og frembragte store og gode Frugter, nemlig Sjæle, som de vandt for Gud.

Det hændte i Ordenens første Tid, at St. Franciscus sendte Broder Bernardo til Bologna, for at han dér, efter den Naade, Gud havde givet ham, skulde virke for Gud, og Broder Bernardo styrkede sig med det allerhelligste Korstegn og drog afsted i den hellige Lydigheds Navn og kom til Bologna. Og da Børnene saa ham i hans slidte og tarve-

lige Dragt, saa gjorde de Nar ad ham og spottede ham som en gal Mand, og Broder Bernardo bar det altsammen taalmodigt og fornøjet af Kærlighed til Christus, ja, for bedre at blive forhaanet, satte han sig med Vilje midt paa Torvet i Staden; og medens han sad der, samlede mange om ham, baade Børn og Voksne, og én trak hans Hætte tilbage, og én trak den forud, og én kastede Støv paa ham, og en anden Sten, og én puffede ham hid og én did; og Broder Bernardo beklagede sig ikke og fortrak ikke en Mine, og flere Dage i Træk vendte han tilbage til samme Sted, blot for at udholde lignende Forhaanelser. Eftersom Taalmodigheden nu er et Fuldkommenhedsværk og et Bevis paa Dyd, saa skete det, at en retskyndig Lærd, som saa Broder Bernardos Bestandighed og Dyd, at han i saa mange Dage ikke lod sig forstyrre af nogen Krænkelse, sagde til sig selv: »Denne maa være en hellig Mand.« Og han nærmede sig ham og spurgte: »Hvem er du? og hvorfor er du kommen hid?« Og istedenfor at svare stak Broder Bernardo Haanden ind paa Brystet og tog St. Francisci Regel frem og gav ham den, at han kunde læse den. Og da han havde læst den og havde betragtet den høje Fuldkommenheds Stand, som den sigtede til, vendte han sig med saare stor Undren og Beundring til sine Følgesvende: »Sandelig dette er den højeste Fuldkommenhed, jeg nogensinde har hørt Tale om, og denne Mand og hans Fæller ere nogle af de helligste Mænd i denne Verden, og den, som gør den Uret, begaar en meget stor Synd, thi de ere Guds sande Venner, som man højlig burde hædre.« Og han sagde til Broder Bernardo; »Saafremt I ønske at have et Sted, hvor I paa passende Maade kunne tjene Gud, vil jeg for min Sjæls Frelses Skyld gjerne give Eder det.«

(Fortsættes.)

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af
Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. Køben-
havn. S.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 48

Søndagen den 26. November

1899

Om Altertjeneste i Oldkirken.

En Artikel om Bethesdamødet i »Katholiken« for 29de Oktober omtales Brugen af Altre i den kristne Oldtid som en Sandsynlighed og ikke som en bevislig Kændsgerning.*) Det vil derfor maaske interessere dette Blads Læsere at høre lidt om Altrene og den første katholske Liturgi.

De første kristne Menigheder og deres Gudstjeneste udviklede sig efterhaanden af den jødiske Synagoge og i fuld Overensstemmelse med denne. Vi læse i Apost. Gern., at saasnart Apostlene kom til en By, gik de straks til Jødernes Øverste, deltog i deres Gudstjeneste og prædikede i Synagogerne Jesus og hans Lære, indtil det sædvanlig endte med deres Udstødelse af disse. Men man maa her ikke forveksle Gudstjenesten i Synagogen med Gudstjenesten i Templet i Jerusalem, som ofte fejlagtig er bleven regnet som Forbillede paa Messen. Tempeltjenesten havde en udelukkende national Karakter, som ikke fandtes andre Steder, ikke engang i Jerusalems umiddelbare Omegn og Forstæder, og denne havde ingen Indflydelse paa den kristne Oldkirke.

I de første kristne Tider tog Menigheden Del i den jødiske Gudstjeneste uden Forargelse og samtidig med deres egne ugentlige Sammenkomster. Disse fandt i Begyndelsen Sted om Lørdagen ligesom Jødernes, men meget tidlig antog de Kristne Søndagen som Hvile- og Helligdag. Dette

---

*) Os forekommer nævnte Artikel just at vise Brugen af Altere i Oldkirken og kun at henstille deres ydre Skikkelse som uvis.

blev ikke gjort af Fjendskab mod Jøderne, men fordi de Kristne, som havde fælles Gudsyndelse med disse paa Sab-
baten, ønskede at have endnu en anden Dag til deres egen
særlige Gudsyndelse — det eukaristiske Offer. I Synago-
gen bragte man intet Offer, hverken blodigt eller ublodigt,
hverken Frugt, Førstegrøde eller Røgelse. Israels Børn sam-
ledes, ikke alene for at bede i Fællesskab, men ogsaa for at
læse de hellige Skrifter: først Loven, dernæst Profeterne,
d. v. s. de andre Bøger i Biblen. Foruden dette havde de
Sange, hvoraf Teksten toges af Davids Salmer. En meget
udbredt, men dog ikke almindelig Regel var det ogsaa, at
de prædikede en Homili (midrasci) over et Emne af Skriften.

Disse fire Grundelementer: Læsning, Salmesang, Præ-
diken, Bøn antoges uden Vanskeligheder af de første Kristne.
Til Læsning af Loven og Profeterne føjedes snart det Nye
Testamentes Bøger, især Evangelierne. Det var hele For-
andringen; men dertil knyttedes saa de to specifik kristelige
Elementer, hvori hele den kristelige Liturgis Originalitet lig-
ger. Jeg mener Nadveren eller det hl. Maaltid og de aan-
delige Øvelser.

Disse sidste indtog efterhaanden en stor Plads i de
Kristnes Gudstjeneste, saaledes som den fremstilles os af
de ældste Dokumenter. Efter Eukaristien bleve enkelte Tro-
ende grebne af den Helligaand, og i inspirerede Ord bevid-
nede de Nærværelsen af den Aand, hvoraf de vare opfyldte.

Profetier, Ekstaser, Fortolkninger, aandelige Lægeraad
greb Forsamlingens Opmærksomhed. Det var som en Hel-
ligaandens Liturgi; Inspirationen var øjensynlig: de begun-
stigede Troende ligesom rystedes deraf i hele deres Orga-
nisme, Menigheden selv var rørt, opbygget, mer eller min-
dre henrykt og baaret henimod Helliggørerens guddom-
melige Sfærer. (1. Pauli Brev til Korinth. XIV. Doctrina
Apost. 10.)

Om end disse hl. Fænomener var nok saa hyppige,
saa var de ikke destomindre meget paafaldende, og det er
umuligt i dem at finde en virkelig Institution.

Hverken de Kristne selv eller deres Hyrder havde Magt til at fremkalde eller opnaa denne Gave. Det var endog vanskeligt at begrænse den, som ses af Pauli Brev til Korinth. Forresten forsvandt den tidligt: fra det II. Aarh. findes kun sporadiske Tilfælde nævnte.

Det eneste stedsevarende, bestandige, som er føjet til Synagogens Liturgi, er det hl. Offer, indstiftet af Jesus Kristus som evig Ihukommelse af Ham Selv.

I sin oprindelige Simpelhed bestod denne ophøjede Ceremoni i 1) Taksigelse eller eucharistisk Bøn, 2) Brødets Brydelse, endelig 3) Elementernes Uddeling iblandt de Troende. Den hellige Justin († 166) skriver derom i sin Apologi: »Om Morgenen ved Solopgang forsamle sig alle de, som bebo Byerne og Markerne, paa samme Sted. Man læser, saavidt Tiden tillader det, Apostlenes Erindringer eller Profeternes Skrifter. Naar Forelæseren standser, tager den Øverste Ordet, formaner og indbyder til at følge de skønne Eksempler, de nys have hørt. Alle rejse sig, og man beder. Efter Bønnen frembærer man Brød, Vin og Vand; den Øverste beder og frembærer Taksigelsen saalænge han kan; Folket svarer med Udraabet *Amen*. Man uddeler til hver de velsignede Bestanddele og sender dem til de fraværende ved Diakonerne.«

Efterat de Kristne vare udelukkede af Synagogen, holdt de deres Gudstjeneste i de private Huse, og selvfølgelig var Offerbordet et almindeligt Bord af Sten eller Træ, især da man holdt sig saa nær som muligt til Herrens eget Eksempel ved den sidste Nadver.*) Derfor holdtes det eucharistiske Offer om Aftenen efter forudgaaende *Agape*, Kærlighedsmaaltid. Men mod Slutningen af den apostoliske Tid eller Begyndelsen af det II. Aarh. forandredes Tiden til aarle Morgen, som Følge af Kejser Trajans Edikt om Hetærier eller forbudte Forsamlinger. Umiddelbart efter Aposteltiden

*) »Hvad er vel Altret andet end et Bordstade for Kristi Legeme og Blod?« skriver Biskop Optatus A. 370 i sit Skrift imod Donatisterne.

og de første Martyrers Død forsamlede Menigheden sig ved deres Grave, og paa disse frembragtes det hellige Offer, enten i Katakomber eller andre underjordiske Gange udenfor Byerne, hvor de Kristne sædvanlig bleve begravede. Saaledes findes talrige af disse Altre over Gravene i Roms Katakomber. Først i det III. Aarhundrede fik man særegne kirkelige Bygninger til dette Brug, men man indesluttede i Altrene Levninger af Martyrerne (Relikvier) som Minde om de første Grav-Altre, og denne Skik holder sig endnu i vore Dage.

I mange lutherske Kirker, som før Reformationen var katholske, finder man ofte endnu den i Altret indsatte Altersten med Relikvier.

1 Novbr. 1899.

J. Daniel.

Vilh. Beck's fromme Lyster.

Her er uden Tvivl adskillige, som med den inderligste Hjærtens Glæde vilde udgyde deres Galde over den Mand, som er nævnt i dette Stykkes Overskrift, om der bødes dem ringeste Lejlighed dertil. Faktisk er der ogsaa mange, der baade faa og benytte en saadan Lejlighed. Det kunde langt fra falde os ind at slutte os til deres Skare, tværtimod indrømme vi gerne, at Pastor Beck har været til Opvækkelse og aandelig Fremgang for mange Mennesker, og det bør anerkendes af alle dem, som have Forstand paa aandelige Værdier. Mange, der ere villige til at indrømme dette, have dog saare mange Indvendinger at gøre mod Manden i hans Tale og Færd, hvilken forresten ogsaa synes ofte ligefrem at udæske Kritiken. Dog, enhver er jo, som Gud har skabt ham, og man maa allermest bære over med en Mands Ejendommeligheder, naar man skønner, at han ellers baade vil og kan noget godt.

Der er dog en Ting, som synes at være lige svært at

forstaa og at undskylde, det er Pastor Becks forunderlige Had til den hellige katholske Kirke. Hvorledes det kan forenes med hans ellers tilsyneladende uegennyttige Iver for aandeligt Liv, er vanskeligt at forstaa. Er det virkelig et Udslag af hans fromme Lyster, er det saare beklageligt.

Han nyder den tvivlsomme Ære vistnok at være den i Danmark, der paa den lumpneste og løgnagtigste Maade stadig angriber den Kirke, som Christus har stiftet. og den Mand, som i dybeste Ydmyghed røgter det øverste Bisp- og Tilsynsembede i Kirken. I sidste Nr. af *Annexet* findes en lille Notits, kaldet »Pavens fromme Lyster«, hvor der atter findes et lille velment Overfald paa Paven, men hele Overfaldet er *baseret paa en Løgn*. Dette er dog vel ikke bevidst fra Pastor B.'s Side, da han næppe har set eller kendt den pavelige Bulle, han citerer, hverken i Originalsproget eller i den danske katholske Oversættelse. Det er sagtens det tyske Smædetidsskrift, hvoraf Artiklen er øst, der har fabrikeret Løggen. Beck skriver nemlig: »Vi have endnu fuld Opfordring til at bede Gud bevare os »fra Pavens Løgn og Mord«,« og denne grufulde Nødvendighed begrundes derved, at Paven i sin Jubilæums Bulle fra Foraaret har opfordret de Troende til at anraabe Gud om »Kætternes Udryddelse«. Men det har Paven ikke opfordret til, det er simpelthen ikke sandt. Nej, Paven vil, og det netop som den trofaste Hyrde han er, efter den store Overhyrdes Forbillede, at alle hans kristne Brødre skulle bede *for Kættteriernes Udryddelse*, skulle kappes med hinanden om at brænde af den indbyrdes Kærlighed. Pastor B. beskylder Paven for at have opfordret til at udrydde alle Kætttere, deriblandt ogsaa alle Lutheranere, og glæder sig over, at Katholikerne ikke have Magt til det; medens Paven i Virkeligheden har opfordret alle kristne Folkeslag til med ham at anraabe Gud om *alle Vildfarelsers Undergang og Ophør her paa Jorden*. Mon ikke Pastor B. mener sig at kæmpe for selve det samme, i alt Fald paa et mindre Omraade? Og, som antydet, han har faaet mange Menne-

sker rystede ud af den Vildfarelse, at det vigtigste for dem var at æde og drikke og nyde Livet. Men ét mangler ham i Kampen overfor os Katholiker: han er en saare uridderlig Modstander.

Som et ret betegnende Træk skal her tilføjes, at *Kr. Dagblad* i sin Tid, da Bullen fremkom, byggede et ret ondsindet Angreb paa Kirken paa Grundlag af en lignende Forfalskning af denne Bulle.

St. Francisci aandelige Blomster.

(Fortsat.)

Broder Bernardo svarede: »Jeg tror, at dette har vor Herre Jesus Christus indgivet Eder, og for Christi Navns Skyld tager jeg gjerne mod Eders Tilbud.« Da førte den nævnte Dommer med stor Glæde og Kærlighed Broder Bernardo til sit Hus og gav ham det lovede Sted og ordnede og indrettede alt paa sin egen Bekostning, og fra den Dag af var han som en Fader for Broder Bernardo og beskyttede ham og hans Fæller. Og Broder Bernardo begyndte for sin hellige Vandels Skyld at blive hædret af alle Folk, saa at den, der blot kunde se ham eller røre ved ham, priste sig lykkelig. Men som en sand Discipel af Christus og den ydmyge St. Franciscus frygtede han, at Verdens Ære skulde komme ham til Skade paa hans Sjæls Fred og Frelse. En skønne Dag drog han derfor bort og vendte tilbage til St. Franciscus og sagde til ham: »Fader, vi have sat Bo i Staden Bologna; send Brødre derhen, thi jeg kan ikke mere udrette noget godt dér, men maa snarere frygte at tabe mere end jeg vinder for den altfor store Æres Skyld, som bliver mig vist.« St. Franciscus fornåm nu alt i Orden og Rækkefølge, hvad Gud havde virket ved Broder Bernardo og takkede Gud, der saaledes begyndte at udbrede Korsets fattige Disciple. Og han sendte derpaa nogle af

sine Fæller til Bologna og ind i Lombardiet, hvor de slog sig ned forskellige Steder rundt omkring.

SJETTE KAPITEL.

Hvori des St. Franciscus velsignede den hl. Broder Bernardo og indsatte ham til sin Stedfortræder, naar han selv en Gang ikke var mere.

Broder Bernardo var af saa stor Hellighed, at St. Franciscus havde den største Ærbødighed for ham og ofte lovpriste ham. En Dag, da St. Franciscus bad andægtig, blev det ham aabenbaret af Gud, at Broder Bernardo med Guds Tilladelse maatte udstaa mange haarde Angreb af Djævlene, hvorfor St. Franciscus i sin store Medlidenhed med nævnte Broder Bernardo, hvem han elskede som sin Søn, med bitre Taarer bad til Gud for ham og anbefalede ham til Jesus Christns, at hin maatte fange Sejr over Djævelen. Og en Dag, da St. Franciscus bad saaledes med stor Andagt, svarede Gud ham: »Frygt ikke, Franciscus, thi alle de Fristelser, Broder Bernardo maa lide, ere sendte af Gud til Øvelse af hans Dyd og til hans Fortjenesters Forøgelse; og tilsidst vil han sejre over alle sine Fjender, thi han er af dem, hvem Himmeriges Rige hører til. Over hvilket Svar St. Franciscus blev overmaade glad og takkede Gud, og fra den Time faa viste han altid Broder Bernardo endnu større Kærlighed og Ærefrygt. Og han viste ham det ikke blot i Livet, men ogsaa i Døden. Thi da St. Franciscus skulde til at dø, og hans Sønner stod omkring ham, som om Patriarken Jacob, og vare bedrøvede og grædende over saa elskelig en Faders Bortgang, spurgte han: »Hvor er min Førstefødte? Kom hen til mig, Søn, at min Sjæl maa velsigne dig, inden jeg dør.« Da sagde Broder Bernardo sagte til Broder Elia, som var Vikar: »Fader, gaa hen til den Helliges højre Haand, at han maa velsigne dig.« Og Broder Elia gik frem ved St. Franciscus' højre Haand, og St. Franciscus, som havde tabt Synet paa Grund af sin megen Graad, lagde sin højre

Haand paa Broder Elias Hoved og sagde: »Dette er ikke Broder Bernardos, min førstefødtes Hoved.« Da gik Broder Bernardo frem til hans venstre Haand, og St. Franciscus lagde sine Arme overkors og lagde saa sin højre Haand paa Broder Bernardos Hoved og sin venstre paa Broder Elias, og han sagde til Broder Bernardo: »Velsigne dig Gud Fader og vor Herre Jesus Christus med al aandelig og himmelsk Velsignelse i Christo! Du er den Førstefødte, udvalgt til at være et evangelisk Forbillede i denne hellige Orden og at følge Christus i evangelisk Fattigdom. Du gav ikke blot alt, du ejede, og delte det helt og frit mellem de Fattige for Christi Kærligheds Skyld, men du gav ogsaa Gud dig selv i denne Orden til et vellugtende Offer: velsignet være du derfor af Vor Herre Jesus Christus og af mig, hans ringe, fattige Tjener, med en evig Velsignelse. Velsignet være du, gaaende og staaende, vaagende og sovende, i Liv og i Død; den, der velsigner dig, være velsignet, den, som forbander dig, skal ikke slippe for Straf. Du skal være den første blandt dine Brødre, og de skulle alle lyde dit Bud; du kan optage i denne Orden, hvem du vil, og ingen Broder skal have at sige over dig, og du maa gaa, hvorhen du vil, og blive, hvor du vil.« Og efter St. Franciscus' Død elskede og ærede Brødrene Broder Bernardo som deres ærværdige Fader, og da han laa paa sin Dødsseng, kom mange Brødre til ham fra alle Verdens Hjørner, og iblandt dem ogsaa den hellige Broder Epidio, og da haa saa Broder Bernardo, sagde han med stor Glæde til ham: »*Sursum corda*, Broder Bernardo, *sursum corda*.« Og Broder Bernardo sagde hemmeligt til en Broder, at han skulde berede Broder Epidio et Sted, hvor han kunde hengive sig til Betragtning, og saaledes skete det.

(Fortsættes).

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af
 Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. Køben-
 havn. S.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 49

Søndagen den 3. December

1899

Den ritualistiske Krisis.

Om de fleste af Læserne vide, have Bølgerne i den anglikanske Statskirke gaaet højt i denne Sommer. Nogle yderliggaaende Lavkirkemænd, for hvem et tændt Lys i en Kirke, naar det ikke er mørkt, er en Vederstyggelighed, have bragt en Agitation i Gang, hvis Resultat som bekendt er bleven, at de to anglikanske Ærkebiskopper have forbudt Brugen af Røgelse under Gudstjenesten og af tændte Lys i Processionerne. Derved have de saaret overmaade mange anglikanske Præster og Menigheder, for hvem de ovennævnte Ceremonier allerede vare gamle og tilvante Skikke, som man nødigt vilde give slip paa.

Til en Begyndelse saa det ud, som om der var en Tilbøjelighed til at give efter hos de ritualistiske Præster, ret sørgeligt i Grunden, da de derved vilde opgive, hvad der er kæmpet for af anglikanske Kristne i de sidste halvhundrede Aar: Uddannelse af katholsk Lære og Ritus, saa vidt det paa anglikansk Grund var muligt. Dog er der nu i Følge *The Catholic Times* ved at rejse sig en bestemt Modstand imod den ærkebiskoppelige Afgørelse, og den synes særlig at fremgaa fra Lægfolkets Side. Lægfolk, der ere vante til at dyrke Gud paa næsten katholsk Vis i deres Kirker, ville ikke finde sig i denne Ærkebiskoppernes »Mening«, der med Vold og Magt skal paatvinges dem. Der gaar for Tiden en Protest rundt til Underskrift blandt anglikanske Lægfolk, som er henvendt til Ærkebiskopperne af York og Canterbury, hvori det betones, at de have handlet saare egenmægtigt ved, at ville paatvinge alle Landets Dioceses deres egen personlige Anskuelse, hvad de ingen Ret

have til, og tillige handlet ukirkeligt, naar de ville hævde Parlamentets Afgørelser som bindende for den anglikanske Kirke.

Denne Protest fra Lægfolkets Side har faaet stor Udbredelse, og Underskrivernes Tal vokser stadigt. Og dette har virket ind paa Præsternes Optræden. Nu er der ikke flere, som i den første Forskrækkelse, der agte at opgive hine gamle, katholske Skikke, men om den ene Kirke efter den anden forlyder det, at man agter at blive ved den Skik, man nu har benyttet i saa mange Aar. Underligt er det i Grunden, at for ret at hævde sit katholske Standpunkt maa den anglikanske Præst indtage det mest akatholske Standpunkt, man kan tænke sig: bevidst, principiel Opsætsighed imod sin Biskop! Men anderledes kan det ikke blive, naar man vil være katholsk udenfor den katholske Kirke.

Hvad selve Sagens Realitet angaar, ville maaske mange finde, at det i Grunden kun er rene Smaating at føre Krig om. Dér ser man, hvad der er Hovedsagen i deres Kristendom, tænker og udraaber maaske ogsaa mangan over slige Smaating hævet Protestant. Vi indrømme gerne, at Røgelse og Lys høre til Smaatingene, men rette saa rigtig nok samtidig Bebrejdelsen mod hine Lavkirkemænd, der for hine Smaatings Skyld have vakt den heftige Krig, der for Øjeblikket raser i den engelske Statskirke. Naar det var deres Brødre i samme Statskirke til Opbyggelse og Glæde at benytte baade Røgelse og tændte Lys under Gudstjenesten, hvorfor saa ikke lade dem have saadanne Smaating i Fred? Selve Tingene have ikke meget at sige; men den Grund, hvorfor man vil dem til Livs, er saare væsentlig. Man finder i disse Skikke et Vidnesbyrd om Sammenhængen med katholsk Ritus og Sædvane Aarhundreder igennem, som man i sin protestantiske Selvbevidsthed vil være kvit. Ritualisterne derimod synes ikke, at de kunne lade sig et eneste saadant Vidnesbyrd berøve, hvor ringe det end i sig selv er, uden derved ligesom samtidig at give Afkald paa deres katholske Navn og Udspring.

Derfor, lige saa lidt som vi ere eller ville være Anglikanere, lige saa bestemt tænke og føle vi Katholiker dog som Ritualisterne i denne Kamp mod Statskirketyranniet. Vor Sympathi er paa Ritualisternes Side, ligesom de jo ogsaa paa overordentlig mange Punkter have faaet Øjnene op for Sandheden i Modsætning til Lavkirkemændene.

Hvad Udfaldet vil blive af disse Tidens Kampe, kan ingen sige endnu. Dog er det vel sandsynligt, at de ville aabne Øjnene paa nogle for den eneste virkelige katholske Kirke. For der skulde dog ikke være mere Sandhed i hint gamle engelske Rim, end man i Almindelighed er tilbøjelig til at tro:

Godt trende hundred Aar
den sjette Edwards Messe staar,
men syvende Edwards Tider
bringer den gamle tilbage omsider?

Den katholske Kirke i Frankrig.

En Korrespondance fra Paris til »Vort Land« skrives bl.
a. følgende om de Dødes Fest den 2. Novbr.:

»Utallige ere de sørgeklædte Enker eller Mødre med voksblege Ansigter under falmede Slør, der knæle paa den lille, fattige Grav, som rummer Alt, hvad de have elsket og ejet her i Livet. De bringe deres beskedne Buket, de smaa, duftløse Violer, og de lægge den paa Graven med en Bevægelse som et Kærtgen, idet de fremhviske Bønner for den Afdøde.

Thi ikke blot i Provinserne, men selv i det store, moderne Babylon hænger det overvejende Flertal af Fransk-mænd ved den katholske Kirkes Sæder og Skikke. Og — det maa tilstaaes — de, der ikke gøre det, høre ikke alle til Nationens bedste og sundeste Bestanddele.

Den katholske Kirkes Magt er ganske overordentlig. Arbejderen, den dygtige, hæderlige, meget konservative franske

Arbejder og Smaaborger kan smile ad *monsieur le curé*, nok kritisere et og andet mindre væsentligt i Katholicismen, han søger dog Kirken, naar han gifter sig, naar han faar Børn, og naar han skal dø, og han indrømmer, selv om han har hørt Tale om Voltaire, *at de barmhjertige Søstre stod ikke saa lidt over Hospitalernes nuværende Sygplejersker. Den, der har besøgt et fransk Hospital før og efter Reformen. vil hurtig give ham Ret*)*«.

Korrespondenten skriver endvidere . . . »hvis det nu værende Ministerium, naar Kamret træder sammen, falder, vil det blive paa dets Had til Kirken, paa Manglen af Tolerance overfor de Katholiker, for hvem Religionen er en Sag af dybeste Alvor.

Urimeligt er det dog ikke, at Katholikerne ville have Lov til at faa deres Børn opdragne religiøst, *af Præster der tilmed paa ethvert Punkt kunne tage Konkurrencen op med Statslærerne. naar de vide, at aeres Børn i flere offentlige Skoler systematisk opdrages i bornert Fritænkeri*)*«.

Som det vil være bekendt af Dagbladenes Referater, blev et Tillidsvotum til Ministeriet vedtaget med Flertal i Deputeretkamret. (317 Stemmer for, 212 imod).

Der er saaledes Udsigt til nye Forfølgelser mod de Regeringen saa forhadte Kongregationer og Klosterskoler, hvor Ungdommen opdrages i Kristendom; men det er jo ikke første Gang, at den katholske Kirke har staaet for et Stormløb. Ogsaa fremdeles vil Klippekirken trodse Vantroens og Hadets Angreb, thi »Helvedes Porte skulle ikke overvælde den«. (Matth. 16., 18.).

Reiffenstcin-Hansen.

---

*) Udhævet af Indsenderen.

Fra Polemikens Overdrev.

Skønt de to Pjecer, som her skulle omtales, have saare lidet Værdi i og for sig, kan det dog maaske være af en vis Interesse at kaste et lille Blik paa dem, fordi de ere et Vidnesbyrd om de Følelser, hvormed mangfoldige Protestanter betragte os Katholiker og vor hellige Tro, om de Vrangforestillinger, som næres og udbredes om den katholske Kirke. Der er paa en Gang noget sørgeligt, men ogsaa noget rørende i den klippefaste Tro, hvormed saadant noget Makværk og Fantasivæv modtages, hvorom sikkert mange af os have haft Lejlighed til at høste rig Erfaring.

Den første af disse Smaabøger hedder *En Katholik-
indes Oplevelser* og er udgiven af Kirkelig Forening for indre Mission i Danmark, den anden har det iøjnefaldende Navn: *Jomfru Marias Portrait*, den er udgiven i Norge og er en paa et skrækeligt Sprog gengiven engelsk Pamphlet af samme Aand og Tone som den, der raader i Chiniquy's og lignende Bøger. Den sidste er den mindste, men ogsaa den slemmeste, der skydes med skarpt Krudt, idet Pjecens Indhold kortelig kan angives i følgende Citat: »De, som ville undgaa Gudsfor nægtelse, bør undgaa Pavedømmet«, den førstnævnte er langt tammere, den har et Præg af Bedrøvelse over og Medynk med Katholikerne, medens den anden flammer af Had og giftig Vrede.

Den danske Bog er en Skildring af en ung Pige, som opdrages i et Kloster af gode, skikkelige Nonner, men som efter at være kommen til at tvivle om adskillige Trossandheder ender med at blive »evangelisk«, hvorefter saa hendes Glæde over Forandringen skildres. Det er det hele, af ond-sindede Beskyldninger findes kun faa, deriblandt dog den trivielle Paastand om, at Sætningen »Hensigten helliger Midlet« forsvares af Katholikerne, medens det jo tværtimod er hyppigt at træffe den Sætning hos Protestanter. Særlig føler Heltinden sig forarget af, at »den romerske Kirke tror, at den hellige Jomfru er faren til Himmels paa samme Maade som Frelseren«, en Paastand, som netop strider ganske bestemt mod Kirkelæren, ikke mindst, fordi det ikke en Gang er defineret Kirkelære, at Maria legemlig er optagen til Himlen.

Det er uforstaaeligt, hvorledes noget saadant kan have været fremsat i den franske Original, der ligger til Grund for den ingenlunde heldige Gengivelse, da jo Herrens og

Marias' Himmelfart paa Fransk, som paa de fleste andre europæiske Sprog (undtagen paa Dansk og Tysk), betegnes med to ganske forskellige Ord. Ret komisk er følgende Kritik af det katholske Ave Maria: »I denne Bøn nævnes Jesu Navn kun for Formens Skyld, medens den egentlige Bøn, den egentlige Paakaldelse, Bønnen om Forbøn, ikke vender sig til Skaberen, men til Skabningen«. Hvad mener man om den stakkels vildledte katholske Pige: tænke sig, man har aldrig lært hende, at hun skal bede Skaberen om Forbøn hos Skaberen! Det synes at minde en Del om Konen i Komædien, der havde til Mundheld: Aa, Gud velsigne Vor Herre for det! Paa mange Steder gør Bogen et saare uægte Indtryk, f. Eks. naar der fortælles om Præsten, der i Skriftestolen først holder en lang Foraningstale til den unge Pige og derpaa lyser Kirkens Ban over hende.

Den norske lille Bog, er, som nævnt, af en anden Surdejg, fabrikeret efter Recepten: smør bare tykt paa! Hvad synes man om følgende Sætning: »Forbandet er enhver Gudindetilbeder, som tror, at den velsignede Jomfru Maria er noget mere end en Skabning, som tilbeder hende, som sætter sin Tillid til hende mere end til Gud, som tror, at hun er over sin Søn, eller at hun i noget kan byde over ham. Amen«? Ja, alle Katholiker kunne godt istemme det samme Anathema, thi det er ikke Katholicisme, men Afgudsdyrkelse, der skildres. Og Forfatteren ønsker, at hans Bog maa »blive sendt til enhver Pavedømmets og Ceremoniernes Præst. Hvis denne Tjeneste blev ledsaget af Bønner og Taarer, kunde den, Gud være lovet, hos mange af dem fremkalde Anger og Erkendelse af Sandheden. Og det vilde bevæge Mænd, som ønske at bevare deres Hustruers og Døtres Kyskhed, til at holde dem fra Kløstre og fra Skriftestolen« etc. af samme Slags. Det er hvidglødende Had til Kirken, der taler gennem saadanne Ord; og det samme gælder om Had som om Kærlighed, det gør blind. Den Slags Kirkens Fjender er det gaet, som skildret er i Andersens Æventyr *Snedronningen*. de have faaet en Stump af Djævlespejlet i deres Øje, saa alt kønt og godt, de se, fremstiller sig for dem i forvrænget og væmmelig Skikkelse, og det ringeste, der kan kaldes lidt aparte, viser sig for dem som den modbydeligste Vanskabning.

Efter Læsningen af saadanne Bøger gør det godt at tage en god, ægte katholsk Bog i Haanden, og derigennem gøre sin Kirke ligesom en Slags Afbigt, blot fordi man har

ladet sine Øjne hvile paa sligt Smuds. Men man skulde i Grunden gøre sig det til en Regel, hver Gang man havde læst eller hørt paa et ondt og raat Angreb paa den katholske Tro, at bede en inderlig Bøn for den, der havde fremført sligt, for paa den Maade at praktisere den apostoliske Formaning om at sanke gloende Kul paa sin Fjendes Hoved.

Lidt om Kirkens Fremgang.

Om ovenstaaende Æmne har *Kardinal Moran* nylig holdt et Foredrag, hvilket vi gengive her i Uddrag efter *The Catholic Times*:

Der er nogle, som opstille det Spørgsmaal, hvorfor de katholske Folkeslags Betydning taber sig i Verdenshistorien. Og for at understøtte det Spørgsmaal pege de særlig paa Spanien og Portugal, hvis Magt nu til Dags staa saa langt tilbage i Sammenligning med gamle Dage. Men som Svar herpaa vil jeg spørge: hvor naar var det, Portugal havde naaet sin højeste Magt? Det var den Gang, det var trofast mod de katholske Principer. Og hvor naar kulminerede Spaniens Storhed? Netop den Gang, da der saa at sige var Helgener spredt ud over det ganske Land. Naar var det, Spanien blev lammet og Portugal kastet i Støvet? Just den Gang, da disse Landes militære Magt var mageløs, men da de begyndte at kæmpe mod Religionen og blev utro imod de Traditioner, der havde ledet dem i de katholske Dage, og da de, som stod ved Statens Ror, vare optagne af religiøse Forfølgelser. Men selv om det er sandt, at katholske Landes Magt har tabt sig, saa er det dog slet ikke i Landenes materielle Rigdom, man skal finde Vidnesbyrdet om Religionens Velsignelse, men i den Kærlighed, der raader blandt Landets Børn, og i det kristelige Liv, der leves i hvert enkelt Hjem, hvorfra Landet som Helhed faar sit Præg. Dog er det ikke alene katholske Nationer, som det er gaaet tilbage med. Tænk paa Holland et Aarhundrede efter »Reformationen«, den Tid, hvor man kan kalde dette Land det »reformerede« Europas Grundvold. Dets Flaade bedækkede alle Verdens Have og Søer, som den britiske Flaade gør det i vore Dage, til dets Universiteter strømmede Disciple

fra alle Lande, dets Kunst havde ingen jævnbyrdig, og alle Nationer misundte Hollænderne deres Kolonier. Hvor er alt dette henne nu til Dags? Forbi, forbi! Da Holland stod paa sin Magts Tinde, forfulgte det den katholske Kirke paa den grusomste Maade, og det er nu ydmyget i Støvet. Nu har Holland lært at respektere den katholske Kirke, til sin egen Velsignelse. Og tag et andet Eksempel, tænk paa Sverige. Paa Trediveaarskrigens Tid bestemte Gustav Adolph og hans Hær de største Rigers Skæbne og Grænser i Europa, og nu til Dags regnes Sverig næppe nok for en Fjerderangs Magt.

De Lande, der i dette Aarhndrede ere gaaede mest fremad, ere Tyskland, England og de forenede Stater i Nord-Amerika. Hvilken har nu Kirkens Skæbne været i disse Lande i den Tid? For 50 Aar siden anslog man Katholikernes Antal i Tyskland til 10 Millioner. Derpaa fulgte den lange, svære Kamptid for Kirken i Tyskland, da Bismarck troede, han ævnede at knuse den, men Kirken stod fast, og i vore Dage tæller man 20 Millioner Katholiker i dette Land. Dog er det ikke alene Antallet, som udmærker Katholikerne i Tyskland, men endnu mere det Sammenhold og den Fædrelandskærlighed, som er et særligt Kendetegn for dem. I England er der under Dronning Victorias 60-aarige Regering indført og fastslaet den fuldstændigste religiøse Frihed for alle Undersaatter baade i Moderlandet og de mange, mægtige Kolonier. *Denne religiøse Frihed er Hemmeligheden i det Held der har fulgt hendes Majestæts Regering.* Den katholske Kirke i England kan med Rette være tilfreds med sin Stilling nu til Dags. Endog blandt dem, der staa udenfor Kirken, findes ikke liden Kendskab til Sandheden, og mange dér ere paa Vejen til det forjættede Land. Og i de forenede Fristater har Katholikernes Antal nu naaet 12 Millioner, hvilket er et Fremskridt paa 2 Millioner i de sidste 9 Aar alene. Dette vil sige, at en Syvendedel af Befolkningen derovre er katholsk, medens for 100 Aar siden Forholdet mellem Katholiker og Protestanter var som 1 til 75. Saa ogsaa i de forenede Stater har der hvilet en rig Velsignelse over den katholske Kirke.

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af
Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. København. S.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 50

Søndagen den 10. December

1899

Den daarlige Literatur.

Der har jo som bekendt i afvigte Sommer været ført meget hæftige Kampe om Literaturen, og disse ere i Grunden ikke forbi endnu. Det er særlig en vis Side af Literaturen, der har været under offentlig Behandling, den Side, der fra en Kant kaldes den fine, fornemme, stilfulde Literatur, fra en anden Kant den daarlige, umoralske, smudsige. Adskillige af Dagbladene, ja næsten de alle have taget Del i denne Kamp paa den ene eller den anden Side, og flere Forfattere have givet interessante Indlæg i Striden. Det ypperste af alle disse leverede uden Tvivl Digteren Alfred Ipsen, af hvilket der meddeltes et længere Uddrag i dette Blad. Hin Strid fik et ret mærkeligt Efterspil, som man maaské nok kan kalde det, da der beordredes kriminel Tiltale mod Edvard Brandes i Anledning af hans meget omdisputerede Bog: Det unge Blod. Uden Spor af Sympathi for denne højst utiltalende Person ere de allerfleste dog enige om, at det var fænomenal Dumhed af Justitsministeriet at anlægge Sag imod ham, ikke mindst, fordi man derved kvalte i Fødselen et Møde, hvorfra der maaske kunde have fremgaaet en gavnlig og frugtbar Bevægelse.

At Interessen for at debattere Æmnet om den almindelig utugtig benævnte Literaturs Berettigelse eller ikke dog langt fra endnu er uddød, derom vidner det Møde, der for faa Dage siden afholdtes om denne Sag i Juridisk Forening. De fleste Læsere kende vel noget til Forhandlingerne ved dette Møde gennem Dagbladenes Referater, saa her skal ikke gengives, hvad der blev sagt ved den Lejlighed. De fleste af Talerne stod den Anskuelse nærmest, at Dommerne eller

Samfundet helst ikke burde skride straffende ind mod Forfatterne; andre, deridlandt Professor Goos, forsvarede den bestaaende Ordning, og han gjorde særlig den Paastand gældende, at havde Staten eud opgiven at forsvare den officielle Sandhed, var den dog vedbleven med, og det med rette, at forsvare den officielle Kønssædelighed; thi Familiens rolige Bestaaen hvilede paa denne. Særlig i *Politiken* skænkes der nævnte Møde en udførlig Omtale, og det hedder i dette Blad i en ledende Artikel om hint Møde:

»Det store juridiske Køns møde blev ikke nogen egentlig Triumf for Videnskaben. Det blev en Triumf for Livet, forsaavidt den evigunge, menneskefornyende Urkraft atter ved denne Lejlighed godtgjorde sin mægtigt dragende Virkning over Menneskenes Sind og tvang Juristerne til at lejre sig saa tæt om sin Fod, som de endnu aldrig have ligget i den juridiske Forening. Men hvor frugtbart et Udbytte Forhandlingen end kan have for Livet, for Videnskaben blev den væsenlig gold. Hvad Utugt og utugtige Skrifter er vedblev at være den samme Gaade som før Mødet. Man kan til Undskyldning sige, at det er en Smags- og Skønssag, som veksler med Tiderne, som er forskellig for Mænd og Kvinder, noget i en Alder og i en Samfundsklasse og noget andet i en anden Alder og i en anden Samfundsklasse. Men hvorfor lagde denne Forsamling af lutter Mænd i samme Samfundsklasse og i den gifte Alder ikke Haanden paa det Øjeblik, hvori vi nu leve, og sagde os, hvordan Smagen staar, og hvor Skønnet falder netop i dette hellige Øjeblik. Det vilde dog have været vejledende for Forbrydere, der tænke at kaste sig over denne Gren af Kriminalistiken, og for retfærdige Skribenter, der gjerne ville holde deres Stien, vilde det ogsaa have været nyttigt at faa et Fingerpeg om, hvor Stien begynder at blive, hvad Hr. *Paludan* kalder slibrig, for at de kunde bøje af i Tide.« Mere ville vi ikke citere af Artiklen, som fortsættes i samme livlige, let haan-ke Tone. Det er ikke sandt, som *Politiken* skriver, at det

moralske Begreb er ubestemt, flydende, forskelligt til de forskellige Tider. Men Bladet har Ret, slaende Ret i én af sine Udtalelser her: ingen fik at vide, hvad i Grunden et utugtigt Skrift er. Og Grunden hertil er vel den, at ingen af Talerne ret vidste, hvorledes de skulde besvare et andet Spørgsmaal, der maa besvares, inden man kan besvare nærværende Spørgsmaal, nemlig, hvad en utugtig Handling er. Men er det til at forundre sig over, at en Samling Jurister og Forfattere, paa ganske neutral Jordbund, uden at spørge Kristendommen til Raads, ere ude af Stand til at besvare dette Spørgsmaal. Sagen er den, at de i Grunden ere incompetent paa dette Omraade, Men der er noget beskæmmende for Statskirken her i Landet i, at det ikke blev nævnet og vel sagtens heller betænkt, at egentlig var det underligt at drøfte dette Spørgsmaal uden at spørge en Præst til Raads, uden at forlange af ham Kristendommens og Kirkens Mening i denne Sag; ti vi leve jo dog i et kristent Land. Men det gik her som ved den store Borgerkrig i Sommer: om Præsternes Mening var der ingen, der spurgte, og ingen, der brød sig.

Sé, for os Katholiker er det Spørgsmaal, hvad der forstaas ved umoralsk Literatur, ikke saa vanskeligt at besvare. Gennem den almindelige kristelige Børnelærdom faa vi Svaret derpaa. Enhver fri Forbindelse mellem Mand og Kvinde er umoralsk, og kun i Ægteskabet er en kydisk Forbindelse mulig. Enhver literær Fremstilling, der derfor forherliger eller undskylder, hvad der cfter dette er ukydskt, hører til den umoralske Literatur, hvad enten *Boccacio* eller *Goethe* eller *Horats* eller *Edvard Brandes* eller *Forposten* er Forfatteren. Naar man skal bedømme den moralske Værdi af et Skrift, bør det bringes for en etisk og ikke for en literær eller juridisk Domstol. At der bliver en Del Værker, der ere fuldt ud moralske, men som dog ikke bør gives Børn eller halvvoxne i Hænde, fordi disse mangle Modenheden til at forstaa og bedømme det, de læse, paa den rette Maade, betyder ikke, at saadanne Værker ere umoralske. Hertil hører mangan en god og smuk Bog, baade af Shake-

speare og Paludan-Müller og mange andre; ja, selv om det maaské kan lyde stødende for én eller anden, mangt et Stykke af selve Bibelen. Nedskriveren af dette mindes fra sin Latinskoletid, hvorledes undertiden visse Drengene kunde tage Skolens Bibel frem og paa en højst umoralsk Maade læse de Historier og Steder, der vel i sig selv ere saare kydske og rene, men som dog uendelig let kunne forventes af en uren Fantasi. Derfor er det med god Grund, at Kirken ikke billiger en fri, tøjlesløs Udbredelse af den hellige Skrift paa Modersmaalet til alle og enhver, men har forlangt selv at ville lede Udbredelsen af den hellige Skrift, selv at fordele dens uendelig mange og herlige Rigdomme paa rette Maade.

Men, for at gaa ind paa det vigtigste i denne Sammenhæng, hvad er der saa at gøre for at modarbejde den daarlige Literatur. Mange, der ville det rette, tro paa det gavnlige i Tvangsforanstaltninger, mange andre tvivle meget om Nytten af saadanne; det synes rigtignok ogsaa ofte at gaa saaledes, at Forbudet mod en Bog er den bedste Reklame, der kan gøres for denne, ikke mindst, fordi dette Forbud, som det gjerne gaar hos os, annonceres adskillige Dage, forinden det nedlægges. Men hvorledes dette end forholder sig, skal den daarlige Literatur bekæmpes, maa vi først vide, hvor den har sin væsentligste Støtte? Mange mene, at det har den i de smudsige Forfattere, der udkrænge deres Hjærtens Urenhed til Lyst for Hvermand, eller i de udprægede Libertinere, som ere de erklærede Tilhængere af denne Literatur; men Hovedstøtten findes næppe hos dem, hvor stort et Ansvar end begge disse Slags Mennesker have for Moralens Nedgang. Nej, den væsentligste Støtte for den daarlige Literatur er *det store, brede Publikum*, der køber de daarlige Bøger, læser dem, misbilliger dem og køber paany af samme Slags. Det er *Manglen paa sædeligt og religiøst Midtpunkt hos de besiddende Klasser*, der betinger den daarlige Literaturs Bestaaen; thi det er den Del af Befolkningen, der betaler den. Naar der udkommer en Bog af

Drachmann, Nansen, Brandes el. lign., saa køber manges Familiefader Bogen, læser den, siger: »Det er s'gu noget Svineri,« og tager den hjem til sin Kone og Børn alligevel. Eller der gaar ét af de mange uanstændige Stykker paa Theatrene. »Der er snart ingen Steder, hvor de spille Stykker, man kan være bekendt at sé,« siger en Familiefader, og samme Aften tager han sin attenaarige Datter med hen at se paa ét af de allerværste Stykker. Det er altsaa som sagt ikke de mange umoralske Mennesker, der leve blandt os, der ere den daarlige Literaturs væsentlige Bærere, men de langt, langt, langt flere, *hvis religiøse og moralske Kændemærke er Pjankethed.* Og derfor er der vist næppe meget at stille op imod den daarlige Literatur rent direkte. Det er gavnligt, at der i Aviser, ved Foredrag og Møder kæmpes mod den, thi derved kan der skabes en Opinion, som ikke er betydningsløs. Men Hovedsagen er her, som ved Kampen mod alt ondt, at der begyndes indvendig fra. Jo mere intensiv den religiøse og moralske Paavirkning bliver, og jo mere den kan bære Frugt hos den enkelte, desto bedre et Værn faar man ogsaa mod den daarlige Literatur. Og særlig gælder det i Paavirkningen af de unge, at man rigtig kan faa vakt deres Sans for Renhedens og Moralens Betydning. Faa mange af Nutidens Børn den Sandhed indprættet, at intet godt og hæderligt Menneske kan være andet end kydskt og rent, vil der blive saa meget ringere et Marked i den næste Generation for de utugtige Bøger. Og gider ingen sé en saadan Bog for sine Øjne, ville mange af dem, der nu fordærve deres Samtid med deres Penne, heller ikke mere skrive saadanne Bøger. Derfor: i en kydskt, sund Opdragelse af Ungdommen har man det bedste Værn mod den daarlige Literatur.

N. H.

Kristen og Socialdemokrat.

Følge Ugeskriftet *Vor Tid* har den bekendte württembergske Præst Chr. Blumhardt i Bad Boll erklæret sig for Socialdemokrat og, som det hedder i nævnte Blad, »med en særlig religiøs Motivering, der i visse Kredse vil vække Opsigt. Det socialdemokratiske Parti havde bekendtgjort et Møde med Blumhardt som Taler. Denne erklærede rent ud, at han bekendte sig til Socialdemokratiet, og det, fordi han dermed mente at handle i Kristi Aand, han, som havde holdt sig til de fattige, Tolderne og Synderne, og selv havde været Socialist.

Denne Erklæring vil navnlig have Betydning i Tyskland, hvor det for mange staar som umuligt, at en Kristen kan være Socialdemokrat, og hvor Kirkestyrelserne, de smaa med de store, have været meget ivrige til at forfølge »de sociale Pastorer«, og villige til at udelukke fra Præstegeringen den, som vilde være Socialdemokrat. Da Pastor Blumhardt imidlertid ikke har noget Embede i den württembergske Statskirke, have de ikke kunnet afsætte ham. Det højeste, Autoriteterne have kunnet gøre, er at anmode ham om at nedlægge Titlen Pastor, — og det have de virkelig ogsaa gjort.« Saa vidt *Vor Tid*, der synes at bekende sig til den Mening, at de to Ord, der staa som Overskrift til dette Stykke, ikke ere uforenelige, hvad der er bleven paastaet og forsvaret saa mangen en Gang.

Skal man besvare det Spørgsmaal, gælder det først og fremmest om, hvad man forstaar ved Socialdemokrat; thi dette er jo paa Forhaand ikke givet. Skal man for at være Socialdemokrat i et og alt, eller blot i Hovedsagen, underskrive, hvad der fremkommer i vort Lands socialdemokratiske Presse, forekommer det os, at en Kristen kan ikke være Socialdemokrat. Hovedorganet for Partiet, der er daglig Læsning og Nærng i saa mange, mange tusinde Arbejderhjem her i København, har saa alvorlige Skyggesider og saa store Pletter, at en Kristen ikke alene maa tage

Afstand fra dem, men endogsaa stille sig fjendtlig deroverfor. Først og fremmest bydes der i Romanstoffet ofte saa uanstændige og usædelige Ting, at den kristelige Moral fuldstændig trædes under Fødder, hvilket er saa meget farligere, som Begreber lettest indprentes Menigmand i Fortællingens Form. At der i mangfoldige Artikler hersker en hadefuld, bitter Stemning, særlig mod de besiddende Klasser, kan selvfølgelig ikke billiges; men det kan dog finde en vis Undskyldning deri, at de fattige Klasser ofte fremstilles med Had og Foragt fra andre Sider. Af de Sætninger, der som Program findes ovenover hver *Socialdemokrats* Text, ere nogle billige og retfærdige, andre tvivlsomme, om end ikke absolut forkastelige, men enkelte af dem ere ganske forkerte. Som Sætningen lyder, at Religionen er en Privatsag, kan man ikke indvende noget principielt imod den; den katholske Kirke er i mange Lande en ganske privat Institution, der trods det trives udmærket; men Socialisterne praktisere ganske vist mange Steder den Sætning paa en højst mærkværdig og absolut fordømmelig Maade. Det farligste af alle Formaal, for hvilke der kæmpes, synes *det* os at være, at Staten skal overtage Børneopdragelsen; thi det strider direkte mod Kristendommen, saasom den Praxis vil opløse ét af de helligste Forhold paa Jorden, Familien. Thi enhver Opdragelse udenfor Familien er en Nødsstand, der kun som en Nødhjælp kan finde sin Berettigelse. At *Social-Demokraten* angriber den kristelige Religion direkte, skér i alt Fald undertiden, til hvilket selvfølgelig en Kristen ikke kan være med; dog bør man lægge Mærke til, at endel Angreb paa Kristendommen ere, rettelig set, Angreb paa dennes betydeligste Repræsentant her i Landet, Statskirken, hvilken jo nok kan siges i visse Hensender at trænge til nogen Kritik.

Naar vi derfor skulle besvare dette omdisputerede Spørgsmaal, forekommer det os, at en Kristen umuligt kan følge omtalte Parti i ét og alt, men dog, fordi han finder, at det har gennemført adskillig godt, arbejde og stemme sammen med det. Det vilde derimod vistnok være ret umuligt for

en Kristen at indtage en Førerstilling indenfor dette Parti, thi han vilde sikkert herved enten komme i en saadan Opposition til de andre Førere paa mange Punkter, at hans Stilling blev uudholdelig i Længden, ellrr han vilde, ved at tie og læmpe sig, komme til at bære et Medansvar for mange Ting, han for Samvittighedens Skyld ikke kunde bære.

Forresten gaar det vist mange overfor de forskellige Partier her i Landet saaledes, at der egentlig ikke er noget, de ret kunne slutte sig til, og maaske ikke mindst af den Grund, at det skorter de fleste af Partierne paa sædeligt og religiøst Alvor. Og det er derfor ikke alene Katholiker, der have kastet længselsfulde Blikke til det katholske Centrumsparti i Tyskland; det hævder Religionens og Moralens Interesser baade mod de konservative og socialdemokratiske Partier, det stemmer sammen med Socialisterne, naar det gælder om at værne den politiske Friheds Interesser eller Modersmaalets rette Brug for de overvundne Nationer *), det gaar, saa vidt man kan skønne, den Vej, paa hvilken Religion og Moral, Frihed og Fædrelandskærlighed kunne faa, hvad der tilkommer dem, ubeskaaret. Men, saalænge vi ikke have et saadant Parti her, kan en Kristen gøre ét af to: han kan unnlade at stemme, fordi han ikke vil være med til at bære Ansvar for noget af vore Partiers Politik, eller han giver det Parti sin Stemme, han finder udretter det relativ bedste, medens han samtidig, hvor og som han kan, tager Afstand fra det hos Partiet, hans Samvittighed kalder for slet. Med det Forbehold mene vi, at man behøver ikke at sige: Kristen eller Socialdemokrat, men godt kan sige: Kristen og Socialdemokrat.

Og naar vi tro at have Ret i at hævde dette, er det væsentlig af den Grund, at den Kristne som saadan ikke har nogen politisk Anskuelse; man kan ikke sige, at Republik er kristeligere end Kongedømme eller omvendt; men det Parti, den Kristne finder gavner Fædrelandet og Samfundet mest, bør han slutte sig til og arbejde for dets Formaal, som hans Religion og hans Samvittighed byder ham det.

---

*) Vi Danske bør ikke glemme Centrums velvillige Holdning mere end én Gang, naar sønderjydske Spørgsmaal have været drøftede i den tyske Rigsdag. N. H.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 51

Søndagen den 17. December

1899

Enheden.

Under ovenstaaende Titel har *Joh. Jørgensen* for nylig skreven en meget interessant Artikel i *Vor Tid*, af hvilken her gengives et Stykke. Den fremkommer dér som en Slags Anmeldelse af *Pastor Breitungs* fortrinlige Bog: *Abetheoriens Bankerot*, som ogsaa har været anmeldt her. Det hedder saaledes i Jørgensens Artikel:

»Saavel Taines som de ringere Aanders Fejlslutning beror paa en fundamental Vildfarelse: Manglen af Tro paa *Enheden*.

Disse Mennesker tro nemlig for Alvor, at noget, der ikke er *sandt*, kan have noget *godt* til Følge. De svæve i den Illusion, at en falsk Theori kan skabe en sund Praxis. De foregøgle sig en videnskabelig Sandhed, der tilintetgør Moralens Fundamenter, og en heldbringende Sædelære, der hviler paa et System af Løgne.

Som Historiens sørgelige Resultat forudse de derfor Sandhedens Triumf — og Moralens Undergang! Og med trist Skepsis ønske de, som *Renan*, at den farlige Sandhed kun maa blive nogle faa udvalgte Aanders Ejendom, og at Masserne saa længe som muligt maa forblive i den Illusion, som betinger deres moralske Liv. »Kimer, I Klokker!« udraaber *Renan*, »jo mere I kimer, desmere tillader jeg mig at sige, at Eders Kimen intet betyder. Men var der Fare for, at jeg kunde bringe Eders Kimen til at tie -- da vilde jeg udtale mig anderledes forsigtigt og varsomt.»

En besynderlig Sandhedskjærlighed, der ikke ønsker Sandhedens Sejr! En mærkelig Oplysning, der trænger til,

at Mørket skal vedblive at herske! Som *Ernest Hello* ram-mende skrev: »Renan stoler paa de Ideers Uovervindelig-hed, som han angriber. Han føler sig beskyttet af dem, han le-ver i Ly af dem, og ud fra dette Tilflugtssted, som de yde ham, gør han sig den Fornøjelse at angribe dem uden at løbe Fare for at besejre dem.«

Sandheden er saaledes for hine fritænkende Filosofer egentlig det, *som bør forties*. I absolut Modsætning her-til er Sandheden for Kristendommen *det, som bør forkyndes*. Sandheden er ingen hemmelig og farlig Visdom, en *Gift*, som bør opbevares i de Lærdes Laboratorier, Sand-heden er for Kristendommen et Evangelium, der skal for-kyndes fra Tagene, et *Brød*, der skal brydes og uddeles til Menneskehedens mange Tusinder.

Det ene er den aandsaristokratiske Opfattelse af Sand-heden, det andet den aandsdemokratiske. Og Forskel-len mellem de to Opfattelser — den Forskel af en Verden, som ligger mellem dem — betinges af, at der paa den ene Side ikke er nogen Tro paa Enheden af det Sande og det Gode, medens denne Tro er Kærnen i Kristen-dommen.

Derfor frembringer den ene af hine Aandsretninger Tæn-kere, som af Menneskekærlighed ikke ønske deres egne Tæn-kers Sejr, den anden derimod Apostle og Martyrer, der hen-give Livet for den Sandhed, som de forkynde. Mellem en Renans Ideer og Menneskehedens Velfærd er der intet For-hold eller i det højeste et negativt, hans Tanker ere i bedste Fald tænkte for den Morskabs Skyld, som Tænkningen er, paa samme Maade som den romantiske Kunst er *l'art pour l'art*.

Men Kristendommens Idé er efter sit Væsen *positiv* og *aktiv*, af den største praktiske Rækkevidde for den Enkelte og for Samfundet — en Idé, som civiliserer og som frelser. Derfor er enhver Kristen ivrig for sin Tros videre Udbre-delse, han er, ifølge sin Overbevisnings Natur, en Proselyt-mager og en Propagandist. Ligesom Fritænkeren af Menne-

skekærlighed helst vil *tie*, driver Barmhjærtigheden den Kristne til at *tale*. *Caritas Christi urget nos*, »Kristi Kærlighed tvinger os«, erklærer Verdensapostelen.

Den inderste Hemmelighed i Kristendommen og det, hvorved den skiller sig fra al jordisk Visdom, er nemlig *Troen paa Enheden* — Enheden af det Sande og det Gode, Enheden af det Gode og Skønne, Sandheden kan ikke være skadelig, det Gode kan ikke hidrøre fra Løgneren, det Onde kan umuligt være skønt, eller det Gode hæsligt — disse Ideer danne den kristne Tros Grundvold. Og af disse Ideer følger, at Religionen og Videnskaben, Moralens og Sandheden aldrig kunne bekæmpe hinanden, fordi de have hjemme i den samme Enhed, ere Straaler af et og samme evige Lys.«

At saadanne Ord maa falde adskillige haardt for Brystet, for hvem Darwinisme og Gudsfornektelse srtæle som Nutidens herligste Lys, kan man ikke undre sig over; men man maa forundres, naar denne Harme giver sig saa komisk et Udslag, som forleden Dag i Bladet *København*. Der findes en lille Udgydelse med Overskrift »Sal. Joh. Jørgensen,« hvor det ret pudsigt hedder: »*Johannes Jørgensen* skriver for at angribe Hr. *Boving Petersen*, den ene af de to unge Videnskabsmænd, som udgive det populærnaturvidenskabelige Værk »Vor Klodes Dyr«. *Johannes Jørgensen* skriver i det Hele kun for at angribe. Der er gaaet ham en saadan kristelig Mildhed i Blodet, at han maa slaa løs paa den ene og den anden. Ingen har set saa meget som et mildt, forsonende, tilgivende Ord fra denne fromme Sjæls Haand.« Selvfølgelig er dette ikke et Angreb, som kræver Forsvar for *Joh. J.*, da man jo ikke bliver vred over sligt, men lær ad det. Der er derimod en anden Ytring i Stykket, som man kunde stanse ved et Øjeblik, og som vi næppe forstaa, at *København's* Redaktør har ladet passere, nemlig Passusen om den røde, der er bleven Sortkjole: thi det ligger saa uendelig nær at ripostere: skammer han sig virkelig ikke, Sortkjolen, der er bleven rød? Den Udvik-

ling, *København's* Redaktør har gennemgaaet, ere alle retsindige Mennesker temmelig enige om at beklage, hvad enten de staa i nærmere eller fjernere Forhold til Kristendommen, thi der er altid noget uhyggeligt i at træffe en forhenværende Præst som ivrig Kristendomsfjende. *Johannes Jørgensen's* Udvikling kunne vi Katholiker selvfølgelig kun finde heldig: men det mærkelige er, at ikke alene fra en enkelt, men fra mangfoldige Kanter i Protestantismen har man set med Glæde og Sympathi paa ham. Men der er ogsaa den Forskel paa de to nævnte Mænd, at den ene har forkastet sin Tro, den anden sin Vantro.

Om Luxus.

For nogle Uger siden holdt Professor *Harald Westergaard* i Bethesda et Foredrag om Luxus, hvilket han dog den Gang ikke ønskede refereret, men som han senere lovede at ville offentliggøre i Ugebladet *Vor Tid*. Nu er det fremkommen, og vi benytte i denne Fremstilling nævnte Tidsskrift; men det er ikke, som maaske mange havde tænkt sig, en livfuld, rammende Tordentale mod Nutidens overdrevne Luxus, som Prof. *W.* sikkert havde været Mand for at holde, men derimod en saglig Redegørelse for den Nytte eller Skade, Luxus rent økonomisk betragtet volder Samfundet.

Strax i sit Foredrags Begyndelse stiller han sig i Modsetning til Højesteretssagfører *Hindenburg*, der i Fjor i den konservative Klub holdt et Foredrag om samme Æmne. *H.* udtalte, at Luxus er Kilden til Indtægt for den arbejdende Klasse og derfor ikke kan ønskes afskaffet. Han tænker sig, en Snedker kommer ind til en rig Mand og tilbyder ham et smukt Skab til 400 Kr. Den rige Mand har Lyst til Skabet, men er kommen paa det rene med, at han hidtil har ført en uforsvarlig Luxus, og den vil han indskrænke. Han

vil hellere give de 400 Kroner til de Fattige. Snedkeren trænger paa; han har været arbejdsløs i en Maaned, har stiftet Gæld for at leve, de 400 Kr. ville hjælpe ham ud over Alt. Naar den rige Mand vil give de 400 Kr. til de Fattige, kunde han selv melde sig som trængende, men han har sin Stolthed og vil ikke tage mod Almisser. Hindenburg hævder nu, at Snedkeren har ført Beviset for, at den rige Mand ikke har forurettet Nogen. Virkningen har været, at de 400 Kr. ere komne den arbejdende Klasse til Gode fremfor at blive ydet de nødlidendes Klasse.

Alt dette ser meget bestikkende ud, og det dækker uden Tvivl ogsaa mange Menneskers Tanke. Teorien er ganske simpel og tilsyneladende overordentlig klar. Lad en velhavende Mand bruge alle sine Penge til Luxusgenstande, kostbare Møbler, Tæpper o. s. v.; han optræder derved som Køber af Arbejde og hjælper mangan Haandværker, som ellers vilde sulte. Lad en Kvinde gaa med kostbare Toiletter, hun hjælper uden at vide det de fattige Syersker paa Kvistkammerene og i Baggaardene ved at efterspørge deres Arbejde; føler hun et Stik i sit Hjerte paa Grund af sit usle og tomme Liv, saa er det dog en Trøst, at hun i Virkeligheden er til Velsignelse for mange.«

Professoren hævder videre, og sikkert med fuld Føje, at hele den til Grund liggende Tankegang her er falsk. Naar der er noget tilsyneladende sandt deri, kommer det deraf, at der er noget galt fat med vort Samfundsliv, og det, der mangler, er, at man ikke betragter sig og alle sine Landsmænd som en eneste stor Familie.

Og Professoren fortsætter: »Er der ikke noget underlig stødende for den sædelige Bevidsthed i denne Betragtning, at man paa en Maade gør en god Gerning ved at følge sin egen Lyst. Mon det virkelig skulde kunne fastholdes, at den rige Mand, der lever hver Dag i Herlighed og Glæde uden at skænke Lazarus udenfor sin Dør en Tanke, at han skulde gavne Samfundet ved det Liv, han fører. Jeg taler, som før bemærket, aldeles ikke om hele den æsthetiske Be-

tragtning, der kan opstaa her, den Mission, Kunsten og Kunstindustrien kan have ved at løfte Sindet og forædle Smagen. Jeg spørger her blot om dette Ene: Tør man hævde, at dette Luxusforbrug er til Gavn for de Smaa i Samfundet under deres Anstrængelser for at erhverve det daglige Brød, og hvis dette maa indrømmes, tør man da anføre det som en Fortjeneste ved den nuværende Samfundsordning, eller maa man ikke snarere betragte det som et Sygdomstegn, et Vidnesbyrd om, at der er større eller mindre Fejl ved Samfundsbygningen et eller andet Sted. Hvis Samfundet er som en eneste stor Familie, *kan* Luxusforbruget ikke være til Gavn i økonomisk Henseende. Hvis en Familie skulde leve helt og holdent af, hvad den selv frembragte, uden at købe noget andet Steds fra, og Familiefaderen da paa en Gang vilde lade alle Medlemmer af Familien frembringe unyttige Nipsgenstande i Stedet for Livsfornødenheder, da vilde det dog utvivlsomt føles som en Tilbagegang i Familiens Velvære.«

Siden hen indrømmes, at som Samfundet er, kan i visse Tilfælde et nedadgaaende Luxusforbrug i en enkelt Retning meget vel fremkalde økonomisk Tilbagegang baade for Fabrikanten, Handlende og Arbejdere, men saadanne Sygdomstilfælde i Samfundets Liv maa det blive den »den social-økonomiske Lovgivnings Sag at læge og at forebygge. Men ud over disse Undtagelsestilfælde kan man sige, at selv i det bestaaende Samfund vil, alt andet lige, en sparsommelig og tarvelig Rigmandsstand i Længden være til større Nytte i Samfundet end en ødsel. Lad os tænke os to Samfund, der hver lever sit isolerede Liv; i det ene bruge de Rige hvert Aar deres Indtægter i et yppigt Levnet, omgivet af gallonerede Tjenere, i det andet er den Rige i hele sin Fremtræden og Færd ganske som den Fattige, og alt, hvad han faar tilovers, lægger han til Side. I Begyndelsen ser det ikke saa galt ud mellem de ødsle. Det er maaske godlidende Mennesker, der nok holde af at se deres Omgivelser glade og strø rigelig om sig med Drikkepenge, medens deres karrige

Kolleger i det andet Samfund selv børste deres Støvler og vende og dreje enhver Skilling og kaste Vrag paa al den Herlighed, de andre svælge i. Men efterhaanden bliver det anderledes. I Landet med de mange Ødelande kan der ikke komme nogen ny Industri op, thi der lægges intet til Side. Ikke saa i det andet Land. De rige Gniere ere jo sædvanligvis ikke Gniere paa den Maade, at de ikke ville lade deres Penge blive frugtbringende: de lade ikke deres Fabrikker staa ubenyttede og standse ikke Hjulene i Vandmøllerne, fordi de ikke selv have Brug for, hvad der frembringes *der*. Følgen af den store Kapitalopsparing bliver nye Fabrik anlæg, mere Efterspørgsel efter Arbejdere, hvis Løn derfor stiger. Og de Varer, som disse Fabriker frembringe, ere ikke Nipsgenstande, thi de Rige have ingen saadanne Fornødenheder, det er saadanne Ting, som Arbejderne have Brug for, og som blive billigere, idet der kastes saa mange nye Varer paa Markedet. Kapitalisterne maa altsaa nøjes med en lavere Rente, og Arbejderne faa højere Løn og lavere Priser. Samtidig blive vel de Rige stadig rigere, og forsaavidt bliver Klasse modsætningen større end i det andet Samfund, men det er meget muligt, at denne Modsætning slet ikke vil føles. Thi det turde være et Spørgsmaal, om Modsætningen mellem Fattig og Rig ikke først og fremmest retter sig efter de Udgifter, man har, snarere end efter Indtægterne. En forgældet tredie Stand, der lever yppigt, vil i Arbejdernes Øjne staa som mere misundelsesværdig, selv om den altid er paa Fallitens Rand, end en velstillet og sparsommelig tredie Stand.«

I Slutningen af sit Foredrag kommer Prof. *W.* ind paa at tale om de Fattiges Luxusforbrug, og det, han her fremfører, er ikke det mindst interessante. Efter at have hævdet, at det er en Fordel, naar der i Arbejderstanden er en stærk Trang til at hæve den daglige Levofod, bliver han ved: »Og det kan videre hævdes, at der er Udgifter, som bidrage til at hæve Levofoden, andre som drage den ned. Lad os tænke os to Arbejdere. Den ene bruger 200 Kroner om

Aaret til stærke Drikke, den anden slet intet. En Udgift af 200 Kroner maa i og for sig ingenlunde regnes for noget Tegn paa egentlig Drikfældighed, det fremkommer ved et Forbrug af nogle faa halve Bajere om Dagen. Men det er klart, at den Arbejder, der slet intet bruger til stærke Drikke, kan leve paa en helt anden Fod, end den anden; hvis den anden boer i en To-Værelses Lejlighed, da kan han maaske tillade sig at bo i en Tre-Værelses Lejlighed. et af de største Kultur-Fremskridt, man i Øjeblikket kan tænke sig for Arbejderstanden, og han kan vel endda faa noget tilovers til andre Formaal. Det er klart, at Livet i en Tre-Værelses Lejlighed rummer langt flere Muligheder for en menneskeværdig Tilværelse end Sammenstuvningen af en Familie i to Rum. Og ikke nok med, at et saadant anseligt Alkoholforbrug hindrer Arbejderne i at naa op til en højere Levfod, det virker samtidig nedbrydende paa Sundheden og undergraver derved Arbejdernes Modstandskraft. Det er en Kendsgerning, at hvis man kunde tænke sig de stærke Drikke borte, da vilde Mændenes Middellevetid i Byerne forlænges med over et Aar. Hver syvende Mand, som i de senere Aar er bleven kaldt bort i vore Byer mellem 35 og 55 Aars Alderen, er død som et Offer for Alkoholismen. Hvorledes disse Ofre henslæbe Livet, inden de dø, det kan enhver selv udmale sig. Og vi behøve ikke at anstille mange Undersøgelser for at vide, at der ikke er nogen Samfundsklasse, som ikke har for meget af dette *Luxus*forbrug, og at de Fattige ingenlunde ere undtagne. Jo før Arbejderne i vort Land blive klare over dette, jo kraftigere de tage Kampen op mod Alkoholismen, desto stærkere ville de blive i Lønningskampen, og desto før ville de overvinde de økonomiske Følger af den langvarige Kamp, som blev udkæmpet i Sommer. Derfor er det saare glædeligt at se den Strøm-kæntring, som er ved at fuldbyrde sig paa dette Omraade baade her og i andre Lande.«

Vi have her med Glæde gengivet flere Stykker af dette Foredrag, ikke mindst af den Grund, at for de ikke faa, hvem sociale Æmners Behandling i Reglen faar til at gabe, vil dog vistnok dette Foredrag være af en Del Interesse.

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af
Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. Køben-
havn. S.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 52

Søndagen den 23. December

1899

Rom — en Fortidens By.

»Nationaltidende«s Søndagstillæg af den 10. ds. bringer blandt det Stof, der er beregnet paa Læsernes religiøse Opbyggelse, en Artikel, i hvilken der forudsiges Roms snarlige Undergang. Artiklens Forfatter er en sikkert meget ungdommelig theologisk Candidat, som i Løbet af et halvt Aar har tilendebragt en Rejse, først til Rom og dernæst til Chicago, og nu i nogle spredte Optegnelser meddeler sine iagttagelser paa denne store Rejse. Det opbyggelige i den hele Sammenhæng maa vistnok bestaa i den Oplagelse, som han har gjort undervejs, nemlig at Rom nu ikke mere er andet end en *Fortidens By*, og at om en føje Stund vil dens Betydning som den katholske Kirkes Midtpunkt være en *Saga blott*, medens derimod Kristendommens Midtpunkt for Fremtiden vil komme til at ligge i Amerika.

Man høre selv, hvorledes Spaadommen om den evige Stads Undergang lyder: »Augustus skal aldrig mere udskrive Alverden i Mandtal. Det hører Fortiden til. Men Paven han lever da endnu? Ja vist, den gamle Pave lever, og Peterskirken staar, og Jesuitergeneralen kommanderer, — *men det hører altsammen* Fortiden til. Det er Middelalderen, som ikke vil vaagne, selv om Victor Emmanuel skyder med Kanoner.« Han skyder med *Kanoner*, uha! og alligevel sove baade Paven og Peterskirken og Jesuitergeneralen; de bryde sig slet ikke om disse Kanonskud eller lade sig forstyrre af dem; men det ligner nu engang disse middelalderlige Personer; dog derfor er deres Tid ogsaa omme. Det er ret pudsigt at lægge Mærke til, at Candidaten i sin

protestantiske Harme gør endogsaa Jesuitergeneralen til en — middclalderlig Person. Det er godt nok til at stikke uvidende Mennesker Blaar i Øjnene med; men andre vide dog, at Jesuiterordenen først er stiftet 1540, 23 Aar efter den saakaldte Reformation's Begyndelse. Peterskirken er forresten ogsaa bygget i den saakaldte nyere Tid, medens Paven rigtignok til Gengæld er saa gammel, at hans Fremtræden maa tegnes til omtrent 1000 Aar før Middelalderens Begyndelse. Men det er ikke værd at gaa nærmere i Rette med saadanne historiske Enkeltheder i hint lyrisk-kristelig-sentimentale Lirumlarum, som Hr. Ricard har leveret.

Efter denne korte Standsning følge vi Forf. videre i hans Fremtidsudviklinger. Han er, betegnende nok, Sekretær i »Kristelig Forening for *unge* Mænd«; man kan derfor nok nære en berettiget Forventning om, at hans Fremtidssyn dog tilsidst vil vise sig lidt lysere, end hvad det foregaaende lod ane. Og det viser sig da ogsaa at være Tilfældet. Forfatteren har dernede i dette dødsdømte Rom dog fundet, hvad der kan varsle om en lysere Fremtid. I en lille Gade fandt han en Bygning, som tilhørte en protestantisk Forening »A. C. D. G.« (paa Dansk K. F. U. M.) Fra denne Bygning, som var bleven erhvervet ved amerikanske Rigmænds Tilskud, men om hvis unge kristelige Beboere der slet intet siges — vistnok fordi deres Tal ikke er legio — fra dem skal udgaa den Kraft, der skal tilintetgøre Paven, ja hele den katholske Kirke; paa den bygger han sine Fremtidshaab, og om den spaar han, som følger: «Endnu har det unge Italien ikke vist, hvad det formaar.... Men fra denne Bygning arbejdes der paa Fremtidens Rom. Tænk hvilken Sejr for Kristus, om Rom maatte blive vundet for ham, og særlig Roms unge Mænd,» skriver A. C. D. G.'s Sekretær, Hr. Perazzini; »det skulde for bestandig gøre Ende paa Papismen.«

Mange staa maaske tvivlende overfor denne Fremtidsprospekt; og vi maa desværre meddele Forf., at der slet ingen Udsigt er til, at dette gyldne Haab skal gaa i Opfyl-

delse i en overskuelig Fremtid. Medens vor danske Sekretær nemlig var borte fra Rom, sandsynligvis i Amerika, er der nemlig i selve Rom blandt de derboende indvandrede Protestanter hændt noget, der udelukker Sandsynligheden af, at Rom i de første Aar skal blive protestantisk. Vi forbauses over, at den italienske Sekretær, Perazzini, ikke har skrevet noget derom til sin danske Kollega, da han skrev om Papismens Undergang.

Sagen er den, at de protestantiske Myndigheder i Berlin havde tænkt paa at bygge en stor Kirke i Rom, og allerede havde indsamlet 300,000 Mark til dens Opførelse. Men da hændte det ligefrem utrolige: de i Rom boende Protestanter svarede, at de ikke behøvede nogen Kirke; deres Bedesal, som de hidtil havde benyttet i det tyske Konsulat, var stor nok. Grunden til dette Afslag var, at de ikke vilde paatage sig at udrede Udgifterne til en saadan stor Kirkes Vedligeholdelse eller underholde Præsten ved samme; de eneste, som stemte for at tage mod de 300,000 Mark, var Medlemmerne af den omtalte Ungdomsforening, fordi disse Medlemmer nemlig *for største Delen ere Folk*, som opholde sig i Rom *for kortere Tid*, og derfor ikke vilde komme til at føle Byrderne af den nye Kirke. Resultatet af denne Afstemning, som fandt Sted i Slutningen af denne Maaned, var det, at der ikke bliver noget af denne Kirkebygning.

Ja, beklageligt er det jo for vor theologiske Kandidat, at hans Spaadomme efter slige Tilsyneladelser tegne til at være mindre paalidelige; men selv om de unge Mænd, for hvem de vistnok mest ere beregnede, ikke kunne have direkte Nytte af dem, saa kunne de dog have indirekte Betydning for dem: deres Sekretær kan nemlig staa for dem som et afskrækkende Exempel paa, at man ikke skal slaa større Brød op, end man kan bage. Man kommer altid galt fra at ville gøre det af med den katholske Kirke, thi Kristus er dens Grundvold og dens Liv! Nogle have forsøgt derpaa og have sat Livet til derved, og deres Skæbne er bleven

tragisk. Naar man gør Forsøg derpaa i en Avisartikel paa en god halv Spalte, i hvilken man samtidig udnævner Nord-Amerika saa at sige til det ny Jerusalem, bliver man kun latterlig.

Statskirkelig Afmagt.

Men danske Statskirke lider, som enhver Statskirke maa, af adskillige Brøst. Intet piner dog i den Grad den alvorlige Præst som de skandaløse Tilstande, som Staten taa-ler og tillader, for ikke at sige sanktionerer og fremmer i ægteskabelige Forhold, og som den tvinger sine Tjenere, Præsterne, til at være aktive Deltagere i. Sognepræst Ifversen ved Helligkorskirke har i *Kristeligt Dagblad* for 14. ds. skreven en harmglødende Artikel: »Har Kirken et Krav til Staten og til sig selv?« Vi aftrykte gerne den hele Artikel her, hvis dette lille Blads højst indskrænkede Plads tillod det, da den er præget af en ægte kristelig Harme over de yderst fornedrende Vilkaar, hvorunder en Statskirke i Reglen maa leve, og hvorunder den danske faktisk lever. Men da Artiklen er temmelig lang, nøjes vi med at anføre det sidste Stykke af den her, som kaldes et Exempel, og som ogsaa er et Exempel paa, hvad en dansk Statskirkepræst maa lade sig byde. Pastor Ifversen skriver som følger:

»Den . . . 189 . formanede jeg frasepareret N. N. i Anledning af hans Samliv med ugift N. N., hvilket Samliv var til stor Forargelse for Husets Beboere.

Jeg gav Parret en rimelig Frist til at ordne deres Forhold og flytte fra hinanden. I Stedet herfor indgav Manden kort Tid efter en Begæring om Skilsmisse og om Tilladelse til nyt Ægteskab med paagældende Kvinde. Begæringen var ledsaget af den sædvanlige *Usædelighedsattest* (»at N. N. har ført en sædelig Vandel (osv.) . . . bortset fra hans Forhold til . . . osv. . . .;« besynderligt, at Øvrig-

heden kan tage saadanne Erklæringer fyldestgørende som *Sædelighedsforholdsattester!*).

Under Mæglingsforhandlingerne viste det sig nu, at han, som selv i flere Aar havde levet i Hor, intet kunde fremføre som bevislig Klagegrund overfor sin Husfru, hvis Forhold jeg samtidig ad anden Vej undersøgte og fik det paa-lidelig stadfæstet, at hun, som omtrent i en halv Snes Aar havde boet et og samme Sted, aldrig havde givet Anledning uden til god og hæderlig Omtale.

Hos mig protesterede hun da ogsaa imod, at *Manden* under de Forhold søgte Skilsmisse. Da han imidlertid, trods alt, holdt sin Begæring fast, maatte jeg, efter at Sagen havde staaet paa i 2 à 3 Maaneder, meddele hans Ansøgning Attest om forgæves Mægling.

Jeg anførte i Erklæringen, at Manden, som er vitterlig skyldig i Hor, har intet bevisligt kunnet fremføre mod sin Hustru som Grund til at søge Skilsmisse fra hende, omtalte Hustruens gode Forhold og anmodede om, at Andrageren maatte faa Tilhold om at ophøre med sit forargelige Samliv med N. N.

Til Andrageren selv sagde jeg, at han muligvis alligevel fik Skilsmissetilladelse — efter de Erfaringer, som jeg hidtil havde faaet i saadanne Sager — men at han ikke skulde vente at faa Tilladelse til nyt Ægteskab paa Grund af de ryggesløse Forhold, hvorunder han havde levet i aabenbar Hor, uden at hans Hustru havde givet ham Anledning dertil.

Han paastod, at han skulde nok vinde sin Sag hos Øvrigheden. Jeg sagde ham atter gentagende, at det maatte anses for ganske umuligt, at Øvrigheden kunde give ham Medhold under disse Forhold; den kunde ikke gøre det for sin egen Skyld.

»De skal se, jeg skal vide at vinde min Sag« -- erklærede han, — og Sagen gik til Overpræsident og Ministerium.

Vel et Par Maaneder efter kom han til mig og spurgte:

»Vil De nu vie mig, Hr. Pastor?« idet han drog nogle Papirer op af Lommen.

Det var Bevilling til Ophævelse af hans Ægteskab med N. N. og — Tilladelse til nyt Ægteskab med N. N., med hvem han havde levet i Hor!

»Kan De se, jeg sejrede!« sagde han med et ondt, triumferende Grin. Der stod jeg — med hele vor Kirkes Skam over mig! Selvfølgelig vilde jeg ikke »vie« disse Horfolk.

O, hvor det vaandede sig i mig i den Time! Mit alvorlige Arbejde som Præst og Ordets Vidne overfor disse Mennesker umyndiggjort og beskæmmet! Sandhed, Retfærdighed og al sædelig Tugt haanet og trampet i Skarnet! Af hvem? Af selve Retfærdighedens Ministerium.

Og det skal Kirken, Jesu Kristi Kirke, sige Amen til, og dens Tjenere skulle sige: Ja, det er nu en Gang vore folkekirkelige Vilkaar! Ja, naar man bøjer sig for Magten, hvor man har Retten, saa er det sandt. Men Skam faa de, som gøre det!«

Vi bevidne Pastor *I.* vor fulde Sympathi, og vi Katholiker ville gerne arbejde sammen med alle troende Protestanter paa en bedre og renere Lovgivning og Praxis paa disse Omraader. Men sér Pastor *I.* ikkø ganske klart, hvor hele Misèren stammer fra? Fra *selve Statskirken*, hvis Tjener han er. *Hinc illae lacrimae!* Og det kan ikke blive væsentlig bedre i en saadan. Og ikke i noget Samfund, undtagen det klart og bestemt hævder, som den katholske Kirke altid har gjort det: *én Mand, én Hustru, og kun Doden kan skille dem ad.*

Dette er, som sagt, den katholske Kirkes Lære og Praxis. Men hvad har Kirken *timejig talt* ikke tabt ved sin strænge Hævdelse af Ægteskabets Hellighed! Man tænke blot paa, at Begyndelsen til Englands Løsrivelse fra den katholske Kirke var, at Paven ikke vilde skille Henrik VIII fra hans Dronning. Og Paven vilde ikke, *fordi han kunde ikke;* thi Guds Lov staar over Kirkens og Pavens Vilje. Og tænk

paa Pave Innocens III's mangeaarige djærve Kamp til Beskyttelse af en dansk Kongedatters Rettigheder som Filip August af Frankrigs Hustru! — Sammenlign hermed Luther, der for at tækkes én af sine mægtigste Tilhængere og Beskyttere, Landgrev Philip af Hessen, gav denne Tilladelse til samtidig at *leve* i Ægteskab med tvende Hustruer! Den Gang blev det hæsleige Frø saæet, der nu er voxet op som en stor, afskyelig Ukrudtsplante i de protestantiske Statskirker, og som hedder de fraskiltes Vielse. — Og naar vi Katholiker tænke paa vore egne Oplevelser, have de fleste af os maaske aelv Minder om hvorledes den eller den maatte blive staaende udenfor Kirkens Port eller endog udstødes af dens hellige Samfund, fordi vedkommende ikke kunde og ikke vilde bøje sig for Kravet om én Mand og én Hustru. Og ofte drejede det sig maaske netop om Mennesker, hvis Udelukkelse kunde have svære timelige Tab for Kirken til Følge. Men aandeligt har Kirken vundet, den staaer som Herrens uplettede Brud! Og derved har den maaske atter indirekte vundet, ogsaa i udvortes Henseende, thi mange af Protestantismens bedste Mænd og Kvinder have just søgt tilbage til den katholske Kirke, fordi den forstod som intet andet Samfund at værne om Ægteskabet og Sædernes Renhed.

Og hvis det var hændet en katholsk Sognepræst, hvad der hændte den protestantiske Sognepræst, som her fortalte sin Oplevelse, at Horkarlen stod for ham med sit onde, triumferende Smil og forlangte at blive viet paany, saa havde denne ikke følt noget af Kirkens Skam, men han havde sagt: »Stakkel! Ved denne Handling udelukker du dig i Tid og Evighed fra Guds Samfund! Og kun, hvis du opgiver din onde Vilje, kan du atter faa Guds Naade! Men saa længe er alt Samfund forbi mellem Kirken og dig, mellem Gud og dig!»

N. H.

Hvad Vilh. Beck kan sige!

Med Indvielsen af et Indremissionshus i Ørsted fornylig udtalte den bekendte Pavehader Vilh. Beck bl. a. følgende: »For 100 Aar siden sad Djævelen i Højsædet ved Københavns Universitet. Det var Djævelen, som uddannede

vore Præster. — « Det er heldigt for den danske Folkekirke, at det er 100 Aar siden; der risikeres da næppe, at der endnu er nogen i Live af de saaledes uddannede Præster! »Men saa kom Grundloven, og Folk fik Lov til at dyrke Gud, og den indre Mission fik Fremgang, i Luthers Tid var man i Fangenskab hos den gamle Gudsbespotter, Paven i Rom.« Den gamle Gudsbespotter! Saa smagfuldt og kristeligt, ja, rent ud luthersk udtrykker denne protestantiske Præst sig om den katholske Kirkes Overhoved, der utallige Gange har værnet om Guds sande Ord, naar Sektstiftere og Andre søgte at lægge noget til eller trække noget fra. Hvis der ikke paa Petri Stol sad en saadan Sandhedens Vogter, vilde den katholske Kirke for længst paa Grund af indre Splid og Uenighed have været i den samme Opløsningstilstand, som vi daglig se Beviser for, at saa mange andre af Mennesker stiftede Religionsfund befinder sig i.

Pastor Beck sagde endvidere: »Mennesket har mange Slavevaner, det er saaledes en Slavevane at ville herske over sine Venner og en anden er at hade eller »huske« sine Fjender, at være bitre mod dem; det hører Vantroen til, men kan ogsaa melde sig hos de Hellige.« Vilh. Beck har paa en saare anskuelig Maade illustreret Sandheden af disse Ord ved de raa Smædeord, han bruger om Paven; men han burde dog kunne aflægge denne »Slavevane« i de faa Øjeblikke, han staar paa Prædikestolen.

At Hr. Beck ogsaa udtalte: »Det er en Sjældenhed at faa en levende Præst,« bør forhaabentlig ogsaa skrives paa »Slavevanens« Regning, ellers var Tilstanden jo ikke bedre end for 100 Aar siden, da Djævelen uddannede de protestantiske Præster.

Naar Vilh. Beck endelig henimod Slutningen af sin Indvielsestale sagde: . . . »Gud ske Lov, at ikke Alt, hvad Luther har sagt, er Sandhed,« saa kunne vi Katholiker for en Gangs Skyld være fuldt ud enige med ham i hans Udtalelse, og vi ville tilføje: »Gud ske Lov, at heller ikke Alt, hvad Vilh. Beck siger, er Sandhed!« Reiffenstein Hansen.

Brevkasse. Nr. 53 af *Katholike*, der jo paa en Maade er et overkonplet t. r., vil foruden 2 Sider Text indeholde Titelblad og Indholdsfortegnelse til Aaret 1899.

Trykfejl. Paa Side 401, L. 3 f. o. bedes *Vor Tid* rettet til *Vort Land*.

KATHOLIKEN

Redigeret af JOHANNES JØRGENSEN

Nr. 53

Søndagen den 31. December

1899

JUL.

Ojet var om Eftermiddagen Lille Juledag, langt ude paa Landet, hvor Øjet kan se milevidt, hvor der er saa underligt stille, især paa en Helligaften, og hvor man næppe ser noget levende Væsen uden en enlig Spurv eller Krage. En Landsbypræst gik hen ad Vejen til sit Hjem forbi Kirken, og hans Tanker søgte hen til den store Fest Dagen efter, da han skulde give Juleglæden Udtryk for de mange forskellige Sjæle, som særlig den Højtidsdag søge til Guds Hus. Men hans Tanker spredtes atter og atter igen, og han følte sig tynget af denne ejendommelige Vemodsstemning, som Skumringstiden paa Landet saa let vækker. Den, som altid har været i Byen, kender det maaske ikke; thi de mange Lygter og det travle Liv i Byen gøre det af med Skumringstiden. Der er noget saa trøstesløst i at se ud over Jorden, der ligger taus, under de graa, tunge Skyer, det er, som tynges man ned af den upersonlige Natur, og man føler sig saa knugende alene. Men som Præsten kom over Kirkebakken, skete det, som det ofte sker, lige inden Solen gaar ned, den brød igennem Skyerne og skinnede frem med en ejendommelig rød, gylden Glans. Og alt blev farvet af Straalerne, Huse, Marker, Trær, alt nær og fjært, og Kirken med, der knejsede paa Bakken, ældgammel og høj. Og i det samme begyndte Juleklokken at kime den store Fest ind, og Skumringens Tung-sind veg bort fra ham. Men han vidste nu ogsaa, hvorledes hans Festprædiken den næste Dag vilde komme til at forme sig. Thi hvad var Verden og Livet i den, hvis ikke

Juleglæden var kommen paa Jorden? Det mest trøstesløse, der kunde tænkes, en evig Graavejrsdag uden Lys og Lykke. Og han kom ihu, hvad den gamle Zacharias havde talt, baaren af Prophetiens Aand, da man lagde hans Alderdoms Søn paa hans Arme, den lille Johannes, hvorledes han med Jubel havde spaaet om Morgensolen fra det Høje, der var oprunden for at skinne for dem, som sidde i Mørke og i Dødens Skygge og lede deres Fødder paa Fredens Vej. —

Kun en lille Stund skinnede Solen, inden den sank bag Hedebakken, men den havde skinnet Juleglæde ind i hans Hærte, og hans Tanker vare ikke mere spredte, med Juleglæden var ogsaa hans Juleprædiken kommen til Verden. Og den næste Dag holdt han sin Prædiken om det store Verdens Lys, der skinner saa vide, alle Vegne, hvor Dødens Mørke og Skygge ruger, hvorledes det *har* spredt Lys saa mange Steder og *stadig* gør det, i den hele Verden og i saa mange Menneskehjærter. Og Menneskehjærtet beskrev han som den Verden med de tunge Skyer over, han selv havde følt sig saa tynget af Aftenen forinden, og han talte om Hjærtets Salighed og Lykke, naar Lyset slaar Mørket paa Flugt derinde. Og han endte sin Prædiken med Begyndelsen af hin Zacharias' Lovsang: »Lovet være Herren, Israels Gud, fordi han har besøgt og forløst sit Folk!«

Benedictus Dominus Deus Israel, qui visitavit et fecit redemptionem plebis suae!

KATHOLIKEN koster 1 Krone Kartalet. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og hos alle Boghandlere samt hos Bladets Hovedkommissionær, Grosserer A. Millech, Købmagergade 13. Abonnenter paa »Nordisk Ugeblad for katholske Christne« modtage »Katholiken« uden Vederlag.

KATHOLIKEN redigeres i Johannes Jørgensens Fraværelse af Cand. theol. & mag. Niels Hansen, Christian II.s Allé 2. København. S.